شیرشاه سوري

Ketabton.com

د افغانانو ترمنځ د يووالي هڅوونکي

ليکونکې : اسلم راهي ، ايم ، ائے

ژباړونکې: قريب الرحمن سعيد

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحیم

ډالۍ :

ټولو هغو ته چې دخپل خور وور ولس د راغونډولو او د ملي يووالي د ساتلو او په خپلو ولسونو کې دخپلواکې ولسواکۍ د قیام له پاره هلې ځلې کوي ،په ځانګړې توګه د خپل اسلامي انقلاب مشر او دهیواد دا زدۍ د بیرته تر لاسه کولو هغه ویاړلې لاربنود ته چې دخپل اتل رول او نه ستړیکیدونکو هڅو اوهاند له مخې ، تل زمونږ دهیواد او ولس ددښمنانو په سترګو کې اغزې ګرځیدلې ، په ډیر درنښت ډالئ کوم.

د زړه په مینه

قریب الرحمن سعید

نېټه:۴ /۱۱/ ۱۳۸۹ | 24-01-2011

د کتاب لنډه پېژندنه:

نوم :شیرشاه سوري د افغانانو تر منځ د یووالي هڅونکې
لیکوال: اسلم راهي ، ایم ، اے
ژباړن: استاد قریب الرحمن سعید
د خپرېدو نېټه:۱/۲/۱۳۹۰ | 21-04-2011
انلاین چاري: مختار احمد احسان–Larawbar.com

LARAWBAR

(c) ketabton.com: The Digital Library

دليکوال ته څو خبرې:

دا کتاب د شيرشاه سوری په اړه ليکل شوی دی. شيرشاه سوری د نړۍ د هغو ممتازو، اتلو، مدبرو عسکري جنرالانو او حکمرانانو څخه دی چې د تاريخ په پاڼو کې ورسره هيڅ وخت د انصافه کار نه دی اخستل شوی. د دې کار تر ټولو ستر علت دا و چې د شيرشاه سوری ځای ناستي د شيرشاه سوری په څير ميړنی، شجاع او مدبر انسان نه وو او د دې کار حتمي پايلې دا شوې چې د هغه د مړينې وروسته د هغه ټوله کورنۍ او ځواک په لسو کالو کې له منځه ولاړ. بل علت يې دا و چې د شيرشاه سوري څخه وروسته يو ځل بيا مغل د هندوستان په تخت و تاج واکمن شول، څرنګه چې هغوی د شيرشاه سوری ډير بد دښمنان وو نو په دې اساس يې د شيرشاه سوری په تاريخ کې ګوتې ووهلې او نه يوازې دا چې د شيرشاه سوری تاريخ يې مسخ کړ بلکه د هغه له اړخه جوړ شوي ګڼ شمير يادګارونه يې هم له منځه يوړل...

د شيرشاه سوری د تاريخ په اړه زيات شمير تاريخپوهانو د فارسي ژبو تاريخ ليکونکو څخه په ګټې اخستو سره ليکنې کړي چې په دې ډله کې (هنري ايليټ بلاک مين، ډاکټر ډارن، مسټر بيورج، اشيوري پرشاد... او ګڼ شمير نور شامل دي) خو د دې تاريخونو څخه په سهي توګه هغه وخت ګټه اخستل کيدای شي چې د اټول سره را يو ځای او بيا يې ژوره کتنه وشي. خو بيا هم د دې نه مخته د شيرشاه سوری د ناول او داستان په اړه ډيرې کمې ليکنې شوي دي.

ما د شيرشاه سوری په اړه د دې ليکنې نه مخته ډيره ژوره څيړنه وکړه او د هغې وروسته مې دا ناول او په دې ناول کې د هغه تاريخي کرچار را ډاګيزه کړ. ان تر دې چې د دې ناول مرکزي کردار او اتل (خواص خان) دی، او دا لقب هغه ته پخپله د شيرشاه سوری له اړخه ورکړل شوی و نو موړی د شيرشاه سوری د ډيرو باوري، معتمدو، مخلصو او اتلو سالارانو څخه و چې په ډيره بدو او خرابو حالاتو کې يې هم د شيرشاه سوری باور د خپله ځانه سره درلود.

په دې ناول کې د شيرشاه سوری د ژوند حالات د هغه د کوچنيوالي څخه ان د هغه تر مړينې پورې را ټول کړل شوی دی او تر څنګ يې د هغه د عسکری سالارانو او قومي مخورو په اړه هم هر اړخيز معلومات شته. شيرشاه سوری ته د هندوستان په حکمرانانو کې ډيره ستره مرتبه ور په برخه شوې ده ځکه هغه لمړنی مسلمان حکمران و چې ډيرې اوږدې لارې او سړکونه يې جوړ کړل او د خلکو او مسافرينو د ارامتيا او سهولتونو له پاره يې د سړکونو او لارو تر څنګ کوهيان وکنل، تم ځايونه يې جوړ کړل، خو بدبختانه چې د ابو الفضل په څير تاريخپوهانو د اکبر پادشاه د خوشحالۍ په خاطر د تعصب نه کار اخستې او د شيرشاه سوري په دې ټولو کارونو يې د پردو دراخپرولو هڅې کړې دي.

ما په دې ناول کې هڅه کړې چې د تاريخ د مسخه کيدو پرته د سهسرام د جاګير د ناظم د حيثيت څخه نيولې ان د هندوستان د شهنشاهۍ پورې د شيرشاه سوری د ژوند د حالاتو په اړه ژوره څيړنه وکړم او بيا يې د انصاف سره سم خپلو لوستونکو ته وړاندې کړم.

اسلم راهي

(c) ketabton.com: The Digital Library

دمخلوقاتو د پیداکونکي اوپالونکي ذات په نامه

۱ –برخه:

دنامالومه وختونو زوړ لمر خپل نُور د تلونکو کاروانونو په څیر د کون ومکان د اسرارونه ډک ، د تیرو د کوم کلی په لور د غروب له پاره را ټیټ کړي و . د افقونو د قافلو شونډې یې تکې سرې کړې وې ، د لمر کوچ کونکو وړانګو نا مالومه منزلونو ته د ټیټیدو سره سم د ټولې سحرا فضا په تیارو کې را نغښتله ، او دغوښتنو لاله زار یې وران ویجاړ او د ژیړو پاڼو په شال کې را نغښتې ونې یې دهغوې د سیورو څخه بې برخې کړې وې. دفضا رڼا خړه پړه شوې وه او د لرې ساحلو څخه یخه هوا را لریدله.

په همدې وخت کې د کرم ناسته او سون د دریابونو په منځنۍ غرنۍ لړۍ کې د ځنګل څخه دوه کسه د منځنی قدخاوندان په خپلو آسونو سپاره ، په داسې حال کې را ښکند شول چې خپل آسونه یې د جنوب لورې ته ځغلول او هغې اړخ ته ګړندي روان و . په دوې کې یو سپور عمر تیرې خو بل د نوې عمر او د ښه غړیو خاوند و. دهغه په څیرې کې جوش او خروش لکه په شفق کې د بل شوی اور او په احساساتو کې یې د بریښنا په څیر ټکان د لرې څخه تر سترګو کیده . دهغه په سترګو کې د غوښتنو او ارزوګانو بهیر له ورایه په نڅا معلومیده. دخپل اوږود قد و قامت ، د خپل نري او غښتلي جسماني جوړښت اودخپلو مضبوطو غړو له اړخه هغه د جل وهلی دشتی په څیر سخت ځان ، د جنګ د وهل شوی ډول په څیر د جوش او خروش نه ډک ، د تیرو په څیر نه ویریدونکې ، د هنرونود کمال په څیر جرئتمنده ، او دحقایقو د غبار په څیر میړنې ښکاریده .

د جنوب په لور د تللو په وخت کې هغه د زاړه عمر خاوند د کوم څیز په کتلو سره ، خپل ملګرې ته اشاره وکړه او ورته یې وویل چې : صاحب خانه ! زویه ! لږ مخته ته وګوره ، کله چې دغه ځوان چې د صاحب خان په نوم یاد کړل شوی و ، مخته وکتل نو هغه ته دوه ګیدړې تر سترګو شوې. ددې ګیدړو په کتلو سره صاحب خان ډیر زیات خوشحاله شو او بیا یې هغه زوړ ملګری ته وویل:

اې زما پلار جانه ! ته ننداره کوه چې زه دا دواړه ګیدړې څه ډول ښکار کوم. ددې خبرې سره سم صاحب خان خپل آس په ډیره ګړندۍ توګه هغه لورې ته و ځغلاوه ، او د ګیدړو پسې ورغې ، د هغوې لورې ته د آس په ورځغلولو سره ګیدړې وپوهیدې او په تیښته شوې.

په همدې وخت کې صاحب خان د خپلې ملا سره د تړلو غشود بنډل څخه یو غشی را وویست او په اوږې باندې را زوړند کمان کې یې کیښود اوبیا بیا یې ښه و نیوله او کله یې چې غشي ورخوشې کړل نو دواړه ګیدړې را وپرزیدې اوپه زمکه د زخمونو له لاسه رغړیدې را رغړیدې.

ددواړو ګیدړو د ښکار کولو نه وروسته ، دغه ځوان چې صاحب خان یې ورته وایه ، دخپله اسه را کیوت ، ځکه هغه غوښتل چې دواړه ګیدړې را ونیسي، په دې وخت کې هغه زوړ هم را نژدې شوې و ، هغه هم دخپله آسه را کښته شو اودصاحب خان سره یې غاړه ورکړه اوپه ډیره مینه یې دهغه تندې ښکل کړ او بیا یې ورته وویل :

صاحب خانه زویه ! زه ډیر بختور یم چې ستا په څیر یو بهادر او میړنې زوې یې راکړې دې ، ډیر کم خلک به داسې وې چې ستا په څیر یې ښه خطا نه شي. زویه ! تا په څومره ښه توګه دا دواړه ګیدړې ښکار کړې. راځه چې اوس یې ونیسو او بیا بیرته ستانه شو . دواړه پلار او زوې د ښکار شوو ګیدړو لورې ته ور نزدې کیدل چې په همدې وخت کې په ځنګل کې د ننه د یوې ځوانې ښځې ، ښځینه اواز یې تر غوږو شو .

(c) ketabton.com: The Digital Library

صاحب خان او دهغه پلار د دې ښځينه اواز په اوريدو سره ډير انديښمند شول او د ښکار کړل شو و ګيدړو په لور د تللو په وخت کې يو نا څاپه تم شول ، ځکه په همدې وخت کې دوې ته يو ځل بيا د هغه ښځې نسوانی اواز ترغوږو شو ، دويم ځل د دې ښځينه اواز او چغو په اوريدو سره د صاحب خان او د هغه د پلار حال نور هم د انديښنو نه ډک شو ، بيا صاحب خان خپل پلار ته مخ کړ او ورته يې وويل:

پلار جانه ! د اسې بريښې چې همدلته نژدې زمونږ تر څنګ په کوم ځاې کې کومه نجلۍ په کوم مصيب او غم کې را ګيرشوې ده ، يا پرې چا حمله کړې ده او يا يې چا د بې ابرو کولو او بې عصمته کولو هڅه او هاند کړې دې. پلار جانه ! ته همدلته اوسه زه به ولاړ شم او ډاګيزه به کړم چې څه پيښ شوي دي؟ د هغه په دې خبره د صاحب خان پلار چې ملک سکا[1] نوميده ، په ډيره مينه او شفقت سره وويل: ګوره زويه ! زه تا ځانته تللو ته نه پريږدم ، را ځه چې دواړه خپل آسونه هغې لورې ته را وګرځوو د کومې لورې څخه چې دا ښځينه اوازونه را ځي. بيا به ډاګيزه کړو چې څه خبره شوې ده ، د دې خبرې سره سم

--- «(۱) د تاريخپوهانو له

مخې صاحب خان د شيرشاه د کورني غلام ، ملک سکا ، زوې و . که څه هم صاحب خان ميراثي غلام و خو د تاريخ پوهانو د وينا په اساس په هغه کې د تاج د په سر کيدو وړتياوې موجودې وې. په هغه کې د يوه ډير ښه سپاهی او د يوه ډير ښه شهزاده ټول صفتونه شته و . ډير مزې ، د ډيرې ښې ځوانۍ خاوند او ښايسته انسان و . تايخپوهان دا هم وايي چې د دې ټولو صفتونو سره صاحب خان د سختو مذهبي فکرونو خاوند او صوفي مزاجه انسان و .»

دواړه په خپلو آسونو باندې کيناستل او د همغه چيغو او فرياد د ځاې په لور يې خپل آسونه ور ګړندی کړل.

دواړو پلار او زوې خپل آسونه په ډيره ګړندۍ توګه هغه لورې ته ور وستل کله چې هلته ور نژدې شول نو هغوې شپږ سپاره وکتل چې په خپلو آسونو باندې د سپريدو په حال کې دي ، په داسې حال کې چې د هغوې اووم کس لا د مخه په خپل آس سپور شوې و او په خپل مخکې يې يوه نجلۍ په زور را خملولې ده او د هغه سره ډير نژدې په زمکه باندې د پنځه شپږو کسانو جسدونه په وينه کې لت پت پراته و .

کله چې هغو سپرو وکتل چې صاحب خان او د هغه پلار د هغوې په لور را روان دی نو هغوې سمدستې تم شول او هغه سپور چې نجلۍ يې د خپل ځان سره په اس باندې اچولې وه هغه هم د آسه را کيوت. اوس نو نجلۍ د هغه د لاسو څخه ازاده شوې وه. نجلۍ هم سمدستی د آسه را ټوپ کړ او په يوه منډه يې ځان د صاحب خان او د هغه د پلار لورې ته ورساوه ،

نجلۍ ته په کتلو سره د صاحب خان پلار ملک سکا په ډيرې انديښنې او حيرانتيا سره خپل زوې ته مخ کړ او ورته يې وويلې:

صاحب خانه زويه ! ته دې نجلۍ ته په غور سره وګوره ، دا خو ماته د رهتاس د راجه هرکشن لور شهزادګۍ ګنګا ښکاريږی. دا چې دې سپرو هغه د کومه ځايه را پورته کړې معلومه نه ده ، خو د غه جسدونه چې د دوې تر څنګ پراته دي نو دا را ته د دې شهزادګۍ ګنګا د ساتونکو ښکاريږی. ملک سکا تر دې ځايه خبره وکړه او بيا لږ څه غلې شو ځکه چې شهزادګۍ ګنګا په منډو منډو ځان دوې ته رانژدې کړې و . د را رسيدو سره سم هغې د صاحب خان د آس واګې و نيولې او ورته يې وويل :

صاحب خانه ! د بګوان په خاطر چې ما د دې بدقماشو او بد اخلاقو نه خوندی کړه ، دوې ما بې وسه کوی او زما د عصمت او عزت د لوټولو پسې دي.

صاحب خان او ملک سکا دواړو په يوه ځل خپلې تورې د تيکو څخه را وويستلې ، خپل ډالونه يې کلک کړل ، بيا صاحب خان تر څنګ ولاړې شهزادګۍ ګنګا ته وويل: ګنګا ته يوې لورې ته ودريږه اوس به زما په شتون کې تاته هيڅ ځوک ضرر و نه شي رسولې ، او نه به تا را څخه د دې ځايه بلې لورې ته يوسي ، شهزادګۍ ګنګا د صاحب خان خبره و منله او يوې لورې ته و دريدله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لږ څه مخته د شهزاګۍ حالت دغمونو او دردونو نه ډک او په بدحالۍ کې و خو د صاحب خان او دهغه د پلار د راتلو وروسته هغه یو دم و غوړیده اوبیرته پرې تازه والې او خوشحالۍ را و څرخیدې. تر دې وخته پورې د هغو سپرو څخه یوه یې چې لږ څه تر مخه یې شهزادګۍ په زروه په آس ور اچولې وه د خپلې تورې او ډال په خوزولو سره د صاحب خان او دهغه دپلار لورې ته راغې او په جګ اواز سره یې دوی ته وویل: تاسې څوک یاستئ او د کومه راغلې یاست؟تاسې خو مسلمان معلومیږئ نو بیا ولې یوه هندوه نجلۍ زمونږ د لاسو څخه ازادوئ، مونږ ته دا څرګند ه نه وه چې هغه د کوم راجا لور او شهزادګۍ ده. مونږ ته خو ستاسې دخولې څخه را برسیره شوه چې دا د رهتاس د راجه چندرمل لور شهزادګۍ ګنګا ده. اوس خو به مونږ په صورت چې کیدې شی هغه له ځانه سره وړو ، که څه هم مونږ ته په دې لاره کې ستاسې په لاشونو تیریدو ته اړشو.

کله چې هغه غلې شو نو صاحب خان ورته په ځواب کې وویل:

ګوره بد اخلاقه! نجلۍ چې د هر قوم او هر مذهب وی دهغې عزت ، عصمت او ابرو دعزت او درنښت وړ دې. او په هرصورت به دهغې عزت او عصمت خوندی ساتل کیږی. ګوره! که چیرې تا په ریښتیا سره هم د خپلو ملګرو سره یو ځاې د شهزادګۍ ګنګا د وړلو او تښتولو هوډ کړې وې نو بیا خو دهغې لورې ته ، که ریښتیا هم نارینه یاست ، ورشئ او لاس ور وړئ نو بیا به ووینئ چې څه کیږي.

دهغې ددې ګواښ نه وروسته هغه وګړې مخته ورغې او ویې ویل چې زه یې همدا اوس د لاسه نیسم او ګورم چې ته به زما څه وکړې؟

د هغه په دې حرکت باندې د صاحب خان رنګ د غصې او قهر نه د اور په څیر تک سور شو په دا سې حال کې چې په لږ واټن کې ولاړه شهزادګۍ ګنګا د ویرې اوخوف نه په لړزه کې وه.

هغه وګړې څو قدمه را مخته شو او غوښتل یې چې شهزادګۍ ګنګا د لاسه ونیسي چې صاحب خان د برق په څیر پرې را غبرګ شو او د خپلې تورې په یوه وار سره یې دهغه څټ له تنه ور پرې کړ. صاحب خان د دې ګذار وروسته تم نه شو بلکه سمدستې یې د خپلو کالیو څخه یو بل خنجر را وویست او دهغه یو بل ملګري یې هم زمکې ته را خملاوه ،د هغه زړه یې د خپل خنجر په واسطه دوه ټوټې کړې و. په دې توګه صاحب خان په یوه ځل دوه کسه د زمکې تل ته ورسول ، خو هلته پنځه نور لا پاته و. دوې پنځه واړو صاحب خان او دهغه پلار ملک سکا را محاصره کړل ، په دې وخت شهزادګۍ ګنګا یو ځل بیا په اندیښنو اوغمونو کې ډوبه شوه او دخپله ځایه نوره هم شاته ولاړه.

بیا هغوې پنځه واړو په یوه ځاې او یوه وار ددې پلار اوزوې پر خلاف حمله پیل کړه ، صاحب خان دهغوې درې کسان په خپله مخه کې تم کړل په دا سې حال کې چې پلار یې د نورو پاته دوو کسانو سره لاس و ګریوان شو. تر ډیره وخته پورې ددوې تر منځ پوره جنګ روان و ، په دې وخت کې صاحب خان دهغوې درې کسانو څخه یو له منځه یوړ او د نورو دواړو سره په مقابله کې و نښت ، خو هغه د جنګ په دوران کې وکتل چې دهغه پلار چې ددو کسانو سره په مقابله کې دې د یوه په توره باندې زخمي شوې دې او دمقابلې توان یې له لاسه ورکړې دې. ددې دوو کسانو څخه یوه غوښتل د موقع نه ګټه پورته کړې او د شا له لورې په ملک سکا باندې حمله وکړی خو کله چې د صاحب خان سترګې هغې لورې ته و نښتې نو سمد ستې یې پرې حمله وکړه اودهغه څټ یې هم له تنې پرې کړ. خو په د ې وخت کې هغه پاته یوه کس په ملک سکا باندې دا سې مرګونی ګذار وکړ چې ملک سکا یې تاب را نه وړ او له منځه ولاړ.

اوس نو صاحب خان ددرې نورو توره وهونکو د مقابلې له پاره په ډګر کې یواځې ولاړ و. هغه دخپل پلار په مړینه باندې د ډیر بدحال سره مخ شوې و ، بیا دهمدې غصې ، قهر او غضب په وخت کې صاحب خان مخته ورغې او په یوه ځل یې دهغوې درې واړه سره مقابله پیل کړه. تر ډیره وخته پورې صاحب خان د هغوې په مقابل کې په پوره میړانې سره و درید ان تر دې چې دهغې توره په یوه باندې را خلاصه شوه او هغه یې هم د زمکې تل ته ورساوه. اوس نو هلته د مقابلې له پاره یواځې دوه کسان هلته پاته و.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دهغوې د يو بل ملګري د له منځه تللو سره سم دهغوې پاته دوه نور ملګري ډير انديښمن شول ، او س نو دصاحب خان حوصله دپخوا په نسبت ډيره کلکه او هوډمنه وه ، په دې اساس يې د پخوا په نسبت خپله حمله نوره هم تيزه کړه . يو ځل هغه دهغوې دواړو توري په خپل ډال باندې تم کړې او بيا يې د سترګو په رپ کې خپله توره په يوه باندې را خلاصه کړه او هغه يې هم له منځه يوړ . اوس نو په مقابلې کې يو اځې يو کس پاته شوې و ، خو هغه د تيښتې هڅه وکړه اما صاحب خان هغه تيښتې ته پرې نه ښود ، پر هغه يې هم د شا له اړخه حمله وکړه او دوه ځايه يې کړ .

د صاحب خان ددې کړچار په اساس هلته نژدې ولاړې شهزادګۍ ګنګا ډيره زياته خوشحاله وه ، دهغې په مخ کې لکه د ګلونو د پرپر کيو په څير خوشحاليو رقص اونڅا کوله . هغه مخته راغله او دصاحب خان تر څنګ و دريده ، او په خپل نرم او زړه وړونکې اواز سره يې ورته وويل :

صاحب خانه ! ددې بد اخلاقو دلاسو څخه دې زما عزت او عصمت خوندی کړ او بيا دې هغوې ټول له منځه يوړل ، نو په دې ترتيب دې پر ما ډير زيات احسان وکړ . که چيرې زه د ټولې نړۍ شتمنی هم ستا په لمن کې ور واچوم نو بيا به هم ستا ددې احسان بدله پوره نه کړاې شم . صاحب خانه ! تا يو اځې زما ځان نه بلکه زما پت ، ابرو او عزت دې هم خوندې کړ. ګوره صاحب خانه ! که چيرې په ژوند کې د اسې کوم وخت او فرست په لاس راشي نو زه به ستا ددې احسان بدله ضرور درکړم .

صاحب خان د شهزادګۍ ګنګا ددې خبرو هيڅ ځواب ورنکړ . د خپل آس په لور ورغې ، هلته يې د زين سره تړلې تبر را پرانست ، زمکه يې پرې و کنله ، د زمکې په کنلو کې ورسره شهزادګۍ ګنګا هم مرسته وکړه ، کله چې زمکه په مناسبه توګه و کنل شوه نو بيا يې د خپل پلار جسد را واخست او په هغې کنل شوې ځاې کې کيښود او هملته يې خپل شهيد پلار دفن کړ . بيا هغه خپل آس ته راغې او دخپل پلار د آس واګې يې دهغې د زين سره و تړلې او بيا يې غوښتل په خپل آس کينې خو تم شو او د شهزاګۍ ګنګا په لور يې و کتل او ورڅخه يې و پوښتل :

ګوره ګنګا ! ته څنګه ددې بد اخلاقو خلکو لاسو ته ورغلی ؟ اوس چيرته غواړې ولاړه شې ؟ شهزادګۍ ګنګا ورته په ځواب کې وويل :

ګو ره صاحب خانه ! ددې ځايه څو ميله اخوا زما پلار د څو عسکرې ډلګيو سره پړاو کړې دې . په اصل کې مونږ دغه ځاې ته د ښکار له پاره راغلي و . زما پلار همهلته په پړاو کې پاته شوې خو زه د څو کسو ساتونکو سره يو ځاې د ښکار له پاره را ووتلم ، دلته يوه ځنګلې او زه زمونږ تر سترګو شوه ، ما خپل آس دهغې پسې ور و ځغلاوه ، زما ساتونکې هم له ما سره وو ، زه ددې غرنۍ او زې پسې ډيره زياته ولاړم ، زما ساتونکې اوزما سره زمانور ملګرې او « زما خدمتګاره مور» ټول زما تر شا ، زما څخه لرې پاته شول. دغه ساتونکې چې دلته له منځه ولاړل زه ددوې سره يو ځاې ددې اوزې د ښکا ر له پاره راغلې وم ، په همدې ځاې کې دې بد اخلاقو او بد معاشانو پر مونږ باندې حمله وکړه چې دهمدې حملې په جريان کې تا سې هم را ورسيدئ ، زه ستا د راتلو په اساس د بې عزتۍ او بې عصمتۍ نه خوندی پاته شوم . اوس ته پر ما باندې يو بل احسان هم وکړه چې ما د خپل پلار د پړاو پورې ور ورسوه ، دهغې په دې خبره صاحب خان په خپل اس سپور شو او ورته يې وويل چې : را ځه ، زما سره يو ځاې راځه . شهزادګۍ ګنګا هم سمدستې حرکت وکړ او په خپل اس سپره شوه او د صاحب خان سره يو ځاې روانه شوه .

هغوې دواړو خپل آسونه په منځنۍ توګه ځغلول ، لا تر اوسه پورې لږ مخته تللي و چې له يوه اړخه څه مسلمان ځوانان او يوه نجلۍ دهغه ځايه را ښکاره شول . دهغوې په کتلو سره شهزادګۍ ګنګا صاحب خان ته وويل چې دا هغه ساتونکې دی چې د همدې غرنۍ او زی (غرڅه) د ښکار په وخت کې زما تر شا پاته شوې وو . ددوې سره چې کومه نجلۍ ده هغه زما ذاتی وينځه (داسې اوما) ده . دهغې

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې خبره باندې صاحب خان په خندا سره د اوما په لور وکتل او ويې ويل: ګوره شهزاګۍ ګنګا ! تاته د اوما سره زما د ورپيژندلو اړتيا نه شته ، زه هغه ډيره ښه پيژنم. د هغه په دې خبره شهزادګۍ ګنګا د صاحب خان په لور وکتل او ور څخه يې و پوښتل:

صاحب خانه ! ته هغه څنګه او څه ډول پيژنې ؟ په همدې وخت کې د ګنګا وينځه اوما نژدې را ورسيده ، او ويې ويل:

زه به وو ايم چې صاحب خان څه ډول او د کومه وخته راهيسې ما پيژني. ګوره شهزادګۍ ! کله به چې د ګيدړو د پوستکو د پلورلو له پاره صاحب خان د رهتاس ښار ته راته او ستا پلار جان ته به يې پوستکې ورکول او بيا به يې همل ته د رهتاس په ښار کې قيام کاوه ، نو ډير وخت داسې کيدل چې ستا پلار به د هغه د راغوښتلو له پاره زه هلته ور استولم. کله به چې هم صاحب خان رهتاس ښار ته راغې نو ده به هلته په يوه سراې کې قيام کاوه ، او ما به د هغه سراې څخه دې ستا پلار ته را وست. نو په دې اساس زه صاحب خان د ډيره وخته راهيسې پيژنم. د اوما د ځواب د اوريدو سره شهزادګۍ ډاډمنه شوه. صاحب خان لږ څه مخته ولاړ او څه فکر يې وکړ او بيا يې په ډيره عجيبه توګه شهزادګۍ ګنګا ته وکتل او ورته يې وويل:

ګوره شهزادګۍ ګنګا ! که چيرې ته يې بده و نه ګڼې نو زه غواړه يوه خبره درته وکړم. د هغه په دې خبره شهزادګۍ په ډير غور سره ورته وکتل او بيا يې ورته وويل: څه ويل غواړې ؟ هر څه چې وايې وې وايه. صاحب خان په ډيره نرمه ژبه ورته وويل:

ګوره شهزادګۍ ! زه ويريږم چې هسې نه چې زما د ژوند غمناکه قصه ، زما دغه د غربت او از ستا د قصر د ديوالونو سره ټکر نه شي او د جدايي د بل کړې او ر په څير د سوځيدو ښه اختيار نه کړي. خو هغه خبره چې زه يې درته د هر لالچ نه پرته کوم د هغې په کولو سره لږ څه ويره احساسوم. د هغه په دې خبره شهزادګۍ ګنګا د هغه حوصله ورکلکه کړه او ورته يې وويل چې ويريږه مه ، هر څه چې دې په زړه کې دي هغه وو ايه. زه پرې نه خفه کيږم. د شهزادګۍ په دې خبره د صاحب خان حوصله ډيره شوه خو ورته يې وويل چې غواړم دا خبره درته په ځانته ځاې کې وکړم. شهزادګۍ ګنګا ورته په تيزو سترګو سره وکتل او بيا يې ترې و پوښتل چې ايا ته غواړې زما د اوما څخه يې هم پټه کړې ؟ صاحب خان ورته وويل چې نه ! اوما کولې شې دا خبرې واوري ، ځکه چې زه پر هغې پوره باور او اعتماد لرم. د هغه په دې خبره شهزادګۍ ګنګا خپلو ساتونکو ته وويل چې: تاسې همدلته تم شئ زه د صاحب خان خبره اورم او وينم چې هغه څه وايي. په دې خبره يې خپل آس را تاو کړ او بيا يې صاحب خان ته مخ کړ او ورته يې وويلې: صاحب خانه اوس وايه ، ته ما ته څه وايې ؟ صاحب خان ورته وويل:

ګوره شهزادګۍ ګنګا ! ما دا ويل غوښتل چې تا ته ډاګيزه کړم چې زه د ډيره وخته راهيسې له تا سره مينه او محبت کوم او غواړم له تا سره واده وکړم. د صاحب خان د دې خبرو په واسطه د شهزادګۍ په سترګو او مخ کې د غضب او قهر نښې را څرګندې شوې او د سور اور په څير تکه سره و ګرزيده ، بيا يې حرکت وکړ او خپل ښې لاس يې پورته کړ او په پوره قوت سره يې د صاحب خان مخ ته راخلاص کړ او يوه کلکه څپيړه يې په مخ وواهه. او بيا يې په خپل همدې قهرجن او از کې وويل:

تا څنګه جرئت کړې چې زما سره د مينې اومحبت اظهار وکړې او يا دې زما سره د واده کولو فکر څنګه په مغزو کې را ګرځيدلې. تا څنګه جسارت وکړ چې وو ايې چې زه ستا د وصال غوښتونکې يم. تا خپل حيثيت ته کتلي دي. ته د سپې په پيالۍ کې د اوبو څښونکې يو ککړ او ناولې انسان يې.

صاحب خانه ! هغه څه چې تا وويل ، نو تا د هغې د ويلو نه مخته بايد سل ځله فکر کړې وې چې زه د رهتاس د راجه هرکشن شهزادګۍ يم ، په داسې حال کې چې ته يو معمولي انسان يې. ته د کوچيانو د يوې قبيلې څخه يې ، او بيا د همدې کوچې قبيلې د سردار غلام يې ، تر څنګ يې په ځنګل کې ګيدړې را نيسې او بيا د هغې پوستکې پلورې او خپل ژوند پرې تيروې. ستا پلار هم همدا کار کاوه ، تاسو په خپلو اوږو باندې پوستکې باروئ او بيا د رهتاس په ښار کې يې پلورئ ، دا چې زما پلار تا ته اهميت درکوي هغه په دې خاطر چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه له تاسې څخه پوستکي پيري ، ددې اخوا ستا زما سره او يا زما دپلار سره نور څه اړيکې شته ؟ که په راتلونکې کې دې په دې موضوع له ما رسره دداسې کومې خبرې کولو جرئت وکړ نو ياد ساته چې زه به خپلو ساتونکې ته حکم وکړم چې ستا څټ در پرې کړي . اوس نو ددې ځايه ورک شه . نه زه ستا ملګرتوب غواړم او نه ستا شکل کتل . ددې خبرو سره سم شهزادګۍ ګنګا خپل آس را وګرځاوه او دهغه ځايه ولاړه .

کله چې شهزادګۍ ګنګا دهغه ځايه څو قدمه مخته ولاړه نو اوما په ډير ه پټه توګه صاحب خان ته وويل چې : ګوره صاحب خانه ! زما وروره ! تا ماته خور ويلې دی . او د يوې خور په څير زما احترام او درنښت کوی . که څه هم زه د رهتاس په محل کې وينځه او خدمتګاره يم خو بيا به هم ستا داورې سره اوږه يو ځای کوم او ستا له پاره به کار کوم . زه پوهيږم چې ته د ډيره وخته راهيسې شهزادګۍ ګنګا سره مينه کوې نو که بګوان وغواړي داسې يو وخت به راشي چې همدا ګنګا به ستا په پښو کې ولويږي ، صاحب خان ورته وويلې :

زما خورې اوما ! هسې ته يې واوره چې هغه وخت لرې نه دې ، زه وړاند وينه کوم چې ډير ژر به هغه وخت راشي چې هغه الفاظ چې شهزادګۍ ګنګا زما پر خلاف وويل زه به هم همداسې الفاظ دهغې پر خلاف دهغې تر مخه ووايم . او کله چې هغه زما پښو ته را وغورزی نو ديوې سپی په څير به يې په لغته ووهم ، هغه وخت به ددې حال بيا د کتلو وی . دهغه په دې خبره اوما په ځواب کې وويل : واوره صاحب خانه !زما وروره ! زه اوس در څخه ځم ، هسې نه چې شهزادګۍ پر ما هم شک وکړي ، اوس به زه دهغې په ټول کړچار باندې څارنه کوم او دهغې د هر حرکت څخه به د خپل ورور په واسطه تا خبروم . ته مه غمژن کيږه . ددې خبرې سره سم اوما دهغه ځايه ولاړه ، صاحب خان هم په خپل آس باندې پښه واړوله او دهغه ځايه د تللو په حال کې و چې شل پنځه ويشت وسله وال راغلل او صاحب خان ، اوما ، شهزادګۍ ګنګا او دهغوې ساتونکې يې ټول محاصره کړل . ددې حال په کتلو سره صاحب خان هم د اوما تر شا شا د شهزادګۍ ګنګا څنګ ته را نژدې شو ، بيا يې هغه محاصره کونکو وسله والو ځوانانو څخه و پوښتل : چې تاسې څوک ياست او څه غواړئ ؟

دهغه په دې خبره د محاصره کونکو څخه يې يو کس وويل : ګوره صاحب خانه ! تا په ځنګل کې زمونږ څو کسه ملګری وژلي دی . ته خو پوهيږې چې د قتل سزا قتل دې . خو هغوې هم يو جرم کړې و نو په دې خاطر مونږ پر تاسې باندې حمله نه کوو . مونږ تاسې نيسو او دخپل اقا شيرشاه سورې دربار ته مو وړو . هغه هلته په جنوب کې له دې ځايه درې ميله لرې د خپلو عسکرو سره پړاو کړې دې . دهغوې په دې خبره صاحب خان وويل چې : دغه مخته په سپينو کاليو کې ملبسه نجلۍ د رهتاس د راجه چندر مل شهزادګۍ ده ، دهغې سره يې ساتونکې او خدمتګاره اوما هم ده . زه به په دې شرط له تاسې سره ځم چې تاسې هغوې ته د خپل منزل په لور د تللو اجازه ورکړئ ، بيا به زه له تاسې سره چيرې چې وغواړئ ولاړ شم . دهغه په دې خبره همغه کس يو ځل بيا وويل چې سهی ده چې هغوې خپل منزل ته تللې شي يوازې ته له مونږ ه سره ولاړ شه . دهغه ددې خبرې سره سم صاحب خان چپ چاپ دهغوې سره روان شو ، په داسې حال کې چې شهزادګۍ ګنګا د خپلې خدمتګاری او ساتونکو سره يو ځای دهغه ځايه خپل منزل په لور رولاړه .

۲

دلږ څه واټن وهلو وروسته شهزادګۍ ګنګا هغه ځای ته ورسيده چې دهغې پلار راجه هرکشن په کې دخپلو ساتونکو ډلو سره يو ځای پړاو کړې و . هرکشن د خپل پړاو څخه را ووت او دخپلې لور ښه راغلاست يې وکړ . اوپه ډيره انديښنه يې تر ې و پوښتل :

زما لور جانې ! زما د سترګو تورې ! ته چيرې تللې وې ؟ ما خو څو کسه ساتونکې ستاسې د لټون له پاره در استولی و ، ما ته ډيره انديښنه را پيدا شوې وه ، دهغه په دې خبره ګنګا وويل :

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه دخپلو ساتونکو سره د ښکار له پاره ډيره لرې تللې وم او دا زما ډيره ستره بې عقلي اولويه غلطي وه. ددې وروسته ګنګا خپل پلار ته ټوله هغه قصه وويله چې پرې تيره شوې وه. او ورته يې ډاګيزه کړه چې څنګه او څه ډول په ځنګل کې يو شمير بداخلاقه او بد معاشو خلکو پرې حمله وکړه او بيا صاحب خان را پيدا شو او دهغې ځان ، عزت او ابرو يې خوندي وساتله ، اوبيا يې دخپل هغه سلوک څخه هم خبر کړ چې د صاحب خان سره يې کړې و ، او ټوله خبره يې ورته په ډير تفصيل سره ټکې په ټکې وکړه.

دخپلې لور شهزادګۍ ګنګا د خبرو د اوېدو وروسته راجه هرکشن ډير غمژن معلوميده ، لږ څه فکر يې وکړ او بيا يې خپلې لور ته وويل :

ګنګا لورې !تا د صاحب خان سره ښه رويه نه ده کړې. که چيرې هغه له تا سره د محبت او مينې څرګندونه کړې ده نو دهغه خو دا مطلب نه شو چې هغه کومه بده خبره کړې ده. هرچاته دبل سره د خپلې مينې او محبت د څرګندولو حق ورپه برخه دې. بې له شکه چې صاحب خان د کوچيانو د قبيلې ديوه سردار غلام دې ، دهمغه په خاطر ګيدړې ښکار کوي اوبيا يې پوستکي باسې او په ځاې ځاې کې يې پلورې. ما ورسره هم دهمدې پوستکو په راکړې ورکړې کې پيژندګلوي پيدا کړې ده . ځکه چې زه دهغه څخه ددې پوستکو ستر پيرونکې يم. ددې ټولو خبرو سره سره بيا هم هغه يو ډير ميړنې ، زړه ور او بهادر ځوان دې نو په دې اساس دداسې چا څخه نفرت او کرکه کول نه شي کيداې. لورې !ته پوهيږې چې زه تل دهغه ډير زيات درنښت او عزت کوم.اودهغه سره دخپلو زامنو په څير سلوک کوم ، تا دهغه سره په داسې سلوک کولو هغه توهين او ذليله کړې دې ، تر ټولو ستر ظلم داشوې دې چې هغه ستا عزت ، عصمت او ابرو خوندي کړه او ته يې دهغو بداخلاقو څخه وژغورلې اوپه پايلو کې يې هغه د شيرشاه سوري ساتونکو له ځانه سره يو ړ.او تا دهغه هيڅ مرسته و نه کړاې شوه. په دې وخت کې ته بايد را مختنه شوې واې اوهغو خلکو ته به دې ويلې واې چې دې انسان زما عزت ، ابرو او عصمت خوندي ساتلې دې نو تاسې به يې ولې نيسئ. خو ستا دخبرو نه څرګنديږي چې تا يوه خبره هم نه ده کړې اوهغه دې د شيرشاه سوري خلکو ته ورحواله کړ او ته ترې دی لورې ته راستنه شوې. په هرحال ته ارام وکړه ، زه به يې څه چاره وکړم.

ددې خبرو سره سم راجه هرکشن خپل څو ساتونکې را وبلل ، ساتونکې په يوه منډه راغلل ، هرکشن ورته وويل: په آسونو سپاره شئ اوهمدا اوس د صاحب خان د کوچي قبيلي په لورولاړ شئ ، هغوې همدلته نژدې په شرقي سيمو کې پراته دي ، ددې قبيلي سردار ته ووایاست چې دهغې غلام صاحب خان د شيرشاه سوری خلکو نيولې دې نو دهغې د مرستې له پاره ورشئ. اوس نو تاسو سمدستي ورځئ او وخت مه ضايع کوئ. ددې خبرې سره سم هغه ساتونکو حرکت وکړ په خپل آس سپاره شول اوهغو ته يې کمچينه ورکړه. په داسې حال کې چې راجه چندرمل دخپلې لور شهزادګۍ سره د خبرو له پاره بيرته خيمې ته ورستون شو.

۳

څه وخت چې د شيرشاه سوري وسله والو ځوانانو صاحب خان له ځانه سره وړ نو صاحب خان خپل آس د يوه عمرتيرې وګړې تر څنګ رانژدې کړ ، داسې معلوميده چې دا وګړې به د ددې وسله والو ځوانانو سالار وي. هغه ته په را نزدې کيدو سره صاحب خان وويل:

زما مشره ! زه نه پوهيږم چې تاسې ما په کوم جرم په ګناه د شيرشاه دربار ته بوځئ ، او دا چې ما ته به هغه ددې نامعلومه جرم په اړه څه ډول سزا راکوی ، ماته څرګنده نه ده . خو زما د ډاډ او تسلی په خاطر ته ماته د شيرشاه او دهغه د پلرونو او نيکونو په اړه لږ څه معلومات را کړه. تر څو زه فکر وکړم چې هغه کار چې ما کړې دې دهغه له پاره به شيرشاه زما سره انصاف او عدل وکړي او که نه.

دشيرشاه دغه زوړ عسکر د صاحب خان په لور په ډير غور سره وکتل اوبيا يې ورته وويل:

ګوره دوسته !زه به ستا دا غوښتنه ومنم او تاته به د شيرشاه د ژوند دحالاتو په اړه ټوله قصه واوروم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

واوره ! په پخوا وختو کې سلطان بهلول لودي د جونپور د حکمران سره په پرلپسې کشمکشونو کې اخته و په دې اساس هغه د سلیمان دغرونو او سیدونکي افغانان په خپل فوځ کې استخدام کړل او بیا یې دهغوې ډیرې خلک دې لورې ته را واستول ، تر څو دلته د او سیدونکو افغانانو د نورو نسلونو سره ښې اړیکې جوړې کړي. په همدې خلکو کې د سور د قبیلې یو وګړې ابراهیم خان هم موجود و.

دا ابراهیم خان په خپله یو عسکر و خو د خپلو سترو خدمتونو او میړانو په اساس په پرلپسې توګه په انعامونو او سترو رتبو باندې نازول کیده . ددې ابراهیم خان درې زامن و چې د یوه نوم یې حسن و . دې حسن ځلور ودونه کړې و .دهغه لمړی ښځه افغانه او اخری ښځه یې هندوه وه ، دافغانې ښځې څخه حسن دوه زامن درلودل چې د یوه نوم فرید خان او د بل نوم نظام خان و. همدا فرید خان بیا شیرشاه سوری وګرزید. تر څنګ یې دهغې هندوې ښځې څخه هم حسن خان دوه زامن درلودل چې د یوه نوم یې سلیمان او دبل احمد و . حسن خان د دویمې او دریمې ښځې څخه هم څو بچیان درلودل چې په هغې ډله کې علي ، یوسف ، خرم او شادی خان هم شامل دي. خو ددې ځلورو واړو څخه یې یو هم د یادونی وړ نه دې.

د حسن خان دغه هندوه ښځه په حقیقت کې یوه وینځه وه او څنګه یې چې غوښتل نو همغسې به یې خپله خبره سرته رسوله. د حسن خان تر ټولو مشر زوې فرید خان به ۱۴۸۸ ز کال هوشیار پور ته نزدې په باجوړه نومې ځآې کې پیدا شوې و .

د فرید خان یعنې دشیرشاه نیکه ابراهیم خان لمړی پنجاب او بیا بنور ته ولیږل شو . په هغه وخت کې په دې سیمه دجمال خان په نامه یو سړې حاکم و . هغه ابراهیم ته د هغه د خدمتونو او میړانو په ویاړ د بنور جاګیر ورکړ. ابراهیم بیا په همدې ځاې کی وفات شو. د سکندر لودي په زمانه کې حسن خان جونپور ته بدل کړل شو ، په هغه وخت کې سکندر لودي خپل باغی ورور باربک ته چې هلته په جونپور کې حاکم و ماتې ورکړه . اوس نو سکندر لودی ته هلته داسې یو وګړې په کار و چې په پوره دیانت سره د باربک څارنه وکړاې شي . په دې خاطر هغه جمال خان د پنجاب په ځاې د جونپور والی و ټاکه. د پنجاب نه د جمال خان د بدلید و وروسته هلته حسن خان و ټاکل شو ، او هغه ته یې د سهسرام ، حاجې پور ، خواص پور او ډانډا سیمو مسؤلیت هم ور وسپاره ، تر څنګ یې هغه ته ستر اعلی منصب هم ورکړ.

د جاګیر د اخستلو وروسته حسن خان د خپلې لمړی ښځې اودهغې د دوو زامنو هر یو فرید خان او نظام خان څخه بلکل غافله شو ، ځکه دهغې کم عمره ځوانې اوښایسته هندوې ښځې حسن خان په پوره توګه په خپل موټې کې نیولې و .

په دې سره دحسن خان اړیکې د نورو اولادونو سره د مور میرې په خیر وګرزیدل. ځکه دهغې هندوې ښځې فرید خان دخپلو دوو زامنو سلیمان او احمد خان بدترین دښمن ګاڼه. د میرنۍ مور او دپلار د سخت اوبد سلوک نه په تنګیدو سره فرید خان د سهسرام نه رخصت واخست او په جونپور کې یې د جمال خان څنګ ته پناه یوړه.

دکوره د تیښتې وروسته فرید خان د ډیرو سترو سترو ستونزو او محرومیتونو سره مخ شو . خو خپله حوصله یې له لاسه ور نکړه. هلته په جونپور کې ورته جمال خان پناه ورکړه خو هغه به ورته تل نصیحت کاوه چې بیرته د خپل پلار په لور ور ستون شي . خو فرید خان د بیرته تللو څخه انکار کاوه او غوښتل یې هملته په جونپور کې خپل تعلیم ته دوام ورکړي.

د فرید خان د کور نه د تللو وروسته ، حسن خان د خپلو خپلوانو او دوستانو له خوا ډیر زیات بې ننګه شو . ټولو به ننګ ورکاوه چې هغه د یوې معمولې وینځې هندوې ښځې د اغیز لاندې راغې او خپل اولادی یې لاسه ورکړ.

حسن خان هم په خپل دغه ګړچار باندې ډیر پښیمانه شوې و ، په همدې خاطر یې د جونپور والی جمال خان ته پیغام ولیږه چې په هغې کې یې ترې نه غوښتنه کړې وه چې فرید بیرته سهسرام ته را ولیږی او که نه دلته به یې تعلیم او تعلم نیمګړې پاته شي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چې جمال خان د حسن خان لیک فرید خان ته و ښود نو فرید خان کورته د بیرته ستینډو څخه انکار وکړ او ورته یې وویل چې دلته په جونپور کې دهغه د تعلیم لړۍ د سهسرام نه په ښه توګه مخته روانه ده . همغه و چې فرید خان هملته په جونپور کې د عربی ، فارسي ، او اسلامی علومو تعلیمات تر لاسه کړل او د خپلو ذهني وړتیاو په اساس ډیر مخته ولاړ.
دغه زوړ عسکر تر دې ځایه د څرګندونو وروسته لږ څه ساه واخسته، بیا یې تر لږه وخته پورې صاحب خان ته کتل او بیرته یې د خپلو خبرو لړۍ جاری و ساتله او ویې ویل:
واوره زما دوسته ! نه یوازې دا چې د فرید خان ډیر وخت د مذهبی علماو سره په بحثونو او خبرو کې تیر شوې بلکه په همغه وخت کې هغه د حرب د فن په لورې هم خاصه توجه کړې وه . د جونپور ادبي ، علمی ، او اسلامی ماحول د فرید خان په راتلونکې ژوند باندې پوره پوره اغیز کړې و.
په دغه وخت کې جونپور ته د هند شیرازه ویل کیدل ، او د لوی وچې (برې صغیر) زیات شمیر علماء هم دلته په جونپور کې اوسیدل.[1]
لاتر اوسه پورې فرید خان په ښوونه او روزنه کې مشغول و چې پلار یې د جونپور د والی جمال خان دربار ته راغې ، جمال خان حسن خان ډیر ملامت کړ چې دهغه د غفلت په اساس دهغه ډیر زحمت کش زوې دهغه د لاسو څخه ووت. جمال خان د فرید خان په تعریف کې وویل: چې د سور په ټوله قبیله کې به د فرید خان په څیر بل داسې ذهین ، زیرکه، او په خبره پوه ځوان پیدا نه شي ، ددې څخه به یوه ورځ ډیر ستر شخصیت جوړ یږي.

---

(1) دا هغه ځای و چې د اکبر د نوې ایجاد کړل شوې الهی دین پرخلاف د مخالفت بیروغونه را پورته شول او د همدې ځایه یې د اکبر څخه وغوښتل شوه چې خپل تخت او تاج پریږدي. په پنځلسمه پیړۍ کې د جونپور روزنیزو مرکزونو خاص اهمیت درلود. اوددې ځای نوم به هم په ډیر درنښت سره اخستل کیده . فرید خان هم د ۱۴۹۵ څخه تر ۱۴۹۷ پورې په همدې تعلیمی ماحول کې زده کړې تر سره کړې دی او ډیر ژر یې په علمی کړیو کې نوم راپیدا کړ. همدغه درې کلن روزنیز وختونو د فرید خان په ژوند باندې ډیر ژور اغیز وکړ.

حسن خان نه یوازې د خپل زوې په اړه د غفلت په کولو سره پښیمانتیا ښووله ، ترڅنګ یې یو شمیر افغانانو مشرانو هم فرید خان مجبور کړ چې د خپل پلار د عزت او وقار په خاطر بیرته سهسرام ته ستون شي. کله چې د حسن خان او فرید خان تر منځ لیدنه وشوه ،نو دواړو پلار او زوې په ډیره مینه یو د بل سره روغبړ وکړ او دهغې وروسته فرید خان د خپل پلار سره د بیرته تللو له پاره راضی شو .
په بیرته را ستنیدو کې حسن خان خپل زوې فرید خان ته د خپل جاګیر د کنترولولو پوره واک ورکړ ، د ۱۴۹۷ نه تر ۱۵۱۸ پورې فرید خان خپله دنده په ډیره ښه توګه تر سره کوله . دهغه د راتلو وروسته نه یوازې د جاګیر مالیه به وصولیده بلکه په هغې کې منظموالې هم را منځته شو.
فرید خان په دغه یوشتو کالو کې هیڅ ډول ظلم او تیرې و نه کړ، دخلکو سره یې ډیر ښه کړچار او سلوک کاوه ، فرید د جاګیر ټولو کار کونکو ته حکم کړې و چې هغوې دې د مالیې د تر لاسه کولو له پاره په دهقانانو باندې د ظلم او تیرې څخه لاس و نیسي ، هغه د لمړي ځل له پاره د دهقانانو څخه د مالیې د اخستلو له پاره (په نقدې او یا جنسې توګه) نوې لارې پیدا او قوانین یې ورته وټاکل .

(c) ketabton.com: The Digital Library

مالیه د تولیداتو د په نظر کې نیولو په اساس ټاکل کیده ، خو کله به یې چې اندازه وټاکل شوه نو بیا به دهغې په ترلاسه کولو کې هیڅ ډول غیر نه کیده ، دهغه وخته چې فرید خان د حاجی پور ، خواص پور او ټانډا د سیمو ولکه په لاس کې اخستې وه نو هلته په هغو پرګنیو کې یو انقلاب شانته راغلی و . ددهقانانو ډیره شمیره د هغه ملاتړي ګرزیدلي و ، ځکه چې هغه د هر وګړي سره انصاف کاوه ، د جاګیر نه یې د رشوت اخستونکو او بد سلوکه مامورینو جرړې وویستې ، قانون ماتونکې رشوت خواره او نا اهله مامورینو ته یې داسې سخته سزا و رکړه چې د نورو له پاره یې د عبرت درس و ګرځاوه ، دهمدې کارونو په اساس فرید خان په ولسونو کې ډیر زیات دقدرور وګرزید.

داسې څرګندیده چې دفرید خان ستونزې او مشکلات پای ته نه وی رسیدلي ، ځکه کله چې فرید خان په خلکو ډیر زیات منلي وګرزید نو دهغه میریزه هندوه مور ورته په اور کې سوځیدله ، هغې د جاګیر څخه د فرید خان د بیلتون او دهغه په ځای د خپل زوی سلیمان د ټاکلو له پاره په حسن خان باندې ډیر زیات فشار راوست.

حسن خان تر یوه وخته پورې خپله هندوه ښځه په اخوا دیخوا خبرو او وعدو باندې غولوله ، خو هغې ښځې داسې حالات را پیدا کړل چې حسن خان یې مجبور کړ تر څو فرید خان د جاګیر د نظام د کنترول څخه بیرون کړي . ددې کار له پاره حسن خان دڅه بهانې دپیدا کیدو په لټه کې شو .

هغه د هرې لوې هڅه وکړه چې د خلکو څخه څوک د فرید پر خلاف کوم شکایت وکړي نو دهمغې په بنسټ به هغه فرید د جاګیر څخه لرې کړي. خو د جاګیر یو کوچنی ماشوم هم د فرید په خلاف دخپلې ژبې پرانستو ته چمتو نه و .

ددې نا کامیو نه وروسته حسن خان دفرید خان محاسبه کول پیل کړل ، خو په دې لړ کې هم هغه د ناکامۍ سره مخ شو . فرید خان یو ذهین وګړی و اود خپل پلار په ارادو باندې ښه خبر و . هغه خپل پلار حسن خان ته یو لیک ور ولیږه چې په کې یې ورته لیکلي و :

«تر هغې چې ستا پر ما باور او اعتماد و نو ما د جاګیر انتظام په ډیره ښه او غوره توګه مخته یوړ. خو اوس زه دا باور پای ته رسیدلې وینم ، نو په دې خاطر زه په خپله غواړم ددې مسؤلیت نه ځان په څنګ کړم. ځکه زه نه غواړم چې ته غمژن او خفه واوسې. هر چاته چې ته غواړې دا مسؤلیت ور سپارلې شې»

حسن خان د فرید خان ددې سلوک څخه ډیر زیات اغیزمن شو. بیا یې ځواب ورکړ چې: زه منم چې ته نه یوازې زما په اولادونو کې بلکه زما په ټوله کورنۍ کې ذهین او د پوره پوهې خاوند او عزتمند یې. زه په دې پوهیږم چې هغه کار چې تا کړې هغه سلیمان او احمد دواړه هم نه شي کولې ، بلکه د هغوې په لاسو کې د جاګیر د انتظام ورکول ستا په ټولو کارونو د اوبو د تویولو په څیر دی. خو زما مجبوري داده چې ستا میریزې مور ماته زما ژوند د جهنم اور ګرځولې دې . شونې ده چې ستا د بیلتون په اساس به هغه ډاډمنه شی او په پاته ژوند کې به راته د ساه اخستلو فرصت راکړي.

اوس نو فرید خان ته یو ځل بیا د پلار دکوره رخصت اخستل ور په غاړه شول. په دې اړه د افغان امیرینو او خلکو له اړخه په حسن خان باندې سخت احتجاج وکړل شو خو حسن خان هغوې ته ددې ډاډ ورکاوه چې د هغه د ژوند وروسته به همدا فرید ددې ټول جاګیر وارث وی.خو افغان امیران د حسن خان ددې خبرو څخه ډاډ من نه وو.

دغه زوړ عسکر تر دې ځایه خبرې وکړې ، یو ځل یې اوږده ساه واخسته او بیا یې دخبرو لړۍ جارې وساتله او ویې ویل:

ویل کیږی چې دا هندوه ښځه دحسن خان ښځه نه وه بلکه دهغه ساتلې محبوبه وه . او په همدې حیثیت سره یې خپل ټول ژوند دحسن خان تر څنګ تیر کړ. د جاګیر څخه د ویستلو له پاره یې د فرید خان پر خلاف زیاتې نفسیاتې حربې استعمال کړې. دهغې هغه اخری

(c) ketabton.com: The Digital Library

حربه چې کارې ثابته شوه هغه داوه چې هغې د حسن خان سره تر هغه وخته پورې د يو ځاې ځملاستو څخه انکار وکړ تر څو چې فريد خان د جاګير څخه بې واکه شوې نه و ، او د هغه په ځاې د هغه دواړه زامن سليمان او احمد نه و ټاکل شوی.

فريد خان د دې حالت څخه ډير زيات و زوريد ، او يو ځل بيا يې د خپل پلار کور ته خداې پاماني وويله ،او اګرې ته ولاړ ، هلته د سلطان ابراهيم لودي دربارته ورغې خو ابراهيم لودی د هغه د ا غوښتنه چې د سهسرام جاګير د ې بيرته ورته حواله کړل شي و نه منله ، په اصل کې سلطان ابراهيم لودی فريد خان د خپل پلار نا شکره او نافرمانه زوې ګاڼه نو په دې خاطر يې د فريد خان د غوښتنې د منلو څخه په ډاګه انکار وکړ.

فريد يو ځل بيا په ځانته ځان د خپل راتلونکې د ښه کولو له پاره په هلو ځلو کې را ونغښت او د دولت خان په لور يې مخه کړه . دولت خان دد ې نه مخته په اګره کې د يو ستر جاګير خاوند او په اعلی منصب باندې فايز و ، بيا وروسته د پنجاب والی و ټاکل شو . همدې دولت خان بابر ته په هندوستان د حملی کولو پيغام او بلنه ورکړې وه ، فريد خان د حالاتو د څرنګوالې وروسته د دولت خان لورې ته روغې او د هغه سره يې خپل اړيکی ټينګ کړل او بيا همدا اړيکی د دوې تر منځ په خپل منځې دوستی باندې تبديل شول.

دولت خان لودی هم ابراهيم لودی ته مشوره ورکړه چې هغه دې د فريد خان سره کومک وکړی خو پادشاه دې لورې ته هيڅ توجه و نه کړه ، نو په دې خاطر فريد خان هملته په پنجاب کې د دولت خان سره پاته شو .

په ۱۵۲۵ زکال کې د فريد خان پلار حسن خان ومړ ، په همدې وخت کې دولت خان ابراهيم لودي ته سپارښتنه وکړه چې فريد خان د حسن خان د جاګير وارِث وګرځوي ، هغه هم د فريد خان د وراثت په اړه يو شاهی فرمان جاری کړ او په دې توګه فريد خان د خپلو ميرنيزو ورونو سليمان او احمد سره دښمن وګرزيد.

کله چې فريد خان د خپل پلار حسن خان د جاګير د ولکې له پاره سهسرام ته روان شو نو د هغه ناسکه ورور سليمان د جنګ جګړې پرته د هغه ځايه و تښتيد او ديوه افغان سردار ، سرادر محمد خان سور خواته ورغې او هملته يې پناه واخسته ، نوموړې د پرګنه جويند خاوند و ، هغه بيا د همدې سردار سره يو ځاې شو او د خپل ناسکه ورور فريد پر خلاف يې سازشو نه پيل کړل.

محمد خان سور دد ې وخت نه ډيره ګټه پورته کړه ځکه هغه د پخوا څخه د فريد خان د پلار حسن خان سره تربګني درلوده نو په دې اساس خوشحاله وه چې د حسن خان د زامنو تر منځ دښمنۍ ته نوره هم هوا ورکړي او په دې توګه دواړه ډلې را کمزورې کړي ، احمد خان په فريد خان باندې فشار راوست چې د خپل پلار حسن خان جاګير د ورونو تر منځ وويشي ، خو فريد ورته ويل چې هغه خو سليمان او احمد خپل ورونه ګڼې او په جاګيرکې هغوې ته خپله برخه هم ورکوی خو هغوې ته به د جاګير په انتظامی امورو کې د مداخلی حق نه ورکوي ، ځکه چې د ټول جاګير نظم ونسق د پادشاه له اړخه همده ته ور سپارل شوي دی. هماغه و چې سردار محمد خان سليمان را و ګماره تر څو په فريد خان باندې حمله وکړي ، فريد خان په دې پوهيده چې شايد هغه و نه توانيږي په يواځې ځان د خپل ورور مقابله وکړي نو د خپل ځان د ځواکمن کيدو په خاطر يې د بهار د والی بهار خان څخه مرسته و غوښتله.

په همدې وختو کې بابر په هندوستان باندې ستره حمله وکړه ، او فريد د ابراهيم لودی او بابر تر منځ د جنګ د پايلو په انتظار کې کيناست. په ۱۵۲۵ زکال د پاني پت په ميدان کې د بابر او ابراهيم لودی د عسکرو تر منځ سخت خونړې جنګ وشو ، فريد ددې حالت په کتلو سره غلی او څارونکې ناست و . په حقيقت کې فريد فکر کاوه چې که چيرې د بابر په مقابله کې ابراهيم لودي بريې تر لاسه کړې نو هغه به په ډاډمنه توګه د بهار د والی بهار خان څخه مرسته واخلی او په دې ترتيب به خپل ورور سليمان او د خپل پلار پخوانی دښمن سردار محمد خان ته ماتې ورکړې. او که چيرې په جنګ کې بابر بريمند را ووت نو هغه به فريد د خپلو پرګنو د حاکم په څير و مني .

(c) ketabton.com: The Digital Library

تر دې ځایه د خبرو وروسته د شیرشاه سوری هغه زوړ عسکر لږ څه په خبرو کې تم شو ، ساه یې واخسته ، غاړه یې تازه کړه او بیا یې د خبرو لړۍ پیل کړه او ویې ویل :

ګوره صاحب خانه ! د پانې پت په میدان کې ابراهیم لودی د بابر نه ماتې وخوړه او هغه پخپله هم هملته د جنګ په ډګر کې له منځه ولاړ ، د پانی پت په پریکونکې جنګ کې په هندوستان باندې د افغانانو د حاکمیت درې نیم سوه کلن دوران پای ته ورسید او ددې لویې وچې د سلطنت واکمنی مغلو ته ترلاسه شوه. ابراهیم لودی ته د ماتې ورکولو وروسته د بهار والی بهار خان پرته له ځنډه د سلطان لقب ځانته خپل کړ او په خپل نوم یې سیکې جارې کړې او خطبه یې هم په خپل نوم و ویله.

په دې ورځو کې فریدخان هملته د بهار د حاکم بهار خان تر څنګ اوسیده ، یوه ورځ هغه د بهار خان سره یو ځای د ښکار کولو په نیت ووت نو فریدخان د یوه زمري سره مقابله وکړه او هغه یې په خپله توره دوه ټوټې کړ نو د همغې ورځې را هیسې بهار خان هغه ته د شیرخان لقب ورکړ او تر څنګ یې د خپل زوی جلال خان استاد هم و ټاکه.

د بهار خان د موافقې سره سم شیرخان د سهسرام په لور وخوزید ، د سهسرام د جاګیر انتظام په دې وخت کې د هغه د خپل حقیقی ورور نظام خان په لاس کې و. خو بیا هم د شیرخان بسپنې ته یې اړتیا درلوده ،

سردار محمد خان چې د فریدخان او د هغه د پلار حسن خان سره یې پخوانۍ دښمنې وه ، د افغانانو د لوهانی قبیلې څخه و. د هغه د همدې قبیلې پورې اړوندو زیاتو افسرانو او درباریانو شیرخان ته د یوه قومی او ولسي ځواکمن شخصیت په څیر د کتلو زغم نه درلود. په دې وختو کې د بهار څخه د فریدخان د تللو وروسته سردار محمد خان د فریدخان په خلاف د بهار د را پورته کولو کار پیل کړ . او د هغه په لاس یې دا فرمان جاری کړ چې شیرخان دې د خپل پلار جاګیر د خپلو ورونو تر منځ برابر وویشي ، او هغوې ته دې خپله برخه ورکړي. هغه نه یواځې دا فرمان ترې واخست بلکه خپل ځان یې هم د هغوې د منځګړی په څیر و ټاکه.

د همدې حالاتو د نزاکت په اساس شیرخان او د هغه ورور نظام خان د مانک پور د صوبدار جنید برلاس سره اړیکی پیدا کړل. جنید برلاس د بابر د ډیرو ښو عسکری قومندانانو څخه و . شیرخان په خپله هلته ورغې او د هغه سره یې ژمنه وکړه چې د خپلو پرګنیو د تر لاسه کولو وروسته به هغوې د دوې اطاعت کولو ته تیارې کړې. د مانک پور صوبدار د شیرخان دا رایه ومنله ، ځکه چې په دې توګه هغه د بابر سره یوه ځواکمن او په معامله پوه ملګرې ور زیات کړې و.

همغه و چې شیرخان ته یې فوځ ورکړ ، شیرخان هم د ځنډ پرته د جنګ اعلان وکړ او د خپلو پرګنو نه علاوه یې په یو شمیر نورو پرګنو باندې هم د فوځ په کومک سره ولکه وکړه. د هغې وروسته یې په سردار محمد خان سور باندې هم حمله وکړه او ان تر دې چې د هغه د سلطنت مرکز جویند پورې ورسید. سردار محمد خان د رهتاس په غرونو کې پناه واخسته ، کله چې شیرخان په جویند باندې ولکه کلکه کړه نو سردار محمد خان ته یې پیغام ولیږه چې متن یې دا سې و :

« یو وخت ستا او زما د پلار تر منځ ډیرې ښې اړیکې وې په دې خاطر ته زمونږ مشر او سپین ږیرې هم یې. زه هیڅکله هم دا نه شم زغملې چې یو عزتمند افغان سردار دې د پردیو په پناه کې واوسي ، ته بیرته را ستون شه تر څو ستا سیمی بیرته تا ته وسپارم او زه تاته د ډیر نیک سلوک په اړه ډاډ درکوم» د شیرخان په ډاډ ګیرنه سردار محمدخان بیرته را ستون شو ، شیرخان هم په خپله ژمنه وفا وکړه او د هغه ټولې سیمی یې بیرته هغه ته په لاس کړې. د دې وروسته سردار محمدخان هم د شیرخان د دې نیک سلوک څخه ډیر زیات اغیزمن شو او بیا یې هیڅکله هم د هغه پر خلاف سازش و نه کړ او د عمر تر اخره یې ورسره ډیر ښه اړیکی وساتل.

د دې سوبې وروسته شیرخان نه یواځې په مانک پور کې د بابر د والی برلاس وفادار ه پاته شو بلکه په مختلفو وختونو کې به یې یو بل ته تحفی او تحایف هم ور لیږل ، د شیرخان د بریاو په اساس ډیر شمیر افغانانو د هغه په دربار کې ماموریتونه پیل کړل ، د سردار

(c) ketabton.com: The Digital Library

محمدخان سور دبيرته راغوښتلو څخه هم دشيرخان مقصد د افغانانو دخورو ورو ځواکونو را يوځاې کول و. وروسته بيا شيرخان د جنيدبرلاس شکريه وکړه او اګرې ته ولاړ اوهلته يې د بابر سره وکتل. بابر په همغه لمړۍ ليدنه کې د شيرخان دوړتيا و اندازه واخسته اوبيا يې خپل سالارجنيد ته وويل:

مونږ ددې ځوان افغان په تندي باندې د تاج نښې احساسوو. مونږ ددې نه مخته دهيڅچا په تندې باندې داسې نښې نښانې نه دي کتلې. نو په دې خاطر به ددې ځوان کلکه څارنه کوئ،

بابر د شيرخان دنيولو او بندي کولو خواهش هم درلود. خو د جنيد برلاس په مشوره يې ددې کاره لاس واخست. ځکه چې د بابر د داسې اقدام څخه نه يوازې د حالاتو د خرابيدو انديښنه موجوده وه بلکه شاهي اقدار هم تر نيوکو لاندې راتلل. ځکه په دې وخت کې شيرخان د شاهي ميلمه په څير هلته په اګره کې اوسيده.

په هر حال شيرخان په موقتي توګه د بابر ماموريت اختيار کړ. خو په حقيقت کې دهغه مقصد د بابر ملازمت نه و بلکه غوښتل يې د هغه دحکومت د انتظام او انصرام په اړه مطالعه وکړي. ددې تر څنګ شيرخان په داسې وسايلو باندې هم غور کولاې شو چې دهغې په خپلولو سره بابر بيرته دهندوستان څخه وکاږي.

شيرخان ددهلي د فوځي مهم له پاره د بابر سره يوځاې ولاړ. خو هغه په خپله اړه د بابر په بدل شوې آند باندې ښه پوهيده، په دې اساس هغه دې فکر کولو ته اړشوی وچې دا و انګيرې چې ددې دوستي د بابر او د هغه د والی جنيد سره تر کومه ځايه تللې شي. په هرصورت دهغوې سره د دښمنۍ د اخستلو مخته ورته دا اړينه شوه چې دخپل ځان له پاره مخلص ملګری را پيدا کړي تر څو د اړتياو په وخت کې يې په کار راشي.

په دې توګه شيرخان د جنيد برلاس سره د ليدو پرته د بابر څخه ولاړ. خو وروسته يې د يوه ليک په واسطه د جنيد څخه بښنه و غوښته. او ورته يې وليکل چې په جاګير کې خلکو ته د ستونزو د راپيدا کيدو په خاطر هلته دهغه ورتلل ډير زيات اړين شوي و. په دې ترتيب شيرخان د دې ځايه ووت او په سهسرام کې خپل جاګير ته بيرته ورستون شو.

تردې ځايه دغه زوړ سپاهي يو ځل بيا دمه وکړه او بيا يې صاحب خان ته د شيرشاه سوری د حالاتو په اړه وويل:

صاحب خانه واوره ! دلته د بابر دلاسه د شيرشاه سورې د راتښتيدو يو علت دا هم ويل شوې چې ويل کيږي چې يوه ورځ په يوې ميلمستيا کې د بابر په شتون کې شيرخان ته دخوراک له پاره په طشتري کې ماهي ورکړل شو. شيرخان ددې ډول خوراک سره بلدتيا نه درلوده هغه سمدستې دخپل خنجر په څوکه هغه پرې کړ او ويې خوړ. بابر دا هر څه کتل. هغه خپل وزير مير خليفه هم دې لورې ته متوجه کړ او ورته يې وويل چې ما ډير ستر او عالي مرتبه افغانان کتلي دي خو تر اوسه پورې هيڅ افغان دومره نه يم اغيزمن کړې.

بابر خپل وزير ميرخليفه ته دا تاکيد هم وکړ چې هغه دې شيرخان په پرلپسې توګه د خپلې څارنې لاندې و نيسي، خو ميرخليفه د شيرخان له اړخه بابرته ډاډ ورکړ چې شيرخان يو ډير نيک طبعه انسان دی او تر څنګ يې دهغه د ملګرو شميره هم دومره ډيره نه ده چې دهغه دا ړخه کوم ګواښ را پيدا شي.

شيرخان دغو پس پسکو ته متوجه کيږی او په فکر کې لويږی، بيرته خپلې خيمې ته را ځی او دخپلو ملګرو سره سلا کوي او په پټه خوله دهغه ځايه تښتي. بابرته په خپلې غونډی کې د شيرخان د نه موجوديت احساس کيږی نو هغه د شيرخان د را بللو له پاره خلک ور استوی خو کله چې ورته څرګند يږی چې شيرخان له دې ځايه وتلې دي نو د خپل وزير ميرخليفه څخه ناراضه کيږی.

ويل کيږی چې شيرخان بيرته سهسرام ته را ستون شو او د جنيد برلاس دربارته ډيرې قيمتي تحفې او سوغاتونه ورليږل تر څو د خپلې غير حاضرۍ له پاره بهانه وړاندې کړي. په همدې وخت کې هغه ته دا خيال او فکر را پيدا کيږی چې: نه خو ماته په مغلو باندې باور او

(c) ketabton.com: The Digital Library

اعتبار پاته شوي دي او نه زه په دي مغلو باندې اعتمار او باور کولې شم ، اوس نو د وخت او حالاتو غوښتنه داده چې زه بیرته د بهار د حکمران بهار خان په لور ولاړ شم.

تر دي ځایه د شیرخان هغه زوړ عسکر صاحب خان ته قصه واوروله او بیا یې ورپسې وویل:

صاحب خانه ! شیرخان غوښتل چې یو ځل بیا د بهار خان سره خپل اړیکې ټینګ کړي ، خو هغه ته دا هم څرګنده وه چې د بابر په ملازمت کې د ورګډیدو وروسته به بهار خان د هغه مخالف ګرزیدلې وي ، دبله اړخه سردار محمد خان هم هڅه کوله چې د سهسرام څخه د شیرخان د ورور نظام خان د بیرون کولو له پاره د بهار خان څخه اجازه واخلي.

په همدې ستونزمنو حالاتو کې شیرخان د افغانانو د منظمولو هڅې پیل کړې ، ددې مقصد له پاره هغه یو ځل بیا د بهار خان دربار ته ورغې، هغه هم شیرخان ته ښه راغلاست ووایه ، او یو ځل بیا یې د خپل زوې جلال خان استاد و ټاکه ، لږه موده وروسته بهار خان وفات شو خو د هغه زوې جلال خان د کم عمر خاوند وې. نو د هغې مور د جلال خان د نګرانې په توګه په کار پیل وکړ او شیرخان یې همغسې د خپل زوې استاد پریښود.

په دې توګه په ۱۵۲۸ د ز کال کې شیرخان ته د خپلو ټولو ځواکونو د را ټولولو ډیره ښه موقع په لاس ورغله ، د جلال خان د مور د مړینې نه وروسته د شیرخان لاس نور هم غښتلې شو . ځکه چې جلال خان یوازې په نامه حاکم و په داسې حال کې چې د بهار حکمرانې عملا د شیرخان په لاسو کې وه . شیرخان د افغانانو د ځواکونو په را ټولولو کې خپلې هڅې ګړندۍ کړې خو هغه ته تر ټولو لویه ستونزه داوه چې پخپله د شیرخان د ورځ په ورځ ځواکمن کیدو په اساس ډیر افغانان د هغه مخالف شوي و . دشیرخان فکر دا و چې تر هغې چې بهار او بنګال د بابر پر خلاف یو متحده محاذ را منځته نه کړي نو د دواړو ژوندې پاته کیدل شونې نه دي .

د بله اړخه په دې ورځو کې د بنګال حاکم سلطان محمود و ، چې سرحدونه یې د بهار سره یو ځای شوي و . پخپله سلطان محمود شیرخان ته په ښو سترګو نه کتل ، هسې خو د هغه سترګې د بهار په نیولو باندې نښتې وې او غوښتل یې چې د بهار د اصلي حکمران جلال خان د کوچنیوالي څخه ګټه پورته کړي او بهار د خپلې ولکې لاندې راوړي خو هغه د شیرخان او د هغه د وړتیاو اندازه نه وه کړې.

په همدې وختو کې د بنګال حکمران سلطان محمود په بهار باندې یرغل وکړ خو د سخت زیان سره مخ شو . شیرخان د یوه ډیر ستر ځواک سره د هغه مقابله وکړه او د ډیر بد شکست سره یې مخامخ کړ . هغه د بهار د فتحه کولو په ځای خپل اسونه ، فیلان ، وسلې او ډیرې خزانې هم له لاسه ورکړې . د جنګ نه مخته شیرخان د سلطان محمود سپه سالار قطب خان ته همدا مشوره ورکړې وه چې د جنګ په ځای دې د سولې لاره خپله کړل شي او دشیر خان سره یو ځای دې د مغلو په خلاف یو محاذ پرانیزي. خو قطب خان هغه د شیرخان کمزورتیا و ګڼله ، په پایلو کې یې جنګ را منځته شو او د بنګال حکمران سلطان محمود او د هغه سپه سالار قطب خان د بدې ماتې سره مخ شول .

په همدې وخت کې د بهار د ځوان حکمران جلال په دربار کې هم د شیرخان په خلاف مخالفتونه زیات شول او د سازشونو جال په خپریدو شو ، په دې لړ کې د شیرخان مخالفو افغانانو جلال خان هم د خپله ځانه سره ملګرې کړ . جلال خان ته یې شک ورواچاوه چې که چیرې شیرخان د خپلې مخې لرې نه کړې نو یوه ورځ به هغه په خپله په بهار باندې ولکه وکړي.

همغه و چې جلال خان د څو کسو سره یو ځای د شیرخان د وژلو پلان جوړ کړ خو شیرخان ته ددې پلان په اړه لا د مخه خبر ورکړل شوي و ، خو کله چې جلال خان په خپل پلان کې ناکامه شو نو هغه د بنګال د حکمران سلطان محمود سره خبره جوړه کړه ، ان تر دې چې لږه موده وروسته یې د هغه اطاعت هم و مانه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بنګال د حکمران له پاره ددې نه بله ښه موقع او فرصت نه شو تر لاسه کيداې. ددې ترڅنګ د شيرخان په دښمنۍ کې جلال خان ددې فکر هم و نه کړ چې هغه د خپلو هغو دښمنانو په خولو کې ورغورزي چې پخوا تر دې يې د هغه د حکمرانۍ د ړنګولو له پاره پرې فوځی يرغل هم کړې و.

په حقيقت کې شيرخان د بهار د حاکم د وفادارۍ شعار له ځانه سره درلود، ځکه که هغه غوښتلې نو هغه وخت چې د بهار حاکم جلال خان ډير کوچنی و او د مور او پلار د دواړو د مړينې وروسته د همدې شيرخان تر سيورې لاندې را لويده، نو په همغه وخت کې شيرخان کولې شول چې په ډيره آسانۍ سره په بهار باندې ولکه وکړي. خو جلال خان د خپلو چاپلوسو درباريانو په خبرو کې راګير شو او د خپلې بې تجربګۍ په اساس يې د شيرخان سره دښمني راواخسته، شيرخان هم د جلال خان ددې رويې او سلوک څخه سخت خوا بدې شو او دربار يې پريښود او د سهسرام په لور بيرته ور ستون شو. دشيرخان بدبختي داوه چې د بهار او بنګال دواړو حکمرانانو هغه ته د شک په سترګو کتل او پرته د کومه دليله دهغه دښمنان ګرزيدلې و.

دشيرخان د بيرته ستنيدو نه وروسته د بهار حکمران ځوان جلال خان خپل فوځونه د بنګال دحکمران سلطان محمود په فوځونو کې ور ګډ کړل. او ترڅنګ يې بنګال او بهار يو رياست وګرځاوه، او په دې توګه په بهار کې د جلال خان حکمراني په خپله له منځه ولاړه.

شيرخان په دې کار باندې ډير خوشحاله و، ځکه هغه فکر کاوه چې ددې اقدام نه وروسته به د بهار او بنګال د فوځونو تر منځ اختلافات په خپله له منځه ولاړشي او اوس به هغه په ډيره ساده توګه د جلال خان په يو شمير سيمو باندې ولکه پيدا کړي، ددې کار له پاره شيرخان نور کسان هم په خپل فوځ کې را يوځاې کړل او د بنګال پر خلاف يې د جنګ تيارې پيل کړ.

د بنګال حکمران هم د شيرخان څخه د پخوانې جنګ د بدلې داخستو په خاطر د شيرخان په خلاف خپل فوځونه ور وليږل. شيرخان په دې پوهيده چې د بنګال د فوځ په مقابل کې دهغه د فوځونو شميره ډير ه کمه ده. نو په دې خاطر يې په حملې کولو کې د لمړيتوب څخه ځان و ژغوره.

شيرخان غوښتل چې د جنګ د پيلامې نه وروسته په دښمن باندې داسې ګذار وکړی چې د بنګال څخه د نورو تازه فوځونو د راتلو دمخه د هغوې جرړې همدلته وباسي. هغه همداسې هم وکړل. دښمن پرې حمله وکړه نو شيرخان تر ټولو لمړۍ ددښمن پياده فوځ د هغوې د توپ خانې او فيلانو سره يو ځاې شاته و تمباوه، او دهغې وروسته د شيرخان فوځ په هغو خاصو فوځي قطعاتو باندې ور پريوت.

په دې جنګ کې د بنګال د فوځ قومندان ابراهيم هم ووژل شو. او په دې توګه په ۱۵۲۸ ز کال کې شيرخان ته د بنګال د حکمران پر خلاف دويمه ستره کاميابي ور په برخه شوه. جلال خان په ډيرو ستونزو سره بنګال ته ورسيد خو د بنګال خزانه او د فيلانو توپخانه هر څه دشيرخان په لاسو کې ورغلې وو، په دې ترتيب د بنګال او بهار د متحده فوځ د ماتېدو وروسته شيرخان د بهار حکمران وګرزيد.

ددې ستر برې نه څو ورځې وروسته شيرخان د چنار د کلا په لور ور وخوزيد، دا کلا د تاج خان د مړينې نه وروسته دهغه د کمرعمره ښځې ملکې لاډو په ملکيت او څارنه کې وه. شيرخان هلته د جنګ کولو په ځاې لاډو ته د واده کولو پيغام ور وليږه او هغې هم دا پيغام و مانه، په دې توګه د چنار کلا او دهغې ځاې خزانه دهر څه سره د شيرخان په لاسو کې ورغله، دهمدې دولت او شتمنۍ د تر لاسه کولو وروسته د شيرخان اثر ورسوخ ډير زيات شو او هم يې په وسايلو کې زبردست ډيرښت راغې.

ددې وروسته شيرخان د هند په لويه وچه کې د افغانانو د ځواک د رايوځاې کولو له پاره شپه او ورځ يوه کړه، ترڅنګ يې د خلکو عامه ګټو ته توجه وکړه تر څو ددې لارې د عوامو وفادارۍ ډيره او په راتلونکې کې دهغه له پاره په کار راشي. هغه د ټولو سوبه شوو سيمو انتظام هم ډير بهتر وګرځاوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تر دې ځایه د خبرو وروسته دشیرشاه زوړ عسکر خپله سپرلۍ ددمې په خاطر و دروله ، بیا یې دوباره خپل اس ته پونده ورکړه او نور یې هم ګړندي کړ. بیا یې صاحب خان ته وویل:

ګوره صاحب خانه ! ددومره اوږوده جدوجهد نه وروسته شیرخان ته څه ستونزې هم را ولاړې شوې. هغه خو غوښتل چې د خپل سلطنت پولې نورې هم و غځوی ، او لا تر اوسه یې همدا پلان په فکر کې و چې د ابراهیم لودی ورور محمود لودی شیرخان خپل ځان ته ور وغوښت ، د ابراهیم لودی ورور محمود لودی په پانې پت کې د بابر په لاسو دخپل ورور ابراهیم د ماتې وروسته د سنګرام سینګ لورې ته تښتیدلې و. بیا یې هملته پناه واخسته او بیا یې د کنوه په جنګ کې دهغه سره یو ځای برخه هم واخسته ، دهغې نه وروسته تر یوې مودې پورې په چتوړ کې اوسیده خو دهغې وروسته د لودې دربار د سلاکارانو د سلا په اساس یې راجپوتانه پرېښوده او بیرته را ستون شو او پټنه یې خپل مرکز وټاکه.

په شیرخان باندې د محمود لودي دومره زیات احسانات و چې شیرخان دهغه د بلنې څخه انکار و نه شو کړای. همدا راز د محمود لودې د وربللو څخه د نه انکار کولو یو بل علت دا هم و چې محمود خان لودی هم افغان و او شیرخان د افغانانو د را ټولولو او یو ځای کیدو له پاره شپه او ورځ کار کاوه ، نو که چیرې هغه د محمود لودی د وربللو په خاطر هلته نه وې ورغلې نو بیا خو د افغانانو د اتحاد او یووالی د هغه شعار خلاف کار و چې شیرخان د یوې مودې راهیسې ورته بډې را وهلی وې

کله چې محمود لودی شیرخان د خپل لښکر سره یو ځای د پانې پت میدان ته د مغلو سره د جنګ له پاره را وغوښت نو شیرخان ورته پیغام ولیږه چې دهغه فوځ لا تر اوسه پورې د جنګ له پاره پوره تیارې نه لري. نو په دې خاطر به هغه لږه موده وروسته هلته ور روان شي.

په دې وخت کې د محمود لودی سلاکارانو دا مشهوره کړه چې څرنګه چې شیرخان د مغلو په ملازمت کې پاته شوی دی نو په دې خاطر دهغوی سره د وفاداری په اساس هغه د حیلو او بهانو څخه کار اخلي. همدې افسرانو محمود لودی ته دا مشوره هم ورکړه چې که چیرې ته غواړې په دې جنګ کې شیرخان دخپل ځان سره را یو ځای کړې نو د «اود» په لور د تللو په وخت کې د سهسرام لاره خپله کړه تر څو شیرخان د خپل لښکر په را لیږلو باندې مجبور کړل شي. محمود لودی دخپلو دغو افسرانو مشوره و منله و او بیا د سهسرام د لارې د «اود» په لور وخوزید. شیرخان د محمود لودی څخه په شاهانه توګه استقبال وکړ او چپ چاپ دهغه د لښکرو سره یو ځای روان شو.

په دې وخت کې بابر دخپل زوې همایون د ناروغتیا په اړه اندیښمن و ، په دې اساس یې بلې موضوع ته هیڅ توجه نه کوله. محمود لودې د همدې حالت څخه ګټه پورته کړه ، د ګنګا د دریاب څخه راتیر شو په لکنهو یې ولکه وکړه ، په همدې وخت کې بابر و مړ او په ځای یې زوې همایون په تخت کیناست.

کله چې همایون ته په اګره کې د لکنهو د لاسه د وتلو خبر ورسید نو هغه د جونپور په لور وړاندی تګ پیل کړ. په ۱۵۳۲ ز کال کې د محمود لودي او همایون تر منځ سخت جنګ وشو. په دې جنګ کې محمود لودی ماتې وخوړله ، او د بهار په لور و تښتید. محمود لودی یو ځل بیا فوځ منظم کړ خو بیا هم د ناکامۍ سره مخ شو ، بلاخره د اړیسې په لور ولاړ او لږه موده وروسته هملته ومړ.

ددې جنګ نه وروسته مغلو دا احساس کړې وه چې په دې لویه وچه کې دشیرخان د ځواکونو پرته بل ځواک دهغوی مقابله نه شي کولې ، شیرخان هم دا احساس کړې وه چې تر هغو چې خپل ځواکونه ځواکمن نه کړي او دخپل سلطنت پولو ته پراختیا ورنه کړی نو تر هغې به ارام کښینه نی.

تر دې ځایه د شیرخان زوړ عسکر خپلې خبرې کولې او بیا تم شو ، تر لږه پورې خاموشه و او بیا یې ژبه روانه شوه او ویې ویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

صاحب خانه ! ددې حالاتو نه وروسته همايون زمونږ د اقا شيرخان څخه و غوښتل چې هغه دې خپله د چنار کلا دوې ته حواله کړی.خو شيرخان د مغلو دا خبره و نه منله ، نو اوس همايون يو ستر لښکر راخستې او دشيرخان د ځپلو له پاره د اګرې څخه را روان شوې دې. شيرخان هم ددې ځايه څو فرلانګه مخته دخپلو عسکرو سره يو ځاې پړاو کړې دې او دهمايون د راتللو انتظار کوی ، و به ګورو چې د همايون د راتللو وروسته به ددواړو فوځونو تر منځ څومره خطرناک او وينه تويونکې جنګ نښلي ، او اوس مونږ تا هم همغه ځاې ته ور وړو چيرې چې شيرخان د خپل فوځ سره پروت دې. تر دې ځايه هغه عسکر خپلې خبرې بس کړې او بيا صاحب خان په خبرو پيل وکړ.

ګوره زما وروره ! زه ستا ممنون او شکر کونکې يم چې تا زما د غوښتنې په اساس زه د شيرشاه د ټولو حالاتو څخه خبر کړم او ټوله قصه دې را ته په ښه تفصيل سره ووېله ، دشيرشاه د حالاتو د اوريدو نه وروسته زه هيله کوم چې دا وګړې به زما په معامله کې له ماسره انصاف وکړی ، ځکه هغه څوک چې د يوه اعلی مقام د تر لاسه کولو له پاره دومره هلی ځلې وکړې ، دومره ستونزې وګالي ، نو زما په فکر به داسې شخص زما په څير د يوه وګړې سره ظلم او زياتې و نه کړې ، ګوره وروره ! اوس زه د خپل زړه په پوره ډاډ سره له تاسې سره يو ځاې دشيرخان په خدمت کې حاضريږم. ددې خبرو وروسته صاحب خان غلی شو خو د شيرخان هغه زوړ عسکر ورته يو ځل بيا وويل :

ګوره صاحب خانه ! زه به يوه بله خبره هم تاته وکړم. زه فکر کوم چې ته د رهتاس د راجه چندرمل سره ښه اړيکې لرې ، خو اوس په دې نژدې وختو کې په هرکش باندې هم مصيبتونه را روان دې ، دهغه په دې خبره باندې صاحب خان ورته وويل :

ګوره دوسته ! زه نه ددې راجه سره ذاتي اړيکی لرم او نه دومره ژور مراسم ور سره پالم. زه او زما ورور دواړه د يوه کوچي قبيلې د سردار غلامان يو. زما پلار هم هملته زمونږ سره و. اوس هغه ستاسې د عسکرو په لاسو و مړ. تر هغې چې د راجه هرکشن پورې اړه لري نو زه بايد دا وواېم چې زه د دغه کوچي قبيلی د سردار له پاره په ځنګلونو کې ګيدړې ښکار کوم او بيا دهغې پوستکې باسم او پلورم يې. درهتاس راجه ددې پوستکو ډير ستر پيرونکې دې. بس په همدې لړ کې هغه ما پيژني ، هسې خو هغه پر ما ډير مهربانه دې ، ماته د زوې په نوم باندې غږ کوی خو زما بدبختی په دې کې ده چې زه د هغې په لور ګنګا باندې عاشق يم. او زما نوره ډيره بدبختي دا ده چې زه د ګنګا بدې راځم ، هغه دبل کوم چا سره مينه کوي ، اويا دا چې د يوې هندو نجلۍ په حيث زما په څير د مسلمان نه يې بد راځی اودخپل ځان له پاره مې ور نه ګڼی ، خو دا را ته ووايه چې شيرخان ولې د رهتاس د راجه هرکشن پر خلاف په حرکت راځی ، دهغه په دې خبره هغه زوړ عسکر ورته وويل:

ګوره صاحب خانه ! هغه وخت چې همايون د شيرخان څخه د چنار کلا و غوښتله اوشيرخان دهغه دا غوښتنه و نه منله اوبيا چې کله شيرخان ته څرګنده شوه چې همايون ددې کلا د تر لاسه کولو له پاره ستر لښکر تيار کړې او غواړي يرغل وکړي نو شيرخان د همايون په خلاف د رهتاس د راجه چندرمل څخه کومک وغوښت خو د رهتاس راجه شيرخان ته دکومک ورکولو څخه انکار کړې. بس شيرخان همدا خبره زړه کې اچولې ده اوکله چې هم ورته موقع او فرصت په لاس ورشی نو هغه به په راجه هرکشن باندې حمله کوی اودرهتاس کلا به ترې نه نيسي ، دهغه په دې خبره صاحب خان وويل چې که چيرې شيرخان داسې وکړی نو دا به ډيره ښه وی. په دې توګه به دهغه په توان او ځواک کې ډيربښت راشي او په خپل سلطنت کې د پراخيدو هيلی به يې هم تر سره شي.

د صاحب خان ددې خبرو په ځواب کې د شيرخان هغه زوړ عسکر خاموشه شو ، خپل آس ته يې نوره هم کمچينه ورکړه او د پخوا په نسبت يې نور هم ګړندې کړ.

۴

(c) ketabton.com: The Digital Library

شیرخان د ګنګا او کرم ناسته ددریابونو د یوځای کیدو د ځای سره نژدې دخپل لښکر سره یو ځای پړاو کړې و . دهغه مخبرانو هغه لا د مخوا څخه خبر کړې و چې دهغه ځو عسکرو هغه ځوان ، چې د شیرشاه د لښکر ځو کسان یې وژلي ،نیولي او له ځانه سره یې را روان کړي. په دې اساس کله چې صاحب خان تر مخه د دریدو له پاره راو ستل شو نو هغه وخت شیرخان په یو لوړ ځای کې د غونډۍ په سر ناست و . د هغه ښي لورې ته دهغه زامن قطب خان ، عادل خان ، او جلال خان ناست و . په داسې حال کې چې چپ لورې ته یې د عسکری سالارانو څخه هر یو اسماعیل سوري ، حبیب خان ککړ ، غازخان سور ، سلطان سرادنی ، هیبت خان نیازي ، حاجي خان برنی او برهمی جیت ټول یو له بله سره اوږه په اوږه ناست و . کله یې چې صاحب خان د شیرخان مخې ته راوست ، نو شیرخان ورته په ډیر غور او دقت سره وکتل ، بیا یې ښی لورې کې ناست خپلو درې واړه زامنو ته مخ کړ او ورته یې وویل:

زما زامنو !دا ځوان چې اوس ستاسې تر مخ ولاړ دې که څه هم په ښکاره توګه ډیر عاجز او مسکین تر سترګو کیږي. خو زه یې په تندې باندې د ځلیدونکو ستورو په څیر رڼا ، او د استقلال ، میړانې او بهادرۍ لیکي وینم . دهغه د سترګو او دهغه د مخ او څیرې څخه ډاګیزه کیږی چې هغه به یوه ورځ په دې تیارو شپو کې د خپل مقدر له پاره لمر ثابتیږي. که چیرې د یې د کوم لښکر سالار و ټاکل شي نو د هوا په شپو کې به د اذان د خپریدونکي نور د ځپو په څیر و غځیږی. که څه هم دا وخت هغه د نیول شوې مرغۍ په څیر خاموشه ، دروند او غلي تر سترګو کیږي خو په خپل وخت سره به هغه د ښوویدونکو ، شورکونکو اوازونو په څیر په اوښتو را اوښتو سره د اور د سکروټې په شان راڅرګند شي.

شیرخان تر دې ځایه خبرې وکړی او بیا خاموشه شو اودصاحب خان څخه یې وپوښتل چې:

تا ولې زما دلښکر خلک وژلي دی ؟صاحب خان ورته په ځواب کې وویل:

ګوره فرید خانه !خلک تاته شیرخان وایی او زه تاته د شیرشاه په نوم مخاطب یم. ما په ځنګل کې د ګیدړو ښکار کاوه ، په د ې وخت ما او زما پلار چې له ما سره یو ځای و ، وکتل چې ځو کسه وسله وال ځوانان د یوې معصومې نجلۍ عزت او عصمت تر پښو لاندې کوی ، ما هغه نجلۍ و پیژندله ، ځکه هغه زما پیژندګلو وه ، هغه د رهتاس د راجه هرکشن لور شهزادګۍ ګنګا وه. شیرشاه !نجونې نایابه او ډیر ارزښتناکه ګوهر دې ، په دې اساس زه سمدستي دخپل پلار سره یو ځای د رهتاس درا جه هرکشن د شهزادګۍ ګنګا د خوندي ساتلو په خاطر مخته ورغلم. هغه وسله والو ځوانانو چې هغه یې پورته کړې وه او غوښتل یې و یې تښتوی ، پرما او زما په پلار را کیښودل ، بدقسمتۍ سره چې په دې مقابله کې زما پلار له منځه ولاړ. خو ما هم هغوی ټول له منځه یوړل . ما د شهزادګۍ ګنګا عصمت او عزت خوندي وساته او هغه مې دهغه د پلار د پړاو په لور سلامته واستوله. دهغې پلار هملته د ښکار د ځای سره نژدې پړاو کړی دې. په همدې وخت کې ستا وسله والو ځوانانو زه محاصره کړم او ستا تر مخه یې راوستلم ، بس زما جرم او ګناه همدومره وه. که چیرې د کومې معصومې نجلۍ عزت او عصمت خوندی ساتل ګناه وی نو زه بیا مجرم یم او د هرې سزا له پاره چې تاسې یې راکوئ تیار یم.

دصاحب خان د ټولو خبرو د اوریدلو وروسته شیرخان غوښتل کومه پریکړه وکړي چې دوه اس سپاره په ډیره ګړندۍ توګه هلته را ورسیدل ، هغوی دخپلو آسونو څخه را کښته شول اوپه ډیره بیړه باندې را نژدې شول او د شیرشاه څخه یې د څه ویلو له پاره اجازه وغوښتله . شیرخان ورته د نژدې راتلو حکم وکړ ، بیا دهغوی دواړو څخه یو کس چې عمر یې نسبتا زیات و دشیرخان سره نژدې کیناست او په ډیر راز سره یې ورته په غوږ کې وویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره شیرخان ! زه د کوچي قبیلې سردار یم. زما نوم فدايي خان دی ، دغه خ،ان چې ستا تر مخه ولاړ دی دهغه نوم صاحب خان دی ، دا زما غلام دی. شیرخانه ! ایا ستا په ذهن کې د ملک سکا په نوم د یوه کس نوم راځي ؟ دهغه په دې خبره شیرخان ټکان شانته وخوړ او ویې ویل:

هو ! زه خو ملک سکا ډیر ښه پیژنم ، هغه زمونږ کورنی غلام و ، بیا زما دپلار د سختیو په اساس هغه مونږ پریښودو او ولاړ. دهغه په دې خبره فداي خان سمدستی وویل: واوره شیرخانه ! هغه ملک سکا چې ستاسې کورنی غلام و او بیا ستاسې څخه وتښتید نو ماته راغې او دخپلو دواړو زامنو مقرب خان او صاحب خان سره یو ځای زما غلام شو . دا دری واړه پلار او زامن د ګیدړو په ښکار کې ډیر زیات ماهر دي ، د هغه وخته چې دوی دلته راغلي نو زما په لاسته راوړنه کې ډیر زیات زیادښت راغلی دی ، شیر شاه ! دغه ځوان صاحب خان چې همدا اوس ستا تر مخه ولاړ دی دهمغه ملک سکا زوی دی ، اودغه ځوان چې له ماسره یو ځای دلته ستا دربار ته راغلی د هغه ورور مقرب خان نو میږی چې د صاحب خان مشر ورور دی.

د فداي خان ددې څرګندونو په اساس شیرخان د خپله ځایه را پورته شو او د مقرب خان سره یې ډیر ښه روغبړ وکړ او بیا فداي خان ورته وویل: شیرخانه ! زه به تاته دا هم ډاګیزه کړم چې ستا کوم وسله وال ځوانان چې د صاحب خان په لاسو وژل شوی دي ، هغوی هغه خلک و چې غوښتل یې د رهتاس د راجه هرکشن لور شهزادګۍ ګنګا له ځانه سره پورته کړی او بې عصمته او بې ابرو یې کړي ، په دې اساس صاحب خان د شهزادګۍ ابرو او عزت خوندی ساتلی ، او ددې تر څنګ دا باید هم درته ډاګیزه کړم چې صاحب خان د راجه هرکشن د لور شهزادګۍ ګنګا سره ډیره مینه لری اوغواړی هغه د خپل ژوند ملګرې و ګرځوي خو بدبختي داده چې شهزادګۍ ګنګا ترې نفرت اوکرکه کوي. او صاحب خان نه خوښوی ، کیدې شي چې ددې علت د صاحب خان مسلماني وی یا دا چې صاحب خان یو غلام دی او هغه نه غواړي د یوه غلام سره یو ځای شپې سبا کړي.

تر دې ځایه د خبرو وروسته فدايي خان خاموشه شو ،نو شیرشاه هغه او مقرب خان نور هم د خپله ځانه سره را نژدې کړل. کله چې هغوی د شیرخان سره نژدې کیناستل نو بیا شیرخان په خپل مخکې ولاړ صاحب خان ته وویل:

صاحب خانه ! دا چې تا د رهتاس د راجه هرکشن د لور شهزادګۍ ګنګا د عصمت او عزت د خوندې ساتلو په خاطر زما عسکر وژلی دی ، په دې اړه به له تا څخه پوښتنه ګرویزنه و نه شي. په اقدس ذات قسم خورم چې که چیرې د یوې نجلۍ د عزت او عصمت د ساتلو په خاطر تا ددې څخه لس واري زیات کسان هم وژلي واي نو بیا به هم ما ستا په ذات باندې فخر اوویاړ کاوه. واوره ! هغه کسان چې تا ددې مقدس کار له پاره وژلي دی ، نو که هغوی ستا دلاسو څخه خوندی هم پاته شوې واي نو ما به یې دلته سر له تنو جدا کړي و. زه ډیر افسوس کوم چې دهغو ځوانانو په لاسو ستا پلار ملک سکا هم وژل شوې دی. ملک سکا زما دکورنۍ میراثي غلام و. زه دهغه په مړینه ډیر زیات غمژن شوې یم. اوس زه نه غواړم چې ته پس له دې در په در ژوند تیر کړې. خو اوس را ته همدومره ووایه چې ته یواځې ګیدړې ښکاروې او که په تورې وهلو او د تیغ وهلو په فن کې هم مهارت لرې ؟

دشیرخان ددې پوښتنې په ځواب کې صاحب خان تر ډیره وخته پورې په فکر کې ډوب و ، بیا یې خپله سینه پرانسته او د عزم او استقلال د جذبې نه په ډک اوزا سره یې وویل: ګوره شیرشاه ! که ته غواړې ما په خپل لښکر کې شامل کړې نو زه تا ته ډاډ درکوم چې لکه څنګه مې چې په پخوا وختو کې په ځنګلونو کې ګیدړې ښکار کولې نو له دې وروسته به ستا دښمنان هم ښکار کوم. شیرشاه ! زه نه پوهیږم چې ستا ښی او چپ لورې ته څوک ناست دي نو که چیرې ته یې را وپیژنی نو زه دهغوی تر مخه یو څه ویل غواړم. د هغه په دې خبره د شیرشاه په مخ او څیره کې د خوشحالۍ نښې نښانې را وځلیدې او بیا یې وویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره صاحب خانه ! زما ښي لورې ته زما زامن ناست دي او زما چپ لورې ته زما عسکري جنرالان ناست دي. دهغه په دې خبره صاحب خان خپله سینه نوره هم پرانسته او خپله غړۍ یې پورته کړه او په ډېر جرئت سره یې وویل:

شیرشاه ! ستا نه پرته ستا زامنو او ستا سالارانو ټولو ته بلنه ورکوم چې دهغوې له ډلې څخه چې هر څوک غواړې له ما سره دحرب اوضرب په فن کې مقابله وکړي ،نوکه چیرې ما دهغوې د هر یوه څخه ماتې وخوړه ، او ناکام شوم نو بیا به ټول ژوند ستا په غلامۍ کې تیروم او که چیرې زه دهغوې په مقابل کې بریمند شوم نو بیا کوم مقام چې ستا خوښه وی ماته یې راکړه.

دصاحب خان ددې خبرو په اوریدو سره شیرخان تر یوه وخته پورې هغه ته په توصیفي سترګو سره وکتل او بیا یې په استفهامیه ښه خپلو زامنو ته وکتل او ورته یې وویل: ګورئ: ما چې د صاحب خان په اړه کوم مه اندا زه لګولې وه هغه بلکل سهی را ووتله ، زه پوهیږم چې ستاسو څخه یو هم دهغه سره د تیغ وهلو مقابله نه شئ کولې. خو تر هغو چې زما د سالارانو پورې اړونده ده نو په دې وخت کې هیبت خان نیا زي تر ټولو ستر تیغ وهونکې او ځواکمن انګیرل کیږي ، ددې ترڅنګ برهم جیت هم ددې دعوا لری او وایی چې په دې فن کې هغه ته ،دهغه کوم دویمګړې نه تر سترګو کیږی. زه فکر کوم چې ددوې دواړو څخه به یو یې د صاحب خان په مقابله کې ازمیښت کوم ، د شیرشاه ددې وړاندیز په اړه دهغه زوې عادل خان په خندا کې وویل چې:

درونده پلاره ! ما ته خو دا صاحب خان د خپل وړور په څیر ښکاری. په دې اساس زه نه غواړم چې دهغه سره مقابله وکړم. او زما نور ورونه به هم دا کار و نه کړي ، خو دا چې ته غواړې هغه د برهم جیت اویا هیبت خان نیازی سره مقابله وکړي ، نو دا راته ډیره سهی ښکاري ، هسې خو هیبت خان د عمر له اړخه د صاحب خان څخه ډیر مشر دې ، لږ تر لږه دوه هومره توپیر به یې موجود وي ، او برهم جیت هم همدا اسې درو اخله. په هرصورت و به ګورو چې صاحب خان ددې دواړو په مقابله کې څه ډول را څرګندیږی ، خو پلار جانه زه تاته یوه مشوره درکوم. دهغه په دې خبره شیرشاه په ډیره مینه دخپل ځوې عادل خان په لور وکتل او ور څخه یې وپوښتل چې څه ډول مشوره ؟عادل خان ورته وویل:

دورنده پلاره ! زما په آند زمونږ په ټولو سالارانو کې هیبت خان د جسماني او فزیکې اړخه ډیر توانمند تر سترګو کیږی.نو په دې خاطر دهمدې هیبت خان نیا زي ځواک اوفن د صاحب خان په مقابل کې وازمایه. تر څنګ یې برهم جیت د تورې وهلو او د تیغ وهلو په فن کې دیر عیار او چالاکه ګڼل کیږی ، نو د تورې وهلو له پاره د صاحب خان سره برهم جیت را مخته کړه. شیرخان دهغه ددې خبرې سره توافق وکړ او ورته یې وویل چې همدا اسې به وکړو.

ددې پریکړې وروسته شیرخان خپل سالاران هر یو هیبت خان نیا زي او برهم جیت را وبلل. دواړه دشیرخان مخې ته را غلل او و دریدل ، شیرخان اول د هیبت خان نیا زي لورې ته وکتل او ورته یې وویل:

هیبت خانه ! خپله وسله دې لرې کړه ، اوپه سر اوبا زو ګانو دې چې کوم اوسپنیز خولونه تړلي هغه هم را پرانیزه. هیبت خان د شیرخان دحکم سره سم خپل ټول جنګې سامان له ځانه لرې کړ او لوڅ و درید. شیرخان ورته وویل چې د صاحب خان په لور ورشه او د هغه سره د خپل جسمانی ځواک مقابله وکړه. تر څنګ یې صاحب خان ته مخ کړ او ورته یې وویل:

صاحب خانه !ما ستا سره د مقابلې له پاره خپل دوه کسه سالاران ټاکلي دي ، چې د یوه نوم هیبت خان دې اودبل نوم برهم جیت. هیبت خان به له تاسره د جسمانی ځواک مقابله کوی ، په دې مقابله کې به هیڅ ډول وسله نه استعمالیږي ، او بیا به د تیغ وهلو مقابله وی ، هغه به زما سالار ابراهیم جیت له تا سره کوي ، ایا تاته زما دا خبره قبوله ده ؟دهغه په دې خبره صاحب خان وویل چې: شیرشاه !ته حاکم یی او ستا هره پریکړه ماته دمنلو وړده. او زه هیله کوم چې زه به ستا د هیلو مطابق عمل وکړم.ددې خبرې سره سم شیرخان هیبت خان نیازی را مخته کړ او د مقابلې د پیلیدو حکم یې وکړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هیبت خان د ډیرو اوچتو قدمونو سره مخته راغې . کله چې صاحب خان ته را نژدې شو نو ودرید ، بیا یی په یو ډول سپکوالی او حقارت سره صاحب خان ته مخ کړ او ورته یی وویل : اې د لیوانو او ګیدړو ښکارکونکیه ! واوره ! تا څه فکر کړې چې ته به دلته زما د اقا شیرخان په وړاندې زما سره مقابله وکړې . تا خو په ځنګلونو کې دلیوانو او ګیدړو ښکارکاوه او همغه درته ګټندوې و . د انسانانو ښکارکول ستا په وس کې ندی . ته یو کوچې بنجاره یی . ستا د تیغ وهلو او دا ډول مقابلو سره څه کار دې . دهغه په دې خبرو باندې صاحب خان ځواب ورکړ او ورته را غبرګ شو .

هیبت خانه واوره ! ته ماته یو ګذار راکړه او بیا ووینه چې پاې به یی څه وي ؟ دهغه په پایلو کې به زه تاته و ښایم چې د ګیدړو او لیوانو د ښکارکولو تر څنګ زه خپل مقابل لورې هم ښکارکولې شم . کله چې ته له ما سره په ټکر کې شې نو دهغې نه څو لمحې وروسته به دا ناست پاست خلک ووینی چې زه څنګه ستا د ذهن کوڅې د ژړا او ستا د زړه تندې جزیرې د چغو او واویلاو په زخمونو ډکوم

هیبت خانه واوره ! ما د یوه غلام او کوچې نبجاره په څیر په خپل ژوند کې تر اوسه تیاره درواز ې تر شا ټکولې . خو نن به ستا بدن ټکوم ، او ستا عزت به د خاورو سره خاورې کړ م ، او ستا د ساګانو شاهراه به ورانه ویجاړه کړم ، مخته راشه او ماته ګذار راکړه ، بیا به زه تا ته خپل ځان درو ښایم . بیا به دغه ټول خلک ووینی چې د مقابلې په دې ډګر کې ذلیل څوک دې او فاتح څوک .

هیبت خان واوښت راو اوښت او بیا را مخته شو او خپل ښې لاس یی پورته کړ او غوښتل یی چې صاحب خان ته یو دروند ګذار ورکړې ، خو صاحب خان په خپل ځاې باندې ارام ولاړ و . څنګه چې هیبت خان خپل سوک په هوا کې پورته کړ نو صاحب خان هم متحرک شو او دهیبت خان په سوک یی سوک ورکړ ،کله چې ددواړو لاسونه په پوره سختۍ یو دبل سره په هوا کې ټکر شول نو هیبت خان د درد له لاسه تاو را تاو شو په داسې حال کې چې صاحب خان ورته خندل .

په ترتیب دوه درې ځلې هیبت خان خپل ښې لاس پورته کړ او هڅه یی وکړه چې صاحب خان باندې ګذار وکړي خو صاحب خان هر ځل دهغه سوک په خپل سوک باندې تم کاوه . ددې وروسته صاحب خان دفاع پریښوده او دیوې بې روحه او بې حرکته ستنې په څیر و درید . دهغه په دې کار باندې د هیبت خان حوصله زیاته شوه او یو په بل پسې یی درې څلور درانه ګذارونه د صاحب خان په اوږو ، غاړه او سینې باندې وورول . صاحب خان دا ټول ګذارونه په ډیر صبر او زغم سره واخستل ،خو کله چې د صاحب خان له لورې کوم عکس العمل را څرګند نه شو نو بیا هیبت خان په خپل ځاې لږ څه اندیښمن شاته شو ، په همدې وخت کې یی هیبت خان ته وویل :

ګوره هیبت خانه ! داسې بریښې چې ستا په ضرب کې کوم ځواک او قوت نه دې پاته . هیبت خانه ! په دې کې شک نه شته چې زه یو کوچې او بنجاره یم خو دهغه وخته چې هوش را پیدا شوې د ځنګلې ځناورو ښکار کوم ، خو هیبت خانه ما ستا نوم مخته کیښود اودا اندازه مې وکړه چې ته به د ځنګلي ځناورو په څیر پر ما حمله وکړې او ماته به ستا تر مخه دفاع کول ستونزمنه شي ، خو ته زما تر مخه د میږې اوپسه په څیر ثابت شوې ، تا ماته څلور پنځه درانه ګذارونه راکړل خو تا وکتل چې ما دهیڅ ډول تکلیف او اذیت څرګندونه هم و نه کړه . ددې نه دا ثابتیږی چې چې ستا په سوک کې ، ستا په ګذار کې هیڅ ډول روح نه شته . زه به تاته دضرب ورکولو یوه نمونه وښایم ، ددې خبرې سره سم صاحب خان هیبت خان دغاړې لاندې په یوه قوی سوک وواهه ، د هیبت خان پښې په زمکه ولړزیدې او پړمخ په زمکه پریوت .

داسې بریښیده چې په صاحب خان باندې لیونتوب راغلی وی ، هغه په ډیره بیړه ورمخته شو او هیبت خان یی درې څلور لغتې نور هم وواهه ، هیبت خان د لکه د درون بار لاندې او ښ په څیر د درد او تکلیف څخه بړ بړې وهلی . بیا صاحب خان هغه د ویښتانو څخه و نیو ، را پورته یی کړ او څو څپیړې یی په مخ او خوله باندې وواهه ، هیبت خان یو ځل بیا د درد او تکلیف په اساس په زمکه باندې پړمخه را پریوت .

(c) ketabton.com: The Digital Library

صاحب خان یو ځل بیا په توپانې توګه ورمخته شو ، بیا یې د ویښتانو څخه و نیو او په یوه ټکان سره یې هیبت خان د زمکې څخه را پورته کړ ، یولاس یې د هغه په څټ کې او بل یې د هغه په پښو کې ورکړ او بیا یې په دواړو لاسو پورته کړ او په هوا کې یې را زوړند کړ ، تر ډیره پورې یې په فضا کې دګول دایرې په شکل کې و څرخاوه او بیا یې هغه د ډیرې بې وسۍ په حال کې د شیرخان په پښو کې ورو غورځاوه.

ددې کار په کولو سره صاحب خان شیر خان ته مخ کړ او ورته یې وویل: زه د ځنګلې ځناورو ښکارکونکی غلام یم خو دهیبت خان په څیر امیر انسان زما یوګذار هم و نه شو زغملاې. کله چې دا هیبت خان میدان ته د مقابلې له پاره راغې نو زه دهغه دنوم څخه وویریدم او فکر مې کاوه چې دهغه تر مخه به ماته خپله دفاع کول هم ستونزمنه شي. مګر دا خو بلکل د خاورو او موم په څیر ثابت شو ، ما هغه ته څو ګذارونه ورکړل خو دې ظالم خپله دفاع هم ونه شوه کړاې ، څرګنده نه ده چې دا څه ډول هیبت خان دې چې دهغه په ضرب کې نه جوش شته ، نه ولوله او نه ځواک اونه قوت.

دصاحب خان ددې خبرو په اوریدو سره شیرشاه په خپل ځاې باندې ناست و او تر ډیره پورې په خندا شین و ،تر څنګ یې په ډیره مشفقانه توګه د صاحب خان په لور وکتل او بیا یې ورته وویل:

صاحب خانه ! زما دا سالار د ډیر زیات ځواک او قوت خاوند دې ، خو ما وکتل چې دا ستا تر مخه د وزې په څیر کمزورې شو. ددې څخه زه په دې ورسیدم چې صاحب خانه ته د هیب خان نه هم پورته هیبت خان یې. تا هیبت خان مغلوب کړ اودا دې وښوله چې ته ډیر ستر اوعظیم یې."په لاشریک خداې مې سوګند چې تا د هیبت خان په وهلو سره دا ثابته کړه چې ته د لښکرو د سالارۍ وړتیا لرې.

په ځواب کې ورته صاحب خان وویل: شیرشاه ! زه ستا ددې خبرو شکریه ادا کوم ، تر اوسه خو مقابله نیمایې شوې ده ، د هیبت خان سره خو زما مقابله یواځې جسمی مقابله وه او هیڅ ډول وسله په کې نه استعمالیده ، اوس به زه ستا ددویم جرنیل برهم جیت انتظار کوم ، چې هغه میدان ته را ښکته شي ، زه به دهغه سره وسله واله مقابله کوم او هغه به د تیغ وهلو مقابله وي. د صاحب خان په دې خبرو باندې شیرشاه خپل سالار برهم جیت را وباله ، برهم جیت سمد ستي را پورته شو اود شیرخان مخې ته را غې او ودرید. په همدې وخت کې شیرشاه د لاس په اشارې سره صاحب خان هم را وباله او بیا یې ورته وویل:

صاحب خانه ! هیبت خان ته د ماتې د ورکولو وروسته زه دې پایلو ته رسیدلې یم چې تا دخپل لښکر اعلې سالار و ټاکم ، ګوره ! اوس په سر باندې خول ، په جسم باندې ډال او په اوږو باندې د اوسپنې خولونه را واچوه ، ځکه دا هغه جنګې سامانونه دي چې برهم جیت هم په ځان اچولی دي. تر څو ته د هغه سره د تیغ وهلو مقابله وکړاې شې. ما دا ټول هر څه ستا له پاره را غوښتې دی.

دهغه په دې خبره صاحب خان سمد ستی وویل:

دروند ه شیرشاه ! ماته د دا ډول جنګې سامانونو درا غوښتلو هیڅ اړتیا نه وه ، زه به ددې برهم جیت سره په همدې حالت کې، لکه څنګه چې یم ، د تیغ وهلو مقابله کوم. زما توره او زما ډال همدا ا وس د میدان په منځ کې پراته دې ، اجازه راکړئ چې هغه دهغه ځآیه را واخلم او د برهم جیت مقابلې ته راشم.د صاحب خان ددې ځواب په اړه شیرخان لږ څه فکر وکړ او بیا یې خپل سالار برهم جیت ته وویل:

برهم جیته ! ته هم خپل ټول جنګې لباس له ځانه ښکته کړه . او د صاحب خان په څیر یواځې خپله توره او ډال له ځانه سره و ساته . دهغه په دې خبره برهم جیت سمد ستي متحرک شو او په خپل ځان اچولی ټول شیان یې له ځانه لرې او هیسته وا چول. هغه دخپلو لاسو څخه اوسپنیزې لاس پټونی او د اوږو څخه اوسپنیز خولونه هم لرې کړل. بیا شیرخان دواړو ته د میدان منځته د ورتللو او هلته د تیغ وهلو دمقابلې د پیلولو حکم وکړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

میدان ته د ورکیوتلو سره سم دواړو صاحب خان او برهم جیت په یوه ټکان سره خپلې تورې د تیکو را وویستلې ، او خپل ډالونه یې سنبال کړل ، بیا برهم جیت خپله توره په هوا کې خوځوله او د صاحب خان څنګ ته راغې او ورته یې وویل:

ګوره صاحب خانه ! ته تر اوسه پورې ځوان یې او درته د تجربی ، زغم او تحمل اړتیا ده ، زه دا خبره منم چې تا به جسماني ځواک کې هیبت خان ته په ډیره اسانی سره ماته ورکړه خو تیغ وهل یوازې د ځواک او قوت لوبه نه ده ، هغه ته د یرې تجربې ، فن او پوهې اړتیا ده ، ماته ته تر اوسه پورې په دې کار کې خام معلومیږی ، ځکه چې تا تر اوسه پورې یوازې د ګیدړو او لیوانو ښکار کړې دې ، د انسانانو سره دې مقابله نه ده کړې ، او فکر کوم چې ستا په دې لنډ ژوند کې دد ې تجربې وخت درته نه دې تر لاسه شوې . د هغه په دې خبرو باندې صاحب خان ورته وویل:

ګوره برهم جیته ! دا سهی ده چې ما به د یوې کوچی قبیلې د غلام په څیر په ځنګلونو کې یوازې د ګیدړو او لیوانو ښکار کړې وي ، خو ګوره برهم جیته ! ستا په پرتله هیبت خان د یوه لیوه په څیر و ، خو کله چې ما هغه لیوه مات او مغلوب کړ نو ستا حیثیت د هغې په مقابل کې د ګیدړې په څیر دې ،ستا ماتول ماته ډ ی اسانه دی . په کومه غلطه انګیرنه کې ځان مه ور غورځوه ، چې ته ډیر پوه تیغ وهونکې یې . او که نه پښیمانه به شې . برهم جیت د هغه په دې خبرو باندې بیزارې و ښوله او ورته یې وویلې:

ګوره صاحب خانه ! ته ولې دخپل ژوند غوښتنې او ارمانونه کونډوې، ولې خپل ځان د روح او بد ن په اختلاف کې وراچوې ، کله چې زه درباندې حمله وکړم نو ته به خپل ځان د سو زیدلې شپې دخوبونو په څیر درویزه محسوس کړې. ته تر اوسه پورې ځوان یې او تر اوسه وخت د ګوډو لمحو کې په امصاګانو باندې روان یې . نو په دې اساس دا مقابله په ډیر احتیاط سره وکړه ځکه د تیغ وهلو فن دهر چا په وس کې نه وی او نه پرې هرې سرې پوهیدې شي. د هغه په دې خبره صاحب خان سمد ستې وویل :

ګوره برهم جیته ! دا به وخت وو ایی چې څوک د تجربو په امصا ګانو باندې مخته ځی. هسې خو زه تاته ډاډ درکوم چې کله چې زما او ستا تر منځ ټکر وشی نو زه به ستا د تجربو په ټولو لمحو کې زهر ورګډ کړم. تا چې د موسمونو په یخوالي کې دپخوالی کوم زوړ څادر له ځانه را تاو کړې دې زه به هغه څادر له تانه را پریباسم. ګوره برهم جیته ! هغه څه چې زه یې درته وایم ، هغه درته په عملی توګه ښایم ، که څه هم هغه زما له پاره زما د وجود ، زما د روح او زما د ژوند په قیمت تمام شي. اوس نو ځنډ مه کوه ، پر ما حمله وکړه تر څو دا مقابله پیل شي ، دهغه به دې خبره برهم جیت سمد ستې را مخته شو او په صاحب خان باندې یې دخپلې تورې ګذار وکړ.

صاحب خان د برهم جیت د تورې دا ګذار په ډیره اسانی سره په خپل ډال سر ه تم کړ، تر لږه وخته پورې دواړو په سوکه توګه یو په بل باندې یرغلونه او ګذارونه کول ، بیا صاحب خان د سوکه والی دا لوبه ختمه کړه او د برق په څیر او په ډیره ګړندی توګه یې په خپل مخکې جنګیدونکې برهم جیت باندې حمله وکړه . برهم جیت تر یوه وخته پورې په پوره میړانې سره مقابله وکړه خو بیا هغه د صاحب خان د تیزو او ګړندیو حملو تر فشار لاندې راغې او ځان یې بې وسه محسوساوه ، برهم جیت اوس د صاحب خان د تیرو حملې لاندې د زغم د نه راوړلو په اساس شاته تګ پیل کړې و .

معامله او مقابله خپل انجام ته رسیدونکې معلومیده ، برهم جیت چې خپل ځان یې بې مثاله تیغ وهونکې ګاڼه ، اوس یې ډیره ستومانتیا احساسوله ، دهغه د ظاهرې حالت څخه هم دا را څرګندیده چې دهغه کیفیت اوس داور سره د اینبول شوو اوبو د پوکڼیو په څیر ګر زیدلې دې . تر ډیره وخته پورې صاحب خان برهم جیت په میدان کې په شا تګ کې ځغلاو ، ان تر دې چې هغه دا انداز ه وکړه چې اوس نو برهم جیت د سر نه تر پښو پورې په خولو کې ډوب شوې دې. برهم جیت څو ځله هڅه وکړه چې خپل ځان د دفا ع څخه وکاږی او په جارحیت لاس پورې کړې او لکه څنګه چې صاحب خان هغه د میدان څخه په شاته ځغلولو کې مجبور کړې و په همدې توګه هغه هم د

(c) ketabton.com: The Digital Library

صاحب خان سره و کړي خو دصاحب خان په حملو کې دومره تیزوالې ، دومره ځواکمني او دومره پوخوالې و چې دبرهم جیت هره هڅه یې د ناکامۍ سره مخ کوله ،

د لږڅه مقابلې وروسته صاحب خان په زوره د الله اکبر د تکبیر غږ پورته کړ او برهم جیت ته یې وویل : برهم جیته ! ځان کلک کړه زه به اوس تاته خپل رنګ در وښایم ددې خبرې سره سم صاحب خان خپله ښۍ پښه د زمکې څخه پورته کړ ه او په چپه پښه باندې را وڅرخید او یو ځل بیا یې د تکبیر اواز پورته کړ او خپله توره یې په برهم جیت باندې را پریښوده ، برهم جیت غوښتل د هغه د تورې ګذار په خپله توره باندې تم کړي خو د هغه توره د یوه ګذار سره دوه ټوټې شوه ، یواځې د تورې لاستې د یوې وړې ټوټې سره د هغه په لاس کې پاته شو. په همدې وخت کې صاحب خان د فاتح په څیر وخندل او بیا یې برهم جیت ته وویل:

برهم جیته ! زما نوم صاحب خان دې ، که څه هم زه د کوچې قبیلې د سردار غلام یم او ما په تیرو وختو کې د ګیدړو او لیوانو ښکار کړې دې خو باید تاته دا هم ډاګیزه کړم چې زما توره نه یواځې انسانې جسم بلکه او سپنه هم دوه ټوټې کوي ، برهم جیت د خپلې ماتې ، د خپل ذلت او د خپلې تورې د دوه ټوټې کیدو وروسته ډیر زیات خجله او شرمنده شانته شوې و . بیا یې د هغه ماتې شوې تورې لاستې هم وغورځاوه او ټیټ سر خپل ځای ته را ستون شو او هملته کیناست.

شیرخان د خپله ځایه را پورته شو ، مخته راغې او صاحب خان یې په غیږ کې و نیو ، د هغه تندې یې ښکل کړ او بیا یې ورته په ډیر پلرنې شفقت سره وویل :صاحب خانه ! هغه وخت چې تا هیبت خان د خپل قوت او ځواک په ځرګندولو سره مات کړ نو په هماغه وخت کې ما ته د خپل لښکر سالار ټاکلې وې، او اوس چې تا برهم جیت په ډیره اسانه توګه د تیغ وهلو په فن او مقابله کې مات کړ او د هغه توره دې هم دوه ټوټې کړه نو اوس مې ته د خپل زوې په څیر و منلې ، ته به د لته زما په لښکر کې د اعلی سالار په څیر دنده تر سره کوې او زما په نزد به ته زما د زوې حیثیت لرې . وایه ! د غه دواړه انعامات دې قبول دې او کنه ؟ د هغه په دې خبره ترې صاحب خان په ډیره عاجزۍ سره شکریه وکړه او ورته یې وویل:

شیرشاه ! زه پوهیږم چې زما په ژوند کې یو ستر بدلون او انقلاب راغلې دې ، زما په څیر یو غلام د ا فکر او سوچ هم نه شو کولاې چې زه به په ځنګل کې ګیدړې او لیوان ښکار کوم او بیا به د کوم یو اعلی او بهترین حکمران د فوځ سپه سالار ګرځم. تا چې ماته کوم مقام او عزت را کړې نو د هغې له پاره زه ستا ډیر زیات شکر کونکې یم . شیرخان ورته وویل : ګوره صاحب خانه ! زه له تا سره یو ځاې ستا وررور مقرب خان هم په خپل فوځ کې را شاملوم ، هغه به هم د یوه سالار په حیث په فوځ کې دنده تر سره کوي ، زه ډاډمن یم چې هغه به هم ستا په څیر په توره وهلو کې همداسې تورزن وي. صاحب خانه ! اوس به د فوځ د سپه سالار په څیر ستا خیمه زما د خیمې تر څنګ د ریږې او هغه عزت ، وقار ، دبدبه او جلال چې زما زامنو ته په لښکر او ریاست کې ور په برخه دې هغه به وروسته له دې تاته هم در په برخه وي. زه همدا اوس تاته د خپلې خیمې تر څنګ د خیمې د درولو انتظام کوم تر څو ته په هغې کې قیام او ارام وکړې ، د هغه په دې خبره صاحب خان وویل:

شیرشاه ! زما محترمه ! ایا ماته ددې اجازه شته چې زه ولاړ شم او د خپلې کوچی قبیلې څخه خپل سامان له ځانه سره راوړم. شیرخان ورته وویلې : هو ! تا ته په دې اړه اجازه شته خو ته به ژر بیرته را ستنیږې. بیا شیرخان د کوچي قبیلی سردار فداې خان ته وکتل او ورڅخه یې وپوښتل:

ګوره فداې خانه ! ته د کوچیانو د قبیلې سردار یې او صاحب خان او مقرب خان هم له تا سره په دې قبیلې کې د غلامانو په څیر ژوند کوي ، یعنې دا دواړه ستا غلامان دي ، اوس ووایه چې ته دوې دواړه د څومره قیمت په مقابل کې ازادوې ، د هغه د خبرې په ځواب کې فدا یی خان په ډیر ادب او احترام سره وویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه کرم او عنایت چې تا په دې دواړو ورونو باندې کړې دې د هغې مثال نه تر سترګو کيږي ، ګوره شيرخانه !دوې دواړه زما غلامان وو اوماته دهغوې دپلار ملک سکا د مړينې په اړه ډير درد را رسيدلی دې ، خو د ګيدړو او ليوانو په ښکار کولو کې دوې درې واړو پلار او زامنو ماته دومره شتمنی را کړې ده چې دوې لا دپخوا څخه د خپلې ازادۍ قيمت ادا کړې دې ، نو په دې خاطر دهغوې د ازادۍ له پاره زه هيڅ هم نه غواړم . زه دا دواړه ورونه دهمدا اوسه ازادوم ،تر څو هغوې ستا په لښکر کې د سالارانو په څير کار وکړي. دهغه په ځواب باندې شيرخان د هغه ډيره شکريه وکړه اوبيا صاحب خان، فدايي خان او مقرب خان درې واړه شاته شول.

د لږ څه واټن وهلو وروسته فدايي خان صاحب خان ته مخ کړ او ورته يې وويل :

صاحب خانه زويه !ما ته په دې اړه هيڅ معلومات نه و چې ته د شيرشاه کسانو نيولی يې او دلته يې د شيرشاه دربار ته راوړې يې. ما ته خو دا خبر د رهتاس راجه هرکشن را ليږلې و او تر څنګ يې دا هم را ته ويلی و چې زه ستا ساتنه وکړم اود شيرخان څخه دې خلاص کړم . کيدې شی تا په ځنګل کې د راجه کرشن د لور شهزادګۍ ګنګا عزت اوعصمت خوندي ساتلی وی . خو دلته په راتلو سره ، زويه ، يو ستر انقلاب راغې . دلته چې د مقابلې په وخت کې تا دخپل ځواک ، قوت او فن کومه مظاهره وکړه ، نو زويه ، ته همغې د زمکې څخه اسمان ته پورته کړې ، زه تا ته د شيرخان د فوځ دسپه سالارۍ اودهغه د زوې کيدو په اساس د زړه له کومې مبارکې وايم ،صاحب خانه ! زما زويه !هغه وخت چې د رهتاس راجه هرکشن ماته پيغام را وليږه چې ستا په تعقيب پسې راشم نو هغه دا پيغام هم را ليږلې و چې کله چې د شيرخان څخه صاحب خان را خلاص کړل شي نو ورته ووايه چې له ما سره خامخا يو ځل ووينې ، راجه هرکشن لا تر اوسه همدلته پړاو کړې دې ، په دې خاطر ته د هر څه لمړۍ دراجه هرکشن د پړاو په لور ولاړ شه ، اوبيا کله چې دهغه ځايه فارغ شوې نو بيا د قبيلې په لور راستون شه ، تر دې وخته پورې به ما او مقرب خان ستا سامان را ټول کړې وي ،بيا ته دخپل ورور سره يو ځاې بيرته دشيرخان پړاو ته راستون شه. صاحب خان دهغه د دې خبرې سره اتفاق وکړ اوبيا درې واړه په خپلو خپلو آسونو باندې سواره شول او په ډيره ګړندۍ توګه يې دخپلو ځايو په لور و ځغلول.

۵

په ګړندۍ توګه د خپل آس د راځغلولو لږه شيبه وروسته صاحب خان د راجه هرکشن پړاو ته را ورسيد. دهغه پړاو د کرم ناسه او سون ددريابونو تر منځ په يوې غرنۍ لړۍ کې پروت و . هغه ځاې کې ګڼ ځنګلونه و او دا دواړه دريابونه د ګنګا د درياب معاونين ګرزيدلې و . دپړاو په منځ کې صاحب خان خپل آس ځغلاوه اونيغ د راجه هرکشن محل شکله خيمی ته ورسيد.

دخپله آسه را ښکته شو او هلته ولاړ ساتونکې ته يې وويل: زه راجه را بللې يم ، کيدې شی تاته په دې اړه هم معلومات وي. ساتونکې ورته وويل: چې که څه هم په دې اړه ماته معلومات نه شته خو ته تللې شې. ځکه چې ستا په تلو راتلو باندې کوم بنديز نه شته .صاحب خان دهغه شکريه ادا کړه اوبيا خيمی ته دننه ورننوت ، هغه وکتل چې په مخامخ کوټه کې پخپله راجه هرکشن اودهغه لور شهزادګۍ ګنګا هلته ناست دي او په خپلو منځو کې په کومه خبره سره بحث کوي ، څنګه چې صاحب خان هلته ور ننوت نو لمړۍ خو ګنګا خپل مخ ترې وګرځاوه اوبيا دهغه ځاېه پورته شوه اوپه ډيره غصه او بيزارۍ سره دهغه ځايه ووتله اودخيمی بلې خونې ته ولاړه .

راجه هرکشن دخپلې لور په دې کرغيړن حرکت سره ډير په فکر کې ولويد خو خپل ځان يې سره کنترول کړ اودخپل لاس په اشارې سره يې صاحب خان ته د کيناستو ځاې ځيګې ور وښود او ورته يې وويل :صاحب خانه ، را څه کينه . ته ولې ولاړ يې. ما خو فداې خان ته پيغام وراستولې و چې تا را ته ضرور را وليږي ، اوس وايه کله چې ته دشيرخان عسکرو و نيولې نو څه ډول سلوک يې درسره وکړ. په ځواب کې ورته صاحب خان په خندانه خوله وويل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره راجه ! کیدې شي تا ته دا خبر را رسیدلې وي چې هلته په ځنګل کې ما دشیرشاه سورې د ځو وسله والو ځوانانو څخه ستا د لور شهزادګۍ ګنګا عزت او عصمت خوندي کړ ، دهغه ددې خبرې سره سم راجه هرکشن سمد ستې دهغه خبره پرې کړه او ورته یې وویل چې : ګوره صاحب خانه ! زما زویه ! تا ته ددې خبرې کولو اړتیا نه شته چې تا د ګنګا عزت خوندي ساتلې دې اودهغې وروسته د شیرخان کسانو ته د ځنګل څخه له ځانه سره بندي یوړې ، که چیرې ته دلته زما ځاې ته را رسیدلې واې نو په ډاډمنه توګه به مې ستا ساتنه کړې واې. اوس را ته ووایه چې هغوې له تا سره څه ډول سلوک وکړ.

صاحب خان ورته په خندا کې وویل:

ګوره راجه: کله یې چې زه دشیرخان دربار ته وروستلم ، نوهغه زما سره ډیر زیات د انصافه کار واخست ، هغه زما ددې کار څخه ډیر خوشحاله شو چې ما د هغه د وسله والو ځوانانو څخه د یوې معصومې نجلۍ عزت او عصمت خوندی ساتلې دې. بیا هغه زه دخپلو دوو سالارانو سره د مقابلې له پاره را وبللم دهغوې نوم نه هیبت خان نیا زی او برهم جیت وو. دهیبت خان نیا زی سره ما د جسمي قوت د ازمایلو مقابله درلوده خو ما هیبت خان په ډیره اسانۍ سره لاندې کړ. کله چې ما د هیبت خان څخه د جسمانی ځواک د ازمیښت مقابله وګټله نو شیرخان زه د خپل فوځ سالار و ټاکلم ، خو کله مې چې دهغه دبل سالار برهم جیت څخه د تیغ وهلو مقابله هم وګټله نو شیرخان ماته دخپل زویولۍ خطاب هم راکړ. اوس نو زه د شیرخان د زویولۍ تر څنګ دهغه د فوځ سپه سالار هم یم ، دهغه څخه مې اجازه اخستې او راغلی یم تر څو د خپلې کوچې قبیلې څخه خپل سامان را ټول کړم او بیرته را ستون شم. درا ستنیدو وروسته به په تل پاتې توګه په لښکر کې او سیږم. په لاره کې را ته زمونږ د قبیلې مشر فدا یې خان وویل چې تا خپل ځان ته را بللې یم ، ما فکر وکړ چې کیدې شي له ما سره کوم کار ولرې ، دهغه په دې خبره راجه هرکشن دخپله ځایه را پورته شو او او صاحب خان ته یې وویل چې ته دلته لږ کینه زه سمد ستی بیرته را ستنیږم ، ددې خبرې سره سم راجه هرکشن هغه کمرې ته ور ننوت چې لږ څه مخته ورته شهزادګۍ ګنګا ور ننوتلې وه ،

هغه خبرې چې د راجه هرکشن او دهغه د لور شهزادګۍ ګنګا تر منځ هلته په خونه کی کیدلې نو صاحب خان په ډیره ښه توګه اوریدلې ، په دې خاطر صاحب خان هملته غلې ناست و او هڅه یې کوله چې خبره په پوره توګه واوري ، په دې وخت کې هرکشن خپلې لور شهزادګۍ ګنګا ته وویلې:

ګنګا لورې ! زه غواړم چې ته د صاحب خان څخه د خپل ناغیره سلوک او بد و الفاظو د استعمال په خاطر بښنه وغواړې ، هغه پر تا ډیر احسان کړې دې ، ستا پت ، ستا عزت او ابرو یې خوندی ساتلې ده هغ ستا ژوند او ستا د عصمت ساتنه وکړه او تا ورته په مقابل کې سپکې سپورې وویلې. ګوره لورې !صاحب خان همدا اوس دلته زمونږ په خیمه کې ناست دې ، زه غواړم چې ته د هغه څخه همدا اوس ، دخپل ناوړه سلوک په اړه ، بښنه و غواړې. د خپل پلار په د ې خبرو باندې شهزادګۍ یو زه تروه کړه اوپه ډیر قهر او غضب سره یې ورته وویل:

پلار جانه ! ته غواړې زه دهغه صاحب خان په څیر د یوه مسلمان ، لالچي ، بنجاره.... څخه د خپلې رویې او سلوک په اړه بښنه وغواړم ، زه د یوه ریاست (هیواد) شهزادګۍ یم او هغه یو معمولې ښکارې ، هغه هم د ګیدړو اولیوانو ښکارې ، ذلیله او پست انسان دې. زه به ولې دهغه څخه بښنه غواړم ، هغه د یوه ذلیله ټیټ ذات انسان دې او دپورته ذات د خاوندانو سره نه ښایی چې د ذلیله او ټیټ ذات د خلکو څخه بښنه وغواړي ، دهغې په دې خبرو باندې راجه هرکشن سمد ستې غبرګون و ښود او ورته یې وویل:

ګوره لورجانې ! دهرم مونږ ته هیڅکله هم دا اجازه نه راکوي او نه را ته دا ښوونه کوی چې په انسانانو کې دې ښکته او پورته ذات وجود ولري ، دا ټوله لړۍ هغو برهمنو دخپلو ګټو له پاره جوړه کړې ده. دهرم مونږ ته ددې اجازه نه راکوي ، لورې. لورجانې ! هغه ستا

(c) ketabton.com: The Digital Library

پت ، ابرو او عزت ساتلې دې او تا ور سره ډېر نا غیره او ناجاړه سلوک کړې دې ، ولې دې په خپله خپل ځان هغه ته مجرم ثابت کړې.
دهغه په دې خبره شهزادګۍ ګنګا یو ځل بیا وویل:
پلارجانه ! ته ما ته دهغه سره د نامناسبه سلوک په اړه ، د هغه شخه د ښښنې د غوښتلو له پاره اصرار کوې ، خو هغه به سبا بیا دا هم درته ووایي چې زه د شهزادګۍ ګنګا سره مینه کوم ، بیا به ته را ته داهم وایې چې اوس زه دهغه وینځه و کرځم او ټول عمر دهغه خدمتګاره شم ، زه به هیڅکله هم دا سې و نه کړم ، مونږ په هغوې باندې د پخوا څخه ډیر زیات احسانات کړي دی ، هغه دلته د ګیدړو پوستکي راوړي او مونږ د هغې د خوښې قیمت ورکوو ، هیڅکله مو هم دهغوې سره بد دیانتې او ناروا سلوک نه دې کړې ، په دې خاطر مونږ پر هغې احسان کړې دې او هغه همغه زمونږ پر ورکړل شوي مال او شتمنیو باندې مزې چړچې کوي ، په دې خاطر به زه هیڅکله هم دهغه څخه ښښنه و نه غواړم. دهغې په دې خبره راجه هرکشن وویل:
ګوره لورې ! که چیرې د شیرخان عسکرو ته پورته کړې وې او له ځانه سره یې وړې وې ، او ته یې بې عزته او بې عصمته کړې وې نو فکر وکړه چې ستا دپلار ، ستا د کورنۍ او ستا دریاست له پاره به څه پاته شوې و ، زه خو وایم چې هغه ستا محسن ، مربی او ساتندوی دې ، دهغه څخه ښښنه وغواړه. دخپل پلار په دې اصرار سره ګنګا تنګه شوه او ویې ویل ، ته همدلته اوسه زه به دهغه سره خپل حساب خلاص کړم ، بیا ګنګا د خپلې خیمې څخه د نقدی پیسو یوه کڅوړه را واخسته او هغه خونې ته ورغله چیرې چې صاحب خان ناست و. هغې دا دپیسو کڅوړه د صاحب خان په غیږ کې ور واچوله او بیا یې په ډیره کرکه او نفرت سره ورته وویل: ګوره د ګیدړو ښکار کونکې او دهغو څخه پوستکي ویستونکیه او د کوچې قبیلې د ټیټ ذات غلامه ! دا چې تا د شیرخان دوسله والو ځوانانو څخه زما عزت او ابرو ساتلې ده دا دهغې معاوضه او انعام دې ، درواخله.
د شهزادګۍ ګنګا ددې خبرو څخه صاحب خان ډېر نا ارامه شو په ډیره غصه او قهر سره را پاڅید او د نقدي پیسو هغه کڅوړه چې څو لحظې مخکې ګنګا د هغه په غیږ کې ور اچولې وه ، راواخسته په زوره یې د ګنګا په خوله ور ویشتله. ګنګا هیڅکله هم د صاحب خان څخه ددا سې سلوک هیله نه درلوده. دهغې رنګ تک ژیړ شوې و. په زمکه پرته د پیسو کڅوړه یې را پورته کړه او بیا یې غوښتل د صاحب خان سره نوره هم بد زبانی او نا غیرې وکړی چې په همدې وخت کې راجه هرکشن خونی ته راننوت او ګنګا ته یې وویلې: ګوره لورجانې ! ته ولاړه شه ، اوس به زه د صاحب خان سره خبرې وکړم. ګنګا په ډیرو درنو پښو سره هغه بلې خونې ته بیرته ستنه شوه ، خو راجه هرکشن د صاحب خان سره همله کیناست او د شهزاګۍ د ناروا سلوک په اړه یې ترې ښښنه و غوښتله ، وروسته یې بیا په ډیره رازدانه توګه دصاحب خان سره خبرې پیل کړې ، تر ډیره پورې دواړه همله ځانته یو ځاې ناست و ، بیا صاحب خان ترې را ووت او ولاړ.

۲

د صاحب خان د تللو وروسته راجه هرکشن دخپله ځایه پورته شو او هغه خونې ته ولاړ چې شهزاګۍ ګنګا په کې لا تر اوسه پورې د غصې نه تکه سره ولاړه وه. هرکشن ورته را نژدې شو او په ډیره مینه او محبت سره یې ګنګا له خپله ځانه سره را و نغاړله ، او بیا یې په خپل پلرنی شفقت سره ورته وویل:
ګنګا لورې ! ګوره ، ته خپله غصه هیسته و غورزوه ، ما ستا په اړه یوه ډیره ستره پریکړه کړې ده ، دهغه په دې خبره ګنګا خپل پلار ته وکتل او ور څخه یې و پوښتل چې: پلار جانه ، څه ډول پریکړه ؟ هرکشن ورته وویل: ګوره لورې ددې ځایه د تللو وروسته زه غواړم ستا د سوئمبر انتظام وکړم ، او په ډیره غیر معمولي توګه به زه ستا سوئمبر جوړ وم ، هر هغه څوک چې په سوئمبر کې بریالې شول نو

(c) ketabton.com: The Digital Library

دهغه سره به دې واده کوم. زه به دې سوئمبر ته د شاوخوا د ریاستونو شهزادګان هم را بلم اودخپل ریاست عام جنګجویانو ته به هم د برخې اخستلو له پاره غږکوم، ایا زما دا وړاندیز ستا له پاره دمنلو وړ دې؟

د خپل پلار هرکشن ددې وړاندیز څخه شهزادګۍ ګنګا خوشحاله شوه، او په نرۍ شانته خندا کې یې وویل: پلار جانه! زه ستا ددې وړاندیز سره متفقه یم، هر هغه څوک چې په دې سوئمبر کې بریالې شي نو زه به هغه دخپل ژوند په ملګرتوب باندې په ویاړ سره خپل کړم. دشهزادګۍ ددې ځواب په اوریدو سره راجه هرکشن ډیر زیات خوشحاله شو. او بیا یې وویل: اوس نو لورجانې ته ارام وکړه، زه په پړاو کې قدم ووهم، دهمدې خبرې سره سم هرکشن دخیمې څخه بیرون ووت،

دبله اړخه صاحب خان د هرکشن دخیمی څخه د وتلو سمدستي وروسته خپلې کوچیانۍ قبیلې ته راغې، دهغه ځایه یې خپل ټول سامانونه را ټول کړل، اودخپل ورور مقرب خان سره یو ځای دهغه ځایه را ووت او په تل پاتې توګه د شیرخان لښکر ته را ستون شو او په لښکر کې یې د اعلې سالار په توګه خپل کارونه پیل کړل.

۷

شیرخان یعنې شیرشاه سوري چې په دې وخت کې د ګنګا او کرم ناسه ددریابونو تر منځ دخپل لښکر سره یو ځای پړاو کړی و، هغه په ډیره اندیښنه کې ناست او د همایون د فوځونو د راتلو انتظار یې کاوه. همایون هم دخپل یو ستر لښکر سره د شیرشاه سوري د ځپلو له پاره را روان و. او غوښتل یې چې په هرصورت چې شوني وی د شیرشاه سوري څخه د بهار سیمه بیرته په خپله ولکه کې واخلي، خو په دې وخت کې یو ډیر ستر او بې مثاله انقلاب راغې، چې دهمدې بدلون له مخې همایون د شیرشاه سوري په لور د راتللو پریکړه بدله کړه او د اګرې په لور وګرځید.

هغه د څو تیرو کلونو راهیسې په همدې توګه غوښتل په ګجرات کې د بهادرشاه مغل حکومت ړنګ کړي او غوښتل یې ریښې یې په هندوستان کې له بیخه وکاږي، هغه ددې کار له پاره عجیب او غریب پلانونه جوړول. پخپله بهادرشاه د ګجرات په تخت باندې د ۱۵۲۲ زکال راهیسې ناست و او لمړی هندوستانی حکمران و چې د بابر د پاني پت او کنوه په جنګونو کې یې دحرب د فنونو استعمال زده کړی و.

بیا هغه د خپل ځواک د زیادښت له پاره دترکانو او مغلو په څیر یو منظم فوځ جوړ او هغه یې په ډیرې خطرناکې توپخانې باندې سنبال کړ. هغه ددې کار له پاره د قسطنطنیې څخه د ترکانو په لاسو جوړشوی توپونه او دهغوې روزل شوې توپچیان راو غوښتل، ددې څخه علاوه یې د پرتګالیانو څخه هم توپونه او بارود تر لاسه کړل.

د بهادرشاه دې نوې منظم فوځ په خپلو ټولو هندوستاني مخالفینو باندی برلاسي تر لاسه کړې و. دهمدې نوې منظم جوړشوې فوځونو په شتون کې هغه د اتو کالو په دوران کې یو ډیر ستر سلطنت جوړ او د هندوستان کې د شهنشاه بابر او همایون څخه یې د مختته تللو هڅې پیل کړې.

خو دومره هوښیار و چې خپل دغه مقاصد یې د بابر او همایون څخه پټ و ساتل، هغه د خپل سیاسی تدبر له لارې همایون ته همدومره څرګنده کړه چې هغه غواړي د مغلو د واکمنۍ نه بیرون دخپل سلطنت پولې پراخه کړي.

کله چې همایون د شیرشاه د ځپلو له پاره دخپل فوځ سره دې لورې ته حرکت وکړ نو په همدې وخت کې د ګجرات د پادشاه بهادرشاه فرمان په جنوب کې د خاندیش نه تر اجرنګر پورې د اطاعت وړو. په شمال کې د سیند د ارغون حکمران خلیج د پاراس څخه په ویره کې و. او د شرق په لور یې هم د بابر او همایون څخه لوبه بایلودې وه. هغه د مالوه او راجپوتانه به بیابانو او ځنګلو کې هم خپله سکه چلوله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه په مالوه کې نوي بلکه هوښیاره حکمران منګوخان چې په قادر خان باندې مشهور و ، خپلې لورې ته را واړوه ، او په راجپوتانه کې یې د مختلفو راجاګانو تر منځ بغض ، کینه او حسد ته وده ورکړه او ددې کار څخه یې پوره پوره ګټه پورته کړه.

په راجپوتانه کې یې د ناګور ، او داجمیربانسواړه ، او ډونګر پور پورې او د الود عبود څخه تر بوندي پورې او ان تر رنتهمبور پورې هیڅ داسې حکمران نه و چې د بهادرشاه دحکم څخه مخالفت او یا سرغړونه وکړي.

د میواړ خپلواکي د بهادرشاه د جارحانه حملو تر مخه په زنګون شوې وه ، د **۱۵۳۵** ز کال څخه مخته د ګجرات فاتح فوځونه د مالوه څخه تیر شول او هندیل کنډ پورې ورسیدل . لنډه خبره دا چې لکه څنګه چې د پانی پت د جنګ نه وروسته بابر ته راناسانګا ډیره خطرناکه ثابت شو نو دهغې څخه په لسګونو واره زیات د بهادرشاه دغه نوې راټوکیدلي فوځ د مغلو دځواک له پاره ګواښن ګرځیدلي و. خو بیا هم همایون د خپل ساده والی په اساس دا ګمارله چې بهادرشاه د غیرمسلمانو سره جنګونه کوی او په دې توګه د اسلام د اشاعت او خپرولو کار پر مخ بیایی. پخپله د مغلو پادشاهان دا سلام ددین یو اځې نمایندګان ګڼل کیدل .

ددې تر څنګ کله چې همایون د شیرشاه سوري پر خلاف په حرکت راغې او دهغه دځپلو په اړه په فکر کې ډوب و نو بهادرشاه په چتوړ باندې حمله وکړه ، حمله هغه وخت تر سره شوه چې همایون د شیرشاه په لور حرکت کړې و . نو بهادرشاه دهمایون د نه موجودیت نه په ګټې اخستلو سره غوښتل چې د چتوړ ملکه کرم وتي چې د راناسانګا کونډه وه او د مهاراجه بکرم جیت ، چې په دې ورځو کې لا بالغ شوې نه و ، مور وه په خپله ولکه کې راوړي او دخپل سلطنت پولې نورې هم وغځوي.

هغه وخت چې د ګجرات ځواکونو په راني کرم وتي باندې فشار راوست نو هغې سمدستی همایون ته یو سفیر ور واستوه ،اودهغه څخه یې د کومک غوښتنه وکړه ، خو همایون په دې وخت کې هغه ته کوم ډاډمن ځواب ور نه کړای شو ، ځکه چې هغه په دې ورځو کې دشیر شاه سوري د ځپلو له پاره هغه لورې ته روان و . اوغوښتل یې چې په هر صورت چې شونی وی شیرشاه سوري دخپلې مخې لرې کړي.

دبهادرشاه له پاره دا ټولې پیښې ډیرې ګټورې ثابتې شوې. خو بیا هم پخپله بهادرشاه د مغلو دحکومت او ځواک په مقابل کې ډیر محتاط قدم اخست. همدا راز شیرخان هم و ، ځکه چې په دې دواړو د مغلو د بادشاهۍ رعب او ویره خپره شوې وه.

د چتوړ په راني کرم وتي باندې د یرغل وروسته د ګجرات حاکم بهادرشاه خپل څو کسه سفیران د سوداګرو په لباس کې دشیرشاه سوري په لور ور واستول اوهغه ته یې دا وړاندیز وکړ چې دواړه یو ځاې شي او د مغلو دحکومت پر خلاف حمله وکړي ، شیرشاه سوری د شرق له اړخه او د ګجرات فوځ دې د غرب له اړخه په اګرې او دهلی باندې حمله یوسي.

هغه سفیران چې د سوداګرو په لباس کې شیرشاه سوری ته ورلیږل شوی و نو بهادرشاه دهمغوې په لاسو څه ډیر رقم هم شیرشاه سوري ته ورلیږلي و . او هغه ته یې دخپل ځان سره د رایو ځاې کولو بلنه ورکړې وه

شیرشاه سوري ډیر د عقل خاوند او دور اندیشه حکمران و . هغه د بهادرشاه د سفیرانو څخه نقدي روپۍ واخستلې خو د نه ورتللو له پاره یې بهانه وکړه ، او بیا خو دا عام دستور دې چې هغه خلک چې پیسې اخلی د هغو خلکو څخه چې ورکوی یې ډیر عقلمند وی ځکه چې هغوې د نورو د جیبونو څخه پیسې راباسي او خپل جیب پرې ډکوي.

په حقیقت کې په دې وخت کې شیرشاه سوري نه غوښتل د بهادرشاه د سیاست په دام کې ونښلي ، او خامخا دې د مغلو د جنګ ډبره په خپله سینه وو هي ، په اصل کې شیرشاه سوری ددا سې موقع او فرصت په لټه کې و چې د بهادرشاه ددې حرکتونو په واسطه د همایون توجه هغه لورې ته شي او دې ته څه موقع او فرصت تر لاسه شي او په دې جریان کې خپل فوځونه نور هم غښتلی کړ ي ، په دې ترتیب حالات د شیرشاه سوري په حق کې بدلیدل را بدلیدل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دګجرات پادشاه بهادرشاه له یوه اړخه همایون ته قیمتي تحفی او د محبت نه ډک لیکونه ور استول او په دې ترتیب یې هغه ته دهوکه ورکوله ، او دبله اړخه یې د راجپوتانه په پولو باندې خپل فوځونه را ټولول. شونې ده چې دهغه اراده به په چتوړ دحملې کولو وه ، هغه وخت چې د چتوړ رانی کرم وتي د همایون څخه دکومک غوښتنه کړې وه او دهمایونه له اړخه ورته کوم ډاډمن ځواب نه و تر لاسه شوی نو د بهادرشاه حوصله نوره هم زیاته شوه ، نو په دې خاطر یې یو سالار تاتارخان د یوه ستر لښکر سره یو ځای د پنجاب په لور و لیږه ، تر څو هغه د پنجاب له لارې دمغلو د حکومت مرکز دد هلی د ښار پر خلاف سنګرونه و نیسي ،

د نړۍ په تاریخ کې د همایون په څیر ساده انسان چې دوست او دښمن دواړو په اسانۍ سره غولولې شو ، تر اوسه پورې په تخت نه دې ناست. هغه په همدې ستونزمنو حالاتو کې هم دشیرشاه سوري په خلاف بنګال او بهار ته حرکت وکړ او کلکه اراده یې کړې وه چې شیرشاه هملته وځپوي ، خو هغه دګجرات د خطرناک حاکم بهادرشاه په څیر دښمن د پلانونو څخه خبر نه شو .

همایون دخپل دغه ستر لښکر سره یو ځای د شیرشاه سوري په لور په پرلپسې توګه مخته تګ کاوه ، په همدې وخت کې د اسې یو بدلون رامنځته شو چې همایون ته یې یو ټکان ورکړ. ځکه د همایون د نه موجودیت څخه په ګټې اخستلو سره د ګجرات حاکم بهادرشاه چې کوم سالار تاتارخان دخپل لښکر سره یو ځای د مغلو د سلطنت د مرکز دهلی د ځپلو له پاره استولې و نو د تاتارخان ګرمې وینی او جوش او جذبې هغه ټوله لوبه خرابه کړه . هغه د سوکه سوکه کار کولو په ځای په ډیره ګرمه توګه په اګره باندې ور پریوت ، څرنګه چې همایون ته په اګره باندې دکوم بیروني ځواک د راختلو ویره نه وه نو په دې خاطر یې هلته ددفاع کولو کوم خاص انتظام هم نه و کړې. هماغه و چې د بهادرشاه سالار تاتارخان دخپل لښکر سره یو ځای د اګرې په شاوخوا سیمو کې د مغلو ځواکونه ښه و ځپل ، تر لرې لرې پورې یې تباهی خپره کړه او دمغلو په سلطنت کې یې یو ډول ویره او خوف را پیدا کړ . همایون ته دا خبر هغه وخت ور ورسید چې هغه د خپل لښکر سره یو ځای د کالپې نومې یو کلې څخه بیرون پړاو کړې و . کله چې هغه ته دا بد خبر ورسید نو هغه د شیرشاه په لور مخته تګ پریښود ، او دخپل لښکر یوه برخه یې را جدا کړه او دخپل ورور عسکری مرزا په قومندانۍ کې یې د تاتارخان د ګوشمالی کولو له پاره ور ولیږله

همایون په دې پوهیده چې بهادرشاه یو ځواکمن حکمران دې نو په دې خاطر هغه ته دګوشمالی ورکولو په اړه همایون هم ډیر محتاط و . هغه نه غوښتل په څرګنده توګه د بهادرشاه سره ټکر وکړي ، همغه و چې هغه د کالپې څخه بهادرشاه ته یو لیک و لیکه چې په هغې کې یې د تاتارخان دحرکت څخه سخته خوابدي ښوولې وه ، تر څنګ یې د اګرې په لور د لیږلو په وخت کې دخپل ورور عسکرمرزا شاته پخپله هم د پاته لښکر سره یو ځای د اګرې په لور حرکت وکړ تر څو د بهادرشاه سره دا ورانه مشوره بیرته جوړه او بیا د شیرشاه پر خلاف د حرکت له پاره تیار شي .

د همایون ورور عسکري مرزا د بهادرشاه د سالار تاتارخان په دې حرکت باندې سخت په قهر او غضب شوې و . نو په دې اساس یې په تاتارخان باندې ناڅاپي حمله وکړه . په دې وخت کې د تاتارخان دلښکرو حالت ډیر بې نظمه و . زیات شمیر افغانان او نور وګړی دهغه په لشکر کې د غنیمت د مالونو په خاطر را یو ځای شوی و . هغه وخت چې د مغلو لښکر و د عسکری مرزا په قومندې باندې په تاتارخان باندې حمله وکړه نو د تاتارخان د کرایه دغه لښکر تارو مار شو او و تښتید. دهغوې دې کار د تاتار خان په اصلی فوځ باندې هم ډیر ناوړه اغیز وکړ.

په هر صورت د مندرائیل په سیمه کې چې د اګرې سره اړونده ده ، د بهادرشاه د سالار تاتارخان او د همایون د ورور عسکری مرزا دلښکرو تر منځ سخت جنګ وشو ، په جنګ کې عسکري مرزا تاتارخان ته ډیره بده ماتې ورکړه او د تاتارخان ښټ یې هملته ور پرې کړ . د بله اړخه بهادرشاه هم په همدې ورځو کې د چتوړ سیمه محاصره کړې وه ، کله چې بهادر شاه ته خبر ورسید چې دهغه د فوځ

(c) ketabton.com: The Digital Library

سالارتاتار خان ماتې خوړلې او تر ځنګ يې تاتار خان هم له منځه تللې دې اودا چې همايو ن د شيرخان په لور مخته تګ پرې ايښې اوبيرته اګرې ته راستون شوې نو بهادرشاه ډيرې ويرې واخست، که څه هم هغه د چتوړ محاصرې ته دوام ورکړ خو تر څنګ يې همايون ته هم د هغه د احتجاجي ليک ځواب وواېه ، همايون ته دا ليک په اګره کې ورسيد. په هغه ليک کې بهادرشاه د تاتارخان د دې ناوړه کار د مسؤليت دا خستلو څخه انکار کړې و او دا يې د هغه خپلسري ګڼلې وه. د بهادرشاه دې ليک په همايون باندې ډير زيات اغيز وکړ ، د دې وروسته د همايون او بهادرشاه تر منځ د ليک د ليږلو را ليږلو لړۍ روانه وه ، هر يوه ، يو بل ته درې درې ليکونه و ليکل ، او دهغې ځوابونه يې وويل. بهادرشاه په خپلو ليکونو کې دهمايون خپل ځان پالنه را وپاروله ، هغه ته يې د دين ساتونکې وواېه ، او دمذهب اوشريعت په نامه يې دهغه څخه وغوښتل چې لږ تر لږه د چتوړ د مهم په وخت کې ، چې يو ډول جهاد دې ، مداخله نه کوي.

د بله اړخه همايون هم چې غوښتل يې د شيرشاه سوری پر خلاف يو ځل بيا حرکت وکړي ، د بهادرشاه پر خلاف يې دومره توجه و نه کړه ، د دې پايلې دا شوې چې بهادرشاه د خپلو سياسي چالونو په واسطه خپل ځان د همايون د کنترول څخه ازاد کړ. د دګجرات د حاکم بهادرشاه له لورې د ډاډ څخه وروسته همايون د خپل لښکر سره يو ځاې د اګرې نه بيرون د زرفشان په باغ کې قيام وکړ. او بيا يې د شيرشاه پر خلاف د اګرې نه کوچ وکړ. تر څنګ يې د بنګال د حاکم محمود په لور يو قاصد ور وليږه چې هغه دې هم دخپل لښکر سره تيار اوسي تر څو د شيرشاه سوري پر خلاف په عملياتو کې ګډون وکړي.

٨

درهتاس راجه هرکشن د لرې او نژدې ټولو رياستونو څخه راجاګان د خپلې لور شهزادګۍ ګنګا د سوئمبر (دديمی ورځې دمقابلې دوړونکې) له پاره اعلانونه وکړل. د دې مقابلو له پاره شرط دا و چې د دوه اونيو د وقفې نه وروسته به درې ځلې دا مقابلې صورت نيسي ، اوهر هغه جنګجو يه او نښه ويشتونکې ځوان چې په پرلپسې توګه درې ځلې دا مقابلې و ګټې نو همغه به د شهزادګۍ ګنګا دژوند ملګرې ګرځی.

اوس نو د دې مقابلو لمړۍ ورځ وه ،هلته د رهتاس د کلا نه بيرون د جشن په څير ميلې لګيدلې وې ، بې شميره خلک راټول شوي و ، د رهتاس د رياست د داخل څخه هم زيات شمير جنګجويان او اتلان په دې مقابلو کې دبرخې اخستلو له پاره را ټول شوي و . په دا سې حال کې چې د شاوخوا د راجاګانو څخه د راې سين د راجه پورن زوې سانول داس ، د ميواړ د راجه سنګرام سنګ زوې سورج مل او د کالنجر د راجه بير سنګ بنديله زوې سور داس هم دې مقابلو کې د برخې اخستلو له پاره را غلي و.

د رهتاس د کلا نه بيرون د خلکو ازدحام ډير زيات و ، تر هغه ځايو چې د سترګو نظر رسيده هلته خلک او ګڼه ګوڼه وه. دوې ټول په يوې ګول دايره کې سره را ټول شوی و ، او بيا د دې ګول دايرې په منځ کې يې شاه نشين جوړ کړې و. دا ځاې د لرګيو د يوې سترې ماڼۍ په څير ښکاريده ، د دې د پاسه د رهتاس راجه هرکشن دخپلې لور شهزادګۍ ګنګا سره يو ځاې ناست و او تر څنګ يې خپلې ټولې رانۍ ګانې (خپلې ښځې) په خپلو خپلو ځانګړيو ځايو کې کينولې وې.

د مقابلې تګلاره څه دا سې وه چې يو فيل يې د ميدان په منځ کې ډير ښايسته جوړ کړې ، درولې و. د فيل په سر باندې د يوه لرګي اوږده څوکه درول شوې وه. او بيا د دې لرګې د څوکې په سر د راجه هرکشن انځور ګرانو يوه سترګه جوړه کړې وه ، د دې سترګې شاوخوا ټول په سور رنګ سره کړل شوی و . او دا اعلان يې کړې و چې هر يو نښه ويشتونکې او جنګجو په دغه سور رنګه ساحه او يا دهغې سره نژدې په نښه ويشتو کې بريالې شي نو همغه به د دې لمړۍ مقابلې وړونکې ګڼل کيږی

په مقابلې کې ګډون کونکې هر يو نښه ويشتونکې او راجاګانو ته پنځه پنځه غشی ورکړل شوي و او کله چې د دې پنځو غشو څخه درې يې د نښې د ځاې سره نژدې ولګيږی نو هغه به کامياب شميرل کيږي. هلته د شاه نشين په سر پخپله راجه هرکشن ، شهزادګۍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګنګا او د راجه نورې ښځې ټولې ناستې وې ، او دهغې نه بلکل لاندې د راجه هرکشن برهمن وزیر چورامن ناست و . هغه ته دا دنده ورکړل شوې وه چې په مقابلې کې ګډون کونکو ته پنځه پنځه غشی تهیه کړي او تر څنګ یې په مقابلې کې د هر برخه اخستونکې نوم او کوائف درج کړي.

کله چې د راجه هرکشن په حکم مقابله پیل شوه نو تر ټولو لمړی د رای سن د راجه زوې سانول داس ته غشي ورکړل شول. د فیل د سر په سر دولاړ لړګې په سر کې چې کومه سترګه جوړه شوې وه نو د هغې څخه په لږ واټن کې په زمکه باندې ښختې ایښول شوې او چونه یې پرې اچولې وه. دهمدې ځایه به په مقابلې کې برخه اخستونکو خپل غشي د هغې سترګې په لور وارول.

د راې سن د راجه زوې سانول داس دخپلو پنځو غشو سره هملته ناست و. خپل کمان یې نیغ کړ او د سترګې سره ساحه یې په کې په نښه کړه خو دهغه دپنځه واړو تیرانو څخه یې یو هم په نښه و نه لګید . یواځې دوه غشي د سترګې ساحې سره نژدې ولګیدل پاته نور درې هسې خوشې ولاړل . د سانول داس نه وروسته د میواړ د راجه سنګرام سنګ د زوې سورج مل نوبت و هغه ته هم پنځه غشی ور ورسپارل شول ، پنځه واړه غشی یې په نښې وویشتل خو دهغه یو غشی هم د سترګې په سرې برخې باندې و نه نښت .

د سورج مل نه وروسته د کالنجر د راجه بیرسنګ بندیل د زوې سورداس نوبت راغې او هغه هم دخپلو پنځه غشو سره یو ځاې د نښې ویشتو په ځاې کې کیناست. هغه هم په ډیر مهارت سره غشی وویشتل خو یو بې هم په نښه باندې و نه نښت ،

اوس نو د ریاست د داخل څخه د راټولو شوو سترو سترو نښه ویشتونکو او جنګجویانو نوبت و .تر څو هغوې هم خپل قسمت و ازمایی. خو د ټولو بدقسمتي داوه چې د یوه غشي هم د سترګې په سرې برخې باندې و نه لګید ، په اخر کې یو سپور هلته جمګټی ته را ننوت. دې سپور تور کالې اغوستې و او خپله څیره یې هم په توره ټوټه کې را نغښتلې وه. کله چې د تورلباس اغوستونکې دغه کس جمګټی ته را ننوت نو په یوه ټکان سره یې خپل آس و دراوه ، خو آس یې عکس العمل وښود او لکه د الف په څیر په هوا کې و درید او شنړار شو. کله چې آس خپل ځاې ته راغې نو دغه کس ترې په یوه ټوپ سره را ښکته شو. هغه خپله توره او ډال تر ملا تړلې او را څوړند کړې و . هغه په اس باندې تړلې کمال را واخست او په اوږه یې کیښود او دهغه لرګو څخه په سر دجوړ کړل شوی شاه نشین په لور ور وخوځید چې د رهتاس راجه هرکشن اودهغه لور شهزادګۍ ګنګا پرې ناست و او ور لاندې یې د راجه وزیر چورامن ناست و چې په مقابله کې د ګډون کونکو له پاره غشي ویشل .

په تور و کالیو کې را نغښتې دغه اجنبی نیغ د برهمن وزیر چورامن په لور ورغې او دهغه څخه یې په مقابلې کې د ګډون له پاره غشی و غوښتل ، خو دغشو د ورکولو د مخه چورامن هغه ته په ډیر غور سره وکتل او ورته یې وویل:

ګوره اجنبي ځوانه ! په مقابلې کې دبرخې اخستلو دمخه د ې دغه نقاب د څیرې څخه لرې کړه تر څو چې زه او دغلته ټول موجود خلک په دې و پوهیږې چې ته څوک یې او څنګه ځوان یې او د کومه ځایه راغلې یې. خو هغه ځوان ورته وویل چې ګوره چورامنه ! ته که ماته په دې مقابله کې د ګډون کولو اجازه راکړې او که را یې نه کړې خو زه به د خپل مخ څخه دا نقاب لرې نه کړم. دهغه په دې خبره وزیر چورامن وویل چې که نقاب نه لرې کوې نو خپل کوائف خو دلته ولیکه ، خپل نوم دې وښایه ، خپله پته او ادرس دې ووایه ، تر څو زه په روزنامچه کې ستا دا کوائف درج کړم. دا په دې خاطر چې ماته دهمداسې کولو حکم کړل شوې دې. دهغه په دې خبرو باندې هغه ځوان ورته وویلې ، ګوره چورامنه ! زه خو نه خپل نوم درته ښایم او نه خپله اته پته درته لیکم ، خو چورامن ورته وویل چې که همداسې وی نو ته بیا په دې مقابلو کې برخه نه شې اخستلې. دهغه په دې خبره هغه ځوان را وګرزید او او ویې ویل: چورامنه !که ته غواړې زه په دې مقابلو کې برخه وانخلم نو همداسې سهی ده زه به بیرته ستون شم. دهغه دد ې خبرې سره سم هلته په شاه نشین باندې ناست راجه هرکشن خپل وزیر ته په حکمي لهجې سره وویل چې چورامنه ! دې ځوان ته غشي ورکړه تر څو په مقابله کې برخه واخلی. که چیرې دا

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځوان خپل نوم او خپله اته پته نه ښيي نو پراوه نه کوي ، ده ته غشي ورکړه تر څو په مقابله کې برخه واخلي . چورامن د راجه دحکم سره سم پنځه غشي دغه ځوان ته ورمخته کړل ، خو هغه اجنبي لاس ور وانږود کړ او يو اځي دري يي ترې را واخستل او پاته دوه نوريي بيرته چورامن ته ورکړل. دهغه په دې کار چورامن وويل چې اې اجنبي ځوانه ، دا پنځه واړه غشي در واخله، ددې څخه به ستا په ښښې ويشتو کې ښه والې راشي.

هغه اجنبي ورته وويل: ګوره چورامنه ! ښښه ويشتل په دري غشو باندې حسابيږي ، ځکه چې د پنځو غشو څخه بايد دري يي په ښښه و لګيږي ،نو همدا دري غشي برياله شميرل کيږي خو زه به دخپلې ښښې له پاره يو آځې همدا دري غشي را اخلم ، او زه ډاډمن يم چې زما يو غشي به هم په دې پنځو باندې دروند تمام شي . په دې وخت کې د پاسه ناست راجه هرکشن وويل : ګوره اجنبي ! تا ولې خپل ځان يوا ځې ددې دري غشو پورې را و نغاړه ، نو که چيرې ته خپل قسمت ازمينښتوې اوخپل مقدر دې بهتر کوي نو بيا خو پنځه غشي در واخله ، ددې په واسطه به ستا د غشي ويشتلو اراده غښتلې شي . خو دهغه په دې خبره هغه نقاب اغوستونکې اجنبي وويل . نه راجه ! زه تاته ډاډ درکوم چې زه به دهمدې دري غشو په واسطه دخپل فن څرګندونه وکړم .

ددې خبرې سره سم هغه نقاب پوشه ځوان يوې خوا ته شو او هغه ځآې ته چې غشي ورڅخه په ښښې ويشتل کيدل ورغې ، تر لږه وخته پورې يي د فيل په سر د ولاړ لرګې دپاسه د سترګې جوړکړل شوې ښښه يي و کتله ، دخپلې اوږې څخه يي هغه درو ند کمان را ښکته کړ . دکمان يو سر يي په يوه ځنګون باندې کيښود اوخپل بل ځنګون يي په زمکه باندې کيښود اوبيا يي لمړۍ غشي په کمان کې ورکړ ، ښښه يي و نيوله ، ساه يي و دروله اوبيا يي غشي په ښښې ور خوشې کړ ، د هغه همغه لمړۍ غشي د سترګې د سرې برخې په منځ کې ور ونښت ،

ددې اجنبي په دې کار باندې په ميدان کې ټولو ناستو خلکو لاسونه و پړکول ،تر ډيره وخته پورې ميدان کې د لاسونو پړکار و ، په شاه نشين د پاسه ناستو چې کله د دغه اجنبي دا ښښه ويشتل وکتل نو راجه هرکشن او دهغه دښايسته او حسينې لور شهزاګۍ ګنګا په څيرو باندې هم خوشحالي را څرګنده شوه .

ددې وروسته هغه اجنبي ځوان خپل دويم غشي تيار کړ او د پخوا په شان يي ښښه و نيوله او دويم غشي يي په ښښه وويشت. دويم غشي هم د ښښې په منځ کې ور ننوت ، په دې کار سره په ميدان کې يو ځل بيا غوغا شوه او دخلکو د لاسونو د پړکولو اوازونه را پورته شول. شهزادګۍ ګنګا دد ې ځو ان ددې ښښې ويشتلو څخه ډيره زياته خوشحاله شوه اويو ځل د خوشحالۍ له لاسه دخپله ځايه هم را پورته شوه ، او په ډير شوق سره به يي کله د هغو غشو په لور چې په ښښه کې ور ننوتي و کتل او کله به يي دد غه نقاب اغوستونکې ځوان لورې ته کتل.

کله چې د لاسونو پړکار بند شو او په ميدان کې خاموشي خپره شوه نو هغه اجنبي نقاب پوشه ځوان خپل دريم غشي را وويست او دپخوا په څير يي ښښه ونيوله ، ساه يي و دروله او خپل غشي يي د ښښې په لور ور خوشې کړ ، دا غشي هم د نورو دوو په څير د ښښې په منځ کې ور ننوت . په دې کار سره په ميدان کې ټول خلک د خپلو ځايو څخه پورته شول او په هغه ځاې کې د ګډا ، نڅا او په فضا کې د پګړيو او خوليو دپورته غورځولو ميله او خوشحالي را پيدا شوه . په همدې حال کې راجه هرکشن او شهزاګۍ ګنګا هم د شاه نشين نه لاندې را کيوتل ، هغه ځوان لا تر اوسه هم په خپل ځاې ولاړ و دکومه يي چې دغه دري غشي ويشتلي و . راجه په ډيره ګړندۍ توګه لاندې راغې اودهغه سره يي غاړه ورکړه ، او ورته يي وويل چې ګوره ځوانه زه تاته ستا په دې بريا د زړه له کومې مبارکي وايم . په دې وخت کې شهزادګۍ ګنګا هم مخته راغله او ورته يي وويل: ګوره ځوانه زه نه پوهيږم چې ستا نو م څه دې خو هغه کړچار چې تا دلته تر سره کړ ،هغه ډير بې مثاله او نايابه دې . اوزه تاته ددې فن د څرګندونې په اساس مبارکي وايم . ايا ته نه غواړې ماته خپل نوم اودرک

(c) ketabton.com: The Digital Library

وښايي ؟ ځکه تا د نن مقابلې ګټلی دی. دهغې په دې خبره هغه اجنبی په نري شانته اوا ز باندې وويل: زه اوس هيڅ هم نه وايم او نه د خپلو خيالاتو څرکندونه کولې شم. ځکه چې دا د مقابلو لمړۍ ورځ ده. اجنبی ددې څخه اخوا بله کومه خبره و نه کړه، دهغه ځايه لرې شو اوهلته په خپل نژدې ولاړ اس باندې سپور شو، آس يې په قمچينه وواهه، او دجنوب په لوريې په ځغاسته کړ او ډير ژر د ټولو د سترګو پټ شو. شهزادګۍ ګنګا تر ډيره پورې دغه ځوان پسې کتل اوبيا يې سر ټيټ کړ او دخپل پلار راجه هرکشن سره روانه شوه.

٩

همايون د ګجرات د حاکم بهادرشاه سره د خپلو اړيکو د بيرته جوړولو وروسته يو ځل بيا د شيرشاه سوری د ځپلو له پاره د اګرې څخه روان شو. خو شايد چې قدرت ته د همايون دا کار ښه نه يست. ځکه کله چې همايون يو ځل بيا دخپل لښکر سره يو ځاي په ډيره ګړندۍ توګه د کالپي تر مقامه پورې ورسيد نو هلته ورته د چتوړ د راني کرم وتی لخوا يو قاصد ورغې.

راني کرم وتي د خپله اړخه دليرل شوی قاصد په لاسو همايون ته لاس بند (راکهي[1]) ور وليږه. (١) (لاسبند ته په هندې کې راکهي وايي چې خويندې يې ورونو ته په خاصو وختو کې د لاسو څخه تړي.)

ددې ترڅنګ راني کرم وتي د همايون څخه د ګجرات د حاکم سلطان بهادرشاه په خلاف د مرستې غوښتنه هم کړې وه.

کله چې د راني کرم وتي له اړخه قاصد د همايون دربارته دهغې د پيغام سره يو ځاې را ورسيد نو همايون يو ځل بيا د کالپي په مقام کې خپل لښکر تم کړ، اودخپل لښکر د مشرانو يوه غونډه يې راوبلله، اوهغه پيغام چې د چتوړ د راني کرم وتي له اړخه ورته رسيدلې و ،دهغوي تر مخه د مشورې او سلا له پاره کيښود. دهغه ټولو سالارانو او دهمايون نژدې دوستانو اودکورنۍ خلکو تر ډيره پورې په دې پيغام باندې بحث اوڅيړنه وکړه، بيا د همايون کاکا ناصر مرزا دخپل آند د ښکاره کولو له پاره د همايون مخې ته راغې او ورته يې وويل:

همايونه زويه ! ښه او غوره داده چې مونږ بيرته ستانه شو .د شيرشاه په خلاف د حرکت کولو نه مخته مونږ بايد د ګجرات د حاکم سلطان بهادرشاه سره خپله معامله پاکه کړو. همايونه ! زما زويه ! هغه وخت چې تا غوښتل د شيرشاه په خلاف د دوييم ځل له پاره حرکت وکړې نو ما په هماغه وخت کې هم ته ددې کار څخه منه کړې وې او درته مې ويلي و چې د ګجرات حاکم بهادرشاه ډير زيات عيار او چالاکه انسان دې، په ښکاره توګه خو هغه تاته خپل ځان مطيع او فرمانبرداره څرګندوی خو په اصل کې هغه د مغلو د سلطنت د جرړو د پريکولو هڅه اوهاند کوي، زه به زويه ! په دې وخت کې تا ته دا سلا درکړم چې دهمدې کالپي نه بيرته ستون شه او که چيرې تا داسې ونه کړل نو بيا ياد ساته چې د ګجرات حاکم بهادرشاه به د چتوړ د سوبې نه وروسته د مالوې په لور هم حرکت کوي اوپه مالوه به هم خپله ولکه کلکه کوی نو که چيرې د چتوړ نه وروسته هغه مالوه هم دخپلې ولکې لاندې راوړی نو بيا به د مغلو د سلطنت مرکز دهلی هم د ګواښ لاندې راځی.

واوره همايونه زويه ! زما سلا داده چې تر هر څه دمخه د بهادرشاه ځواکونه وځپه، او مخته له دې چې بهادرشاه په مالوه باندې ولکه وکړي ته په خپله مالوه دخپلې ولکې لاندې راوړه، نو بيا که چتوړ يو خپل واکه رياست پاته کيږی نو دا به د مغلو د سلطنت له پاره ډيره غوره او ددې سلطنت د ساتنې يوه ښه وي.

که څه هم همايون د خپل کاکا ناصر مرزا ددې فکر تائيد وکړ اودهغه سلا يې غوره و بلله، خو هغه په دې لړ کې د نورو خلکو سره هم مشورې اوسلاوې کولې. دنورو خلکو په لړ کې د همايون خاص باورې شخص معيد بيګ همايون ته همغسې مشوره ورکړه او تر څنګ يې د همايون دکاکا ناصر مرزا نظر تائيد کړ ددې نه علاوه د همايون مرزا وورور عسکري او مرزا هندال هم همايون ته همغسې وړانديز

(c) ketabton.com: The Digital Library

وکړ او ورته یې وویل چې د شیرشاه په لور د تللو تر مخه تر هر څه لمړی خپله معامله د بهادرشاه سره پاکه کړه ، د بهادرشاه د مغلوبولو وروسته بیا د شیرشاه وهل مونږ ته دومره ستونزمن نه دي.
په دې وخت کې د همایون وزیر معید بیگ یوه را پورته کیدونکي گواښ ته هم اشاره وکړه او ورته یې وویل چې که مونږ په دې وخت کې د شیرخان سره ټکر کوو نو دا شونې ده چې شیرخان او د گجرات حاکم بهادرشاه په خپلو منځو کې کومه غوټه گنډه کړي وی او په دې توگه به مونږ د یوه اړخه د بهادرشاه له خوا او د بله اړخه د شیرشاه له خوا تر حملې او یرغل لاندې راشو . او په دې توگه به زمونږ حالت د بد نه بدتر لورې ته ولاړشي ،.د دې حالاتو د په نظر کې نیولو په اساس همایون د شیرشاه په لور خپل وړاندې تگ تم کړ او بیرته د کالپې نوې کلي څخه د گجرات د حاکم بهادرشاه د ځپلو له پاره راستون شو .
د کالپې څخه بیرته د گجرات په لور د کوچ کولو نه وروسته همایون د خپل لښکر سره یو ځآې د اوه جزیرو او راې سین څخه را تیر او تر سارنگ پور پورې را ورسید . بیا یې د هغه ځایه د جنوب په لور اجین ته وگرزید . تر دې وخته پورې د گجرات حکمران بهادرشاه د چتوړ کلا فتحه کړې وه ، او د چتوړ رانې کرم وتې دخپلې کلا د د لاسه ورکولو په اساس د هندوانو د رسم او رواج په مطابق په اور کې ځان سوځولې و.
کله چې بهادرشاه خبر شو چې د همایون لښکر قدم په قدم د هغه د سرکوبۍ له پاره مخته راځی نو هغه د چتوړ څخه ولاړ تر څو د همایون لاره و نیسي او په خپلو مفتوحه سیمو باندې خپله ولکه کلکه کړي ، خو دا به د بهادرشاه بدقسمتی وه چې کله چې هغه د همایونه سره ټکر وکړ نو همایون په ډیرجوش او جذبې سره په هغه سخته حمله وکړه او د بهادرشاه ټول ځواکونه یې تار ومار کړل او د پانړو په څیر یې سره وشیندل.
د هغې وروسته د همایون او بهادرشاه تر منځ په ځاې ځاې کې جنگونه روان و خو په هر جنگ کې همایون د بهادرشاه لښکر پسې زغلاوه، او په ذلیله ماتې سره به یې مخ کاوه ، کله چې بهادرشاه په دې ډاډمن شو چې هغه په هیڅ ځاې کې نه شی کولې د همایون سره مقابله وکړي نو هغه نا هیلې ، مایوسه او ماتې خوړلې شو او خپل پاته ټوټې ټوټې فوځ یې سره راټول او د گجرات په لور یې خپلې پښې سپکې کړې.
د گجرات په لور د بهادرشاه د تښتیدو وروسته، همایون د چتوړ په لور راغې ، خو د هغه د راتگ د مخه د چتوړ رانې کرم وتې خپل ځان په اور کې په ورغورځولو سره سوځولې و ،خو همایون د رانې کرم وتې زوې بکرما جیت ته د چتوړ تاج و تخت ورحواله کړ او په خپله د اگرې په لور وخوځید. تر څو د خپل لښکر حالات سم کړی او د شیرشاه د ځپلو په لور یې تگ ته تیار کړي.
شیرشاه سورې تر اوسه پورې د گنگا او کرم ناسه د دریابونو د یو ځآې کیدو په ځاې کې پړاو کړې و . کله چې هغه ته دا خبر ور سید چې همایون د کالپې تر سیمې پورې د را رسیدو وروسته دخپل لښکر سره بیرته ستون شوې دې تر څو د بهادرشاه سره خپله معامله پاکه کړي نو شیرشاه ډیر خوشحاله شو . او س نو هغه اراده کړې وه چې د همایون د نه موجودیت نه په گټې اخستلو سره په بنگال باندې حمله وکړي او په بنگال او بهار باندې خپله ولکه نوره هم ټینگه کړي او بیا د مغلو د مقابلې له پاره یو مستحکم حکومت جوړ کړې تر څو په راتلونکې وختو کې که چیرې مغل و غواړي د هغه سره ټکر وکړي نو هغه د هغوې د حملو ځواب په ښه توگه ورکړاې شی . دخپلو دغو ارادو د تر سره کولو له پاره شیرشاه دخپلو سالارانو غونډه را وبلله.
شیر شاه سورې دا غونډه د خپلې خیمې نه بیرون جوړه کړه ، او هلته یې خلکو ته په غونډه یو باندې د کیناستو له پاره درۍ خپرې کړې.
کله چې ټول سالاران هلته را ورسیدل نو شیرشاه د هغوې سره مشوره او سلا پیل کړه .

(c) ketabton.com: The Digital Library

شیرشاه په خپله د غونډۍ په منځنۍ برخه کې ناست و . دهغه ښي اړخ ته دهغه زامن هریو عادل خان ، جلال خان او قطب خان ناست و . په چپ اړخ کې تر ټولو لمړی صاحب خان و ، ځکه چې صاحب خان د شیرشاه دلښکر سپه سالار و دهغه وروسته دشیرشاه نور سالاران لکه هیبت خان نیازي ، اسمعیل سوري ، حبیب خان ککړ ، جلال خان جالو ، سرمست خان سرواني ، خان بټني ، اوبرهم جیت ناست وو. کله چې ټول سالاران کیناستل نوبیا هغوي ته د خپلې وینا په حال کې وویل:

زما زامنو ! زما دوستانو اوسالارانو !تاسو ټول به خبر شوی یاست چې همایون چې د برق په څیر زمونږ سره دټکر کولو له پاره د يې لورې ته را روان و ، د کالپي د سیمې څخه بیرته ستون شوې دې. هغه ته د ګجرات حاکم بهادر خان د خپل ځان او سلطنت له پاره زمونږ څخه ډیر ګواښمن راڅرګند شوې دې. هغه د همدې ګواښ د له منځه وړلو له پاره د کالپې څخه بیرته ستون شوې دې. خو اوس مونږ اراده کړې چې دهغه د نه موجودیت څخه په ګټې اخستلو سره په بنګال باندې حمله وکړو ،او په بنګال او بهار کې یو متحده حکومت جوړ کړو. تر څو په راتلونکې وختونو کې که چیرې همایون زمونږ سره د ټکر کولو هڅه وکړی نو مونږ به ورته په پوره ځواک سره ځواب ورکړې شو.

شیرشاه د لږ څه تم کیدو وروسته یو ځل بیا دخپلو خبرو لړی جارې وساتله او ویې ویل:

زما دوستانو ! په یاد ساتئ تر هغې چې مونږ د بهار تر څنګ په بنګال باندې هم ولکه ونه کړو نو تر هغې وخته پورې به زمونږ ځواک نیمایی شانته وي او همایون به هر وخت ددې توان ولری چې زمونږ جرړې را وکاږي او هیسته مو خطا کړي ، ددې تر څنګ د بنګال اوسنې حکمران سلطان محمود هم په تیرو وختو کې زمونږ پر خلاف ډیر ې ناروا وې تر سره کړې دي نو په د ې خاطر په مونږ باندې دهغه سرکوبي لازمه ده. که چیرې د بنګال تر ولکې پورې همایون زمونږ پر خلاف کوم حرکت ونه کړ نو مونږ به په بنګال او بهار کې خپل سلطنت مستحکم کړو اوبیا به د رهتاس د راجه هرکشن پر خلاف قدم پورته کړو . ځکه چې هغه په خپل ځواک باندې ډیر زیات نازیږي ، هغه دهمایون پر خلاف زمونږ سره د مرستې کولو نه په څرګنده توګه انکار کړې و ، اوس تاسو ووایاست چې په دې لړ کې تاسې ما ته څه ډول مشوره راکوئ؟

دشیرشاه په دې څرګندونو باندې ټول سالاران تر یوه وخته پورې یو دبل سره په مشورو لګیا شول.دهغه وروسته هیبت خان نیازی د خپلې راې د څرګندولو په خاطر وویل: اقا ! ستا خبره بلکل سهی ده. مونږ باید بنګال باندې ولکه وکړو ، تر هغې چې بنګال زمونږ په ولکه کې نه وی راغلې تر هغې پورې مونږ دهمایون پر خلاف جنګ نه شو کولې. ددې نه وروسته د صاحب خان نه علاوه نورو ټولو سالارانو خپله رایه څرګنده کړه اودشیرشاه خبره یې تائید کړه. شیرشاه تر یوه وخته پورې غلی ناست و او څه فکر یې کاوه ،بیا یې په خپل څنګ کې ناست صاحب خان ته وکتل او ورته یې وویل:

صاحب خانه زویه ! ته ولې غلی ناست یې ؟ته خو هم لږ څه ووایه. ته خو زمونږ د لښکر و اعلی سالار یې. او ستا مشوره په ټول باندې پورته ده. وایه ، ته په دې لړ کې څه مشوره راکول غواړې ؟دهغه په دې خبره صاحب خان وویل:

شیرخانه ! په بنګال باندې ستا د حملې کولو وړاندیز ډیر په ځای او ډیر ګټه ور دې او عملی بڼه هم لری. ځکه چې همایون اوس ددې ځایه ډیر لرې پروت دې. خو په بنګال باندې د حملې کولو نه مخته به په دوو نورو اړخونو باندې هم نظر کول په کار وي. دهغه په دې خبره شیرشاه ټکان وخوړ او دهغه لورې ته یې وکتل او ورڅخه یې وپوښتل: زویه ! ته دکومو اړخونو په اړه خبرې کوې؟په ځواب کې صاحب خان ورته وویل:

زما ستره اقا ، درونده شیرشاه ! که چیرې مونږ په بنګال باندې حمله کوو نو د بنګال حاکم سلطان محمود به د خپل ټول ځواک سره زمونږ مقابله کوي ، خو زه هیله لرم چې مونږ به په څو ورځو کې ضرب په ضرب وهلو سره سلطان محمود دخپلې مخې لرې او د بدترینې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ماتې سره به يې مخ کړو .او دهغه څخه به د بنګال په ولکه کولو کې بريالی شو . خودهغې وروسته به زمونږ له پاره دوو اړخونو څخه خطرات را پيدا کيږي.

لمړی خطره داده چې که چيرې زمونږ په لاس د ماتې خوړولو وروسته سلطان محمود په تيښته بريالې کيږی نو هغه به ضرور د همايون په لور ورتښتي ، او زمونږ پر خلاف به دهمايون څخه د مرستې د غوښتلو هڅه وکړي.

خو که چيرې همايون د ګجرات د حاکم بهادرشاه پر خلاف په جګړه کې ننښتې وي او هغه ته د سلطان محمود سره د کومک له پاره وخت تر لاسه نه شی نو بيا به هم سلطان محمود ددې څخه يو بل ستر قدم اخلي . دهغه په دې خبره شيرشاه يو ځل بيا هغه ته متوجه شو او ورڅخه يې وپوښتل چې: څه ډول قدم ، زويه ؟صاحب خان ورته وويلې:

شيرشاه ، زما محسنه او زما ستر مربي !تاسې ته ښکاره ده چې د بنګال په ساحل باندې د پرتګاليانو فوځونه ولکه لري ، او هلته ګوا ديوه سرحدي ښار نه اخوا يوه مستحکمه نظامی کلا هم ده .او هغه د پرتګاليانو مرکز دی . د پرتګاليانو سره ډير ستر بحري ځواک شتون لري او ددې نه علاوه د ګوا په کلا کې د پرتګاليانو سره يو ستر منظم لښکر هم شته ، دد ې ترڅنګ يې دهغوې سره ډيره زياته نوې او مډرن وسله هم موجوده ده . همدا راز دوی د پرتګيزی سمندر په داخل کې د بحري غلو (قزاقانو) دنده هم ترسره کوی ، چې دهمدې لارې يې ډير زيات مال او شتمنی را ټوله کړې ده ، زه ددې نه ويريږم چې د بنګال حاکم سلطان محمود به زمونږ سره په جنګ کې د ماتې خوړلو وروسته د همايون له لورې د ډاډمن ځواب د نه تر لاسه کيدو وروسته د پرتګاليانو په لور مراجعه کوی او زمونږ پر خلاف به د هغوې څخه د مرستې د تر لاسه کولو هڅه او هاند کوي. نو په دې خاطر زه وړانديز کوم چې په بنګال باندې د حملې کولو په وخت کې دغه درې واړه محاذونه په نظر کې و نيسئ ، يو د بنګال د حاکم سلطان محمود ، بل د همايون او دريم د پرتګاليانو . داسې هم شونی ده چې سلطان محمود به په يوه وخت کې هم دهمايون څخه او هم د پرتګاليانو څخه زمونږ پر خلاف بسپنه و غواړی او په مونږ به يرغل راوړي نو په دې خاطر ددې ټولو ځواکونو سره د مقابلې له پاره مونږ بايد چمتو و اوسو .

کله چې صاحب خان خاموشه شو نو شيرشاه سوري تر لږه وخته پورې مسکې و او بيا يې صاحب خان ته وکتل او په ډيره مشفقانه توګه يې ورته وويل:

صاحب خانه زويه !دا چې تا مونږ ددې ټولو خطراتو څخه خبر کړو ، نو زه دې پرې خوشحاله کړم. په مهربانه خداې موې سوګند چې تا زما د سالارۍ حق ادا کړ. د يوه سالار نظر بايد همداسې ژور او هر اړخيزه وي ، ګوره صاحب خانه ! زما زويه !ته انديښنه مه کوه ، په بنګال باندې دحملې کولو په وخت کې به زه دخپلو مخبرانو او جاسوسانو په ذريعه د همايون نه علاوه په پرتګاليانو هم ژور نظر ساتم . دهغه په دې خبره صاحب خان وويل:

شير شاه ، زما محسنه !که معامله همدا ډول وی نو بيا خو په بنګال باندې دحملې کولو له پاره ځنډ نه دې په کار . ځکه همايون همدا اوس د د بهادرشاه په ځپلو لګيا دي ،نو دهغه د غير حاضرۍ څخه د ګټې د پورته کولو له پاره مونږ بايد په بنګال باندې ولکه وکړو . او خپل ځانونه مستحکم کړو . شيرخان راپورته شو او ويې ويل: که چيرې همداسې وی نو په لښکر کې د کوچ کولو بګل ووهئ ، همدا اوس او په همدې وخت کې لښکر بايد په بنګال باندې دحملې له پاره کوچ وکړي . دشيرخان دحکم سره سم د ګنګا او کرم ناسه ددريابونو دخوا او څخه لښکر دشيرشاه تر قومندې لاندې وخوځيد او په بنګال باندې دحملې له پاره يې هغه لورې ته حرکت وکړ.

۱۰

درهتاس راجه هرکشن د خپلې لور شهزادګۍ ګنګا ددويم سوئمبر له پاره پروګرام تيار کړې و . دا ځل بيا هم د پخوا په څير د رهتاس د کلا نه بيرون په ډاګ ميدان کې دخلکو ګڼه ګوڼه ډيره زياته وه خو د مقابلې کولو طريقه او تګلاره ځانګړې کړل شوې وه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په لمړۍ مقابله کې د سترګې تر منځ هغه سورو الې دنښې په ځير غوره کړل شوې و خودا ځل ويل شوي چې په دې مقابله کې به هغه وګړې ګډون کوي چې په لمړۍ مقابله کې يې برخه اخستې وه . اودمقابلې تګلاره او کړچا ر به دا ډول وي چې په مقابلې کې ګډون کونکې هر وګړي ته به په هوا کې درې کوترې پريخول کيږي ، او دمقابلې هر ګډونکونکي ته به د پخوا په ځير پنځه غشي ورکول کيږي . دغه پنځه غشي به په درې کوترو باندې ويشتل کيږي او هر هغه څوک چې ددې پنځه غشو څخه ډيرې کوترې زمکې ته را وغورځوي نو همغه به بريالې ګڼل کيږي .

دا ځل هم سيل کونکې خلک په دايره شکله توګه سره ناست و. او هغه لوړ شاه نشين چې د لمړي سوئمبر له پاره جوړ کړل شوې و همغسې په خپل ځاې ولاړ و . ددې ځايه دپاسه د رهتاس شهزاده راجه هرکشن اودهغه لور شهزادګۍ ګنګا او تر څنګ يې رانيانې (خپلې ښځې) ناستې وې. د ميدان په منځ کې يې ښختې په دايره شکله بڼه ايښودې وې او دهغې په منځ کې يې سپينه چونه اچولې وه. او مقابله کونکو ته ويل شوي و چې د ښختو ددې دايرې څخه به په هوا کې په پريښول شوو کوترو باندې غشي ور پريږدي.

کله چې مقابله پيل شوه نو د لمړۍ مقابلې په ځير تر هر څه لمړۍ د راى سين د راجه پورن مل د زوې سانولداس نوبت راغې . راجه هرکشن د خپلې شهزادګۍ لور ګنګا سره د پخوا په ځير په هماغه شاه نشين باندې په ډير ويار ناست و ، اودهغه د ځاې لاندې د هغه وزير چورامن ناست و. چورامن په مقابلې کې د ګډون کونکو نومونه ليکل او هغوې ته يې د مقابلې له پاره غشي ورکول. دا ځل هم په مقابلې کې د ګډون کونکو د کوائفو د راټولولو څخه مقصد دا و چې دهغوې د مقابلې وړتياوې درجه بندي کړي .

کله چې د مقابلې د پيليدو حکم وشو نو برهمن چورامن تر ټولو دمخه دراې سين دراجه زوې سانول داس ته پنځه غشي ورکړل ، هغه دخلکو تر منځه ور تير شو او د ښختو څخه جوړې شوې ګول دايرې ته ور ننوت او هلته د نښې د ويشتلو له پاره و دريد. بيا ددغه ستر او دنګ جوړ کړل شوي شاه نشين څخه د راجه هرکشن ساتونکو د يوه ځانګړې ځاې څخه درې کوترې را پريښودې. کله چې دا کوتر ې په هوا کې پورته شوې او د ميدان منځنۍ برخې ته را ورسيدلې نو سانول داس پر هغې باندې دغه پنځه غشي يو په بل پسې ور پريښول خو دهغه يو غشي هم په نښه و نه لګيد نو سانول داس ددې ناکامۍ سره سم ټيټ سر د ميدانه ووت.

دويم نوبت د ميواړ د شهزاده سورج مل و . هغه ته هم پنځه غشي ورکړل شول او بيا ورته د ساتونکو له اړخه درې کوترې په هوا کې پريښول شوې. سورج مل ډير دښه بخت خاوند و چې دهغو د پنځه غشو څخه يې يو په نښه و نښت او يوه کوتره يې وويشتله. کوتره د لګيدو سره سم په هوا کې اوښته را اوښته او بالاخره په زمکه را پريوتله . دسورج مل په دې نښه ويشتلو باندې خلکو ډيره زياته خوشحالي احساس کړه او دهرې لورې د لاسونو پړکارو او هوا د خوشحالۍ د چغو څخه ډکه وه.

دريم نوبت د کالنجر د شهزاده سورداس و . هغه بې چاره هم ډير زحمت وويست او پنځه واړه غشي يې دهغو کوترو په لور ور ويشتل خو دهغه بد قستمی وه چې يو يې هم په نښه ونه نښت.او پنځه واړه غشي هسې ضايع شول. په دې اساس هغه هم ماتې خوړلې او نامراده د ميدان څخه ووت. دهغه وروسته د کورنيو نښه ويشتونکو او جنګجويانو نوبت راغې. ددوې څخه هغوې ته غشي ورکړل شول چې په لمړۍ مقابله کې يې برخه اخستې وه. هغوې هم خپل خپل بخت ازميښت کړ خو يو يې هم د ډيرو کوترو په را پرځولو کې بريالې نه شو.

کله چې اخرى نښه ويشتونکې ميدان ته را ووت نو په همدې وخت کې هغه اجنبی آس سپور ، خپل تور رنګه آس را ځغلاوه او ميدان ته را ننوت. هغه خپل اس يوې لورې ته و دراوه ، دا ځل هم دپخوا په ځير يې کله چې دخپل آس واګې را ښکلې نو آس يې په هوا کې د الف په ځير و دريد ، اوډير زيات و شنړيد. په همدې وخت کې هغه اجنبی هم دخپله آسه را ښکته شو. آس يې هملته پريښود او د هغه د زين څخه يې کمان را پرانست او په خپله اوږه يې واچاوه ، نيغ دشاه نشين لاندې ناست د چورامن و زير په لور ورغې اوور ته يې وويل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

چورامنه ! زه دلمړۍ مقابلې په خیر په دویمه مقابله کې د ګډون له پاره راغلې یم نو ایا د مخکنیو نښه ویشتونکو په څیر ماته د مقابلې کولو او دخپل قسمت د ازمیښتولو له پاره غشي نه راکول کیږي؟ چورامن هغه ته په ډیر غور او دقت سره وکتل ،خو دا ځل د چورامن په کتلو کې د سختۍ او نامانوسیت په ځای شفقت او مهرباني را څرګندیده. هغه دخپلې همدې مهربانۍ له لارې دغه اجنبي ته وکتل او دهغه جایزه یې واخسته ، ویې کتل چې دا ځل یې هم خپل مخ په تور نقاب کې را نغښتلې او وجود یې هم په تورو کالیو کې راپټ کړې دې. چورامن ورڅخه وپوښتل چې ایا دا ځل هم نه غواړې ماته خپل نوم او ادرس وښیي. او یادې خپل کوائف له ماسره ثبت کړې. که ته نور کوائف ثبتول نه غواړې نو لږ تر لږه خو خپل نوم او نښه را ته وښایه. دهغه په دې خبره هغه اجنبي ځواب ورکړ او ورته یې وویل:

چورامنه !دا دویمه مقابله ده. که چیرې ته ماته غشي را نه کړې نو زه به په مقابله کې دبرخې اخستلو پرته بیرته ستون شم. خو په هیڅ صورت به خپل نوم او نښان تاته و نه ښایم.

هلته په شاه نشین باندې ناستې شهزادګۍ ګنګا ددې اجنبي دا خبرې په ډیر غور او دقت سره اوریدې،د بله اړخه څرنګه چې دغه ځوان دهغې د لاسته راوړو لمړۍ مقابله ګټلې وه نو په دې خاطر دهغه په لور په مینې سره کتل او یا د هغه په ذات او خبروکې دلچسپې اخستل د شهزادګۍ ګنګا له پاره یو ډول کمزورتیا ګرزیدلې وه.

د شهزادګۍ نه اخوا دهغه دپلار هرکشن په شونډو هم خندا خپره شوې وه ،اوپه ډیره مینه یې د خپل وزیر چورامن او ددغې اجنبي نقاب پوش تر منځ خبرې اوریدې. په دې وخت کې راجه هرکشن غوښتل مداخله وکړي اوخپل وزیر چورامن ته څه ووايي چې دهغه دمخه چورامن په خبرو پیل وکړ او هغه اجنبي نقاب پوش ته یې وویل:

ګوره زما عزتمنده اجنبي میلمه !څرنګه چې تا دشهزادګۍ ګنګا د تر لاسه کولو لمړۍ مقابله ګټلې ده نو په دې اساس په دویمه مقابله کې ستا د نه ګډون کولو پوښتنه هم نه را ولاړیږي. ګوره اجنبي ! ستا تر مخه بیشمیره غشي پراته دي دهغوې څخه د خپل ځان له پاره پنځه را پورته کړه او خپل قسمت پرې وازمایه. دهغه په دې خبره دغه تور لباس اغوستونکې اجنبي ور مخته شو او دهغه ډیري څخه یې د پنځو په ځای یوازې درې غشي را پورته کړل ،په همدې وخت کې ورته چورامن وویل:

ته ولې خپلې اسانتیاوې په زوره له لاسه ورکوې ؟کله چې پنځه غشي ستا حق ګرځي نو ته بیا ولې د پنځو په ځای درې را اخلې. زه تاته مشوره درکوم چې ته دخپلو پنځه واړو غشو څخه ګټه پورته کړه او هغه ټول په فضا کې د الوتونکو کوترو پر ویشتلو باندې استعمال کړه. نو که چیرې ستا کوم غشي خطا لاړ شي نو دهغه بل په واسطه به خپله نښه وولې. دهغه په ځواب کې دغه ځوان وویل:

ګوره چورامنه !غشي خو به هسې هم همدغه درې را اخلم ، او تاته په ډاډمنه توګه ویلې شم چې زما ددې درې غشو څخه به یو هم خطا کیږي نه ، زما په وړاندې دا پریکنده خبره ده چې زه به پنځه نه ، بلکه درې غشي اخلم او د همدې درې غشو په واسطه به خپله نښه سهیې کوم او دخپل فن څرګندونه به کوم. ددې خبرې سره سم هغه اجنبي یوازې درې غشي په موټې کې واخستل او د میدان منځته ، هغه ځآې ته ورغې چیرې چې ښختې په دایروي بڼه ایښول شوې وې. او بیا هلته د چونې د دایرې تر منځ ودرید.

په همدې وخت کې یو بل آس سپور په ډیره ګړندۍ توګه میدان ته راورسید . او د ښختو څخه د جوړې شوې دایرې منځ کې هغه ځاې ته ورننژدې شو چیرې چې دا نقاب پوشه ځوان ولاړو. هلته د راتلو سره سم هغه آس سپور هم دخپله آسه را ښکته شو او د نقاب پوش سره یې په ډیر راز سره دهغه په غوږ کې څه خبرې وکړې. په شاه نشین باندې ناست راجه چندرمل او دهغه شهزادګۍ ګنګا وکتل چې دغه بل کس د کوچیانو د قبیلې سردار ، سردار فدایې خان دې. فدایې خان تر لږه وخته پورې ددې ځوان سره خبرې وکړې او بیا بیرته په خپل آس سپور شو او د میدانه ووت

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې وخت کې په شاه نشين باندې ناستې شهزادګۍ ګنګا ته څه فکر پيدا شو او بيا يې د خپل پلار په لور په کتلو سره وويل:
پلارجانه ! د کوچياني قبيلې دغه سردار ، فدايي خان په دې وخت کې ميدان ته ولې راغلې و ؟ په داسې حال کې چې په تور لباس کې را نغښتې ولاړ ځوان د مقابلې له پاره تيار ولاړ دې ، او همدغه ځوان زما د ترلاسه کولو لمړۍ مقابله هم ګټلې وه ، څرګنده نه ده چې فدايي خان به له ده سره څه خبرې کړې وي. ايا دا نقاب اغوستونکې ځوان خو به د کوچيانو د قبيلې د سردار غلام او په ځنګلونو کې ګيدړې ښکارکونکې صاحب خان نه وي؟ دغې پلار هرکشن ورته وويل: چې نه لورې ، ستا دا فکر او انګيرنه بلکل غلطه ده ، صاحب خان اوس ګيدړې ښکار کونکې نه دې بلکه هغه اوس د شيرشاه د لښکر سپه سالار دې او شيرشاه په دې وختو کې د خپل لښکر سره يو ځاې د ګنګا د غاړې څخه په بنګال باندې د حملې له پاره د شرق په لور و رغلې دې. په دې خاطر هغه نقاب اغوستونکې چې همدا اوس د مقابلې له پاره تيار ولاړ دې ، صاحب خان نه ، بلکه بل کوم ځوک دې. کيدې شي چې دا د فدايي خان کوم پيژندګلوې وي ، او فدايي خان هغه ته کوم ډير مهم پيغام راوړې وي او هغه يې ورته همدلته اورولې وي ، د هغه په دې خبره شهزادګۍ ګنګا يوځل بيا و ويل:
پلار جانه ! که چيرې دا هغه ګيدړې ښکارکونکې صاحب خان نه وي ، چې زه ترې د زړه له کومې نفرت اوکرکه کوم نو بيا دا اجنبي ځوان ولې د خپل نوم اوکوائفو د ليکلو نه ډډه کوي ، ولې په ورځپاڼه کې خپل نوم نه ليکي. دغې په دې خبره هرکشن وويل: شونې ده چې هغه به په دريمه مقابله کې خپل ځان را ښکاره کړي. خو ګوره لورجانې ! دا د رهتاس د راجه هرکشن د شهزادګۍ ګنګا د ترلاسه کولو مقابلې دي. نو که چيرې په دې مقابلو کې هغه تا وګټي نو ګټونکې چې هر ډول وی نو هغه به ستا په څير ښايسته ، حسينه او شتمنه نجلۍ څه ډول پريږدي. ګوره لورجانې ! زه تاته په ډاډ سره ويلې شم چې کله چې ستا د ګټلو له پاره دريم ځلې مقابلې تر سره کيږي نو دا ځوان به هم خپل نوم را څرګند کړي او تا ته به رانژدې شي او ستا سره به د خپلې مينې ښکارونه وکړي او ستا د لاس د تر لاسه کولو له پاره به خپلې هڅې نورې هم ګړندۍ کړي ، خولورجانې ! يوه خبره راته وکړه.
د هغه په دې خبره شهزادګۍ ګنګا په ډيره مينه خپل پلار ته وکتل او ورڅخه يې و پوښتل ،پلارجانه ! څه ډول خبره ؟ چند رمل ترې وپوښتل: دغه اجنبي ځوان چې ستا د تر لاسه کولو لمړۍ مقابله يې ګټلې وه نو که چيرې هغه دويمه او بيا ورپسې دريمه مقابله هم وګټي او دهغې وروسته خپل ځان را څرګند کړي او بيا هغه د کوم رياست شهزاده نه وی او يا هغه کوم لوې اوستر شخصيت او يا د ښه حيثيت خاوند نه وي نو ايا بيا به هم هغه تاته ستا د ژوند د ملګري په څير د منلو وړ وي اوته به د هغه سره د ژوند کولو له پاره راضي اوسې؟
د هغه په خبره شهزادګۍ ګنګا وويل: پلار جانه ! دا شخص چې په تور رنګ نقاب کې ولاړ دې زه يې نه پيژنم چې څوک دې. د هغه نوم څه دې ، د کومو زمکو څخه دلته راغلې دې ، د کومې قبيلې سره اړيکې لري.. خو ددې سره سره بيا هم که هغه زما د ترلاسه کولو دويمه اودريمه مقابله هم وګټي نو پلار جانه ! که دا سړې هسې د کوڅې خس هم وی ، اويا ډير زيات غريب او اجنبي هم وی ،بيا به هم زه د هغه په راخپلولو باندې فخر او وياړ احساسوم. که چيرې ماته د شتمن او دولتمند ميړه ضرورت وې نو بيا د دې مقابلو د جوړولو له پاره څه اړتيا وه . زه تاته ډاډ درکوم چې هر څوک چې زماد تر لاسه کولو دا درې مقابلې په پرلپسې توګه وګټي او هغه د انسانانو د هرې ډلې پورې اړوند وی نو بيا به هم زه هغه په ډيره خوشحالۍ او فخر سره د خپل ژوند ملګرې وګرځوم. د شهزادګۍ ګنګا د دې ځواب په اوريدلو سره د هغې پلار هرکشن ډير زيات خوشحاله شو اوبيا يې ورته وويل چې: په بګوان سوګند چې ماته ستا له لورې د همداسې يوه منطقي ځواب هيله وه. اوس نو د مقابلې د پيلولو له پاره هرکشن مخصوصه اشاره وکړه او د هغه د اشارې سره سم د هغه ساتونکو درې کوترې په هوا کې والوزولې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځنګه چې دغه درې واړه کوترې یو دبل تر څنګ په هواکې روانې د میدان مرکزې برخې ته را ورسیدې نوهغه تور پوشه اجنبی خپله ښنبه و نیوله او یو په بل پسې یې خپل غشي وویشتل . دهغه په درې واړه غشو باندې کوترې یو په بل پسې ولګیدې اوپه هوا کې یې اوښتې را اوښتې او په زمکه باندې را پریوتې.

دښنبو د ویشتلو سره سم ټول خلک د ډیرې خوشحالۍ نه په دوو پښو و دریدل اوددې نقاب پوشه په سوبه باندې یې نعرې سورې وهلې، تر څنګ یې هر چا خپل کالی په هواکې خوزول ، لاسونه یې پړکول او ددې اجنبي په بریاو یې خوشحالۍ کولې. په دې وخت کې دخپل پلار هرکشن تر څنګ ناستې شهزادګۍ ګنګا حال هم دکتلو وړو .

ددغه نقاب پوشه ځوان د غشو په ویشتلو او دهغوې په واسطه دکوترو درا غورزولو سوبې دګنګا په مخ اوڅیرې باندې دخوشحالۍ نښې نښانې د ورایه ځلولې.

ددغه اجنبی ځوان به بریاو باندې هرکشن دخپلې لور دخوشحالیو سره یو ځاې خپله خوشحالي هم نه شوه پټولاې. بیا یی د خپلې لور شهزادګۍ ګنګا پـه لور د کتلو په وخت کې وویل:

ګوره زما لور جانې ! دغه نقاب پوشه ځوان دا دویمه مقابله هم د لمړۍ مقابلې په څیر په پوره میړانې سره وګټله ، زه هیله من یم چې نوموړې به دریمه مقابله هم په همدې شان و ګټی . اودهغې وروسته به خپل نوم او کوائف هم را څرګند کړی. نو زما لورې ! که چیرې دا ځوان ستا د تر لاسه کولو دریمه مقابله هم وګټی نو ته څه فکر کوې چې ته به څه وخت او کله هغه د خپل ژوند ملګرې کړې. د هغه په دې خبره شهزادګۍ ګنګا دخوشحالیو نه په ډوب اواز کې وویل:

پلارجانه ! که چیرې دا اجنبی زما د ترلاسه کولو دریمه مقابله هم په همدې توګه و ګټې نو زه به دوه میاشتې وروسته دهغه د ښځې او دژوند د ملګرې په څیر د اوسیدو له پاره تیاره یم . ځکه چې دوه میاشتې وروسته زما د نڅا او موسیقۍ درسونه پاې ته رسیږی او دهغې وروسته به زه د واده او د (اوه پهیرو « د اور نه اوه ځلې د ګرزیدو ») له پاره تیاره اوسم . په دې وخت کې هرکشن د خپلې خوشحالۍ د څرګندولو په وخت کې وویل:

ګوره زما لورجانې ! څنګه چې ته غواړې همغسې به وشي ، که چیرې دا اجنبی ځوان ستا د ترلاسه کولو دریمه مقابله هم وګټې نو بیا دوه میاشتې وروسته ، کله چې ستا د نڅا او موسیقۍ درسونه پاې ته ورسیږی زه دهغه سره ستا د واده کولو تیارې وکړم. تر هغه وخته پورې به مونږ په دې پوه شو چې ددې اجنبی نوم څه دې ؟ دکوم ځاې دې ؟دکومه راغلې ؟او د کومې قبیلې سره اړوند دې؟او یا دا چې دا د کومه ځایه په دې مقابلو کې د ګډون له پاره راغلی ؟دهغه په دې خبره شهزادګۍ سمدستې وویل:

پلار جانه ! که مونږ ددې شاه نشین څخه ښکته شو او د پخوا په څیر دې اجنبی ځوان ته دا ځل هم د زما د تر لاسه کولو د دویمو مقابلو دګټلو مبارکي ورکړو . هرکشن دخپلې لور شهزادګۍ ګنګا دا وړاندیز و مانه ،او بیا دواړه پلار او لور په ډیره بیړه د شاه نشین څخه لاندې راغلل.

هغه د تورنقاب اغوستونکې اجنبی ځوان ددې درې واړو کوترو د ویشتلو وروسته ، کرار کرار دخپل آس په لور روان و . کله چې هغه خپل آس ته ور نژدې شو نو هرکشن او شهزادګۍ ګنګا هم په ډیره بیړه هغه لورې ته ور روان و .کله چې هغه ته ور نژدې شول نوبیا شهزادګۍ ګنګا د هغه څنګ ته ورغله اوپه خپل خوږ اواز اوخوږه ژبه یې ورته وویل: ګوره اجنبی ! ز ه تر اوسه هم نه پوهیږم چې ستا نوم څه دې ؟ ته څوک یې او دکومه ځایه دې مقابلو کې د ګډون له پاره راغلی؟نو څرنګه چې تا ددې مقابلو دویمه برخه هم و ګټله نو په دې خاطر ته زما په سترګو کې اوس ډیر بختور ، او ستر شخصیت ګرزیدلی یی . زه تاته ډاډ درکوم چې ددې مقابلو ددریمې برخې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دګنګلو له پاره به زه ستا ښه راغلاست او خوش امدید کوم. ددې خبرو دکولو وروسته شهزادګۍ ګنګا لږ څه خاموشه شوه او بیا یې هغه اجنبي ته وویل:

ګوره اجنبي ! تر اوسه پورې تا مونږ ته خپل نوم اونښان و نه ښود. او نه دې دا مونږ ته وویل چې ته دکومه ځایه دلته راغلې اونه دې له مونږ سره خپل ټول کوائف ولیکل. ایا ستا له لورې زمونږ سره دا ډول سلوک زما د ذات ، اودهرم له پاره ظلم اوتیرې نه دې. ایا د خپلې دغې دویمې مقابلې د بریاو نه وروسته هم نه غواړې خپل مخ او څیره مونږ ته وښایې ؟ تر څو زه و وینم چې ته څوک یې. او د کومه ځایه راغلې یې. اوڅه ډول ځوان یې ؟ دهغې په دې خبرو باندې هغه ځوان په ډیر نرم اواز سره وویل:

ګوره شهزادګۍ ګنګا ! ستا ددې ټولو پوښتنو ګرویزونو ځواب به ستا د تر لاسه کولو په دریمو مقابلو کې د بریا وروسته درکوم. ددې خبرې سره سم هغه اجنبي په خپل آس باندې سپور شو او خپل آس یې په نرۍ قمچینه باندې وواهه اوپه یوه منډه د میدان څخه ووت. ددې ځوان په داسې تللو سره شهزادګۍ ګنګا ډیره اندیښمنه ودریده او ددې ځوان پسې یې وروسته کتل ، کله یې چې هغه د سترګو پناه شو نو بیا یې سر ټیټ کړ او خفه خفه دخپل پلار هرکشن سره یو ځاې د شاه نشین په لور روانه شوه.

۱۱

سورې شیرشاه د ګنګا د دریاب په غاړه د بنګال د سوبې له پاره د خپل لښکر سره یو ځاې په ډیره ګړندۍ توګه هغه لورې ته کوچ وکړ. د ۱۵۳۵ زکال د میې دمیاشتې په پیل کې شیرشاه په ډیر ډاډ سره د ګنګا د دریاب د غاړې دواړو لورو ته د بنګال د سوبې دجنګ له پاره د جنګ بیګل (ډول) وواهه.

سورې شیرشاه په ډیره بیړه په بنګال باندې یرغل وروست او د برسات یا باراني موسمونو د پیلامې د مخه یې د بنګال د مونګیر د سیمې ډیر ځایونه په خپله ولکه کې راوستل. دا کاریې ځکه تر هر څه دمخه وکړ چې د باراني موسمونو د پیل په وخت کې په شرقي برخو کې داسیمې ډیرې ژرد اوبو لاندې راتللې اوهلته بیا د فوځونو تګ راتګ ستونزمن ګرځیده.

وروسته بیا شیرشاه د مونګیر د سیمې په ډیرو ځایو د ولکې کولو وروسته ددې ځاې د تر ټولو سترې او مستحکمې کلا ولکه کولو ته اړم شو. ددې کلا سوبه دومره څه اسان کار نه و ، ځکه چې ددې ځاې ۴/۵ برخې د غرونو او لویو لویو ناونو څخه جوړې شوې دې. د کهړک او ګډو په څیر ستر ستر غرونه هم همدې سیمه کې پراته دي. او همدا غرونو د بیروني یرغلونو په مقابل کې ستر خنډونه پیدا کوي ، د سورج ګړ نه نژدې ۲ میله واټن کې د کادهانه دریاب بهیږي چې پخپله یو ستر خنډ ثابتیږي ، نو د مونګیر کلا باندې دحملې کولو له پاره شیرشاه هملته د سورج ګړ سره نژدې د خپل فوځ سره یو ځاې پړاو وکړ تر څو لښکر یې لږ څه ارام وکړي. د مونګیر کلاد سورج ګړ په شرقي برخه کې نژدې ۱۸ میله واټن کې پرته ده. همدا راز د راج محل په غرونو کې پرته تیلیا ګړهی د مونګیر نه شرق لورې ته نژدې ۲۲ میله واټن لري. د سورج ګړ نه د مونګیر په لور د تللو په وخت کې چې کوم میدانونه مخ ته راځي دهغوې لویوالې او اوږدوالې هم شپږ میله شاوخوا کې جوړیږي. خو ددې میدانو اوږدوالې ان د مونګیر کلا ته نژدې یواځې په دوه نیم میله واټن پورې رسیږي ، د سورجګړ نه تر مونګیر کلا پورې نژدې ۱۸ میله واټن دهر حمله کونکې له پاره چې د ګنګا د دریاب د غربي برخې څخه یرغل کونکې اوسي ملاماتونکې تمامیږي. ځکه چې د هغې د سړک دواړو لوریو ته د جنوب شرق په لور د کهړک غرونه پراته دي ، چې د مونګیر تر څنګ د ګنګا د دریاب تر څنګ پورې رسیږي ، خو دهغې په شرقي برخو کې د مونګیر نه تسخیریدونکې کلا ده چې سوبه کول یې دهر یرغلګر له پاره تر هغو شونې نه دي چې درنه او قوي توپخانه ونه لري ، او تر څنګ یې د ګنګا دریاب هم په ولکه کې نه وي اخستې. په تیرو وختونو کې پوهو او زیرکو فوځي سالارانو په داسې خطرناکو ځایو کې دخپلو فوځونو د وړننویستلو کار نه دې ترسره کړې. خو شیرشاه سورې په هرصورت غوښتل د مونګیر کلا تر خپلې ولکې لاندې راوړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بنګال حکمران سلطان محمود ته هم د شیرشاه دد ې حملې په اړه خبر ور رسیدلې و . نو مونګیر ته د شیرشاه سورې د ورسیدو د مخه سلطان محمود د مونګیر د کلا د دفاع نظام مستحکم کړې و . هغه په ډیره بیړه د خپل لښکر سره یو ځاې هلته را غې. دلښکر یوه برخه یې هملته د مونګیر دکلا د دفاع له پاره و ټاکله او دبلې برخې سره یو ځاې د ګنګا د دریاب په غاړه په سنګر کې کیناست ، تر څو دشیرشاه د لښکر د راتلو سره سم په هغوې باندې دد واړو اړخونو څخه حمله وکړي ، یوه ډله د ګنګا د دریاب د شرقی برخو څخه او بله ډله د مونګیر د کلا د داخل څخه . په دې توګه به دوه اړخیزه حمله ترسره شي ، سلطان محمود غوښتل چې په هر قیمت چې کیږي شیرشاه سورې دد ې ځایه بیرته و تمبوي.

شیرشاه سوري هم د حالاتو څخه بې خبره نه وې. دهغه جاسوسان هر هر ځاې کې خپاره شوی و او دبنګال د حاکم سلطان محمود د هر قدم خبر یې ورکاوه ، په دې حالاتو کې شیرشاه سوري دخپلو سالارانو غونډه را وبلله تر څو د بنګال د حکمران سلطان محمود سره د ټکر کولو له پاره پلان جوړ کړي.

کله چې د شیرشاه سورې تر ټولو ستر سالاران د هغه دخیمی نه بیرون په خپرې شوې دری باندې سره را ټول شول نو بیا شیرشاه هغوې ته وویل:

زما دوستانو ! تاسې پوهیږئ چې په دې وخت کې زمونږ موخې د مونګیر دکلا فتحه کول دي ، خود مونګیر د کلا دد فاع له پاره د بنګال حکمران سلطان محمود خپل ځواک په دوو برخو ویشلې دې. په دې توګه هغه غواړې زمونږ ځواک هم په دوو برخو وویشل شي او ځواک مو کمزورې شي. ما دا هم اوریدلې دي چې په تیرو وختو کې هیڅ حکمران دا کلا نه ده ولکه کړې او ویونکي دا هم وایې چې تر څو د یرغل کونکې ځواک سره ځواکمنه او درنه توپخانه نه وي او تر څنګ یې د ګنګا د دریاب د غاړې په شرقي برخو باندې هم ولکه و نه لري نو تر هغې د مونګیر په کلا باندې ولکه نه شی کولې. زه ستاسو څخه دا پوښتنه کول غواړم چې ایا ستاسو په ذهن کې کوم داسې پلان شته چې دهغې له مخې دد ې کلا ولکه کول مونږ ته اسانه وګرځی. او که نه دد ې وروسته به زه خپل جنګی پلان جوړ کړم.

دشیرشاه سوری د پوښتنې په اساس ، دهغه ټولو سالارانو په خپلو منځو کې سرونه نژدې کړل او سلا مشورې یې وکړې.د دې مشورو نه وروسته صاحب خان شیرشاه سوری ته مخ کړ اوورته یې وویل:

زما اقا ! زما محسنه ! که ته اجازه راکړې زه به یو څه ووایم. دهغه په دې خبره شیرشاه سورې په پلرنې شفقت ورته وویل:

صاحب خانه ! زما زویه ! کله چې ته وغواړې ماته یو څه ووایې نو دهغې له پاره د اجازې غوښتلو ته اړتیا نه شته. ته زما د لښکرو سپه سالار یې او ستا مشوره او ستا تدبیر دتل له پاره په ټولو پورته والې لري ، ووایه چې ته اوس څه وړاندیز لرې. دهغه د اجازی وروسته صاحب خان وویل:

زما محسنه ! زه دد ې کلا د ټول چاپیریال څخه پوره پوره خبر یم او ان تر جنوبه پورې ټوله سیمه ، ان تر هغه ځایه چې د کول دریاب د ګنګا د دریاب سره په کې یو ځاې کیږي ، ما کتلې ده . زما مشوره داده چې مونږ خپل لښکر په دوو برخو وویشو ، یوه برخه د جنوب لورې ته ولاړه شي او بله برخه د شمال په لور حرکت وکړي. هغه برخه چې د شمال په لور ورځی نو هغوې دې په سورج ګړ باندې حمله وکړي ، د سورج ګړ د سوبې کولو نه ورسته دې هغوې بیرته را ستانه شي او د ګنګا د دریاب په غاړه د ې په غرب کې پرتې د مونګیر په کلا باندې حمله یوسي ، هغه لښکر چې د جنوب په لور حرکت کوي نو هغوې دې د کول او ګنګا د دریابونو د یوځاې کیدو ځاې ته نژدې په منې پور باندې حمله وکړي او بیا دې هملته تم شی. په دې ځاې کې د کهړک پور د غرنو لړۍ پاې ته رسیدو ته ور نژدې کیږی. دلته نژدې لس میله اوږود او پراخه میدان دي اوددې میدان څخه په اسانۍ سره تیریدې شي. خو په نورو ځایو کې د کهړک پور د غرونو څخه تیریدل ډیر ستونزمن او د زیانونو نه ډک دي. هغه لښکر چې د جنوب په لور ورځی ،نو هغوې د لس میله واټن د وهلو

(c) ketabton.com: The Digital Library

وروسته د ګنګا او دکول ددریابونو د یو ځاې کیدو د ځاې څخه دمخه ددواړو دریابونو څخه تیر شي او د ګنګا د دریاب د شرق په لورې دې ولاړشي. هلته دې په سنګر کې کینی ، اوبیا دې د بنګال په حکمران سلطان محمود باندې حمله وکړي.

زمونږ یو لښکر به د شمال په لور د سورج ګړ په لور ولاړشي اوبل به د غرنیو لړۍ په منځ کې د کهړک پور تر غرونون پورې جنوب ته وخوځیږي ، نو دبنګال حکمران سلطان محمود به دا فکر وکړي چې د مونګیر د کلا د نه تسخیریدونکی حیثیت په اساس شیرشاه سوری د خپل جنګ پلان بدل کړي دي. او اوس هغوې د سورج ګړ او جنوب په لور غواړی ولاړ شي او څه نورې سیمی ولکه کړي او د ګنګا د دریاب څخه دتیرید و پرته به بیرته ستا نه شي . تر دې وخته پورې به زمونږ د جنوب لښکر په هغوې په نا څاپی توګه یرغل یوسي اودبدترین حالت سره به یی مخ کړي او په شمال کې په سورج ګړ باندې حمله کونکې لښکر به بیرته را ستون شي اود مونګیر کلا باندې به حمله یوسي اودهغې د ولکې کولو له پاره ځان جوړ کړی.

تر دې ځایه دخبرو وروسته صاحب خان غلې شو او بیا شیرشاه خپله پریکړه داسې واوروله.

صاحب خانه ، زما زویه ! په قدوس خداې سوګند چې تا ډیر ښه وړاندیز وکړ. په همدې پلان باندې دعمل کولو په اساس مونږ توانیدلې شو د مونګیر په نه تسخیریدونکې کلا باندې ولکه وکړو . واورئ زما دوستانو او زما عزیزانو ! که چیرې مونږ د مونګیر کلا سوبه کړه نو داسې یی وګڼئ چې د بنګال د حاکم سلطان محمود د فوځ ملا مو ورماته کړې ده . دهغې وروسته به دهغه تر مخه دوه لارې وي ، لمړی دا چې هغه به په پراخه میدانو کې زمونږ پر خلاف جنګ ته تیار شي چې په هغې جنګونو کې به د خپل ځان دخوندې کولو له پاره کومې لورې ته تښتي . اودویم دا چې د خپله ځانه د کوم ستر ځواک تر مخه به خپله زولۍ خوره کړې او زمونږ پر خلاف به ترې مرسته وغواړي. په هر حال هغه پلان چې صاحب خان وړاندې کړې په همغه به عمل کوو .

تر دې ځایه د خبرو کولو وروسته شیرشاه لږ څه تم شو او وروسته یی بیا دخبرو لړۍ جاري و ساتله اوویی ویل:

ګوره صاحب خانه ! ستا دهمدې وړاندیز په اساس به لښکر په دوو برخو باندې وویشل شي ، دلښکر یوه برخه به له ماسره پاته شي او د بلې برخې قومندانی به یی ته په خپله کوې. له تاسره به اسماعیل سوری ، حبیب خان ککړ اوهیبت خان نیازي هم ملګری وی ، خو له ماسره به زما د زامنو څخه علاوه سرمست خان سروانی ، حاجې خان بټنی او برهم جیت ملګري وي.

صاحب خانه واوره ! ته به د خپلې برخې دلښکر سره یو ځاې د کهړک پور د غرونو د پیچو تاو نه ځان و کاږې او د شمال په لور به حرکت وکړې. سورج ګړ د دغه ځایه چې همدا اوس په کې مونږ پړاو کړې دې نژدې ۱۸ میله واټن کې پروت دې ، ته به دشپې په تیاره کې مخکې تګ کوې او د لمر خاته نه مخته به هلته سورج ګړ کې ځان را څرګند کړې. اوبیا په داسې توګه پرې حمله وکړه چې د بنګال د حاکم سلطان محمود د فاعی فوځ ته د خوزیدو فرصت هم په لاس ور نه شی . په سورج ګړ باندې د حملې کولو نه وروسته هغه په مکمله توګه په خپله ولکه کې واخله اودهغې ځاې د انتظا ماتو د منظمولو وروسته بیا ته د جنوب په لور را وخوځیږه ، او د شپې په تیاره کې د مونګیر په کلا باندې حمله وکړه. او زه به د پلان په مطابق د جنوب په لور ولاړشم اوبیا به د ګنګا او کول ددریابونو د یو ځاې کیدو د ځایه مخته دمنې پور په سیمه کې د ګنګا د دریاب څخه ورتیر شم او دشرقی ساحل په لورې به ولاړشم اوهلته به د سلطان محمود په لښکر باندې د حملې کولو هڅه وکړم.

کله چې شیرشاه سورې په دې اړه دخپلو نورو سالارانو آند ځانته معلوم کړ نو ټولو په ډیره خوشحالۍ سره دا وړاندیز و مانه ، ددې نه وروسته شیرشاه خپل لښکر په دوو برخو وویشه ، نیمایی برخه یی دخپله ځانه سره و ساتله اوبله نیمایی د صاحب خان په قومندې کې هغه ته وروسپارله. په همدې وخت کې لښکر خپل پړاو ختم کړ ، بیا شیرشاه سورې د خپل لښکر سره یو ځآې د کول د دریاب په غاړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

غاړه د کهړک پور د غرونو په پېچ وتاب کې د جنوب په لور کوچ وکړ په دا سې حال کې چې صاحب خان دخپل لښکر سره يو ځاې په سورج ګړ باندې دحملې په خاطر د شمال په لور ولاړ.

صاحب خان دخپل لښکر سره يو ځاې د سورج ګړ پورې دغه اتلس ميله واټن د شپې په تيارو کې لکه په سينو د ښويدونکو چينجيو او مارانو او يادښکار پسې د پلټونکو پړانګانو په څير وهلې و. صاحب خان دخپل لښکر سره يوځاې سورج ګړ ته نژدې هغه وخت را ښکاره شو چې په شرق کې د درواغجن سهار ننبې ننبانې را ښکاره شوې وې ، نو همهلته يې خپل لښکر تم کړ او دهغوې صفونه يې منظم کړل.

ددې کار د پاې ته د رسيد و وروسته صاحب خان خپل ټيټ سالاران چې په هغوې کې هيبت خان نيازي ، حبيب خان ککړ ، او اسماعيل سوری هم شامل و ، را وبلل. کله چې دا درې واړه هغه ته راغلل نو بيا صاحب خان ورته په ډېره را ز دانه توګه وويل:

زما دوستانو ! د بنګال د حاکم سلطان محمود د سورج ګړ سنګر همدا اوس زمونږ تر مخه پروت دې . هغه جاسوسان چې سلطان محمود زمونږ څخه د خبريدو له پاره خپاره کړې و نو هغوې به خبر ورکړې وې چې زه او زما سره ملګرې تاسو درې واړه د ټول لښکر سره يو ځاې سورجګړ ته رارسيدلې ياست. نو په دې خاطر به سلطان محمود دا انګيرلې وی چې اوس نو د مونګير کلا بلکل خوندی پاته ده. په دې خاطر به هغه دهغه ځاَيه را وځی او دهغه ټول لښکر به د سورج ګړ د خوندې پاته کيدو او ودفاع له پاره دلته د راتللو هڅه کوي.

زما ورونو واورئ ! ما د جنګ د پلان د بدلون اراده کړې ده. څرنګه چې سورج ګړ د بنګال د حکمران سلطان محمود يو ستر اوقوی سنګر دې خو دومره هم نه چې زمونږ په لار کې خنډ شي. په دې خاطر ما پريکړه کړې ده چې يواځې هيبت خان نيازي او حبيب ککړ به په سورج ګړ حمله کوي. دهغه په دې خبره هيبت خان نيازی يو دم را ټوپ کړ او ترې ويې پوښتل: امير صيب ! ته به چيرې ځې ؟صاحب خان ورته په ډېره نرمه ژبه وويل چې: هيبت خانه ! لمړی خو زما خبره پوره واوره بيا په دې منځ کې خبره کوه ؟په ځواب کې هيبت خان غلی شو او بيا صاحب خان په خبرو پيل وکړ.

ګورئ ورونو ! لښکر به په درې برابرو برخو وويشو . يوه برخه به يې هيبت خانه ستا او د حبيب ککړ په لاسو کې وي بله برخه به يې د اسماعيل سورې په قومنده کې او دريمه برخه به يې زما سره وي.

هيبت خانه ! ته به د حبيب ککړ سره يو ځاې په سورج ګړ باندې حمله کوې او په هر صورت به دهغې د ولکه کولو هڅه وکړې ، کله چې تاسې حمله وکړئ نو سلطان محمود او دهغه سالاران به دا و انګيري چې صاحب خان د خپلو ملګرو سالارانو سره يو ځاې په سورجګړ باندې حمله کړې ده. په دا سې حال کې چې په خپله شيرشاه سوري د ګنګا او کول ددريابونو د يو ځاې کيدو ځاې ته ورغلې دې. خو مونږ به دښمن په تياره کې ساتو او په يوه شپه کې به دوه کاره تر سره کړو .

هيبت خانه ! کله چې ته د حبيب ککړ سره يو ځاې په سورجګړ باندې حمله وکړې نو ياد ساته چې تر دې وخته د مونګير د کلا په داخل کې د سلطان محمود لښکر سلامت پروت دې ، هغوې به خامخا د کلا څخه را وزی او په سورج ګړ کې به د خپلو فوځونو دمرستې او ستاسې پر خلاف د جنګ له پاره دهغه ځاېه راوځي. نو د اسماعيل سوري لښکر به دهمدې لښکر پر خلاف په حرکت راځی ، هغه وخت چې ته او حبيب خان ککړ دواړه په سورج ګړ باندې يرغل وروړئ نو په هماغه وخت کې به اسماعيل سوری دخپل لښکر سره يو ځاې د مونګير د کلا او سورجګړ تر منځ په سنګر کې ناست وي او هر هغه لښکر چې دمونګير څخه را ووزی او د سورجګړ په لور راځی نو پر هغوې به حمله کوي او دهغوې لارې به بندوي.

تر هغه چې پرما او زما د لښکر پورې اړه لری نو زه به همدا اوس او په همدې وخت کې حرکت کوم او دمونګير د کلا تر څنګ به په کوم مناسب ځاې کې ځاې په ځاې کيږم. هغه وخت چې ته او حبيب ککړ سورج ګړ ولکه کړئ او په دې ځاې کې د دښمن د مزاحمت کونکې

(c) ketabton.com: The Digital Library

لښکر مزاحمت له منځه یوسئ نو ښکاره ده چې ددې ځاې خلک به دخپلو ځانو د خوندي ساتلو په خاطر د مونګیر دکلا په لور تیښته کوي. تاسې به هغوې تعقیب کړئ. د سورج ګړ څخه را تښتید ونکې به یقینا په دې وخت کې د سورج ګړ او مونګیر دکلا تر منځ دخپلو هغوې ځواکونو سره یو ځاې کیږي چې د اسماعیل سورې سره په جګړه بوخت وي ،بیا به تاسې دواړه د اسماعیل سورې سره یو ځاې شئ او ددښمن پر خلاف به سخته حمله وکړئ ، خو د مونګیر په لور د راتلونکو لاره مه نیسئ ، ځکه کله چې ماتې خوړلې لښکر په تیښته راو تښتي او مونګیر کلا ته ورشي نو بیا تاسې درې واړه خپل راتګ ارا م کړئ ، کله چې دا بګیل فوځونه د مونګیر کلا ته د شمالې دروازو له لارې ور ننوځي نو په همغه وخت کې به زه د کلا ددروزاې ساتونکې له منځه یوسم . اودهغوې په ځاې به دخپلو لښکرو کسان وټاکم. اوبیا به په خپله دمونګیر کلا ته ور ننوځم. زما وروسته به تاسې هم د مونګیر کلا ته را ننوځئ ، په دې توګه به په همغه یوه شپه کې مونږ د سورج ګړ سره یو ځاې د مونګیر کلا هم خپله ولکه کې راوړو .

زما دوستانو واورئ ! مونګیر داسې مستحکمه او ټینګه کلا ده چې هغه تر اوسه پورې نا قابل تسخیر انګیرل کیږي . اوپه ماضي کې هیڅ حکمران په هغې د ګنګا په دریاب باندې د ولکې کولو تر مخه ولکه نه ده کړې . په هرصورت مونږ به دا کار همدا نن شپه تر سره کوو . اوزه هیله من یم چې هغه پلان چې مونږ تیار کړې دې که چیرې پرې په پاک نیت سره عمل وکړل شی نو سورج ګړ اومونګیر به د سهار د لمر د راختلو سره سم زمونږ په ولکه کې راشي . ددې خبرو وروسته صاحب خان خاموشه شو نو هیبت خان نیا زي ، حبیب ککړ او اسماعیل سوري درې واړه په پوره ډاډ سره وخندل . تر لږه وخته پورې هغوې درې واړو په خپلو منځو کې مشورې وکړې او دکومې معاملې دحل کولو هڅې یې کولې ، دهغې وروسته هیبت خان نیازی په ډیره عاجزۍ سره صاحب خان ته وویل:

صاحب خانه ! هغه پریکړه چې تا کړې ده ،په خداې سوګند چې دهغې نه بله ښه پریکړه نه شي پیدا کیداې. مونږ به په پوره توګه ستا د پلان په عملي کولو کې قدم اخلو ، ستا د مشورې په مطابق به زه او حبیب خان یو ځاې دخپل ټول ځواک سره یو ځاې په سورج ګړ باندې حمله کوو . هغه کار دې چې اسماعیل سوري ته ور سپارلې دې هغه یې په ډیره ښه توګه تر سره کولې شی. ددې وروسته اوس که چیر ې ته دخپلې برخې د لښکر سره یو ځاې د مونګیر په کلا کې ورداخل شې ، نوبیا به د سهار د راختلو د مخه مونږ په ډاډمنه توګه په سورج ګړ او مونګیر کلا باندې خپله ولکه کړې وي. دهغه په دې خبره صاحب خان په پرکونکې توګه وویل:

هیبت خانه ! که چیرې ته ، حبیب خان ککړ او اسماعیل سوري زما د پلان په مطابق عمل کوئ ، نو سمدستي لښکر په درې برخو وویشئ ، او دخپلو خپلو منزلونو په لور حرکت وکړئ ، ددې خبرې سره سم هغوې څلور واړه متحرک شول اولښکریې په درې برخو وویشه ،صاحب خان خپله برخه له ځانه سره واخسته او د مونګیر په لور یې حرکت وکړ ، بله برخه اسماعیل سوري له ځانه سره واخسته او دمونګیر اوسورج ګړ تر منځ دسنګر د نیولو له پاره ولاړ. او دریمه برخه یې هیبت خا ن نیا زی اوحبیب خان ککړ له ځانه سره واخسته او د سورج ګړ په لور یې حرکت وکړ.

دصاحب خان او اسماعیل سوري د تللو وروسته هیبت خان نیازي او حبیب ککړ دواړو دخپلې برخې دلښکرو سره یوځاې دشپې په تیارو کې د توپا ن په څیر سورج ګړ ته ځانونه ورسول اوپه هغه ځاې یې حمله وکړه . هلته په سورج ګړ کې د سلطان محمود لښکر ته هم خبر رسیدلې و چې صاحب خان پر هغوې د حملې کولو په تکل کې دې لورې ته را روان دې . په دې خاطر دې لښکر دا بې عقلي کړې وه چې د سورج ګړ په ځاې یې دهغې ځاې دښار نه بیرون د صاحب خان د لښکر سره د مقابلې له پاره ځان تیار کړې و . دهیبت خان او حبیب ککړ له پاره دې کار ډیره ګټه وکړه ، هغوې د سلطان محمود په دې لښکر سخته حمله وکړه اوپه څو لمحو کې یې د ټول لښکر حالت ډیر ابتر کړ. د سورج ګړ نه بیرون هیبت خان نیا زي او حبیب ککړ د سلطان محمود لښکر ته ډیره بد ه ماتې ورکړه اوکله چې د سلطان محمود پاته خوندی کسانو غوښتل د سورج ګړ د جنګ د میدا ن څخه و تښتي او ښار ته ور ننوځي نو هیبت خان نیا زي او حبیب ککړ هم د خپلو

(c) ketabton.com: The Digital Library

لښکرو سره يو ځاې هلته پسې ورغلل او ټول وسله وال ځوانان يې قتل عام کړل ، د شپې په تيارو کې يې هلته په ښار کې يو ستر وينه تويونکي انقلاب راوست ، د ښار ددېوالونو دپاسه چې کوم عسکر ټاکل شوي و هغوې هم ددېوالونو څخه راښکته شول اود حمله راوړونکي دښمن د مقابلې له پاره راغلل . ددې نه علاوه د ښار دننه ساتونکې فوځ هم دننه ښار ته وتښتيد اودخپلو ماتې خوړلو فوځونو سره يو ځاې شول . په دې توګه په ښار کې دننه سخت جنګ ونښت ، خو هيبت خان نيازي او حبيب ککړ د ښه بخت خاوندان و چې هغوې د ښار په داخل کې هم ټول متحده لښکر ته ماته ورکړه او ډير زيات يې ترې ووژل . دهغوې پاته شوو د سورج ګړ د ښار د جنوبي دروازې څخه د وتلو وروسته د مونګير د کلا په لور تيښته وکړه .

دلته هيبت خان نيازي يو ډير ستر کار دا وکړ چې خپل لښکر يې يو ځل بيا په دوو برخو وويشه ، يوه برخه يې حبيب خان ککړ تر قومندې لاندې پريښوله ،اوهغوې ته دنده وسپارله چې د سورج ګړ نظم ونسق سنبال کړي ، اوپه خپله يې يوه برخه له ځانه سره واخستله او دهغو لښکريانو ترشا ولاړ چې د سورج ګړ د ماتې وروسته د مونګير په لور د تيښتې په حال کې و .

دبله اړخه دعسکرو څو ډلې د شپې په تياره کې د مونګير څخه ووتلې او د سورج ګړ د فوځ د مرستې له پاره هغه لورې ته ورروان و . خو هلته هغوې ته په لاره کې اسماعيل سورې تيار ولاړ و . په دې اساس د مونګير او سورج ګړ تر منځ د اسماعيل سوري او دې لښکرو تر منځ ځاې ځاې نښتې رواني وې. اسماعيل سوري دهغوې لاره بنده کړې وه اوپه هيڅ صورت يې هغوې د سورج ګړ په لور تللو ته نه ورپريښوول. تر دې وخته پورې ددوې تر منځ همدا ډول کشمکش روان و چې د سورج ګړ ماتې خوړلې فوځ هم دلته را ورسيد . کله چې دمونګير څخه سورج ګړ ته دمرسته کونکو فوځې ډلګيو ته د سورج ګړ دماتې خبر ور ورسيد او په دې وپوهيدل چې په سورج ګړ باندې صاحب خان ولکه وکړه نو دهغوې حالت ډير خراب شو ځکه چې هغه تښتيدونکو دوې ته دا خبر هم ورکړې و چې دښمن دهغوې ترشا را روان دې ، په دې اساس هغوې د اسماعيل سورې سره خپل جنګ ختم کړ او دمونګير په لور و تښتيدل. تر دې وخته پورې هيبت خان هم ددوې ترشا را رسيدلې و او ځان يې د اسماعيل سورې سره را يو ځاې کړ اوبيا دواړو د مونګير په لور د تښتيدونکو تر شا ولاړل.

د بله اړخه صاحب خان په خپله لا تر اوسه د مونګير د کلا تر څنګ په يوه پټ ځاې کې سنګر نيولې و او د حالاتو څارنه يې کوله. کله چې د سورج ګړ څخه د راتښتيدونکو عسکرو لمړۍ ډله دهغه د مخې تيره شوه نو هغه هم يو نا څاپه دخپل پټنځاې څخه را ووت او د سورج ګړ نه تر مونګيز په لور راتلونکې لاره يې دخپل لښکر په واسطه وتړله .

فضا بلکل خاموشه وه ، يوازې د آسونو د ځغاستو اودهغوې دپښو د ټکار اوازونه تر لرې لرې پورې اوريدل کيده . په دې منجمدو او يخو وهلو شپو کې د خړو ړناو په منځ کې د راتښتيدونکو د آسونو ګردونه په هوا کې لکه د وريځو په څير پورته کيدل ، کله چې ددې را تښتيدونکو زياتې ډلې تيرې شوې نوبيا صاحب خان د خپل لښکر سره يو ځاې د وريځو د لمړې څاڅکې په څير په حرکت راغې . اودهمغه تښتيدونکې پسې دخپل لښکر سره يو ځاې د مونګير کلا ته ورغې .

صاحب خان دهغه ماتې خوړلې راتښتيدلې لښکر سره يو ځاې د مونګير کلا ته ور ننوت . هغه تر ټولو لمړۍ د کلا د دروازو ساتونکې يو په بل پسې ووژل اوهلته يې خپل عسکر و درول. د سورج ګړ د مونګير په لور د راتښتيدونکو تر منځ ډيره افراتفرې جوړه شوې وه ، نو په دې اساس تر اوسه پورې هيڅوک په دې نه پوهيده چې دهغوې تر منځ صاحب خان هم دخپل لښکر سره يو ځاې را ننوتې دې. اوتر څنګ يې هغه په دروازه باندې خپل کسان هم ټاکلې او دروازه يې په مکمله توګه په خپله ولکه کې اخستې ده .

(c) ketabton.com: The Digital Library

په خپلو لاسو کې د کلا د دروازې د خوندې ساتلو نه وروسته ، صاحب خان د خپلې برخې دلښکر سره یو ځاې دمونګیر په کلا کې د درد د نوبت ځیر د یو ځپانده ترنګ بڼه ځانته نیولې وه. هغه لښکر چې را تښتیدلې و او کلا ته را ننوتی و او یا تر اوسه پورې را تښتیدل اوکلا ته را ننوتل ، په هغوې یې دهر څه اول را کیښودل.

دصاحب خان دا نا ځاپی او ځواکمنه حمله داسې ویرونکې او خطرناکه وګرزیده چې هغه په لمحو او ساعتونو کې دغه را تښتیدلی له منځه یوړل او تر څنګ یی په کلا کې دننه موجود ساتونکې هم یو دبل پسې قتل عام کړل . کوم وخت چې صاحب خان د کلا دننه دسلطان محمود دلښکر په عامه وژنه لګیا و نو په همدې وخت کې هیبت خان نیازی او اسماعیل سوری هم دخپلو لښکرو سره یو ځاې کلا ته را ننوتل ، او د لمر د راختلو تر مخه یی دمونګیر په کلا کې د سلطان محمود لښکر د تیغه تیر کړې و . اوپه کلا باندې صاحب خان خپله ولکه کلکه کړې وه . صاحب خان ددې ټول کار د تر سره کولو وروسته حبیب خان ککړ ته پیغام ور ولیږه او ورته یی هدایت وکړ چې هملته د سورج ګړ په ښار کې دې تم شي اودهغه ځاې انتظامات دې سنبال کړي ، هغه د مونګیر په کلا کې اسماعیل خان سوری و ټاکه او هغه ته یی حکم وکړ چې د بل حکمه پورې همدلته په کلا کې و اوسیږي او ټول مزاحمتی ځواکونه له منځه یوسي. او په کلا باندې خپله ولکه ټینګه کړي . خو په خپله یی د هیبت خان نیازي سره یو ځاې خپل نیم لښکر واخست اودمونګیر د کلا څخه را ووت او دکول ددریاب په غاړې کې پروت شیرشاه سوری په لور ورغې.

تر دې وخته پورې شیر شاه سوري هم د ګنګا د دریاب څخه پورې وتې و او هلته یی پټ سنګر نیولې و او د سلطان محمود د لښکر د راتلو انتظار یی کاوه.

دبنګال حکمران سلطان محمود یو نری کتونکې انسان و . هغه د خپل عمر په بې شمیره سفرونو کې ډیرې تودې سړې کتلې وې. هغه ته هم خبر ور ورسیدلې و چې شیرشاه سوري په هغه د حملې کولو له پاره په ډیره ګړندۍ توګه مخته را روان دې. خو هغه ته دا خبر نه و ور رسیدلې چې صاحب خان په یوه شپه د سورج ګړ او مونګیر کلا دواړه ولکه کړې دی ، دشیرشاه سوری دحملې نه مخته د بنګال حاکم سلطان محمود یو بل قدم واخست . هغه خپل لښکر په دوو برخو وویشه ، یوه برخه یی دخپل ځان سره واخسته او اراده یی وکړه چې پخپله به مخامخ د شیرشاه سورې سره ټکر کوی خو بله برخه یی دشپې په تیاره کې د شیرشاه سوري په لښکر باندې د چریکې حملې له پاره هغه لورې ته واستوله.

سلطان محمود غوښتل چې دداسې دوه اړخیزه حملې په واسطه به د ګنګا دې لور ي ته دشیرشاه سورې دلښکر بیخ و تار و کاږی. شیرشاه سوری لا تر اوسه خبر نه و چې سلطان محمود خپل لښکر په دوو برخو ویشلې دې او د هغې یوې برخې ته یی حکم کړې چې پرمونږ د اړخ له خوا ناڅاپی حمله وکړي. هغه دمخامخ لورې د بنګال دحاکم د فوځ د حملې انتظار درلود.

دشپې په تیاره کې د ګنګا د دریاب دې لورې ته سخت وینه تویونکې جنګ و نښت ، دجنګ میدان د چغو ، سورو اود اسونو د شړنهار څخه ډک و .تورې او ډالونه یوله بله سره جنګیدل ، د مړه کیدونکو چغې او د زخمیانو اه او زارۍ تر لرې لرې پورې تر غوږو کیدې. په همدې وخت کې چې د جنګ تنور د اور په جوش کې پټ و چې د سلطان محمود دلښکر هغې بلې برخې د شیرشاه سورې په لښکر باندې حمله وکړه.

د اړخ له لورې د نا ځاپي حملې په واسطه دشیرشاه سورې دلښکرو په لیکو کې کمزورتیاوې را پیدا شوې و ه، خو شیرشاه سورې یو ډیر ښه منتظم او پوه انسان و . هغه د اړخ له لورې دحملې د تم کولو له پاره دخپل لښکر یوه برخه را بیله کړه خو په همدې وخت کې صاحب خان او هیبت خان نیازي دواړه دسلطان محمود دلښکر په هغه برخه باندې یرغل وکړ چې د شیرشاه د لښکر پر خلاف یی د اړخ

(c) ketabton.com: The Digital Library

له لورې حمله کړې وه. شیرشاه سوری ته د صاحب خان د راتلو اوحملې کولو خبر ور رسیدلی و. نوپه دې اساس هغه خپله ټوله توجه مخامخ د سلطان محمود دلښکر لورې ته کړه.

اوس نو د شیرشاه سورې حوصله او همت نور هم زیات شوې و. اوهغه ویره یې چې د اړخ له لارې احساسوله هغه یې هم را کمه شوه. په دې وخت کې دبنګال حاکم سلطان محمود ته هم دا خبر ور رسیدلی و چې د شیرشاه سوری نوموړې سالار صاحب خان د سورج ګړ اومونګیر په کلا باندې د ولکې کولو وروسته دهغه دلښکر په یوې برخې باندې حمله کړې ده. ددې خبر داوریدو سره سم د سلطان محمود همت له منځه ولاړ. خو تر څنګ یې شیرشاه سورې په خپلو حملو کې ډیرښت راوست اودهغه لښکر یې د بې همتۍ او بې زړه توب په دوه لارۍ کې و دراوه. همدا راز صاحب خان هم په هغه اړخ کې د سلطان محمود په لښکر کې یو قیامت رامنځته کړې و اوتر ډیره پورې د بنګال دحکمران د فوځ په منځ کې ورننوتې و. او مخته راتلونکې هر فوځی یې له تیغه تیراوه. په دې توګه شیرشاه سورې اوصاحب خان دواړو یو ځاې د ګنګا د دریاب په غاړه د بنګال دحکمران سلطان محمود لښکر ته ډیره بده ماتې ورکړې وه، او هغه وخت چې لمر را پورته شو نوسلطان محمود خپله ماتې و منله او د میدان څخه په تیښته و تښتید.

۱۲

د رهتاس راجه هرکشن دخپلې لور شهزادګۍ ګنګا د ترلاسه کولو دد ریمې مقابلې له پاره ځان تیار کړې و، د رهتاس دکلا نه بیرون په هغه پراخه میدان کې چې پخوا تر دې په کې دشهزادګۍ د تر لاسه کولو له پاره لمړۍ او دویمی مقابلې تر سره شوې وې هملته دشهزادګۍ ګنګا د ترلاسه کولو دریمې مقابلې له پاره هم ځاې ښایسته کړل شوې و. هلته دپخوا په څیر د خلکو ډیره زیاته ګڼه ګوڼه وه، دخلکو څخه په ډیر لږواټن کې یې څلور اوږده بانسونه ښخ کړې و، اوبیا یې د څلور واړو پورته سرونه سره را ټول او تړلی و، اوبیا یې د همدې څلورو بانسونو په سر باندې یو بل ډیر اوږود بانس تړلې و. بیا یې ددې بانس په سر باندې یو بادې مرغ شکله انځور جوکړې و، اوشرط یې دا ایښودې و چې هر هغه برخه اخستونکې چې د امرغ شکله انځور وولې او ویې څرخوي نودهمغه بریا به ثابتیږي.

په همدې توګه پریکړه شوې وه چې هر هغه څوک چې په دې مقابله کې برخه اخلی نو هغوې ته به د پنځو په ځاې درې غشی ورکول کیږي. دا ځل هم د غشو د ویشلو له پاره د راجه هرکشن وزیر چورامن ټاکل شوې و. او راجه هرکشن د خپلې لور شهزادګۍ ګنګا او دخپلو رانیانو او دوستانو سره هملته په هغه پورته اودنګ د لرګیو څخه جوړې شاه نشین باندې لکه د پخوا په څیر د کیناستو له پاره ورروان و.

لږوخت وروسته راجه هرکشن دخپلې لور شهزادګۍ ګنګا او رانیانو سره یو ځاې را څرګند شو. اوبیا په نوبت سره په همغه شاه نشین باندې وخوت. په شاه نشین د پاسه شهزادګۍ ګنګا د خپل پلار سره یو ځاې کیناسته اوبیا یې خپل پلار ته وویل:

پلارجانه! زه نه غواړم په دې شاه نشین باندې کینم، زه غواړم چې هغه نقاب پوشه چې نه یې نوم پیژنم اونه یې په اړه نور څه معلومات را ته شته چې دکومه ځایه راځي، دکومو زمکو پورې اړوند دې، دکومې قبیلې څخه دې، په داسې حال کې چې هغه زما د ترلاسه کولو دوه پخوانۍ مقابلې هم ګټلې دي، نوکه چیرې هغه دا مقابله بایلي هم، نو بیا به هم فتح او بریا د همغې وي، نوپه دې خاطر که د مقابلې دا برخه جوړه کړل شي او که جوړه نه کړل شي، نو هغه نقاب پوشته زما د ترلاسه کولو مقابلې ګټلی دی. پلارجانه! کیدې شي چې هغه د پخوا په څیر زموږ سره د خبرو کولو اویا دخپلو کوائفو دلیکلو پرته له دې ځآیه ولاړ شي. نو په دې خاطر زه د هغه سره د خبرو کولو له پاره هملته لاندې دریږم او په شاه نشین باندې نه کینم. هملته به دخپل وزیر چورامن تر څنګ و دریږم. تر څو په مقابلې کې د برخې اخستلو وروسته کله چې هغه دخپل ادرس د ښوولو او دخپل مخ او څیرې د ښکاره کولو پرته ځی نو زه به دهغه سره خبرې

(c) ketabton.com: The Digital Library

وکړم ، دهغه د آس واکې به و نیسم او ورته به ووایم چې تا زما د ترلاسه کولو د مقابلو دریم پړاو هم ګټلې نو په دې اساس اوس راته خپل ځان را څرګند کړه .

راجه هرکشن دخپلې لور شهزادګۍ ګنګا ددې خبرو په اوریدو سره ډیر زیات خوشحاله شو اوبیا یې خپلې لورته په ډیره مینه اوشفقت سره وویل:

ګوره لور جانې ! تا ته بلکل په دې اړه اجازه ده . دا ځکه چې دا همستا د ترلاسه کولو مقابلې دي. ته اوس هر کار چې و غواړې دخپل طبیعت او خپلې خوښې په مطابق یې کولې شې ، او هو ! ستا دا پریکړه هم سهی ده چې که هغه نقاب پوشه دا دریمه مقابله بایلي هم نو بیا هم هغه ستا د ترلاسه کولو د مقابلو ګټونکې او ستا د ژوند د ملګرتوب حق لري. که چیرې ته غواړې دهغه سره خبرې وکړې او ته په دې ویریږې چې هغه به ستا سره دخبرو کولو پرته بیرته ستون شي نو ته بیا همدلته د چورامن تر څنګ کینه. کله چې هغه په مقابلې کې دبرخې اخستونه فارغه شي نوبیا ورسره خبرې وکړه ، ددې خبرو وروسته راجه هرکشن هملته په شاه نشین باندې کیناست خو شهزادګۍ ګنګا ترې را ښکته او د وزیر چورامن تر څنګ کیناسته.

دلږځنډ وروسته د شهزادګۍ ګنګا د ترلاسه کولو له پاره د مقابلو دریم پړاو پیلیدونکې و . دا ځل بیا هم د مخکې په څیر د راې سین د راجه زوې سانول داس د نښې په ویشتلو پیل وکړ ، سانول داس دراجه چندرمل وزیر چورامن ته ورغې ،دهغه څخه یې درې غشی را واخستل او بیا د بانس په سر کلک کړل شوې انځوریځه مرغه یې په نښه کړ اوپه هغه ځاې کې چې ورته د نښې ویشتلو له پاره ټاکل شوې ودرید. هغه بیا بیا خپل درې واړه غشي وویشتل خو دهغه یو غشی هم په هغه مرغه و نه نښت .

دویم نوبت د میواړ د راجه د زوې شهزاده سورج مل راغې. هغه هم درې واړه غشي و ازمایل خو یو یې هم په نښه و نه لګید. دریم نوبت د کالنجر د شهزاده سورداس و . هغه هم درې واړه غشي هسې بیکاره کړل ، ددوې وروسته د ځایي خلکو نوبت راغې ، په هغوې کې هم هر یو نښه ویشتونکې خپل بخت و ازمایه خو هیڅ یو یې هم دهغه مرغه په ویشتلو او په هوا کې د هغې په څرخولو بریالی نه شول.

د پخوا په څیر کله چې هغه وروسته نښه ویشتونکې خپل بخت وازمایه ، نو په همدې وخت کې هغه نقاب پوشه دنښې ویشتلو ځاې ته راغې. د خپل تور رنګه آس واګې یې را ښکودې ، اس یې لکه دپخوا په څیر و شنړید او په هوا کې د الف په شکل و درید. نقاب پوشه ځوان ترې په یوه ټوپ را ښکته شو ، آس یې هملته پرینښود او پخپله د لرګیو د شاه نشین لاندې ناست وزیر چورامن ته ورغې .

دچورامن سره نژدې ناستې شهزادګۍ ګنګا هغه تور رنګه نقاب پوشه ځوان ته په ډیر غور سره وکتل اوتر ډیره وخته پورې د هغه په لیدلو کې ډوبه وه .

کله چې هغه نقاب پوشه نژدې راغې نو وزیر چوران ورته درې غشي ورکړل ، خو هغه نقاب پوشته درې واړه غشي را واخستل ، په خپل لاس کې یې واړول را واړول ، د ټولو غشو جایزه یې واخسته ، بیا یې دهغوې څخه دوه غشي بیرته چورامن ته ورکړل ، دهغه په دې کار چورامن ډیر حیران شو او ورڅخه یې وپوښتل:

ګوره اجنبي ! ته ولې دغه درې واړه غشي نه ازمایې . پخپله خپل ځان د خپلې حقه برخې څخه بې برخې کوې. په مقابله کې برخې اخستونکو ټولو نښه ویشتونکو درې درې غشي استعمال کړی دي. خو دټولو بد قسمتي وه چې یو یې هم هغه بادنما مرغه په غشی و نه ویشت. ګوره اجنبي ځوانه ! دا ډیر ستونزمن کار دې. زه تاته مشوره درکوم چې درې واړه غشي واخله ،ځکه چې دد ې نه مخته دې د شهزادګۍ ګنګا د ترلاسه کولو له پاره دوه مقابلې ګټلې دي او که چیره دریمه مقابله هم وګټې نوبیا به ستا د شجاعت ، ستا د بهادرۍ ، ستا د جرئتمندۍ او نښې ویشتلو ځواب نه وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دهغه په دې خبره هغه اجنبي نقاب پوشه په حرکت کې راغې ، خپله خوله یې چورامن ته ور نژدې کړه او ورته یې وویل چې ګوره چورامنه ! زه یو قسمت خوړلی انسان یم. درې غشي نه ازمایم ، زه به همدا یو غشی اخلم او تاته ډاډ درکوم چې زما دغه یوغشی به ددغه بادنما مرغه له پاره کافي وي ،خلک چې زما نښه ویشتل وویني نو ټول به حیران پاته شي ، هغه ددې خبرې سره سم یو غشی را پورته کړ او دهغه ځایه شاته شو .

په دې وخت کې شهزادګۍ ګنګا د خپله ځایه را پورته شوه او د راجه هرکشن د ساتونکو څخه یوه ته راغله ، هغه یې ځانته را وباله ، ساتونکې هم په یوه منډه هلته راغې. کله چې هغه شهزادګۍ ګنګا ته را ورسید نو شهزادګۍ ورته وویل:

ګوره ! ددغه نقاب پوشه اجنبي آس د قیضې څخه و نیسه او د شاه نشین په لور یې راوړه. خو ګوره ، که دغه اجنبي زما سره د خبرو کولو پرته او یا دخپل ځان اونوم د ښوولو پرته ددې ځایه ولاړ نو ته دهغه شاته ولاړشه ، هغه تعقیب کړه او دا را ډاګیزه کړه چې د ې دکومه ځایه راغی ، نوم یې څه دې اوولې ماته خپل ځان را برسیره کوي ، دشهزادګۍ د حکم سره سم هغه ساتونکې هم په حرکت راغې اودهغه نقاب پوشه اجنبي آس یې د شاه نشین لورې ته یوړ .اوهملته یې و دراوه.

دغه اجنبي نقاب پوشه یو غشې له ځانه سره واخیست او هغه ځای کې و درید چې دبانس دپاسه نښلول شوې بادنما مرغه په کې په نښه کیده . هغه د خپل غشي د ویشتلو له پاره په زمکه کیناست ، خپل یو زنګون یې په زمکه کیښوده او بل یې نیغ ودراوه ، بیا یې خپل کمان سنبال کړ ، تیر یې په کې ننویست ، تر ډیره پورې یې نښه تر سترګو نیولې وه ، بیا یې خپله ساه و دروله اوخپل غشي یې په نښه ور پریښود. دهغه غشي په هماغه بادنما مرغه باندې ونښت او هغه یې په ډیره تیزۍ سره و څرخاوه .

د اجنبي د نښې د لګیدو سره سم خلکو په میدان کې د خوشحالۍ چغې جوړې کړې. هرې لورې ته خلکو ټوپونه وهل ،خپل کالې یې په هوا کې پورته پورته غورځول او دغه نقاب پوش ته یې مبارکۍ ویلې .

دغه نقاب پوشه ځوان ددې نښې د ویشتلو وروسته ، خپل کمان په خپله شا و تاړه ، او په ډیره بیړه دهغه ځایه را پورته شو ، دشاه نشین په لور راغې اوخپل آس یې واخست. تر دې وخته پورې شهزادګۍ ګنګا هم دخپله ځایه را پورته شوې وه او ددې اجنبي نقاب پوشه ځنګ ته راغلې وه . خو د رهتاس راجه هرکشن اودهغه رانیانې تر اوسه هملته په شاه نشین باندې ناست وول . اجنبي هم په ګړندیو قدمونو سره خپل آس ته ورغې او هلته ودرید ،خوکله یې چې د آس واګې واخستې نو په دې وخت کې شهزادګۍ ګنګا په ډیره مینه او نرمه ژبه ورته وویل:

اې اجنبي ! ته خو ډیر دښه قسمت خاوند یې چې تا زما د لاسته راوړو درې واړه مقابلې وګټلې. اوس ته زما حقدار یې. اوس یوازې ته زما په جسم باندې حق لرې. ګوره ! مونږ راجپوتان یو او زمونږ د راجپوتانو روا ج دادې چې هر څوک چې د شهزادګۍ دلاسته راوړو درې واړه مقابلې وګټي نو هغه ځو ورځې بیا په راج محل کې د شهزادګۍ سره پاته کیږي. نو په دې خاطر زما د ترلاسه کولو ددرې واړو مقابلو د ګټلو نه وروسته چې اوس دمقابلو پایلو او حالاتو زه تا ته حواله کړې یم ، نو د راجپوتانو د رسوماتو په مطابق به اوس ته په راج محل کې له ما سره قیام کوې ، ددې قیام تر مخه ، ایا کولې شې ماته خپل نوم را وښایې . او دخپل مخ او ځیرې څخه نقاب پورته کړې تر څو زه ستا په ځیر د یوه زړه ور نښه ویشتونکې مخ او ځیره ووینم . او ستا دښځې کید و تر مخه لږه تر لږه په دې خبره شم چې زما محبت ، او زما دغوښتنو اوهیلو حقدار څوک دې . تر دې ځایه دخبرو وروسته شهزادګۍ ګنګا غلې شوه ، خود بله اړخه ورته هغه اجنبي نقاب پوشه هم چپه خوله ولاړ و . په دې وخت کې شهزادګۍ ګنګا یو ځل بیا ورته په ډیره خوږه ژبه وویل:

اې مهربانه او فاتحه اجنبي ! تا ماته زما ددې ټولو خبرو هیڅ ځواب را نه کړ ، دهغې په دې خبره هغه اجنبي په ډیره ټیټ اواز سره وویل : ګوره شهزادګۍ ! که زه ستا ددې ټولو خبرو ځواب درنه کړم نو بیا . ددې اجنبي په دې ځواب باندې شهزادګۍ ګنګا په زړه ماتې

(c) ketabton.com: The Digital Library

لهجې سره وويل: نو ته ولې ماته زما دخبرو ځواب نه راکوې ؟ خلک خو د شهزادګيو د ترلاسه کولو د دريمځلې مقابلو دکتهولو سره سم د خپلې خوشحالۍ او خپل نصيب په اړه ډير پورته خيالات اوفکرونه لري ، او غواړې چې شهزادګۍ ورسره د يوې لمحې له پاره که هم وې خبرې وکړې. ته څه ډول اجنبی يې چې زما د خوړلنی نه ډکو خبرو ځواب هم نه شې راکولې.

اې اجنبي ! زه دومره ښايسته ، حسينه او زړه وړونکې پيغله يم چې هر څوک مې د وصل غوښتونکې دي ، خو څرنګه چې تا زما د ترلاسه کولو دريمې مقابلې هم ګټلې دی نو زه په ډيره خوشحالۍ خپل وجود ، خپل روح او خپل هر څه له تا ځاروم. او خپل هر څه تا ته حواله کوم. وايه ته په دې اړه څه وايې ؟ ددې خبرې د اوريدو سره سم هغه اجنبې دخپل اس واګې کلکې کړې او په يوه ټوپ په اس ور سپور شو او بيا د تللو په وخت کې يې شهزادګۍ ته وکتل او دپخوا په نسبت په لږ څه لوړ اواز يې په ډيره غصه او قهر ورته وويل: شهزاګۍ ګنګا ! زه له تانه کرکه کوم ، زه تا سره مينه نه کوم. ددې خبرو سره سم يې خپل آس ته لغته ورکړه او په ډيره ګړندۍ توګه د هغه ځايه ووت.

د دې اجنبی ځوان د خبرو په اوريدو سره شهزادګۍ ګنګا په ډيره ناخوالۍ او حسرتونو سره ، دغمونو په بهير کې ولاړه پاته شوه. په همدې وخت کې يې د راجه هرکشن ساتونکې ته اشاره وکړه ، د اشارې سره سم هغه ساتونکې د دې نقاب پوش اجنبی تر شا و لاړ تر څو دهغه راز ځانته معلوم کړي ، تر څو وپوهيږي چې هغه څوک دي ، دکومه ځايه راغلې او چيرې درومي ؟ تر دې وخته پورې راجه هرکشن هم دخپل شاه نشين څخه را کيوتې و . هغه دخپلې لور شهزادګۍ ګنګا څنګ ته راغې ، ودريد او هغې ته يې تسلي او تشفی ورکړه او بيا يې ورڅخه وپوښتل هغه دخپلې لور شهزادګۍ ګنګا څنګ ته راغې ، ودريد او هغې ته يې تسلي او تشفی ورکړه او بيا يې ورڅخه وپوښتل:

ګوره شهزادګۍ لورې ! هغه نقاب پوشه ستا د ترلا سه کولو درې واړه مقابلې وګټلې ،اوس هغه له تا سره د واده کولو حقداره دې. او د ښځې په خير تا د خپله ځانه سره کول هم دهغې حق دې. دا چې تا دهغه سره خبرې کړی دې نو ماته هم وو ايه چې هغه له تا سره څنګه ژمنه وکړه. دهغه په دې خبره شهزادګۍ ګنګا په ډيره غمژنه لهجه وويل:

پلار جانه ! ما دهغه څخه د هغه دنوم اود هغه د ځاې د معلومولو هڅه وکړه خو هغه ډيره حيرانونکې ځواب راکړ ،هغه په خپل آس د سپريدو وروسته همدومره وويل چې هغه ما نه خوښوي ، ددې خبرې سره سم يې خپل اس په ځغاسته کړ او ددې ځايه ولاړ. خو ما ستا يو ساتونکې دهغه پسې وروسته ور وليږه تر څو هغه پرې ځان خبر کړې چې دا اجنبی دکومه ځايه راغلې ، او دکوم ځای اوسيدونکې دې او اوس چيرې روان دې. دهغې په دې خبره راجه هرکشن په ډيره عجيبه توګه ترې و پوښتل :

ګوره لورې !دا اجنبی خو ډير عجيب انسان ښکاري ، هغه په دومره ستونزمنه توګه ستا دترلاسه کولو دا درې واړه مقابلې وګټلې ،خو زه په دې ډير حيران يم چې هغه ستا ددريمې مقابلې د ګټلو نه وروسته بيا هم ستا لورې ته کوم رغبت او ميلان و نه کړ. خلک خو زما د شهزادګۍ د کتلو ارمان کوي خو دا اجنبی له تا څخه د خپلې ناراضتيا خبره کوی ، خوګوره لورې !تا ډيره ښه وکړل چې يو ساتونکې دهغه تر شا و استاوه تر څو هغه معلومه کړې چې دا نقاب پوشه څوک دې ،دکومه راغلې او چيرته ستنيږي ، اوس راځه لورې چې د راج محل په لور ولاړ شو. هلته ولاړ نور خلک هم خپلو خپلو کورنو ته روان شوي ، په دې اساس راجه هرکشن ، شهزادګۍ ګنګا او رانيانې دخپلو نورو دوستانو سره يو ځاې د راج محل په لور ولاړل.

۱۳

(c) ketabton.com: The Digital Library

درهتاس دراجه هرکشن د شهزادگۍ ګنګا د تر لاسه کولو دد ریمی مقابلې دګټېلو وروسته هغه نقاب پوشه ځوان خپل آس د شرق په لور ځغلاوه خو شهزاګۍ ګنګا هم دخپل پلار د ساتونکو دډلې یو ساتونکې دهغې په تعقیب پسې روا کړې. هغه هم په لږ واټن کې دهغه نقاب پوش پسې روان و. ترڅو هغه وپوهېږي چې دا نقاب پوش څوک دې او دکومه ځایه راغلې دې.

هغه اجنبی نقاب پوش خپل اس په ګړندۍ توګه ځغلاوه، اوس هغه د رهتاس څخه نزدې اته میله لرې ورانو ویجاړو ته رسیدلې و. هلته د ونو د ځنګلو څخه نا څاپه درې نښه ویشتونکې او جنګجویان را ووتل ، او دهغه لاره یې و نیوله . دغه نقاب پوش هم دهغو د کتلو سره سم په یوه ټکان سره دخپل آس واګې کش کړې او ویې دراوه.

بیا دې اجنبی نقاب پوشه د هغو لاره نیوکونکو لورې ته ورغې ویې کتل چې هغوې درې واړه ، یو د راې سین شهزاده سانول داس ، بل د میواړ شهزاده سورج مل او دریم هم د کالنجر شهزاده سورداس دې. بیا د راې سین دراجه زوې سانول داس خپل اس لږ را مخته کړ او دغه نقاب پوش ته یې وویل:

ګوره اجنبی ! مونږ نه پوهیږو چې ته څوک یې ، اود کوم ځایه راغلې یې. خو تا د هرتاس د راجه هرکشن د لور شهزادګۍ ګنګا د ترلاسه کولو دریمی مقابلې وګټلې او مونږ درې واړه شهزادګان دې مغلوبه کړو. ، زمونږ لورې ته لږ څه په غور سره ووینه ، زه دراې سین شهزاده سانول داس یم ، زما سره څنګ کې د میواړ شهزاده سورج مل او د کالنجر شهزاده سورداس دي. مونږ درې واړه دلته په دې ورانو ویجاړو کې ستا لاره نیولې ده ترڅو مونږ تاته زمونږ ددې بې عزتۍ په را رسیدو سره سزا درکړو.

دهغوې په دې خبره دغه نقاب پوشه ترې په ډیره یخه ټنډه او نرمې ژبې سره و پوښتل چې نه خو زما او ستاسو دتر منځ کومه دښمنې شته او نه کوم عداوت ، چې تاسې درې واړو زما لاره نیولې ده او زما د وژلو نیت موکړې. دا ځل د میواړ شهزاده سورج مل ورته په ځواب کې وویل:

ګوره اجنبي !تا د هرکشن د شهزادګۍ د ترلاسه کولو دریمه مقابله هم ګټلې او مونږ درې واړه دې نه یوازې مغلوب کړي یو بلکه مونږ درې واړو ته دې بې عزتي راوړې ده. په دې اساس مونږ درې واړه له تا څخه دخپلې بې عزتۍ بدله اخلو . دغه نقاب پوش یو ځل بیا په ډیرې نرمۍ سره دوې درې وا و ته وویل:

زما لاره نیونکو واورئ ! زه تاسو درې واړو شهزادګانو ته ګوابن کوم چې زما لاره پریږدئ ، زه نه غواړم له تاسې سره ټکر وکړم. او نه غواړم بې دلیله له تاسې سره په جنګ کې را و نغاړم ، یو خبره په غور سره واورئ ، که چیرې تاسې د شهزادګۍ ګنګا دترلاسه کولو دغه درې واړه مقابلې له ما څخه و نه ګټلاې شوې نو بیا په دې ویرانو کې به زما سره څه ډول مقابله وکړئ؟

دهغه په دې خبره دا ځل د میواړ شهزاده سورج مل ورته په ځواب کې وویل:

واوره اجنبی ! دمقابلو ګټل یوه خبره ده او په دې ویرانو کې زمونږ د دریواړو سره ستا دټکر خبره بیله ده . مونږ درې واړه به په تا یو ځاې حمله وکړو او ستا وجود به ټوټه ټوټه کړو. ته خو مونږ ته کوم کمذاته هندو ښکارې. او په همدې خاطر مجبور شوې یې چې خپل مخ اوڅیره پټه و ساتې. که چیرې ته دکوم اعلې ذات هندو وایې او یا دکوم ریاست شهزاده ، نوبیا به دې داسې خپل مخ او څیره په نقابو کې نه را نغاړله. او نه به دې په پټه خوله دې مقابلو کې برخه اخستله بلکه زمونږ په څیر به دې په ښکاره مخ او څرګنده توګه په دې مقابلو کې برخه اخستلې واې. پخوا له دې چې مونږ درې واړه له تا څخه د خپل عزت دبدلې د اخستلو له پاره پرتا خپلې تورې را سپرې کړو نو ووایه چې ته څوک یې ؟ دهغوې په دې خبره دغه نقاب اغوستونکې په ډیر قهر سره وویل :

درې واړه بې غیرته شهزادګانو ! واورئ ! که چیرې زه ستاسې د دې پوښتنو ځواب درنه کړم نو بیا به ستاسې عکس العمل څه ډول وي؟ په ځواب کې یې دا ځل د راې سین شهزاده سانول داس را مخته شو او ورته یې وویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

واوره اجنبي ! هغه څه چې در څخه پوښتل شوي دی که چیرې د هغې ځواب دې را نه کړ نو بیا به ته ووینې چې مونږ پر تا د شاتو د مچیو ، د پاګلو هوا ود تنکي ځوانانو او په غرنو کې د ورکو شویو لیوانو په څیر یرغل دروړو . ستا جسم به ټوټې ټوټې کړو. ای اجنبی ! په دې غرونو کې به مونږ تا بوټې بوټی د مرغانو دخوراک کړو خو د هر څه دمخه درته وایو چې خپل نوم دې را وښیه ، خپل وطن او ځای ځیګې ته را څرګند کړه ، ته ولې خپل نوم پټوې ، ولې د خپله مخه نقاب نه لرې کوې. دهغوې په دې خبرو باندې دا اجنبي نور هم وغرید او دېخوا څخه یې نور هم سخت ځواب ورکړ.

واورئ اې ذلیله انسانانو !تاسې درې واړه ذلیله شهزادګان یوائې وخت لرئ ، چې زه تر درې پورې شمیرم ، که چیرې هغه وخت مو هم زما لاره پرینښوده ، نوبیا یاد ساتئ چې زه به تاسې درې واړه په همدې ورانو ویجاړو کې د خسو خاشاکو په څیر و سوزوم. واورئ ! اوس هم وخت لرئ چې زما لاره پریږدئ او که نه زه به ستاسې پر خلاف انقلابي قدم واخلم.

په همدې وخت کې د رهتاس راجه هرکشن هغه ساتونکې چې شهزادګۍ ګنګا دد ې نقاب پوش دتعقیب له پاره دهغه پسې استولې و ، هم دغه ځای ته ورسید . هغه همغسې خپل واټن لږ څه لرې ساته ، د نقاب پوشه او د دری کسو شهزادګانو تر منځ د ترخو خبرو په وخت کې دغه ساتونکې هم هلته د ونو په ګڼه ګونه کې پټ کیناست ، او حالات یې څارل چې څه پیښیږی. دهغې وروسته د کالنجر شهزاده سورداس را مخته شو او ددې اجنبی خبرو ته یې ځواب وایه ، سورداس هم دغه نقاب پوش ته وویل چې ګوره اجنبی ! داسې څرګندیږی چې تا زمونږ په لاسو د مرګ له پاره ځان تیار کړې دې. که چیرې ستا اراده همداسې وي نوبیا همداسې سهی ده. په همدې وخت کې دغو درې واړو شهزادګانو د کوم عکس العمل د ښوولو له پاره ځانونه جوړول چې یو ناڅاپه دغه اجنبی نقاب پوشه په حرکت راغې اودخپلو کالیو څخه یې یو دروند خیجر را وویست او د راې سین دشهزاده سانولداس په سینه کې یې ورښخ کړ او دهغه کار یې ور تمام کړ.

سانولداس د زخمی کیدو نه وروسته دخپله آسه را پریوت ، دهغه په زخمی کیدو باندې د نورو دواړو شهزادګانو سورداس او سورج مل اندیښنې نورې هم زیاتې شوې. په همدې وخت کې همدې اجنبی نقاب پوش خپل اس ته یو پونده ورکړه اوتوره یې را وویسته او یوځل بیا یې په دوې حمله وکړه ، د میواړ شهزاده سورج مل یوې لورې ته کوږ شو خو د کالنجر د شهزاده سورداس څټ یې دخپلې تورې په دې ګذار سره پرې کړ.

دخپلو دوو ملګرو د مرګ وروسته د میواړ شهزاده سورج داس په اس پښه واړوله ، او د هغه ځایه د تښتید و هڅه یې وکړه ،ځکه هغه پوه شوې و چې دا ډیر خطرناکه نقاب پوش دې اوشونې ده چې حالت یې ددوو نورو ملګرو په څیر شي. خو اوس ددې نقاب پوش څخه تیښته څه اسانه کار نه و. څه وخت چې د میواړ شهزاده خپل آس ته پونده ورکړه او په تیښته شو نو اجنبی هم دهغه پسې تر شا په خپل آس باندې سپور ور وځغلید.

دغه نقاب پوش د میواړ شهزاده تر ډیره لرې پورې تښتید و ته پری نه ښود . اوپه هغه باندې د تورې د یوه ګذار سره ، دهغه تنه د سر نه تر پښو پورې دوه ځایه شوه . دغه اجنبی نقاب پوشه په ډیر لږ وخت کې درې واړه شهزادګان دخپلې مخې څخه لرې کړل ،بیا یې خپل آس په ډیره ګړندۍ توګه بیرته را ستون کړ او د ونو دغې ګڼې ګونې ته، چیرې چې د شهزادګۍ ګنګا ذرې ورته پټ ناست و ، راغې.

دلته د رادسیدو سره سم دغه اجنبی خپل آس و دراوه ، دخپل شا څخه یې کمان را پرانست ، غشې یې په کې کیښود اوبیا په یوه لوړ ځای وخوت ، اوبیا یې په لوړ اواز سره په دې ګڼه ګونه کې پټ ناست کس ته ورغږ کړ او ورته یې وویل:

اې په دې ګڼه ګونه کې ناست اجنبی ! زه نه پوهیږم چې ته څوک یې ، او نوم دې څه دې ؟اود څه له پاره دلته پټ ناست یې. زه تاته حکم کوم چې سمدستې ددې ګڼې ګونې څخه را ووځه ،او که نه یاد ساته چې زه تر ډیره پورې انتظار نه شم کولې اوپه تا باندې به غشې و

(c) ketabton.com: The Digital Library

وروم. ته به ما پیژنې ، خو ته دا هم واوره چې زما نښه نه خطا کیږي او زما لمړې غشي د زړه په سر و ر ننبلي. دد ې نقاب پوشه دغه ګواښ ډیر اغیزمن ثابت شو. ځکه هغه سپور د ونو د ځنګل څخه را ووت. نقاب پوش هم د دغه اجنبی څنګ ته راغې او ودرید. په د ې وخت کې نقاب پوش خپل کمان بیرته په شا و تاړه ، غشي یې ترې وویست. خپله توره یې په لاس کې واخسته ، په بل لاس کې یې ډال و نیو ، بیا یې د هغه څخه وپوښتل او ورته یې وویل چې وو ایه !ته څوک یې ؟او د ونو په د ې ځنګل کې ولې پټ شوې وې ؟په د ې وخت کې دغه تعقیب کونکې ورته په لړزیدلی اواز سره وویل:

ته د هر څه د مخه له ما سره ژمنه وکړه چې که زه رښتیا ووایم نو ته به راته ببښنه وکړې. دهغه په ځواب کې نقاب پوش ورته وویل: وایه ته څه ویل غواړې ، که چیرې تا رښتیا وویل نو زه د رته هیڅ هم نه وایم ، دهغه په ډاډ دغه تعقیب کونکې ورته وویل:

زه د رهتاس د راجه هرکشن د ساتونکو د ډلې څخه یم. څرنګه چې تا د شهزادګۍ ګنګا سوئمبر ګټلې د ې ، خو د رواج او کلتور مطابق تا د سویمبر د ګټلو وروسته د شهزادګۍ ګنګا سره خبرې هم و نه کړې او تر څنګ یې د خپل نوم او نښې د ښوولو پرته دهغه ځایه ولاړې نو شهزادګۍ ماته ستا د تعقیب کولو امر وکړ. تر څو زه هغې ته معلومات یو سم چې ته څوک یې ،ا و د کومه ځایه راغلې یې او د کوم ریاست او سیدونکې یې. دد ې اجنبی تعقیب کونکې د ځواب په اوریدو سره هغه نقاب پوشه د لږ وخت له پاره خاموشه ولاړ و ، دهغه دحالت څخه څرګندیده چې هغه مسکې مسکې کیږي ، بیا هغه وویل: چې په رښتیا چې تا سهی خبره کړې ده. ګوره ! هغه درې شهزادګانو د شهزادګۍ ګنګا د سویمبر په مقابلو کې ګډون کړې و ،نو هغوې په د ې ورانو ویجاړو کې زما لاره نیولې وه. هغوې په د ې خفه و چې ما هغوې نه د ې پری ایښې چې د شهزادګۍ ګنګا سویمبر وګټي. نو په د ې اساس هغوې غوښتل ما ووژني. خو تا وکتل چې ما دهغوې درې واړو کار ور تمام کړ. دهغه په د ې خبره هغه تعقیب کونکی وویل چې ما ټول هر څه په خپلو سترګو وکتل. هغوې په رښتیا هم دد ې وړ وو چې ووژل شي. دهغه په د ې خبره نقاب پوشه ورته وویل: ګوره !دد ې مړو شوو درې واړو شهزادګانو اسونه له خپله ځانه سره یوسه ، او دد ې ځایه بیرته ستون شه ، خو که چیرې بیا د ې زما تر شا د راتللو هلې ځلې وکړې نو یاد ساته چې دهغو شهزادګانو په څیر به ستا څټ هم له تنې پرې کړم. اوس له ځانه سره دا اسونه واخله او له د ې ځایه ورک شه.

دد ې نقاب پوش په ګواښ باند ې هغه تعقیب کونکی د درې واړو وژل شوو شهزادګانو اسونه له ځانه سره واخستل او په ډیره بیړه بیرته ستون شو. خو هغه نقاب پوش هملته ولاړ او د تعقیب کونکې په لور یې د هغه تر شا کتل. ان تر د ې چې هغه د هغې د سترګو څخه ورک شو. بیا یې په خپل اس پښه واړوله او په ونده یې ورکړه او د جنوب شرق په لور یې په ګړندۍ توګه خپل سفر پیل کړ.

د رهتاس راجه هرکشن د خپلې لور شهزادګۍ ګنګا او د خپلو نورو رانیانو سره په خپل محل کې په خبرو بوخت و. په همد ې وخت کې د ساتونکو د ډلې مشر دهغه ځای ته راننوت او راجه هرکشن ته یې وویل چې: هغه ساتونکې چې شهزادګۍ ګنګا د هغه نقاب پوش د تعقیب پسې استولې و هغه هم بیرته راستون شوې او غواړي د شهزادګۍ سره ووینی. د ساتونکې د ډلې د مشر دد ې خبرې سره سم شهزادګۍ ګنګا د خپله ځایه ټوپ کړ او را پورته شوه ، راجه هم د خپله ځایه راپورته شو او ویې ویل مونږ دواړه پلار او لور به دهغه سره خبره وکړو. دد ې خبرې سره سم شهزادګۍ او پلار یې دواړه دهغې خونې څخه بیرون را ووتل.

هغه ساتونکې په لږ واټن کې خپل اس د واګو نیولې و او ولاړ و. دهغه شاته دهغو مړو شوو شهزادګانو درې واړه آسونه هم و ، شهزادګۍ هغه ته را نژد ې شوه او په ډیره بې قرارۍ سره یې و رځخه و پوښتل: ایا دهغه نقاب پوش تعقیب د ې وکړ ، هغه څوک و او د کومه ځایه راغلې و او اوس چیرې ولاړ. دهغې په د ې خبرو هغه ساتونکې خپل سر ټیټ اچولې و او غلې ولاړ و بیا یې شهزادګۍ ته وویل: زه ډیر افسوس کوم چې ما هغه تر اخره پورې تعقیب نه شو کړای. دهغه په د ې خبره ترې شهزادګۍ په ډیره حیرانتیا سره و پوښتل چې ولې د ې دهغه تعقیب و نه شو کړای؟ هغه ساتونکې ورته په ځواب کې وویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

شهزادګۍ ! ما دهغه نقاب پوشه تعقیب تر ډیره ځایه وکړ ، ان ددې ځایه اته یا لس میله لرې واټن کې پسې ولاړم. هغه وخت چې د دې نقاب پوش د شر ق په لورې خپل آس ځغلاوه زه هم ورپسې روان وم. خو هلته د ونو د ځنګل څخه یو ناڅاپه ستا په سویمبر کې برخه اخستونکې درې شهزادګان هریو د راې سن شهزاده سانول داس ، د میواړ شهزاده سورج مل او د کالنجر شهزاده سورداس را پیدا شول اودهغه اجنبی نقاب پوشه لاره یې ونیوله.

تر دې ځایه ما تعقب وکړاې شو اوهلته په رسیدو سره په ونو کې پټ کیناستم او ددې ټول منظر ننداره مې کوله ، کله چې دې نقاب پوش ددې درې واړو شهزادګانو څخه د خپلې لارې د بندولو پوښتنه وکړه نو هغوې ورته په ځواب کې وویل چې څرنګه چې دوې درې واړو ددې نقاب پوش له لاسه د شهزادګۍ سویمبر نه دې ګټلې ، او د دې شتون ددوې له پاره دماتې اوشرمیدلو سبب ګرځیدلې دې نوپه دې خاطر به اوس هغوې دا نقاب پوش ژوندې نه پریږدې. هغوې درې واړو ددې اجنبی څخه دهغه د نوم او ځاې په اړه وپوښتل خو هغه ورته هیڅ ځواب ور نه کړ خوکله چې دغه درې واړه شهزادګان په دې نقاب پوش باندې را پریوتل نو شهزادګۍ ! هغه اجنبی یو انقلاب را منځته کړ.

هغه ډیر زیات تیز ، ډیر چالاکه او ښه ماهر تیغ وهونکې دې ، هغه د سترګو په رپ کې د راې سین شهزاده سانول داس په خپل خنجر باندې ووااهه اود آسه یې لاندې را وغورځاوه ، کله چې هغو نورو دواړو شهزادګانو دخپل ملګر ې حالت ته کتل اود څه تصمیم نیولو هوډ یې کاوه چې په دې وخت کې هغه نقاب پوشه خپل آس ته پونده ورکړه او د کالنجر شهزاده سورداس یې را چپه کړ. دمیواړ شهزاده سورج مل چې کله دا حال وکوت نو د تیښتې لاره یې خپله کړه خو نقاب پوش هغه تعقیب کړ او د شا له اړخه یې په توره داسې وواهه چې وجود یې دوه ټوټې شو اوهملته له منځه ولاړ. او په دې توګه یې دهغوې درې واړو شهزادګانو ژوند ته د پاې ټکې کیښود.

دا زما بدقسمتی وه چې هغه نقاب پوش زه دونو په دې ځنګل کې کتلې وم ، نو هغه بیا زما لورې ته راغې ،خپل کمان یې را وویست او غشې یې په کې کیښود اوماته یې ګواښ وکړ چې زه د ځنګله څخه را ووځم او که نه ما به دخپلو غشو نښه کړې. ما د هغه ښه ویشتل هلته ستا په سویمبر کې کتلې وو چې هغه خطا نه ځی نوپه دې خاطر زه غلې شانته د هغه پټنځاې څخه را ووتلم.

کله چې هغه زما څخه د تعقیب کولو علت و پوښت ، نو ما ورته ربښتیا ربښتیا وویل ، چې زه شهزادګۍ ګنګا ستا په تعقیب پسې را استولې وم. تر څو هغې ته خبر یوسم چې ستا نوم څه دې ، ته دکومه ځایه راغلې یې او کوم هیواد یاریاست اوسیدونکې یې ؟کید ې شې هغه زما په ربښتیا ویلو باندې خوشحاله شوې وې نو ماته یې حکم وکړ چې د مړو شوو درې واړو شهزادګانو دا آسونه له ځانه سره یوسم اوبیرته ستون شم. نو ما دهغې خبره و منله او دادې بیرته ستاسې حضور ته راغلم. اودغه درې اسونه چې زما تر څنګ ولاړ دې دا دهغو درې واړو شهزادګانو اسونه دې. نو شهزادګۍ ما همدومره ویل غوښتل چې ومې ویل:

تر دې ځایه دخبرو وروسته هغه تعقیبونکې ساتونکې خاموشه شو ،بیا شهزادګۍ هلته ډیره ناهیلې او اندیښمنه و دریده ، تر لږه وخته پورې یې ځان سنبال کړ اوهغه تعقیب کونکې عسکر ته یې وویل: ته اوس ولاړ شه او ارام وکړه ، اندیښمن کیږه مه ، هغه کار چې تا ته در سپارل شوې و هغه دې ترسره کړې دې. د شهزادګۍ ددې عکس العمل دکتلو وروسته هغه ساتونکې په ډیره خوشحالۍ سره دهغه ځایه ولاړ. دهغه د تللو وروسته شهزادګۍ ګنګا د خپل پلار راجه هرکشن په لورې ورغله اوورته یې وویل:

پلار جانه !هیڅ خبر نه شو چې دا نقاب پوشه څه ډول انسان و. هغه ډیر ښه تیغ وهونکې ، او بې جوابه غشې ویشتونکې دې ، هغه زما سویمبر هم وګټه او ماته یې کوم اهمیت هم را نه کړ. اودتللو په وخت کې یې همدومره وویل چې زه تا نه خوښوم. پلار جانه !د ا به څه ډول انسان وي چې خپل ځان ته دومره ارزښت ورکوي اودخپل ځان په مقابله کې ما دومره بې ارزښته ګڼی. پلارجانه ! زه په دې اړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

هسې لاس په لاس نه شم کیناستلې ، زه به په هره توګه چې وي دا ډاګیزه کوم چې دا نقاب پوشه څوک دي ؟ ماته یاد دی چې زما د سویمبر ددویمو مقابلو په ورځ د کوچیانو دقبیلې مشر فدایي خان دهغه سره دخبرو له پاره دلته راغلی و .

پلار جانه ! ته ماته د فدايي خان اته پتّه معلومه کړه . اوهغه ماته را ولیږه تر څو دهغه څخه و پوښتم چې په مخ اوځیره باندې نقاب اغوستونکې دغه ځوان چې زما سویمبر یې هم ګټلې دې څوک دی . پلارجانه ! څرنګه چې هغه درې ځلې زما دتر لاسه کولو مقابلې په ښه شان سره ګټلې دي ، په دې اساس زه به په هرصورت دهغه د تر لاسه کولو هڅې کوم . هسې خو رواج او رسوم دادی چې شهزادګان تل شهزادګۍ ځانته پیداکوی، خو زما په اړه دا ټوله خبره بلمنګه ښکاري ، زما دسویمبر د ګټلو نه وروسته هغه زما څخه خپله ناخوښي څرګنده کړې ده خو اوس به زه دخپل ضد په واسطه هغه پری نږدم. زه به په هره توګه چې شوني وی هغه پیدا کوم او دخپل ژوند ملګري به یې کړځوم.

تر دې ځایه دخبرو وروسته شهزادګۍ ګنګا خاموشه شوه ، راجه هرکشن په ډیره نرمۍ او محبت ورته وویلې ،ګوره لورجانې ! ته په دې اړه اندېښنه مه کوه او مه ناهیلې کیږه ، زه به دهمدا اوسه د کوچیانو دقبیلې دسردار فدایي خان په لټه کې شم ، که هغه زما لاسته راغې نو زه به یې ستا تر مخه حاضر کړم. ته به دهغه څخه وپوښتې چې ستا د لاسته راوړو د مقابلو دغه نقاب پوشه ځوان څوک دي ؟ د خپل پلار راجه هرکشن دځواب په اوریدو سره شهزادګۍ ډیره خوشحاله شوه ، اوبیرته دواړه پلار اولور دمحل په لور روان شول اوهمغه ځای ته ورغلل چیرې چې پخوا ناست و.

۱۴

دشیرشاه سوري په لاسو د ماتې خوړولو وروسته ، د بنګال حاکم سلطان محمود دخپل مرکزي ښار ګوډ په لور وتښتید . هلته ګوډ ته د وررسیدو سره سم هغه ته دا خبر تر لاسه شو چې د ګنګا د دریاب په غاړه دده د ماتې څخه وروسته شیرشاه سوری اوس غواړې د هغه یوه بله مستحکمه کلا تیلیا ګړهی هم فتحه کړي. خو سلطان محمود په هر صورت اوهر حال اراده درلوده چې د تیلیاګړهی څخه دفاع وکړی ، ځکه که د تیلیاګړهی سیمه او د اګر کلا د شیرشاه سوری لاس ته ورځی نو بیا خو په بنګال کې د سلطان محمود قدم ټینګیدل شوني نه دي.

دګنګا د دریاب په غاړه د شیرشاه سوری په لاسو دماتې خوړلو وروسته د بنګال حاکم ته دا څرګنده شوې وه چې هغه نه په یواځې ځان د شیرشاه سورې مقابله کولې شي او نه ورڅخه بنګال خوندي ساتلې شي . نو په دې خاطر دشیرشاه سورې د یلغار د مخنیوی په خاطر هغه باید د چا څخه مرسته وغواړي ، اویا څوک دخپل ځان سره متحد وګرځوي . اوس نو سلطان محمود ته دخپلو دغو موخو د لاسته راوړو له پاره دوه لارې موجودې وې

لمړی داچې هغه د شیرشاه سوري په مقابل کې دهندوستان د شهنشاه همایون بابر څخه مرسته وغواړي ،خو څرنګه چې همایون په دې وختو کې دخپل ټول ځواک سره د ګجرات د حاکم بهارخان په خلاف په جنګ نښتې و اوپه ځای ځای ددواړو د فوځونو تر منځ خونړي جنګونه روان و .نو په دې خاطر د بنګال حاکم دا وګڼل چې که په دې حال کې د همایون څخه مرسته هم وغواړی نو همایون به دهغه څه مرسته و نه شی کولای. ځکه همایون به هیڅکله هم د ګجرات د حاکم پر خلاف خپل کار نیمایي پری نږدی اودشیرشاه په خلاف به دده کومک ته را ونه دانګي ،نوپه دې خاطر سلطان محمود د همایون څخه د مرستې د غوښتلو پلان له نظره وویست.

دویم ځواک چې سلطان محمود د شیرشاه په خلاف د خپل ځان سره را یوځای کولې شو ، هغوې د ګوا پرتګالی فوځونه و. په همدې وختو کې دې پرتګالی فوځونوپه هندوستان کې پوره ځواک درلود. نو د شیرشاه سوري پرخلاف سلطان محمود دپرتګالیانو د ملګرتیا له پاره د ګوا د والي «نونوډا» سره اړیکې ټینګول پیل کړل. او ددې کار له پاره یې د پرتګالي بحري بیړۍ دقذاقانو یو

(c) ketabton.com: The Digital Library

قومندان و ټاکه . دغه قومندان د سلطان محمود سره دهغه په مرکزی ښار ګوډ کې بندی و . دبحري قذاقانو ددې قومندان نوم میلوجسارتی و. دا چې میلو جسارتی څه ډول د سلطان محمود په لاس بندی شو دهغه قصه څه دا ډول ده.

په ګوا کې میشت پرتګالیان ډېره وخته راهیسې د بنګال د زمکې لاندې طبیعي سرچینو د راویستلو له پاره په کار بوخت ول. هغوې غوښتل چې د شرقی بنګال د اوو سیمو تر څنګ د هګلی او چټګانګ په موجوده سیمو او بندرګاه باندې ولکه وکړي. خو تر اوه سیمو پورې ورتګ اسانه نه و ځکه هغه ډېرې لرې او په داخل کې پرتې وې. په داسې حال کې چې چټه ګانګ د سمندر په غاړه پروت و .

دخپلو دغو موخو د ترلاسه کولو له پاره دګوا پرتګالی والي نونوډا د خپلو بحري قداقانو قومندان میلوجسارتی دهمدې کار له پاره هغه لورې ته ور استولې و . او هغه ته یې ویلی و چې هغه د ې د چټه ګانګ د بندرګاه په لور ولاړ شي او په بنګال کې دخپلو ګټو د تر لاسه کولو له پاره هڅې وکړی. دګوا والی نونوډا د بحری قذ اقانو دې قومندان ته ډېرهستره او قوې بحرې بېړه هم تیاره کړې وه. خو دا به د میلوجسارتی بد قسمتې وه ځکه هغه وخت چې هغه ددې کار دتر سره کولو له پاره روان شو نو د هغه ټولو بېړه د یو سمندرې توپان سره مخ شوه ، بېړه یې غرقه او خلک یې تیت و پرک شول خو د هغه خپل بحری جهاز د اراکان د سمندر غاړې ته ورغې. میلو جسارتی په یوه کوچنی شانته بحری جهاز کې د چټاګانګ تر غاړو پورې ورسید خو هغه د کرن چالی دریاب په غاړه پرته بندرګاه و نه پیژندله ، ددې یو علت دا و چې د بنګال په خلیج کې نژدې پنځوس میله واټن کې دا ډول درې دریابونه را یوځای کیږي. چې د هغې ډلې څخه یو کرن چالی ، بل یې سانپ کها او دریم یې مت مهری دي.

د بحری غلو دغه کپتان میلوجسارتی او دهغه یو څو نور پرتګالی ملګری هلته په سمندر کې د څو کسه ماهی نیونکو لخوا و نیول شول. دې ماهی نیونکو هلته په خپلو سیمو کې ماهیان نیول چې ددوې بحرې جهازونه ور ورسیدل. خو هغوې ددوې د نیولو وروسته دجهازونو سره یو ځای د چټاګانګ د بندر په لور یوړل. ماهی نیونکو د میلوجسارتی جهاز د مت مهري د دریاب غاړې ته راوست ، دپرتګالیانو جهاز تر چکریا پورې ورسید. دا یو وړوکې شانته کلې و چې په هغه وخت کې د مسلمانانو د راتلو د مخه د ارکان دراجه ملکیت و .

دمت مهری دریاب تنګ او کم عرضه و . کله چې ددریاب د جزر وخت راغې نو دپرتګالیانو جهاز په کې و نښت ، د چکریا والي خدابخش ، میلو جسارتی او دهغه نور ملګرې ټول ونیول او د بحرې غلو تر نامه لاندې یې په زندان کې واچول.

پرتګالیانو یو ځل دوه د همدې میلو جسارتی تر مشرۍ لاندې د تیښتې هڅه هم کړې وه خو دهغوې هڅې شنډې کړل شوې وې. دهغې پایلې داشوې چې هغه یې نور هم دننه یوړ او هلته یې په زندان کې واچوه ، په همدې وخت کې میلو جسارتی ته یوه پیښه را منځته شوه دهغه یو ډیر ښایسته واره چې د هغه سره ملګرې و ، د وهم پرسته هندوانو له اړخه دریاب ته د نذرانې په شکل ور واچول شو. ځکه هغوې د سپین خنزیر قربانی ته اړتیا درلوده او دا ځوان هم سور سپین او ښه ښایسته کړل شوې نو په دې خاطر هندو بامبړانو همدې قربانې کړ ، د چکریا والی خدابخش خان څه موده وروسته میلو جسارتی دخپله ځانه سره و ساته ، بیا یې په ۱۵۳۰ ز کال کې پنځلس سوه پونډه جرمانه کړ او په دې ترتیب یې میلو جسارتی او دهغه ملګرې د زندانه ازاد کړل. په دې توګه د قید اوبند څخه د خوشې کید و وروسته میلوجسارتی نیغ ګوا ته ولاړ.

په ۱۵۳۳ ز کال کې د ګوا پرتګالی والی نونوډا کنها یو ځل بیا میلو جسارتی دخپل نماینده په توګه چټاګانګ ته ور ولیږه ، تر څو هغه هلته د بنګال دحاکم سلطان محمود څخه دهغه په مرکزې ښار ګوډ کې دیوې کارخانې د جوړولو له پاره داجازې او اسانتیاو د تر لاسه کولو له پاره خبرې وکړي. او تر څنګ یې دهغه سره د پرامنه تجارت د پیلولو له پاره هم اجازه واخلي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

میلو جسارتي د خپل والي د حکم سره سم یوه بحري بیړه را واخسته او دهغه ځآیه را روان شو ، دا ځل د چټاګانګ مسلمان والي هغه ته ډیر ښه راغلاست ووایه ، خو څرنګه چې میلو جسارتي یو ډیر ذلیله او بد اخلاقه انسان و ، ددغه استقبال څخه یې غلطه ګټه پورته کړه او خپل ذلت یې هملته را څرګند کړ. هغه خپل مال د چونګې د ورکولو پرته ښارته دننه په غلا راوست. او دخپل جارحانه سلوک په اساس یې دچټاګانګ خلک دخپل ځان په خلاف را وپارول. په همدې وخت کې د میلو جسارتي یوه بله بدبختي هم پیل شوه او هغه دا سې چې د بنګال دحاکم دخوشحالولو له پاره یې هغه ته ډیر قیمتي تحایف ور ولیږل. په دې تحایفو کې یوڅه خوشبو لرونکې بوتلونه هم و. خو د خشبو دغه بوتلونه دې بحري غلو دهمدې کپتان میلو جسارتي په قومندې د مسلمانانو د یوه بحري جهاز څخه لوټ کړي و او په هغو بوتلونو چې د مسلمانانو مارکه پرې نښتې وه همغسې پرې اینبې وه.

کله چې دا تحایف د بنګال حاکم سلطان محمود ته وړاندې کړل شول نو هغه ته را څرګنده شوه چې دا مال ټول د مسلمانانو د جهاز څخه لوټ کړل شوي دي. د بنګال حاکم په دې خبره ډیر نا خوښه شو او هغه د میلو جسارتي د سفیر او ورسره د راغلیو نماینډګانو د وژلو حکم وکړ. خو وروسته یې د یوه شخص په مشوره او سپارښتنه هغوې د وژلو څخه معاف کړل خو په زندان کې یې واچول.

ددې کار سره یو ځای د بنګال حاکم سلطان محمود د چټه ګانګ والي خدابخش ته هم حکم ولیږه چې میلو جسارتي دې د خپلو ټولو انډیوالانو سره یو ځای ونیسی ، نو هماغه و چې د چټه ګانګ مسلمان والي خدابخش ، میلو جسارتي او دهغه ملګري یوه دعوت ته را وبلل.

ددعوت په وخت کې میلو جسارتي او دهغه ملګرو ته دا خبر ورورسید چې هغه نیول کیږي. نو په دې اساس هغه جنګ ته ملا وتړله ، په دې جنګ کې دمیلو جسارتي لس کسه ملګري ووژل شول او پاته یې ژوندي ونیول شول. دمیلو جسارتي په ګډون ټول بندیان دچټه ګانګ د والي خدابخش له اړخه لاس تړلي د سلطان محمود مرکز په لور واستول شول.

کله چې میلو جسارتي ګوډ ته ورسید نو سلطان محمود هغه په زندان کې ورو غورځاوه. کله چې دمیلو جسارتي او دهغه دملګرو د نیولو خبر د ګوا پرتګالي والي نونوډا کنها ته ورسید نو هغه یو ځل دوه خپلې بحري بیړۍ دهغوې د ازادولو له پاره هغه لورې ته واستولې خو دهغه بحري بیړه هر ځل د نکامۍ سره مخ شوه ، نو په دې اساس میلو جسارتي همدا سې د بنګال دحاکم سلطان محمود په بندیخانه کې قید پاته شو. خو اوس سلطان محمود دهمدې میلوجسارتي له لارې غوښتل دګوا پرتګالي والي نونوډا کنها سره خبره وکړي تر څو هغه د شیرشاه سوري پر خلاف دخپل ځان سره را یو ځای کړي.

دخپلو دغو موخو د تر لاسه کولو له پاره کله چې د بنګال حاکم سلطان محمود د ګنګا د دریاب په غاړه د شیرشاه سوري څخه ماتې وخوړله او بیرته خپل مرکز د ګوډښارته را ستون شو ، نو هلته د را اتلو سمدستې وروسته په هماغه دویمه ورځ یې دپرتګالي قذاقانو او غلو قومندان میلوجسارتي را وغوښت. هغه وخت چې میلو جسارتي د سطان دربارته راغې نو سلطان محمود دخپله ځایه پورته شو او په ډیره ګرمه توګه یې دهغه استقبال وکړ ، او بیا یې د خپل ځان تر څنګ کیناوه.

تر یوه وخته پورې سلطان محمود خاموشه ناست و او د میلوجسارتي په لور یې کتل ، او بیا یې ورته وویل: ګوره جسارتي ! ته پوهیږې چې دلته مې د څه له پاره را بللې یې. دهغه په دې خبره جسارتي په حیرانتیا او د هیلې په سترګو سلطان محمود ته وکتل او ځواب یې ورکړ. زه نه پوهیږم چې د بنګال حاکم زه د څه له پاره د بندي خانې څخه را ویستلې یم او دلته یې دخپل ځان سره کینولې یم. خو بیا هم زه تاسو ته ډاډ درکوم چې که چیرې تاسې زما څخه دکوم خدمت د اخستلو اړتیا لرئ نو زه به تاسو ناهیلي نه کړم. دمیلو جسارتي ددې ځواب په اوریدو سره د سلطان محمود په څیره کې خوښې را څرګنده شوه. او بیا یې دخپل مقصد خبره راواخسته.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره جسارتې ! ما پریکړه کړې چې تا د زندان څخه ازاد کړم. اوستا سره نور ملګري هم ازادوم. خو ته به هم زما یو کار تر سره کوې.
دهغه په دې خبره میلو جسارتې ډیر خوشحاله شو او په ډیره نا قرارۍ سره یې خپل اړخ بدل کړ او ویې ویل: تر هر څه دمخه زه د بنګال دحاکم شکریه کوم چې هغه زما او زما دملګرو دپریښولو اراده یې کړې ده. ددې نه اخوا به زه وپوښتم چې ته زمونږ دخوشې کولو په بدل کې څه ډول شرایط غواړې پر مونږ کیږدې. دهغه په دې خبره سلطان محمود وویل:
ګوره جسارتې ! کیدې شې هلته په زندان کې تاته دا خبرونه در رسیدلی وی چې شیرشاه سوري په بهار باندې د ولکې کولو نه وروسته اوس غواړې په بنګال باندې هم حمله وکړي ، هغه یوځل ماته د ګنګا د دریاب په غاړه ماتې ر اکړې ده او زما په ښار سورج ګړ او تر څنګ یې د هغه ځاې په مستحکمه کلا مونګیر باندې هم ولکه کړې ده . اوس چې کوم خبرونه را ځې دهغې په مطابق شیرشاه سوري تر څو ورځو پورې غواړی زما یو بل ستر سنګر تیلیاګړهی هم تر پښنو لاندې کړي ، نوکه چیرې شیرشاه تیلیاګړهی هم سوبه کړي او په هغه ځاې خپله ولکه کلکه کړي نو بیا خو به زه فکر وکړم چې هغه به په بنګال باندې هم را خپور شی ، او هیڅوک او هیڅ ځواک به دهغه مخنیوی ونه کړاې شی. زه غواړم چې تاسې پرتګالیان زما سره د شیرشاه په مقابل کې ودریږئ،
تر دې ځایه دخبرو وروسته سلطان محمود غلې شو او بیا د بحری غلو پرتګالي قومندان میلو جسارتې په خبرو پیل وکړ.
زه د بنګال حاکم ته ډاډ ورکوم ، چې له تا سره به زمونږ په یو ځاې کیدو باندې په ډاډمنه توګه د شیرشاه سوری مخه و نیول شی. دبنګال حاکمه ! زه تاته دا ډاډ هم درکول غواړم چې هلته په ګوا کې دومره ستره بحری بیړه او دومره ستر پرتګالی فوځ موجود دې چې که چیرې هغوې ټول د شیرشاه سوري پر خلاف استعمال کړل شي نو په څو ورځو کې به شیرشاه سوری نه یواځې د بنګاله بلکه د بهاره به هم تیښتې ته اړ شی. او په دې لړ کې به زه ستا سره هر ډول مرسته وکړم. ته اوس همدومره وکړه چې زما ملګري بیرته ګوا ته ولیږه ، زه به هغوې په ټوله خبره و پوهوم ، او په دې لړ کې به زه دګوا پرتګالی والی نونوډا کنها ته یو لیک هم واستوم. زه تاته ډاډ درکوم چې ددې لیک د ورسید و سره سم به دهغه ځاې والی نونوډا کنها نه یواځې بحری بیړه را ولیږي بلکه هلته شته فوځ به هم دې لورې ته را و استوي. دهمدې لښکر په کومک سره به مونږ د شیرشاه سوری په مخنیوی کې بریالی شو.
دمیلو جسارتې ددې خوږو خبرو په اساس سلطان محمود خوشحاله شو او بیا یې وویل:
ګوره جسارتې ! تا ماته داسې ځواب راکړ چې زما د ډاډ او خوشحالۍ سبب وګرځید. د نن څخه نه ،بلکه د همدا اوسه ته زما ګوجی مشاور یې. په هر ځاې چې زه حمله کوم نو له تا به مشوره اخلم. زما په لښکر کې به ته زما د یوه سالار په څیر اوسې. ستا د اوسیدو ټولې اړتیاوې به تاته هلته په مرکزي ښار ګوډ کې تیاریږي. هلته به تاته د اوسیدو له پاره ډیره ښه حویلۍ درکول شی. اوس ته همدومره وکړه چې زما څو کسان به له تا سره هلته بندې خانې ته ولاړ شی دهغه ځایه ټول پرتګالیان ازاد کړئ ، ته هغوې بیرته دخپل والی نونوډا کنها لورې ته و لیږه او خپل لیک هم همغوې ته ورکړه. تر څو دشیرشاه سوري سره د مقابلې کولو له پاره دګوا پرتګالی والی خپله بحری بیړه او خپل لښکر دې لورې ته را ولیږي. ددې خبرې سره سم میلو جسارتې دخپله ځایه را پورته شو ، سلطان محمود خپل څو کسان دهغه سره یو ځاې زندان ته ولیږل ، او هلته په ګوډ کې چې څومره پرتګالیان بندیان و هغوی یې ټول ازاد کړل ، میلو جسارتې دهغوې په لاسو یو لیک هم د ګوا پرتګالی والی نونوډا کنها ته ولیږه . دې لیک ډیرې ښې پایلې درلودې ځکه د لیک په ځواب کې د ګوا والی نه یواځې خپله بحری بیړه د بنګال دخلیج په لور را ولیږله بلکه د خپلو پرتګالیانو څخه جوړ شوې ستر لښکر یې هم د بنګال مرکزی ښار ګوډ ته ور ولیږه.

۱۵

(c) ketabton.com: The Digital Library

دګنګا د دریاب په غاړه سلطان محمود ته دماتې ورکولو وروسته شیرشاه سوری همغسې خپل پرمختګ ته دوام ورکړ. په حقیقت کې هغه دهمایون د فراغت د مخه غوښتل په بنګال باندې ولکه وکړی او خپل ځآن مستحکم کړي.

په هغه وخت کې د بهار څخه د بنګال په لور تر ټولو لنډه لار دمونګیر ، بهاګل پور اوکول ګونګ څخه تیریده اود تیلیاګړهی پورې رسیده ، ددې درّې د ساتنې له پاره ان د بهار تر پولو پورې دغه دتیلیاګړهی مستحکمه کلا پرته وه ،. د بهار د پولو څخه دا لاره د شرقی بنګال سکری ګلی ته رسیدله. اوبیا د سکرې ګلی څخه دا لاره د ګنګا په غاړه غاړه دشرق نه تر غربه پورې بیرته را څر خیدله. اوبیا د ګنکا په غربې غاړو کې مختهتلله او د تیلیاګړهی کلا چې ددرّې په غربی څنډو کې پرته وه ، او اوس یې هم کنډرې تر سترګو کیږی ، د سرکونو ټولې لارې پرې را څرخیدلې وې .ددې کلا یوې لور ې ته د راج محل غرنۍ سلسله پرته ده ، چې ډیر سخت او ناهمواره غرونه دي ، ستر ستر ګونګونه لری. خو دجنوب په لور تر اتیاو میلو پورې د بنګال د بهیربوګ د سیمې تر بیرونیو پولو پورې پراخه پرته ده.

دهمدې سترې ، غرنۍ درّې لاندې د ګنګا دریاب د شرق لورې ته ډیر تیز ګرداب جوړکړې و ، چې دهغې په اساس د تیلیاګړهی په شمال کې یو ستره کنده جوړه شوې وه.

دګنګا په هغه بله غاړه د ګړهی د درې تر څنګ د بنګال حکمرانانو او رئیسانو ان تر پوانتې پورې ډیرې زیاتې مورچې او سنګرونه جوړ کړې و. د بوانتې نه تر بنګاله پور ې د ګوډ د مرکزي ښاره پورې په هغه وخت کې یوازی یو شاهی سړک جوړ شوې و.

دحرب د فنونو لهآنده دا درّه داسې ګرزیدلې وه چې نه خو پرې حمله کیداې شوه او نه یې محاصره کول شوني و. ځکه په هغه وختو کې د حملې په مقابل کې ددفاع وسایل ډیر قوی او ځواکمن و. دا هماغه ځاې د ې چې په ۱۲۰۰م کال کې دبنګال مهاراجه لکشمن سینګ د بختیار خلجي د لارې دنیولو هڅه کړې وه. خو بختیار خلجې ورته دوکه ورکړه او په بله لاره ولاړ. دهغې پیښې نه اوس نژدې **۳۳۲** کاله وروسته شیرشاه سوري هم د بنګال د حاکم سلطان محمود سره د بختیاخلجي په څیر لوبه کول غوښتل.

په هر حال شیرشاه سوري د تیلیا ګړهي په لور کوچ وکړ. نو په هغه وخت کې دهغه دکوچ کولو نه داسې ډاګیزه کیده چې هغه غواړی تیلیاګړهي په مستقیمه توګه په خپله ولکه کې واخلي. خو د بنګال حکمران سلطان محمود ددې درې د خوندي ساتلو په خاطر ، چې د بنګال دروازه هم ورته ویل کیږي ، خپل او دخپلو پرتګالی ملګرو فوځونه ځاې په ځاې کړل. خو د بنګال حاکم سلطان محمود دشیرشاه سوری ژور جنګې چالونه درک نه شو کړاې.

د بنګال دحاکم سلطان محمود او پرتګالیانو آند داو چې څرنګه چې د شیرشاه سوری سره بحری بیړه نه شته او یو اځې بحرې کشتۍ وروسره دی نو په دې اساس به هغه دګنګا دریاب استعمال نه شي کړای او نه به دبنګال مرکزی ښار ګوډ ته را و رسیږي. ځکه چې هغه به په تیلیا ګړهی کې دمتحده ځواکونو سره ټکر کوي او د تیلیاګړهي کلا اوهغه ته ورتلونکې لاره به چې د ګوډ دښار په لور ورځی په ځاې ځاې د سنګرونو په ځاې داسې مضبوطه او مستحکمه کړل شوې وه چې سلطان محمود او پرتګالیا ن پوره هیله من و چې شیرشاه سوری به په هیڅ توګه په تیلیاګړهی باندې ولکه و نه کړاې شي. او نه به د تیلیا ګړهی څخه د ګوډ په لور د تلونکې شاهراه څخه په خوندي توګه را تیر شي.

شیرشاه سوري هم په یوه وخت کې ددوو معرکو د سرکولو هڅه کوله ، هغه غوښتل چې د بنګال مرکزي ښار ګوډ او د تیلیاګړهی کلا دواړه په یوه وخت کې تر لاسه کړي ، هغه د همدې مقصد له پاره خپل لښکر د تیلیاګړهی څخه په لړواټن کې و دراوه. بیا یې د لښکر یوه برخه دخپل زوې جلال خا ن په مشرۍ کې ورکړه او دصاحب خا ن ورور مقرب خان یې ورته معاون و ټاکه ، او هغوې ته یې حکم وکړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې هغوی دې په تیلیاګړهی باندې حمله وکړي ، او د پرتګالیانو څخه علاوه د سلطان محمود لښکر دې هم په جنګ کې را ښکیل کړي ، په دې وخت کې شیرشاه سوري غوښتل یوه بله معرکه هم سرته ورسوي ، او هغه د بنګال په مرکزی ښار ګوډ باندې یرغل و .

دشیرشاه سورې زوې جلال خان او معاون یې مقرب خان دواړه چې کله مخته راغلل او په تیلیاګړهی باندې یې حمله وکړه او دبنګال لښکر او پرتګالیان یې د خپله ځانه سره په جنګ کې مصروف کړل، نو بیا شیرشاه سوري خپل کار پیل کړ . هغه د ګنګا په دریاب کې ولاړو کشتیو باندې ولکه وکړه ، دا هسې ساده کیشتۍ وې چې د بنګال او سیدونکو د کهلویا او رهوار په نوم باندې یادولې. شیرشاه سورې دهمدې کشتیو په واسطه دخپل لښکر سره یو ځاې متحرک شو . هغه جنګې او د خوراک سامانونه دهمدې کشتیو په واسطه ولیږل ، اوپه خپله د خپل لښکر سره یو ځاې د راج محل دغرونو څخه راتیر او د جنوب د نوم ورکو سیمو په لور ورغې. دا ځایونه د غرنیو لړیو یوه برخه وه . شیرشاه سوري تر ډیره ځایه پورې په همدغه نوم ورکو ځایو کې د غرنیو لړیو تر منځ سفر وکړ ، بیا د جنوب شرق لورې ته را و ګرزید ، اود چهارکنډ ځنګلونو ته ورسید. په هغه وختو کې دا دومره ورانه ویجاړه سیمه وه چې یا په کې لاره وهونکې او لارشوکونکې بدکاران او سیدل او یا پرې د اړیسه څخه راتلونکې مسافرو سفر کاوه . په دې سیمه کې سړک نه و . یوائې وړې وړې لارې وې چې د یخنۍ په وخت کې د انسانانو او حیواناتو له پاره د استعمال وړ وې. ځکه د دې سیمې څخه د تیریدو په وخت کې به دې ته اړتیا وه چې شاوخوا په لاره کې ولاړ اغزی ، اوبوټې پرې کړل شي تر څو لاره جوړه راښکاره شی ، تر څنګ یې تیز اوبه بهیدونکې ویالې هم په دې ورځو کې وچیدې .

د بله اړخه د شیرشاه سوری زوې جلال خان او د هغه معاون مقرب خان دواړه یو ځاې د پرتګالیانو او سلطان محمود لښکرې په جنګ کې سر ه را نغاړلې وې . دبلې لورې د کشتیو په واسطه د شیرشاه سورې له اړخه را لیږل شوې د جنګ سامان او دخوراک وسایل هم هغه ځاې ته را رسیدلی و چېرې چې هغه غوښتل . بیا شیرشاه سوري دخپل لښکر سره یو ځاې د پوانتې څخه د ګوډ په لور تلونکې سړک باندې د هوا په څیر را خپور شوې و.

په هغو وختو کې د بنګال مرکزي ښار همدا د ګوډ ښار و . چې د مهانند ددریاب په شمال کې نژدې شپیته میله واټن کې پروت و . د مهانند دریاب د ګنګا د دریاب معاون دریاب ګڼل کیږي . اوس نو دشیرشاه سوری تر مخه تر ټولو لمړۍ د فرندوز ښار و . شیرشاه سوري غوښتل په ګوډ باندې د یرغل دمخه دفرندوز ښار تر خپلې ولکې لاندې راولې. ځکه چې که چیرې هغه ددې ښاره همدا سې تیر شي او دګوډ ښار محاصره کړی نو بیا به د بنګال حاکم سلطان محمود د فرندوز څخه نظامې اوخوراکې کومکونه تر لاسه کړي اوده ته به نه تلافی کیدونکې زیان ور ورسوي.

دخپلو دغو موخو د ترلاسه کولو له پاره شیرشاه سوری یو ځل بیا خپل لښکر په دوو برخو وویشه ، یوه برخه یې دخپله ځانه سره و ساتله او بله برخه یې د صاحب خان تر قومندې لاندې هغه ته ورحواله کړه . اوهغه یې په پواینټې یعنې د فرندوز په ښار د حملې له پاره و لیږه . خو په خپله شیرشاه دخپلې برخې د لښکرو سره د پواینټې او تیلیاګړه تر منځ په لویه لار سنګر و نیوه ، هغه غوښتل چې که چیرې د تیلیاګړه څخه د سلطان محمود او یا دهغه اتحادي فوځونه د ښار په لور را وخوزیږي نو دهغوې لاره به و نیسي.

صاحب خان د خپل لښکر سره یو ځاې د شپې په داسې وخت کې په ښار باندې یرغل وروست چې ټول خلک په خواږه خوب ویده و . د پواینټې (فرندوز) ښار ته صاحب خان اودهغه ملګري لکه د میږو په څیر ورغلل او هلته دښار په کوڅو اولارو کې د دیمک د چینجو په څیر خپاره شول . صاحب خان اودهغه ملګری په ډیره اسانۍ سره د پواینټې ښار ته ور ننوتل . او هلته په ښار کې چې هر څومره بنګالی او پرتګالی فوځونو ډلې موجودې وې هغوې ټول یې په همغه لمړۍ حمله کې له تیغه تیر کړل. او د پواینټې په ښار یې پرته له ځنډه په ډیره اسانۍ سره ولکه وکړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې ښار باندې د ولکې کولو وروسته صاحب خان د ښار نظم ونسق سنبال کړ ، دلته يې خپل والی و ټاکه او يو کوچنی لښکر يې هم دلته په پوا ينتې کې دخپل والي د مرستې له پاره پريښود. ددې کار دتر سره کولو وروسته يې خپل پاته لښکر له ځانه سره واخست او بيرته د شيرشاه سوري په لور ورغې. کله چې صاحب خان د پوا ينتې په ښار باندې دولکې کولو وروسته بيرته د شيرشاه سوری سره يو ځاې شو نو بيا شيرشاه سورې د بنګال د مرکزی ښار ګوډ په لور په ډيره ګړندی توګه مخکې تګ وکړ. او دخپل لښکر سره يو ځاې هلته د ګوډ دښار په څنډو کې را څرګند شو.

کله چې شيرشاه سورې دخپل لښکر سره يو ځاې د ګوډ ښار ته را نږدې شو نو ويې کتل چې د ګوډ ښار په ډيره مستحکمه توګه کلا بند شوی دې. دښار په څلورو اړخونو کې ستر ستر خندقونه کنل شوې دې ، او کلا ډير ستر ستر ديوالونه لری چې عرض يې په هيڅ ځاې کې د لسو ګزو څخه لږ نه دې. هغه وکتل چې دهغه سواره دد غو خندقونو څخه تيريدلې نه شي. اودهغه پياده فوځ ددې خندقونو او ديوالونو څخه د ميړو په څير معلوميږي. خوشيرشاه سوري په هر صورت د بنګال د حاکم سلطان محمود د ماتولو هوډ درلود او پريکړه يې کړې وه چې د ګوډ په ښار به خپله ولکه تر سره کوي.

په همدې وخت کې دبنګال حاکم او پرتګاليانو ته هملته په تيليا ګړه کې خبر ورسيد چې شيرشاه سوري دوې دخپل ځوې جلال خان سره په جنګ کې اخته کړي دی ، په داسې حال کې چې په خپله شيرشاه سوری په ګوډ دحملې له پاره هغه لورې ته تللې دې اودګوډ ښار يې محاصره کړې دې.

ددې خبر د اوريدو سره سم د سلطان محمود تر پښو لاندې زمکه وښويده ، نو په دې خاطر يې تيليا ګړهی هملته په خپل حال پريښود او دخپل لښکر او د پرتګاليانو د لښکرو سره يو ځاې په ډيره بيړه د ګوډ په لور را وخوزيد. دشيرشاه زوې جلال خان او دهغه معاون مقرب خان ددوې د نه موجوديت نه په ګټې اخستلو سره د تيلياګړهي ستره جنګی کلا د خپلې ولکې لاندې راوسته.

هغه وخت چې د بنګال حاکم سلطان محمود دخپل لښکر او پرتګاليانو سره يو ځاې د ګوډ مرکزی ښار ته را نږدې شو نو هغه ته خبر ورکړل شو چې ښار د شيرشاه سوري په محاصره کې دې. او هغه هوډ کړې چې ښار به حتما تر خپلې ولکې لاندې رواړي. نو په دې اساس هغه د شيرشاه سوري سره د سولې کولو له پاره وړانديز وکړ او هغه ته يې خپل قاصد ور وليږه ، او د سولې او امن غوښتنه يې ترې وکړه. شونې د ه چې شيرشاه سوري هم د سولې له پاره تيار و نو دهغه د سولې وړانديز يې و مانه ، اوپه دې ترتيب د شيرشاه سوری او سلطان محمود تر منځ د سولې شرايط وليکل شول. دهمدې شرايطو په اساس د بنګال حاکم سلطان محمود شيرشاه سوری ته د جرمانې يا نذرانې په توګه د ۱۳ لکه طلايی سکو د ورکولو وعده وکړه. او تر څنګ يې د ګوډ نه تر سکري ګري پورې ټوله سيمه چې نږدې ۹۰ مايله کيږی او عرض يې هم نږدې ۳۰ مايله کيږي دشيرشاه سوري په ولکه کې ورکړه.

اخر دهمدې شرايطو په بدل کې سوله وشوه اوپه دې ترتيب د سلطان محمود په مقابل کې شيرشاه سوری ته ډيره ښه سوبه ور په برخه شوه. ددې سوبې څخه شيرشاه سوري ته نه يواځې مالي ګټې تر لاسه شوې بلکه هغه ته سياسی علويت هم ور په برخه شو ، ددې نه علاوه دتيلياګړهي دره هم دشيرشاه سوري په لاسو کې ور پريوته ،او داسې څرګنديده چې د بنګال حاکم سلطان محمود شيرشاه سوری ته په دې امتيازاتو ورکولو سره په خپلو لاسو د بنګال سوبه وليکله ، اوس نو شيرشاه سوري ته په مکمله توګه ازادي ور په برخه شوې وه چې هغه ددې درّو څخه هر وخت چې وغواړې د سلطان محمود څخه خراج واخلی او کله چې وغواړی د هغه په تخت و تاج باندې ولکه وکړي.

۱۲

(c) ketabton.com: The Digital Library

د رهتاس په راج محل کې ښایسته او حسینه شهزادګۍ ګنګا په سپینه رنګه فرش باندې د نڅا اور قص ترڅنګ ډیره خوندوره او زړه را ښکونکې سندره ویله. څرنګه چې دهغې د موزیک ښوونه سرته رسیدلې وه نو دهغې د تعلیم د پوره کیدو په خاطر هلته په راج محل کې دخوشحالیو ستر جشن لمانځل کیده .

راجه هرکشن د خپلو رانیانو سره یو ځای هملته په ډیر لوړ اودنګ جوړ کړل شوي شاه نشین باندې ناست و. دهغه ښې او چپ لورې ته دهغه مشیر ان او وزیران او د ریاست نور لوړ پوړې چارواکې سره راټول شوې و . ددې خلکو علاوه پنډت پروهیت هم په خپلو ټاکل شو ځایو باندې ځای په ځای شوی و. ددوې ترڅنګ د راجه هرکشن ترشا په لړ واټن کې دشهزادګۍ ګنګا د موزیک ښوونکې پنډت هم په خپل ناست ځای کې د ورایه څرګندیده.

۱۲

د رهتاس په راج محل کې ښایسته او حسینه شهزادګۍ ګنګا په سپینه رنګه فرش باندې د نڅا او رقص ترڅنګ ډیره خوندوره او زړه را ښکونکې سندره هم ویله. څرنګه چې دهغې د موزیک ښوونه سرته رسیدلې وه نو دهغې د تعلیم د پوره کیدو په خاطر هلته په راج محل کې د هغې خوشحالیو د لمانځلو له پاره ستر جشن جوړ شوې و.

راجه هرکشن د خپلو رانیانو سره یو ځای هملته په ډیر لوړ اودنګ جوړ کړل شوي شاه نشین باندې ناست و. دهغه ښې او چپ لورې ته دهغه سلاکاران ، وزیران او د ریاست نور لوړ پوړې چارواکې راټول شوې و . ددې خلکو علاوه پروهیت پنډتان هم په خپلو ټاکل شو ځایو باندې ځای په ځای شوی و. ددوې ترڅنګ د راجه هرکشن ترشا په لړ واټن کې دشهزادګۍ ګنګا د موزیک ښوونکې پنډت هم په خپل ناست ځای کې د ورایه څرګندیده.

ګنګا په سپین وزمه فرش باندې نڅا کوله او د نڅا په وخت کې دهغې د سپینو وریښمینو کالیو څخه دهغې د جسم ټولې زاویې په ډیره څرګنده توګه ترسترګو کیدې. دې ننداریې په کتونکو کې یو هیجان را پورته کړې و . په سازونو کې یو خوند او په سترګو کې مستۍ لیدل کیدې او دهغې د ژبې څخه د سندرې هر لفظ په اوریدونکو باندې خپل خاص اغیز شینده .ددې د نڅا او سندرو د اغیز نه هر یو نندارچې په لیونتوب اخته شوې و.

تر لږ څه وخته پورې هغې په همدې توګه نڅا وکړه او بیا یې د لاس په اشاره خپلو ډمانو ته دتوقف اشاره وکړه ، دهغې په اشارې سره ډمانو خپل ساز او سرود بند کړ. بیا ګنګا په ډیره خوشحالۍ هلته شاه نشین ته دخپل پلار څنګ ته ورغله او ورڅخه یې وپوښتل چې پلار جانه !تاته زما نڅا او سندرې څه ډول ښکاره شوې. راجه هرکشن په صفتی توګه خپلې لور شهزادګۍ ګنګا ته مخ کړ او ورته یې وویل:

ګنګا لور جانې !دغه نڅا چې تا نن د نندارچیانو تر مخ د لته په راج محل کې ترسره کړه نو ددې تر مخه ما دهیڅ یو نڅیدونکې ډمې داسې نڅا نه وه کتلې. بګوان دې زما خبره درواغ کوی نه چې وو ایم ستا استاذانو تاته د نڅا او موزیک داسې ښوونه اوروزنه درکړې ده چې ته یې د تیرې څخه یو نایابه ملغلره و ګرځولې. په همدې وخت کې شهزادګۍ دخپل پلار راجه هرکشن په غوږ کې یو څه پټ وویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

پلارجانه !دا خلک ته ددې ځاېه رخصت کړه ځکه زه غواړم له تاسره یوه ډېره مهمه خبره وکړم. دهغې په دې خبره راجه هرکشن د لاس په اشارې سره خلک دهغه ځآیه رخصت کړل او ټول وزیران ، سلاکاران او پنډتان له دې خونې څخه ووتل اوخونه یې تخلیه کړه. ددې ټولو خلکو د تللو وروسته ،بیا راجه هرکشن خپلې لور شهزادګۍ ته مخ کړاو ورڅخه یې و پوښتل:

ګنګا لورې !تا ماته څه ویل غوښتل ، اوس یې ووایه. دهغه په دې خبره ګنګا وویل: پلارجانه ! ما ددې نه مخته تا ته دا خبره نه وه کړې خو اوس یې درته کول لازمي ګڼم ، ما ستا د ساتونکې ډلې سالار ته حکم کړې و چې هغه دې خپل دوه یا درې کسه ځوانان د کوچیانو د قبیلې د سردار فدایي خان د پیدا کیدو په خاطر و استوي ، پلارجانه ! دې فداي خان به هرو مرو په کوم ځاې کې د خپلې قبیلې سره پړاو کړې و ي. زه غواړم ددې فداي خان سره ووینم اودهغه څخه وپوښتم چې هغه ځوان چې زما د ترلاسه کولو درې واړه مقابلې یې ګټلې دي نو دهغه سره د خبرو له پاره یو ځل فدایي خان هلته راغلې و او پټې خبرې یې ورسره کړې وې.اودا ددې خبرې ثبوت دې چې فدایي خان هغه ښه پیژني. نوپه دې خاطر زه غواړم فدایي خان را پیدا کړم. او ورڅخه وپوښتم چې هغه ځوان څوک و چې زما سویمبر یې وګاټه.

پلارجانه ! زما په برخه کې حالاتو حیرانونکې بدلون موندلې دی، په داسې حال کې چې دلته شهزادګان د شهزادګیو په لټه کې منډې ترړې وهي ، دلته ځوانان دخپلې خوښې د نجونو پسې د زمکې او اسمان تر منځ څرخکونه خوري ، خو زما حال دادې چې زه دهغه ځوان په لټه کې یم چې زما سویمبر یې ګټلې دې. اوبیا یې زما پرېښودم اورا څخه همداسې ولاړ. پلارجانه ! په هر قیمت چې کیږی زه به دا ځوان پیدا کوم او ژوند به ورسره پیلوم. دا په دې خاطر چې هغه زما سویمبر ګټلې دې او دا پرې زما حق ګرزیدلې دې. پلارجانه !که څه هم په اخری ځل مقابله کې هغه ماته په څرګنده توګه وویلې چې ، «زما نه خوښیږې» خو زه غواړم چې هغه را پیدا کړم او ور سره و او سیږم اودهغه ناخوښي په خوښیو باندې بدله کړم. پلارجانه !ما په خپل ژوند کې تر اوسه پورې داسې ځوان نه دې کتلې چې هغه دې د کومې شهزادګۍ د ترلاسه کولو مقابلې داسې ګټلې وې چې د پنځه غشو په ځاې درې واخلې اوبیا ددرې غشو په ځاې یو واخلې او هغه بادنما مرغه پرې وولی او په یو وار یې و څرخوي.

تر دې ځایه دخبرو وروسته چې کله شهزادګۍ خاموشه شوه نوبیا راجه هرکشن د لږ څه سوچ اوفکر وروسته وویل:

ګوره ګنګاجانې لورې ! زه په پوره توګه ستا تر اړخه ولاړ یم. که چیرې تا زما د ساتونکې ډلې سالار ته د فدایي خان د پیدا کیدو حکم کړې وي او هغه څوکسه ځوانان دهغه د لټون له پاره هغه لورې ته استولی وی نو زه بلکل دا خبره منم چې تا ډیر ښه کار کړې دې. ګوره لورجانې !ته چې هر کار کوې نو زما تایید او ملاتړ به درته په برخه وي. که چیرې ته د سویمبر ګټونکې ځوان د لټون له پاره هوډمنه یې ، نو زه ایشور ته دعا کوم چې هغه ستا ددې هڅو په اړه بریاوې در په برخه کړي ددې خبرو سره سم راجه هرکشن دخپله ځایه پورته شو ،دهغه د پورته کیدو سره سم شهزادګۍ ګنګا اودنورې رانیانې هم را پورته شوې او ټول یو ځاې د راج محل هغه بلې برخې ته روان شول.

۱۷

دبنګال د مرکز د ګوډ په ښار کې د بنګال د حاکم سلطان محمود سره د سولې کولو نه وروسته شیرشاه سوری بیرته د چنار کلې ته راستون شوې و ، په همدې وخت کې ورته خبرونه را ورسیدل چې د بنګال حاکم سلطان محمود د شیرشاه سوری د ماتولو له پاره د شهنشاه همایون سره سازشونه پیل کړې دي ، او تر څنګ یې د ګوا پرتګالی والی ته هم قاصد استولې دې چې هغه دې خپل تکړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

او ځواکمن لښکر هلته ګوډ ته را ولیږي ، تر څو په ګوډ باندې د شیرشاه سوری د حملې په وخت کې هغه ته ماتې ورکړي او د بنګال څخه یې بیرون کړي ،

کله چې هغه ته د چنار په کلې کې د سلطان محمود د سازشونو په اړه خبرونه ور ورسیدل نو ډیر اندیښمن شو ، نو په دې خاطر یې پریکړه وکړه چې دا ځل به حتما په بنګال حمله کوی او هغه ځآې به د تل له پاره په خپله ولکه کي اخلي. د چنار څخه د بنګال په لور د حرکت کولو نه مخته شیرشاه سوری خپل تیز او ګړندی مخبران د همایون د لښکر د نقل و حرکت د معلوملو په خاطر هغه لورې ته واستول تر څو د همایون او د هغه د فوځ د حرکت په اړه چې کوم معلومات تر لاسه کړي او سمدستې یې د شیرشاه لورې ته را ولیږي او بیا د همغې معلوماتو په رڼا کې خپله راتلونکې تګلاره جوړه کړي.

خو همایون په خپله د ګجرات د حکمران بهادرشاه لښکر ته د ماتې ورکولو وروسته د خپل هیواد د دنظم و نسق د جوړولو نه نوې نوې فارغ شوې و چې په یوه بل مصیبت کې را ګیر شو . په هغو ورځو کې چې شیرشاه سورې دا ښار محاصره کړې و نو په هماغه ورځو کې د مغلو یو باغی سردار سلطان مرزا د همایون او د هغه د سلطنت په مقابل کې بغاوت وکړ. هغه د قنوج څخه را ووت او د بلګرام لورې ته راغې .او بلګران یې خپل مرکز و ټاکه ، د هغې وروسته یې خپل مشر زوې الغ مرزا جونپور ته ولیږه . هلته جونپور کې جنید برلاس د مغلو حاکم و . نوموړې د دې نه علاوه چې یو ډیر ښه سپه سالار و ، ډیر زیات شجاع او زړه ور انسان هم و . الغ مرزا نیغ په نیغه د جنید برلاس سره ټکر و نه کړ خو د جونپور په یوه سیمه کې یې ډیره تباهی خپره کړه .

باغې سردار سلطان مرزا خپل بل زوې شاه مرزا هم د مغلو یوې بلې سیمی امانت پورې ته د هغه ځاې د نیولو له پاره ور و استوه . الغ مرزا ډیر زیات زړه ور کارونه وکړل. هغه هلته په جونپور کې د لوټ او چپاول نه وروسته ، د «اود» او «بنارس» د ولکې کولو له پاره اراده وکړه او د خپلې دې ارادې د تکمیل له پاره یې دا سې لاره خپله کړه چې تر مخه یې د جونپور مستحکمه کلا چې جنید برلاس په کې موجود د هغه تر مخې خنډ نه شي ، شیرشاه سوری ته د سلطان مرزا او د هغه د زامنو دا فعالیتونه هغه وخت څرګند شول چې هغه هم د ګوډ ښار محاصره کړې و . هغه ته دا اندیښنه پیدا شوې وه چې کیدا ې شې سلطان مرزا او د هغه باغي زامن د همایون په لاسو د ماتې خوړلو نه وروسته د هغه سلطنت ته را ننوځی او هلته تباهي او لوټ پیل کړي. نو په همدې خاطر هغه د بنګال د حکمران سلطان محمود سره سوله وکړه او په خپله بیرته چنار کلې ته را ستون شو.

همایون د سلطان مرزا او د هغه د باغې زامنو د ځپلو له پاره خپل وروړ هندال مراز و ټاکه ، هندال هم دا باغیان په ډیره ښه توګه وځپل او د بدې ماتې سره یې مخ کړل. هغوې د دې ماتې وروسته د مغلو د سیمو څخه ووتل او نورو سیمو ته و تښتیدل .

همایون چې څنګه د دې بغاوت څخه فارغه شو نو خپل وروړ مرزا عسکری یې په خلاف بغاوت وکړ . په دې وخت کې همایون د خپل لښکر سره یو ځاې د ماڼډو په سیمه کې پړاو کړې و ، په دې خاطر هغه ډیر مشوش و . مرزا عسکری په احمد اباد کې د بغاوت د بیرغ د پورته کولو نه وروسته کوچ وکړ او د همایون د یوه سالار تازی بیګ سره یې د ټکر کولو هڅه وکړه . او د خپلې پادشاهی د اعلانولو په خاطر د اګرې په لور ولاړ. همایون د دې بغاوت د ماتولو له پاره سمدستې په خپله هغه لورې ته ورغې . دا د همایون خوش قسمتی وه چې هغه دا بغاوت مات کړ ، خپل وروړ مرزا عسکری ته یې ښښنه وکړه او د هغه سالار هندو بیګ یې د خپله ځانه سره اګرې ته راوست. په همدې ورځو کې د مغلو ډیر ستر او زړه ور سالار جنید برلاس په جونپور کې ومړ. په دې اساس همایون د هغه په ځاې هندو بیګ هلته د جونپور والی و ټاکه.

هندو بیګ د شیرشاه سورې له پاره د جنید برلاس څخه ډیر ګټه ور وخوت ، هندو بیګ د شیرشاه سوری سره خاصه مینه وه ، په همدې وخت کې شیرشاه سوری د خپل یوه قاصد په لاسو هندو بیګ ته یو پیغام ور ولیږه چې په هغه کې راغلی و :

(c) ketabton.com: The Digital Library

«پادشاه: ما چې کومه ژمنه کړې وه ما دهغې څخه لږ مخالفت هم نه دې کړې ، ما تر اوسه ستا په سیمه کې هیڅ ډول مداخله نه ده کړې ، ایا ته به دخپلې مهربانۍ او لطف له مخې زما د وفادارۍ دا خبر تر شاه پورې و نه رسوې ؟ او هغه به په دې خبره راضی نه کړې چې هغه دې دې لورې ته مخ نه را اړوي ، زه خو ستاسې فرمانبرداره او وفاداره یم.»

هندوبیګ د شیرشاه سوري دا لیکنه ډېره و ستایله ، هغه هسې هم د شیرشاه سوری سره مینه درلوده نو سمدستی یې خپل یو قاصد د همایون په لور ور واستوه او هغه ته یې یو لیک ورولیږه چې په کې راغلی و :

« شیرشاه سوري ستا وفادار دې. هغه ستا په نوم سیکې جوړوی او ستا په نوم خطبه وایی. هغه تر نن ورځې پورې زمونږ په پولو کې هیڅ ډول مداخله نه ده کړې او نه یې دخپلې کومې وینا او کړچا ر له لارې مونږ ته تکلیف راکړې دې. نو په دې اساس زما وړاندیز دا دې چې شیرشاه سوری باید په خپل حال پاته شي.»

شونی ده چې همایون به دخپل والی هندوبیګ په دې لیک سره لږ څه ډاډمن شوې وې نو په دې اساس یې د شیرشاه سوري پرخلاف د سمدستي قدم پورته کولو څخه ډډه وکړه .

شیرشاه سوري د همدې حالاتو څخه په ګټه پورته کولو سره په بنګال باندې د حملې کولو تکل وکړ . ځکه دا حالات دهغه له پاره ډېر مناسب و . اوس نو دهغه ځواک او قوت هم ډېر ښت موندلې و ، سترو ستر و افغان سردارانو چې تر اوسه یې شیرشاه سوري دخپل حاکم په څیر نه مانه ، په بنګال او بهار کې د شیرشاه سوري په فتحو او ولکو باندې دهغوې په آندونو کې هم بدلون راغلې و .

اوس نو شیرشاه سوری د افغان سردارانو د توجه مرکز ګرزیدلې و . هغو خپل پالو او مغرورو افغان سردرانو چې د شیرشاه سورې د قیادت منلو ته تیار نه و ، اوس دې ته اړ شوې و چې هغه د خپل مشر په څیر و مني. هغوې په دې ډاډمن شوې و چې د بنګال په ګوډ ښار باندې به د شیرشاه سوري ولکه کلکیږي او هغوې په دې هم پوه شوی و چې په هندوستان کې اوس یوائې شیرشاه سوري د مغلو په مقابل کې د افغانانو د ګټو نه دفاع کولی شي .

د افغان قوم په ټولو مشرانو او سردارانو کې دشیرشاه سوري مقبولیت ډېر زیات شوې او دا مقبولیت دې حد ته رسیدلی و چې زیاتو هغه ته د اعلیحضرت په نامه غږ کاوه .

همایون او دهغه والی هندوبیګ ته د ډاډ ورکولو وروسته شیرشاه سوری د خپل لښکر سره یو ځای د برق په څیر په ګړندۍ توګه د بنګال د مرکزي ښار ګوډ په لور مخته تګ وکړ . هغه خپل لښکر په دوو برخو وویشه ، یوه برخه یې خپل زوې جلال خان او د صاحب خان مشر ورور مقرب خان ته ورکړه او هغوې ته یې حکم وکړ چې هغوې دې د ګوډ د ښار د شاوخوا سیمو په لور مخته ولاړ شی . هغه خپل پاته لښکر یو ځل بیا په دوو برخو وویشه ، دهغوې یوه برخه یې دخپل ځان سره و ساتله ، او بله برخه یې صاحب خان ته ورکړه . او بیا یې د لښکر دد ې دواړو برخو سره یو ځای د بنګال د مرکزي ښار ګوډ په لور روان شو .

دشیرشاه د چنار د کلی څخه د بنګال مرکزی ښار ګوډ نزدې څلورسوه څلورشپیته میله واټن کې پروت و . شیر شاه سوري دا واټن په درې اونیو کې وواهه ، او ګوډ ته د رسیدو سره سم یې هغه ښار محاصره کړ . ددې ترڅنګ دهغه زوې جلال خان او مقرب خان هم د غرب له لورې د هغه ځای د سیمو د چورو چپاول کولو نه وروسته ګوډ ته را رسیدلی و . او په دې ترتیب یې د ګوډ محاصره کلکه کړه .

د بله اړخه د ګجرات حاکم بهادرشاه ، د همایون په لاسو د ماتې خوړولو وروسته په شپږو میاشتو کې خپل ځان بیرته راټول کړ او خپل ځواک یې غښتلې کړ . دخپل ځواک د غښتلتیا وروسته بهادرشاه په ډېره بیړه د خپلو د لاسه وتلو سیمو لکه مالوه او ګجرات د ولکه کولو له پاره را ووت او په ډیر لږ وخت کې یې دا سیمې بیرته تر خپلې ولکې لاندې راوستې . ترڅنګ یې هغه دا سې هم وښوول چې هغه به په غربی هند کې دخپلې واکمنۍ اغیز د پخوا په څیر بیرته قایم کړي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

شیرشاه سوری ته د مغلو پر خلاف د بهادرشاه د متحرک کیدو خبر هغه وخت ورسید چې هغه د ګوډ ښار تر خپلې محاصرې لاندې نیولې و. هغه ته ددې خبر په را رسیدو سره څه ارامتیا تر لاسه شوه. اودا هیله ورته پیدا شوه چې اوس به همایون ددې په لور د توجه کولو په ځای د ګجرات دحاکم بهادرشاه سره لاس و پنجه شي ، خو پخوا له دې شیرشاه سوری دد ې نه ویریده چې که چیرې همایون ته خبر ورسیږی چې شیرشاه سورې د ګوډ ښار محاصره کړې دې نو هغه به ضرور د هغه په خلاف خپل فوځونه متحرک کړي ځکه ددې نه مخته هم د بنګال حاکم سلطان محمود د همایون څخه دشیرشاه سوری پر خلاف د مرستې غوښتنه کړی و ه. خو کله چې شیرشاه سوری ته د همایون او بهادرشاه تر منځ د نښتو او دلاسه ورکړل شوو سیمو د بیرته تر لاسه کولو له پاره ددوا ړو خوا تر منځ د جنګ جګړو خبر را غې نو هغه پرېږد ډاډ او سکون ساه واخسته.

دګجرات حاکم بهادرشاه د خپلو سیمو د ولکه کولو وروسته په دې ویره کې و چې همایون به په هرصورت چې وي دهغه پر خلاف ستر فوځی یرغل کوي ، نو دخپلې دفاع په خاطر یې دهمایون پر خلاف په ګوا کې د پرتګال والی له ځانه سره یو ځای کول غوښتل. ددې موخې د ترلاسه کولو له پاره هغه په خپله د ګوا په لور وخوزید اودهمایون پر خلاف یې د ګوا د والی سره خبرې اترې وکړې. کله چې ددې خبرو اترو وروسته دګجرات حاکم بهادرشاه دخپل بحرې جهاز سره بیرته را ستنیده نو د پرتګالي بحری غلو(قزاقانو) تر حملې لاندې راغې. دهغه جهاز یې په سمندر کې ډوب کړ اوپه دې ترتیب د ګجرات حاکم د خپلو پلانونو د تطبیقولو تر مخه د نړۍ څخه و کوچید.

دبنګال د حاکم بهادرشاه د مړینې وروسته همایون ته دوه لارې تر مخه وې ، لمړۍ دا چې هغه د ګجرات دحاکم ټولې سیمې بیرته په خپله ولکه کې واخلي او دویمه دا چې په ګجرات د ولکې تر مخه د شیرشاه سورې ، چې ورځ په ورځ ځواکمن کیده او دده د سلطنت له پاره د خطر زنګ ګرزیدلې ، یو فوځی حرکت وکړي. هغه دخپلو سلاکارانو سره د مشورې اوسلا وروسته دا پریکړه وکړه چې په اوسنی حال کې د ګجرات موضوع شاته پریږدي او د شیرشاه سوري پر خلاف حرکت وکړي ، ځکه د ګجرات موضوع دومره ګوابنمنه نه وه لکه څومره چې دشیرشاه سوری موضوع وه ، هغه ته خپلو مشاورینو دا سلا هم ورکړې وه چې که چیرې شیرشاه سورې ددې نه زیات پرینبول شي نو په راتلونکو وختو کې به دده سلطنت ته سخت ستر ګوابن و ګرځي. ددې سلا اومشورو وروسته همایو ن د ګجرات موضوع شاته پرینبوله ، اودخپل لښکر سره یو ځای د بنګال په لور وخوزید ، تر څو هلته د ګوډ ښار ته ورسیږی او دبنګال دحاکم سلطان محمود سره یو ځای دشیرشاه سورې مقابله وکړي

خو بنګال ته د ګوډ دښار په لور د حرکت اود شیرشاه سورې پر خلاف د سلطان محمود سره د یو ځآی کیدو د تګ په وخت کې هغه دلارې په نیمایی کې خپله اراده بدله کړه. اویو ځل بیایې د خپلو سلاکارانو سره مشوره وکړه ، ددې وروسته یې دا پریکړه وکړه چې بنګال ته د تللو اوهلته د شیرشاه سوری پر خلاف د جنګ کولو په ځای دا غوره ګڼي چې دشیرشاه سورې په نشتوالی کې دهغه په مرکزي کلا چنار باندې ولکه وکړي ، ددې ولکې په اساس به شیرشاه سورې په هیڅ ځای کې خپل قدم مستحکم نه کړای شي.

همایون هیله من و چې شیرشاه سوری به دومره ژر د بنګال په مرکزی ښار ګوډ باندې ولکه و نه کړای شي. ځکه چې دګوډ ښار ډیر زیات امنیتي تدابیر درلودل ، تر څنګ یې د ښار چا ر چاپیر یو ستر خندق هم کنل شوی و. همایون غوښتل چې د شیرشاه سوری مرکزی کلا ، چنار ، د خپلې ولکې لاندې کړي او په دې توګه د شیرشاه سورې بنسټ له بیخه و کاږي ، اوبیا د چنار په کلا د ولکې نه وروسته د شیرشاه سورې په خلا ف د بنګال په لور حرکت وکړي ، هغه دا هیله هم درلوده چې تر هغې وخته پورې به د چنار د کلا د دلاسه ورکولو خبر هم شیرشاه سوری ته ور رسیدلی وي ،په دې اساس به هغه ته یو ډول اندیښنه او زړه بداوې را پیدا شوې وي اوپه دې توګه به همایون په اسانۍ سره شیرشاه سورې ته ماته ورکړی. او دخپلو موخو په تر لاسه کولو کې به بریالی و ګرځي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دهمدې ارادو د پوره کولو له پاره همايون د بنګال په لور د تللو تر مخه د چنار د کلا په لور وخوزيد. دبله اړخه دشيرشاه سوري جاسوسانو هم دهمايو ن د لښکر کلکه څارنه کوله ،هغوې سمد ستې شيرشاه سوري ته خبر ورکړ چې همايون غواړي د بنګال په ځاې د چنار دکلا د سوبې له پاره هغه لورې ته ولاړ شي . ددې خبر د ترلاسه کولو سره سم شيرشاه سوري ډير انديښمن شو او خپل زوې جلال خان او د صاحب خان مشر ورور مقرب خان يې د ګوډ د کلا د محاصرې له پاره پريښوول او په خپله يې د صاحب خان سره يو ځاې لښکر واخست او د چنار کلا د ساتنې له پاره يې د ګوډ څخه هغه لورې ته کوچ وکړ.

شيرشاه سوری د ګوډ څخه د چنار کلا په لور په دومره ګړندۍ توګه او دومره سرعت سره ولاړ چې هلته دهمايون د لښکر د ورسيدو تر مخه دوې ور ورسيدل ، هغه د کلا څخه د بارودو يو ستره ذخيره او دخپلې کورنۍ ښځې او کوچنيان وويستل او هغوې يې هلته په غرونو کې پرتې د ونديا چل بلې کوچنۍ کلا ته منتقل کړل . ددې ټولو کارونو د تکميل نه وروسته شيرشاه سوری دهمايون د راتلو تر مخه دچنار کلا دخوندي ساتلو په خاطر خپل دوه کسه سالاران هر يو جرنيل غازي سور او سلطان سرواني وټاکل ، هغوې ته يې خپل نيمايي لښکر ورکړ او په خپله د صاحب خان سره يو ځاې دکوهستان په ونديا چل کې د بهار کنډ د کلا په چار چاپير کی کينا ستل ترڅو په مناسب وخت کې دهمايون په لښکر باندې ګذار وکولی شي .

همايون هم د خپل لښکر سره يو ځاې د شيرشاه سوری مرکزی کلا چنار ته ور ورسيد . دچنار کلا د غره په يوه لوړه څوکه پرته ده ، دغرونو دا لړۍ نژدې ۱۵۰ فټه لوړه ده . دا کلا د مرزا پور نه د ګنګا دجنوبی غاړو پورې رسيږي ، او بنارس چې د ګنګا په غربی څنډه کې نژد ې ۱۸ ميله لرې واټن کې پروت دې ، تر دې ځايه د چنار د کلا سره يو ځاې د دايرې شکل جوړوی او بيا تر شمال پورې غځيږي.

ددې کلا اوږدوالې ، که دغره هغه څنډه هم ورسره را ونيسو نو يو نيم ميل تشکيلوي ،ددې کلا عرض په ځينو ځايو کې ۱۰۰ ګزه او په ځينو ځايو کې تر ۳۰۰ ګزو پورې رسيږي . ددې کلا درې اړخونو ته دګنګا درياب په پوره تيزۍ سره بهيږي . په جنوب کې ددې کلا څوکه په پخوانيو وختونو کې د عامی شاهراه او د غرونو سره يو ځاې کيده .

دا کلا په ډير زيات ستراتيژيک اهميت کې پرته وه او دحربی اهميت له لورې دا ځاې ډير زيات وزن درلود . که چيرې همايون په هماغه لمړيو پنځلسو ورځو کې دې ځای ته د شيرشاه سورې د راتګ د مخه را رسيدلې واې نو په ډاډمنه توګه به يې کلا نيوله او دشيرشاه سوری ملا به يې ورماتوله . که چيرې همايون په خپلو راتلو کې لږ څه ګړنديتوب کړې واې نو همايون به چنار ته د شيرشاه څخه دمخه را رسيدلې واې نو په هغه وخت کې به نه شيرشاه خپلې ښځې او کوچنيان دکلا څخه ويستلې واې او نه به يې دهغې له پاره نوره مرسته را استولې شوه ،اونه به يې د جنګ سامانونه دکلا څخه بيرون د کوهستان ونديا چل ته منتقل کړې واې او نه به يې د بهار کنډ په کلا کې ځان ځاې په ځاې کړې وای.

خو اوس وخت له لاسه وتلې و ، همايون د خپل غفلت په اساس د شيرشاه سوری په دام کې ننبتې و. شيرشاه غوښتل چې دبنګال د سوبې د مخه دهغه هيڅ دښمن دهغه مزاحمت ونه کړي خو په چنار باندې د حملې کولو په اساس همايون دهغه دا غوښتنه پوره کيد و ته پری نه ښوده .

همايون نژدې درې مياشتې د چنار کلا په خپله محاصره کې واخسته ، په دې وخت کې د شيرشاه سوري جرنيلانو هر يو جرنيل غازي سور او سلطان سروانی د کلا څخه دفاع کوله ، په دا سې حال کې چې په خپله شيرشاه سوری همله په ونديا چل کې په سنګر کې ناست و . شيرشاه سوری ډاډمن و چې د هغه د چنار کلا لښکر به همايون په مقابله کې خپلې دفاع ته دوام ورکړي او همايون به د محاصرې داوږدوالې څخه ستومانه شي او بيرته به ستون شي . خو دا سې و نه شول .

(c) ketabton.com: The Digital Library

همايون په همدې وختو کې په کلا باندې د توپونو خولې ورخلاصې کړې وې، خو دهغه ډيرې حملې ناکامې وې برعکس د مغلو مالې اوځانی تاوانونه ورځ په ورځ زياتيدل. په اصل کې د چنار دکلا د سوبې کولو ټول مسؤليت ، همايون د خپلې توپخانې د مشر رومی خان په غاړه ور اچولې و. رومی خان په خپل ترک توکمه و ، د قسطنطنيې او سيدونکې و ، پخوا د ګجرات دحاکم بهادرشاه د توپخانې مشر و ،بيا يې هغه پريښوده او دهمايون لښکر ته راغې اوهمايون هم هغه ته په خپل لښکر کې د توپخانې قومنداني ورکړه. او د لښکر اعلې قومندان يې و ټاکه.

حالات دا ډول و و چې د غرونو د لمنو څخه نيولې ان د مغل سراې پورې د همايون د فوځ خيمې ولاړې وې او کيدې شې چې دهمدې په اساس به دهغه ځاې نوم هم مغل سراې ګرزيدلې وي ،ځکه دمغلو فوځ هملته يو ستر ښارګوټې جوړ کړې و.

د همايون قواو د وچې له لارې د چنار کلې ددرې اړخونو څخه را تاو کړې و ، تر څنګ يې د سمندر له لارې هم دهمايون د بحري کشتيو بيړۍ چنار کلې ته د وسايلو د ور رسولو لارې بندې کړې وې.

خو د رومي خان توپخانې دخپل ښکتنې خراب موقعيت په خاطر اغيزمنه بمبارې نه شوه کولاې. نو په دې توګه د وخت د زياتيدو او د ناکامه بمباريو له مخې رومي خان هم سربدا اله شوې و . هغه د چنار د کلا د ولکې کولو له پاره يو بل پلان جوړ کړ ، هغه دخپل خلالت نومې غلام سره سلا مشوره وکړه او ددې مشورې نه وروسته هغه د چنار دکلا تر مخه په خپل غلام باندې د وهلو بريد وکړ.د غلام د وهلو دغه حال د شيرشاه سوري لښکر د کلا د ديوالو څخه نندا ره کاوه . کله چې هغه غلام د وهلو څخه تنګ شو نو د پخوا څخه دجوړ شوې پلان په مطابق يې دخپل ځان د خلاصون په خاطر د چنار د کلا په لور منډه کړه. کله چې هغه ساده فکره افغانانو وکتل چې د مرګ نه د خلاصون په خاطر هغه بيچاره غلام دوې ته د پناه اخستلو په خاطر د کلا دروازو ته را رسيدلې دې نو هغه ته يې د پناه د ورکولو په خاطر د ښار کوچنۍ دروازه لږ څه پرانسته او هغه ته يې کلاته د ورننوتلو اجازه ورکړه. دې غلام هم د لږ وخت په تيريدو سره دغه افغانان په خپل ځان باوري کړل. د شيرشاه سوري عسکرو پخپله غوښتل ددې غلام څخه دا معلومه کړي چې د رومي دتوپخانې سره په څه ډول مقابله شونې ده. په همدې خاطر هغوې دې غلام ته د کلا ټول پټ ځايونه ور وښوول او دخپله ځانه د جوړشوې دفاعي پلان په اړه يې هم ورته پوره معلومات ورکړل.

په دې ټولو هر څه د پوهيد و وروسته غلام يوه ورځ په پټه توګه ووت او و تښتيد. او خپل بادار رومي خان يې دټولو هغو رازونو څخه چې د کلا په دننه کې يې تر لاسه کړي و خبر کړ ، رومي خان ددې ټولو معلوماتو د تر لاسه کولو وروسته د همايون خان څخه د کشتيو د منار د جوړولو اجازه و غوښته ، تر څو ددې لارې و توانيږي د شيرشاه سورې د لښکرو د موادو د ترسيل لارې چارې بند ی کړاې شي. همايون ورته فرمان ورکړ چې هغه هر هغه څه چې ددفاع له پاره اړين ګڼې ترسره کولاې يې شي.

ددومره زياتو اختياراتو د ترلاسه کولو وروسته، رومي خان په څو مياشتو کې دکشتيو د پاسه داسې يو مينار جوړکړ چې د چنار کلې هر يو کونج ترې د ورا يه ښکاريده. دمينار د تياريدو وروسته رومي خان دهمايون څخه اجازه و غوښته چې د کشتيو دا مينار کلاته را نژدې کړي ، او ترڅنګ يې دا غوښتنه هم وکړه چې همايون دې خپلو لښکرو ته په دې کلا باندې د هره اړخه ديرغل کولو حکم و کړي او تر هغې دې جنګ ته دوام ورکړي تر څو کلا په مکمله توګه فتحه شوي نه وي.

همايون همدا سې وکړل ، اخر جنګ پيل شو او تر نيمې شپې پورې يې په پوره ځواک سره دوام وکړ. په دې جګړه کې نژدې اوه سوه مغل عسکر له منځه ولاړل ، او د ډيرو سختو هڅو سره سره بيا هم کلا فتحه نه کړل شوه . ددې يو علت دا و چې د شيرشاه سوري عسکرو دخپلو مورچلو څخه د کشتيو دا مينار تر اور لاندې و نيو او ددې مينار يوه برخه يې له منځه يوړه ، خو په دويمه ورځ تر سهاره پورې رومي خان هغه بيرته ترميم کړ. کله چې هلته په کلا کې د شيرشاه سوري عسکرو وکتل چې د مغلو عسکرو هوډ ځواکمن دې او يوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورځ نه يوه ورځ به دوې په دې کلا باندې ولکه کوي نو هغوي ددې ويرې څخه همايونه ته د سولې پيغام و ليږه او د کلا دپرېښولو له پاره يې ورته شرط وړاندې کړ چې دهغې په مقابل کې به دوې ته سلامتئ او امن ورکوي.
همايون هم د شيرشاه سوري دلښکر سالارانو ته د هغوې دځانو د سلامتئ ډاډ ورکړ او په دې ترتيب يې په کلا باندې ولکه وکړه. د چنار په کلا باندې د قبضې کولو وروسته مغلو د وينو په تويولو لښتې وبيول. که څه هم هغه رومي خان ته د دې وعدې د پوره کولو حکم کړې وخو دهغې يو باوري سالار «مو ويد بيګ» چې د دربار يو اعلې افسر و په هغې حکم کې ردوبدل وکړ. او دا يې په کې و ليکل چې د افغانانو لاسونه دې پرې کړل شي. دد ې پايلې داشوې چې رومي خان دشيرشاه سوري ددوه زره توپچي عسکرو له ډلې څخه د اوه سوه کسانو لاسونه پرې کړل اوپه دې ترتيب د چنار په کلا باندې همايون ولکه وکړه.
دبله اړخه شيرشاه سورى هلته د چنار په کلا کې د خوراک څښاک او فوځې مواد زياتې ذخيرې ځاې په ځاې کړې وې او د دې شيانو دخوندى ساتنې له پاره يې پوره ساتونکي ټاکلي وو او دا هيله يې درلوده چې د برسات د موسم د پيل کيدو پورې به دوې په کلا کې ددې د عسکرو او دکلا خوندي ساتنې د نده تر سره کوي. ترڅنګ يې شيرشاه سوري دا هيله هم درلوده چې که چيرې د برسات د موسم دپيل کيد و پورې ددې عسکر هملته محاصره او د يرغلګرو مقابله وکولاې شي نو تر هغه وخته پورې به هغه هم د بنګال څخه خپل عسکر را باسي او په دې ترتيب به دخپلو عسکرو ځواک هم ورزيات کړي او دهمايون په مقابل کې به يې حالت نور هم غښتلې شي او کلا به د سقوط نه و ساتي.
خو د چنار کلا ساتونکو دهغه دا هيله پوره نه کړه، په درې مياشتو کې په کلا کې د هغه سالارانو دهمايون په مقابل کې ګونډې ووهلې ، دا په داسې حال کې چې دبرسات موسم ته لا تر اوسه دوه مياشتې پاتې وې. اوس شيرشاه سوري په دې فکر کې و چې د چنار د کلا وروسته به همايون دهغه پر خلاف حرکت وکړي. د چنار د کلا د دلاسه ورکولو وروسته په څو ورځو کې شيرشاه سورې ته يو بل بد خبر ورسيد چې دهغه زوې جلال خان او د صاحب خان مشر ورور مقرب خان چې د بنګال د ګوډ ښار يې محاصره کړې و نو دمحاصرې په وخت کې مقرب خان په ډيرې ميړانې سره د کلا د ديوالونو په لور حرکت کړې و خو هغه په هغه خندق کې چې د کلا چارچاپير کنل شوي ډوب او هلاک شو .دمقرب خان د مړينې خبر صاحب خان ته لکه د برق د ټکان په څير وګرزيد.د بله اړخه شيرشاه سوري هم د مقرب خان په مړينه او د ګوډ دجنګې مهم په نيمايي کې په پرېښولو باندې ډير انديښمن شو ، خو بيا هم د شيرشاه سوري زوې جلال خان دګوډ د کلا د نيولو دې پلان ته دپخوا په څير دوام ورکړ. ترڅنګ يې شيرشاه سوري دهمايون په خلاف د رهتاس د شهزاده را جه هرکشن سره له يوه اړخه خپل اړيکې ښه کړل او دبله اړخه يې د هغه څخه کومک هم وغوښت خو راجه هرکشن دهمايون پر خلاف د جنګ څخه انکار وکړ، هماغه و چې د راجه هرکشن پر خلاف د شيرشاه سورى غصه او قهر دپخوا په نسبت نور هم زيات شو.

۱۸

درهتاس راجه هرکشن د خپل راج محل يه يوه خونه کې ځانته ناست و چې دهغې لور شهزادګۍ ګنګا دغې خونې ته ورننوتله ، دخپلې لور په کتلو سره راجه هرکشن ډيرزيات خوشحاله شو او په خپل څنګ کې يې ورته دکيناستو اشاره وکړه. شهزادګۍ مخکې راغله او دخپل پلار تر څنګ کيناسته. تر يوه وخته پورې دواړه پټه خوله ناست وو ،بيا راجه په ډير غور سره خپلې لور شهزادګۍ ته وکتل او ترې و يې پوښتل:
ګوره لورجانې ! ايا د کوم ضرورې خبرې په خاطر دلته راغلې يې.اويا دې غوښتل چې هسې زما تر څنګ څو لحظې کينې.دهغه په خبره شهزادګۍ ګنګا مسکۍ شوه او ويې ويل: نه پلار جانه ! زه د يوې ډيرې ضرورې خبرې له پاره ستا څنګ ته راغلې يم. هرکشن ورته په ډيره مهربانۍ سره وويل چې اوس نو ووايه لورې !ته څه ويل غواړې ؟دهغه په ځواب کې شهزادګۍ ګنګا وويل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

پلارجانه ! ستا د ساتونکې ډلې هغه ځوان چې ما د کوچي قبیلې د سرادر فدايي خان د پلټنې له پاره استولې و ، هغه بیرته را ستون شوې دې. هغه نه فدايي خان پیدا کړې او نه یې د کوچیانو د قبیلې کوم درک خرک معلوم کړې دې. په دې اساس زه غواړم له تا څخه اجازه واخلم. دهغې په دې خبره راجه هرکشن ټکان شانته وخوړ او ویې ویل چې لورې څه ډول اجازه ؟ په ځواب کې ورته شهزادګۍ ګنګا وویل:

پلارجانه ! ماته هغو ناکامه راستنو شوو عسکرو هم وویل چې صاحب خان چې څه موده مخته د کوچیانو د قبیلې د سردارفدايي خان غلام و او ګیدړې به یې ښکارولې او پوستکي به یې ترې ویستل او پلورل به یې. هغه نن سبا د شیرشاه سوري په لښکر کې شامل شوې دې او په دې ورځو کې د «وندهیاچل» په غرنیو سیمو کې میشت دې. شیرشاه سوري هم دخپلو لښکرو سره یو ځای په همدې ځای کې پړاو کړې دې، او اوس ورته خبر راغلې چې همایون د شیرشاه سوري څخه د چنار کلا نیولې ده ، زه غواړم چې د خپلې «داسې اوما» سره یو ځای د نارینه و عسکری کالي وا غوندم او د وندهیاچل د غرنیو سیمو په لور ولاړه شم. هلته د صاحب خان سره ووینم ، او دهغه څخه د فدايي خان په اړه معلومات تر لاسه کړم. نو که چیرې زه د فدايي خان سره ووینم نو بیا به ماته معلومه شي چې هغه ځوان څوک و چې زما درې واړه «سوئمبرونه» یې ګټلي و. پلارجانه ! تاته خو معلومه ده چې د وندهیاچل غرونیزه سیمه ددې ځایه ډیر لرې نه ده او زه به دهغه ځایه ډیر ژر بیرته را ستنه شم.

کله چې شهزادګۍ ګنګا خاموشه شوه نو پلار یې راجه هرکشن ورته وویل: لورجانې ! زه تا هلته د ورتلو څخه نه منه کوم. خو په یوه شرط تاته د تللو اجازه درکوم چې ته به دخپله ځانه سره څو کسه ساتونکې هم وړې. د خپل پلار په دې خبره شهزادګۍ په یوه درنګ سره وویل چې: هو ، پلارجانه ! زه او اوما به دخپله ځانه سره څو کسه ساتونکي هم اخلو. راجه هرکشن ورته وویل:

خو ګوره لورجانې ! تا پخوا هم د یوه ځل څخه زیات د صاحب خان سره بد سلوکي کړې ده ، ایا هغه به له تا سره خبرې کولو ته غاړه کیږدي ؟ او ایا هغه به ستا د پوښتنې په اساس تاته دفدايي خان په اړه معلومات درکړي ؟ دهغه په دې خبره شهزادګۍ وویل:

پلارجانه ! ستا اندیښنې په ځای دي ، خو ته پوهیږې چې صاحب خان له ما سره ډیره زیاته مینه کوي ، زه به دهغه سره داسې نرمې او د مینې نه ډکې خبرې وکړم چې دهغې څخه به هغه ته ډیره خوشحالي ور په برخه شي. او زما د پوښتنې سره سم به ماته د فدايي خان په اړه معلومات راکړي په دې ترتیب سره به زه د خپل مصنوعي حرکاتو له مخې دهغه څخه خپلې موخې تر لاسه کړم. دهغې په دې خبرو باندې راجه هرکشن ځواب ورکړ او ورته یې وویل: لورې ته دا کار هم وکړه او پایلې یې ووینه ! ما خو تاته ویلې چې ستا په هره معامله کې به زه له تا سره ملګرې اوسم ، دخپل پلار هرکشن د دې ځواب په اوریدو سره شهزادګۍ خوشحاله شوه ، بیا دواړه پلار او لور دهغې خونې څخه را ووتل. هرکشن دخپلې لور د سفر له پاره تیارې پیل کړ ، هغې ته یې دخپلو ساتونکو څخه یوه ډله ورکړه. او په دې ترتیب ګنګا دخپلې اوما سره یو ځای د دندهیاچل د غرنیو سیمو په لور و خوزیده.

۱۹

د کوهستان په «وندهیاچل» کې میشت صاحب خان یوه ورځ په خپله خیمه کې یوازې ناست و چې شهزادګۍ ګنګا او اودهغې داسي اوما دواړه یو ځای ور ننوتلې. دواړو دنارینه و جنګي کالي په ځان کړي و او خپل مخونه یې په کې را نغاړلي وو ، ددوې د کتلو سره سم صاحب خان دخپله ځایه په یوه ټکان را پورته شو او په یوه درنګ یې خپله توره د تیکې رااوویسته او دوې ته یې وویل چې څوک یاست ؟ او څه ډول مو جرءت کړې چې زما خیمې ته را ننوتئ. ددې خبرې سره سم صاحب خان خپل دواړه لاسونه و پړکول ، دخیمې بیرون ولاړو افغان ساتونکو څخه یې یوه په منډه ځان را ورساوه. صاحب خان ترې په ډیره غضبناکه توګه و پوښتل: دا دواړه څنګه په خپل سره زما خیمې ته را ننوتي دي ؟ دهغه ددې پوښتنې په ځواب کې افغان ساتونکی په داسې حال کې چې سر یې ټیټ کړې و وویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

امیرصیب ! دا دواړه نجوني دي، له تاسره يې کتل غوښتل. په دې خاطر ما هغوې ته ستا سره دکتلو له پاره د درتلو اجازه ورکړه ، ددوې سره څو ساتونکې هم مل دي ، هغوې مو هلته بيرون تم کړي دي ، ددې دواړو نجونو څخه يوه د راجه هرکشن لور شهزادګۍ ګنګا ده او بله يې دهغې داسي اوما ده. اوما ويل چې هغه تا خپل وروړ ګڼي. نو که چيرې هغه له تاسره ويني نو ناراضه کيږي به نه. کله چې دوې خيمې ته را ننوتلې نوما او زما ملګرو پرهغوې ځارنه کوله چې هسې نه چې په دوکې اوفريب سره پرتا باندې حمله وکړي.
هغه ساتونکې تر دې ځايه خبرې وکړې ، دهغه په دې خبرو صاحب خان مسکې شانته شو ، ساتونکې ته يې وويل چې ته اوس تللې شې. زه به ددوې سره په خپله خبرې وکړم. دد ې خبرې سره سم شهزادګۍ ګنګا او دهغې داسې اوما دواړو دخپلو مخونو څخه نقاب لرې کړ. صاحب خان شهزادګۍ ګنګا ته د کتلو پرته اوما ته مخ کړ او ورڅخه يې و پوښتل:
اوما خورجانې ! ته څنګه يې ! ايا څه داسې ضروري خبره وه چې ته يې د شهزادګۍ سره يو ځاې تر دې ځايه زما خيمې ته په را تللو مجبوره کړې يې ؟ دهغه ددې پوښتنې په ځواب کې د اوما په ځاې شهزادګۍ ګنګا په خبرو پيل وکړ او ويې ويل:
صاحب خانه ! که ماته دخبرو کولو اجازه وي نو زه څه ويل غواړم. زه پوهيږم چې ته اوس هغه پخوانې صاحب خان نه يې . بلکه د شيرشاه سورې د لښکرو اعلې سالار يې. ته د ډير زيات عزت او مرتبې خاوند يې. نو په دې خاطر مې د څه ويلو تر مخه له تا څخه اجازه اخستل غوښتل. ددې خبرې وروسته شهزادګۍ په ډير غور سره د صاحب خان مخ ته کتل او بيا يې په نرم او مينه ناک اواز سره وويل:
صاحب خانه ! بې شکه چې ته به ما خپله دښمنه ګڼې. خو اوس چې ستا خيمې ته را ننوتې يم نو ته ما ته د کيناستو ست هم نه کوې. دهغې په دې خبره صاحب خان ورته وويل چې نه ! هيڅکله هم ! زه تاته دکيناستو ست نه کوم. هر هغه څه چې ته يې ويل غواړې په ولاړه ولاړه يې ووايه ، زه به يې ځواب درکړم اوبيا زما دخيمې څخه وځه. د صاحب خان په دې وچ ځواب سره شهزاګۍ اندېښمنه او غمګينه شوه ، او په نيغه يې ترې وپوښتل:
ګوره صاحب خانه ! د شيرشاه سوري په لښکر کې د را ننوتلو مخته ته د کوچي قبيلې د سردار غلام وې. دهغې قبيلې د سردار نوم فدايي خان و. ما ددې فداې خان ډيره پلټنه وکړه ،خو تر اوسه مې دهغې په اړه هيڅ ډول معلومات نه دي تر لاسه کړې. زه او اوما د څو کسو ساتونکو سره يو ځاې ستا دربار ته راغلو چې که ته وکولې شې او ما ته د فدايي خان په اړه څه معلومات راکړې. صاحب خان ورته په ډيرغور سره د کتلو وروسته وويل:
ستا د کوچي قبيلې د سردار فداې خان سره څه کار ؟او څه درپيښ شوي چې دهغې د پيدا کيدو په خاطر ان زما د خيمې پورې را ورسيدې؟ دهغه په دې خبره شهزادګۍ په ډيره غمژنه توګه وويل چې:
ګوره صاحب خانه ! زما پلار زما د واده کولو په خاطر هلته په خپل رياست کې درې سختې مقابلې پيل کړې وې او دا درې واړه مقابلې په درې پړاونو کې تر سره شوې. په دې مقابلو کې د راې سين ، ميواړ او کالنجر شهزادګانو او تر څنګ يې ځايي اتلانو هم ګډون درلود. خو هيڅ يو يې ددې درې واړو مقابلو په ګټلو بريالې نه شو. خو دا مقابلې يو نقاب پوښه کس و ګټلې ، چې تل به د مقابلې په اخري وختو کې را څرګندېده ، په تور رنګه اسپ به سپور و او ځان او مخ به يې هم تور رنګه کالو پوښلې و ، اوس نو زه يو ائې دهماغه نقاب پوښه په لټون پسې يم. ځکه چې هغه زما درې واړه مقابلې «سوئمبر» ګټلې دي او دا دهغې حق دي چې ما دخپل ژوند تل پاتې ملګرې کړي. خو د مقابلو ددريم او اخري پړاو د ګټلو وروسته هغه ماته همدومره وويل چې« هغه ما نه خوښوي» ، او بيا ولاړ. بس صاحب خانه ! زه غواړم د فدايي خان څخه دهمدې کس په اړه معلومات تر لاسه کړم ، او په دې ځان و پوهوم چې هغه څوک دي ؟دکوم ځاې او سيدونکې دې ؟او اوس چيرې اوسيږي ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

دهغې ددې خبرو دکولو وروسته صاحب خان ترې په ډېرې کرکې سره وپوښتل او ورته یې وویل: ګوره د رهتاس شهزادګۍ! فدایي خان ته به څه معلوم وي چې هغه نقاب پوښ چې ستا سوئمبر یې ګټلې هغه څوک دې؟ دکومه ځایه راغلې او بیا چیرې ولاړ؟ دهغه په دې خبره شهزادګۍ یو دم وویل: ګوره صاحب خانه! هغه وخت چې د سویمبر دویمه مقابله روانه وه نو هغه وخت فدایي خان دهغه نقاب پوښ سره د څه خبرې له پاره راغلې و. دلږ وخت له پاره یې دهغه سره خبرې وکړې او بیا ترې ولاړ. نو دهمغې څخه ماته دا ډاګیزه شوه چې فدایي خان به دا نقاب پوښ پیژني. صاحب خانه! زه پوهیږم چې ته زما څخه کرکه کوې. دا ځکه چې ما له تا سره ښه سلوک نه دې کړې خو د انسانیت له مخې زه له تا څخه هیله کوم چې ته ماته د فدایي خان دځاې ځیګي په اړه معلومات راکړې.

شهزادګۍ چې کله چپ شوه نو صاحب خان هم د څه اوږدې خاموشۍ وروسته څه فکر وکړ او بیا یې شهزادګۍ ته وویل:

ګوره ګنګا! څو میاشتې کیږي چې ما د فدایي خان قبیله پرې ایښې ده، اوس نه پوهیږم چې فداې خان به چیرې وي او په کومو زمکو کې به دخپلې قبیلې سره یو ځاې قدم ږدي. ته هسې دې لورې ته راغلې یې. زه تاته د فدایي خان د ځاې ځیګي په اړه هیڅ هم نه شم ویلې. اوس ته زما دخیمې څخه تللې شې. خو اوما خورې! ترهغې چې تا پورې اړه لري، نو ته چې هر څومره وخت وغواړې دلته په ډیر عزت او درنښت سره زما دخور په څیر زما سره اوسیدلې شې.دهغه په دې خبره اوما وویل:

زما درونده او قدرمنه وروره! ستا ددې وړاندیز ډیره ډیره مننه! زه به ستا په لښکر کې ځکه تم نه شم چې زه د شهزاګۍ ګنګا سره یو ځاې راغلې یم او دهمدې سره بیرته تلل غوره ګڼم. دهغې په دې خبره صاحب خان د اوما څخه سترګې را وګرځولې او په شهزادګۍ یې ورونښلولې او ورته یې وویل: شهزادګۍ ګنګا! ته اوس له دې ځایه تللې شې. تا چې څه له ما څخه پوښتل، دهغې ځواب دې واورید. دصاحب خان ددې وچ ځواب په اوریدو سره شهزادګۍ ګنګا د ډیره قهره خپلې پښې په زمکه و دربولې او د خپلې داسې اوما سره یو ځاې دهغه د خیمې څخه بیرونه ووتله. او بیا دخپلو ساتونکو سره یو د رهتاس په لور روانه شوه.

۲۰

شیرشاه سوري په خپله خیمه کې یواځې ناست وچې صاحب خان یې په ناڅاپه توګه په دروازه کې ودرید. په دروازه کې د دریدو سره سم یې په ډیره عاجزانه توګه د ورننوتلو اجازه وغوښته. په ځواب کې ورته شیرشاه سوري په ډیره مهربانۍ او پلرني شفقت سره وویل. دلته راشه او زما تر څنګ کینه، زویه! زه غواړم له تا سره په یوې ډیرې مهمې موضوع باندې خبرې وکړم. صاحب خان ور وړاندې شو او دشیرشاه سوري تر څنګ کیناست. دهغه دکیناستو وروسته شیرشاه سوري هغه ته مخ کړ او ورته یې وویل:

صاحب خانه زویه! دهر څه دمخه باید تاته وواېم چې زه تاته د خواص خان لقب درکوم، ما لښکر ته هم اعلانونکې ور لیږلې دی تر څو اعلان وکړي چې له دې وروسته به تاته د صاحب خان په ځاې د خواص خان په نامه غږ کوي.

خواص خانه، زما زویه، واوره! دویم دا چې زه ستا دورور مقرب خان په مړینه ډیر زیات غمګین شوې یم. داسې ونه ګڼې چې ته به په دې غم کې یواځې یې. په خداې سوګند چې زه په دې غم کې له تا سره شریک یم.

خواص خانه! دریمه خبره داده چې: ته پوهیږې چې زما زوې جلال خان د بنګال ښار تر اوسه پورې په خپله محاصره کې ساتلې دې خو تر اوسه یې کومه بریا نه ده په برخه شوې. دهمدې کشمکش په جریان کې ستا ورور مقرب خان هم له منځه ولاړ. زما زویه! زه پوهیږم چې ستا د موجودیت نه پرته دا کلا نه شی سوبه کیدې. که ستا خوښه وي نو زه به همدا اوس دخپل لښکر نیمایي برخه ستا په واک کې درکړم تر څو ته همدا نن د ګوډ په لور روان شې. او په ګوډ باندې حمله وکړې او هغه ژر تر ژره سوبه کړئ، زه هیله لرم چې په ګوډ به ستا دحملې په صورت کې تاسې بریا تر لاسه کړئ. خواص خانه! ما هلته همدا نن سهار څو کسه قاصدان ور استولي دي.خپل زوې جلال خان ته مې پیغام ور لیږلې دې چې خواص خان د یوه غښتلي لښکر سره یو ځاې هلته ګوډ ته در رسیدونکې دې نو په دې خاطر ستا د

(c) ketabton.com: The Digital Library

قومندې لاندې چې کوم عسکر دې او کوم چې د خواص خان سره درځي د ټولو ستر قومندان به خواص خان وي او جلال خان به ستا د قومندې لاندې وي. دهمدې قاصدانو په لاسو ما جلال خان او د ګوډ محاصره کونکي لښکر ته هم دا پیغام ور استولې دې چې ما صاحب خان ته اوس د خواص خان لقب ورکړې دې په دې اساس ددې وروسته به صاحب خان د خواص خان په نامه یادوئ. وایه زویه ! زما ددې وړاندیزونو په اړه ته څه ویل غواړې؟

په ځواب کې خواص خان وویل:

زما محسنه ، زما پالونکیه ! زه به په ځواب کې څه ووایم ! ته چې هر څه ماته وایې نو هغه به ماته د حکم درجه لري ،ستا د وینا په مطابق به زه همدا نن د ګوډ د ښار په لور حرکت وکړم او هلته د ور رسیدو سره سم به انشاءالله تاته ډیر ښه خبرونه را ولیږم. زه به د بنګال حاکم سلطان محمود ته د ساه اخستلو وخت هم ورنه کړم. تر هغه وخته پورې به پرې حملې کوم تر څو چې د ګوډ کلا نه وي سوبه شوي.

د خواص خان ددې ځواب په اوریدو باندې شیرشاه سورې ډیر زیات خوشحاله شو او بیا یې ورته وویلې:

خواص خانه واوره ! زه به هم ستا په نه موجودیت کې ارام نه کینم. بلکه د رهتاس په راجه هرکشن باندې حمله کوم او په هرصورت به په رهتاس د ولکې کولو کوشش وکړم. ددې کار د ترسره کولو وروسته به خپل لښکر د وندهیاچل دغرنیو سیمو اود بهارکنډ د کلا څخه ، چې هلته زمونږ ښځې او خوراکي توکي دنورو اړوندو شیانو سره یو ځاې ځاې په ځاې شوي دي ، ټول د هغه ځایه د رهتاس کلا ته منتقل کړم. په دې اړه ستا آند څه دې؟

خواص خان ورته وویل: زما درونده شیرشاه !دا ډیر غوره نظر دې د چنار دکلا د دلاسه ورکولو وروسته مونږ ته د یوې بلې سترې کلا د پیدا کیدو اړتیا ده. د بهارکنډ کلا زمونږ اړتیاوې نه شي پوره کولې ، د سهسرام کلا هم کوچنۍ ده او زمونږ اړتیاوې نه پوره کوي ، خو په مقابل کې یې د رهتاس کلا ډیره ستره او مستحکمه ده. که چیرې په دې کلا کې مونږ محصور و اوسو او دبیرون څخه کوم یرغل ګر پر مونږ باندې حمله وکړي نو زما په آند چې دهغې کلا سوبه کول به ورته دومره اسانه نه وي. شیرشاه سوري ورته وویل: خواص خانه زویه ! ستا په نه موجودیت کې به زه د رهتاس کلا سوبه کوم او په خپله ولکه کې به یې اخلم. زما په آند چې اوس به زه ستا د تللو له پاره ځان تیار کړم. له ماسره را ځه ، ددې خبرې سره سم شیرشاه سوري خواص خان له لاسه و نیو او د خیمې څخه بیرون ووتل اودهغې د کوچ کولو ټول انتظامات یې مکمل کړل. لږه شیبه وروسته خواص خان د یوه درووند لښکر سره یو ځاې د وندهیاچل دغرنیو سیمو څخه د ګوډ د ښار په لور کوچ وکړ.

۲۱

یوه ورځ په داسې حال کې چې جلال خان د ګوډ د ښار په چارچاپیر کې دخپل لښکر تر منځ د ماسختن د لمانځه څخه فارغ شو ، یوه ساتونکي ورته په غوږ کې وویل چې:

محترمه جلال خانه !صاحب خان چې زمونږ اقا شیرشاه سوري ورته د خواص خان لقب ورکړې دلته زمونږ پړاو ته را رسیدلې او دلږ ځنډ وروسته به له تاسره وویني. ددې خبر په اوریدو سره جلال خان سمدستې د مصلې څخه پورته شو ، مصله یې خپل یوه ساتونکي ته ورکړه او بیا یې دهغه څخه پوښتنه وکړه چې تا ته چا خبر درکړ چې خواص خان زمونږ پړاو ته را داخل شوې دې.

دهغه دخبرې په ځواب کې دغه ساتونکي وویل چې همدا اوس اوس یو عسکر په منډه منډه راغې او هغه ماته خبر راکړ چې خواص خان زمونږ پړاو ته را ننوتې دې. جلال خان ترې دهغه د لښکر په اړه و پوښتل هغه ورته وویل : چې نه خواص خان په یواځې ځان دلته را رسیدونکې دې. دوې لا په همدې خبرو کې مصروف وو ، چې خواص خان آس باندې سپور را ورسیدا او د جلال خان ترمخ په یو ټوپ د اسه را کیوت. جلال خان په ډیره بیړه ورمخته شو ، دواړو لاسونه خلاص کړل او یو بل ته ورغاړې وتل. بیا جلال خان جدا شو او ورته

(c) ketabton.com: The Digital Library

یی وویل: خواص خانه ، زما مشره او زما دوسته ! زه ستا د ورور مقرب خان په مړینه ډېر زیات غمګین شوې یم، را ځه چې زه دې دهغې قبر ته یوسم. خواص خان ور سره په پټه خوله روان شو ، جلال خان هغه د پړاو یوې برخې ته یوړ ،هلته یو قبر جوړ کړل شوې و ، جلال خان ورته وویل چې دا ستا د ورور قبر دې. دلته په درېدو سره د خواص خان سترګې د اوښکو ډکې شوې ، لږه شیبه هلته ودرېدل او فاتحه یی ولوسته ، او بیا بېرته شاته شو . تر لږه ځنډه پورې هلته خاموشي خپره وه، بیا یی جلال خان ته وویل زما سره راځه. جلال خان هم چپ چاپ دهغه سره یو ځاې روان شو بیا دواړه د جلال خان خیمې ته راغلل او هلته کیناستل. خواص خان غوښتل څه وو ایی خو جلال خان پرې را مخته شو او ترې ویی وپوښتل :خواص خانه وروره ! ته ځانته یی که لښکر هم درسره دې. خواص خان ورته په ډېر راز سره وویل:

ګوره جلال خانه وروره ! زه د ګوډ د ښار په شاوخوا فوځی استحکاماتو باندې ډېر ښه خبریم. زه ځانته نه یم له ما سره یو غښتلې لښکر هم شته. خو ما خپل لښکر دوه میله لرې پرې ایښې دې. لښکر همله‌ته پړاو کړې دې ، ګوره جلاله وروره ! له ما سره وخت نه شته ، ډېرې لرې ورځې دلته پاته کیږم. کیداې شې د قاصدانو په لاس تاته دشیرشاه پیغامونه را رسیدلي وي. ددې ترڅنګ تاسې ته به دا خبر هم را غلې وي چې همایون خان پر مونږ باندې یرغل کړې او زمونږ څخه یی د چنار کلا نیولې ده ، اوس زه په ګوډ باندې د ولکې په خاطر دلته راغلې یم ، زما په نه موجودیت کې به شیرشاه د رهتاس په کلا باندې برید کوي اود هغې د نیولو هڅه به کوی.

جلال خانه ! د چنار د کلا د دلاسه ورکولو وروسته له مونږه سره بله داسې مستحکمه کلا نه وه چې مونږ هلته په کې محاصره پاته شو او دهمایون خان د فوځونو مقابله وکړو . په دې اساس په رهتاس باندې ولکه کول ډېر اړین دي . خو تر هغو چې شیرشاه سوري په رهتاس باندې ولکه کوي نو تر هغې باید مونږ د ګوډ کلا هم سوبه کړې وي. دهغه په دې خبره باندې جلال خان ورته وویلې :

خواص خانه وروره ! ما په ګوډ باندې په پرلپسې توګه حملې کړې دي ، ستا مرحوم ورور هم همداسې کړی و . ما ددې کلا د سوبې له پاره هره هڅه او هرکوشش کړې دې خو هر ځل د ماتې سره مخ شوې یم. ددې یو علت دادې چې دګوډ د ښار کلابندي ډېره مستحکمه ده، دښار څلورو اړخونو ته خندقونه کیندل شوي دي او د کلا ستر ستر دیوالونه چې په زیاتو ځایو کې یی پلنوالې تر لسو مترو پورې رسیږي. دهغوې پیاده فوځ د خندق او دیوالونو څخه د میږیو په څیر معلومیږي. خو دخندق څخه تیریدل او تر دیوالونو پورې رسیدل ډېر ملاماتونکې کار دې. اول خو د خندق نه تیریدل اسانه نه دي. او که چیرې څوک ترې تیر هم شي نو بیا د کلا په دیوالونو باندې ورختل شونې نه ښکاری، په دې اساس زه ناهیلې شوی یم چې مونږ دې ګوډ سوبه کړو .

د جلال خان په دې خبرو باندې خواص خان خندونې شو او ویی ویل : ګوره جلال خانه ! نا هیلې ګناه ده . زه د ګوډ د شاوخوا د استحکاماتو او ددې کلا د دیوالونو څخه ښه خبر یم. دا هر څه ما په خپلو سترګو کتلي دي ، ته اندیښنه مه کوه ، زه تاته ډاډ درکوم چې همدا نن شپه به مونږ دګوډ ښار فتحه کوو. دهغه په دې خبره جلال خان حیران شو او ترې ویی پوښتل :دا به څنګه شوني وی؟ خواص خان ورته وویل:

جلال خانه ماته غوږ شه ! زه همدا لږه شیبه وروسته له دې ځایه ځم او خپل فوځ ته ځان رسوم. زما دتلو وروسته به ته د خپل پړاو په لور مخته ولاړ شې ، دښار په دیوالونو د بمونو د ورولو تر څنګ دخندق څخه هم د تیریدو مصنوعي هڅه وکړه ، ستا په دې حرکت به د ګوډ د محصورو عسکرو سترګې ستا لورې ته متوجه شي. کله چې ته دا ډول فعالیت پیل کړې نو زه به د ګوډ پر خلاف حرکت وکړم.

جلاله خانه ! دکومې لورې څخه چې ته حمله کوې نو زه به دخپل لښکر سره یو ځاې بلکل دهغې مخالف لورې ته ورځم ، هلته به زه دښارد شاوخوا د کندل شوي خندق څخه چې د اوبو ډک دې، تیریږم اوبیا به دخپل لښکر سره یو ځاې دښار د دیوالو لورې ته ځان ور نژدې کوم ترڅو په دیوال باندې د رسیو پاتخې جوړې او پرې به د ورختلو هڅه کوم ، په دیوال د ورختلو وروسته چې د ګوډ هر عسکر

(c) ketabton.com: The Digital Library

مې مخته راځي و ژنم به يې. په ديوالونو باندې د ولکې کولو وروسته به زه ستا په لور د راتللو هڅه وکړم ، کله چې د ديوالونو له اړخه ستا پر خلاف مقاومت ختم شي نو ته به پوه شې چې په ديوالو باندې ما ولکه کړې ده ، نو ته به سمدستې او پرته له کومه خطره دخندق څخه را تير شې. دخندق نه د تيريدو له پاره ته د همدا شيبې نه وروسته ځان تيار کړه ، دلښکرو څخه څو تنه و ټاکه تر څو د لرګيو پل جوړ کړي تر څو د خندق په دواړو خواو کې د رسيو په ترلوسره ستا د عسکرو د تيريدو له پاره اسانتياوې برابرې کړي ، تر دې وخته پورې به ما د ښار په ديوالونو خپله ولکه پوره کړې وي اوستا لورې ته به دښار دروازې ته ځان ور رسوم او دروازه به درته پرانيزم. بيا به مونږ دواړه د متحده لښکر سره يو ځاې د ګوډ په ښار کې خپله دنده تر سره کړو ، زه هيله من يم چې همدا نن شپه به مونږ د ګوډ ښار په مکمله توګه تر ولکې لاندې راوړو.

کله چې خواص خان خاموش شو نو جلال خان ورته په ډيرې حيرانتيا سره وکتل او ور څخه يې و پوښتل:

خواص خانه وروره ! ستا دا مشوره خو ډيره اړينه او مهمه ده ، خو ماته د پلې کولو وړ نه برېښي. تر هر څه لمړی ما ته وو ايه چې ته به د خندق څخه څه ډول تير شې. د هغه په دې خبره خواص خان مسکې شو او ورته يې وويل چې ګوره جلال خانه ! دخندق څخه تيريدل دا زما کار دې ، دا چې زه ترې څنګه تيريږم دا به بيا وروسته درته ووايم ، تا ته به په خپله معلومه شي چې هغه څه چې ما ويلي ته به هم همغسې کوې. د دې خبرې سره سم خواص خان د خيمې څخه را ووت ، په خپل آس سپور شو او آس ته يې قمچينه ورکړه او په تيزۍ سره د هغه ځايه ولاړ.

د خواص خان د تللو څخه سمدستې وروسته دشيرشاه سوري زوې جلال خان هم په حرکت راغې. خپل لښکر يې تيارسئ کړ ، بيا دخندق تر غاړې پورې راغې او دهمغه ځايه يې د ګوډ په ديوالونو باندې بمباري پيل کړه او تر څنګ يې د خندق څخه د ښار په لور د تيريدو مصنوعې هڅې هم پيل کړې.

د ښار د ديوالونو د پاسه او د برجونو په داخل کې د بنګال دحاکم سلطان محمود لښکر چې کله وکتل چې جلال خان د معمول پر خلاف د شپې د جنګ کولو پيل کړې دې نو هغوې ډير انديښمند شول. هغوې دا فکر کاوه چې کيدې شي جلال خان د محاصرې د اوږديدو څخه په تنګ راغلې وی اوکوم نوې چال چلوي. هغه به د شپې په وخت خپل لښکر د خندق څخه را تير او د کلا په ديوالونو د ورختلو هڅې به وکړي، په دې خاطر څومره عسکر چې د ديوالو د پاسه ناست و هغوې ټولو هغې لورې ته ورمنډې کړې د کومې لورې چې جلال خان بمباري کوله او غوښتل يې خپل عسکر په ديوالونو ورو خيژوي.

په همدې وخت کې چې جلال خان د ګوډ په ښار باندې بمباری پيل کړه نو خواص خان هم د خپل لښکر سره يو ځاې په حرکت راغې ، هغه دخپل لښکر سره يو ځاې اوږود چکروواهه. او دګوډ دښار دهغه لورې څخه راښکاره شو چې د جلال خان مخالف لورې يې جوړاوه. خپل لښکر او اسونه يې دخندق څخه لږ څه لرې و درول او څو ډلې يې دخپلو آسونو د خوندي ساتنې له پاره و ټاکلې. بيا د خپلو عسکرو سره يو ځاې په سينه خويدونکې د خندق په لور روان شو ، دهغه ملګرو له ځانو سره د خندق څخه د تيريدو وسايل او په ديوالونو باندې د ورختلو له پاره د رسيو پاتخې را خستې وې.

دخندق غاړې ته د رارسيدو سره سم خواص خان يو بل ستر مهم قدم پورته کړ ، تر ټولو لمړی يې دخپلو کوچنيو سالارانو سره سلا او مشوره وکړه او بيا په خپله د اواز پيدا کيدو پرته خندق ته ورکيوت ، هغه له ځانه سره د رسۍ يو سر و نيو تر څو دخندق هغه بلې لورې ته د رسيدو سره سم يې هلته و نښلوي. په دې توګه خواص خان د خندق دواړو غاړو ته دوره درې ځلې لاړ او راغې. هغه په خندق کې درې رسۍ وتړلې، بيا هغه د خندق څخه تير شو او هغه بل اړخ کې څملاست او خپلو لښکرو ته يې د دې رسيو په وکومک سره دخندق څخه د تيريدو حکم وکړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د خواص خان له اړخه د حکم سره سم د هغه لښکر هم د کوم شورو زوګ د پیدا کیدو پرته په سینو و خویدل او تر خندق پورې یې ځانونه ورسول او بیا یې د همغو رسیو په کومک سره د خندق نه تیرشول او د ګوډ د محاصره شوې ښار دیوالونو ته یې ځانونه ورسول او هملته په زمکه څملاستل.

دشپې په تیاره کې د خندق څخه تیریدل او دګوډ د ښار دیوالونو ته ځان رسول د کامیابۍ په لور د خواص خان لمړۍ قدم و. هغه د دې قدم وروسته د بل قدم د اخستوله پاره ځان تیارول پیل کړل. هغه د خپل لښکر سره یو ځای د ښار د دیوالونو څنګ ته ورغې او خپل عسکروته یې په دیوالونو باندې د رسیو د وراچولو حکم وکړ، د هغه د حکم سره سم د هغه عسکرو د ښار په دیوالونو باندې رسۍ ور و غورزولې او خواص خان د خپل لښکر سره یو ځای په ډیره بیړه په هغو رسیو باندې په دیوال ور وخوت. په دیوال د ورختلو وروسته خواص خان همئته د دیوال د پاسه څملاست د هغه سره نور و ملګرو هم همداسې وکړل. کله چې خواص خان وکتل چې اوس د هغه د ملګرو پوره شمیره په دیوالو را ختلې ده نو په خپلې حملې یې پیل وکړ. تر ټولو لمړۍ د برج په لور ورغې او په هغې یې دومره ځواکمنه حمله وکړه چې په برج کې ناست ساتونکې یې ټول له منځه یوړل او په برج یې په خپله ولکه وکړه. کله چې خواص خان وکتل چې اوس نو د هغه ټول لښکر په دیوالو را ختلې دې نو هغه په خپل یلغار باندې پیل وکړ، هغه په ټوپونو، ټوپونو باندې د یوه برج نه بل ته او د بل نه بل ته ځان ورساوه او ټول یې په خپله ولکه کې راوړل، د هغه د حملې څخه یوائې هغه برخه خوندې پاته وه چې د جلال خان سره په جنګ کې را ګیر وه. کله چې د سلطان محمود هغه لښکریانو ته چې د شیرشاه د زوې جلال خان سره په جنګ کې را ګیر وې خبر ورسید چې د هغوې تر شا دښمن په دیوالونو را ختلې او په ښار یې حمله کړې ده، نو د هغوې د پښو لاندې زمکه و ښویده، او بیا کله چې دا خبر ور ورسید چې د شیرشاه سورې ستر سالار خواص خان پرې حمله کړې ده او د خپلې برخې د لښکر سره یو ځای په دیوالو را ختلې دې نو د سلطان محمود په لښکر و کې هغه لږ څه پاته همت او غیرت دواړه سره وخویدل. اوس هغوې د نوې حالاتو سره مخ شوې و. د سلطان محمود هغو لښکرو چې لږ د مخه یې د شیرشاه سورې د لښکرو پر خلاف بمونه او غشې ورول، هغوې د هغې څخه را وګرزیدل او د خواص خان په لور متوجه شول. کله چې د دیوال د دې برخې څخه د جلال خان په مقابل کې مقاومت ختم شو نو هغه وپوهیده چې خواص خان په دیوال د ورختلو وروسته د شا له اړخه په دښمن باندې حمله کړې ده.

د دې سره سم جلال خان د برق په څیر په تیزۍ سره نوې حرکت پیل کړ. او هغه پل چې خواص خان ورته د هغه د تیاریدو حکم کړې و، د هغه د لښکر نجارانو هغه په یوه د رنګ کې تیار کړ، هغه کوچنې شانته پل و چې د خندق د پاسه یې ور وغورزاوه، د پل دواړه سرونه یې د خندق په دواړو غاړو کې میخ کړل او بیا د جلال خان په ګډون د هغه ټول لښکر پرې په ډیره بیړه تیر شول او د ښار د دیوالونو لورې ته ورغلل.

کله چې جلال خان د خپل لښکرسره یو ځای دا ټول عملیات تر سره کول نو د دیوالو څخه د هغه پر خلاف هیڅ ډول مخالفانه حرکت تر سره نه شو. په دې کار سره د جلال خان او د هغه د عسکرو حوصلې ډیرې پورته او قوي شوې. هغوې په چټکۍ سره مخ ته ولاړل او لکه څنګه چې خواص خان په دیوالو باندې د رسیو د ورغورزولو او په دیوالو باندې د ورختلو عمل اجرا کړې و په همغه توګه جلال خان هم د رسیو د پاتخو په کومک سره د خپل لښکر سره یو ځای په دیوالونو ور وخوت. او د ګوډ د ښار ساتونکې چې په دې وخت کې د خواص خان سره په جګړه کې مصروف و د هغوې تر شا یې پرې حمله وکړه.

اوس نو حالات دا ډول و چې د بنګال د سلطان محمود لښکر باندې د دیوالونو د پاسه د دوو اړخونو څخه حمله شوې وه. د مخې له اړخه خواص خان د اور د بڅرکي په څیر پرې را پریوتې و او د شا له خوا پرې جلال خان د نوې جلال او قهر و غضب سره یو ځای د نیا سور اور

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګرځولې وه. په دې ترتيب يې د ګوډ د ښار د ديوالو د ساتونکو شپه نوره هم تياره او يو په بل پسې يې له منځه يوړل او شميره يې ورته را کمه کړه.

د ګوډ لښکر د خپله اړخه ډيرې هڅې وکړې چې خواص خان او جلال خان بيرته د ديوالو څخه کيوتو ته اړ باسي خو دهغوې هره هڅه د ناکامۍ سره مخ شوه ، خواص خان د خپلې حملې په وخت کې يو خونړې انقلاب را وستې و ، کله چې دهغه د تيزو حملو څخه د ښار ساتونکې په شا شول نو دشا له اړخه پرې جلال خان را پريوت او دهغوې عامه وژنه يې پيل کړه . په دې ترتيب په ديوالونو ناست ټول ساتونکې دخواص خان اوجلال خان د لښکرو په لاسو له منځه ولاړل او بيا خواص خان او جلال خان دواړه دښار دديوالونو څخه را کيوتل .

دديوالونو څخه د راکيوتلو وروسته خواص خان او جلال خان د خاص مقاومت سره مخ نه شول ،ځکه د ګوډ د ښار د ساتونکو ډيره برخه هملته په ديوال ختلې وه او هغوې ټول دخواص خان او جلال خان په لاسو باندې له منځه تللي و ، اوس نو د ښار په منځ کې چې څومره لښکر و هغوې لږ څه اخوا ديخوا مقاومت وکړ خو خواص خان او جلال خان هغوې هم يو په بل پسې په ډيره اسانۍ سره له منځه يوړل ، او په دې ترتيب کله چې دشرق څخه دبلې ورځې لمر را خوت ، خواص خان د ګوډ په ښار باندې ولکه پوره کړې وه.

د خواص خان له لورې دګوډ د ښار سوبه ډيرهستره سوبه وه چې هغه دخپلې ارادې ، عزم او هوډ په اساس تر لاسه کړه. بيا ه غه د لمر د راختو وروسته د ښار ټولو برخو کې و ګرزيد او د ګوډ دښار د نظم ونسق د جوړولو کار يې پيل کړ . د ګوډ دښار د سوبې وروسته خواص خان يوا ځې څو ورځې هلته پاته شو او بيا يې ښار د شيرشاه سوري زوې جلال خان ته حواله کړ او پخپله بيرته دخپل لښکر سره يو ځاې د وندهياچل غرنيو سيمو ته دشيرشاه سوری سره د يو ځاې کيدو په خاطر را ستون شو .

۲۲

که له يوه اړخه په بنګال کې خواص خان په زړه پورې برياليتوب تر لاسه کړې و خو د بله اړخه شيرشاه سوری هم بيکاره نه و ناست . د بنګال په لور د خواص خان د استولو وروسته ، د شيرشاه سوري تر مخه تر ټولو مهمه مسئله دخپلو ښځو ، اولادونو او خزانې خوندي ځايو ته منتقلول وو . په دې ورځو کې شيرشاه سوری خپله ښځه ، خپل اولادونه ، خزانې او جنګې سامانونه ټول هملته د بهارکنډ په کلا کې ځاې په ځاې کړي و . خو له يوه اړخه دا کلا ډيره کوچنۍ وه او دبله اړخه شيرشاه سوري ته دا خبرونه هم رسيدل چې د چنار د کلا د فتحې وروسته همايون خان د بهارکنډ په کلا باندې د ولکې کولو په فکر کې دې. دبهارکنډ نه علاوه د شيرشاه سوری په ولکه کې يوه بله کلا هم وه ، چې شير ګړ نوميده او د رهتاس د کلا په شمال کې د سهسرام څخه نژدې شل ميله لرې جنوب غرب لورې ته پرته وه. خو دا کلا هم د اوږدې محاصرې له پاره مناسبه نه بريښيده . هغه د کوچنيوالي تر څنګ د ډيرې مودې له پاره دخوراکي او جنګې موادو د ذخيرو له پاره هم ځاې نه درلود.

څرنګه چې شيرشاه سوري ته د په پرلپسې توګه د همايون له اړخه د بهارکنډ په کلا باندې دحملې او يرغل ويره او انديښنه وه نو په دې خاطر يې ، خپل اولادونه ، ښځې ، خزانې او نور ټول وسايل ددې کلا څخه ويستل پيل کړي و . خو دا کار يې په ډيره پټه توګه تر سره کړ تر څو مغلو ته په دې اړه معلومات تر لاسه نه شي. هغه ددې کار د تر سره کولو له پاره دډيرو سختو لارو څخه چې د کرم ناسه او د سون ددريابونو تر منځ پرته وه کار واخست . ددې تر څنګ يې د رهتاس په راجه هرکشن باندې د حملې او دهغې کلا ولکه کول يې هم په سترګو کې و. رهتاس ډيره ستره کلا وه چې هلته د محاصره کيدو په صورت کې شيرشاه سوري په ښه توګه د مغلو دهمايون خان مقابله کولې شوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغه رهتاس نومې کلا د بهار د ولايت د شااباد په سيمه کې پرته وه ، د رهتاس بله کلا په پنجاب کې پرته وه چې د شرق نه تر غربه پورې نژدې څلور ميله او د شمال نه تر جنوبه پورې نژدې پنځه ميله پراخه پرته وه . دلته زمکه ډيره زياته غريزه او د سترو سترو غونډيو څخه ډکه ده . دهغې په جنوب کې د سون د درياب د غاړې مرکزي مورچل دې چې ددې لارې په اسانۍ سره کولې شی دې کلاته ور ننوځې خو دا ډيره سخته او عمودی لاره ده . په دې لاره کې دپاتخو په جوړولو سره بيا لږ څه اساني را پيدا کيږي . ددې کلا ديوالونه ډير مستحکم او تر ډيره پورې د عبور وړ نه دی او خواشا کې غرنۍ غونډۍ او سترګړنګونه دی ، په دې اساس دهغې ديوالونه د لاندې څخه کنټل کيدای نه شي . نو په دې خاطر د توپ ګولۍ ددې کلا په ديوالونو باندې هيڅ ډول اغيز نه شيندي.

شيرشاه سوري ددې رهتاس نومې کلا د ځای ځيرې څخه په ښه توګه خبر و . هغه په دې پوهيده چې ددې کلا سوبه د سون د درياب دغاړې څخه د حملې په صورت کې شونې ده او دهمدې لارې بريا تر لاسه کيدې شي . په دې خاطر هغه خپل ټول لښکر له ځانه سره يو ځای کړ او دشپې په تياره کې يې د سون د درياب دغاړې څخه د رهتاس د کلا په لور حرکت وکړ .

تر نيمې شپې پورې شيرشاه سوري دخپل لښکر سره يو ځای د سون ددرياب د غاړې څخه درهتاس د کلا ديوالو ته ور نژدې شو . د رهتاس شهزاده راجه هرکشن او دهغه عسکرو هيڅ هيله نه درلوده چې شيرشاه سوري به پرې په دې توګه يرغل راوړي، هغه په دې فکر کې و چې څرنګه چې همايون په شيرشاه سوري باندې حمله کړې ده او دهغه څخه يې دهغه د چنار کلا هم نيولې ده،او شيرشاه سوري د همايون څخه د پټيدو په خاطر د وندهياچل په غرنيو سيمو کې پټ شوې دې، نو په دې خاطر هرکشن ته نه دهمايون له اړخه خطر موجود و او نه د شيرشاه له اړخه يې په دې اړه فکر کاوه.

شيرشاه سوري دهمداسې موقع نه ډيره ګټه پورته کړه او د شپې له اړخه د سون د درياب د سترې مورچې له لورې يې د غرنيولړيو د پاسه د رسيو په کومک سره خپل فوځونه د رهتاس د کلا ديوالونو ته ورسول هغه دا کار په ډيره پټه توګه تر سره کړ، ان تردې چې د رهتاس د کلا په ديوالونو او برجونو چې کوم ساتونکې ويده وو هغوې هم ددوی په راختلو باندې خبر نه شول.

د رهتاس ديوالونو ته د ورنژدې کيدو په وخت کې شيرشاه سوری خپل فوځونه په ډيره پرده کې ديوالو ته نور هم ور نزدې کړل او بيا يې ددو برجونو تر منځ د رسيو پاتخې و غځولې ، بيا د شيرشاه سوري په مشرۍ د هغه ټول لښکر پرته له کومې ستونزې ، او يا خنډ څخه په ديوالونو ور ختلې و.د ښار ديوال څو فټه پراخه و او ان تر دې چې آسونو پرې ځغاسته کولې شوه . د رسيو په پاتخو باندې دخپلو فوځونو د ورختلو وروسته شيرشاه سوري خپل فوځونه په دوو برخو وويشل. دهغوې يوه برخه يې دخپله ځانه سره و ساتله ،او بله برخه يې د هيبت خان نيازی په قومنده کې ورکړه . بيا دواړو يو ځای دا پريکړه و کړه چې شيرشاه سوري به د ديوال د پاسه په ښي لورې برجونو باندې يرغل وروړي او هيبت خان به چپ لورې ته ، او ددې برجونو ټول ساتونکې به له منځه وړي. بيا به دواړه لښکرې يو ځل بيا يو ځای کيږي او بيا به ښار ته د ورکيوتلو هڅه کوي. ددې پريکړې سره سم شيرشاه سوري ښي لورې ته او هيبت خان نيازي چپ لورې ته يرغل پيل کړ.

شيرشاه سوري او هيبت خان نيازي دواړو په ډير راز سره د رهتاس د راجه ټول ساتونکې له منځه يوړل ، تر اوسه لا ښار ددې حالت نه خبر نه و او نه په کې کومه غوغا او هنګامه پيدا شوې وه. ددې وروسته شيرشاه سوري دخپل متحده لښکر سره يو ځای د ديوالو څخه لاندې کيوت او د سون ددرياب په لور چې په هغه ځای کې د کلا پادشاهي دروازه وه ولاړ او دهغې ځای په ساتونکو يې حمله وکړه . ددېځای د ساتونکو د له منځه وړلو وروسته شيرشاه سوري دکلا دروازه پرانسته ، او دخپلو ساتونکو په ولکه کې يې ورکړه . په همدې وخت کې دښار دننه د راجه هرکشن لښکرو ته ددې سترې حملې په اړه معلومات ورپه برخه شوې و. خو اوس وخت له وخته تير شوې و ځکه چې د ديوالو دپاسه چې دهغوې څومره لښکر و هغه شيرشاه سوري له منځه وړې و . اوس نو شيرشاه سوری د سون

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددریاب په لور د دروازې د نیولو وروسته خپل استحکامات نور هم ځواکمن کړي و . خو په دې وخت کې د رهتاس راجه هرکشن هم په ډیره بیړه دخپلو لښکرو قومندانې کوله او د هغې دروازې په لور ور روان و چې شیرشاه سوري پرې ولکه کړې وه . کله چې شیرشاه سوری ته د راجه هرکشن د راتلو خبر ورسید نو هغه یوځل بیا خپل لښکر په دوو برخو وویشه ، یوه برخه یې دخپله ځانه سره و ساتله او بله برخه یې هیبت خان نیازي ته ورحواله کړه . د هیبت خان نیازي برخه لښکر یې د دروازې چپ اړخ ته په سنګر کې کیناوه او حکم یې ورته وکړ چې کله هغه د راجه هرکشن سره په ټکر کې شي نو هیبت خان نیازي دې دخپل لښکر سره یو ځای د راجه هرکشن په لښکر باندې د اړخ له لورې یرغل راوړي ،ترڅو جنګ ډیر اوږود نه شي او راجه هرکشن ته په اسانۍ سره ماتې ورکړل شي.

ددې پریکړې په وخت کې شیرشاه سوري د مرکزی دروازې تر څنګ پاته شو خو هیبت خان نیازي یې چپ لورې کې ورښوول شوي ځای ته ولیږه . هیبت خان نیازی هملته په مورچه کې پټ کیناست . په همدې وخت کې راجه هرکشن هم دغې مرکزی دروازې ته را نژدې شوې و . پخوا له دې چې هغه د شیرشاه سوري په عسکرو باندې برید وکړي ، شیرشاه سوری پر ې په داسې حال کې چې دخپلو عسکرو حوصلې یې کلکې اوپورته وې ، پرې حمله وکړه .

دشیرشاه سوري دا حمله دومره ستره او ځواکمنه وه چې د هرکشن دلښکرو مخکینیو صفونو د هغې تاب را نه شو وړاې.شیرشاه سوري دهغود لمړي لیکو حالت ډیر خراب کړ ، په همدې وخت کې د دیوال د سیوري څخه پټ ناست هیبت خا ن هم دخپل لښکر سره یو ځای را ښکاره شو اود هرکشن د لښکر په یوه اړخ یې حمله راوړه . دهیبت خان نیازي حمله دومره ځواکمنه وه چې د هرکشن دلښکر موورال یې له منځه یوړ . ددې دوه اړخیزه حملو په واسطه د راجه هرکشن د لښکر حالات اوس دکنټرول نه و ، هغوې د چینجو وهلو لرګیو په څیر ګرزیدلي و. تر لږه وخته پورې د رهتاس د دروازې تر څنګ ددواړو دښمنو اړخونو تر منځ سخته جګړه وشوه، هر ې لورې ته د وینو سیلابونه روان وو ، هره ګړۍ د زړونو ټکان زیاتیده ، او د هیلو او غوښتنو د وینو سمندر د توپان په څیر بیرون راوت.

ددې سخت جنګ وروسته د رهتاس شهزاده په داسې حال کې چې په تیښته کې و ، ووژل شو ، تر څنګ یې شیرشاه سوري د هغه پاته لښکر هم له منځه یوړ. لاتر اوسه شپه همغسې په خپلو تیارو کې ډوبه وه چې شیرشاه سوري د رهتاس ټول ساتونکې له منځه یوړل او کلا یې په مکمله توګه په خپله ولکه کې واخسته.

د رهتاس د راجه هرکشن سره د جنګ د فارغیدو سمد ستي وروسته شیرشا ه سوري هملته ولاړ و چې یو قاصد ، په داسې حال کې چې خپل آس یې په ډیره ګړندۍ توګه را ځغلاوه ، ښار ته را ننوت ، په دې وخت کې شیرشاه سوري دخپلو عسکرو تر منځ موجود و ، هغه قاصد په خپل اس سپور د شیرشاه سوري مخې ته راغې . شیرشاه سوري اودهغه ټولو لښکریانو هغه قاصد ډیر ښه پیژاند. ځکه کله چې دشپې په تیاره کې هغه قاصد د شیرشاه سوري مخې ته را غې اودخپله اسه را کوز شو نو شیرشاه سوري هغه و پیژاند. په ډیره چټکۍ سره دهغه لورې ته ورنژدې شو او غوښتل یې دهغه څخه څه و پوښتي، خو هغه قاصد را نژدې شو اوپه ډیره خوشحالۍ سره یې وویل:

اقا !ماتاته یو ډیر ښه خبر راوړې دې. دهغه په دې خبره ترې شیرشاه و پوښتل چې ته خو د خواص خا ن سره یو ځای د بنګال په لور تللې وې، وایه دهغه څخه دې کوم خبر راوړې ؟دهغه په دې خبره قاصد وویل: اقا ! خواص خان یو اځې په یوه شپه کې د ګوډ کلا و نیوله او هلته د څو ورځو د تم کیدو وروسته اوس بیرته ستا لورې ته را روان دې.

اقا !تر نن سهاره پورې به هغه ستا دلښکر سره یو ځای شي. شیرشاه سوري ددې خبرې په اوریدو سره ډیر زیات خوشحاله شو . تر څنګ یې دلښکرو اوسالارانو خولې هم دخوشحالۍ نه نه راټولیدې . ددې نه وروسته شیرشا ه سوري خپل لښکر ته د رهتاس د کلا څخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیرون د خیمو د درولو حکم وکړ . هغه د هرکشن ټوله شاهي کورنۍ بندیان کړې و او دهغوې په ځاې یې د خپلې کورنۍ غړي هلته منتقل کړي و . د هرکشن د وزیر چورامن محل یې د خواص خان له پاره مختص کړې و .

د رهتاس د سوبې په اړه یو شمیر تاریخپوهان وایي چې شیرشاه سوري رهتاس ته د هغه د برهمن وزیر چورامن په لاسویو لیک ور استولې و چې دهمایون په لاسو د چنار کلا د دلاسه ورکولو وروسته اوس دهغه سره کوم خاص ځاې نه شته . په دې خاطر څو کسو افغاني مستوراتو ته هلته په عارضي توګه ځاې ورکړه ، ویل کیږي چې رهتاس ددې سره موافقه کړې وه . په همدې اساس افغاني میرمنې په ډولیو کې ناستې هلته ور ننوتې . راجه په دې خاطر چې د افغانانو ښځې د پردې لحاظ ساتي نو د ډولیو لټون یې لازم و نه ګاڼه او هغوې یې همدا سې پریښول .

خو شیرشاه سوري ددې کلا د سوبې له پاره دپخوا څخه دا پلان درلود چې څنګه چې دا په ډولیو کې سپاره سپاهیان کلا ته ور ننوځی نو سمدستي دې خپلې توري را وباسي او دډولیو څخه دې بیرون را ودانګي . هغه د ښار په دروازه باندې حمله وکړه ، او هغه یې په خپل کنترول کې راوړه ، دروازه یې پرانسته ، اود هغې وروسته یې خپل ټول فوځ کلاته ور ننویست او په دې ترتیب یې راجه هرکشن ته ماتې ورکړي ، په هر صورت ، دا چې حقیقت څه دې بیله خبره ده . شیرشاه سوري هرکشن ته ډیره بده ماتې ورکړه او د رهتاس په کلا یې خپله ولکه ټینګه کړه ، اوس شیرشاه سوری ته دهمایون په مقابل کې یو ډیر ستر او مستحکم سنګر لاسه شوې و .

بل سهار شیرشاه سوري د راجه هرکشن د کورنۍ ټول بند ي غړي خپل ځان ته را وغوښتل . دشیرشاه د حکم سره سم دهرکشن د کورنۍ ټول غړې د شهزادګۍ ګنګا په ګډون دهغه د خیمې تر مخه کتار و دریدل. شیرشاه سوري د راجه د کورنۍ ټولو نارینه و او ښځینه غړو ته په ډیر غور سره وکتل ، بیا یې وویل چې ستاسې څخه دې یو اځې شهزادګۍ ګنګادلته په خیمه کې پاته شي او نور ټول ازاد یاست .دوې ټول کولې شي چې د پخوا په شان په رهتاس کې په پوره امن سره ژوند وکړي . د شیرشاه سوري ددې حکم سره سم ټول خلک په پوره خوشحالۍ سره د خیمې څخه ووتل خو شهزادګۍ ګنګا او دهغې اوما دواړه هملته په خیمې کې ولاړې پاته شول .

د ټولو خلکو د تللو وروسته شیرشاه سوري د اوما په لور مخ کړ او ورته یې وویل چې ګوره لوري ! ستا تر څنګ ولاړه نجلۍ په شکل او صورت کې د راجه هرکشن شهزادګۍ ګنګا معلومیږي ، نو ته څوک یې؟ دهغه په دې خبره اوما وویل چې : زه د ګنګا داسي یم ، او ستا سالار صاحب خان ما په ښه توګه پیژني . هغه ما ته خپله خور ویلې دي . دهغې دد ې خبرې وروسته شیرشاه سوري نیغ په نیغه ګنګا ته مخ کړ او ورته یې وویل :

ګوره ګنګا لورې ! بې شکه چې ته زما تر مخه د یوې بندۍ په څیر را وړل شوې یې . خو ته ما ته دخپلې لور په څیر یې . خو ددې هر څه سره سره زه د یوې بندۍ په توګه تا خپل سالار خواص خان ته ور سپارم. ته به دهغې سره د یوې وینځې په توګه ژوند کوې ، دا به دهغه پورې اړونده وی چې هغه تا د وینځې په څیر ساتي او که ازادوي دی. دا ټول دهغې دخوښې او غوښتنې پورې اړه لري. دهغه په دې خبره ګنګا په احتجاجي توګه وویل:

زه نه پوهیږم چې تا ما څه ډول وګڼي ته ورسپارې ،هغه څوک دې ؟ او ته ولې ما هغه ته ورسپارې؟ او ولې ما هغه ته د وینځې او خدمتګارې په څیر ور سپارې ؟ اوس خو تا ماته خپله لور ویلې دي ایا د یوې لور په څیر ته ما د خپلې کورنۍ د ښځو سره یو ځاې نه شې ساتلاې؟ ترڅو زه دخپل پلار د مړینې وروسته په ډاډمنه توګه خپل ژوند ته دوام ورکړم . دهغې په دې خبره شیرشاه سوری ورته وویل: ګوره شهزادګۍ ګنګا ! ما د پخوا څخه په دې اړه پریکړه کړې وه چې زه به تا خواص خان ته د وینځې په څیر ورسپارم. اوس به ستا د قسمت په اړه همغه پریکړه کوي. په ځواب کې ورته شهزادګۍ وویل چې زه خواص خان پیژنم نه ، چې څوک دې ؟نو زه به بیا ولې دهغه سره د وینځې په څیر ژوند کوم . په ځواب کې ورته شیرشاه سوري څه ویل غوښتل چې په همدې وخت کې خواص خان هم دهغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

خیمې ته را ننوت. شهزادګۍ ګنګا یوځل خواص خان ته په ډیر غور سره وکتل او ما یې هم به کتلو سره خوشحاله شوه. هغه وخت چې خواص خان خیمې ته را ننوت نو شیرشاه سوري ور پورته شو او مخې ته ورغې او ښه راغلاست یې ورته ووایه ، هغه ته یې غاړه ورکړه او د هغه تندې یې ښکل کړ. ورته یې وویل :

خواص خانه زویه ! زه تاته د بنګال د ګوډ د ښار د سوبې په اړه د زړه له کومې مبارکي وایم. خواص خان ورته وویل چې:

زما محسنه شیرشاه سوری صاحب ! زه هم تاته د رهتاس د کلا د سوبې په اړه مبارکي وایم. ددې خبرو وروسته شیرشاه سوري خواص خان له لاسه و نیوه او خپل څنګ کې یې کیناوه او ورته یې وویل :

ګوره خواص خانه زویه ! ما ستا د راتلو تر مخه د شهزداګۍ ګنګا او اوما سره ستا په اړه خبرې کولې. ما د هرکشن ټولې کورنۍ ته ښنه کړې او ازاد کړې مې دي ، خو د شهزادګۍ ګنګا په اړه مې پریکړه کړې چې هغه به تاته د وینځې په څیر در سپارم. اوس دا ستا په لاس کې ده ، ستا خوښه چې له ځانه سره یې ساتې او که ازادوی یې. بیا شیرشاه سوري د ګنګا په لور وکتل او ورته یې وویل:

شهزادګۍ ! دا خواص خان دې چې زه دې ورته د وینځې په څیر ور سپارم. ددې پخوانې نوم صاحب خان دې خو ما صاحب خان ته یو نوې لقب ورکړې او خواص خان مې ترې جوړ کړې دې. اوس دې یو اځې زما د فوځ ستر سالار نه دې زما زوې هم دې. دا د رهتاس په جنګ کې شامل نه و ، همدا اوس اوس د بنګال څخه را ستون شوې دې او د بنګال مرکزې ښار ګوډ یې سوبه کړې دې. ددې وروسته شیرشاه سوري خواص خان ته وکتل او ورته یې وویل:

خواص خانه زویه ! ما ستا خیمه دخپلې خیمې تر څنګ درولې ده. شهزادګۍ ګنګا تاته د یوې وینځې په څیر در سپارم.ته اوس ستړې ستومانه یې، خپلې خیمې ته ولاړ شه او ارام وکړه ، زه به بیا وروسته درسره تفصیلې خبرې وکړ م. شهزادګۍ ګنګا او دهغې اوما هم له ځانه سره یوسه. ځکه چې ګنګا اوس ستا وینځه ده او څرنګه چې اوما د ګنګا وینځه ده نو هغه به هم همدلته ورسره وي. اوس ولاړ شئ او ارام وکړئ

ددې خبرې سره سم خواص خان دخپله ځایه پورته شو او دخپلې خیمې په لور روان شو ،ګنګا دخپلې خولې څخه یو لفظ هم و نه ویست او د خپلې اوما سره یو ځاې په پټه خوله د خواص خان تر شا روانه شوه.

۲۳

د خواص خان خیمه د شیرشاه سوري د خیمې تر څنګ درول شوې وه ، دهغې پراخوالې او جوړښت بلکل دشیرشاه سوري د خیمې په څیرو ، ترڅنګ یې کوم ضروري شیان چې دشیرشاه سوري په خیمه کې ایښودل شوي و په دې خیمه کې هم موجود وو. کله چې خواص خان خپلې خیمې ته راننوت نو شهزادګۍ ګنګا او اوما دواړه د خیمې په دروازه کې تم شوې، خواص خان دخپلې خیمې تر نیمایي پورې رسیدلې و چې تر شا یې وکتل چې شهزادګۍ ګنګا او اوما دواړه همدلته په دروازه کې ولاړې دي. خواص خان دوې دواړو ته په ډیره عجیبه توګه کتل او بیا یې ورته وویل چې ګوره ګنګا دا زما خیمه ده او ته ما ته شیرشاه د وینځې په څیر را کړې یې. اوس نو ته د خیمې په دروازې کې ولې ولاړه یې ؟ را ننوځه ، دا خیمه پر تا حق لري. شهزادګۍ ګنګا ورته همدلته په درېدو سره وویل:

ګوره خواص خانه ! اوس چې وخت او حالاتو زه ستا په لمن کې د رغورځولې یم او شیرشاه سوري هم زه تا ته د وینځې په توګه در کړې یم نو ما ته ووایه چې زه به په دې خیمه کې په کومه توګه او څه ډول ژوند تیروم.

خواص خان تریوه وخته پورې د شهزاګۍ ګنګا ځواب ور نه کړ خو په ډیر غور سره یې ورته کتل ، هغه وکتل چې ګنګا بې چاره اوس د اسې ورانه ویجاړه او حیرانه ده لکه یوه مرغۍ چې د نیمې شپې په تیارو کې باران وهلې او لاره ورکه سرګردانه ناسته وي او نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوهيږي چې کومې لورې ته والوزي. دهغې د هوسۍ په څېر سترګې اوس د زمکې د خړ بدن په څېر ګرزېدلې وې. د وجود غوړوالې يې له منځه تللي او په يوې ژېړې لويدونکې پاڼې باندې بدل شوې و.

خواص خان دا هم وکتل چې شهزادګۍ ګنګا د يوې بې وزرو مرغۍ په څېر چې جاله او د جالې ډکې يې ټول له منځه تللي وی او په نرۍ لښته باندې ځانته ناسته او ويرکوي، بدله شوې ده. دا سې بريښېده چې دهغې د ژوندانه دمستيو ټول هغه وختونه د ورانو ويجاړو او غمونو، حسرتونو او دربدريو باندې بدل شوي دي. هغې به کله کله په ډېره عجيبه توګه د خواص خان لورې ته کتل، دا سې ځرګندېده چې هغه په پټه ژبه خواص خان ته ډېر څه ويل غواړي. خو د مناسبو الفاظو نه پيدا کيدو دهغې ژبه د دې کار نه منه کوله.

خواص خان تر ډېره وخته پورې شهزادګۍ په همدې توګه ولاړه کتله، نو شهزادګۍ ګنګا هم دخواص خان په لور وکتل او بيا يې ورته وويل: زه پوهيږم چې ته اوس زما ډېر بد دښمن يې. خو زه په دې هم پوهيږم چې يو وخت تا له ما سره د زړه له کومې مينه او محبت کاوه خو اوس ته له ما سره دهغه خوبرابره زياته کرکه او نفرت کوې. خو بيا هم ما چې له تا څخه کومه پوښتنه کړې ده دهغې ځواب زما حق دې چې را يې کړې. دهغې په دې خبره خواص خان وويل :ګوره شهزادګۍ ګنګا ! ته د اوما سره يو ځاې همدلته په خيمه کې کينه، زه ځم او بيرته د راستنيدو وروسته به تاته ددې خبرې ځواب ووايم، او په دې به دې پوه کړم چې ته زما په خيمه کې زما د وينځې په څېر څه ډول ژوند بايد تر سره کړې. ددې خبرې وروسته خواص خان دخپلې خيمې څخه ووت. دهغه د وتلو وروسته شهزاګۍ ګنګا په حرکت راغله او دخپلې اوما سره يو ځاې دخيمې منځنۍ برخې ته ولاړه او همدلته په ګدۍ باندې کيناسته.

په خيمې کې د کيناستو نه وروسته شهزادګۍ ګنګا او اما دواړو تر ډېره پورې د خواص خان انتظار وکړ. شهزادګۍ به هره ګړۍ د دروازې په لور کتل ځکه هغه د خواص خان له لورې دخپلې پوښتنې د ځواب او يا دهغه د عکس العمل منتظره وه. خواص خان خيمې ته راغې، دهغه په کتلو سره شهزادګۍ ګنګا او اوما دواړه د خپلو ځايو څخه پورته شوې. خواص خان هغوې ته رانژدې شو او په ډېره نرمه ژبه يې ورته وويل:

ګورئ شهزادګۍ او اوما ! تاسو دواړه کينئ، زما د راتلو په خاطر تاسو ته ددريدو اړتيا نه شته. اوما، ما خو تاته د پخوا څخه خپله خور ويلې دي او اوس هم ته زما د خور په څېر يې، پرتا هيڅ بنديز نه شته، ته ازاده يې، هر چېرې چې دې زړه غواړي تللې شې. او که چيرې ته د شهزادګۍ ګنګا سره يو ځاې اوسيدل غواړې نو هم ستا خوښه ! دهغه په دې خبره اوما سمدستی ورټوپ کړ او ورته يې وويلې:

خواص خانه وروره ! ترټولو لمړۍ خو زه تاته ددې مبارکي درکوم چې ته د شيرشاه سوري دلښکر ستر سالار يې، دهغه زوې يې، او تا ته يې د صاحب خان په ځاې د خواص خان لقب درکړې دې، او ستا د کړچار په مقابل کې يې ته ډېر ښه ستايلي يې. خو زه دخپل ژوند په اړه تا ته بايد ووايم چې زه به د ژوند تر اخري ګړۍ پورې د شهزادګۍ ګنګا تر څنګ و اوسيږم. چيرې چې هغه اوسي نو همدلته به زما ځاې هم وي.

دهغې په دې خبره خواص خان مسکې شو او ورته يې وويل:

ګوره اوما ! ما هم دستا په څېر د ځان ځارونکې او ميړنۍ پيغلې څخه دهمدا سې ځواب هيله درلوده. ته کولې شې په پوره خوشحالۍ سره د شهزادګۍ ګنګا تر څنګ و اوسيږې. ددې خبرو وروسته خواص خان تر لږه دمه خاموشه پاته شو او بيا يې په ډېره نرمه ژبه شهزادګۍ ګنګا ته مخ کړ او ورته يې وويل:

ګوره ګنګا ! زه پوهيږم چې ته شهزادګۍ وې او ته اوس هم زما په سترګو کې همغسې شهزادګۍ يې. په دې کې شک نه شته چې لږه شيبه مخکې شيرشاه سوري ته ما ته د يوې وينځې په څېر را حواله کړې بې. خو زه به تاته دا ډاګيزه کړم چې څرنګه چې زه پخپله يو

(c) ketabton.com: The Digital Library

وخت غلام و م نو په دې خاطر د وينځې او غلام د په احساساتو ښه پوهيږم. ګوره شهزادګۍ ګنګا ! لمړۍ خبره دا ده چې ما ته ازاده کړې يې. اوس ته زما وينځه نه يې ، ته د پخوا په څير شهزادګۍ ګنګا ، او يوه ازاده پيغله يې. ته دخپلې خوښې مالکه يې ، چيرې چې غواړې ولاړه شې اويا و اوسيږې ، دا ټول هر څه په تا پورې اړه لري. په تا باندې به هيڅ ډول بنديز نه وي.

دخواص خان دې خبرو ښايسته او ښکلې شهزادګۍ دخوبونو د خوشحاليو د ډوب سمندر په څپو کې ور وغورځوله. دخواص خان خبرو دهغې دسرو شونډو هغه سوروالې يو ځل بيا د تازه ا وبو ډک کړ او دهغې په ښايست او حسن کې يې تلپاتې والې راوست.

تر ډيره پورې يې د ستورو په رڼا کې درا نغاړلې راز په څير په خندانه توګه د خواص خان په لور کتل ، ځکه دخواص خان ددې نيک سلوک په خاطر دهغې دښکلې څيرې حسن کې نوره هم ځلا راټوکيدلې وه ، او داسې بريښيدله لکه د ګلابو کالې يې چې په ځان کړې وي او يا يې د لمر وړانګې ترخپل ځان را چاپيره کړې وي.

تر لږه وخته پورې شهزادګۍ ګنګا دخوشحاليو په څپو کې ډوبه روانه وه لکه د هغې په لاسو کې چې د کيميا کوم کتاب ورغلې وي. اويا دا چې دخپلې شوق د سجدې له پاره يې کومه استانه موندلې وي. لږڅه وړاندې دهغې حالت مړاوې اود يخ مړکړل شوي نغرې په څير بې اوره او بې نوره وخو اوس د خواص خان خبرو هغه د سهار د سلام کونکو مرغانو او د وريښمو د نرمو تارونو په څير ښايسته او نرم ګرځولې و.

تر ډيره پورې شهزدا ګۍ ګنګا په همدې خوشحاليو او خوبونه کې مسته او ډوبه وه اوبيا يې دهمدې خوشحاليو نه په ډک اواز خواص خان ته وويل : خواص خانه ! زما مهربانه ، زما مربي ، زما محسنه او زما پالونکيه، تا پخوا هم زما د عزت د ساتلو په خاطر پر ما احسان کړې دې ،او نن دې يو ځل بيا پر ما دويم ځل احسان وکړ او زه دې د وينځېتوب څخه خلاصه کړم او ا زادې دې راکړه او بيرته دې همغسې شهزادګۍ وګرځولم. په دې خاطر زه ستا ددې احساناتو د زړه له کومې مننه او شکريه کوم. تر دې ځايه د خبرو کولو وروسته شهزادګۍ ګنګا خاموشه شوه ،نو خواص خان په خبرو پيل وکړ او ورته يې وويل :

ګوره شهزادګۍ ! بله خبره چې ما غوښتل تا ته يې وکړم هغه دا ده چې ته که غواړې چې ددې ځايه ولاړه شې نو درهتاس په ښار کې به ستا د اوسيدو له پاره ډير ښه انتظام وکړل شي. په همغه ستا د پلار په محل کې به ستا د اوسيدو له پاره ډير مناسب او اعلې ځاې درکول شي خو که چيرې د رهتاس دکلا نه بيرون تلل غواړې او هيله لرې چې په بل کوم ځاې کې و اوسيږې نو هلته به هم ستا دخوښې په ځاې کې ستا له پاره مناسب او اعلې انتظام وکړل شي. خو که چيرې ته دخطر احساس کوې او فکر کوې چې څرنګه چې ته پخوا شهزادګۍ وې او يو شمير خلک به ستا عزت ته زيان ورسوي نو ته دلته زما په لښکر کې تر هغې چې ستا زړه غواړې اوسيدې شې ، ستا د ځان ، عزت او ابرو دخوندې ساتنې له پاره به هر ډول امکانات برابر کړل شي. زه چې همدا اوس د خيمې څخه ووتلم او ولاړم نو هغه په همدې خاطر و چې ستا د اوسيدو له پاره ټول امکانات برابر کړم او بيا له تا سره په دې موضوع باندې خبرې وکړم

کله چې خواص خان غلې شو نو شهزادګۍ يو ځل بيا په پوره خوښۍ سره په خبرو پيل وکړ او ورته يې وويل:

ګوره خواص خانه ! زه يو ځل بيا ستا ډيره مننه کوم او ستا نه هيله او غوښتنه کوم چې ايا داسې به شونې نه وي چې زه همدلته ستا د خيمو په ښار کې و اوسيږم اوته زما دلته د تم کيدو په وخت کې زما سره يو بل کومک هم وکړې ، دهغې په دې خبره خواص خان ټکان وخوړ او ترې ويې وپوښتل چې څه ډول کومک؟ شهزادګۍ ګنګا ورته وويل:

زما درونده خواص خانه ! زه يو ځل مخته هم دخپلې اوما سره ستا حضور ته راغلې وم او يوه غوښتنه مې درڅخه کړې وه او زه هغه غوښتنه يو ځل بيا تکراروم. ما تاته ويلې و چې يو چا زما د خپلولو درې واړه مقابلې ګټلې دې اوس همغه زما د ځان ، زما دجسم او زما دمينې خاوند دې او زه غواړم خپل هر څه همغې ته ور حواله کړم ، هغه زه همداسې پريښې يم. خو ما په هر صورت دهغه د لاسته

(c) ketabton.com: The Digital Library

راوړلو عزم کړې دې. هغه زما د خپلولو په مقابلو کې پټ مخ برخه اخستې وه نو ځکه يې زه نه پيژنم چې هغه څوک دې ، دکومه ځايه راغلې او اوس چيرې دې. خود کوچيانو د قبيلې سردارد فدايي خان چې ته يې هم ډير ښه پيژنې ، هغه اجنبي نقاب اغوستونکې ډير ښه پيژني. زه له تا دا هيله لرم چې په اوسني وخت کې ته ماته په خپل لښکر کې يو خيمه را کړې ، زه به په همغې کې د خپلې اوما سره اوسيږم. تر څنګ يې پر ما دا احسان هم وکړه چې زما له پاره د فدايي خان لټه وکړه او څنګه يې چې درک درته معلوم شي نو را وبې ښايه ترڅو دهغه څخه دا وپوښتم چې زما دخپلولو په مقابلو کې هغه نقاب اغوستونکې برخه اخستونکې ځوان څوک و ؟ که ماته معلومه شي نو زه به په همغه وخت ستا دلښکر د خيمې څخه ووزم اودهغه ځوان په لورې به ورشم. دهغې وروسته به ستا له پاره د زحمت ، ستونزو اومشکلاتو سبب نه ګرزم. ځواب کې ورته خواص خان وويل:

ګوره شهزادګۍ ګنګا: ترهغو چې دلته ستا د اوسيدو پورې اړونده ده ، نو تر هغو چې ته غواړې زما د لښکرو په خيمه کې اوسيدلې شې ، خو تر هغې چې دفداى خان د لټون پورې اړه لري نو زه له تاسره ژمنه کوم چې زه به په هر صورت هغه راپيدا کړم او تاته به يې په اړه معلومات درکړم. بيا ته دهغه څخه دخپل ځان د ګټونکې په اړه معلومات تر لاسه کولې شې، اوس ته او اوما دواړه له ما سره يو ځاې راځئ تر څو ستاسې د اوسيدو ځاې ځيرې درته په ګوته کړم. د خواص خان ددې خبرې سره سم شهزادګۍ ګنګا او اوما دواړه په ډيره خوشحالۍ سره د خواص خان ترشا روانې شوې.

خپلې خيمې سره نژدې خواص خان هغوې د يوې خيمې مخې ته ودرولې ، بيا دخيمې د دروازې ترڅنګ خواص خان ودريد او دخيمې ددننۍ برخې په لور يې اشاره وکړه او ويې ويل:

ګوره شهزادګۍ ګنګا او اوما ! دا خيمه ستاسو د دواړو له پاره درول شوې ده ، په دې کې به تاسو دواړه اوسيږئ ، په دې خيمه کې ستاسې د اړتياو هر څه ايښول شوي دي او لکه څنګه چې د شيرشاه سوري اوزما دخيمې تر مخه پيره ولاړه وي نو په همدې توګه به ستاسې دخيمې تر مخه هم پيره ولاړه وي. اوهيڅوک به هم ستاسو اوستاسو د ساتونکو د اجازې پرته ستاسو خيمې ته نه ننوځي. دا ساتونکې به ستاسو د ځانو او مالو پوره پوره خوندي ساتنه کوي خو شهزادګۍ ! په دې خيمه کې د اوسيدو په وخت کې به دوه خبرې يادې ساتې. لمړۍ دا چې هيڅکله به هم زما خيمې ته د راتللو هڅه نه کوئ ، ځکه اوس ما ته ازاده کړې يې اوزما اوستا تر منځ هيڅ ډول اړيکې نه شته. ته اوس دخپلې خوښې خاونده يې ، چيرې دې چې زړه غواړي تللې شې. زه تا خپلې خيمې ته د راتللو څخه په دې خاطر منه کوم چې خلکوته زمونږ د اړيکو په اړه بدګماني را پيدا نه شي.ځکه زه نه غواړم په داسې بدګمانيو کې ځان را لتاړ کړم.

شهزادګۍ ګنګا ! زما دويمه خبره داده چې مونږ د رهتاس کلا نيولې ده نو که چيرې دلته د اوسيدو په وخت کې ته د بدلې اخستلو هڅه وکړې ، پرما يا شيرشاه سوري باندې بريد وکړې نو ياد ساته چې داسې کار کول به ستا حماقت او بې عقلي وي. که چيرې دې کله هم دداسې کولو هڅه وکړه نو خپل ځان به له لاسه ورکړې. بس همدا دوه خبرې وې چې ما غوښتل تاته يې وکړم ، اوس که ته پخپله د عقل او فکر خاونده يې نو خپله ښيګڼه به په خپله احساس کړې.

تر دې ځايه دخبرو وروسته ، خواص خان دلږ څه تم کيدو وروسته بيا وويل:

ګوره شهزادګۍ ګنګا ! ته اوس د خپلې اوما سره يو ځاې دې خيمې ته ور ننوځه ،او په همدې خيمې کې و اوسيږئ ، ددې خبرې سره يو ځاې خواص د خپل جيب څخه د نغدو پيسو يوه کڅوړه را وويسته او د شهزادګۍ په لاس کې يې کيښوده او ورته يې وويل: ګنګا ! اوس به ستا لاسو کې څه نه وي ، او له تاسره به همدا کالي چې په غاړه کې دې دې نور کالي هم نه وي.دا نغدې پيسې در واخله ، په دې کڅوړه کې ما دومره پيسې اچولې دی چې ته د خپلې اوما سره يوځاې پرې خپل ژوند ښه جوړولې شې. د نغدو پيسو کڅوړې د اخستلو سره سم شهزادګۍ ګنګا لږ څه و ريږديده اوپه ډيره عجيبه توګه يې خواص خان ته وکتل ، ځکه خواص خان هغې ته د نغدي

(c) ketabton.com: The Digital Library

پیسو دا کځوړه په زوره په لاسو کې ایښې وه ، ددې وروسته خواص را وګرزید او دخپلې خیمې په لور روان شو . بې چاره او غمژنې شهزادګۍ هم د نغدي پیسو هغه کځوړه له ځانه سره واخستله او د خپلې اوما سره یو ځای تېزسرخپلې خیمې ته ورننوتله .

۲۴

شیرشاه سوري دا فکر کاوه چې همایون خان به د چنار د کلا د نیولو څخه وروسته دهغه نورې سترې سترې کلاګانې لکه بهارکنډ ، شیرګړه اویا سهسرام باندې هم دیرغل کولو هڅې کوي ، هغه دهمدې ویرې په اساس د رهتاس دکلا د نیولو څخه وروسته د خپل لښکر یوه برخه هملته په رهتاس کې پریښوده او پاته لښکر یې د وندهیاچل غرنیزې سیمې کې پرتې د بهارکنډ د کلا په لور راولیږه. خود شیرشاه سوري د هیلو او امیدونو پرخلاف همایون د چنار کلا د سوبې څخه وروسته یو څو ورځې هلته تم شو او بیرته د بنارس په لور راستون شو .

بنارس ته د رارسیدو سره سم همایون هملته د خپل لښکر سره قیام وکړ او دهغې سیمې په شاوخوا کې یې خپلې خیمې و درولې ، او د پخواني بادشاه «اشوک » په یادګاریې غونډۍ یې یو چوتره جوړه کړه . تر دې وخته پورې شیرشاه سوري دخپل لښکر سره یو ځای هملته د بهارکنډ دکلا تر څنګ موجودو. هغه هلته په دې خاطر تم شوې و ترڅو ووینې چې دهغه په اړه دهمایون اراده څه ډول ده .

بنارس ته په ور رسیدو سره همایون ته خبر ورسید چې د شیرشاه سوري ډیر ستر سالار خواص خان بنګال سوبه کړې دې . او اوس په بنګال باندې دشیرشاه سوري بیرغ رپیږي. حکمراني یې هم د شیرشاه سوري د زوې جلال خان په لاسو کې ده . ددې خبرې د اوریدو سره سم همایون ډیر په غضب شو او په دوو پښو و درید چې اوس به نو د شیرشاه سورې په بهارکنډ ، شیرګړه او رهتاس کلاګانو باندې هم یرغل وروړی او ترې نیسي به یې. اوددې کلاګانو د نیولو وروسته به د بنګال په لور ځي او هغه به هم ترې په خپله ولکه کې اخلي .

د بنارس څخه د وندهیاچل دغرنیزو سیمو اوهلته د بهارکنډ د کلا د سوبې په لور د حرکت کولو تر مخه همایون دخپلو سالارانو سره سلا او مشوره وکړه او ددې مشورې وروسته یې خپل یو باوري کس فضل خان د شیرشاه سوري په لورې د قاصد په توګه را و استاوه ، ترڅو دجنګ نوبت را و نه رسیږي او دوې په خپلو منځو کې په سولې سره پریکړه وکړي.

فضل خان د بهارکنډ د کلا سره نژدې د شیرشاه سوری دربار ته حاضر شو او دهمایون دا پیغام یې ورته و رکړ چې هغه شاهې خزانه او نور شاهې لوازمات چې شیرشاه سوری هلته په بنګال کې په خپلې ولکې کې اخستي دې هغه دې پرته له ځنډه د همایون په لور ور ولیږي ، ددې په بدل کې به همایون نه شیرشاه سوري ته دهغه د خوښې کومې کلا ، چنار اویابلې کلا ، د پریښولو ژمنه کوي.

فضل خان شیرشاه سوري ته دا وړاندیز وکړ خو شیرشاه سوری ورته په ځواب کې وویل چې هغه نه غواړی بنګال د خپلې ولکې څخه و کاږي. ځکه چې هغه د بنګال د نیولو له پاره پنځه شپږ کاله هڅې کړې دي او دهغه زیات شمیر عسکر ددې سیمې په نیولو کې له منځه تللي دي، نو اوس به هغه ولې بنګال پریږدي.

شیرشاه سوري دهمایون سفیرته وویل چې :

که چیرې پادشاه د بنګال د نیولو اراده پریږدي نوزه به ورته په بدل کې د بهار کلا ور وسپارم ، او همایون چې په دې اړه هر چاته حکم وکړی نو د بهار کلا به همغه ته ورحواله کړم . ددې ترڅنګ به د بهار او بنګال پولې هم همغه وي چې ددې نه مخته د سلطان سنکندر د حکومت په دوران کې وې .

شیرشاه سورې وویل چې :

(c) ketabton.com: The Digital Library

دديٍ نه علاوه به زه ټول شاهي نښې لکه چتر ، تخت او ...نور ټول شيان د همايون دربار ته ور وليږم او همدا راز د بنګال څخه هر کال لس لکه روپۍ ورکوم. خو دا ټول په دې شرط چې همايون بيرته اګرې ته ستون شي ، له ما سره جنګ و نه کړي او تر څنګ يې په بنګال باندې د حملې د نه کولو ژمنه وکړي.

فضل خان د شيرشاه سوري پيغام دهمايون مخې ته راوړ او هغه ته يې په دربار کې واوراوه. همايون ددې پيغام په اوريدو سره تر يوه حده پورې خوښي ښکاره کړه اوفضل خان يې بيرته د شيرشاه سوري لورې ته و استاوه ، ترڅنګ يې شيرشاه سورې ته دخپله اړخه يو آس او خاص خلعت هم ور وليږه . دغه سفير ته يې دا لارښوونه هم وکړه چې دهغه ټول شرايط مونږ منلي دي نو په دې اساس دې شيرشاه ژر تر ژره په دې عمل وکړي. فضل خان د همايون بابر دا پيغام واخست او يو ځل بيا د وندهيا چل غرنيزې سيمې کې پرتې د بهارکنډ کلا ته ور روان شو .

د سفير د تللو نه څو ورځې وروسته د بنګال حاکم سلطان محمود د خپل لښکر سره يو ځاې په بنارس کې د همايون دربار ته ورغې. هغه ډير سخت زخمي و او د وجود په ځاې ځاې يې پټۍ تړلې وې . د همايون په دربار کې د حاضريدو سره سم هغه دا عرض وکړ چې د شيرشاه سوري اعلې سالار خواص خان د هغه څخه د بنګال د ګوډ ښار ولکه کړې دې خو پاته سيمه لا تر اوسه پورې هم د هغه په ولکه کې ده . هغه همايون ته دا هم وويل چې د شيرشاه سوري په هيڅ ژمنه باندې باور و نه کړي بلکه فوځ ته پر هغې دحملې کولو له پاره د کوچ حکم وکړئ ، او پخوا له دې چې شيرشاه سوري په ټول بنګال باندې ولکه وکړي دهغه دغه لږ پاته فوځ بايد بيرته د بنګاله را وويستل شي ، او که نه شيرشاه به دهمايون پر خلاف دا سې بغاوت وکړي چې بيا به يې ماتول دهمايون له پاره شوني نه وي.

دبنګال حاکم سلطان محمود همايون ته دا ډاډ هم ورکړ چې که چيرې همايون د شيرشاه سوري پر خلاف باندې په بنګال يرغل وکړي نو پخپله سلطان محمود به هم د خپل ټول لښکر سره يو ځاې دهمايون تر څنګ وي او په دې توګه به دوا ړه يو ځاې شيرشاه سوری د بنګاله تيښتې ته مجبور کړو . دبنګال د حاکم سلطان محمود ددې حال په کتلو او سلاګانو سره همايون سمد ستې ، د نه څه کتلي نه ليدلي په څير ، دوه حکمه صادر کړل.

لمړی دا چې خپل لښکر ته يې د بنګال په لور د کوچ کولو حکم وکړ او دويم دا چې هغه خپل سالار خان خانان يوسف خيل او څه نورو برلاسي سردارانو ته حکم وکړ چې هغوې دې د يوه لښکر سره يو ځاې د بهارکنډ په لور وخوځيږي، هلته دې په شيرشاه سوري باندې حمله وکړي او هغه د ماتې وروسته يا ووژني او يا دې بندي له ځانه سره راوړي.

دهمايون ددې ارادو په اړه شيرشاه سوري ته هم خبر ورکړل شوې و نو په دې خاطر يې دهمايون په ژمنو باندې باور له منځه ولاړ . هغه د همايون سفيرته دخداې پامانۍ سوغاتونه او تحفې ورکړې او رخصت يې کړ او د راتلونکو خرابو حالاتو د رامنځته کيدو په اړه يې په ډيره انديښنه کې انتظار پيل کړ.

همايون د بنګال دحاکم سلطان محمود د وينا په اساس په بنګال باندې په دا سې وخت کې د يرغل اراده وکړه چې دخپل باوري سفير له لارې يې دشيرخان سره د پيل شوې خط وکتابت پايلې هم ځانته معلومې نه کړې. نو په دې اساس د بنګال په لور د فوځونو د کوچ کولو دحکم په وخت کې هغه ته دا ډاګيزه شوې نه وه چې شيرشاه سوري به دهغه شرايط منلي وي او که نه. خو همايون يو ځل مخالفانه قدم پورته کړې و نو که بيا يې دشيرشاه سوری د معقوليت د حدودو څخه د اوښتو شرايطو تصديق هم کړې و نو بيا هم په کې د سولې ځاې نه پاته کيده.

دهمايون دا رادو په بدلون کې د شيرشاه سوري له اړخه انکار او نه منل مطرح نه و ، بلکه د سولې دپلان د شنډيدو په اړه ټول مسؤليت د همايون خان په غاړه پريوځي. دهمايون په دربار کې لا تر اوسه پورې هم دا وړانديز تر غور لاندې و چې شيرشاه سوری ته کوم کوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځایونه ورکړل شي، خو بیا هم د سلطان محمود په سلا هغه خپل فوځ ته د کوچ کولو حکم وکړ ، په دې اساس اوس هغه د شیرشاه سوري له اړخه پر هر وړاندیز باندې د غور د نه کولو هوډ کړې و.

ډاګیزه ده چې همایون په خپل شیرشاه سوری د جنګ له پاره را وګماره. او په خپله یې د خپلې بې عقلۍ په اساس د باعزته سولې ټولې شونتیاوې له منځه یوړې. دا په داسې حال کې چې هغه په تیرو وختو کې د شیر شاه سوری همت او وړتیاوې په ښه توګه کتلې وې، او هغه وخت چې هغه د شیرشاه سوري څخه د چنار کلا سوبه کړه نو شیرشاه سوري ددې کلا نه ډیره ستر او مستحکمه ، درهتاس کلا سوبه کړه ،ددې نه علاوه همایون په هیڅ توګه شیرشاه سوري نه شو مجبورلاې چې هغه دې پراخه میدان ته د جنګ له پاره راودانګي او د همایون په مقابل کې دې خپل زور ازمیښت کړي. او نه د شیرشاه سوری سره داسې کوم فوځي مرکزیت موجود و چې د هغې ځاې د نیولو وروسته د هغه فوځي ځواک له منځه ولاړ شي ، د هغه د نقل وحرکت څخه داسې ډاګیزه کیده چې هغه په ډیره سختو لارو او غرنیزو سیمو کې شاتلو ته تیار دې چې د هند تر نیمایی برخې پورې خپرې شوې دې، د هغه د لاسه د چنار د کلا د وتلو سره سره بیا هم شیرشاه سوري ته په همایون باندې د څو اړخونو څخه برلاسې ور په برخه و.

په اصل کې هرد علم او پوهې خاوند ته د شیرشاه سوری په معتدل مزاجۍ او د مطیعې رویې باندې افرین ورکول په کار دي ، د هغه د خط و کتابت څخه دا ډاګیزه کیده چې هغه د همایون ټول شرایط منلي دي،خو یو اځې د بنګال د ولکې د پریښولو څخه یې انکار کړې و ، هغه په دې خبره هم راضی شوې و چې د بنګال د سلطان شاهی نښان ، چتر او تخت د څو نورو مهمو شیانو سره یو ځاې همایون ته تسلیم کړي، هغه د بهار سیمه هم چې د رهتاس نوې سوبه شوې کلا هم په کې شامله وه ،همایون ته د ورتسلیمولو له پاره تیار و ، او دا ټول هغه څه و چې همایون په خپلو سوله لیک کې یاد کړي و. ددې نه اخوا د بنګال په اړه هم د هغه شرایط معقول و، هغه د همایون د باج ورکونکي په څیر ، هغه ته د لس لکو روپیو ورکړې ته هم تیار و ، لنډه دا چې هغه د همایون د سلطنت څخه ډیر لرې په یوه کونج کې اوسیدو ته تیار شوې وا و هلته هم د خپلوا که په څیر نه بلکه د همایون د لاس لاندې او د هغه د باج ورکونکي په څیر. ان تر دې چې هغه د همایون سره هیڅ ډول جنګ ته تیار نه و .

همایون د بنګال په لور خپل فوځونه و خوځول ،نو د شیرشاه او همایون ترمنځ جنګ یو بل شکل و نیوه ، تر هغو چې د همایون اراده د شیرشاه د ځواک تر ځپلو پورې وه نو په دې اراده کې هغه په حقه ښکاریده. ځکه چې د مغلو سلطنت د خوندي ساتلو له پاره دا ډول قدم اړین ګڼل کیده خو د همایون دا مقصد هغه وخت پوره کیداې شو چې شیرشاه سوری د هغه اطاعت کړې وې ، او د زمکې لویشت لویشت ، چې همایون د خپل سلطنت برخه ګڼله هغه ته د بیرته ورکولو له پاره تیار وې.

نو که چیرې شیرشاه سوری په بنګال کې یو ا زاد او خپلوا که حکومت جوړ کړې هم واې نو بیا به هم همایون ته د هغه پر خلاف د فوځ د وراستولو او د بنګال څخه د هغه د ویستل به یوه بانه او عذر واې ، خو د همایون د ټولو شرایطو د منلو سره سره د هغه پرخلاف د فوځ ورلیږل ددې خبرې دلیل دې چې همایون غوښتل په هر قیمت چې شونې وی هغه وځپوی او له منځه یې یوسي.

یا په بل ډول دا سې هم ویل کیدې شي چې هغه جنګ چې شیر شاه سوری د همایون په مقابل کې و کړ په هغې کې نه د هغې مقصد د ا زاد حکومت جوړول و او نه خپل سلطنت ته پراختیا ورکول ،بلکه هغه په پوره توګه د خپلې سلامتیا او خوندی ساتلو په خاطر باندې و جنګید اودا ټول د همایون د رویې په اساس وشول ، هغه بې صبري چې همایون د خپل سفیر د خبرو اترو د پایلو د معلومولو تر مخه و ښوله نو د هغې څخه ډاګیزه کیږي چې هغې خپل شرابط منل نه غوښتل بلکه هغه نه غوښتل چې د چنار یا جون پور کومه سیمه شیرشاه سوری ته پریږدي. که چیرې همایون په بنګال باندې یرغل نه واې کړې نو شیرشاه سوري به د هغه مطیع او فرمانبرداره واې او ددې نه اخوا دا چې شیر شاه سوری نه غوښتل چې د خپل ژوند تر اخره پورې د دهلي پادشاه و اوسي. هغه یو اځې او یو اځې غوښتل د بنګال

(c) ketabton.com: The Digital Library

نیم واکې حکمران و او سي او په همدې باندې قناعت وکړي ، خو کله چې هغه یوځل د همایون پر خلاف د جنګ میدان ته را کیوتو ته مجبور کړل شو نو دهغه ورتیا په خپله مخته راغلي ، او کله چې هغه په دې و پوهیده چې دهغې ورتیا د همایون بابر څخه زیاته ده نو بیا هغه دخپلې دې ورتیا څخه پوره پوره ګټه پورته کولو پریکړه وکړه.

۲۵

دبندهیاچل د غرنیزې سیمې د بهارکنډ په کلا کې چې کله شیرشاه سوري ته خبر ورسید چې همایون د بنګال د نیولو له پاره یو ستر لښکر اخوا ور استولې دې نو هغه سمدستي دخپلو سالارانو غونډه را وبلله ، هغه په دې غونډه کې پریکړه وکړه چې پخپله به دخواص خان سره یو ځاې د سپرو د څو ډلګیو سره د بنګال دمرکزي ښار ګوډ په لور حرکت کوي ، خو نور لښکر دې همدلته د بندهیاچل په غرنیزو سیمو کې د یوڅو ورځو له پاره تم شي ، په دې وخت کې دې دوې د همایون د لښکرو د حرکاتو څارنه کوي ، خو کله چې دا خبره پخه شي چې دهمایون ټول لښکر د بنګال په لور خوزیدلې دې نو د لښکر پاته برخه دې هم د بندهیاچل څخه ووځي او د رهتاس په کلا کې ځانونه محصور کړي ، ځکه که چیرې د بنګال نه وروسته همایون د رهتاس دکلا په لور را وخوزیږي نو دوې دې ټول ددې کلا څخه دفاع وکړي.

شیرشاه سوري د خپل ځان نه وروسته هیبت خان د لښکرو سالار و ټاکه او هغه ته یې د شهزادګۍ ګنګا اودهغې د اوما د خاصې پاملرنې په اړه تاکیدوکړ . شیرشاه سوري هیبت خان نیازی ته دا حکم کړې و چې کله چې هغه دخپل فوځ سره درهتاس کلا ته ور داخلیږی نو د شهزادګۍ ګنګا څخه دې وپوښتې چې ایا هغه غواړي د شاهي محل په هغې برخه کې و اوسیږي چې یو وخت په کې د خپل پلار سره یو ځاې اوسیدله او یا بل کوم ځاې کې اوسیدل غوره ګڼي .

هیبت خان نیازي ته ددې ټولو لارښوونو وروسته شیرشاه سوری او خواص خان دواړه د پنځه سوه سپرو سره یوځاې د وندهیاچل د غرنیزو سیمو څخه دشپې په تیاره کې ووت.

همایون ته هم دشیرشاه سوری په اړه دا خبر راغلي و چې هغه د پنځه سوه سپرو او خپل سالار خواص خان سره یو ځاې د بنګال د مرکزی ښار ګوډ په لور روان شوي دې نو په دې خاطر هغه دخپل لښکر یوه برخه دشیرشاه سوري د تعقیبولو په خاطر ور ولیږله ، خو شیرشاه سوري د خپل عقل اوپوهې په اساس د همایون له اړخه ددوې پسې د ورلیږل شوي فوځ شاته ولاړ اوبیا د هغه ځایه د سهسرام غرنیو لړیو کې ور ننوت. دهمایون له اړخه د تعقیبونکې فوځیانو دا فکر وکړ چې شیرشاه سوري دهغوې نه مخته په منډو دې نوهغوې هم خپل حرکت ګړندې کړ او د سون ددریاب دغاړې یوه کلي منیز ته ورسیدل. هغوې همدلته پړاو وکړ او دشیرشاه سوري د لښکر د رارسیدو په انتظار کې کیناستل.

څو ورځې وروسته همایون پخپله هم دخپل پاته لښکر سره یوځاې دمنیز سیمې ته ورغې. دلته د بنګال حاک سلطان محمود یو ځل بیا د همایون په دربار کې حاضر شو ، همایون یو ځل بیا ددغه بدنصیبه سلطان سره په ډیره ښه توګه او خوشحالۍ سره دهغه د بنګال د تخت د بیرته اخستلو وعده وکړه.

دهمایون لښکر د منیز ددې سیمې د شرقي برخو سره پوره نابلده و. ددې نه علاوه هغوې ته د شیرشاه سوري دځاې ځیګې او درک په اړه هم معلومات نه و نو په دې خاطر د مخته تللو په وخت کې یې د ډیرې هوښیارتیا څخه کار واخست. همایون خپل څو کسه باوري سرداران چې په دې ډله کې معیدبیګ او جهانګیر بیګ هم شامل و د خپل لښکر د یوې ډلې سره د لمړنۍ عسکری ډلې په څیر ور ولیږل او هغوې ته یې دا تأکید وکړ چې هغوې دې د پاته لښکر څخه لس اته میله لرې اوسي او دشیرشاه سوری د لښکر څارنه دې کوي .ددې ترڅنګ همایون خپل ورور مرزا بندال ته حکم وکړ چې هغه دې دخپل لښکر سره یو ځاې دمنیز د سیمې څخه دګنګا ددریاب څخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

تیر اوددې دریاب په بله غاړه دې د پټنې په لور ولاړ شي . دلښکر ددې ویش څخه د همایون اراده دا وه چې ددوې له اړخه په بنګال باندې د حملې په پایلو کې به د ګوډ څخه د شیرشاه سورې دلښکر وګړې حتما تیښته کوي ،نوپه دې خاطر باید دهغوې د تیښتې ټولې لارې بندې کړل شي او ترڅنګ یې د شیرشاه سورې په دې پاته لښکر هم حمله وکړل شي او له منځه دې یوړل شي ترڅو په راتلونکې کې شیرشاه سوري ددې جوګه نه وي چې دهمایون په مقابل کې د جنګ له پاره ځان و ښندي.

دشیرشاه سورې مخبرانو به د همایون دلښکر د هر قدم خبر شیرشاه سوري ته ور رساوه ، په دې خاطر شیرشاه سوري یوځل بیا د سهسرام دغرنیو سیمو څخه راووت اودهمایون د لښکر تر شا روان شو . شیرشاه سوري غوښتل چې دهمایون دلښکر څخه دمخه بنګال ته ځان ورسوي او په دې توګه هلته خپل میشت فوځ د مشکلاتو په وخت کې یاري کړي.

دبنګال د ښار ګوډ په لور د تللو له پاره هغه د اسې یوه لاره ونیوله چې د مغلو دلښکر تر څنګ تیریده خو مغل ددې لارې څخه خبر نه و. په دې لارې د تللو په اساس شیرشاه سورې یوځل بیا دهمایون دلښکر د لمړنیو ډلګیو څخه مخته ووت. اوبیا خبره دې ځای ته راغله چې دهمایون دغه لمړنیو ډلګیو ته خبر ورسید چې شیرشاه سوري همدلته چیرې نژدې دې اوددوې تر مخه روان دې. کله چې همایون دخپل لښکر سره یو ځای پټنې ته ورسید نو هغه دخپلو لمړنیو ډلګیو څخه نژدې اته میله لرې و او لا تر اوسه خپل ټاکل شوي ځای ته نه و رسیدلې چې د هغه یو خبررسونکې یوه کلي ته راغې ، هلته یې وکتل چې یو څو اسونه په ونو پورې تړلي دي ، کله یې چې ددې آسونو په اړه د کلي دخلکو څخه وپوښتل نو هغوې ورته وویل چې په دې باغ کې شیرشاه سورې اودهغه سالار خواص خان دخپل لښکر سره یو ځای پړاو کړې و.

کله چې د همایون د لښکرو دغو لمړنیو ډلو دشیرشاه سورې په اړه دا خبر واورید نوهغوې حیران دریان شول او په دې اړه ورسره اندیښنې را پیدا شوې خو هغوې ددې پوښتنه هم ونه کړه چې اوس به دشیرشاه سورې اودهغه د سالار خواص خان سره څومره لښکر شتون ولري. هغوې وېریدل اودویرې په خاطر بیرته راستانه شول اوپه دې اړه یې خپل سالار معید بیګ ته اطلاع ورکړه.

معید بیګ فکر وکړ چې شیرشاه سورې د جنګ کولو په خاطر دلته پړاو کړې دې نو په دې خاطر یې خپل یو کس دهمایون په لور ور ولیږه تر څو دهغه څخه هدایت واخلی خو پخپله چې په کوم ځای کې وه هملته تم شو . هغه د شیرشاه د درک د معلومولو له پاره خپل جاسوسان ور ولیږل. خو تر دې وخته پورې شیرشاه سورې هغه ځای پرې ایښې و او د مونګیر په لور روان شوې و.

شیرشاه سورې د خپل پلان په مطابق د همایون د لښکر د لمړنیو ډلګیو تر مخه د بنګال د ګوډ ښار ته ور ورسید. هلته د ور رسیدو سره سم هغه خپل زوې جلال خان دخپلو کوچنیو سالارنو حاجې خان پټنې او نورو سردارانو سره یو ځای دخپل ټول هغه لښکر سره یو ځای چې هلته په بنګال کې مقیم و د تیلیاګړهي د درې د خوندې ساتنې په لور ور ولیږه . هغه خپل زوې جلال خان او ورسره نورو سردارانو ته حکم وکړ چې درې ته ورغلې ټولې لارې دې بندې کړي اوخپل توپونه په دومره پورته ځایو باندې نصب کړئ چې دهمایون په لښکر کې ویره او ترهه را پیدا کړي ، ددې ترڅنګ هغه ددې خبرې تأکید هم وکړ چې په هیڅ قمیت نه د درې نه شاته ولاړشئ او نه همایون ته د جنګ کولو فرصت ورکړئ.

همایون هم په ډیره ګړندۍ توګه د خپل لښکر سره یو ځای سفر کاوه ، او دګنګا جنوبې برخې ته دتیلیاګړهي څخه دیرش میله لرې ورسید. بیا هغه دجهانګیر قلي بیګ په مشرۍ یو لښکر و لیږه اوهغوې ته یې لارښوونه وکړه چې د تیلیاګړهي په درې باندې ولکه وکړي ترڅو دهمایون فوځ ددې درې څخه خوندي تیر شي او د بنګال د مرکزي ښار ګوډ لورې ته ځان ورسوي.

خو کله چې دمغلو لښکر وکتل چې ددوې نه مخته په دې ځای دشیرشاه سورې زوې جلال الدین د خپل لښکر په مټو ولکه کړې ده ، او په ټولو لوړو او پورته ځایو باندې یې توپونه نصب کړي دي ، نو دهمایون دې لښکر په ډیره ناخوالۍ سر دشیرشاه په دې لښکر یرغل

(c) ketabton.com: The Digital Library

وروسته خو په دې جنګ کې د شیرشاه سوری زوې جلال خان د همایون دې لښکرو ته ډیره بده ماتې ورکړه او په دې ترتیب د همایون دا لښکر د تیلیاګړهي څخه بیرته په تیښته و تښتید.

د همایون دې ماتې خوړلي لښکر د دري څخه لږ څه شاته په تیښتې سره هملته خپلې خیمې و درولې او هملته یې پړاو وکړ ، د بله اړخه جلال خان هم اراده وکړه تر څو د همایون په دې لښکر باندې یرغل وکړي، خو نور و سالارانو هغه په دې خاطر ددې کار نه منعه کاوه چې هغه د شیرشاه سوري له اړخه ددې دري د خوندي ساتنې له پاره ټاکل شوې دې نه د جنګ او یرغل له پاره. خو جلال خان د هغوې خبره و نه منله ، هغه زرکسه سواره د دري د ساتنې له پاره پریښوول او نور پاته لښکر یې له ځانه سره واخست او د همایون په دغه لښکر باندې یې یرغل ور ووست. د دري نه بیرون د دواړو لښکرو تر منځ سخت جنګ و نښت خو په دې جنګ کې جلال خان د همایون لښکر ته ډیره بده ماتې ورکړه. کله چې همایون ته د خپل لښکر د ماتې په اړه معلومات ورسید ، نو هغه د دې لښکر د ملاتړ له پاره څه نور تازه عسکر راولیږل چې بله ورځ سهار وختي هغه ځاې ته را ورسیدل چې جلال خان په کې جنګ پیل کړې و .د غه نوې راغلي لښکر د خپل لښکر اسونه وترل ، خپل زري کالی یې راپرانستل ، د اسونو څخه یې زینونه هم را ښکته کړل ځکه هغوې د سفر په خاطر پوره ستومانه شوې و ، نو په پوره بې خبرۍ سره په خواړه خوب ویده شول. خو د دې برعکس جلال خان ماسپښین یو ځل بیا د دري څخه راووت او د همایون په دغه نوي راغلي لښکر باندې یې یرغل راوست ، د همایون څو کسه عسکرو چې د خپلو اسونو سره نژدې و خپل ځانونه د جنګ له پاره تیار کړل خو ډیرو یې د دې ناڅاپې جنګ دویرې په تیښته لاس پورې کړ ، جلال خان په دې جنګ کې هم د همایون لښکر ته ډیره سخته ماتې ورکړه او د دې لښکر ټولې خیمې ، آسونه ، جنګي وسایل ،خوراکي مواد ، فیلان او هر څه چې ترې پاته شوې وو هغه یې له ځانه سره راوړل. په دې جنګ کې جلال خان د یو څو تښتید لو عسکرو نه پرته پاته نور ټول د تیغه تیر کړل.

که څه هم جلال خان ته د همایون په لښکر باندې سوبه د خپل پلار شیرشاه سوري د حکم د خلاف ورزۍ په خاطر تر لاسه شوې وه ،خو په اخلاقي توګه یې ډیر زیات اغیز شیندلې و . د شیرشاه سوري د لښکرو دغه لمړني بریالیتوب د هغوې همت او میړانې کې نور هم زیاد ښت راوست. اوس نو د هغوې په سترګو کې نه یواځې دا چې د همایون د فوځ غلبه له منځه تللې وه بلکه د همایون ویره یې هم د زړونو څخه وتلې وه .

۲۲

هغه ورځ چې شیرشاه سوري او خواص خان د وندهیاچل د غرنیو سیمو څخه د بنګال د مرکزي ښار ګوډ په لور حرکت وکړ ، د همدې ورځې په سهار شهزادګۍ ګنګا او د هغې اوما دواړو د سهار چاې خوړ چې د خیمې بیرون د ساتونکو ډلې څخه یو ساتونکې د خیمې د دروازې لورې ته راغې ، شهزادګۍ ګنګا په ډیر غور سره د هغه په لور وکتل او ورته یې وویل چې ایا زمونږ سره څه کار لرې ؟ د هغې د دې پوښتنې په مقابل کې ساتونکې وویل چې یو کس غواړې د شهزادګۍ ګنګا سره ووینې ، هغه وایې چې نوم یې فدایی خان دې. د فدایی خان د نوم د اوریدو سره سم شهزادګۍ د خپله ځایه راپورته شوه او د هغه ساتونکې په لور یې وکتل او ورته یې وویل: فدایی خان هلته مه تم کوئ سمد ستې یې دلته زما خیمې ته را ولیږئ. د دې خبرې سره سم هغه ساتونکې ولاړ او د لږ ځنډ وروسته د کوچیانو د قبیلې مشر فدایی خان د خیمې په دروازې کې راښکاره شو ، هغه خپل سر د درنښت له پاره ښکته کړ او وېې ویل چې: شهزادګۍ ماته اجازه شته چې خیمې ته در ننوځم. شهزداګۍ ګنګا او د هغې اوما دواړو چې کله د فدایی خان غږ واورید نو دواړه را پورته شوې او ودریدې. شهزادګۍ په خندا سره د فدایی خان په لور وکتل او ورته یې وویل: زما درونده فدایی خانه ! ته هلته په دروازې کې ولې ولاړ یې ! دلته راشه او زما تر مخ کینه. زه غواړم له تا څخه ډیر څه وپوښتم ، د هغې په دې خبره فدایی خان ور مخته شو ، شهزادګۍ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګنګا او اوما دواړه بیرته په خپلو ځایو کې کیناستې ، فدایی خان هم دهغوې تر مخه کیناست. بیا نو فدایی خان په خپله د خبرو پیل وکړ.

شهزاداګۍ ګنګا ! دخواص خان دعسکرو یوه ډله ماته راغلی وه اوماته یی دا پیغام راوړې و چې شهزاداګۍ ګنګا د خواص خان په لښکرو کې ده او غواړي په کومه ډیره مهمه موضوع له ما سره خبرې وکړي .په دې خاطر زه دلته حاضر شوې یم . دهغه ددې خبرو وروسته شهزاداګۍ ګنګا ورڅخه و پوښتل چې:

فدایی خانه !ته پوهیږې چې زما دتر لاسه کولو له پاره درې مقابلې شوې دي. دهغې په دې خبره فدایی خان وویل چې: هو ! شهزادګۍ ماته معلومه ده چې ستا د ترلاسه کولو له پاره درې مقابلې شوې دي. شهزادګۍ ترې بیا وپوښتل چې ته پوهیږې چې زما د ترلاسه کولو په دې مقابلو کې یو نقاب پوښه انسان هم ګډون کاوه ، فدایې خان په ډیر غور سره د شهزادګۍ په لور وکتل او ورته یی وویل: هو ! شهزادګۍ ، ماته پوره پوره معلومه ده او شونې ته چې ته به له ما داپوښتنه هم کوې چې هغه نقاب پوښه انسان څوک و چې ستا د ترلاسه کولو درې واړه مقابلې یی په ډیره ښه توګه وګټلې ؟اوددریمې مقابلې د ګټلو وروسته چې ترېتا د نوم ، ادرس او د اوسیدو د ځای په اړه پوښتنه وکړه نو هغه ددې خبرې په ویلو سره له تا نه رخصت شو چې « زه دې نه خوښوم » ایا همدا خبره ده ؟دهغه په دې خبره شهزادګۍ ګنګا اودهغې اوما دواړه ډیرې غمژنې شانته شوې او ویی ویل چې هو ، همداسې ده. فدایی خانه خبره همداسې ده او ته به په دې هم خبر یی چې ته زما دتر لاسه کولو د مقابلو په دویمه ورځ هلته پنډال ته راغلې اودهغه نقاب پوښ سره دې پټې خبرې وکړې . فدایی خان ورته وویل چې هو ! بلکل مې ورسره خبرې کړې دي ، نو اوس تاسو له ما څخه څه غواړئ ؟دهغه په دې خبره شهزادګۍ ګنګا ورته وویل:

فدایی خانه ! زه نه پوهیږم چې هغه نقاب اغوستونکې څوک و چې درې ځلې یی زما دترلاسه کولو مقابلې(سویمبر) وګاټه. ما دهغه دنوم د پیدا کولو او د هغه ددرک د لګولو له پاره ډیرې هڅې وکړې خو هغه ماته هیڅ ونه ویل اونه یی راته کوم معلومات راکړ ، خو ددریمې مقابلې دګټلو وروسته یی د تللو په وخت کې همدومره راته وویل « چې زه دهغې نه خوښیږم ». نو فدایی خانه !څرنګه چې ته زما د تر لاسه کولو د مقابلې دغه نقاب پوشه ګډون کونکې پیژنې نوپه دې خاطر ما غوښتل ستا څخه معلومات تر لاسه کړم چې هغه څوک دې ؟دهغې په دې خبره سمدستې فدایی خان ځواب ورکړ چې شهزادګۍ ! ستا دتر لاسه کولو ددرې واړو مقابلو ګټونکې همدا صاحب خان دې .چې اوس د خواص خان په نامه یادیږي. صاحب خان چې یو وخت زما غلام و او زما د کوچیانۍ قبیلې غړې و ، هغه خواص خان چې یو وخت یی ګیدړې وژلې او دهغوې څخه به یی خرمنې ویستلې او خپله ګیده به یی پرې پاللـــه ، شهزادګۍ دا هغه خواص خان دې چې یو وخت یی له تاسره ډیره زیاته مینه کوله. خو تا دهغې مینه مسترد کړه اوهغه دې بلې لورې ته ورټیل واهه. هغه دې په خوله په څپیړه وواهه اودیو انسان په څیر دې هغه ددې ورو نه ګاڼه چې هغه هم تا ته د رانژدیکیدو وړتیا لري.

شهزادګۍ ګنګا ! ته خو دا خبره منې چې خواص خان ستا د تر لاسه کولو له پاره درې واړه مقابلې په پوره میړانه وګټلې ، ستر ستر نښه ویشتونکې او ماهرین یی په ډګر کې په ډیره اسانۍ سره مات کړل، ستا د ترلاسه کولو د مقابلو له پاره برخه اخستونکو د راې سین شهزاده ، د میواړ شهزاده او دکالنجر شهزاده ، درې واړو خواص خان په خپل مخکې یو خنډ ګاڼه ، نوپه دې خاطر د خواص خان په لاسو د ماتې وروسته کله چې خواص خان بیرته خپل ځای ته ستنیده ،نو هغوې درې واړو دهغه مخه ونیوله اوغوښتل یی خواص خان له منځه یوسي. خو خواص خان په ځانته ځان دهغوې درې واړه مقابله وکړه او درې واړه یی د مرګ کندې ته ورکیوستل . دهغه په دې خبره شهزادګۍ وویل چې: فدایی خانه ! زه ددې ټول حال څخه خبره شوې یم ځکه چې ما د خواص خان تر شا څوکسه ساتونکې ور

(c) ketabton.com: The Digital Library

استولي و ترڅو هغوې ماته خبر راکړي چې دا څوک دې او دکومه ځایه راغلې دې. خو په ناهیلۍ سره باید ووایم چې زما د سویمبر ددرې واړو مقابلو ددغه نقاب پوشه انسان په اړه هغوې هم ماته سهي معلومات را نه کړای شول.

فدایي خان په پریکنده توګه وویل: ګوره شهزادګۍ ګنګا ! اوس چې ته په ډیره ښه توګه په دې پوه شوې یې چې ستا سویمبر کوم شهزاده نه دې ګټلې بلکه خواص خان په څیر یو معمولي وګړي تر لاسه کړی دی ، نو زه اوس نه پوهیږم چې ستا آند او ستا احساسات به په دې اړه څه ډول وي خو شهزادګۍ زه تاته همدومره ویل غواړم چې د خواص خان په څیر یو میړني ، بهادر ، مخلص او ځان ځارونکي ځوان کله کله پیدا کیږي. شهزادګۍ ! ایا ته له ماڅخه نور څه معلومات هم غواړې و پوښتې او که څنګه ؟ شهزادګۍ ورته په ډیره غمژنه او اندیښمنه توګه وویل: نه ! هغه څه چې ما غوښتل په اړه یې معلومات تر لاسه کړم هغه مې تر لاسه کړل. دهغې ددې خبرې سره سم فدایي خان را پورته شو او ویې ویل چې زه به ولاړ شم ، ددې خبرې سره سم را پورته شو او دخیمې څخه را بیرون شو.

د فدایي خان د تللو وروسته په خیمه کې یو ډول چپه چپتیا خپره شوه ،خو وروسته بیا اوما دا چپتیا ماته کړه او شهزادګۍ ګنګا ته یې وویل: ګوره شهزادګۍ ! اوس چې تا ته معلومه شوه چې ستا د سویمبر درې واړه برخې خواص خان ګټلې دي ، دا همغه خواص خان دی چې ستا بدې راځي او کرکه ترې لرې. خودا همغه خواص خان هم دی چې ته یې یو وخت د زړه له کومي د ځان له پاره غوښتلې خو اوس دزړه له کومي له تا څخه کرکه لري اوس ووایه چې ددې هر څه د ډاګیزه کید و وروسته ستا احساسات څه ډول دي ؟ ایا اوس هم ته خواص خان یو ذلیل او حقیر انسان ګڼې؟ ایا ته اوس هم په خپلې هغې خبرې باندې ولاړه یې چې ته یوه شهزادګۍ یې او هغه د ګیدړو ښکارکونکې یو معمولي انسان دی چې له تا سره د محبت او میني کولو هیڅ ډول حق او وړتیا نه لري.

تر دې ځایه دخبرو کولو وروسته اوما د لږ څه وخت له پاره تم شوه ، خو د لږ ځنډ وروسته یې بیا دخبرو لړۍ واخسته او ویې ویل: ګوره شهزادګۍ ګنګا ! زه غواړم په دې وپوهیږم چې اوس ته دخواص خان په اړه څه فکر لرې ! ته ترې اوس هم نفرت او کرکه کوې ،اوس هم ته هغه ددې وړ نه ګڼې چې هغه له تا سره محبت وکړي ، ستا سره دخپلې میني څرګندونه وکړي ، شهزادګۍ ورته په ځواب کې وویل:

ګوره اوما ! اوس حالات بدل شوي دي ،اوس خواص خان یو معمولي انسان نه دی. په دې کې هیڅ شک نه شته چې یو وخت هغه ګیدړې ښکارولې او خپل ژوند یې ددې لارې تمویلاوه ، په دې کې هم هیح شک نه شته چې ما دهغه څخه نفرت او کرکه کوله .هغه مې بې عزته کړې و او هغه مې په خوله په څپیړه وهلې و. خو اوس دا ټول هر څه بدل شوي دي ، اوس خواص خان ګیدړې نه ښکاروي بلکه هغه د شیرشاه سوري دلښکر ستر سالار دی بلکه دا سې یې وګڼه چې هغه ته اوس شیرشاه سوری خپل زوې ویلې دی. اوس نو هغه په هیڅ ډول یو معمولي او کمتر انسان نشي تصور کیدی.

دهغې ددې خبرو وروسته اوما یو ځل بیا په خبرو پیل وکړ او ویې ویل:

ګوره شهزادګۍ ګنګا ! ما له تا څخه دا نه دي پوښتلې چې هغه کمتر انسان دی او که برتر. ته به خبره شوې یې چې ستا د سویمبر درې واړه برخې خواص خان ګټلې دي ، او له دې هم خبره شوې یې چې خواص خان ستا د سویمبر په ګټلو کې ډیرو سترو ننبه ویشتونکو ، ځواکمنو پهلوانانو ته ماتې ورکړه ، نو اوس د همدې خواص خان په اړه ستا آند ، احساسات ، او جذبات څه ډول دي ؟

دهغې ددې پوښتنو په مقابل کې شهزاداګۍ تر لږه ځنډه پورې چپه خوله وه خو وروسته یې بیا په خبرو پیل وکړ او ویې ویل :

ګوره اوما ! تر ټولو لمړۍ خبره داده چې ته اوس زما وینځه نه یې بلکه زما خور یې. او خواص خان هم تاته خپله خور ویلې دی. په همدې خاطر زه هم تاته خپله خور وایم ، خو تر هغې چې ستا د پوښتنې پورې اړه لري ، دا چې زما احساسات او جذبات څه ډول دي؟ نو زه به همدومره درته ووایم چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې کې هيڅ شک نه شته چې زما د سويمبر د ګټلو نه مخته خواص خان چې هغه وخت صاحب خان و ما نا غوره انسان ګاڼه. هغه وخت چې هغه د شيرشاه سوري د وسله والو ځوانانو څخه زما عزت خوندي وساته ، نو په هغه وخت کې که څه هم هغه پر ما ډير زيات احسان کړې و اوزه دهغې ددې احسان ممنونه او شکر کونکې وم خو کله يې چې زه ځانته ځاې ته يوړم او له ما سره يې دخپلې مينې څرګندونه وکړه نو زه ډيره و قهريدم او دهغه سره مې ډير ناروا سلوک وکړ، هغه وخت ما په رېښتيا سره دهغه څخه کرکه کوله ،ځکه چې هغه وخت هغه هيڅ حيثيت نه درلود ، هغه ګيدړې ښکارولې اوخپل ژوند يې پرې تيراوه او هغه وخت ما هغه ډير کمتر انسان ګاڼه. هغه وخت د يوې شهزادګۍ په توګه زما تصور او خيالات تر ډيره حده پورې بې لارې شوي و.

خو ګوره اوما خورجانې ! اوس نو معامله بدله ده .اوس د صاحب خان څخه خواص خان جوړ شوې دې او دشيرشاه سور ي د لښکرو اعلې سالار اوقومندان دې ، يواځې دانه بلکه شيرشاه سوری هغه د خپل زوې په څير منلې دې . اوددې ټولو څخه اخوا هغه زما د ترلاسه کولو درې واړه مقابلې هم د يوه نقاب پوشه انسان په بڼه کې په پوره ميړانه ګټلې دی. زه پخپله دهمدې نقاب پوشه انسان د پيدا کولو په لټون کې وم. که څه هم هغه زه ځوځلې دخپلې مخې څخه ايسته و غورزولم خو دهغه دبرياليتوب په اساس ما په غايبانه توګه هغه دخپل ځان له پاره خوښ کړې دې ، دهغه په مينه کې را نښتې يم ، خو ګوره ددې معلوماتو وروسته هم چې زه په دې پوه شوم چې زما د سويمبر ددرې واړو مقابلو ګټونکې خواص خان دې ، بيا هم زما په مينه او محبت کې کوم کمښت نه دې راغلې ، ګوره اوما خورې ! اوس نو زما د مينې او محبت مرکز پخپله همدا خواص خان ګرزيدلې دې.

اوما خورې ! زه به تا ته په ډاګيزه توګه ووايم چې خواص خان زما د سويمبر د درې واړه مقابلو په ګټلو سره زما د کبر او لويې ټول بتان مات کړې دي، اوس همغه ګيدړې ښکارونکې صاحب خان د انساني عظمتونود امين په څير د عزت خاوند دې .

اوما خورجانې ! اوس نو خواص خان زما دپيغلتوب خوشبوې ، زما د وجود سيورې ،اوزما ادراک او وجدان ګرزيدلې دی ، هغه زما دعمر روان سمندر دې ، اوس هغه زما د بندو شونډو نطق ، زما دمحبت څخه ډک راز ، اوزما د ځان د رګونو وينه ده . اوس به نو ماته دهغه پرته ژوند کول داسې وي لکه د ګلابو څخه محروم فصل ، لکه دکتاب څخه بې برخې فکر او فن ، لکه د سهراب څخه بې برخې صحرا ،لکه د خوب څخه بې برخې سترګې ،لکه د ځواب پرته کوم ليک ، لکه دحجاب څخه دبې برخې کومې پيغلې حيا . اوس نو زما د آندونو پيمانې بدلې شوي دي ، زما د احساساتو د لمس لذتونه اوخوندونه بدل شوي دي. ما د درواغژنې خپل غرضۍ ګنډې را سپړودې دي ،اوس زه په دې پوهيږم چې خواص خان زما د جذبو دبې وسيو او د غمونو دلرې کولو يواځنې مسيحا دې او زما په تيارو کې ديوه روښانه چراغ په څير دې .

تردې ځايه د خبرو کولو وروسته شهزادګۍ ګنګا خاموشه شوه . اوما ورته په ډيره خوشحالونکې توګه کتل ،اوما دا و انګيرله چې دد ې ټولو خبرو کولو وروسته شهزادګۍ خپل رنګونه لکه د تيتليو ، دخاصو او نه پيداکيدونکو ليکنو ، دخوشحاليو په نوې خپرې شوې لمن کې سره را ګنډل. په دې وخت کې اوما دخبرو لړۍ بلې لورې ته يوړه اوشهزادګۍ ګنګا ته يې وويل:

ګوره ! زما درنې ګنګا خورجانې ! زه په دې خبره ډيره زياته خوشحاله شوې يم چې ته اوس زما د ورور خواص خان څخه کرکه نه کوې بلکه برعکس دهغه محبت ستا په زړه کې ناست دې ، او په دې دې هم اقرار کړې دې چې دهغې محبت او مينه ستا د جذباتو په سمندر کې داسې ور ننوتې چې دهغه په واسطه ستا د خپل غرضۍ او کبر بت ورمات شوې دې. خو ګوره خورې ! يو وخت حال داسې و چې صاحب خان يعنې اوسنې خواص خان له تاسره د ليونتوب تر پولو مينه کوله ،خو تا دهغه په مخ څپيړه ورکړه اودهغه څخه دې خپله کرکه ډاګيزه کړه ، اوس ماته داسې برېښې چې دهغه دغه انتهايي محبت په انتهايي نفرت اوکرکې بدل شوې دې ، اوس نو چې ته دهغه مخې ته ورځې اودهغه تر مخ د خپلې مينې څرګندونه کوې نو زه ويريږم او انديښمنده يم چې هغه به ستا د مينې ځواب درنه کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د اوما ددې خبرو او اندېښنو په اساس شهزادګۍ ګنګا د لږ څه وخته پورې ددود کونکی اور په څیر، د اندیښنو په تور سیورې او د یو اځیتوب په دښتو کې، د بیګانه کوهیانو په څیر ورانه ویجاړه شوې وه. خو هغه په خپل ځان باندې کنترول وموند، ځادر یې په سر کړ او دخپلې ځیرې څخه یې د اندېښنو دغه تور سیورې لرې او په ځای یې خندا او خوشحالې را وړه او بیا یې وویل:

اوما! زه پوهیږم چې اوس به زه د خواص خان له اړخه دهمغه ډول سلوک سره مخ کیږم، خو زه به خپله حوصله له لاسه نه ورکوم. اوس خو به زه په هر صورت خواص دخپل ځان له پاره ترلاسه کوم. ځکه چې هغه زما دمحبت او مینې مرکز دی، زه به دهغه سره د نژدې او سیدو هڅه وکړم او دهغه خدمت کې به ځان مصروف کړم او دهغه په زړه کې به دخپل محبت او مینې ولولې بیرته ځپانده کړم، دهغه په زړه کې به دخپل محبت ګلونه کیږدم، زه هیلمنه یم چې په دې خپل مقصد کې به بریالۍ شم.

تر دې ځایه د خبرو کولو وروسته، شهزادګۍ ګنګا د خپله ځایه راپورته شوه او د اوما په لور د کتلو سره یې وویل:

ګوره اوما جانې! ته همدلته اوسه، زه یواځې د خواص خان خیمې ته ورځم او دهغه د پخلا کولو هڅه کوم. زه به د خواص خان په پښو کې پریوځم او دهغه څخه به بښنه وغواړم او دهغه تر مخه به لاسونه وروغځوم، په هره توګه چې زه وتوانیږم دهغه دراضي کولو هڅه به وکړم. په دې خاطر ته همدلته اوسیږه، له ما سره مه ځه، ځکه ستا په خاطر به زه د شرم او حجاب په اساس دهغه څخه په سهي توګه بښنه و نه شم غوښتلې. او نه به ترې په سهي توګه التجا وکړای شم. دشهزادګۍ دد ې خبرو په کولو سره اوما دخندا نه شنه شوه. او ورته یې وویل چې ته بلکل سهي خبره کوې، ورځه ورشه، وخت له لاسه مه ورکوه، ځکه هیڅ ثرګند ه نه ده چې ددې وروسته به حالات کوم لورې ته اوړي. زه له تاسره په دې آند کې شریکه یم چې ته سمدستې او په همدې وخت کې د خواص خان نژدیوالې تر لاسه کړې. کله چې شهزادګۍ ګنګا ددروازې په لور ور روانه شوه نو ددروازې تر څنګ دخیمې ساتونکې را څرګند شو ورته یې وویل چې شهزادګۍ ګنګا! د لښکرو سالار هیبت خان غواړي له تاسره ووینې.

ددې ساتونکې دخبرو سره سم شهزادګۍ د خپلې اوما په لور په حیرانتیا سره وکتل او ورڅخه یې وپوښتل چې اوما خورې! ددې هیبت خان به له ما سره څه کاروي؟ دا ولې غواړي چې له ما سره ووینې؟ نه هغه ما پیژني او نه زه دهغې په اړه څه معلومات لرم. نو بیا ولې له ما سره کتل غواړي؟ په همدې وخت کې د خیمې څخه بیرون یو اواز راغې. «شهزاګۍ ګنګا! زما خورې! زه هیبت خان ستا دخیمې نه بیرون ددروازې تر څنګ د پردې ترشا ولاړ یم. او غواړم له تاسره خبرې وکړم. کله چې هیبت خان شهزداګۍ ګنګا ته دخور په نوم غږ کړ نو دهغه په دې خبره شهزاګۍ ډیره خوشحاله شوه، رامخته شوه او دخیمې دپردې ترشا ودریده، او ما یې هم تر څنګ په لږ څه واټن کې ودریده. بیا شهزداګۍ ګنګا وویلې: هیبت خانه وروره ته څه ویل غواړې؟ هیبت خان ورته وویل:

زما ګنګا خورې! لږ څه وروسته به زمونږ لښکر له دې ځایه کوچ کوي، مونږ به درهتاس د ښار په لور ورځو. ما غوښتل له تانه وپوښتم چې رهتاس ته درسید و وروسته به ته همدلته په خپل قصر کې قیام کوې او که بل کوم چیرې د قیام کولو نیت لرې. دهیبت خان ددې خبرو څخه ګنګا ته یوډول اندیښنه راپیدا شوه، هغې په حیرانونکې توګه اوما ته یو ځل بیا وکتل بیا یې ددروازې تر څنګ د دریدو سره سم وپوښتل:

هیبت خانه وروره! ایا ته ماته ویلې شې چې په خپله خواص خان چیرې دی او ایا زه دهغه سره کتلای شم. دهغې په دې خبره هیبت خان ورته وویلې چې: شهزادګۍ ګنګا، زما خورجانې! شیرشاه سورې او خواص خان دواړه دخپلو لښکرو سره یو ځای دشپې په تیاره کې د بنګال دمرکزي ښار ګوډ په لور تللي دي، ایا دتللو په وخت کې امیر خواص خان له تاسره نه و کتلي؟ دهغه په دې خبره شهزادګۍ ګنګا په ډیره بې وسۍ سره وویلې چې نه! هیبت خان یوډول وضاحت وکړ او ورته یې وویل چې خورجانې، کیدای شي هغوی په بیړه کې و چې له تاسره یې نه دي کتلي. او که چیرې له تاسره یې کتلي وای نو کیدای شي چې تا هم دهغه سره یو ځای د تللو اراده کړې وای او په

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې توګه هغه په يوه ستونزه کې را نښتې واې. ګنګا خورجانې ! زه پوهيږم چې امير خواص خان له تاسره د هغه وخته مينه کوي چې هغه زمونږ فوځ کې نه وراشامل شوې.

ګوره ګنګا خورې !ددې ځايه د بنګال د مرکزي ښار ګوډ په لور د کوچ کولو نه مخته شيرشاه سوري ماته ستا په اړوند څه حکمونه کړي دي. اوس چې دلته کوم لښکر پړاو کړې دې ددې لښکر عمومي قومندان زه په خپله يم. اقا شيرشاه سوري د بنګال په لور د کوچ کولو نه مخته ماته حکم کړې چې زه ستا او د اوما دواړو ډير ښه خدمت وکړم. ماته اقا د څو ورځو له پاره دلته د تم کيد و حکم کړې د ې ، بيا يې ويلي دي چې زه د رهتاس په لور ولاړ شم. اوس نو زه غواړم د خپل لښکر سره يو ځاې همدا ګړۍ کوچ وکړم نو په دې خاطر ما غوښتل له تاسې نه وپوښتم چې ته به هلته چيرې اوسيدل غواړې ، ځکه چې اقاشيرشاه سوري دتللو په وخت کې ماته ويلي و چې که چيرې شهزادګۍ ګنګا په خپل پخواني قصر کې قيام کوي نو د محل په کومه برخه کې چې هغه قيام کول غواړې همغه برخه ورته خالي کړئ او که چيرې هغه په بل کوم ځاې کې اوسيدل غواړي نو همهلته ورته د اوسيدو له پاره ډير ښه انتظام وکړئ.

د هيبت خان ددې خبرو په اساس شهزادګۍ ګنګا تر يوه وخته پورې په فکرونو کې ډوبه وه ، بيا يې د هيبت خان څخه وپوښتل:

هيبت خانه وروره ! زه دا منم چې خواص خان د کوچيانو د قبيلي څخه رااووت او په لښکر کې شامل شو ، هغه ددې مخته هيڅ معلوم ځاې ځيګې نه درلود خو اوس هغه د شيرشاه سوري په لښکر کې سپه سالار دې. نو هغه خو به خپل ټول ژوند په خيمه کې نه تيروي ، د هغه له پاره به هم کوم خپلواک ځاې ورکول شوي وي ، د هغې په د ې خبره هيبت خان وويلې :

ګنګا خورې ! ستا دا خبره سهي ده ، شيرشاه سوري د خواص خان له پاره د اوسيد و د ډير ښه ځاې د ورکړې انتظام کړې دې. ګنګا ترې په ډيره بې صبرۍ سره وپوښتل چې: شيرشاه سوري د خواص له پاره د اوسيدو د څه ډول ځاې انتظام کړې دې ؟هيبت خان ځواب ورکړ او ويې ويل:

ګنګا خورې ! ستا د پلار د براهمن وزير چورامن محل شيرشاه سوري اوس خواص خان ته ورکړې دې ، نو خواص خان به د امن په وخت کې همدلته اوسيږي ، ګنګا سمدستي ځواب ورکړ او ورته يې وويل:

هيبت خانه وروره ! که چيرې شيرشاه سوري خواص خان د براهمن وزير چورامن محل ورکړې وي نو بيا به زه همهلته د چورامن په محل کې و اوسيږم ، ځکه چې هغه ځاې اوس د خواص په ملکيت کې دې او شيرشاه سوري زه په خپله خواص خان ته ور تسليم کړې يم. هيبت خان يو ځل بيا ځواب ورکړ چې ګوره خورې ! ته چې څنګه وايې همغسې به کيږي. اوس زه ځم ، لږه شيبه وروسته به لښکر ددې ځايه کوچ کوي ، تا او اوما ته به همهلته د چورامن په محل کې د اوسيدو له پاره بهترين انتظام کيږي. ددې خبرې سره سم هيبت خان د هغه ځايه ولاړ ، شهزادګۍ ګنګا او اوما دواړه بيرته د خيمې منځنۍ برخې ته ورغلې او همهلته کيناستې ، شهزادګۍ ګنګا ډيره انديښمنه او په غمونو کې ډوبه معلوميده ، اوما ته يې مخ کړ او ورته يې وويلې :

اوما خورې ! ما هيڅ فکر نه کاوه چې د شپې په تياره کې به شيرشاه سوري او خواص خان د بنګال د مرکزي ښار ګوډ په لور کوچ وکړي ، اوس څرګنده نه ده چې خواص خان به د بنګال څخه بيرته څه وخت را ستنيږي او نور به تر څه وخته پورې زه د هغه په محبت او مينه کې سوزيږم. معلومه نه ده چې حالات کومې لورې ته درومي ، دا هم څرګنده نه ده چې خواص خان به زما مينې ته دومره ارزښت ورکړي او که نه. اوما ورته ډاډ او تسکين ورکاوه او ورته يې وويل چې: خورجانې !ته انديښنه مه کوه ستا په دې کار کې به زه ستا پوره پوره ملاتړ کوم او زه هيلمنده يم چې زه به وتوانيږم چې خواص خان له تاسره بيرته راضي کړاې شم. د اوما د ځواب په اوريدو سره شهزادګۍ ګنګا لږ څه ډاډمنه شانتې شوه ، بيا دلږې شيبې وروسته لښکر د هغه ځايه خپل پړاو پورته کړ او د رهتاس په لور يې کوچ وکړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

همایون تر اوسه پورې دخپل لښکر سره حملته د تیلیاګړهی درې سره نژدې پړاو کړې و. ځکه چې د درې لاره د شیرشاه سوري زوې جلال خان بنده کړې وه نو په دې خاطر همایون نه شو کولاې په اسانۍ سره د بنګال مرکزی ښار ګوډ ته ځان ورسوي.

د بله اړخه شیرشاه سوري چې د ۱۵۳۸ ز کال د مئې د میاشتې په شاوخوا کې د بنګال د مرکز ګوډ ښار ته رسیدلې و په خپلو کارونو کې مصروف و. هغه د ګوډ په ښار کې د اوسیدو په وخت د خپلې تاج پوشۍ مراسم تر سره کړل او لکه څنګه یې چې په خپلې سیکې باندې لیکلې شوې عبارت ډاګیزه کوي ، دتاج د په سرکولو د مراسمو نه وروسته یې خپل ځان د فرید الدین ابو المظفر شیرشاه سوري په لقب و ناموه.

د دهلې سره د بنګال د وسلولو پخوانې یو اځنې پادشاه سلطان التمش و او د هغه د وخت نه پوره درې سوه کاله وروسته شیرشاه سوري ته لمړۍ او اخر دا امتیا زور په برخه شو چې هغه په عربی او هندې دواړو ژبو باندې خپل نوم په خپله سیکه ولیکه. څرنګه چې شیرشاه سوري د همایون د لښکر د رارسیدو تر مخه غوښتل د ګوډ ښار خالي کړي نو په دې خاطر یې د تاج دپه سرکولو مراسم هم مخته تر مخته تر سره کړل.

دتاج د په سرکولو موضوع د سیاسې اړخه ډیره اړینه ګڼل کیده. ځکه دتاج دپه سرکولو څخه دا ډاګیزیده چې په بنګال کې د سلطان محمود حکومت عملا له منځه تللې دې ، او دهغې د له منځه تللو څخه چې کومه سیاسې خلا را منځته شوې وه هغه دشیرشاه سورې دهمدې عمل له مخې له منځه ولاړه. ترڅنګ یې د بنګال اوسیدونکې ددې کار سره عادي شوې و چې د تخت د ترلاسه کولو له پاره چې هر څومره خلک وو ژل شي ، یا کورنې انقلاب راشي خو په هیڅ صورت باید د ګوډ تخت خالي پری نه ښول شي. د په تخت د کیناستو په هماغه دویمه ورځ شیرشاه سوري د ښار د خالي کولو حکم وکړاو ترڅنګ یې دخپل لښکر ټول حربي الات ، مالونه او وسایل سره را ټول کړل.

د ګوډ په ښار کې یې دخپلې وړتیا د ټولو شیانو د راټولو اورا غونډولو وروسته شیرشاه سوري د خواص خان سره یو ځای د ښاره ووت. د ښار څخه د وتلو سمدستي وروسته شیرشاه سوری اوخواص خان دواړو د شیرپور په لور حرکت وکړ ، شیرپور د بنګال د اوسنې قاسم بازار څخه نژدې شپاړس میله غرب لورې ته پروت. د شیرپور په لور د خوځیدو سره سم شیرشاه سوري خپل زوې جلال خان ته هم یو پیغام ور واستوه ،چې هغه دې هم د تیلیاګړهې څخه را ووزي او دشیرپور په لور دې ځان را ورسوي. دشیرشاه سوري ددې حکم سره سم جلال خان د تیلیا ګړهي دره خالي کړه او دخپل پلار سره د یو ځای کیدو له پاره شیرپور ته ورسید.

کله چې همایون ته خبر راغې چې شیرشاه سوری د ګوډ ښار خالي کړې دې او د هغه زوې جلال خان هم د تیلیاګړهي د درې څخه وتلې دې نو بیا یې خپل لښکر ته حکم وکړ چې د تیلیاګړهې د درې څخه دې په چټکۍ سره ووځي او د بنګال مرکزي ښار ګوډ ته ځانونه ورسوي. شیرشاه سوري دخپل زوې جلال خان او خواص خان سره یو ځای تر څو ورځو پورې حملته په شیرپور کې پاته شو او د حالاتو څارنه یې کوله. کله چې د هغه جاسوسانو هغه ته دا خبر ورکړ چې همایون دخپل لښکر سره یو ځای ګوډ ته را رسیدلې دې نو بیا شیرشاه سوري د جلال خان او خواص خان سره یو ځای د شیرپور څخه راووت او د بهارکنډ د لارې څخه یې بیرته خپل ځان د رهتاس کلا ته ورساوه.

۲۸

اوما په منډه منډه باندې هغه محل ته ورننوته چې یو وخت د برهمن وزیر چوران دا وسیدو ځای و ،خو اوس هغه د خواص خان ملکیت ګرزیدلې و. دهغې دغه حال ته په کتلو سره ګنګا د یوې کمرې څخه په بیړه راووتله او دمحل څخه بیرون باغچه کې یې د اوما لاره و نیوله. په دې وخت کې شهزادګۍ ګنګا دا هم وکتل چې دمحل نه بیرون د ساتونکو سالار پخوانې ساتونکې لرې کول او په ځای یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

نوي کسان ګمارل ، خو د اوما دې ستومانه منډو شهزادګۍ ورخطا کړې وه ، شهزادګۍ ګنګا غوښتل دهغه څخه څه وپوښتې چې اوما په خپله په خپلې ساه اخستو کنترول پیدا کړ او په ډیرې زیاتې خوشحالۍ سره یې وویل:

ګنګا ګنګا ! خورجانې ! ماتاته د خوشحالۍ یو ډیر ښه خبر راوړې دې ، شهزادګۍ ګنګا ورته وویلې چې: ګوره اوما خورې ! ما ته ددې پرته د خوشحالۍ بل خبر نه شي پیدا کیدې چې خواص خان له ماڅخه راضي شي ، له ما سره د خپلې مینې او دخپلې غوښتنې څرګندونه وکړي ، که چیرې کله هم هغه دا سې وکړي نو زه به وپوهیږم چې زه هم په خپل ژوند کې دښه نصیب خاونده شوې یم. دهغې په دې خبره ورته اوما وویلې: زه تا ته همدا سې یو خوشحاله ونکې خبر د ځانه سره لرم.او هغه دا چې اقاشیرشاه سوري او خواص خان دواړه د بنګال څخه بیرته را ستانه شوي دي ، ما په خپلو سترګو شیرشاه سوري او دهغه بدرګه فوځ ښار ته د راننوتلو او شاهي محل ته د ورتللو په وخت کې وکوت. ګنګا ترې سمدستي په ډیرې نا ارامۍ او ډیرې بیړې سره وپوښتل چې: خواص خان چیرې دې ؟ دهغې په دې خبره ورته اوما په غوړ کې وویل چې:

ګوره ګنګا ! زه هسې دلته نه یم راغلې ، کله مې چې وکتل چې شیرشاه سوري دخپلو ساتونکو سره یو ځاې د شاهي محل په لور ولاړ نو ما دخواص خان پلټنه هم پیل کړه . ما د یوه عسکر څخه وپوښتل چې خواص خان چیرې دې ؟ هغه راته وویل چې هغه لښکر چې دشیرشاه سوري او خواص خان سره یو ځاې د بنګال په لور تللې و هغوې دښاره بیرون پړاو کړې دې ،شیرشاه سوري ترې دخپلو ساتونکو سره یو ځاې د شاهي محل په لور ولاړ او خواص خان هملته د لښکر تر منځ په خپله خیمه کې تم شوې دې .

دهغې په دې خبره ګنګا په ډیره غمجنه او اعتراض کونکې توګه وویل: ګوره اوما خورې !کله چې شیرشاه سوری خواص خان ته دغه محل ورسپارلې دې او اوس دا ځاې دهغه ملکیت دې نو بیا خو هغه ته همدلته دې محل کې تم کیدل په کار و ، هغه ولې د بیګانه او اجنبیانو په څیر د ښار نه بیرون په خیمه کې قیام وکړ. دهغې دد ې خبرې په ځواب کې اوما د ډیرې بې وسۍ څرګندونه وکړه او ورته یې وویل چې خورجانې په دې اړه به زه تاته څه ووایم. دا د خواص خان خوښه ده چې په خیمه کې اوسیدل غواړي اویا بل ځاې ، دلته په راتلو خو دهغه څخه څوک پوښتلې هم نه شي. دهغې ددې خبرې په اړه ګنګا په ډیره پرېکونکې توګه ځواب ورکړ چې:

اوما !ته همدلته اوسه. زه همدا اوس او په همدې وخت کې د رهتاس څخه بیرون دلښکر ترتمځایه ځم او د خواص خان سره وینم، تر څو هغه همدلته له ځانه سره راوړم. دهغې ددې خبرې کولو سره سم ترې اوما په ډیره عجیبه توګه وپوښتل چې:که چیرې خواص خان له تا سره یو ځاې دلته د راتلو څخه ځان وژغورې نو بیا ؟ګنګا په ډیر هوډ سره وویل چې: ګوره اوما جانې !دا وروستۍ خبره ده . لمړۍ خو زه غواړم په هره توګه چې شوني وې خواص خان ته ورځم ، هغه له ځانه سره پخلا کوم او دخپله ځانه سره یې یو ځاې دلته راوړم. ددې خبرې وروسته ګنګا د اوما سره بله خبره و نه وکړه. خپلې خونې ته ولاړه ، دلږ ځنډ وروسته را ووتلله او د نارینه و جنګي لباس یې په غاړه کړې و ، د آسونو د تم ځاې په لور ورغله ،هلته یې په یوه آس باندې زین کیښود ، بیا پرې سپره شوه او په آس سپره دمحل څخه ووتله او آس یې د ښار د مرکزي دروازې په لور په ځغاسته کړ.

په آس سپره شهزادګۍ د لږ واټن د وهلو وروسته د فوځ تمځاې ته ورسیده او بیا د خیمو نه په تیرید و سره د پړاو په منځنۍ برخه کې د یوې خیمې خواته راغله ، دخپل آس واګې یې را ښکودې او آس یې و دراوه . د آس نه دکیوتلو سمدستي وروسته دخیمې دروازې ته راغله ، هلته د دروازې دواړو غاړو ته ساتونکي ولاړوو ، شهزادګۍ یوه ساتونکې ته را نژدې شوه او ترې ویې پوښتل چې: ایا امیر خواص خان په خیمې که شته ؟ زه غواړم دهغه سره ووینم. کیدې شي چې تا زه پیژندلې اوسم. ساتونکې ورته وویل:

شهزادګۍ ګنګا !بې شکه چې تا د نارینه و جنګي لباس په تن کړې دې خو ددې سره بیا هم ما ته و پیژندلې. امیر خواص خان په خیمه کې شته خو ارام کوي ، که ته یې بده نه ګڼې نو زه به ورشم او ترې به وپوښتم چې په دې وخت کې هغه له تا سره کتل غواړي او که نه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دهغه په دې خبره ګنګا لږ څه فکر وکړ او بیا یې وویل :ته ورشه او ترې وپوښته ، که هغه له ماسره کتل غواړي او که نه ،خو زه غواړم ورسره ووینم، ځکه زه دهغه سره ډیر ضروري کار لرم. ددې خبرې سره سم هغه ساتونکې دننه ولاړ او شهزادګۍ بیرون په ډیره نا ارامۍ سره منتظره ولاړه وه. لږه شیبه وروسته هغه ساتونکې بیرته راستون شو ، سریې ټیټ کړې و اوشهزادګۍ ګنګا ته یې وویلې. ګوره شهزادګۍ ! امیرخواص خان خو اوس ویده دې اونه غواړې اوس له تاسره ووینې. امیر خواص خان وایې چې که چیرې ګنګا له ماسره کوم ډیرضروري کار لري نو ولاړه دې شي اوخپلې اوما ته دې یې وو ایې ، امیر خواص خان به دهغې څخه وپوښتي. په دې خبره ګنګا په ډیره نا ارامۍ سره هغه ساتونکي ته وکتل او ورته یې وویل :

ګوره وروره !له ماسره اوس هیڅ وسیله نه شته. کومه وسله هم نه لرم. او تاته معلومه ده چې زه اقا شیرشاه سوري خواص خان ته د یوې وینځې په څیر ورسپارلې یم اوس خو زه د امیر خواص خان خدمتګاره او وینځه یم ،دهغه څه له پاره چې زه اوس دامیر خواص خان سره کتل غواړم ،هغه دومره مهم دې چې زه باید همدا اوس او په همدې وخت کې دهغه سره ووینم ، زه خیمې ته ننوځم ،امیرخواص خان به له تا نه خفه کیږي ، که هغه خفه کیږي نو له ما څخه به خفه کیږي. که چیرې له ما څخه خفه هم شي نو زه به یې د زغملو له پاره تیاره یم. تاته به کوم زیان نه در رسیږي. زه به ورته وایم چې ساتونکې زه منه کولم خو زه پخپله دلته دننه را ننوتم. ددې خبرو سره سم ، د ساتونکې دعکس العمل دکتلو پرته ، هغه خیمې ته ور ننوتله.

کیدې شی چې خواص خان د خیمې نه بیرون د ساتونکي او شهزادګۍ تر منځ دغه خبرې اترې اوریدلې وي،کله چې ګنګا دننه ور ننوتله نو ساتونکي د خیمې دننه یو نظر و ځغلاوه، وبې کتل چې خیمې ته د ورننوتلو سمدستې وروسته خواص خان دخپله ځایه راپورته شو اوکیناست ، نو ساتونکي ډاډه شو او یوې لورې ته څنګ و درید.

ګنګا په کلاره کلاره روانه وه اوکله چې دخواص خان خواته ور ورسیده نو خواص خان په ډیرې غصې او غضب سره ګنګا ته مخ کړ او ورته یې وویل :ګوره ګنګا ! کله چې ما نه غوښتل تا ووینم نو بیا ته ولې زما خیمې ته را ننوتلې ، ایا زما دساتونکې خبرو په تا هیڅ اغیز و نه شنیده. که چیرې تا دکوم ډیرضروري کار په لړ کې له ماسره لیدل غوښتل نو هغه خبرې چې ته یې کول غواړې ، ټولې به دې اوما ته کړې وې نو اوما به په خپله راغلې وه او ماته به یې ویلې و. دهغه په دې خبره ګنګا په ډیرې بې وسۍ سره په ژړا کې وویل: ایا تا ته له ما څخه اوما ډیره مهمه او اغلې ده ؟ خواص خان ورته وویلې چې هو ! اوما زما خور ده او ته زما ډیره بده دښمنه. ددې خبرې په اوریدو سره د ګنګا رنګ تک ژیړ شو اوبیا یې په ژړا کې په ډوب شوی اواز سره وویل: راځه همدا سې لکه ته یې چې وایې سهي ده. خو ددې هر څه سره بیا هم زما له تاسره کتل ډیر اړین و. ځکه چې ما غوښتل له تاسره په ډیره یوه مهمه موضوع باندې ځانته خبرې وکړم . خواص خان ورته په ډیره ناخوالې سره وویل چې:

ګوره ګنګا ! زما او ستا تر منځ هیڅ مهمه او خاص معامله نه شته. او نه زما او ستا تر منځ کوم اړیکې شته. ګنګا ورته وویل چې: هر څه چې ته وایې همغسې سهې دې. خو ما تاته دا ویل غوښتل چې کوم کسان چې تا د فدایی خان د پیدا کولو له پاره استولې و نو دهغوې په کومک باندې فدایی خان راغې او له ماسره یې وکتل ،تر هر څه دمخه زه ستا ډیره زیاته ممنونه او مشکوره یم چې زما د وینا په اساس دې فدایی خان را پیدا کړ ،خو فداېې خان ماته هغه کس و ښود چې زما د ګټلو دسویمبر مقابلې یې ګټلې وې. ددې خبرې په اوریدو سره خواص خان یو ځل بیا خپله ناخوالې وښوده. او ورته یې وویل:

د فداېې خان په اړه تا ته ددې ضرورت نه شته چې زما څخه ممنونیت څرګند کړې. هغه ستا کار و او ما درته وکړ. دا چې ته وایې چې ماته معلومه شوه چې ستا سویمبر چا ګټلې دې نو دا له ماپورې هیڅ اړه نه لری. هر هغه چا چې ستا سویمبر ګټلې دې ورځه همغې پسې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ولاړه شه ، دلته دي د راتلو څه اړتيا وه ؟ دهغه په دې خبره ګنګا په خپل اواز کې لږ څه ځواک پيدا کړ او ويې ويل: زه خو اوس همغې کس ته چې زما سويمبر يې ګټلې راغلې يم.

خواص خان په دې خبره ډير په غصه شو او ويې ويل:

ګوره ګنګا ! زه ددې سره هيڅ سرو کار نه لرم چې ستا سويمبر چا ګټلې و او ته اوس دچا پسې راغلې يې. اويا د چاپسې ورځې.خو زه درته همدومره ويل غواړم چې په راتلونکې کې زما خيمې ته په خپل سر اودداسې را ننوتلو هڅه ونه کړې. ګنګا سمدستې د خواص خان خبره پرې کړه او ورته يې په لږ څه تيز غږ کې وويل: څنګه د راتلو هڅه ونه کړم. زه خو ټولو رواجونو ستا په لمن کې را غورځولې يم ،ځکه چې تا زما د سويمبر دري واړه مقابلې ګټلي دي. زه وخت تا ته حواله کړې يم.د رهتاس دکلا د سوبې وروسته شيرشاه سوري زه تاته د وينځې په څير در کړې يم...په دې وخت کې خواص خان سخت په قهر شو او ورته يې وويل چې: ډيرو خبرو کولو ته اړتيا نه شته، تا ته معلومه ده چې ته ما د وينځيتوب څخه ازاده کړې يې. ګنګا هم په همدې وخت کې ورته وويل : خو زه نه غواړم چې ستا د وينځيتوب څخه ازاده شم. زه غواړم همستا د وينځې په څير له تاسره ژوند وکړم. او د يوې وينځې په څير ستا خدمت وکړم.ځکه زما سويمبر هم همتا ګټلې دې نو د هغې د ګټلو وروسته که ته نه غواړې ما دخپل ژوند تلپاتې ملګرې کړې او له ما سره مينه اومحبت نه لرې ، نو لږ تر لږه خو ما د وينځې اوخدمتګارې په څير ومنه. په دې توګه به زه ستا په پښو کې پرته اوسم ،په دې به تاته څه زيان در ورسيږي ؟

دګنګا په دې خبرو باندې خواص خان نور هم قهريدلې شو او په ډيره بده لهجه يې ګنګا ته وويلې چې:ګنګا ! ته څومره پسته او ذليله ښځه يې ، ما خو ته نه وې پيژندلې چې ته به دخپل مطلب په خاطر زما په پښو کې تر پريوتو پورې ځان سپک او ذليله کړې ، ايا تاته ستا هغه خبرې در په ياد نه دي چې تا زما تر مخه کړې وې ، تا ته به ياد وې چې هغه وخت چې ما د ځنګل په منځ کې ستا عزت خوندي و ساته اوستا د عزت د خوندي ساتلو په خاطر زما پلار له منځه ولاړ. خو کله چې ما ستا تر مخ ستا د مينې دترلاسه کولو غوښتنه وکړه نو تا په ډير قهر او غضب سره زه په څپيړه ووهلم اوودې ويل چې تا څنګه جرأت کړې چې زما سره د مينې اومحبت څرګندونه کوې او دا دې هم وويلې چې تا څنګه فکر کړې چې زما د وصلت له پاره زما سره د رانژدې کيدو هڅې وکړې ! خواص خان تر دې ځايه دخبرو وروسته لږ څه تم شو خو وروسته يې بيا خپلې خبرې پيل کړې او ويې ويل:

ګوره ګنګا !تاته به په ډاډمنه توګه خپلې خبرې در په ياد وي ، تا ماته په چيغو چيغو وويل چې: ته د سپيو په لوښو کې اوبه څښونکې او په خاورو اوايرو ککړ انسان يې، زما اوستا تر منځ دومره توپير موجود دې لکه د شنو لمحو د بدن او په سوزيدونکې اور کې نڅاکونکې خوشبو او بې عکسه خدو خال ، او يا لکه د شبنم د اوربښت او د عذاب او درپه درۍ حالت.

ګوره ګنګا ! تا ماته د شهزادګۍ په صفت دا هم وويلې چې: زه د يوه کوچي قبيلې سره تړاو لرم اوترڅنګ يې زه دهمدې کوچيانۍ قبيلې د سردار غلام هم يم ، په ځنګلونو کې دګيدړو د ښکار اودهغوې دپوستکو دپلورلو په واسطه خپل ورځنې ژوند تيروم. زما پلار هم همدا کار کاوه ، په خپلو اوږو به يې ناولي پوستکي اچولي و اوستاسو په ښار کې به يې پلورل. تا دا هم ويلي و چې که په راتلونکې کې دې زما سره په دې موضوع باندې دخبرو کولو هڅې وکړې نو په ياد ساته چې خپلو ساتونکو ته به وو ايم چې ستا څټ د ر مات کړي. او اخر کې دې راته د «ددې ځايه ورک شه» الفاظ وويل او دا دې راته هم وويل چې نه دې دلته اوسيدل غواړم او نه دې بيا شکل کتل.

ګنګا ددې الفاظو په اړه هيڅ هم ونه ويل. دهغې بې چاره څټ د شرم او خجالت نه ټيټ شوې و. بيا يې په نرۍ ژړغونې شانته اواز کې وويل: خواص خانه ! زما اقا ! ايا ته ماته د لته د کيناستو بلنه نه راکوې ؟ ترڅو دهغو خبرو په اړه چې تا همدا اوس وکړې زه لږ څه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ثرګندونه وکړم. دهغې په دې خبره خواص خان سمدستي وويل چې: نه ! زه تاته دلته د کيناستو بلنه نه درکوم. اونه زه له تا څخه د کومې خبرې وضاحت غواړم. ستا له پاره به ډيره غوره داوې چې سمدستي اوپه همدې شيبه کې له دې ځايه ولاړه شې، اوپه راتلونکې کې نه له ما سره د کتلو هڅه وکړې او نه په دې موضوع دبحث له پاره زما لورې ته بيا راشې.

دخواص خان ددې خبرو په اوريدو سره ګنګا بې چاره د لږ وخت له پاره دقبر دتيرو شوو لمحو ،په قبر باندې د ورشنيدل شوو مړاو ګلانو په څير مړاوې اود اخرې شپې د را غورزيدلو پاڼو په څير نښتې نښتې او خوره وره ولاړه وه. بيا يو ناڅاپه ور مخته شوه ،او ورښکته شوه اودخواص خان پښې يې و نيولې او ورته يې وويل: د رب ، بګوان او ايشور په خاطر ماته ښښنه وکړه. دخپل خداې اودخپل رسول په خاطر ماته زما دهغو خطاګانو په اړه چې له ما څخه شوي دي ښښنه وکړه. زه له تا څخه د ښښنې غوښتنه کوم. زه له تاسره مينه اومحبت کوم ،تا غواړم او له تاسره مينه کوم. غواړم ټول عمر ستا دمينې اومحبت د وينځې په څير دلته له تاسره و اوسيږم. که چيرې ته له ماڅخه مخ اړوې ، که له ماڅخه د کرکې ثرګندونه وکړې خوبيا به هم زه د يوې يخې چينې ، وچ غملړلي درياب ، اويا په تالابونوکې دمنجمد عکس په څير دلته و اوسيږم.

دګنګا په دې حرکت سره خواص خان خپلې پښې کش کړې او هغه يې لرې وغورځوله ،ګنګا په زمکه پريوته اوبيا يې ځان راټول کړ اوبيرته را پورته شوه ، دهغې بې چاره څټ يو ځل بيا ټيټ شو اودخواص خان تر مخ د سو زيدونکې لمر دتور سيورې په څير وچه کلکه و دريده. خواص خان ورته تر لږه وخته کتل اوبيا يې ورته وويل:

ګوره ګنګا ! ته خبره هسې اوږدوې ، په ياد ساته چې ته دخپلې رويې اوسلوک ،دخپل کبر او خپل وياړ ، اود خپلې کبر نه ډکې پورته غړانګې په واسطه زما له پاره دګرد توپان ، د اورد شغلو لمبې ، د اور ديوال ،د تيرو اورونکې لمحه او دصليب وينه ثابته شوې يې. تا زما سره ډيره بده وضعه کړې ده او زه دې يوه کرکجن انسان و ګرځولم. هغه وخت چې ما ګيدړې ويشتلې اوخپل ژوند مې د دې لارې تر سره کاوه او ته يوه شهزادګۍ وې نو هغه وخت را ياد کړه چې ما ستا عزت خوندي وساته ، ستا ژوند مې له خطره خوندي کړ ، زه دا منم چې ما دهمغه وخته له تاسره مينه کوله چې تا د کوچنيوالې څخه بلوغ ته ټوپ کړ. هغه وخت ورځ چې ما ستا عزت او ستا ژوند وساته نو په همغه ورځ ماته له تاسره په ځانته ځاې کې دخبرو کولو موقع تر لاسه شوه ، او ما په پوره جرءت سره ستا تر مخه د خپلې مينه ثرګندونه وکړه. دا په داسې حال کې چې زه دمحبت په معامله کې ډير کمزورې ثابت شوې يم. ددې په ځاې چې تا زه دمحبت ددې ثرګندونو په اړه لږ څه په څنډ کې غورزولې وې اوزما سره دې نيکه رويه او ښه سلوک تر سره کړې وې اوبيا دې زما دمحبت مخ بلې کومې لورې ته ګرځولې وې او راته دې ويلې وې چې ته د بل کوم چا سره مينه لرې. که چيرې همداسې نه و نو بيا خوبه تا دمحبت ځواب راکړې و ، خو ګنګا ! واوره چې: ددې هر څه په ځاې دې زه په خوله په څپيړه ووهلم اوداسې الفاظ دې راته ويلې دې چې د يوه درونډ اوشريف انسان له پاره د زغم وړ نه و.

ګنګا واوره ! زه اوس ستا دهمغې سلوک په خاطر يو کرکجن انسان ګرزيدلې يم. ما ستا تر مخ د خپل زړه دښار د مينې او محبت ټولې دروازې بندې کړې دي ، ستا د ناروا کړچار ، ستا دکبر اولويي او ستا دخراب فعل په اساس ، ګنګا ! ، اوس ته ماته د بدلو لاروغبار ،دخزان تياره شپه ، او د زيړې پاڼې په څير ګرزيدلې يې ، ورځه اوددې ځايه وځه. ته اوس د غم نه ډک يو داستان يې. زه نه غواړم له تاسره کوم ډول اړيکې وساتم ، ګنګا ! ما ته د غمژنو وختونو کيسه ، زړه ازارونکې غوښتنه ، او خزان وهلې ميوه ګڼلې يې او هيسته مې غورزولې يې. واوره ! که چيرې ته زما د زړه خبره اوريدل غواړې نو له ځانه سره يې وليکه:

ته يوه ډيره غليظه ، پسته ، او ذليله پيغله يې. او زه په هيڅ صورت نه غواړم چې دخپل وجود برخه دې وګرځوم. زما سره د بدکړچار دکولو تر مخه ته زما په سترګو کې ډيره عزتمنده د وقار او درنښت خاونده وې ، خو اوس ته زما په سترګو کې د زمکې د ټغر نه هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

سپکه او ذلیله یی. ګوره ګنګا ! پخوا له دې چې زما له خولې څخه ددې نه هم زیاتې غلیظې خبرې واورې له دې ځایه دې قواره ورکه کړه. اوکه نه زما غصه ددې نه زیاته شوه نوویریږم چې زما لاس به ستا په خلاف پورته شي ، په دې خاطر ته همدا اوس او همدا شیبه زما دخیمې څخه بیرون شه ،که چیرې ته داسې ونه کړې نو زه به ساتونکې ته حکم وکړم چې تا په رابښکودو سره دخیمې څخه بیرون کړي

ګنګا ورته په ژړا او سلګیو سره وویل چې: خواص خانه ! تا ته به دهغې اړتیا پیښه نه شي زه پخپله ستا دحکم په مطابق ستا دخیمې څخه وځم خو د تللو څخه دمخه زه یوه غوښتنه لرم. داسې وګڼه چې دا به اخری غوښتنه وي.ددې وروسته به زه تا ته دهیڅ ډول تکلیف د پیدا کیدو سبب و نه ګرځم ، خواص خان ورته په ډیره ناخوا له توګه وویل چې: وایه ، څه ویل غواړې. په ځواب کې ورته ګنګا وویل: هغه وخت چې تا دخپل لښکر سره یو ځای د وندهیاچل په غرنیو سیمو کې پړاو کړی و اوبیا دهغه ځایه د شپې په تیاره کې د بنګال دمرکزي ښار ګوډ په لور روان شوې ،نو ستاسو د تګ نه وروسته لښکر هلته څو ورځې نور هم قیام وکړ. خوکله چې لښکر د ګوډ د ښار په لور حرکت وکړ ، نو هیبت خان نیازي زما خواته راغي او له ما څخه یې و پوښتل چې ایا زه د رهتاس د محل په هغه برخې کې قیام کول غواړم چې پخوا په کې اوسیدم او یا په بل کوم ځای کې د اوسید و له پاره تیاره یم. خو ما د هیبت خان څخه ستا د اوسیدو د ځای په اړه پوښتنه وکړه. هغه ماته ډاګیزه کړه چې اقا شیرشاه سوری تاته زمونږ د چورامن وزیر براهمن محل درکړې دې. نوما هیبت خان نیازي ته وویل چې زه غواړم په همغه محل کې چې خواص خان ته ورکړل شوې قیام وکړم. اوس زه ستا دمحل په یوې څنډې کې د خپلې اوما سره یو ځای اوسیږم، زه له تا نه همدومره غواړم چې ما ته دخپلې اوما سره یو ځای په همدې محل کې د اوسیدو اجازه راکړې. زه ژمنه کوم چې ستا له پاره به د هیڅ ډول ستونزې د راپیدا کیدو سبب نه ګرځم. خواص خان ورته وویل چې: ورځه ، ته هملته په همدې محل کې اوسیږه ، هیڅوک به له تا څخه په دې اړه ونه پوښتي. دخواص خان په دې خبره ګنګا بې چاره خپلې اوښکې وچولې اودخیمې څخه را بیرون شوه.

۲۹

لږه شیبه وروسته ګنګا د رهتاس دپخواني وزیر چورامن محل ته ورننوتله ،آس یې په تبیله کې و تړه ، د آس د پښو د اواز په اوریدو سره اوما هم بیرون را وتلله. هغې وکتل چې ګنګا ډیره خفه او غمګینه دآسونو دتبیلې څخه بیرون را وځي،کله چې هغه را نژدې شوه نو اوما ترې په ډیره مینه و پوښتل چې: ګنګا خورې خواص خان درته څه وویل: دهغې ددې خبرې په ځواب کې ګنګا بې چاره په ژبه څه و نه شو ویلای خو مخته ورغله او د اوما سره ورغاړې وته ، او د کوچنیانو په څیر یې په زوره زوره و ژړل. اوما د لاسو څخه و نیوله او خپلې کمرې ته یې یوړه. تر لږه وخته پورې یې ورته ډاډ ورکاوه کله چې ګنګا ځان سنبال کړ نوبیا ترې اوما یو ځل بیا وپوښتل.

ګوره ګنګا ! ته ولې داسې ژاړې. ماته خو ریښتیا خبره وکړه چې څه درپیښ شوي دي ، ایا خواص خان ته ورغلې وې. ایا هغه درته څه بد رد ویلي دي ؟دهغې په دې خبره ګنګا ورته وویل چې: اوما خورجانې ! ستا خبرې سهي دي ، زه خواص خان ته روغلم ، اول خو یې زما سره کتل نه غوښتل ، خپل ساتونکې ته یې وویل چې هغې ته ووایه چې زه ورسره کتلې نه شم. خو بیا زه په زوره خیمې ته ورننوتلم ،هغه زما په دې کار سخت نا راضه شو او په خبرو خبرو کې یې زه ډیره سپکه کړم ،ماته یې بیا بیا هغه خبرې را یادولې چې ما هغه ته د ښیپړې ورکولو په وخت کې کړې وې،خو هغه وخت زه شهزادګۍ وم او هغه له ما سره د محبت او مینې څرګندونه کړې وه. ګوره اوما ! زه دا منم چې هغه زما ستره غلطي وه او ما د خپل غرور او لویې په اساس د خواص خان سره دومره ناروا سلوک کړې و نواوس زما همغه بد سلوک زما د بدقسمتۍ او بد فالۍ سبب وګرزیدلې دې. ګوره اوما خورې ! خواص خان هم په دې اړه ملامته نه دې ، ځکه ماته د یوې شهزادګۍ په څیر نه و په کار چې دهغه سره داسې بده وضعه وکړم. هغه زما عزت خوندی کړې و ، هغه زما د ژوند

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساتونکې کرزیدلې و نو که په دې وخت کې هغه زما څخه د مینې او محبت غوښتنه کوله نو باید چې هغه مې زغملې وې خو ما هغه ته بدې طعنې ورکړې ، هغه ته مې د ګیدړو ښکارکونکې وو ایه ،بیا په یوه بل وخت کې هغه زمونږ خیمې ته راغې ، زما پلار ماته وویل چې د هغه څخه ښښنه وغواړم خو زما څټ د کبر څخه دومره لوړ شوې و چې ما هیڅ هم تر لاسه نه کړاې شول نن هغه زما ټول هغه خواره واره الفاظ او زما له اړخه د هغه سره شوې بد سلوکۍ یو ناڅاپه زما تر مخ و درول .

ګوره اوما جانې !خواص خان هم زما سره یو وخت محبت کاوه ، خو اوس هغه له ما څخه ډیره سخته کرکه کوي ، هغه ماته ډیره پسته او ذلیله نجلۍ وویله. ان تردې ځایه راغې چې زه یې تهدید کړم چې د خیمې څخه ووځم او که نه ساتونکې به ما په راښکودو سره د خیمې څخه بیرون کړي ، خو ګوره اوما ! ما د هغه څخه دا اجازه راخستې او راغلې یم چې ماته به د اوما سره یو ځاې په دې محل کې د اوسیدو اجازه راکوي او هغه د لته د اوسیدو اجازه راکړه.

تر دې ځایه د خبرو وروسته شهزادګۍ لږ څه غلې شانته شوه او بیا یې په ډیره بې وسۍ سره د اوما په لور وکتل او په خبرو یې پیل وکړ او ویې ویل:

اوما جانې خورې ! زه به یو ځل دوه بیا هم د خواص خان د خوشحاله کولو هڅې کوم، اوما زه به تاته دا ډاګیزه کړم چې اوس زه خواص خان د خپل ځان څخه هم زیات عزیز ګڼم ، او د هغه سره محبت او مینه کوم ،د هغه پرته د ژوند کولو په اړه فکر هم نه شم کولې. خو که چیرې د دې سره سره بیا هم هغه ماته ښښنه و نه کړه نو بیا به زه دا محل پریږدم ، د هغې په دې خبره اوما پرې ورټوپ کړ او ورته یې وویل چې: ته به چیرې ځې ؟ګنګا ورته وویل چې :

ګوره اوما جانې !د رهتاس په ښار کې یو زیارت دې ، زه به هملته ورشم او د ژوند پاته شپې او ورځې به د بیلتون په سو زیدونکو لمحو کې را تاوې تیرې کړم. اوما ورته سمد ستې وویل:

زه هم د هغه زیارت څخه خبره یم. هلته به ته څه ډول ژوند وکړې ، ځکه هلته ټولې کونډې ښځې اوسیږي. په داسې حال کې چې ته کونډه شوې نه یې. ګنګا ورته وویل چې : زما څخه به بله ستره کونډه څوک وي ،ګوره خواص خان زما سو یمبر و ګټه ، نو د روایاتو او رواج په مطابق باید زما واده د خواص خان سره تر سره شوې وې. اوس چې خواص خان زه و شړلم ، په کار خو دا و چې هغه اوس زما میړه واې ، نو هغه د میړه کیدو په ځاې زه رټلم او ویې شړلم ، نو زه چې اوس کونډه نه اوسم نو څه به یم ؟

ګوره اوما جانې ! زه هملته د غه زیارت ته ورځم. او خپل پاته ژوند به هملته د بیلتون د اور په لمبو کې تیروم ، د هغې د دې خبرې په اړه اوما وویل:

اوس خو د هغې زیارت حالت ډیر زیات خراب شوې دې ،څومره کونډې چې هلته اوسیږي هغوې ټولې هلته په ښار او نزدې کلیو او کورونو کې خیر خیرات را ټولوي او په همدې توګه خپلې شپې سبا کوي . د دې زیارت دربار هم په همدې خیر خیرات باندې چلیږي. ګنګا ورته د ډیرې بې وسۍ او بې چارګۍ په حال کې وویل چې :

ګوره اوما !که چیرې هلته اوسیدونکې ټولې کونډې خیر خیرات را ټولوي او خپل ژوند پرې سبا کوي نو زه خو د هغوې نه کمه نه یم زه به د هغوې سره یو ځاې خیر خیرات را ټولوم او شپې به پرې سبا کوم، زه خو د اسمان څخه را ښکته شوې فرښته نه یم ، په دې خاطر لکه څنګه چې نورې کونډې په دې زیارت کې شپې سبا کوي نو د همغوې په څیر به زه هم د خپل ژوند پاته برخه د لته تیروم .

د ګنګا د دې خبرو د اوریدو وروسته اوما لږ څه په فکر کې ډوبه شوه بیا یې د ګنګا په لور وکتل او رته یې وویل:

ګوره ګنګا خورې ! که چیرې ته غواړې نو زه به په دې لړ کې د خواص خان سره خبره وکړم. ګنګا سمد ستې د هغې په لور وکتل او ورته یې وویل چې: ګوره اوما ! هیڅکله هم داسې کار و نه کړې. ما ته ډاګیزه شوه چې خواص خان له ما څخه ډیره زیاته کرکه کوي ، ان تر

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې چې هغه زما د مخ د کتلو حوصله هم نه لري ،بس دا سې یې و ګڼه چې هغه ما د یوې ذلیلې ،پستې او کبرجنې نجلۍ په څیر پیژني ، که چیرې ته د هغه سره زما د سپارښتنې له پاره خبرې وکړې نو زه ویریږم چې زما په څیر به له تا څخه هم خواص خان کرکه وکړي ، تر نن پورې خو هغه تا ته خوړ وایی خو بیا به هغه تا هم زما په څیر د خپل ځان دښمنه ، پسته او ذلیله ګڼي. خو زه نه غواړم دا سې څه تر سره شي ، او اوما جانې !بیا به زمونږ د دواړو ژوند دلته په دې محل کې ستونزمن وګرځي. په دې خاطر زه له تا څخه هیله لرم چې په هیڅ وخت کې هم د خواص خان سره زما په اړه کومه خبره اتره و نه کړې.

کله چې ګنګا چپ شوه نو اوما ورته وویل:

ګوره ګنګا خورې ! ما د خپل ژوند یوه برخه له تا سره تیره کړې ده ،نو که چیرې حالات دومره زیات خراب شول نو زه به په هر صورت ستا ملګرتیا کوم. که چیرې خواص خان ستا د ټولو هڅو سره بیا هم تا ته ښښنه ونه کړي نو بیا به دد ې ځایه ووځو او هملته هغه زیارت ته به ولاړې شو، خو وا اوره چې زه به هم له تا سره همغه زیارت کې او سیږم او ستا خدمت به کوم.

د اوما ددې خبرو د اوریدو سره ګنګا بې چاره لږ څه شاته شوه ، یو ځل بیا د اوما سره ور غاړې وتله ، ښه یې د زړه د خلاصه وژړل ، د اوما سترګې هم د اوښکو ډکې وې ، دواړه تر یوه وخته پورې یو بل ته ور غاړې وتلې وې او ژړل یې. بیا یې ځانونه سنبال کړل ،بیا هغوې دواړو بې چارګانو د خپلې ډوډۍ له پاره تیارې پیل کړ.

۳۰

یوه ورځ ماښام په دا سې حال کې چې ګنګا د خواص خان د حویلۍ په پخلنځای کې دډوډۍ په تیارولو کې مشغوله وه ویې کتل چې له یوه اړخه اوما په منډه منډه ددې لورې ته را ځغلي ، هغه ډیره خندانه او خوشحاله وه، ګنګا د هغې څخه ددې خوشحالۍ په اړه وپوښتل او ورته یې وویل چې:

اوما خورې ! ایا کومه غیر معمولې پیښه شوې چې دا سې خوشحاله یې . اوما ورته ځواب کې وویل چې هو !ګنګا خورې !ته یې غیرمعمولي خبره وګڼه. ګنګا ورته په ژورو سترګو وکتل او ورڅخه یې وپوښتل: نو بیا یې ماته ولې نه وایې ؟ اوما ورته مخ کړ او ویې ویل چې: د خوشحالۍ خبره خو دا ده چې خواص خان د لښکر د خیمو د منځ څخه خپله خیمه لرې کړه او دلته حویلۍ ته را غلې دې. هغه د حویلۍ د ښې لورې د کوټو څخه په یوه کې میشت شوې دې. ما پخپله هغه خپلې کوټې ته د ورننوتلو په وخت کې وکوت. د هغه سره یې ساتونکې هم ملګري دي. د هغه د کوټې تر مخه اوس د هغه ساتونکې په پهره ولاړ دي. د هغې په دې خبره ګنګا یو ځل بیا د ناهیلۍ په ښه وویل چې:

ګوره اوما خورې ! په دې کې د خوشحالیدو څه دي. که چیرې ته په دې خوشحاله یې چې خواص خان دلته حویلۍ ته راغلې دې نو دا خبره زمونږ له پاره څه نوې نه ده. هغه خو زمونږ له پاره دلته نه دې راغلې، شیرشاه سوري دا حویلۍ او محل هغه ته ورکړې دې نو په دې ځای ته د هغه راتګ د هغه خپل حق دی. د هغې په خبره اوما وویلې:

ګوره ګنګا خورې! زه تا ته یوه ډیره مخلصانه مشوره درکوم. د ډوډۍ د پخولو نه وروسته ته خواص خان ته ډوډۍ تیاره کړه او دا ډوډۍ هغه ته پخپله یوسه ، هغه ته ډوډۍ کیږده ،په دې ترتیب زه هیلمنه یم چې که چیرې د هغه په زړه کې تا ته لږ څه مینه هم پاته وي نو هغه به ستا د لاسو څخه دا ډوډۍ واخلي او وبه یې خوري ، تر څنګ به یې له تا سره چې کوم خفګان راغلې هغه به هم له منځه یوسي او راضي به شي.

د اوما په دې مشورې سره ګنګا لږ څه فکر وکړ او بیا یې ځواب ورکړ چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره اوما ! زه به ستا د وینا په مطابق خواص خان ته ډوډۍ یو سم خو که چیرې هغه یو ځل بیا زما سره د پخوا په څیر سلوک وکړي او یا یې زما د لاسو څخه ډوډۍ وانه خسته ، اویا یې زه د خپلې کمرې څخه راوویستلم..دهغې په دې خبرو ورته اوما په پریکنده توګه وویل چې:

واوره ګنګا ! که چیرې دا ځلې هم خواص خان ستا سره همغسې رویه او سلوک وکړ او ستا سره یې د مصالحت هڅه ونه کړه ، او ستا د لاسو ډوډۍ یې هم ونه خوړله نو بیا واوره !چې د راتلونکې سهار د مخه په تیارې کې به مونږ دد ې ځایه وځو او د رهتاس همغه زیارت ته به ورځو ، هیڅوک به په دې خبره نه خبریږی چې مونږ دواړه چیرې تللې یو. د اوما ددې ځواب په اوریدو سره د ګنګا رنګ تک ژیړ شو او ویې ویل:

اوما خورې ! ستا دا وړاندیز په ځای دې خو دخواص خان څخه به زما لرې والې ماته د زغم وړ نه وي او زما دمرګ سبب به وګرځي. اوما ورته یې په زیږه توګه وویل چې ولې به د زغم وړ نه وي. کله چې خواص خان له تا سره مینه نه کوي ، تا نه خوښوي ، د خپل زړه څخه یې ستا مینه ، محبت او غوښتنه لرې کړې اوتا په خپله مینه کې له ځانه سره نه شریکوي نو بیا به د هغه څخه لرې والې تاته ولې د زغم وړ نه ګرځی او یا به تا د اندیښنو په دریاب کې لاهو کړي.

ګوره ګنګا خورې !ته همغه یې چې یو وخت دې د خواص خان څخه د زړه له کومې کرکه کوله ، زه پوهیږم چې که چیرې خواص خان ستا خپلول و نه غواړي نو په خپل زړه کې دې همغه د نفرت د جهنم اور را تا زه کړه چې پخوا دې دخواص خان سره درلوده. دهغې په دې خبرو ګنګا بې چاره د ډیرې بې وسۍ څرګندونه وکړه او ورته یې وویل چې:

اوما خورې !کاشکې ماداسې کولاې شول ، کاشکې ما هغه کرکه او نفرت بیرته راوستلاې شوې چې دخواص خان په اړه مې درلودل، هغه وختو چې هغه صاحب خان و او ګیدړې یې ښکارکولې. خو اوس زما په ژوند کې یو انقلاب راغلې دې.

اوما جانې !غوږ شه ! په دې کې هیڅ شک نه شته چې ما دصاحب خان څخه ډیره زیاته کرکه درلوده، او تا ته معلومه ده چې ما دهغې کرکې څرګندونه هم کړې وه ، اوهغه وخت مې خواص خان په خوله په څپیړه هم وهلې و ،خو هغه وخت هغه صاحب خان و . هغه هم په داسې حال کې چې هغه په ما احسان کړې و او زما د ځان او ابرو ساتنه یې کړې وه. خو دد ې هر څه سره بیا هم ما دهغه څخه ډیره سخته کرکه درلوده ، ان تر دې چې ما دهغه احسان هم له یاده وویست او دهغه پر خلاف مې لاس پورته کړ خو دهغې وروسته زما په ژوند کې یو انقلاب راغې.

ګوره اوما خورې !کله چې زما د ترلاسه کولو له پاره د سویمبر ترنامه لاندې مقابلې پیل شوې او خواص خان د یوه نقاب پوښه په لباس کې زما ددې سویمبر درې واړه مقابلې په پوره میړانه وګټلې نو په هغه وخت کې هم ما د صاحب خان څخه کرکه کوله ، دهغه له پاره زما په زړه کې هیڅ ډول مینه او محبت ځای نه درلود ،خو څه وخت چې د ې نقاب پوښه زما د سویمبر درې واړه مقابلې وګټلې نو دهغه بریا ، دهغه میړانه ، دهغه ښېه ویشتل او دهغه د تورې د وهلو هنر زه په خپله دهغه لورې ته را ښکودم. خو زه نه پوهیدم چې ددې نقاب پوښه په لباس کې خواص خان را نغښتې دې.

بیا د سویمبر د دریمې برخې د ګټلو نه وروسته چې کله دغه نقاب پوښه زما دخپلولو په ځای ماته ډاګیزه کړه چې هغه له ما څخه نفرت لري ، اوبیا ولاړ. دهغې وروسته چې کله هغه د سویمبر د درې واړو مقابلو د ګډونکونکو شهزادګانو سرونه وریږې کړل نوبیا زه نوره هم دد ې په مینې کې ور ونښتم په د ې اساس مې ژمنه وکړه چې زه به په هرصورت دغه نقاب پوښه پیدا کوم او دخپل ځان له پاره به یې تر لاسه کوم، دا ځکه چې همدغه نقاب پوښه زما د مینې او محبت اخرې پولې ته را رسیدلې و ،هغه زما د ژوندانه تر ټولو لویه کمزورې ګرزیدلې ده نو په دې خاطر ما دهغه د ترلاسه کولو له پاره هڅې پیل کړې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره اوما ! دلته دراتلو وروسته چې فدايي خان ماته خبر راکړ چې هغه نقاب پوشه په اصل کې همدغه خواص خان دې نو ګوره خورجانې ! دخواص خان له پاره چې زما په زړه کې کومه کرکه مودجوده وه هغه له منځه ولاړه ، اوځومره مينه او محبت مې چې د سويمبر د مقابلو اخري ګړونکې ته په زړه کې را پيدا شوې و هغه ټوله مينه ، ټول محبت او ټوله غوښتنه دخواص خان د ذات په لور باندې منتقله شوه . اوس همغه خواص خان چې يو وخت زما له پاره د ډيرزيات دنفرت وړ و ، اوس راته ډير زيات نادر او نايابه ګرزيدلې دې. واوره ! ځومره چې ترې ما کرکه کوله ، اوس ورسره دهغې څخه په سلونو واره زيات محبت او مينه کوم. اوما خورې ، زه فکر کوم چې دخواص خان پرته به زما ژوند د جهنم د اور په څير وي ، داسې فکر کوم چې د خواص خان پرته به هلته په هغه (اشرم) زيارت کې زما ژوند څه ډول تيريږي. ما خو غوښتل چې په همدې حويلۍ کې و اوسيږم ،او کله کله په پټه توګه خواص خان ووينم ، اودخپل زړه دمينې اور دهغه په کتلو سره مړ کړم. خو کله چې زه ددې ځايه ولاړه شم او په هغه زيارت کې و اوسيږم نو اوما خورې ، زما ژوند خو به دخاورو سره خاورې شي.

ددې خبرو څخه وروسته چې کله شهزادګۍ ګنګا خاموشه شوه نو اوما ددې ټولو خبرو ځواب ورکړاو ورته يې وويل:

ګوره زما ګنګا خورجانې ! زه ستا د مينې او محبت انقلاب په ډاګيزه توګه کتلې شم. که چيرې ته په ريښتنې توګه د خواص خان نه پرته ژوند نه شې کولای اودهغه څخه د لرې پاته کيد و زغم هم نه لرې. نوبيا خو هغه دخپل ځان په لور د مايل کولو له پاره يوه بله طريقه هم شته. ګنګا ترې سمد ستي وپوښتل چې ، هغه کومه يوه ده. اوما ورته وويل:

واوره ګنګا ! اوس خو ته دخواص خان له پاره ډوډۍ له ځانه سره واخله او ورشه ، که چيرې هغه ستا دلاسو ډوډۍ وخوړه اوستا سره يې په ښه توګه خبرې اترې وکړې نوبيا خو به ټولې ستونزې په خپله هوارې شي ، خو که چيرې داسې ونه شول نوبيا راځه اوسهار وختي به دهمغه زيارت په لور ورځو ، ما تاته مخکې هم ويلي و چې په او سنيو حالاتو کې د هغه زيارت د لنګر اقتصادي حالات ښه نه دي ، په دې خاطر هلته چې ځومره کونډې ښځې اوسيږي هغوی د خير خيرات د راټولولو له پاره بيرون را وځي اوپه همدې توګه هغوی هملته په هغه زيارت کې خپلې شپې سبا کوي ، ګوره ګنګا خورجانې ! ته هم دهمغو ښځو سره د خيرخيرات له پاره را وځه ، زه به هم درسره په همغو کونډو ښځو کې اوسيږم او دخير خيرات د راټولولو له پاره به دلته دخواص خان حويلۍ مخې ته را ځو. دخير غوښتنې په وخت کې به ته خپل بدن په ډيره ښه توګه پټ ساتې اوپه خپل مخ به هم نقاب اچوې ، زه پوهيږم چې خواص خان ډير همدرده او ځان ځارونکې انسان دې ، هغه به هيڅ کله هم له تاڅخه نفرت نه وې کړې خو هغه سلوک چې تا دهغه سره کړې دې نودهمغې په اساس له تاسره دهغه محبت په ډيره زياته کرکه اونفرت باندې بدل شو.

ګوره ګنګا ! ته به يې منې اوکه نه ،هغه وخت چې هغه ګيدړې ښکار کولې نو هغه وخت هغه ته د زړه له کومې د خپل ځان له پاره غوښتلې ، هغه نه غوښتل ستا نه پرته ژوند وکړي خو کله چې تا هغه په خوله په څپيړه وواهه ، هغه دې بې عزته کړ ، اوبيا چې کله ستا پلار هغه خپلې خيمې ته راوباله اوهلته هم تا هغه توهين کړ. نوبيا هغه له تاسره خپل محبت په نفرت او کرکې باندې بدل کړ. اوس به ستا کار داوي چې هغه نفرت بيرته په محبت او مينې باندې را واړوې

ګوره ګنګا !لکه څنګه چې خواص خان په نقاب کې ستا د سويمبر مقابلې وګټلې اوستا له پاره يې خپل نفرت په محبت اومينه باندې واړاوه ، اوس به ته هم دخواص خان دخپلولو له پاره همدا ډول طريقه استعمالوې ،ته به هم خپل جسم را ونغاړې اوپه مخ به نقاب راخيپور کړې او دخير خيرات د غوښتلو له پاره به دلته راځې ، په ځانګړې توګه هغه وخت چې خواص خان بهر ووينې. ته به دخپل سلوک او رويې اوخبرو په واسطه خواص خان دخپل ځان په لور را مات کړې ،ماتاته ويلي دی چې هغه ډير د خدايه ويريدونکې ،نيک اوهمدرده انسان دې ، زما په فکر که چيرې ته دشهزادګۍ په توګه هغه دخپل ځان له پاره نه شې را ماتولې نو ديوې کنډې په څير خو يې

(c) ketabton.com: The Digital Library

خامخا تر اغیز لاندې راوړې شي اوهغه په خپله مینه کې را نغاړلې شي ،که چیرې ته داسې وکړاې شې نو زه به په دې پوه شم چې تا دخپل ژوند ډیره ستره معرکه تر سره کړې ده .

داوما په دې مشورې دګنګا په مخ کې د خوښۍ نښې را وځلیدې ،تر لږه وخته پورې یې په شوخو سترګو د اوما په لور کتل اوبیا یې ورته وویل: اوما خورجانې ! ستا د امشوره ډیره غوره ده اوزما په فکر چې عملې کیداې هم شي . که چیرې په رښتیاتوګه خواص خان زما څخه راضي نه شو او له ما سره یې دشهزادګۍ په توګه دخپلو اړیکو د سمولو هڅه و نه کړه نو زه به د کونډې په څیر دهغه دمینې د تر لاسه کولو هڅې وکړم. اوما جانې ! خواص خان زما سویمبر ګټلې دې ،اوس په نړۍ کې همدا یواځنې ځوان دې چې زما د تن ، روح اوعزت مالک ګرزیدلې دې ، زه په دې پوهیږم چې تر هغې چې خواص خان ماته تر لاسه نه شي نو زما روح ، او زما د وجود هره برخه به نیمګړې وي ، زه به د یوې کونډې په څیر د خواص خان دخپلولو هرډول هڅې وکړم ،اوس به زه ستا دمشورې په مطابق دخواص خان له پاره خوارک څښاک له ځانه سره یوسم . بیا به ووینم چې دهغه عکس العمل څه ډول دې . ددې خبرې سره سم ګنګا پورته شوه ، او دخوراک څښاک ټول شیان یې په لوښو کې سره را یوځاې کړل ، هر څه یې راواخستل اودهغې کمرې په لور ور وخوزیده چې خواص خان په کې میشت و .

۳۱

دخواص خان دې ماڼۍ ته د راتلو وروسته ،ښایسته او زړه وړونکې شهزاداګۍ ګنګا د ستورو په څیر ځلیدونکې دخواص خان خونې ته را ننوتله ، هغو ساتونکو چې دکمرې نه بهر یې پهره کوله هغوې هم شهزاداګۍ ګنګا د دننه د ورتلو څخه منه نه کړه ، ځکه ټول په دې خبر و چې هغه د شیرشاه سورې له اړخه خواص خان ته د وینځې په توګه ورکړل شوې وه.

کله چې دخوراک څښاک د سامان سره یوځاې شهزداګۍ ګنګا د خواص خان خونې ته ور ننوتله نو ویې کتل چې د خونې په یوه برخه کې خواص خان سترګې پټې کړې وې او ناست و ، دګنګا په ور ننوتلو هغه یو ټکان وخوړ ، سترګې یې پرانستې او کله یې چې وکتل نو ګنګا دد رننبت په خاطر دښه راغلاست له پاره خپل ځان ټیټ کړ اوبیا یې په خپل خواږه او از سره د حقیقت نه ډک الفاظ دملغلرو په څیر خپاره کړل اوویې ویل:

زه تاته دې ماڼۍ ته په راتلو سره مباکې وایم. ما ستا له پاره خوراک راوړې دې ، زه هیله لرم چې ته به پخوانې خفګانونه او نارضایتونه یوه اړخ ته کړې ، ځکه چې شیرشاه سورې زه تاته د یوې وینځې په څیر درکړې یم اوددې نه اخوا تا زما د سویمبر په ګټلو سره هم زما د تر لاسه کولو حق ثابت کړې دې.

خواص خان تر یوه وخته پورې شهزداګۍ ګنګا ته په ډیر غور او دقت سره کتل. خو شهزادګۍ د خوراک لوښې په خپلو لاسو کې نیولې و اوهملته ځاې په ځاې ولاړه وه. دلږځنډ وروسته د خواص خان دقهر او غصې نه ډک اواز را پورته شو او ویې ویل:

ګوره ګنګا ! ایا ته ما د یوه تور ، له منځه تللې او پخواې چینجووهلې لرګې په څیر انسان ګڼې ،کوم چې هرې لورې ته وغواړې و څرخوې. واوره ! زما له تا سره هیڅ ډول اړیکې نه شته ، همدا اوس او په همدې شیبه کې زما دخونې څخه بیرون شه. اوکه په راتلونکې کې دې زما له پاره د خوړو د راوړو هڅه وکړه اویا زما خونې ته دې د راننوتلو هڅه وکړه نو یاد ساته چې زه به تا ډیره بې عزته کړم ، ستا ښګینه په همدې کې ده چې تر هغې چې ته د اوما سره یو ځاې دلته اوسیدل غواړې په پټه خوله و اوسیږې اوکله چې هم ددې ماڼۍ څخه تلل غواړې نو هیڅوک به هم ستا لاره و نه نیسي، بس ، زه ددې نه اخوا نور څه درته نه وایم.

دخواص خان ددې خبرو څخه داسې بریښیده چې د شهزادګۍ بې چاره پښې د زمکې څخه ښویدلې دي ، هغه دومره مړژواندې شوه چې پښو یې حرکت نه شو کولاې ،دهغې ددې حالت په کتلو سره ورته خواص خان یوځل بیا وویل :

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره ګنګا ! ته اوس زما له پاره یو تیاره ښار ګوتې ، د ګرد او غبار نه ډکه شپه او د خیرن زړه د افق په څیر ګرزیدلې یې. یو وخت ته ماته زما د غوښتنو سمندر وې ، خو اوس ته ماته زما د غوښتنو دعذاب څخه هم بدتره یې. ورځه او په آینده کې د ې لورې ته د راتلو هڅه مه کوه.

دخواص خان په دې خبرو شهزادګۍ بې چاره د غمژنو لمحو قصه او د تیرو شوو وختو د ویجاړو په څیر و ګرزیدله. دهغې د وصل ګمان د هجر او بیلتون په یقین بدل شوې و. تر لږه وخته پورې هغه بې چاره چپ چاپ په درانه خوب ویده او د منجمدو ساعتو په څیر ولاړه وه ، دهغې دحالت څخه داسې بریښیده لکه چې دهغې د بدن څخه د عمر تپ وتلې وي او یا پرې چا دهغې ساه اخستل بند کړې وي ، په خپل ځای ولاړې شهزادګۍ تر یوه وخته پورې خپلې شونډې چیچلې ،دهغې سترګې د اوښکو څخه ډکې شوې وې اوبیا یې د سترګو څخه د اوښکو سیلاب را روان شو ،ددې نه وروسته هغه په ډیره بیړه را وګرزیده او د خوراک سامان یې له ځانه سره را واخست او په منډه دهغه ځایه را ووتله.

هغه بیرته هغې خونې ته ور ننوتله چې اوما یې ورته په کې په ډیره بې صبرۍ سره انتظار کاوه ، شهزادګۍ ګنګا ، د خوراک لوښي یو ې لورې ته کیښودل اوبیا په یوه ځای کې کیناسته او دکوچنیانو په څیر یې په ژړا لاس پورې کړ، په چغو چغو یې وژړل ، اوما ور مخته شوه او دهغې سره ور غاړې وتله او ورڅخه یې وپوښتل چې ګنګا خورې ! څه در پیښ شوي دي ، ایا خواص یو ځل بیا له تاسره بدتمیزي کړې ده ، دهغې په دې خبره ګنګا خپل ځان سنبال کړ اوپه ژړغونې اواز سره یې وویل چې:

اوما خورجانې ! خواص خان زه را وشړلم ، ماته یې سپکې سپورې وویلې اودخپلې خونې څخه یې راته د تللو حکم وکړ. اوما ! دخواص خان د کرکې په اساس خو اوس زه دخپل ځان له پاره هم سراب ګرزیدلې یم ،اوس زه بې حسه او خالي لاس اودهغه ډال په څیر یم چې نه شاخونه لري او نه لمن ، اوما دخواص خان پرته زه د توری تیارې شپې دهغه توپان په څیر ګرزیږم چې په مقدر کې یې غم او له منځه تلل لیکل شوي دي. اوما خورجانې !ما خو خواص خان د کلونو کلونو د پانګې قطره قطره ګڼلې او محبت مې ورسره کړې دې ، خورجانې ! زه خو خپل محبت او مینې د مار په څیر چیچلې یم. خو اوس هم زما په زړه کې دخواص خان محبت دبې لمسه څیرې په څیر روان دي. خو اوما خورجانې !داسې بریښي چې د خواص خان سره زما دمحبت لمر نور په ډوبیدو دې. ویریږم ، او زړه مې لړزیږي چې دخواص خان پرته اودهغه په بیلتون کې به د پیریو په څیر دا اوږدې شپې او دکلونو په څیر دا ورځې به څه ډول تیروم.

د شهزادګۍ ګنګا دد ې خبرو په ځواب کې اوما تر څو لمحو پورې چپه ناسته وه ،بیا دیوه هوډ سره راپورته شوه او ویې ویل چې: ګنګا خورې ! سمدستې راپورته شه ،مونږ دواړه خویندې به همدا اوس اوپه همدې ګړۍ کې د هغه زیارت په لور ورځو ، که چیرې خواص خان ته را شړلې یې نو دهغه د ترلاسه کولو له پاره به مونږ همغه لاره نیسو چې پخوا مو پرې خبرې کړې دي. د اوما په دې خبرو باندې شهزادګۍ ګنګا په ډیره عجیبه توګه د هغې لورې ته وکتل ، لږ څه مسکۍ شوه اوبیا یې ورته وویل چې: را پورته شه خورجانې ! زه تاته ډاډ درکوم چې اخر به بریا زمونږ په برخه کیږي ، ددې خبرې سره سم دواړو خپل سامانونه را ټول کړل او دخپلې خونې څخه را ووتلې.

۳۲

بله ورځ چې خواص خان دخپلې خونې څخه را ووت نو دماښۍ نه بیرون ساتونکې ورته را نژدې شو او ورته یې وویل چې: امیر خواص خانه !دلته په ماڼۍ کې اوسیدونکې شهزادګۍ ګنګا اودهغې اوما دواړه دشپې وختي دد ې ځایه څخه ووتلې ، ته هغه وخت ویده وې اومونږ نه غوښتل تا دخوبه بیدار کړو نو ځکه مو خبر درنکړای شو ، خواص خان دهغه خبره په ډیره بې پروایی سره واخستله اوبیا یې ترې وپوښتل چې هغوې چیرې ولاړې؟ ساتونکې ورته وویل چې: کله چې هغوې د ماڼۍ څخه ووتلې نو ماترې وپوښتل چې هغوې په

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې شپه کې چیرې ځي ؟ شهزادګۍ ګنګا راته وویل چې هغه له اوما سره یو ځای دیوه دوست او خپلوان کورته ورځي، نوپه دې خاطر یی ما لاره و نه نیوله اوهغوې دواړه ولاړې. خواص خان ورته وویل چې ډیرښه شول چې تا دهغوې لاره نه ده بنده کړې ،ددې خبرې سره سم خواص خان د ساتونکې خبرته دکوم اهمیت د ورکولو پرته د آسونو د تبیلې خواته ورغې.

۳۳

شهزادګۍ ګنګا او دهغې اوما دواړو همدلته درهتاس دښار د (ودهوا اشرم) د زیارت په لنګرځای کې ځانته د اوسیدو ځایونه پیدا کړي و او همدلته اوسیدې. دواړو په همغه دویمه ورځ په خپل فعالیت پیل وکړ اود دې لنګرخانې دنورو کونډو ښځو سره یو ځای یی درهتاس په ښار کې د خیر خیرات غوښتل پیل کړي و . هغوې نورې ښځې هم له ځانه سره راواخستې ا و د خواص خان دحویلۍ په لور یی د سوال کولو له پاره له ځانه سره راوړې. خو په دې ورځ هغوې د خواص خان سره و نه شو کتلای. هغوې د ماڼۍ نه بیرون د سوال کولو له پاره غږ پورته کړ ، ساتونکو لږ څه ورکړل او دهغې ځایه یی بیرته لرې کړې . په همدې توګه به هره ورځ شهزادګۍ ګنګا او دهغې اوما د نورو کونډو ښځو سره یو ځای ددې ماڼۍ شاوخوا دخیر خیرات دغوښتلو په بهانه چکر واهه. خو ددوې به دخواص خان سره لیده کاته نه کیدل او همغه پهره دارانو به لږ څه ورکول اودوې به بیرته ناکامه او نا مراده ستنیدې.

یوه ورځ هغه وخت چې شهزادګۍ ګنګا اودهغې اوما د نورو کونډو سره یو ځای دخواص خان حویلۍ ته راغلې نو اوما وکتل چې خواص خان په خپل آس سپور او د آسونو دتبیلې څخه بیرون را وتلې اوتر بیرونۍ دروازې پورې را رسیدلې دې. دهغه د لیدلو سره سم یی تر خپل څنګ روانې شهزادګۍ ته مخ کړ او ورته یی وویل چې: زما خورې ! داسې بریښې چې ستا برخلیک را ویښ شوې دې ، وګوره هغه دې خواص خان د آسونو دتبیلې څخه په آس سپور د ماڼۍ مرکزي دروازې ته را روان دې ، ته په منډه دروازې ته ولاړه شه او دخیرغوښتلو له پاره غږ وکړه. داوما په دې خبره ګنګا خوشحاله شوه خو اوما ته یی هیڅ ځواب ورنه کړ ، ډیره په چټکۍ سره مخته ورغله ، اوما هم د نورو کونډو سره یو ځای دهغې تر شا په بیړه هغه لورې ته ور روانه وه. اوما او ګنګا دواړو د نورو خیر غوښتونکو کونډو ښځو په څیر سپین کالي په غاړه کړي و ، یوائنې توپیر یی دا و چې ډیره کئ ښځو کومه ځانګړې پرده نه درلوده مګر دوې دخپل ځان تر څنګ خپل مخونه هم را نغاړلي و. دوې دواړو په خپلو مخونو باندې سپین نقاب راخپور کړې و ، اوما د نورو ښځو تر منځ پاته شوه خو ګنګا مخته راغله او دخواص خان د حویلۍ په دروازه کې و دریده او دخیر غوښتلو غږ یی وکړ . دآسونو د تبیلې څخه را روان خواص خان دهغې دا غږ هم اوریدلې و ، تر دې دمه نورې ښځې هم هلته ور ورسیدې اوهغوې هم د شاوخوا کورونو څخه د خیر غوښتلو اوازونه پورته کول.

د لمړنۍ غږ وروسته چې کله ګنګا دخیر غوښتنو له پاره دویم ځل خپل اواز پورته کړ نو هغه وخت خواص خان مرکزي دروازې ته را رسیدلې و ، دګنګا په لور په کتلو سره هغه دخپله آسه را ښکته شو اوپه ډیره نرمه او مینه ناکه توګه یی د ګنګا څخه وپوښتل چې: ته څوک یی او ولې خیر غواړې ؟ اودا چې ستا په څیر په لباس کې را نغاړلې نورې ښځې خیر غواړي هغوې څوک دي ؟ دهغه دخبرو په ځواب کې ورته ګنګا وویل چې: مونږ ټول د هغه زیارت د لنګر اوسیدونکي یو ،ځکه چې هغه د کونډو ښځو د اوسیدو او پناه ځای دې ، دا کونډې ټولې همدلته اوسیږي ، او هره ورځ دخیر غوښتنو له پاره بیرون راوځې او په دې توګه خپل ژوند سبا کوي ، دخیر غوښتل زمونږ د کونډو ورځنې ژوند دې. دهغې په دې خبرو ترې خواص خان په یوه ډول مرغوبیت او پلټنې سره و پوښتل چې:

ته خو همدا اوس دخپل اواز او دخپل جسماني جوړښت څخه ځوانه معلومیږې ، نو ته څنګه کونډه شوې یی او چا کونډه کړې یې ؟ ګنګا ورته وویل چې زما نوم ګیتا دې ، داسې وګڼه چې د غمونو ګیتا ، زما مور اوپلار مړه شوي دي او دیوه کس سره زما کوژده وشوه ، لا تر اوسه پورې زما رخصتي نه وه شوې چې هغه زه پریښودم ، هغه ډیر بدمعاش او اوباشه انسان و ، د کوڅه ډبو نجونو سره به

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګرزیده را ګرزیده نو په دې خاطر ما هم دهغه سره د یوځاې ژوند د تیرولو څخه انکار وکړ. ځرنګه چې زما هیڅ بل د اوسیدو ځاې نه و نودلته مې په دې لنګرخانې کې د پناه غوښتنه وکړه ، بس اوس خیر خیرات غواړم اوخپل ژوند پرې سبا کوم. ددې سره سم د غمنواو مصیبتونو په اساس د ګنګا بې چاره په سترګو کې اوښکې راغلې ، هغه نقاب یې چې په مخ را خپور کړې و په اوښکو لوند خیشت شو ، دهغې د حالت په کتلو سره خواص خان ویلې ویلې شو .

تر لږ ځنډه پورې خواص خان هملته خاموشه ولاړ و خوبیا یې په ډیره مینه ترې وپوښتل چې : ایا تاته کوم تکلیف دي اویا دې هلته په لنګر ځاې کې څوک تنګوی؟ ګنګا ورته په ژړغوني اواز کې وویل چې : غم خو زمونږ دکونډو مقدر ګرزیدلې دې. ځرنګه چې زه اوس هم ډیره ځوانه او تنکۍ یم نو په دې خاطر هر څوک راته په غلطو سترګو ویني ، زما د ژړا علت د کوم چا له اړخه د تکلیف ، غم او یا ګواښ د راپیدا کیدو په خاطر نه دې، بلکه ستا د دغو دوو درې خوږو جملو په ویلو سره زما زړه ویلې شو او ما ته ژړا راغله، تر اوسه هیچا له ما څخه د همدردۍ په توګه نه دې پوښتلي چې نوم دې څه دې ؟ ته څنګه دلته لنګر ځاې ته راغلې یې اویا پر تا څه تیر شوي دي ؟ دګنګا په دې خبرو سره خواص خان ډیر زیات اغیزمن شو ، ان تر دې چې تر ډیره یې خپل ځان ټیټ کړې و او بیا یې وویل :

ګیتا ! که زه تاته یو څه ووایم نو ته به یې ومنې ، ګنګا ورته سمدستي وویل چې : حتما یې منم ، ولې به یې نه منم. ته وایه ما ته څه ویل غواړې. ددې خبرې سره سم خواص خان د خپلو کالیو څخه څو سیکې را وویستلې اودګنګا په لور یې لاس ور وغځاوه ، ګنګا دخپل اړخ دڅپټې پلو ورته را واړاوه او خواص خان په هغې کې دغه سیکې ور واچولې. بیا ورته خواص خان وویلې چې : ګوره ګیتا ! ته به سبا همدا وخت دلته دروازې ته راشې او دخیر غوښتلو غړبه وکړې زه به ستا انتظار کوم ، زه به دومره څه درکړم چې ته پرې خپل ژوند په ښه توګه سبا کړې.

اوس ته ورځه. ستا نورې خیر غوښتونکې ملګرې درڅخه لرې ولاړې هسې نه چې ځانته پاته شې. ددې خبرې سره سم خواص خان په خپل آس سپور شو. دخواص خان سره دخبرو نه ګنګا ډیره ډاډمنه او خوشحاله وه ، بیا بیرته ستنه شوه او په ډیرې بیړې سره د نورو ښځو سره یو ځاې شوه ، خواص خان هم په خپل آس سپور او په کومې لارې ولاړ.

کله چې ګنګا دنورو کونډو تر څنګ را ورسیده نو اوما په ډیره بیړه ور وړاندې شوه او ترې ویې پوښتل چې : ګنګا جانې ! ته ډیره بختوره وې چې نن دې د خواص خان سره وکتل ، تا له هغه سره څه وویل: ګنګا ورته په ډیره پټه توګه ټوله قصه وکړه ، اوما دهغې په خبرو باندې ډیره خوشحاله شوه اوبیا یې ورته وویل: ګنګا خورې ! داسې برېښې چې ستا دبرخلیک او ستا دنیک بختۍ ټولې دروازې پرانستل کیږي اوهغه مقصد اومنزل چې دې دشهزادګۍ په توګه نه شو تر لاسه کولې اوس یې د یوې نقاب پوښته پیغلې په توګه تر لاسه کوې. ځرنګه چې خواص خان ته سبا بیا را بللې یې نو ته به سبا خامخا په همغه وخت راځې ،بیا به زه ووینم چې هغه تاته څه ویل غواړي. ددې خبرو وروسته دواړه چپه خوله رواني شوې اود نورو کونډو سره یو ځاې دخپل لنګر ځاې په لور مخته ورتللې.

بله ورځ ، دتیرې ورځې په څیر ، ګنګا په خپل وخت خیرخیرات غوښتنې له پاره د خواص خان دحویلۍ دروازې ته روغله او د خیر غوښتو اواز یې وکړ. دهغې د لمړې غږ سره سم خواص خان د خپل میلمستون څخه نژدې په منډه منډه راغې اودګنګا په لور په کتلو سره یې وویل ، ګیتا ! ما هلته په میلمستون کې په ډیره بې صبرانه توګه ستا انتظار کاوه ، دهغه په دې خبره ګنګا په ډیره مړژواندې توګه وویل چې : تا په همدې وخت کې را بللې وم ،نو دادې زه راغلم. خواص خان تر لږه وخته پورې هغې ته په ډیر غور سره وکتل ، همغه پروني لباس دهغې په تن و ،بلکل سپین دشیدو په څیر کالي ، هغې دهمدې کالیو په واسطه خپل جسم او خپل مخ را نغاړلې و ، دتیرې ورځې په څیر نورې کونډې هم د شاوخوا کورنو ته د خیر غوښتنې له پاره ورغلې وې. دخواص خان په خاموشه پاته کیدو سره ګنګا ترې وپوښتل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستا په راغوښتلو زه دادې راغلې یم ،خو زما ښخه یوه بې عقلې شوې ده ، چې پرون ما له تاسره ډېرې خبرې وکړې خو ما ستا ښخه ستا نوم ونه پوښته ،دهغې په دې خبره خواص خان ورته مسکې شو او ویې ویل چې ګیتا ! زما نوم خواص خان دې او د شیرشاه سوری دلښکرو ستر سالاریم ، ګوره ګیتا ! ما ته پرون دد ې له پاره را بللې وې چې ما ستا له پاره څه شیان اخستې دي،که چیرې ته یې بده و نه ګڼې،نو هغه د خپله ځانه سره یوسه او د خپلو اړتیاو له پاره یې وکاروه. ګنګا ترې سمد ستې وپوښتل چې: څه ډول شیان دې مهاراجه ! خواص خان ځواب ورکړ ،کوم خاص څه نه دي بلکه ستا د ژوندانه دورځنې اړتیاو دپوره کولو له پاره دي ،که ته یې بد ه نه ګڼې نو ولاړه شه او زما په میلمستون کې کینه ،خو که چیرې ته نه غواړې زما حویلۍ ته ور ننوځې نو زه به ټول شیان دلته را وغواړم ،ګنګا بې چاره په ډېره بې وسۍ اویو ډول مړژواندې اواز کې وویل چې: ګوره مهاراجه !دننه په تللو کې کومه ستونزه نه شته ځکه ته ماته د شکل او صورت له اړخه ډېره شریف النفسه انسان ښکارې ،خو زه له تاسره حویلۍ ته دننه ولاړه شم او هلته په میلمستون کې کینم نو زما سره د راغلیو کونډو ته به شک پیدا شي چې زه د څه له پاره حویلۍ ته تللې وم ،هغوې به زما په کرچار باندې هم شکمنې شي او زما په اړه به ډول ډول خبرې پیل کړي او ستا په نامه به ما خلک بدنامه کړي ، دهغې په دې خبره خواص خان ورته سمد ستې وویل چې نه ، هرګز نه ، ته همدلته اوسه ، زه تا همدلته پرېږدم ، ماته ستا عزت تر هر څه زیات معتبر دې. په حقیقت کې چې پرون تا ماته خپله کومه زړه ماتې قصه وکړه، هغې پرما ډېر زیات اغیز وکړ ، ته همدلته ولاړه اوسه ،کوم شیان مې چې ستا له پاره راوړې دی هغه به درته همدلته را وغواړم، ددې خبرې سره خواص خان خپل یوه ساتونکې ته ورغږ کړ، هغه په منډه منډه راغې ، خواص خان ورته وویل چې:

دننه حویلۍ ته ولاړ شه ، هلته چې څومره ساتونکې دي ټولو ته ووایه چې دلته مرکزي دروازې کې را ټول شي. او هغه بوجۍ چې هلته په میلمستون کې پرته د ه هغه هم له ځانه سره ماته راوړه ، هو ! اول هغه بوجۍ راوړه بیا ساتونکو ته ووایه چې دلته راټول شي . هغه ساتونکې منډه کړه او دمیلمستون څخه یې هغه بوجۍ راواخسته او خواص خان ته یې را ورسوله ، خواص خان هغه راپورته کړه اودګنګا په لور یې ور اوږده کړه او ورته یې وویل چې: د رواخله یې. په دې بوجۍ کې ستا د وړتیا وړ سامانونه دي ، ګنګا ورته وویل چې ایا زه دا پرانستې شم تر څو ووینم چې په د ې کې څه شیان دي. خواص خان ورته وویل چې: هو ته دا کتلې شی ، ګنګا په دا سې حال کې په زمکه کیناسته چې د خواص خان په لور یې شا را اړولې وه ، هغه بوجۍ یې پرانسته ، ویې کتل چې په هغې کې ډېر زیات قیمتې کالي دي ، دسرو زرو اوسپینو زرو بنګړي او ګوتې په کې دي او دښایست او زینت هر ډول سامانونه په کې پراته دي. ګنګا دا بوجۍ همدا سې پرانستې په زمکه پرېښوده اوبیا یې دخواص خان په لور په کتلو سره وویل چې:

تاخو پر ما دومره بوج را بار کړې دې چې زه یې دپورته کولو جوګه نه یم. تر هغوې چې دکالیو پورې اړه لري زه به هغه له ځانه سره یوسم او هلته په لنګرځای کې به یې استعمالوم. د سپینو زرو بنګړي به هم زه له ځانه سره یوسم. خو د سرو زرو بنګړي له ځانه سره نه شم وړې ، خواص خان ترې سمد ستې وپوښتل چې: هغه ولې ؟ګنګا بې چاره په لړزیدلې او ژړغوني اواز سره وویل چې: مهاراجه !زه په خپل کور کې نه بلکه د زیارت په لنګر خانې کې اوسم. او هلته د غل غدو ویره هم شته ، نو کله چې زه دومره قیمتې شیانو استعمالوم نو په دې به هم هغه خلک زما په اړه ډول ډول خبرې کوي او وایي به چې معلوم نه ده چې زه دخیر غوښتلو په وخت کې د کومو خلکو ځایو ته ورځم. د سپینوزرو بنګړي د زغم وړ دي ځکه زیاتې کونډې یې په لاسو کې اچوي ، د کالیو څخه به هم زه څه ډېرې ساده شانته جامې له ځانه سره واخلم خو کوم چې ډېر قیمتې دی هغه له ځانه سره نه شم وړلې ، په حقیقت کې زما دا ستان د غمونو نه ډک دې ، زه د خپل ذات او نامه سره نور الزامات نه شم اخستلای. په ځواب کې یې خواص خان غوښتل څه ووایی چې د حویلۍ ټول ساتونکې هلته را ټول شول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خواص خان هغوي ټولو ته وويل چې : دې کونډې ته په غور سره ووینئ ، کله چې هم دا دلته زما دحویلۍ دروازې ته راشي اود خیر غوښتلو اواز وکړي نوخالي لاس یې مه لیږئ ،که چیرې زه په خپله په حویلۍ کې وم نو زه به په خپله هغې ته یو څه ورکوم اوکه په حویلۍ کې نه وم اودې اواز وکړي نو واورئ چې: دا به خالي نه پریږدئ. که چیرې داسې مو وکړل نو ستاسو څخه به یو هم و نه بښم.

بله خبره داده چې داکونډه چې د رهتاس د زیارت په لنګر خانې کې اوسیږي که کله هم دکوم فریاد سره دلته راشي او یا ورته کومه ستونزه پیدا شي اویا د چا پر خلاف کوم شکایت وکړي نو په همغه وخت کې یې شکایت رفعه او اړتیاوې پوره کړئ ،په دې کار کې به لږ څه ځنډون هم نه کوئ، ددې کونډې نوم ګیتا دې ،دا ډیره محتاجه ده ، اوس تاسې ټول ورځئ ، اوپه خپلو خپلو کارونوکې مصروف شئ ، ددې حکم سره سم ټول ساتونکې دهغه ځایه ولاړل ، خواص خان یو ځل بیا ګنګا ته وویل چې :

ګیتا !ددې بوجۍ څخه چې هر شې ستا خوښه یې او له ځانه سره یې وړل غواړې جدا یې کړه او له ځانه سره یوسه یې. پاته شیان به دلته په حویلۍ کې ستا د امانت په څیر ایښې وي ، کله چې هم ورته احتیاج پیدا کړې نو یا یې له ماڅخه اویا که زه نه اوسم نو د کوم ساتونکې څخه یې وغواړه. زه به هغوې ته په دې اړه تفصیلي خبره وکړم. ګنګا ترې سمدستي وپوښتل چې: مهاراجه ! ایا ته کومې لورې ته ځې؟ دهغې په دې خبره خواص خان په خندا کې وویل چې: ګوره ګیتا ! ماتاته پخوا هم ویلي دي چې زه د شیرشاه سوري دلښکر ستر سالار یم ، د تیرې په څیر خو په یوه ځاې کې نه شم پریوتلې ، زه نن دلته یم ، کیداې شي سبا بلې کومې لورې ته ولاړشم. کوم محاذ ته د جنګ په لور ولاړ شم. هسې هم کیداې شي چې څو ورځې وروسته زه ددې ځایه کوچ وکړم. دا چې زه به کومې لورې ته ولاړ شم را ته معلومه نه ده او نه زه اوس تاته په دې اړه څه ویلې شم ، په هر صورت زه به ساتونکو ته ووایم چې هر کله چې ستا دکوم شي له پاره اړتیا وي ، دلته حویلۍ ته راځه نو تا ته به ستا د اړتیا وړ هر شې تر لاسه کیږي. اوس ته ولاړه شه. ستا نورې ملګرې ښځې به تاته انتظار کوي.

ګنګا د اړتیا وړ شیان له ځانه سره واخستل ، او نور شیان یې هملته پریښول اودهغه ځایه ولاړه ، خواص خان تر لږه وخته پورې هملته په دروازې کې ولاړ و ، ګنګابه هم بیا بیا شاته راکتل ، دهغې په دې کار باندې خواص خان هم خندوني اومسکې ولاړ و ،کله چې ګنګا ولاړه او دنورو کونډو ښځو سره یو ځاې شوه نوبیا هغه پاته سامان خواص خان له ځانه سره واخست او دننه حویلۍ ته ولاړ.

۳۴

هغه وخت چې شیرشاه سوري اوخواص خان د بنګال مرکزي ښار ګوډ خالي کړ نو همغه وخت (۱۵۳۸زکال د جولاې میاشت کې) همایون دبنګال دې ښار ته ورننوت. هلته د ګوډ په ښار کې همایون تر ټولو لمړی کار دا وکړ چې دښار د بیا جوړولو اوپاکیدو حکم یې وکړ تر څو د جنګ د تباهیو ټولې نښې نښانې له منځه ولاړې شي. افیون خوړونکې همایون ته د ګوډ ښار دومره ښایسته ښکاره شو چې ددې ښار نوم یې بدل کړ او د جنت اباد په نامه یې و نوماوه. هغه هلته دخپلو تم کیدو په وخت کې دبنګال ولایت دخپلو امیرانو او سالارانو په منځ کې وویشه ، هغه هلته نژدې نهه میاشتې په ډیر عیش اوعشرت کې تیرې کړې او داسې به په نشې کې ډوب و چې په میاشتو به یې هم دخلکو سره دکتلو فرصت نه شو تر لاسه کولې.

شیرشاه سوری هملته درهتاس په کلا کې اډانه اچولې وه. کله چې هغه وکتل چې همایون دخپل فوځ سره یو ځاې هلته د بنګال د ښار په ګوډ کې تم شوې دې او هملته یې د اوږدې مودې د تیرولو هوډ کړې دې نو هغه د همایون په ولکه شوو سیمو باندې د بیرته ولکې کولو له پاره پلان جوړ کړ. هغه دبرسات په موسم کې د رهتاس او سهسرام اونور کلا ګانو څخه د فوځونو د برتې کولو له پاره کار پیل کړ، هغه په خپل ځواک او فوځ کې ډیر زیات ډیرښت راوست ، دبرسات د موسم د پاې ته درسیدو سره سم هغه خپل فوځونه هملته درهتاس د کلا تر مخ را ټول کړل تر څو دهمایون پر خلاف عسکري عملیات پیل کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د مغلو په خلاف د عملیاتو د پیل کیدو له پاره شیرشاه سوري خپل لښکر په دوو برخو باندې وویشه ، یوه برخه یې دخواص خان تر قوماندې لاندې پریښوده ، په داسې حال کې چې هیبت خان نیازي ، جلال خان جالو او سرمست خان سرواني یې د خواص خان معاونین و ټاکل ، د فوځ بله برخه شیرشاه سوري دخپله ځانه سره وساتله او دخپلو زامنو نه علاوه یې حاجي خان پټني ، اوبرهم جیت هم له ځانه سره واخستل. شیرشاه سوري خواص خان ته دا کار وسپاره چې هغه به د ټول بهار دځارنې مسؤلیت په غاړه لري. خو هغه به پخپله دهمایون په سلطنت باندې یرغل وروړي ، داخبرونه به خامخا هلته ګوډ کې پروت همایون ته ور رسیږي ،نو همایون به سمدستي دخپل لښکر سره یوځای د ګوډ دښار څخه رابیرون شي اودبهار دلارې به دشیرشاه سوري سره د ټکر دکولو هڅه وکړي ، شیرشاه سوري غوښتل چې په بهار کې خواص خان دخپل لښکر سره یوځای دهمایون سره ټکر وکړي اودهغه لاره ونیسي او پرې یې نږدې چې دشیرشاه سوری په لورور مخته شي. په دې ترتیب به شیرشاه سوري ته دهمایون په سیمو باندې د ولکې کولو فرصت تر لاسه شي اودا ډیر غوره پلان و چې شیرشاه سوری د همایون د ماتولو له پاره جوړ کړې و.

ددې ټول پلان د جوړولو نه وروسته شیرشاه سوری د همایون د سیمو د ولکې کولو له پاره ورووت. په همدې وخت کې خواص خان هم د همایون د خطر څخه د مخنیوی په خاطر د رهتاس دکلا څخه کوچ وکړ.

درهتاس د کلا څخه د وتلو وروسته شیرشاه سوری د بحر د سطحې د لړزانده امواجو په نڅا کې دهمایون د سیمو په لور ور مخته شو او هر هغه ځواک به یې چې مخې ته راته هغه به یې د مخې سره لکه د سیلاب په څیر له منځه یوړ.

شیرشاه سوری دخپل لښکر سره یو ځای تر ټولو لمړی د بنارس په لور مخه وکړه، که څه هم تر دې وخته پورې د شیرشاه سوری ټینګه او قوي دچنار کلاد همایون د لښکرو په واک کې وه. خو په دې چنار کلا باندې مغلو ډیره ځواکمنه ولکه کړې وه. دچنار دکلا د محاصره کولو سره سم ، شیرشاه سوري نه غوښتل خپل ډیر وخت په محاصرې باندې له لاسه ورکړي ، په دې اساس یې فکر کاوه چې که د چنار د کلا تر څنګ اوشاوخوا نورې سیمې د مغلو د ولکې څخه بیرون کړي نو دچنار کلا به په خپله دهغه په منګولو کې پریوزي. هغه دهمدې فکر په اساس د چنار کلا دلمړی حملې څخه شاته پریښوده اودبنارس په لورو خوزید.

بنارس په دې ورځو کې د مغلو د ځواک ځانګړې مرکزو . هغوی ددې ښار ددفاع له پاره یو ځواکمن لښکر هم ځای په ځای کړې و . خو دمغلو دا ځواک دشیرشاه سوري دیرغل په مقابل کې تم نه شو ، شیرشاه سوري په بنارس باندې داسې یرغل وروست چې دمغلو موجود لښکر یې د ډیرې بدې ماتې سره مخ کړ. په دې ترتیب شیرشاه سوری په بنارس باندې ولکه وکړه ، دهغه ځای مغلی والي میرفضلي یې د جنګ په وخت کې وواژه ،دهغه تر قوماندې لاندې چې دمغلو خومره لښکر و هغه یې ټول له تیغه تیر کړ، په بنارس د ولکې کولو او په هغه ځای باندې دخپل ځواک د ټینګولو نه وروسته شیرشاه سوری دجونپور په لور مخه کړه ، جونپور یې محاصره کړ ، دلته دهمایون د اړخه بابا بیګ جالیر چې دجونپور حاکم و او ددې ځای دجنګي کلا د ساتنې له پاره یې هم ډیره ښه انتظام درلود ،د شیرشاه سوري سره کلکه مقابله وکړه. په همدې وخت کې د جونپور د لښکرو د کومک له پاره د بهرایچ څخه هم فوځ را ورسید. بهرایچ په «اوده» کې یو مشهور ځای دې چې د فیض اباد څخه اویا میله شمال لورې ته پروت دې ،کله چې د جونپور ته د بهرایچ څخه د مغلو ځواکونو ته فوځې کومک او خوارکې توکې را ورسیدل نو د جونپور محاصره اوږده شوه. شیرشاه سورې ددې حالت په کتلو سره لږ څه اندیښمند شو ،په دې خاطر یې دخواص خان په لور قاصد و استوه ترڅو هغه د خپل لښکر سره یو ځای په بهرایچ باندې یرغل یوسي. ترڅو دهغه ځایه نور نوي فوځونه د جونپور د کومک له پاره را نشي. دشیرشاه سوری دحکم د ورسیدو سره سم خواص خان په پوره میړانې سره د بهرایچ په لورور وخوزید اودشپې په تیاره کې یې په دې سیمې باندې حمله وکړه ، او هلته میشت د مغلو لښکر یې لکه د بارودو د دود په څیر د خپلې مخې څخه لرې کړ. او په بهرایچ باندې یې ولکه وکړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چې شیرشاه سوري وکتل چې د جونپور محاصره اوږدیږي او دجونپور مغلي فوځونو ته دیوې لورې او بلې لورې بسپنه ور رسیږي، نو هغه د دې محاصرې دپاې ته رسید و له پاره انتظار کول بې ځایه وګڼل ، هغه د جونپور نه اخوا د قنوح په سیمه کې چې هر څه وو هغه یې په خپله ولکه کې واخستل.

دجونپور د سیمې تر جنګ پورې چې دهمایون هر یو والي یا دجنګ کولو هڅه کړې اویا یې د مزاحمت کولو له پاره پیښې را بڼ وهلې وی هغوې ټول د شیرشاه سوری له اړخه له منځه یوړل شول ، اویا هغوې په خپله خپلې سیمې پریښودې او دهغو څخه یې ښې په تیښته سپکې کړې. که څه هم په ځینو ځینو ځایو کې د مغلو جنرالانو پوره پوره مقابله وکړه خو د محاصرې په واسطه به هغوې خامخا د ناکامۍ سره مخکیدل. په دې ترتیب شیرشاه سوری دجونپور نه علاوه په شاوخوا نورې ټولې سیمې باندې خپله ولکه کلکه کړه.

شیرشاه سورې د قنوج په سیمه کې د غارت او چور کولو مخه و نیوله او هلته یې د یوه خپلواک پادشاه په څیر عمل وکړ، په هره سیمه کې یې خپل افسران و ټاکل او دهمغوې په واسطه یې د مني او ژمې د فصلونو د حاصلاتو محصول تر لاسه کاوه.

په دې ټولو جنګونو کې د حیرانولو خبره داوه چې شیرشاه سوري هیڅ ښار ګوټې تباه او برباد نه کړ ، هغه خپلو لښکریانو ته په کلکه حکم کړې و چې دهقانانو او ښاریانو ته هیڅ ډول زیان ور ونه رسیږي. دشیرشاه سوري قهر او غصه تر مغلو پورې وه ، هغه د دهقانانو اوښاریانو سره څه سرو کار نه درلود ، ځکه دې خلکو په زور او جبر سره دمغلو اطاعت منلې و. شیرشاه سوري به ویل چې دهقانان بې قصوره دي ،ځکه هغوې د واکمنو اطاعت کوي.

خواص خان د بهار په سیمه کې خپریده او ځارنه یې کوله چې که چیرې د بنګال څخه کوم لښکر په شیرشاه سوری د حملې له پاره راشي نو دهغوې لاره تم کړي ، ترڅنګ یې شیرشاه سوری هم خپلو فتوحاتو ته دوام ورکاوه، اوس نو دهغه تر مخه دوه ځایونه پاته و چې د چنار کلا او دجونپور سیمه و. شیرشاه سوري ددې ځایو د نیولو او ولکه کولو له پاره هم عسکری پلانونه جوړ کړي و.

هلته په بنګال کې چې کله همایون ته د شیرشاه سوری او خواص خان د فتوحاتو په اړه خبرونه ور ورسیدل نو هغه لمړۍ په دغو خبرونو باندې دومره باور ونه کړ ، خو کله چې ورته سوکه معلومات ورکړل شو او باور یې پرې راغې نو په قهر او غصې سره یې وویل چې شیرشاه سوري دداسې کولو جرءت څنګه کړې دې. په هر صورت همایون سمدستې د بنګال څخه د اګرې په لور د کوچ کولو پریکړه وکړه.

همایون ددې مقصد له پاره د خپلو سالارانو یوه غونډه راوبلله ، اوپه دې اړه یې غور وفکر وکړ چې ددې وروسته د بنګال مسؤلیت چاته پریږدي . دهمدې خبرو په جریان کې زاهد بیګ دهمایون له اړخه د بنګال حاکم و ټاکل شو. زاهد بیګ دهمایون دملکې بیګا بیګام دخور میړه و. کله چې زاهد بیګ ته په دې اړه معلومات ورکړل شو نو د زړه حمله پرې راغله او بې هوشه پریوت. اود بیرت د هوش کیدو په وخت کې یې همایون ته وویل:

ایا د شهنشاه په فکر دلته په بنګال کې زما دذبح کولو وخت را رسیدلې دې ؟ په حقیقت کې د زاهدبیګ ددې خبرې څخه مقصد داو چې همایون غواړي په خپلو لاسو هغه د مرګ کندی ته ورورغورځوي.ځکه زاهد بیګ په دې پوهیده چې د بنګال څخه د همایون د فوځ دکوچ سره سم به شیرشاه سوري اویا دهغه سپه سالار خواص خان په بنګال باندې حمله کوي اودده لښکر به ټول له منځه وړي په دې خاطر هغه نه غوښتل دبنګال د حاکم په څیر و ټاکل شي .

هغه وخت چې همایون زاهدبیګ د بنګال د حاکم په څیر را وړاندې کړ ،نو زاهدبیګ د بنګال دحاکمیت څخه انکار وکړ ، همایون د زاهدبیګ ددې کاره دومره په غصه شو نو زاهدبیګ ته یې ددې کار په خاطر دسختې سزا د ورکولو هوډ وکړ. خو ددې کار په تر سره کولو سره به حالات نور هم د ویجاړیدو په لور تللې. نو همایون د چپ پاته کیدو پریکړه وکړه . زاهدبیګ هم دهمایون ددې فکر څخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

سخت په ویره کې و. هغه دهمایون ددوه سالارانو حاجي محمد او جهاندار بیګ دخپل ځان سره ملګري کړل اوهغوې یې بغاوت ته را وپارول.بیا هغوې درې واړه یوځاې شول او د بنګال څخه اګرې ته وتښتیدل.

اګرې ته په وررسید و سره هغوې درې واړو د همایون وروړ مرزا هندال هم له ځانه سره ملګرې کړ او ورته یې وویل چې هغه دې پخپله دخپلې پادشاهۍ اعلان وکړي، دهمایون وروړ مرزا هندال هم ددې درې کسانو د اغیز لاندې راغې.

هلته په اګره کې دهمایون یو ډیر نژدې دوست او خیر غوښتونکې شیخ بهلول حاکم و . هغه د همایون د وروړ مرزا هندال اودهغه دملګرو لخوا ووژل شو ، د زاهدبیګ په ترغیب باندې میرزا هندال هم دبغاوت بوې واخست اوپه دې توګه یې دخپلې پادشاهۍ اعلان وکړ. په خپل نوم یې خطبه ولوسته او جونپور ته یې چې د شیرشاه سوري له اړخه تر محاصرې لاندې و ، دنورو ځواکونو د ور استولو په ځاې یې د دهلي په لور کوچ وکړ او ښار یې کلابند کړ .

۳۵

بله ورځ د زیارت دلنګرځاې د نورو کونډو ښځو سره یو ځاې ګنګا د خواص خان د حویلۍ په لور ورغله ، هغه حویلۍ ته یو اځې ورننوته ، په داسې حال کې چې اوما اود هغې سره نورې ښځې د پخوا په څیر هملته په نزدې ځایو کې دخیر غوښتلو په تمه ولاړې وې. ګنګا د حویلۍ دروازې ته د رارسیدو سره سم دخیر غوښتلو اواز وکړ ، دهغې په لمړي غږ څوک را معلوم نه شو خو دهغې په دویم او دریم غږ باندې دخواص خان په ځاې دهغه یو ساتونکې بیرون راووت. د ساتونکې په کتلو سره ګنګا داسې وګمارله چې شونې ده چې خواص خان به چیرې تللې وي . ددې فکر سره سم هغه داسې وګرزیده لکه د چا د هیلو او غوښتنو سپوږمۍ چې ډوبه شوې وي ، د وجود هر رګ اوریشه یې د وچیدو په درشل کې شوه ، او دبدن هډوکې یې ماتیدل. خو کله چې هغه ساتونکې را نژدې شو نو ګنګا خپل ځان سنبال کړ اودهغه څخه یې غوښتل وپوښتي چې په دې وخت کې هغه ساتونکې په خپله را وړاندې شو او څو سیکې یې دهغې په پلو کې ورواچولې ، ګنګا د نقاب لاندې خپلې سترګې هغو سیکو ته متوجه کړې اوبیا یې د ساتونکې په لور وکتل او ورته یې وویل چې :

داسې څرګندیږي چې نن مهاراج خواص خان دلته په حویلۍ کې نه شته. ساتونکې ځواب ورکړ چې :

ګوره خورې ! ستا آند سهي دې ، خواص خان تیربه ورځ د خپل فوځ سره یو ځاې د بهار په لور کوچ کړې دې. پخپله شیرشاه سوری هم دبنارس په لور ولاړ ، د رهتاس دکلا څخه دتللو په وخت کې شیرشاه سوري خپل لښکر په دوو برخو وویشه ، یوه برخه یې په خپله له ځانه سره دبنارس په لور یوړه او بله برخه یې دخواص تر قومندې لاندې ورکړه اوهغه یې د بهار په لور ولیږه. که چیرې ستا کومه اړتیا وي نو ماته یې ووایه ، ځکه چې ستا په اړوند امیر خواص خان مونږ.ته سخت تاکید کړې دې او ویلي یې دي چې دهغه په نه موجودیت کې هم تاته کوم تکلیف یا ستونزه پیدا نه شی .

دبهار د منځنۍ برخې په لور د خواص خان د کوچ د خبر د اوریدو سره سم ګنګا بې چاره ورانه ویجاړه شوې وه. تر لږه وخته پورې هغه هملته بې هوشه شانته ولاړه وه. خو بیا یې ډیر ژر خپل فکر ځاې ته راوست او د هغه ساتونکې څخه یې وپوښتل .

ګوره وروره ! ستا څخه ډیره ډیره مننه ، چې تا زما دغسې خدمت وکړ. خو ایا ته ماته ویلې شې چې مهاراج خواص خان به کله د جنګه بیرته راستون شي، دهغې په دې خبره ورته هغه ساتونکې وویل چې ګوره خورجانې ! زه په مشخصه توګه په دې اړه څه نه شم ویلې. شوني ده چې جنګ په لږ.وخت کې پاې ته ورسیږی اویا دوام و مومي ، نو زه به څه ډول وړاند وینه وکړم چې خواص خان به دغه یا هغه وخت بیرته حویلۍ ته راستون شي. خو خورې یوه خبره به درته وکړم چې کله چې هغه بیرته راستون شي نو زمونږ.له اړخه ورته شکایت و نه کړې ، اوکه نه هغه به زمونږ.پوستکې را وباسي. ګنګا ورته په ډیره نرمه ژبه وویل چې :

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره ورو ره ! زه به ولې ستا سو څخه شکايت کوم ، په دا سې حال کې چې د مهاراج په نه موجوديت کې هم تاسې زما د يوې خور په څير پالنه وکړه. نو ولې به هغه ته شکايت کوم. ساتونکې ورته وويل چې: خورجانې ! ستا ډير ممنون يم. ددې خبرو څخه وروسته ګنګا بيرته شاته ستنه شوه. دهغه ځايه په بيړه بيړه ولاړه ،اود نورو کونډو سره يو ځاى اوما تـه را غله ، اوما وکتل چې هغه ډيره انديښمنه ، غمژنه او په فکرونو کې ډوبه ده. اوما ترې په ډيره نرمۍ سره وپوښتل چې :

ګنګا خورې ! څه خبره شوې ده ، نن ته ډيره غمژنه او انديښمنه يې. ايا خواص خان وپيژندلې ؟ اوله تاسره يې ناروا سلوک وکړ ؟ګنګا ورته وويلې چې :

اوما خورې ، هيڅ داسې خبره نه ده شوې هغه بې چاره خو هلته په حويلۍ کې هم نه و. کله چې ما دخير غوښتو له پاره اواز وکړ نو دحويلۍ يو ساتونکې بيرون را ووت او ماته يې دا څو سيکې راکړې ،کله چې ما دهغه سره خبرې وکړې نو ما ته ډاګيزه شوه چې خواص خان دخپل لښکر دبرخې سره يو ځاى دبهار منځنيو برخو ته کوچ کړې دې ،اوشيرشاه سوري پخپله هم د خپلې برخې د لښکر سره يو ځاى د بنارس په لور ورغلې دې.

اوما يو ځل بيا د ګنګا په لور په ډير غور اودقت سره وکتل ، بيا يې وويل چې: ښه شول چې اوس دې په غمژن کيدو او انديښنو باندې و پوهيدم. ګوره ګنګا جانې ! ته انديښنه مه کوه ، بس اوس به ته د ګيتا په نامه دخواص خان سره قدم په قدم ور نږدې کيږې. هيله ده چې يوه ورځ به داسې هم راشي چې خواص خان به تا د ګيتا په څير خپله دمينې محبوبه وګرځوي ، اوکله چې مونږ ووينو چې خواص خان په رښتيا هم له تاسره د ګيتا تر نامه لاندې مينه او محبت کوي نو بيا به په کوم مناسب وخت کې ته دخپل اصلي څيرې سره دهغه تر مخه ځان را ډاګيزه کړې اوزه هيلمنه يم چې دهغه دغه مينه اومحبت به د ګيتا نه بيرته ګنګا ته ور واوړي. هغه ورځ به ستا د بريااليتوبونو او خوشحاليو ورځ وى، ګنګا ورته په مسکا سره وويل چې: بګوان دې وکړي چې همداسې هم پيښ شي. ددې خبرې سره سم هغوې د نورو کونډو سره يو ځاى مختـه ولاړې

۳۲

دقنوج په پراخه سيمه باندې د ولکې کولو وروسته شيرشاه سوري داګرې په لور کوچ کړې و. خو کله چې هغه ته خبر ورسيد چې همايون د بنګال د مرکزي ښار ګوډ څخه را وتلې او د اګرې په لور روان شوې دې نو شيرشاه سوري خپل مخکې تګ تم کړ.

خو کله چې همايون ته دخپل ورور ميرزا هنډال د بغاوت او د خپل خاص سلاکار شيربهاول د وژلو خبر ور ورسيد نو هغه دځنډه پرته دبنګال په لور کوچ وکړ. دا پيښه په ۱۵۳۹ ز کال کې را منځته شوه. د مغلو لښکر چې هلته په بنګال کې په خپلو تمځايو کې نور د ارام کولو نه ستړې شوي و او خپل ځانونه يې درانه شميرل ، په دې خوشحاله و چې اوس به چې کله هم د دشمن سره د ټکر کولو فرصت راځي نو دغنيمت د مالونو څخه به ښه ډير تر لاسه کوي.

هلته په بنګال کې هيڅوک هم دې حاضر نه و چې دهغې ځاى د والي په څير کار وکړي ، نو په د ې خاطر همايون خپل ډير ميړنې ، وفاداره او نمک حلاله سالار جهانګير قلي د بنګال د حاکم په څير و ټاکه ، تر څنګ يې هلته په ګوډ کې دهغه د قومندې لاندې يو لښکر هم ورکړ. خو دشيرشاه سوري د پرلپسې يرغلونو له امله همايون ډير محتاط معلوميده ، هغه د بنګال څخه د راستنيدو په وخت کې د ګنګا د شمال د لارې دخوندي توب له پاره ډير ښه انتظام کړې و ځکه شيرشاه سوري ددې ځايه خپل خواره واره فوځونه را ټول او د بهار په لور يې سوق کړي وو. هغه دوه ډوله اقدامات وکړل.

لمړۍ دا چې خپل ورور ميرزا عسکري يې د بهاګلپور سيمې کې د کول کانګ د ولکې کولو له پاره و استاوه ، هغه ته يې ددې کار د ترسره کولو له پاره يو درون لښکر هم ورکړ ترڅو ميرزا عسکري په کول ګانګ باندې د ولکې کولو نه وروسته دشيرشاه سوري په اړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

خبرونه هم تر لاسه کړي ، او دا ډاګيزه کړي چې هغه اوس چيرې دې او څه پلانونه لري . او تر څنګ يې د مونګير څخه د پښا شوو لښکرو باندې د شيرشاه سوري يرغل ته هم ځاې پاته نه شي .

همايون يو بل قدم هم واخست او هغه دا چې خپل ځانګړې باوري سلاکار خان خانان ته يې د مونګير په لور د ورليږلو حکم وکړ . او هغوې ته يې دا تأکيد وکړ چې د همايون د لښکر د ور رسيدو پورې دې خان خانان همله به مونګير کې ميشت وي .

د فوځي ستراتيژۍ له مخې مونګير د ځانګړې اهميت خاوند ه سيمه و ه . او د دې سيمې د لاسه ورکولو سره ډير زيات خطرات مخته را تلل .

لمړۍ دا چې د دې ځايه د ميرزا عسکری په خلاف د کول کانګ د لويو لارو څخه يرغل کول شوني و . دويم دا چې د ګنګا څخه د تيريدو په وخت کې همايون ته دبيرته را تللو په لاره کې خنډونه را پيدا کيداې شول . په دې خاطر ميرزا عسکري همايون ته خبر ورکړ چې شيرشاه چې تر اوسه پورې يې د جونپور او چنار کلابندی جاري ساتلې ده او ترڅنګ يې د قنوج ټوله سيمه په خپله ولکه کې اخستې ده اوبيا يې د اګرې په لور ورإندې تګ کړې و ، اوس خپل ټول لښکر بيرته په شا کړي ، هغه خپل ټول لښکري ځواکونه بيرته د رهتاس د کلا تر څنګ را ټولول پيل کړي دي .

د ميرزا عسکري له اړخه د دې خبرو په را رسيدو سره همايون ته لږ څه ډاډ را پيدا شو ، هغه مطمئن شو چې د ګنګا په شمالي غاړه دد ښمن ځواکونه په هيڅ ځاې کې شتون نه لري . نو په دې خاطر يې خپلو ځواکونو ته د وړاندې تګ حکم وکړ او د مونګير د سيمې پورې را ورسيد. اوس حالات دا سې وو چې د ګنګا په يوه اړخ کې د مونګير سيمه پرته وه او بلې لورې ته همايون د خپلو لښکرو په لور ور رسيدلې و.

ميرزا عسکري د هغه بلې لورې راغې او د همايون سره يې ليده کاته وکړل. هلته د ميرزا عسکري د را رسيدو سره سم ، او د دې خبر سره چې لارې ټولې خوندي دي ، همايون ډير خوشحاله شو او خپل ټول سلاکاران او وزيران يې را وبلل تر څو سلا ورکړي چې د بيرته ستنيدو له پاره د ګنګا د درياب څخه په کوم ځاې کې تيرشي .

د همايون د دې پوښتنې په ځواب کې د هغه ټول سرداران په دې باندې متفق شول چې لښکر د ګنګا د شمالي غاړې تر څنګ وړاندې ولاړ شي او بيا د ګنګا څخه تير شي . يوازې د همايون يو ډير ځانګړې سلاکار مويد بيګ د دې آند سره مخالفت وکړ او همدا د همايون په آند باندې اغيز کونکې و . هغه د همايون د ټولو سلاکارانو او وزيرانو د راې سره مخالفت وکړ او همايون ته يې وويل چې :

« ته د هند شاهنشاه او د عظيم الشان مرتبې خاوند يې . تا ته په کار دي چې د کومې لارې څخه را غلې يې د همغې لارې څخه بيرته ستون شې او که نه بيا به شيرشاه سوري وايي چې همايون د هغه له ويرې اصل لاره پريښوده او د تيښتې او پټو سپکولو لاره يې و نيوله او د خپل فوځ سره يو ځاې و تښتيد»

په همايون کې يوه کمزوري دا وه چې ډير وخت به يې خپلې پريکړې نورو ته پريښودې ، هغه د مويد بيګ دا سلا و منله ، او پايلې يې دا شوې چې د مغلو لښکر د مونګير په سيمه کې د ګنګا څخه پورې وت. په دې دوران کې نه کومه پيښه را منځته شوه او نه د شيرشاه سوري د فوځ او لښکر کوم څرک را څرګند شو. د بله اړخه خان خانان همله په مونګير کې د خپل لښکر سره يو ځاې د همايون د ور رسيدو منتظر و . خو همايون د خپل ځانګړی سلاکار مويد بيګ په مشوره بله لاره نيولې وه .

د ګنګا د درياب څخه د تيريدو وروسته همايون د خپل لښکر سره يو ځاې د اګرې په لور مخته ولاړ ، د بله اړخه تر هغې چې د همايون لښکر د ګنګا د درياب د شمالي خنډو څخه د اګرې په لور مخته روان و نو شيرشاه سوری نه غوښتل چې يا د هغوې سره ټکر وکړي او يا د هغوې په لاره کې بنديزونه را پيدا کړي . د همايون لښکر په درې برخو باندې ويشل شوې و ، يوه برخه يې د همايون په لاسو کې وه بله

(c) ketabton.com: The Digital Library

یې د وړور میرزا عسکری ترقومندې لاندې او دریمه یې په مونګیر کې د خان خانان تر قومندې لاندې وه. تر څنګ یې د همایون د حرب سامان او خوراکي توکي د ګنګا د دریاب په غاړه په کشتیو کې بار کړل شوي و او دا کشتۍ هم د ګنګا د دریاب په غاړه په همغې لارې تللې چې همایون پرې د خپل لښکر سره روان و. د ګنګا د دریاب په غاړه د سفر کولو په دوران کې همایون د پټنې ښار ګوټې ته رو سید خو خان خانان د خپل لښکر سره یو ځای په مونګیر کې منتظر پاته و، هغه لا تر اوسه په دې خبر شوي نه و چې همایون د بلې لاې د ګنګا د دریاب څخه تیر شوې او د پټنې په لور یې د خپل فوځ سره یو ځای کوچ کړې دې. او یا دا هم شونې وه چې همایون په خپله نه وې غوښتې هغه ته په دې اړه اطلاع ورکړي، د هغه آند دا و چې خان خانان هملته د مونګیر په کلا کې پاته شي تر څو د بنګال په لور د شیرشاه سوری د لښکرو د وړاندې تګ مخنیوي وکړي.

همایون په ډیره چټکۍ سره د خپلو لښکرو سره یو ځای د پټنې په لور وړاندې تګ وکړ، هغه د خپلو کشتیو د سامانونو، د جنګي بیړیو، او د لښکر د مستوراتو ټولو سره یو ځای پټنې ته نږدې ور ورسید. ټول سامانونه او مستورات یې د کشتیو څخه را ښکته کړل او د دریاب په غاړه یې میشت کړل، همایون همتله د فوځ له پاره خیمې هم ولګولې. په دې توګه یې هر شې خیمو ته منتقل کړ، همایون د خپلو لښکرو او جنګي سامانو نو او مستوراتو سره یو ځای په ډیره خوندي توګه د داناپور هغه سیمې ته ور رسیدلې و چې د سون دریاب د ګنګا سره په کې را یو ځای کیږي.

شیرشاه سوری په دې ویره کې و چې هسې نه چې همایون د خپل فوځ سره یو ځای د رهتاس په کلا باندې یرغل را نه وړي نو په دې خاطر یې خپل ټول فوځ د سون د دریاب په پورتنۍ غاړه د بهار په لور سره را ټول کړ. خو کله چې هغه خبر شو چې همایون د خپل لښکر سره یو ځای وړاندې را روان دې او اوس د چنار او غازي پور په لور را خوزیدلې دې نو د شیرشاه سوري حوصله زیاته شوه او په مغلو یې د یرغل پلان جوړ کړ.

شیرشاه سوری د دې حالاتو په کتلو سره د خپلو سالارانو او سردارانو غونډه را وبلله، دې غونډې ته د وینا په وخت کې شیرشاه سوری وویل چې:

د همایون لښکر په دې وخت کې ډیر وارخطا او نا هیلې شوي دې، هلته په اګرې کې هم د بغاوت نښې نښانې را ولاړې شوي دي که چیرې دا سې نه وې نو همایون به د بنګال څخه د راوتلو سمدستي وروسته پرمونږ باندې یرغل راوړې وې خو په اګره کې د بغاوت په اساس همایون ماته شا را ګرځولې ده.

زما زامنو، زما ملګرو او زما ورونو! د الله تعالې په فضل سره زما حال د پخوا په نسبت ډیر مستحکم او پایداره دې. که چیرې تاسې ټول دوستان، زامن، او ملګري له ما سره لاس یو کړئ نو زه د مغلو په خلاف خپل قسمت ازمویلې شم.

زما دوستانو واورئ! د دې نه مخته ما دلته په هندوستانو کې پوره زخمونه خوړلي، بنګال ته د همایون د ورتللو د مخه ما هغه ته د کلنې خراج د ورکولو ژمنه هم وکړه، شرط دا و چې هغه به بنګال ماته را سپاري، همایون له ما سره ژمنه هم وکړه خو د بنګال د سلطان د سفیر د ور رسیدو نه وروسته یې خپله وعده ماته کړه اوس ما د بهار او جونپور څخه د همایون لښکرې ویستلې دي او په دې اساس زما او د همایون ترمنځ د سولې دروازې بندې شوې دې. اوس زه په دې حال کې یم چې زه د همایون پر خلاف فوځي یرغل پیل کړم.

تر دې ځایه د خبرو، شیرشاه سوري لږ څه تم شو، فکر یې وکړ او یو ځل بیا یې خپلو سالارانو او سردارانو ته په وینا کې وویل چې: په دې وخت کې ماته ستاسو د مشورو اړتیا ده، وواياست، تاسې څه مشوره راکوئ؟ په ځواب کې ټولو سالارانو او سردارانو په خپلو منځو کې سلا مشورې پیل کړې. ټولو خپل خپل نظر خواص خان ته وواېه، او بیا خواص خان شیرشاه سوري ته مخ کړ او ورته یې وویل چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

زمونږ درونده مشره ، زمونږ لاربشوده ! هغه آند چې تاسې څرګند کړې دې ، زه او زما ټول سالاران او سرداران ورسره په پوره توګه موافق دي. په يقين سره چې همايون زمونږ سره د سولې ټول چانسونه له لاسه ورکړي او زمونږ او د هغوې ترمنځ د سولې ټولې لارې يې پخپله تړلې دي، هغه وخت همايون په داسې حال کې و چې زمونږ پر خلاف يې عمليات کولې شول او مونږ يې تابع کولو ته مجبورولې هم شو ،خو اوس به مونږ همايون دغه حالت ته راوړو ، او ډير ژر به هغه وخت راځي چې مونږ به يې تعقيبوو او همايون به د خپلو فوځونو سره يو ځاې د هندوستان څخه په تيښته تښتي.

شيرشاه ! زمونږه مشره ! هره پريکړه چې ته وکړې نو مونږ ټول به په ډيرو خرابو حالاتو کې هم د خپل ځان څنګ کې ووينې. د خواص خان دځواب په اوريدو سره شيرشاه سوري ډير ډاډمن او خوشحاله شو او بيا يې وويل چې :

واورئ زما دوستانو او ملګرو ! اوس چې زمونږ او ستاسو تر منځ د آندونو يو والې موجود دې نو زه غواړم چې يو دوه ورځې همدلته د خپلو فوځونو سره قيام وکړم ، د هغې نه وروسته به د دې ځايه خپل پړاو پورته کړو او د همايون دلښکر تعقيب به پيلوو . مونږ به د ټولو تر مخه د همايون په فوځ باندې شپيني وينه تو يونکي عمليات کوو ، د دې موخې د تر لاسه کولو له پاره فوځ په دوو برخو باندې ويشو ، يوه برخه به يې زما سره وي او بله برخه به يې د خواص تر قومندې لاندې خپل کار پيلوي .

خواص خان به د همايون د فوځ په اړخ باندې يرغل کوي ،اوکله چې همايون او د هغه سالاران د اړخ د حملې په لور متوجه کيږي نو زه به پرې د شا له اړخه حمله کوم ،په دې توګه به مونږ د مغلو دلښکرو ځواک په څو برخو باندې وويشو او نه جبران کيدونکې زيان به ور واړوو. او زه هيلمن يم چې د دې شپيني وينه تويونکې عملياتو له مخې به مونږ ډير ستر بريا ليتوب تر لاسه کړو. د لښکر ټولو سالارانو يو ځل بيا د شيرشاه د دې آند سره توافق څرګند کړ. د دې وروسته شيرشاه سوري غوښتل د غونډې د پاې ته د رسيدو اعلان وکړي چې دخيمې بيرون پهره کونکې سپاهې د ننه خيمې ته راننوت او شيرشاه سوري ته يې وويل:

اقا ! بيرون يو مخبر راغلې او غواړي يو ډير مهم خبر تاسې ته درکړي. د دې خبر سره سم شيرشاه سوري او د هغې ټولو سالارانو په ډيرې انديښنې سره د دروازې په لورې په کتلو شول ، شيرشاه هغه ساتونکې ته وويل چې مخبر د ننه را وليږه ، ساتونکې ولاړ او د لږ ځنډ وروسته هغه مخبر د ننه راننوت، د هغه په کتلو سره ،شيرشاه سوري ترې وپوښتل چې :

څه خبر دې له ځانه سره راوړې دې ؟ ايا د همايون په اړه دې کوم ښه يا بد خبر له ځانه سره راوړې ؟ مخبر په ځواب کې ورته وويل چې :

اقا ! له ما سره د همايون په اړه هيڅ خبر نه شته ، ځکه چې همايون د ګنګا د درياب څخه د تيريدو وروسته د پټنې په لور وړاندې روان دې ، خو اقا ما يو بل بد خبر له ځانه سره راوړې دې، د شيرشاه سوري ټول سالاران ډير په انديښنه کې ولاړ و ، شيرشاه سوری هم ترې په ډيره انديښنه کې و پوښتل چې : څه ډول خبر دې راوړې ؟ مخبر ورته وويل چې:

اقا ! په تيرو وختو کې يو کس د بهار او بنګال د پولو سره دغلا ، لوټ او غارت کولو يو توپان جوړ کړې و ، هغه کس مهارت نوميده ، يو وخت هغه د بنګال د سلطان محمود له پاره هم سردرد ګرزيدلې و ،سلطان محمود د هغه د نيولو او د له منځه وړلو ډيرې هڅې کړې وې خو دغه مهارت د هغې په ولکه کې ورنه غې. خو په بهار او بنګال باندې زمونږ د يرغل څخه لږ څه مخته دغه مهارت په نوم ورکې کې پروت و او خلکو فکر کاوه چې هغه به په کومه پيښه کې له منځه تللې وي، خو حقيقت داسې نه و.

حقيقت دا و چې په دغو وختو کې دغه مهارت هلته په غرنيو لړيو کې چيرې د خپل ځان له پاره ديوه مضبوط سنګر په جوړولو کې مصروف و. هغه د وخت نه په ګټې اخستلو سره خپل ملګري ډير زيات کړي دی ، اوس اوريدل کيږي چې هغه د يوه ستر لښکر خاوند دې. او همدې لښکر سره يو ځاې هغه زمونږ په سيمو باندې بريد کړې او هلته يې په اوسيدونکو کې ډيره ويره او دهشت پيدا کړې دې، اقا ! ما تاته همدا بد خبر له ځانه سره درلوده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دمخبر ددې خبرې په اوريدو سره شيرشاه سوری د لږ څه وخت له پاره په فکر کې ډوب شو او بيا يې مخبر ته مخ کړ او ورڅخه يې وپوښتل:

څه فکرکوې چې د مهارت سره به ټول څومره کسان ملګري وي؟ مخبر ورته وويل چې تر هغې چې ماته څرګنده شوې ده، دهغه سره يو ستر لښکر دې اودهغې لښکر سره ټکر کول څه اسانه کار نه بريښي. هغه خلک چې مهارت اودهغه ملګري پيژني نو هغوې وايي چې مهارت اوس د يوه نوي ځواک او لښکر سره راوتلې دي ، دخلکو خبره دا هم ده چې مهارت اوس خپل ځان نه تسخيريدونکې ګڼي ، اوهغه اراده لري چې په بنګال اوبهار دواړو باندې ولکه وکړي او په دې ترتيب هلته خپل سلطنت جوړ کړی.

مخبر ددې خبرو وروسته غلې شو ، شيرشاه سوری ورته وويل چې:

مخبره ! ستا ډيره مننه چې ما ته دې دا خبر را ورساوه ،ته ولاړ شه ارام وکړه اوبيا دوباره په همدې کار پسې شه ،دمخبر د تللو وروسته شيرشاه سوري خواص خان ته وکتل او ورته يې وويل چې:

خواص خانه زويه ! داسې بريښې چې قدرت يو ځل بيا تا ازمايي . ددې نه مخته ما غوښتل چې خپل ټول لښکر دوه ځايه کړم اودهمايون پر خلاف فوځې عمليات پيل کړم خوداسې بريښې چې قدرت ته داسې منظور نه وي په دې خاطر زويه ! زه غواړم په خپلې پريکړې کې بدلون راوړم.

شيرشاه ددې خبرې وروسته بيا لږ څه غلې شانته شو ، څه فکر يې وکړ اوبيا يې خپله پريکړه واوروله.

خواص خانه زويه ! لښکر به د پخوا په څير په دوو برخو ويشل کيږي. هيبت خان نيازي ، جلال خان جالو او سرمست خان سرواني به له تاسره اوسي ، ترڅنګ به يې د لښکر نيمايي برخه ستا تر قوماندې لاندې وي ، خو بله برخه به يې زما تر لاس لاندې وي، زه به دخپلې نيمايي برخې سره يو ځاې سبا يا بل سبا ددې ځايه کوچ کوم ،اودهمايون تر شا به ورځم. زما زويه ! هغه وخت چې زه له دې ځايه کوچ وکړم نو په همغه وخت کې ته هم زما سره يو ځاې ددې ځايه کوچ وکړه خو ته به دهمايون په لور نه بلکه د مهارت په لور به کوچ کوې. زه ډاډ من يم چې که يواځې ته په مهارت باندې يرغل يوسې اود ميړانې ، بهادري او جرأت سره دهغه مقابله وکړې نو هغه ته ماتې ورکولې شې. ګوره خواص خانه ! زه پوهيږم چې دهغه مهارت حوصله به اوس ډيره پورته وي ځکه چې هغه په خپل ځواک او قوت کې ډيرښت راوستې دې او ددې ترڅنګ به دهغه په ذهن کې دا خيال هم وی چې څرنګه چې زما اود همايون تر منځ اوس جنګ پيليدونکې دې نو په دې خاطر به هغه دخپلې خوښې د پادشاهۍ د جوړولو جوګه اوسي. خو زويه ! مونږ به هغه خپلې دې خوښې ته هيڅکله هم پرې نه ږدو. زه هيلمن يم چې ته به ډير ژر ددې مهارت کار ورختم کړې اوبيرته به دهمايون پر خلاف زما کومک ته را ورسيږې

دشيرشاه سورې د خاموشۍ سره سم خواص خان ورته په ډير خلوص او مينه ځواب ورکړ او ورته يې وويل چې:

شيرشاه ! زما درونده مشره ! ته په دې اړه هيڅ انديښنه مه کوه ، ډير ژر به واورې چې ما مهارت ته هغه درس ورکړې دې چې ددې نه مخته يې داسې درس نه و زده کړې. کله چې زه دهغه سره مخ شم نو زه به هغه ته د بغاوت کولو ټولې سزا وې وروښيم او تر څنګ به يې ملګري ټول د تيغه تير کړم. دخواص خان د ځواب په اوريدو سره د شيرشاه سوری په مخ کې خوشحالي را څرګنده شوه. اويو ځل بيا يې وويل:

ګوره خواص خانه زويه ! زه به نن نور مخبران هم ورواستوم تر څو دا ډاګيزه کړې چې مهارت په دې ورځو کې د خپل لښکر سره يو ځاې چيرې پروت دې. همدا مخبران به تاته خبر درکړي چې دمهارت د پړاو ځاې چيرې دې ، په دې اساس به تاته په هغې د حملې کولو له پاره اسانتياوې برابرې شی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددې خبرې سره يو ځاې شيرشاه سورى هغه غونډه پاې ته ورسوله، دوه ورځې وروسته شيرشاه سورى د خپل نيمايى فوځ سره يو ځاې دهمايون د فوځ په تعقيب ورووت ، او خواص خان د نور نيمايى فوځ سره يو ځاې د مهارت د ځپلو له پاره د شمال غرب په لورې ولاړ.

۳۷

سخته باراني شپه وه ، ماښام د ډکو ويالو د امواجو په شير دشپې په تياره کې ځان ورکاوه. تيارو اوبارانونو د زمکې په ختيو کې هر شې د خپله ځانه سره را لتاړ کړې و . هلته د زيارت په لنگر ځاى اودهغې په شاوخوا سيمو کې شونډې د دعاوو له پاره پرانستې وې ،هرې لورې ته د يخ وهلې ويالې په شير خاموشې خپره وه. او د لوټ کړل شوې خيمه ځاې او دمفلس د وينو په څاڅکو باندې د رنگين شوې لمن په شير سکوت حاکم و.

دلنگرځاې هغه کوچنۍ شانته خونه ، چې شهزادگۍ گنگا اودهغې اوما په کې ميشت شوې وو ، په هغې کې گنگا او اوما د ماښامې د تيارولو اوخوړلو وروسته په خپلو خپلو بسترو کې پرتې وې ، چې چا دهغوې دروازه ور وټکوله. اوما د گنگا په لور په سواليه توگه وکتل اوله ځانه سره يې وويل چې په دې وخت کې څوک دي چې زمونږ د کمرې دروازه را ټکوي. ددې سره سم اوما پورته شوه ، دروازه يې پرانسته ويې کتل چې ددروازې ترشا دپوخ عمر يوه ښځه ولاړه وه ، يو څرمنيز څادر يې په سر اچولې و ، شونې ده چې دا به د باران څخه دخوندي پاته کيدو په خاطر و . خودا سې څرگنديده چې هغه لنگرځاې ته د بيرون څخه راغلې ده. هغې په خپلو لاسو کې له ځانه سره د څرمنې يو بل اضافي څادر هم درلود ، کله چې اوما ورته دروازه پرانسته نو هغې عمر تيرې ښځې په ډير محبت او نرمۍ سره ترې وپوښتل چې: گوره لورجانې !د گيتا نومې يوې کونډې سره غواړم ډيره مهمه خبره وکړم. ما دلته په لنگرځاې کې پوښتنه وکړه او راته وويل شو چې هغه په همدې کمرې کې اوسيږي ، ايا زه دننه کوټې ته درننوتلاې شم.

ددې ښځې په دې خبرو باندې گنگا دخپله ځايه راپورته شوه اود اوما د ځواب تر مخه يې وويل چې هو !دننه راځه ، همدا زه گيتا يم ، ته له ماسره څه کار لرې ؟ دگيتا د نوم د ويلو سره سم د گنگا زهن د خواص خان په لور ولاړ ، هغه ښځه دننه را ننوتله ، اوما دپخوا په شير دروازه بيرته وتړله. د څرمنې هغه څادر چې دې ښځې په سر اچولې و هغه لوند شوې و ، هغه يې هملته ددروازې سره يو ځاې را ځوړند کړ خو د څرمنې هغه څادر يې چې په لاسو کې نيولې و هغه يې د گنگا په بستره باندې کيښود ، اوبيا د گنگا تر مخه کيناسته او ويې ويل چې:

گوره گيتاجانې لورې !زه د يوې ډيرې مهمې خبرې له پاره ستا خواته راغلې يم. که د شيرشاه سورى ستر سالار خواص خان تاته د څه کار کولو په اړه ووايې نو ته پرې باور کولې شې. دهغې په دې خبره گنگا سمدستې وويل چې:

گوره ترور جانې ! زه نه پوهيږم چې ته څوک يې ؟خو زه به تاته يوه خبره وکړم چې خواص خان هغه موجود دې چې که چيرې ما ته ستر گې پټې کړې او په اور کې مې هم ور واچوي نوبيا به هم زه دهغه دحکم په اساس په اور کې ځان ور وغورزوم. ايا تا ماته د خواص خان له لورې کوم پيغام راوړې دې ؟هغه زړې ښځې ورته وويل چې:

گوره گيتا لورې !ستا آند سهي دى ، زه به تاته په تفصيل سره ووايم چې زه دخواص خان په حويلۍ کې کار کوم ، زه يې څو اونۍ مخته هملته له ځانه سره دکار له پاره ملازمه کړې يم. زما لورجانې ! زه همدا اوس خواص خان په تاپسې را استولې يم او دا پيغام يې راکړې چې زه تا له ځانه سره راوړم . که چيرې ته پر ما او خواص خان باندې باور کولې شې نو همدا اوس پورته شه اوزما سره روانه شه. اودخواص خان حويلۍ ته را سره ولاړه شه. هغه ته غوښتې يې اوپه ډيره بې صبرۍ سره ستا انتظار کوي. گنگا ورته په اصرار سره وويلې چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره تروري ! خواص خان خو د شيرشاه سوري سره يو ځاې د همايون پر خلاف د جنګ کولو له پاره د ګنګا د درياب په لور ورغلې دې. دهغې په دې خبره هغه ښځې وويل چې ستا اندازه سهي ده ، شيرشاه سوری پخپله د همايون سره د ټکر له پاره ور روان دې. خو خواص خان يې د بلې کومې دندې د اجرا له پاره بلې لورې ته استولې دې. خو د تللو دمخه خواص خان هلته رهتاس ته راغې ،هغه د دې ځايه دخپل فوځ له پاره خوراکې او فوځې توکې له ځانه سره اخستل غوښتل ، زه فکر کوم چې سبا يا بل سبا به هغه د دې ځايه دخپل فوځ سره يو ځاې کوچ کوي خو دکوچ کولو نه مخته ګيتا هغه له تا سره يو ځل کتل غواړي. ګوره لورجانې ! په دې کې زور زياتې نه شته. که چيرې ته زما سره تللو ته تياره يې نو ما دا د ځرمنې څادر تا ته له ځانه سره راوړې دې ، دا په سر واچوه او له ما سره روانه شه ، ځکه بيرون سخت باران اوري ، خو که چيرې ته اوس له ما سره تللو ته تياره نه اوسې نو زه به بيرته ولاړه شم او خواص خان ته به ووايم چې ګيتا را تللو ته تياره نه وه. دهغې په دې خبره ګيتا سمدستې وويل چې نه ! زه له تا سره تللو ته تياره يم ، که دشپې په دې وخت کې خو پريږده ، که خواص خان ماد سيليو او توپانو او يا اوريدونکي اور په څپو کې هم دځان له پاره وغواړي نو زه به ضرور هغه ته ورشم. د دې خبرې سره سم ګيتا دخپله ځايه پورته شوه او د او ما څنګ ته راغله او هغې ته يې په غوږ کې څه وويل:

او ما ته همدلته اوسه ، زه به د ګيتا و دهوا په بڼه دخواص خان په لورې ورشم او د پخوا په څير به خپل وجود او مخ را ونغاړم خو که چيرې ته له ما سره ولاړه شې نو خواص خان به تا و پيژنې نو زما ټوله ډرامه به د ناکامۍ سره مخ شي او بيا به زه يو ځل بيا دخواص خان د کرکې او نفرت سره مخ شم. په دې خاطر به زه يوائې د دې ترور جانې سره هلته ورشم ، او ما ورسره په دې خبره اتفاق وکړ. ګنګا سمدستې پورته شوه ،خپل کالي او لباس يې تبديل کړ ،دهغې دپاسه يې سپين رنګې څادر واغوست ، مخ يې په سپين رنګه نقاب کې را پټ کړ ،بيا په خپلې بسترې پروت هغه څادر چې د دې عمر تيرې ښځې ورته له ځانه سره راوړې و په سر را واچاوه او ويې ويل چې: ترور جانې ! اوس نو درځه چې ځو. زه له تا سره تللو ته تياره يم. د دې خبرې سرم سم ګنګا او هغه زړه ښځه دواړه د کمرې څخه را ووتلې ، کرار کرار د لنګرځاې څخه مخته راغلې او دخپل منزل په لور روانې شوې.

دهغه زړې ښځې سره ګنګا بيچاره لږ واټن وهلې و چې يو نا څاپه پرې دوه ځوانانو حمله وکړه ، يوه د هغه خوله بنده کړه او بل په بيړه بيړه دهغه لاسونه ترشا وتړل ، دهغې پښې يې هم ور وتړلې ،بيا يې په ډيره چټکۍ سره ګنګا پورته کړه او لږ څه ښې لورې ته ولاړل ، هلته يوه بګۍ ولاړه وه ، ګنګا يې پورته کړه او په هغه بګۍ کې يې ور واچوله ، دبګۍ پردې يې را پريښودې ، دهغوې څخه يو د بګۍ په داخل کې کيناست تر څو ګنګا د کنترول لاندې ونيسي ، په داسې حال کې چې هغه بل مخته ورغې او د آسونو په زغلولو يې پيل وکړ. هغوې لږه شيبه کې د ښاره ووتل او د غرنيو لړيو په لور يې ګاډۍ ور ځغلوله.

۳۸

دغه بګۍ چې ګنګا بې چاره يې په کې بار کړې وه ټوله شپه مزل وکړ، بې وسې او بيچاره ګنګا همغلته په بګۍ کې اوده شوه ، کله يې چې سترګې و غوړيدې نو ويې کتل چې د بګې دپردو په خوزيدو سره د رڼا څرک د ننه را ځي د دې نه دا ډاګيزه کيده چې شپه پاې ته رسيدلې او ورځ شوې ده ، لمر راختلې دې او باران دريدلې دې. هغې هڅه وکړه چې دخپله ځايه را پورته شي او په خپله ځاې کې کيني . نو و نه توانيده ځکه د بګۍ په يوې برخې پورې يې د دې لاسونه او پښې تړلې و ، شونې ده چې دهغې تښتونکې به ويريدل چې هسې نه چې د شپې په تياره کې ګنګا د بګۍ څخه و نه تښتي. هغې سترګې را پورته کړې او مخته يې وکتل ، ويې کتل چې دهغې د تښتونکو څخه يو د بګۍ اسونه ځغلوي او هغه بل يې د هغه تر څنګ په خوا رږه خوب ويده شوې دې. څرنګه چې د دې خوله يې په ټوټه تړلې وه نو په دې اساس يې خبرې نه شوې کولې. نو په دې خاطر هغې خپلې پښې او لاسونه په زوره وخوځول او په دې ترتيب يې بګۍ ټوله و خوځوله ، هغه کس چې بګۍ يې ځغلوله هغه شاته و کتل او بيا يې په خپل لاس کې لښته باندې خپل ويده ملګرې وواهه او د خوبه يې را ويښ کړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

. کله چې هغه را وینښ شو نو بګی ځغلونکې وویل چې: شهزادګۍ ګنګا ته ووینه ، هغه لاسونه او پښې خوځوي چې څه غواړي ؟ د هغه په دې خبره هغه خوبې ملګري وویل چې : هغه به لوږې اخستې وي . که ته وايې نو زه به يې لاس او پښې پرانځم . د خولې څخه به يې هم هغه ټوټه لرې کړم او د خوراک څښاک څه به ورکړم . دهغې وروسته به يې بيا پښې او لاسونه سره وتړو ، دهغه دې خبرې سره د بګۍ ځغلونکې توافق وکړ ، هغه دخوبه را وينښ شوي دخپله ځایه پاڅيد او دبګۍ دیوې برخې څخه یې داوبو مشکيزه را واخسته ،بیا يې دهغې څخه لږ څه اوبه را واخستې او خپله خوله او مخ یې پرې پریمنځه ، بیا یې مشکیزه دبګۍ یوې برخې کې را زوړنده کړه او خپل لاس او مخ یې وچ کړل بیا یې دلمړي دشهزادګۍ ګنګا لاسونه پرانستل او بیا یې دهغې دخولې څخه هغه ټوټه هم لرې کړه .

ګنګا بیچاره تر لږه وخته پورې خپل لاسونه سره خوځول او خپله خوله یې څپوله ، په دې وخت کې هغه هلته ټیټ سره ناسته وه ، بیا یې په خپل مخکې ناست کس څخه وپوښتل چې: تاسې څوک یاست او ولې مو ما ته فریب راکړ او را و مو تښتولم، هغه ښځه څوک وه چې ماته یې دروا غ وویل او زه یې د لنګرځاې څخه په دروا غو را وویستم،دهغې ددې خبرو سره سم هغه کس یوځل بیا دخپله ځایه پورته شو د اوبو مشکیزه یې را واخسته او دګنګا په لور یې ور اوږده کړه او بیا یې ورته وویل چې: ګوره شهزادګۍ ګنګا !ته زمونږ له پاره د ډیر زیات عزت او درنښت خاونده یې . ته لمړی خپل خوله او لاسونه پریمنځه بیا به درته وو ایم چې مونږ څوک یو او ته مو ولې له ځانه سره را وړې یې او ولې مو د زیارت د لنګرځاې څخه را وویستلې . دهغه په دې خبرو باندې ګنګا خاموشه ناسته وه ، هغه کس ورته د مشکیزې څخه اوبه ور تویولې ، تر څو ګنګا پرې خپل مخ او لاسونه پریمنځي، او بیا یې په همغه لباس باندې ځان وچ کړ چې د مخکې څخه یې په کې ځان رانغاړلې و. بیا یې هغه کس ته وویل چې : اوس راته وو ایاست چې تاسې څوک یاست چې زه مو د زیارت د لنګرځاې څخه را پورته کړې یم او چیرې مو له ځانه سره بوځئ.

هغه شخص ورته وویلې چې : ګوره ګنګا ! ستا خبره سهي ده ، په ریښتیا هم مونږ له تاسره دوکه کړې ده، خو دا پخپله زمونږه مجبوریت و ، هغې ښځې چې ته یې د زیارت د لنګرځاې څخه را وویستلې هغه زمونږ یوه پیژندګلوې وه چې مونږ دهمدې کار له پاره استعمال کړه. زه غواړم تا د مهارت له پاره یوسم. او تا به خامخا دا نوم اوریدلې وی؟ دهغې په دې خبره ګنګا بې چاره ورته وویلې چې: هغه مهارت چې څو کاله مخته یې د بنګال او بهار په پولو کې لوټمار او غلا کوله او هلته یې تباهي خپره کړې وه. دهغې په دې خبره هغه کس ورته وویل چې هو ګنګا ! ستا آند سهي دې. مونږ تا همغه مهارت ته له ځانه سره بوځو. دهغوې په دې کار باندې ګنګا سخت احتجاج وکړ ، چې ولې ، هغه بیرته ځواب ورکړ چې:

ګوره ګنګا ! خبره داده چې مهارت په تا مین دې، هغه له تاسره په ړانده محبت او مینه کې راښکیل شوې دې، هغه ستا دلاسته راوړو په خاطر ستا په سویمبر کې هم برخه اخستې وه خو دهغه بختي داوه چې هغه دا مقابله ونه ګټله . برعکس ستا هغه سویمبر یو نقاب پوشه وګټلې ، دبهار او بنګال حکمرانان مهارت یو باغي سرکشه انسان ګڼي ، څرنګه چې هیڅوک هم هغه د مخ له رویه نه پیژني نو په دې اساس به دغه مهارت کله کله ستا دکتلو له پاره دخپلو څو نورو دوستانو سره هلته ستاسې راج محل ته درته . هغه ورځ چې تا د غزلو او نڅا کورس سرته ورساوه ، او ته هلته په راج محل کې ښه و نڅید ې نو په هغه ورځ هم مهارت د یوه پنډت سره یو ځاې موجود و . هغه ستا د نڅا د کتلو وروسته دا هوډ کړې و چې هغه به په هرصورت تا دخپل ځان له پاره تر لاسه کوي. همدا علت و چې هغه مونږ دواړو ته دا دنده را وسپارله چې مونږ چې په هر ډول کیږي تا دهغه لورې ته یوسو . مونږ دواړه د مهارت کسان یو ، او مونږ دهماغه مهارت د وینا په اساس په رهتاس کې قیام وکړ خو دا زمونږه بده برخه وه چې په همدې وخت کې شیرشاه سورې په رهتاس باندې یرغل را وست او دغه کلا یې په خپله ولکه کې راوسته ، په دې یرغل کې ستا پلار اود رهتاس راجه هم ووژل شول او ته شیرشاه سورې و نیولې او خپل لښکر ته یې بوتلې او هلته یې دخپل لښکر د سپه سالار خواص خان وینځه وګرځولې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خواص خان داسې بې پروا ، داسې بې شوقه او بې ذوقه انسان دې چې هغه ته د وینځې په څیر هم دخپل ځان له پاره و نه منلې . زه پوهیږم چې دا دخواص خان له لورې له تاسره دپوره بې عزتۍ او سپکوالي نه نور څه نه و . بلکه داسې یې وګڼه چې دا د یوې شهزادګۍ سپکوالې اوتوهین و چې هغه یې د یوې وینځې په څیر هم و نه منله . دهغه په دې خبره باندې ګنګا سمدستې را ټوپ کړ او ورته یې وویلې:

دخواص خان په اړه نور څه و نه وایی. دا چې خواص خان زه ولې دخپلې وینځې په څیر و نه منلم ،دا زما اودهغه تر منځ ذاتي معامله ده . دهغې په دې خبره دغه کس یو ځل بیا وویل چې: زه پوهیږم چې هغه څه ډول او څنګه معامله ده . دهغه په دې خبره باندې ګنګا هغه ته په ډیر غضبناکه توګه وکتل او ورځخه یې وپوښتل چې ته په څه پوهیږې ؟ هغه ورته په ځواب کې وویل چې:

ګوره ګنګا جانې ! ما تاته وویل چې مهارت ته دخپل سویمبر دمقابلو څخه د مخه د خپل ځان له پاره غوښتلې ، له تاسره یې مینه کوله ،په همدې خاطر هغه ستا د سویمبر په مقابلو کې برخه واخستله . دا دهغه بدقسمتې وه چې هغه په دې مقابلو کې بریالې نه شو ،بیا هغه مونږ دواړه ستا د ځارلو په خاطر او په کوم مناسب وخت کې ستا د تښتولو له پاره وګمارلو . په دې خاطر دلته په رهتاس کې د اوسیدو په وخت کې مونږ ستا هر قدم ځارلې دې ، په دې دوران کې مونږ وکتل چې ته په ډیره بیړه سره دهغه نقاب پوشته په لټون پسې یې چې ستا د سویمبر مقابلې یې ګټلې دې . اود مقابلو دګټلو وروسته یې د تللو په وخت کې درته وویل چې « زما نه خوښیږې».

بیا یې کله چې ته د وینځې په څیر د خواص خان تر مخ وړاندې کړې نو تا دخواص خان څخه د کوچیانۍ قبیلې د سردار فدایی خان د را پیدا کید و غوښتنه وکړه ، فدایی خان له تاسره وکتل اودهغه له اړخه تاته دا معلومات درکړل شو چې ستا د سویمبر دمقابلو اصلي ګټونکې همدغه خواص خان دې چې ددې نه مخته یې نوم صاحب خان و . هغه به هغه وخت ګیدړې ښکار کولې او خپل ژوند به یې پرې تیراوه او له تاڅخه یې سخته کرکه اونفرت کاوه . دا ستا بدقسمتې ده چې ته د خواص خان سره د زړه له کومې مینه کوې ، ځکه هغه وخت چې خواص خان له تاسره محبت او مینه کوله نو هغه وخت تا د خواص خان سره د مینې په ځاې د کرکې څرګندونه وکړه نو هغه هم ستا د منلو څخه مخ واړاوه ، بیا تا د درواغو څخه کار واخست او د زیارت په لنګر ځاې کې دې دیره ځاې جوړ کړ . په داسې حال کې چې د رهتاس په ښار کې د راجه هرکشن دوژلو وروسته دهغه ډیر زیات خپلوان اودوستان اوسیږي او تا کولې شول د هغوې سره یو ځاې واوسیږې. خو ستا له پاره ډیره سخته او اړینه داوه چې دخواص خان محبت او مینه دې په هیڅ توګه دخپل زړه څخه نه شوه ویستلې .

ګوره شهزادګۍ ګنګا ! د رهتاس په ښار کې مونږ دواړو ستا ډیره کلکه ځارنه کړې ده . اومونږ به ټول وخت ستا په تعقیب او ځارنه کې وو . هلته د زیارت په لنګر ځاې کې د اوسیدو وروسته تا یو بل ستر قدم واخست اود یوې کونډې په څیر دې دخواص خان د بیرته خپلولو هڅې پیل کړې . هغه وخت چې ته دلنګرځاې د نورو کونډو ښځو سره یو ځاې را ووتلې نو تا خپل لمړنې د خیر غوښتلو غړ دخواص خان د حویلۍ تر مخه پورته کړ ، تر یو څو ورځو پورې ته ناهیلې معلومیدې ،خو یوه ورځ ته هغه وخت په خپلې موخې کې بریالۍ شوې چې خواص خان په خپله ساته غړ ته ځواب ووایه. بیا هغه له تاسره د زړه خواله پیدا کړه ، ځکه چې تا هغه ته خپل حالات واورول ، دهغه په مخکې دې و ژړل او په مصنوعي توګه دې دهغه په مخکې خپله بې وسې ډاګیزه کړه ، ستا ددې خبرو څخه خواص خان ډیر زیات اغیزمن شو ، دهغې وروسته بیا تا په پرلپسې توګه د خواص خان د حویلۍ تر مخه د خیر خیرات د غوښتلو غړ پورته کاوه اودهغه زړه له تاسره نور هم را نژدې کیده ان تردې چې کله دویمځلې ته هلته ورغلې نو هغه تاته دا اړتیا و ډیر وسایل هم درکړل او ترڅنګ یې خپلو ساتونکو ته وویل چې کله هم چې کوم شې ته ستا اړتیا پیښیږي نو ستا هغه اړتیا به پوره کوي او ستا د شکایت په اړه به پوښتنه کوي، داسې وګڼه چې دخواص خان هغه مینه اومحبت چې د یوې شهزادګۍ په توګه تا تر لاسه نه شو کړې اوس یې ته د یوې کونډې په څیر غواړې ددې لارې تر لاسه کړې ، خو اوس دغه ټوله لوبه بې کاره ده ،ځکه چې مونږ اوس تا له ځانه سره د مهارت په

(c) ketabton.com: The Digital Library

لور وروړو او هغه به تا د خپلې میرمنې په څیر خپله کړي. ګنګا ډیره په غصه شوه او ورته یې وویل چې: تاسو هسې چټیات وایی، زه د مهارت سره هیڅ سروکار نه لرم. واورئ ! زه نه پوهیږم چې تاسو څوک یاست او یا مو نوم نه څه دي ؟ خو دا خبره په یاد لرئ چې شهزادګۍ ګنګا د خواص خان له پاره پیدا شوې او د همغه له پاره ځان ځار کړي، دغه کس په طنزي توګه وویل چې: ایا د هغه خواص خان له پاره چې یو وخت د صاحب خان په نامه یې ګیدړې ښکار کولې او تا ورځخه ډیره زیاته کرکه کوله. ګنګا ورته ترکې په ترکې ځواب ورکړ او ورته یې وویل چې:

ګوره انسانه !تا ته زما په کورني ژوند کې د مداخلې کولو هیڅ ضرورت نه شته، دا چې ما په کومه مرحله کې د صاحب خان یا خواص خان سره محبت کاوه او یا مې ترې کرکه کوله، دا زما شخصی کار دي، خو اوس هغه زما د ژوند انه منزل دي او زما د جسم روح دي، په دې اړه زه د دې څخه نور زیات څه نه وایم. داځل هغه سړي موضوع بدله کړه او ترې وې یې پوښتل چې ایا ډوډۍ خورې؟ په ځواب کې ورته ګنګا په ډیرې کرکې سره وویل چې: نه، زه ستاسو ډوډۍ نه خورم.

که چیرې ته ډوډۍ نه خورې نو بیا به زه ستا خوله پرانستې پرېږدم خو لاسونه به دې تړم او یوه خبره په یاد ساته چې ستا د لاسونو د تړلو وروسته زه بیرته خپل ملګري ته ورځم او د همغه سره کینم، که چیرې تا د شور کولو هڅه وکړه او یا دې د کومک له پاره اواز پورته کړ نو زه به دې څټ در پرې کړم، او دا هم په یاد ساته چې په کومې غریزې لړۍ کې چې مونږ همدا اوس ور داخلیږو دلته به هیڅوک هم ستا د کومک له پاره لاس را اوږود نه کړي ځکه چې په دې غرنۍ لړیو باندې زمونږ د سردار مهارت ولکه ده.

ګنګا د دې سړي د خبرو هیڅ ځواب ور نه کړ. بیا هغه د پخوا په څیر د ګنګا دواړه لاسونه د شا څخه و تړل او پخپله ولاړ او د خپل آس ځغلونکي ملګري تر څنګ کیناست. بګۍ په دغو غرنیو لړیو کې په پرلپسې توګه سفر کاوه، ان تر دې چې د دې غرنیو لړیو د ورانو ویجاړو څخه د تیریدو وروسته د یوې سترې دروازې تر مخ ورسیده. بګۍ د غې دروازې کې ور ننوتله چې د غرنۍ لړۍ څخه تراشل شوې او جوړې کړل شوې وه، ګنګا وکتل چې په دې غرنیو لړیو کې ډیر ښه کلا شکله هستوګن ځایونه جوړ کړل شوي دي، د ننه تر ډیره پورې د اوسیدو کورونه دي او تر څنګ یې یو بازار هم شته، د دې کورنو او بازار څخه د تیریدو بګۍ د یوه پخوانې جوړ شوي محل تر مخه ودریده.

د بګۍ د دریدو سره سم هغه وګړي چې پخوا تر دې یې د ګنګا سره خبرې کړې وې په حرکت راغې، د ګنګا لاس و پښې یې ور پرانستې او بیا یې ګنګا ته د بګۍ څخه د راښکته کیدو له پاره وویل. ګنګا هم چپ چاپ د بګۍ څخه را کیوتله، دغه سړي یو ځل بیا ګنګا ته مخ کړ او ورته یې وویل چې: ګوره ګنګا ! زه یو ځل بیا تا ته ګوابښ کوم چې دلته د شور او غوغا جوړولو هڅې و نه کړې او که نه زیانمنه به شې. دا زما د سردار مهارت حکم دي، راځه چې زه دې اوس همل ته وروړم، هر هغه څه چې ته غواړې وو ایی د همغه په مخکې یې وو ایه . ګنګا ورته په ځواب کې هیڅ هم و نه ویل، د همغه وګړي سره چپ چپ روانه شوه، هغه د همدې کلا شکله محل د مختلفو برخو څخه تیریده او بیا د یوې داسې کمرې تر مخه ودریده چې یوه کس یې پهره کوله، دغه سړي ور مخته شو او د هغه پهره دار په غوږ کې یې څه وویل، د خبرې په اوریدو سره هغه ساتونکې هم ډیر خوشحاله شو او بیا په یوه منډه هغه کمرې ته ور ننوت.

د لږ ځند وروسته هغه ساتونکې د کمرې څخه بیرته راووت او هغه کس چې ګنګا یې له ځانه سره راوړې وه ته وویل: ورځه چې سردار غوښتې یې. د دې خبرې سره سم دې شخص د ګنګا په لور وکتل او ورته یې وویل چې: زما سره را ځه، ګنګا په خوله هیڅ هم و نه ویل ،بس چپ چاپ د هغه سره روانه شوه. هغه کس هم ګنګا له ځانه سره یو ځای د خپل سردار مخې ته ور ننویستله.

ګنګا وکتل چې د دې کمرې په مخکینۍ برخه کې د پادشاه د کیناستو له پاره یو تخت جوړ کړل شوی دي. په همدې تخت یو کس چې ډیر پرقیدلې او ذرقیدلې کالي یې په غاړه و ناستو، عمر یې هم د څلویښتو کالو په شاوخوا کې و ،مخ یې زخمي شوې و، چې د دې

(c) ketabton.com: The Digital Library

خبرې ګواهي یې ورکوله چې هغه ډیر جنګجویانه ژوند تر سره کوي. کمرې ته د ورننوتلو وروسته دغه کس ګنګا ته په غوږ کې وویل چې: ګوره ګنګا !دغه مخامخ ناست کس زمونږ سردار مهارت دی، ته به د هغه سره په احتیاط او ادب سره خبرې کوې. بیا هغه شخص په کمرې کې په تخت ناست سردار مهارت ته په ډیر ادب سره وویل چې: سرادره ! هغه پیغله چې له ما سره راغلې ده هغه ته د پښوا څخه پیژنې، دهغه دخبرې په ځواب کې مهارت په ډیر بد غږ سره وویل چې هو ! زه یې د کلونو کلونو راهیسې پیژنم. دا د رهتاس شهزادګۍ ګنګا ده ،دا به څوک و نه پیژني ! اوس ته ولاړ شه او زما د خونې دباندې ودریږه او زما د عکس العمل انتظار کوه. ددې حکم سره سم هغه کس بیرون ووت، خو کله چې ګنګا هم بیرون ته د وتلو له پاره روانه شوه نو مهارت پرې غږ کړ چې: « ته مه ځه، همدلته ودریږه» دهغه په دې خبره ګنګا و دریده او په ډیره بې وسۍ سره یې د مهارت په لور مخ را واړاوه. ددې کس د وتلو نه وروسته چې کله د کمرې دروازه بنده کړله شوه نو بیا مهارت ګنګا ته مخ کړ او ورته یې وویل چې:

ګوره ګنګا ! زما کسانو به تا ته ویلې وي چې ته یې ولې دلته راوستې یې. ګوره ګنګا ! ما د یوه اجنبي او نا څرګنده وګړي په توګه ستا د سویمبر په مقابلو کې هم برخه اخستې وه. خو دا زما بد قسمتي وه چې ما هغه سویمبر بایلود. که څه هم زما ملګرو به تا ته ویلی وي خو زه یو ځل بیا خپله خبره تکراروم چې ما ستا په سویمبر کې د برخې اخستلو څخه ډیره مخکې له تا سره مینه کوله ،بس یو ځل مې هلته د رهتاس په ماڼۍ کې ستا مخ کتلې و اودهغې وروسته داسې یې وګڼه چې زه همستا شوم. زه اوس خپل ځان ډیر خوش قسمته ګڼم چې ته زما تر مخه ولاړه یې. واوره ګنګا ! زه غواړم چې ته همزما اوسې، او ددې له پاره زه غواړم ستا دخولې څخه یو ځواب واورم

.

کله چې مهارت خاموشه شو نو ګنګا لږ څه فکر وکړ او بیا یې وویل چې:

ګوره مهارته ! ستا له اړخه د یوې لورې دمحبت او غوښتنې څخه څه نه جوړیږي او بیا داسې وګڼه چې هغه مال چې یو ځل پلورل شوی وي او یا نیلام شوې وي اودهغې وروسته د هغه له پاره یو ډیر ښه بل اخستونکې پیدا کیږي نو دهغه څخه به څه تر لاسه شي، نو مهارته !د دنړۍ په بازار کې هم همداسې وګڼه چې زه هغه شې یم چې یو ځل پلورل شوې یم او دویم ځلې نه شم پلورل کیدې. داسې وګڼه چې زه د زمانې له اړخه د یوه چاپه ځولۍ کې ور اچول شوې یم او زه غواړم په همغه ځولۍ کې پاته شم. شونې ده چې ته به زما د جسم، زما دشتمنۍ اویا زما ښکلا په محبت او مینې کې را لنتاړ شوې یې خو تا ته زما د تیرشوې تاریخ په اړه هیڅ ډول معلومات نه دې درکول شوې.

دګنګا ددې خبرو سره د مهارت په خوله باندې د طنز نه ډکه خندا راغله او بیا یې په لوړ اواز وویل چې: ګوره ګنګا ! زه ستا د تیرو حالاتو په اړه پوره پوره معلومات لرم، دا چې ته ځانته یو پلورل شوې یا لیلام شوې شې وایې،دا په دې خاطر چې ته د شیرشاه سورۍ د سالار خواص خان سره مینه کوې، واوره ! زه په دې هم خبر یم چې خواص خان پښوانې صاحب خان دې چې ګیدړې به یې ښکار کولې، او له تاسره یې مینه او محبت کاوه، خو تا د هغه مینه او محبت له یوې مخې مسترد کړل، چې زما په فکر اوس هغه په همدې اساس له تا څخه کرکه کوي، هغه نقاب په مخ کړ اوستا د سویمبر په مقابلو کې یې ګډون وکړ، هغه ظالم د سویمبر ټولې برخې وګټلې، اوکله چې تا د سویمبر د برۍ شوې کس په اړه لټون وکړ نو هغه خواص خان وخوت. او بیا هغه ته مسترد کړې، ستا څخه یې د کرکې څرګندونه وکړه، ووایه چې زه سهي خبره کوم؟ دهمدې کرکې په اساس ته د شهزادګۍ ګنګا څخه د یوې کونډې په بڼه ولاړې او د زیارت په لنګر ځای کې دې پناه واخسته. زما مخبرانو په دې ټولو حالاتو کې ستا پوره څارنه کړې ده،ما هغوې د همغه لمړۍ ورځې څخه ستا د څارنې له پاره ګمارلې و او ورته مې لارښوونه کړې وه چې په کوم مناسب وخت کې تا د ځانه سره را پوره ته کړې او دلته دې راولي. نو نن زما دا مخبران بریالي شول او ته نن زما تر مخه ولاړه یې. ګنګا ورته وویلې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره مهارته ! خپله دا بريا هم خپله ناکامي وګڼه ، ځکه چې تاته به زما د ذات څخه څه ګټه تر لاسه نه شي. که چيرې تا په زور زما د خپلولو هڅه وکړه نوبيا ياد ساته چې ته به يوائې زما لاش ومومې. زما روح به له تا سره نه وي. دګنګا ددې ځواب څخه مهارت لږ څه انديښمن شو ،فکر يې وکړ او بيا يې په ډيره همدردۍ او مينې سره ورته وويل چې:

ګوره ګنګا ! اوس خو خواص خان هم تا نه خوښوي اونه درسره مينه او محبت کوي ، نو ته بيا ولې دهغه په ياد کې د تيرشوي پسرلي د مړاو شوو غنچو په څير مړژوانده ژوند تيرول غواړې. ګوره ګنګا ! يو هغه خواص خان دی چې ته يې هيسته غورځولې يې او نه درته کوم اهميت درکوي اوبل زه يم چې د شپې دخوب په ځای ستا په خيالونو او فکرونو کې لږ په اغزنو بوټو خپل ژوند تيروم. زه خو تا د غمونو او انديښنو د نا ارامو خوندونو څخه را باسم او منزل ته د ورسيدو اود محبت او مينې دڅپو د سمندر په لور دې له ځانه سره وړم.

مهارت د لږ څه وخت له پاره ځنډ وکړ او د لږ څه فکر کولو وروسته يې يوځل بيا يې په خبرو پيل وکړ:

ګوره شهزادګۍ ګنګا ! ترڅو به ته د کونډې په بڼه د سترو او ناکامو ستورو په څير دغمونو نه ډک اود مسخه شوي منزل په څير ژوند سبا کوې. تا ولې د خپله ځانه خامخا کونډه جوړه کړې ده ؟په داسې حال کې چې تا له هيچا سره (اور نه اوه ځلې دګرزيدو) پيرې هم نه دې تر سره کړې ، دهغه په دې خبره ګنګا ځواب ورکړ او ورته يې وويل چې:

ګوره مهارته ! ته به دا څرګنده نه وي چې زه دخواص خان څومره ژوره مينه کوم ، دخواص خان پرته زه خپل شتون نه شتون ګڼم.

مهارت د لږ څه وخت له پاره په فکر کې ډوب و او بيا يې وويل چې: ګوره ګنګا ! ته ولې بې لارې لارې روانه يې. زه خو تا ته عزت ، توقير او ترځنګ يې ستا خوندي ساتنه او درنښت درکوم. خو ته په خپله خپل ځان په زمکه باندې پريباسې او دپستۍ او ذلت په لور منډې وهې ، دهغه چا سره چې ته مينه کوې هغه ته هيسته غورځولې يې. ته اوس داسې يو فصل يې چې مالک نه لري ، داسې فصل چې هر څوک چې و غواړي ريبلې يې شي. دا سې د ګلاب ګل ، چې هر څوک يې بويولې شي. دهغه په دې خبره ګنګا وويل چې: ګوره مهارته ! دا ستا ذاتي فکر اوخيال دې. نه خو زه بې مالکه فصل يم او نه دبيابان د ګلاب ګل. ياد ساته چې تر اوسه پورې داسې څوک شته چې زما دمحبت او مينې په خاطر نا ارامه دې. دهغې په دې خبره مهارت ورته وويلې چې: هو ! زه پوهيږم چې ته د خواص خان په لورې اشاره کوې ،ځکه چې د يوې کونډې په څير به تا په ډاډ منه توګه د خواص خان محبت او مينه تر لاسه کړې وې خو کله خواص خان ته دا څرګنده شي چې د هغې کونډې په لباس کې ته همغه ګنګا يې ، نوستا پر خلاف به دهغه همغه لمړنۍ کرکه به بيرته را ستنه شي. هغه به تا ته هيڅ هم درنه کړي او ستا په لمن کې به د کرکې او نفرتونو نه اخوا نور څه در زيات نه کړي. ګنګا ورته وويلې چې: نه !داسې نه ده ، مهارته ! ته چې څه ډول آند کوې همغسې يې کوه ، خو زه به دخواص خان پرته بل څوک د ژوند ملګرې و نه ګرځوم. دا زما اخري پريکړه ده ،که څه هم ته زما څټ را پرې کړې ، خو زه به د خپلې دې پريکړې څخه و انه وړم.

دګنګا ددې ځواب څخه مهارت تر يوه وخته پورې خاموشه و ، اوپه فکر کې ډوب شوې و. بيا يې په زوره لاسونه و پړکول، دهغې د لاسونو دپړکار په واسطه دهغه همغه دوه کسه ملګري ، چې ګنګا يې را تښتولې وه ،دننه خوني ته را ننوتل. بيا هغوې دواړو ته مهارت مخ کړ او ورته يې وويل چې: تاسو يو کس ګنګا ددې کمرې څخه بيرون وباسئ ، اوبل دلته پاته شئ اوزما خبره په غور سره واورئ ، ددې خبرې سره سم دهغوې څخه يو کس ګنګا د کمرې څخه بيرون وويستله ،کله چې ګنګا بيرون کړل شوه نو مهارت خپل هغه بل ملګري ته وويل چې: زما نژدې دوسته ، واوره ! ما ډيره هڅه وکړه چې ګنګا دې خبرې ته راوړم چې خواص خان هير کړي او زما سره د واده کولو له پاره تياره شي خو هغه ددې هر څه سره بيا هم دې کار ته غاړه نه ږدي ، داسې بريښي چې هغه دخواص خان سره د ړند و سترګو محبت کې را التاړه شوې ده. ګورئ چې په هغې باندې کوم زور زياتې و نه کړل شي، زه غواړم چې دهغې سره ډيره ښه اونيک

(c) ketabton.com: The Digital Library

سلوک وکړل شي تر څو د نیک سلوک له لارې دهغې محبت را خپل کړم اوبیایې خپل ځانته واده کړم. تاسې په دې اړه څه وایاست؟ دمهارت ددې پوښتنې په ځواب کې دهغه ملګرې وویل چې:
ګوره کلو ! ستا خبره سهي ده ، که چیرې مونږ پر ګنګا باندې زورزیاتې وکړو نو زما ذاتي تجربه او خیال دادې چې ګنګا به مرګ ته غاړه کیږدي خو تا به دخپل ژوند ملګرې و نه ګرځوي ، خو که چیرې هغه همدلته وساتل شي او د احساناتو او میلمستیاو د بار لاندې راشي نو زما په آند چې هغه به ممنونه او شکر کونکي اوسي او بیا به تا هم دخپل میړه په څیر و مني. مهارت په دې خبره ډیر خوشحاله شو او ویې ویل چې: ګوره دوسته ، زه هم همداسې غواړم. اوس ته ولاړ شه اوزما ددې کمرې تر څنګ چې کومه کمره ده ، هغه دېخوا څخه ښایسته کړل شوې ده ، ما غوښتل دا کمره د واده نه وروسته دګنګا سره یو ځای استعمال کړم خو اوس ګنګا په دې کمره کې ځانته ور واچوئ، هغه به همدلته میشت وي ، دهغه د اړتیاو د پوره کولو هڅه وکړئ او نیرمل نومې ښځه چې دد ې کمرې په پاکولو اوښایسته کولو دنده په غاړه لري ، دګنګا دخدمت له پاره و ټاکئ او ورته ووایاست چې نوموړې هر وخت دهغې سره یو ځای و اوسیږي. هغې ته دا هم ووایاست چې هڅه وکړي چې ګنګا زما سره په واده کولو باندې و هڅوي. اوس ته ورشه ، اوما چې درته څه وویل همغسې اقدام وکړه. ددې خبرې سره سم د مهارت هغه ملګرې دهغه ځایه ووت.
کله چې دمهارت دا ملګرې بیرون را ووت نو ویې کتل چې هغه کس چې ګنګا یې له ځانه سره بیرون را ویستلې وه د ګنګا سره یو ځای همل‌ته ولاړ دې، خپل ملګرې ته یې خاصه اشاره وکړه ، هغوې دواړو ګنګا له ځانه سره واخسته او هغه تر څنګ کمرې ته یې یوړه ،بیا دهغوې څخه یوه یې ګنګا ته وویل چې: ګوره شهزادګۍ دا ستا د اوسیدو خونه ده. اوس که ته نه غواړې چې مهارت دخپل ژوند ملګرې کړې نو مه یې کوه. څو ورځې همدلته په دې خونه کې واوسه ، دهغې وروسته به مونږ لکه څنګه چې ته په خوندي توګه د رهتاس څخه راوستې یې بیرته به دې په همغه توګه رهتاس ته یوسو اوهلته به دې د زیارت په لنګرځای کې ورخوشې کړو .ددې خبرې سره سم یې ګنګا همل‌ته په هغه خونه کې یواځې پریښوده اودوې دواړه ترې په شا ولاړل.
ګنګا مخته ولاړه ، په همدې خونه کې کیناسته ، هغه بې چاره په ژورو فکرونو کې ډوبه وه ، هغه ډیره بدحاله ، اندیښنو کې ډوبه او سرګردانه وه، هغه تر اوسه پورې همداسې ناسته وه چې یو نیم عمر خوړلې ښځه یې خونې ته ور ننوتله. دهغې د کتلو سره سم ګنګا د خپله ځایه را پورته شوه ، هغه ښځه ور مخته شوه او ګنګا ته یې وویلې چې: ګوره ګرانې !ته ولې زما د راتګ سره سم ماته د خپله ځایه پورته شوې. زه خویوه وینځه یم ، ماته حکم وکړه چې زه ستا څه خدمت وکړم. ددې ښځې د وینا وروسته ګنګا بیرته په خپل ځای کیناسته،دا ښځه نوره هم مخته ورغله او دګنګا په پښو کې کیناسته ، دهغې په را نژدې کیدو سره ګنګا سمدستي دخپله ځایه پورته شوه، هغه یې د لاسو څخه ونیوله اوپورته یې کړه او په خپل څنګ کې یې کینوله او ورته یې وویلې: لاندې مه کینه ، بښکه چې ته به وینځه یې خو زه دمالک او وینځې تر منځ کوم توپیر نه محسوسوم .ته همدلته له ماسره یو ځای کینه ، او دا راته ووایه چې ته د کوم غرض په خاطر دلته زما خواته راغلې یې.
دګنګا په دې خبرو باندې هغه ښځه حیرانه شانته شوه ، وارخطا شوه ،خوبیا هم دګنګا تر څنګ کیناسته او ورته یې وویلې چې: زه یې ستا دخدمت له پاره ټاکلې یم ،اوس به زه هر وخت ستا تر څنګ اوسم ،ستا خدمت به کوم او ستا د اړتیاو د پوره کولو هڅې به کوم.
ګنګا ترې وپوښتل چې دوې زما په اړه تاته څه ویلي دي ؟هغې ښځې ورته وویل چې ګوره درنې !ماته یې ستا نوم ګیتا ښوولې دې ، خو زما نوم هم واوره ، زما نوم نیرمل دې. زه یې هم د کوم ځایه را پورته کړې یم او دلته یې په زور راوړې یم، په دې اساس اوس زما د اوسیدو بل کوم ځای ماته نه دې پاته. په دې خاطر زه دلته په اوسید و مجبوره یم. ماته یې ستا په اړه دا هم ویلي دي چې ته یوه کونډه یې اود رهتاس د زیارت په لنګر ځای کې اوسیدې، مهارت له تا سره مینه کوله نو ته یې دهغه ځایه په زور را وستې اودلته یې ځای د ر

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړ ،اوس چې ته دهغه سره واده کول نه غواړې نو هغوې تا بیرته رهتاس ته استوي ، نو تر څو چې ته دلته اوسیږې زه به ستا په خدمت باندې ماموره یم.
کله چې نیرمل خاموشه شوه نو ګنګا تر یوه وخته پورې د فکرونو په ټالونو کې ځنګل، دهغې وروسته یې په ډیر غور او دقت سره نیرمل ته وکتل او ورته یې وویل چې:
ګوره نیرملې ! ته خو زما د مور په ځاې یې. زه ضرور کونډه یم خو ما تر اوسه د چا سره واده نه دې کړې. دهغه چا سره چې زما کوژدن شوې وه نو داسې یې وګڼه چې هغه زه پریښې یم ،څرنګه چې ما دهغه سره مینه کوله نو په دې اساس ما خپل ځان کونډه وګاڼه اوهلته د زیارت په لنګر ځاې کې د کونډو په پناه ځاې کې دیره شوم ،ګوره نیرمل ! زه یو غمژنه پیغله یم او ته زما د مور په ځاې یې. زه له تا څخه هیله لرم چې له ماسره به درواغ نه وایې. هره هغه خبره چې زه یې کوم دهغې سهي ځواب راکړه ، ځکه چې ته پخپله هم غمژنه یې او د یوې غمژنې پیغلې په غم او مصیبت باندې ډیره ښه پوهیږې،دهغې په دې خبره نیرمل دخپله ځایه پورته شوه، خونې دروا زه یې وتړله ، اوبیرته راغله او دګنګا تر څنګ کیناسته اور ته یې وویلې چې: ګوره ګیتاجانې زمالورې ! اوس راته ووایه چې ته څه ماته څه ویل غواړې ؟ګنګا ورته یو ځل بیا وویل چې:
ګوره نیرمل ! زه دې خلکو په زوره د رهتاس د زیارت د لنګر ځاې څخه را تښتولې یم، زه دشیرشاه سوري د یوه سالار خواص خان سره ډیره مینه کوم، هغه هم ماخوښوی،خو دې خلکو زه په زور سره دلته راوستې یم ، دوې زما اود خواص خان تر منځ بیلتون غواړې،ریښتیا راته ووایه چې دلته د اوسیدو په صورت کې به زما د ژوندان پایلې څه ډول وي؟
دګنکا ددې پوښتنې په ځواب کې ورته نیرمل په ډیر راز سره وویل چې:ګوره پیغلې ! ستا په اړه ماته دا لارښوونه هم شوې ده چې زه هره ورځ له تا سره خبرې وکړم او په خبرو خبرو کې تا ته د مهارت په لور مایله کړم. ترڅو ته دهغه سره واده ته تیاره شې. دهغوې آند دا هم دې چې دلته د قیام په دوران کې له تا سره ډیره ښه سلوک او کړچار و کړل شي ،پرتا باندې د مهربانیو او خوږلنیو باران وکړل شي تر څو ته تر اغیز لاندې راشې اودمهارت سره واده ته تیاره شې. دهغې په دې خبرو باندې ګنګا په ډیره غصه شوه او ویې ویل چې: که چیرې دا خلک ټول عمر همداسې وکړي بیا به هم دوې ما د مهارت سره د واده کولو له پاره تیاره نه کړاې شي، نیرمل ورته په ویره ویره او راز سره وویل چې:
ګوره ګیتا ! زه اوس تا دخپلې لور ، دخپلې بچې په څیر ګنم ، زه پوهیږم چې ته په غمونو کې ډوبه یې. او ته یې په زور دلته را تښتولې یې. زه به دیوې مور په څیر ستا خدمت کوم. او واوره ! ماته چې هر خدمت وي نو حتما یې ماته ووایه. ته اوس همدلته کینه ، زه به ولاړه شم اوتا ته به خوراک ښباک غم وکړم. ګنګا همدلته کیناسته ، نیرمل ورته خوراک ښباک راوست ، ګنګا هغه هم له ځانه کینوله او ډوډۍ یې سره یوځاې وخوړله. نیرمل دګنګا څخه ډیره خوشحاله شوه ، په همدې توګه به ورځې تیریدې اوګنګا به ورځ په ورځ دنیرمل محبت او مینه ځانته را ماتوله.
یو وخت نا څاپه ګنګا بې چاره د شپې خوب کې وویریده او را کیناسته. خپل شاوخوا ته یې وکتل ، هغه زړه نیرمل چې هر وخت به په همدې کمره کې ویده کیده ،په خپله بستره کې نشته ، حال دا چې هغه به د ماښام په وخت کې په خونه کې څملاسته خو اوس یې بستر خالي پروت و .
ګنګا دبیرون څخه راتلونکې دوحشت اوویرې غږونه اوریدل ، هغه داسې احساسول چې بیرون اورلګیدلې او هر څه د ځنګله د اور په څیر په خپل ځان کې را نغاړي ، ګنګا بې چاره ددې ټولو وحشي اوازونو او شورو غل سره په پوره ویره کې همدلته په خپله خونه کې ناسته وه. هغه هیڅ په دې نه پوهیده چې په دې شپه د مهاراج په دې فوځي تمځاې باندې څه توپان رانازل شوې دې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګنګا دپلټنې او دځان دخبرولو په خاطر دخپلې بسترې څخه راپورته شوه ،خپل کالي یې درست کړل ،دکمرې د دروازې په لور ولاړه ، دروازه یې لږ شانته پرانسته اوبیرون یې وکتل ، هغه ډیره حیرانه شوه چې وسله وال ځوانان اخوا دیخوا منډې او چیغې سورې وهي ، ګنګا ډیره وارخطا شوه ، اود وارخطایی او ویرې له لاسه یې دروازه بنده کړه او بیرته خپلې بسترې ته را ستنه شوه اوهملته کیناسته.

لږه شیبه وروسته هغه زړه نیرمل هم په منډه او ساه نیوونکې هغې کمرې ته را ننوتله اود ګنګا څنګ ته راغله او په پوره بدحواسۍ کې کیناسته ، او بیا یې په یوه ساه ګنګا ته مخ کړ او ورته یې وویلې چې : ګوره ګیتا لورې !دلته اوس یو ډول انقلاب راغلې دې ، داسې بریښې چې ددې مهارت اودهغه دملګرو شپې نورې شمیرل شوي دي ، ګنګا ترې په ډیره نا ارامۍ سره وپوښتل چې: نیرمل ته څه وایې ، ژر یې راته ووایه. نیرمل ورته په ځواب کې وویل چې:

ګوره ګیتا لورې ! په مهارت باندې حمله شوې ده ،ګنګا ترې سمد ستې وپوښتل چې حمله چا کړې ده ؟ نیرما خپله ساه کلکه کړه اود ګنګا په لور یې په غور سره وکتل او ورته یې وویل چې : ګوره ګیتا لورې ! دا حمله ستا هغه کړې ده . نیرما په دې خبرو باندې ګنګا بیچاره لږ څه وخندل او بیا یې ورته وویل چې ووایه نیرما ، ته څه ویل غواړې ؟زما چا دلته یرغل راوړې دې ؟ نیرمل بیا ځواب ورکړ چې :

ګوره ګیتا لورې ! دشیرشاه سورې سپه سالار خواص خان د مهارت په دې ځاله باندې یرغل راوستې دې، لږ څه دمخه د مهارت مخبرانو هغه ته خبر ورکړ چې چې دشیرشا ه سوری ستر سالار خواص خان دخپل لښکر سره یو ځاې په ډیره بیړه دمهارت په دې ځاله باندې یرغل کونکې دې ،مهارت دخپلې دې ځایه بیرون ولاړ او هلته یې د خواص خان سره د ټکر کولو اراده وکړه ،مهارت داسې ګمان کوې چې د خواص خان سره به لږ فوځ وي، په داسې حال کې چې دهغه په دې تم ځاې کې چې دهغه څومره ملګري موجود دي یوائې دهغوې شمیره دخواص خان د فوځ دوه هومره کیږي ،په دې خاطر مهارت دخپل تم ځاې څخه دشپې په تیاره کې دخواص خان سره د جنګ له پاره ووت او هملته بیرون د جنګ کولو اراده لري . اوس به ووینو چې ددې جنګ پایلې به څه وي ، ګوره لورې ! ته څه فکر کوې؟ ایا خواص خان به ددومره کم لښکر سره ددومره سترو لښکرو لرونکي کنترول کړاې شي . ګنګا ددعا په شکل خپل دواړه لاسونه پورته کړل او ویې ویل چې : ګوره نیرما ! که بګوان وغواړی نوزما خواص خان به په دې مهارت باندې بریالې کړي،ګوره نیرملې ! خواص خان ددې څخه مخته هم ډیر داسې میدانونه سوبه کړي دي اوتل د خپلو دښمنانو په مقابل کې بریمند راوتلې دې ، اودلته هم زه تاته ډاډ درکوم چې که چیرې دشپې په تیاره کې مهارت دخواص خان سره دټکر کولو هڅه وکړه نو زما زړه وایې چې دشپې په همدې تیاره کې مهارت د خواص خان په لاسو نیست اونابود شي . ګوره نیرملې ! زه تاته یوه خبره کوم چې په هغې به خامخا عمل کوي ،نیرمل ورته وویل چې لورې ته څه وایې ژر یې راته ووایه. ګنګا ورته وویلې چې :

ګوره نیرملې ! زه ډاډه یم چې مهارت به دخواص خان په لاسو د ماتې او شکست سره مخامخ کیږي خو که چیرې د ماتې خوړلو وروسته مهارت چیرې د تیښتې هڅه وکړي نو زه په خپله هلته دخواص خان څنګ ته ورځم او که چیرې مهارت بیرته خپل تمځاې ته راستون شو او زه یې هم له ځانه سره چیرې بوتلل غوښتل نو په دې حال کې نیرملې ، خامخا خواص خان ته ورشه اوهغه ته ووایه چې درهتاس د زیارت دلنګرځاې یوه کونډه چې ګیتانومېده ، او هلته به ستا د کور مخې ته کله کله د سوال له پاره را تلله ، هغه کونډه دمهارت دوه کسو بدمعاشانو له ځانه سره را و تښتوله او دلته یې راوړې ده او اوس مهارت په زور ورسره واده کول غواړي، خو هغه ګیتا نومې ښځه وایې چې هغه یوائې اویوائې خواص خان خوښوي اودمهارت سره نه غواړي چې واده وکړي ، خو دماتې خوړلو وروسته مهارت یو ځل بیا هغه له ځانه سره په زوره بوتله ، نیرملې ،زه تا ته ډاډ درکوم چې په داسې وخت کې به خواص خان ضرور دمهارت پسې

(c) ketabton.com: The Digital Library

وروسته ولاړشي او ما به د هغه د لاسو څخه را خلاصه کړي. که چیرې همدا سې د ې وکړل نو زه به ستا احسان په ټول ژوند کې هم هیر نه کړم.

نیرمل ورته په ډیره مینه او شفقت سره وویل چې: ګیتا لوري ، ته فکر مه کوه که چیرې حالات همدا سې شول لکه ته یې چې وایې نو زه به ستا پیغام حتما خواص خان ته ور سوم او هغه ته به ووایم چې هغه تا ته د مهارت د لاسو څخه نجات درکړي ، د نیرمل دد ې ځواب د اوریدو سره ګنګا ډیره خوشحاله شوه او بیا دواړه هر یوه په خپله خپله بستره کیناستې او د حالاتو څارنه یې پیل کړه.

۳۹

خواص خان تر اوسه پورې د مهارت دد ې تمځای څخه لرې و چې د مهارت مخبرانو مهارت ته خبر ورکړ چې دشیرشاه سوري ستر سالار خواص خان د هغه په دې عسکري تمځای باندې یرغل کونکې دی. اودخپل لښکر سره یو ځای په ډیره بیړه دې لورې ته را روان دې. دد ې اطلاع سره سم مهارت هم و خوزید او خپل لښکر یې دخپلو تمځایو څخه بیرون راوویست اودشپې په تیاره کې یې خپل ټول لښکر په پټو مورچو کې ځای په ځای کړ ترڅو دخواص خان د لښکر د راتلو سره سم دخپلو همد ې پټو سنګرونو څخه په هغوې یرغل یو سې او هغوې مات او بیرته شاتللو ته و هڅوي.

دبله اړخه خواص خان هم په ډیره بیړه مخته روان و ،هغه هم خپل مخبران تر لرې لرې پورې خپاره کړي و خودهغه مخبران په دې نه و توانیدلي چې د مهارت د پټنځایو په اړه ژور معلومات تر لاسه کړي ،په دې خاطر کله چې خواص خان د مهارت تر پټنځایو پورې را ورسید نو مهارت یو ناڅاپه دخپل سنګر څخه راووت او د یوه توپان په څیر یې دخواص خان په لښکر باندې را باندې کړل. د خواص خان لښکر دد ې ناڅاپې یرغل څخه د پوره ستونزو سره مخ شو دهغوې لمړنۍ لیکې ګډوډې شوې ، او عسکر یې خواره واره شول خو خواص خان په ډیره بیړه او تدبر سره بیرته خپل عسکر سره را ټول او دمهارت د عسکرو د مقابلې له پاره یې په دا سې حال کې چې خونړې جنګ روان و بیرته منظم کړل.

خواص خا پخوا تر دې هم د ژوند ډیرې سرې تودې تیرې کړې وې ، په دې اساس که د مهارت نا څاپې یرغل دهغوې دلښکرو لمړنۍ لیکې له منځه وړې وې، خو بیا یې هم خپل ځان ډیر ژر سنبال کړ. مهارت دا و انګیرله چې خواص خان ماتې وخوړه او اوس د تیښتې په فکر کې دې نو په دې خاطر یې خپلې حملې نورې هم تیزې کړې خو اوس خواص خان هم خپل ځان تیار کړې و ، دشپې په تیارو کې سخت خونړې جنګ و نښت ، خواص خا ن دخپلو فوځونو حوصلې ور کلکولې اودهغوې دلیکو د ټینګښت له پاره یې دفاعي جنګ پیل کړې و.

خو دد ې وروسته خواص خان خپل اصلي ځواک را څرګند کړ ، هغه خپله ماتې په ډیر ځواکمن بری باندې بدلول غوښتل ، هغه د غلیم د لښکرو دماتولو له پاره د خپل هوډ ښکارونه کوله ، هغه د همد ې احساساتو سره یو ځای د تکبیر اواز پورته کړ ، دهغه د تکبیر د اواز سره دهغه لښکر هم د تکبیر نارې پورته کړې ، دد ې تکبیرونو څخه دا سې ډاګیزه ده چې د سهار د اذانو لړۍ پیل شوي وي، دهمد ې عمل په واسطه خواص خان د دفاعي حالت څخه ووت او د جارحیت په پړاو کې ور ننوت او د مهارت په لښکرو کې لکه د تیزو غوڅونکو اوسپنیزو اغزیو ، د تیزو توپاني څپو په بڼه کې ور ننوت.

مهارت چې څو لمحې مخته یې خپله سوبه ډاډمنه ګڼله دخواص خان دد ې حملې څخه ډ یر وارخطا شو او شاته تګ یې پیل کړ ، دخواص خان دې نا څاپې یرغل هغه ته دا ډاګیزه کړې و چې دهغه د پښو لاند ې ځمکه چا را ښکودې ده . د لږ څه ځنډ وروسته د سخت جنګ په جریان کې خواص خان مهارت ته د ابنوولې و چې نه هغه او نه دهغه لښکر د هغه سره په دې مقابله کې دپښو د تم کیدو توان لري ، اوس نو خواص خان چپ او ښې لورې ته او هم مخامخ خپلې حملې ته دوام ورکړ ، خو مهارت کرار کرار شاته روان و ، شونې ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې هغه به غوښتل خپل عسکري تمځای ته ور ننوځي او هلته خپله دفاع وکړي خو خواص خان هم د هغه د مکارۍ څخه پوره پوره خبر و په دې خاطر يې خپلې حملې نورې هم ګړندۍ کړې، تر هغه وخته پورې چې مهارت خپل عسکري تمځای ته په شا روان نو خواص خان د جنګ د ځايه څخه تر د مهارت د دې ځايه پورې د هغه لښکر د نيمايي څخه هم زيات را کم کړې و. مهارت چې کله دا حال وکوت نو مخ يې واړاوه او د تيښتې لار يې خپله کړه. خو خواص خان هغه پسې واخست، کله چې مهارت خپل د اوسيدو ځای ته ورسيد نو خواص خان يو ځل بيا خپل اصلي رنګ کې را څرګند شو او د مهارت هغه پاته لښکر يې هم د نيمايي څخه زيات د تيغه تير کړ. مهارت د خپلو ساتونکو سره يو ځای به ډيره ستونزمنه توګه د غرنيو لړيو دغې هستونګنځې ته ور ننوت خو خواص خان خپل لښکر د هغه د همدې تمځای څخه بيرون تم کړ. خو خپل عسکر يې د ناڅاپي يرغل په خاطر تيار و ساته، تر څو د مهارت د بيرته را وتلو په وخت کې د هغه د ناڅاپي يرغل په مقابل کې ښه مقابله و کړای شي. اوس خواص خان غوښتل چې د ورځې په رڼا کې دغه هستوګنځای ته ور ننوځي او مهارت باندې خپل اخرى مرګوني ګذار وکړي.

خواص خان د خپل لښکر سره يو ځای د مهارت د هستوګنځې نه بيرون پړاو کې و چې د هغه يو عسکر ورته په منډه منډه راغې او ورته يې وويل چې: اميره ! يوه زړه بوډۍ ښځه غواړې له تا سره ووينې. د هغه په دې خبره خواص خان هغه خبر راوړونکې ته په غور سره وکتل او ور څخه يې وپوښتل چې ايا هغه ښځه خو به جاسوسه نه وي او يا دا چې د مهارت له پاره خو به کار نه کوی، هغه عسکر ورته وويل چې نه، اميره ! مونږ هغه ښکته پورته وکتله، هغه بيچاره وايي چې غواړې له تا سره يوه خبره شريکه کړي، خواص خان ورته وويل چې که داسې وي نو هغه سمدستي ما ته را ورسوئ. ددې خبرې سره سم هغه عسکر د هغه ځايه ولاړ او د لږ ځنډ وروسته يې دغه هندوه نيرمل نومې زړه ښځه له ځانه سره راوړه کومه چې د مهارت له اړخه د ګنګا د خدمت له پاره مقرره شوې وه. خواص خان ترې په ډير درنښت سره وپوښتل چې:

ګوره ادې ! زما نوم خواص خان دې، ما ته خبر راغې چې ته ما ته کومه خاصه خبره کول غواړې ؟ نيرمل ورته په ډيره منيه او شفقت سره وويل چې: ګوره زويه ! زه تا ته يوه ډيره مهمه خبره کول غواړم، ايا ته کومه داسې کونډه پيژنې چې د رهتاس د زيارت په لنګرځای کې اوسيدله او نوم يې ګيتا و. د نيرمل په دې خبره خواص خان ټکان وخوړ او ترې ويې پوښتل چې ادې ! ته يې څنګه پيژنې؟ هو ! زه د رهتاس د زيارت د لنګرځای ګيتا ډيره ښه پيژنم. او هغه هم ما پيژني، نيرمل ورته وويل چې: ګوره زويه !ګيتا همدا اوس ستا کومک ته اړتيا لري، خواص خان ترې په ډير بيړه وپوښتل چې:

ادې !ته څه ډول خبرې کوې، ګيتا ما ته څه اړتيا لری ؟ هغه خو د رهتاس د زيارت په لنګرځای کې ده، ددې خبرې سره سم نيرمل خواص خان ته د رهتاس د زيارت د لنګر ځای څخه د مهارت د دوو کسانو په لاسو د ګيتا د راتښتولو پيښه بيان کړه او دا يې هم ورته ډاګيزه کړه چې هغه څه ډول دلته د مهارت هستونګنځای ته راوستل شوه او بيا دلته مهارت څومره هڅه وکړه چې هغه د خپل ځان سره واده کړي خو ګيتا ترې څه ډول انکار وکړ او دا چې هغه يوا ځې او يوا ځې د خواص خان سره د مينې څرګندونه کوله او... دا ټولې خبرې يې ورته په ډير تفصيل سره بيان کړې.

د شيرشاه سوري د کتاب دريمه برخه

۳۹

تر اوسه پورې خواص خان د مهارت ددې تمځای څخه لرې و چې مهارت ته د هغه مخبرانو خبر ورکړ چې د شيرشاه سوری ستر سالار خواص خان پر هغه د يرغل له پاره په ډيره چټکه توګه مخته را روان دې. ددې خبر سره سم مهارت هم لاس و پښې وهل پيل کړل او خپل

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټول فوځونه يې د فوځ دتمځاي څخه بيرون وويستل ،پخپله هم د شپې په تياره کې دخپلو فوځونو سره يو ځاې ووت او هلته په يو سنګر کې پټ کيناست . هغه په دې آند و چې کله چې خواص خان هغه ځاې ته راورسيږي نو مهارت به د خپل ټول ځواک سره پرې پټکۍ حمله وکړي او په دې توګه به هغه بيرته وځغلوي .

خو د بله اړخه خواص خان هم په ډيره بيړه د مهارت پر فوځې تمځاې باندې دحملې کولو له پاره را روان و. هغه خپل مخبران هرې لورې ته خپاره کړي و خو دهغه مخبران د مهارت د پټنځاېو د معلومولو په اړه ناکام شوي وو . په دې اساس کله چې خواص خان د مهارت دغه پټنځاې ته را نژدې شو نو مهارت په ناڅاپي توګه د خپله سنګر څخه راووت او د توپان په څير مخته راغې او دخواص خان په لښکر باندې را پريوت. دهغه دغه نا څاپي حملې د خواص خان د لښکرو لمړنۍ ليکې د ستونزو سره مخ کړې، داسې ښکاريده چې د مهارت دغه ناڅاپي يرغل دخواص خان لښکر ته نه تلافي کيدونکې زيان ور اړولې دې.

خو خواص خان هم داسې ژر ناهيلې کيدونکې نه و . هغه د ژوند تودې سړې ډيرې کتلې وې،که څه هم دغې ناڅاپي يرغل دهغه د لښکرو لمړني ليکې د ستونزو سره مخ کړې وې خو هغه ډير ژر بيرته خپل ځان را جوړ کړ اوبيا دخپل لښکر سره يو ځاې لږ څه شاته ولاړ ، دهغه د شاته تګ څخه مهارت داسې و انګيرله چې خواص خان ماتې و خوړه او اوس د تيښتې په هڅه کې دې نو په دې خاطر هغه خپله حمله نوره هم چټکه کړه خو تر دې وخته خواص خان بيرته خپل لښکر سره را يوځاې او منظم کړې و . او په پوره توګه دخپلې دفاع له پاره تيار شوې و. دشپې په دې تياره کې يو ځل بيا ددواړو فوځونو تر منځ خونړې جنګ و نښت ، مهارت هم په پوره ځواک سره خپلو حملو ته دوام ورکړ . خو خواص خان دخپل فوځ او لښکر د حوصلو د پورته کولو اودهغوې په منظمولو کې په پوره چټکتيا سره مصروف و ، اما تر څنګ يې دخپلې دفاع جنګ هم جاري ساتلې و.

د لښکرو د نظم و نسق نه وروسته خواص خان دخپل ځان دښوولو پريکړه وکړه او هوډ يې وکړ چې خپله دغه لمړنۍ نا څاپي ماتې په بريا باندې بدله کړي

مهارت چې لږ ترمخه يې خپل بريا حتمي ګڼله ، دخواص خان ددې حملې څخه ډير زړه خوړينې شو او د شاته تلو هڅه يې پيل کړه ، دخواص خان ددې ناڅاپي يرغل څخه هغه داسې شو لکه چا يې چې د پښو لاندې خپور فرش را کش کړې وي. تر لږه وخته پورې د جنګ اړخ بدل شو او خواص خان د مهارت لښکرې د ډير بد او ويجاړونکې حالت سره مخ کړې وې، خواص خان مخته ور روان وپه داسې حال کې چې مهارت دخپلو لښکرو سره يوځاې شاته دخلاصون لاره لټوله. کيدې شي چې هغه به غوښتل خپل سنګر ته تر شا شی اوبيا دهغه ځايه خپله دفاع وکړي. خوخواص خان هم دهغې دغه مکاري درک کړې وه په دې خاطر يې په خپلو حملو کې ډيرښت راوست، کله چې مهارت د شاتلو په وخت کې خپل سنګر ته ورسيد نو د جنګ د ميدان څخه ان د هغه تر سنګره پورې دهغه دلښکر د عسکرو لاشونه هرې لورې ته خپاره پراته وو ، کله يې چې دا حال وکوت ، نو سمدستي يا شاته منډه کړه او و تښتيد . خو خواص خان هم دهغه تر شا ولاړ اودهغه دلښکر د پاته برخې څخه يې نيمايي د تيغه تير کړل. مهارت دخپلو ساتونکو سره يو ځاې په ډيره ستونزمنه توګه کوهستاني درو ته ځان ورساوه ، په داسې حال کې چې خواص خان دهغه پسې ان تر هغه ځآيه ولاړ او هلته دهغه مخې ته ودريد. اما تر څنګ يې خپل فوځ ته دناڅاپي يرغل په مقابل کې د تيارسي حکم کړې و . ځکه ګمان کيده چې مهارت به يو ځل بيا د رامخته کيدو او يا د خواص خان په لښکرو باندې د شبخون دکولو لپاره ځان چمتو کوی. خواص خان اراده درلوده چې د ورځې په رڼآ کې دمهارت پر خلاف پريکنده حمله وکړي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

خواص خان لا همدلته ولاړ و چې په دې وخت کې د هغه يو ساتونکې په ډيره بيړه د هغه خواته راغې او ورته يې وويل چې: اميره ! دلته يوه زړه ښځه ده او غواړي له تاسره سمد ستي ووينى. خواص خان د هغه ساتونکې لورې ته په عجيبه توګه وکتل او بيا يې په ډوب شوې اواز وويل چې: هسې نه چې دا ښځه د مهارت جاسوسه وي؟ هغه ساتونکې ورته وويل چې: نه ! اميره ! مونږ هغه و چيړله، خو بيچاره وايې چې له تاسره کومه ضروري خبره لري. خواص خان ورته وويل چې که خبره همداسې وي نو سمد ستي يې دلته راوړئ د دې خبرې سره سم هغه ساتونکې ولاړ او بيا يې د خپله ځانه سره د خواص خان دربار ته يوه نيرمل نومې هندوه ښځه راوړه. دا همغه ښځه وه چې مهارت د ګنګا دخدمت له پاره ټاکلې وه. کله چې نيرمل د خواص خان مخې ته راوړل شوه نو خواص خان د هغې د درنښت په خاطر د ځايه پورته شو او بيا يې ورته وويل چې:

ګوره ميرمنې ! زما نوم خواص خان دې او ماته دا ډاګيزه شوې ده چې ته ما ته څه ويل غواړې. نيرمل ورته په ډيره مينه او شفقت سره وويل چې: ګوره زويه ! زه تاته يوه ډيره مهمه خبره کول غواړم. اياته داسې کومه کونډه ښځه پيژنې چې د رهتاس د زيارت په لنګر خانې کې يې ژوند کاوه، اوهغه ګيتا نوميده. دنيرمل په دې خبره باندې خواص خان ټکان وخوړ او ورته يې وويل چې: ميرمنې ! ته يې څنګه پيژنې؟ هو ! تر هغې چې ما پورې اړه لري زه درهتاس د زيارت په لنګر ځاې کې او سيدونکې ګيتا ډيره ښه پيژنم. اوهغه هم ما پيژ نې. نيرمل ورته وويل چې: ګوره زويه ! همغه ګيتا ستا کومک ته اړتيا لري. خواص خان ترې په ډيره بې قرارۍ سره وپوښتل: ميرمنې ! دا ته څنګه خبرې کوې؟ ګيتا ماته څه اړتيا لري؟ هغه خو هلته درهتاس د زيارت په لنګرځاې کې ده. بيا ورته نيرمل په ټول تفصيل سره هغه قصه وکړه چې څه ډول ګيتا د مهارت د دوو کسانو لخوا د هغه ځايه را تښول شوې او بيا دلته د مهارت د او سيدو ځاې ته راوړل شوې او بيا ترې مهارت د واده غوښتنه وکړه چې ګيتا يې غوښتنه و نه منله او د مهارت تر مخه يې د خواص خان سره د خپلې مينې څرګندونه کړې ده.

کله چې نيرمل خبرې خلاصې کړې نو خواص خان د هغې د خبرو سره علاقه پيدا کړه او ورڅخه يې وپوښتل چې: ګوره ادې جانې ! دا ستا ډيره مهرباني ده چې تا ماته د ګيتا په اړه په پوره تفصيل سره خبره وکړه، تا ددې خبرې په کولو سره زما په ځولۍ کې د خوښيو انبار وا چاوه. زه ددې نه مخته په دې نه پوهيدم چې ګيتا هم ما خوښوي خو ستا د اوسنيو خبرو څخه زما زړه ډير خوشحاله او ډاډمن شو، په ريښتيا هم ګيتا ددې وړ ده چې هغه د خپل ژوند ملګرې وګرځوم. هغه يوه غمژنه او غم وهلې پيغله ده. خو دا را ته ووايه چې ولې مهارت هغه د رهتاس د زيارت د لنګرځاې څخه دلته را وتښتوله. د هغه په دې خبره نيرمل ورته وويل چې:

ګوره خواص خانه ! دګيتا بيچاره ګۍ بد قسمتې دا ده چې هغه ډيره زيات ښايسته او ښکلې ده، د هغې وجود دومره د راښکود نه ډک دې چې اندازه لګول يې شونې نه دي، مهارت هغه دغه زيارت کې د پناه اخستو تر مخه چيرې کتلې وه، او هغه پرې د همغه وخته راهيسې ځان ځاروي، هغه غوښتل د هغې سره واده وکړي خو ګيتا نه غوښتل د هغه سره واده وکړي، ګوره زويه ! زه غواړم تاته دا ووايم چې: د مهارت د خلکو په واسطه د ګيتا د راتښتولو وروسته هغوې ګيتا همدلته بندي کړې ده، او غوښتل يې چې هغه په هر صورت چې کيدې شي واده ته تياره کړي. خو ګيتا ورته په ډاګه ددې کار څخه انکار کړې دې. او ورته يې ويلې دي چې هغه به يواځې او يواځې د شيرشاه سوري د سپه سالار خواص خان سره واده کوي او بس. ځکه چې هغه د خواص خان سره د ژوند د اخري سلګيو پورې مينه کوي او که چا په زور ورسره د واده کولو هڅه وکړه نو بيا به د هغه لاش ووينې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره زويه ! زه تاته په دې خاطر مبارکي درکوم چې دشپې په تياره کې تا مهارت ته ډيره بده ماتې ورکړه .اودهغه لښکر دې له منځه يووړ . اوس نو مهارت دخپلو پاته څو کسانو سره د شرق په لور تښتيدلي دي اوهغه غواړي د شرق له لوري د غرنۍ لړيو څخه بيرون شي اوخپل بل کوم ځاې کې ځاې په ځاې شي . زويه !د شرق پەلور د تيښتې پەوخت کې هغه لەځانه سره ګيتا هم و تښتوله ، اوس زه له تا غواړم چې د مهارت د لاسو څخه ګيتا ازاده کړې . تر دې ځايه دخبرو کولو وروسته نيرمل خاموشه شوه ، نو خواص خان خپله پريکړه اعلان کړه چې :

ګوره ادې جانې ! هغه څه چې تا وويل ، ماته هغه ټول رينښتيا ښکاريږي، ستا دعمر څخه هم داسې څرګنديږي چې ته به دروا غ نه وايې . هغه تفصيل چې تا ماته د ګيتا په اړه ووايه هغه ټول حقيقت ته نژدې دي ، خو ددې سره به زه د احتياط څخه کار اخلم تاته به انعام درکوم خو که چيرې له ما سره دې دوکه اوفريب کړې و نو څټ به دې در پرې کړم . ددې خبرې پريکړې سره سم يې هغه ساتونکې ته چې نيرمل يې خواص خان ته له ځانه سره راوړې وه حکم وکړ چې نيرمل هملته په فوځ کې له ځانه سره وساتي ،او ښه پالنه يې وکړي ، ددې خبرې وروسته خواص خان خپل لښکر په دوو برخو باندې وويشه ، يوه برخه يې هملته پريښوده اوبله برخه يې له ځانه سره واخستله دهمغه غرنۍ لړۍ شرقي برخې ته روان شو کومې لورې ته چې مهارت دخپلو عسکرو سره تښتيدلې و .

خواص خان په دې ټوله سيمه کې ډيره ښه بلد و .ددې غرنۍ لړۍ شرقي برخې کې ، يعنې هغه ځاې کې چې دا غرنۍ لړۍ پاې ته رسيږي او ميداني سيمه پيليږي ، هلته يو ځل بيا خواص خان خپل فوځ په دريو برخو باندې وويشه دهغوې دوه برخې يې د درې په ښي اړخه کې و ټاکلې او هغه پاته بله برخه يې له ځانه سره واخسته او ددرې مخکينې برخې کې ځاې په ځاې شو .

بله ورځ هغه وخت چې لمر دشرق نه سر را پورته کړ او دتيارو په څپو دلمر وړانګې را خپرې شوې نو مهارت دخپلو پاته شوو لښکرو سره يو ځاې ددرې څخه د راوتلو وروسته ميداني سيمو ته ور ننوت، نوخواص خان دخپلې برخې د لښکر سره يو ځاې دهغه مخه و نيوله . مهارت خپلو عسکرو ته د تم کيدو اشاره وکړه اوخپل يو کس يې مخته ور وليږه تر څو معلومه کړي چې دا خلک څوک دي او ولې يې ددوې مخه و نيوله . دهغه يو عسکر په منډه منډه راغې او د لږ ځنډ وروسته بيرته را ستون شو اومهارت ته يې خبر ورکړ چې لاره بندونکې پخپله خواص خان دې او هغه دجنګ له پاره تيار ولاړ دې. په دې وخت کې مهارت ګيتا هم دخپل ځان سره يو ځاې پەآس کينولې وه ،کله چې هغه عسکر مهارت ته دخواص خان په اړه خبر ورکړ نو د ګيتا سر د خوشحاليو نه را بورته شو ، هغه مسکۍ وه. په همدې وخت کې مهارت خپلو ملګرو ته وويل چې :

ګورئ زما ملګرو ! زه په دې ډاډمن يم چې دشيرشاه سوری سالار خواص خان خپل مرګ تر دې ځايه راوړې دې. هغه د خپلو څو کسو ساتونکو سره زما لاره بنده کړې ده ، کيداې شي چې هغه دا انګيرې لی وې چې هغه زما ټول فوځی ځواک له منځه وړې دې او زه د يو څو ملګرو سره يو ځاې خپل ځاې ته ورغلې وم ، زما سره همدا اوس هم دهغه لس هومره زيات وسلوال ملګري موجود دي . په دې اساس به دهمدې درې تر څنګ زه خواص خان ته ډير ه بده ماتې ورکوم اودهغه څټ به پرې کوم . په دې ترتيب به دخواص خان دوژلو وروسته زه خپله دغه ناکامي په بريا بدله کړم.

ددې خبرو وروسته مهارت شاته وکتل او دخپل آس په شا سپره ګنګا ته يې مخ ور واړوه او ورته يې وويل چې:ګنګا !ته ښکته شه او په کوم خوندي ځاې کې کينه ، زه به ددې خواص خان کار ور ختم کړم ،خو ګوره که په دې غرنۍ دره کې خواص خان پر ما غالب شو نو

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیا خو به ستا برخلیک د خواص خان سره تړلې وي خو که چیرې ما ددې جنګ په جریان کې د خواص خان څټ ور پرې کړ نو بیا به ته د تل له پاره زما دژوندانه ملګرې اوسې. اوس ته زما د آسه ښکته شه ، ګنګا د مهارت دغه سلا د خپل زما له پاره ښه فرصت وګاڼه او سمدستي یې دآسه لاندې راټوپ کړ او منډه یې کړه او په ښې لورې کې په یوه ستره تیږه کیناسته.

مهارت د خپل ټول ځواک سره یو ځاې په خواص خان باندې د حملې له پاره مخته راغې. ګنګا هم د احتیاط څخه کار واخست او خپل ځاې یې بدل کړ او د مهارت د سترګو څخه دپټیدو په خاطر د غرنۍ لږۍ د یوې غونډۍ په سر وخته او هلته کیناسته ، هغه نه غوښتل چې دهغې د ناستې د ځاې په اړه مهارت ته معلومات تر لاسه شي ، هغې همدا راز غوښتل دهغه پورته ځاې څخه ددواړو لښکرو تر منځ د ټکر ننداره هم په خپلو سترګو ووینې.

مهارت ددې آند سره چې دهغه د ملګرو شمیره ډیره ده ، په داسې حال کې چې د خواص خان چې وسلوال ځوانان دې دهغوې شمیر ه ددې د ځواکونو د شمیرې څخه لس هومره لږه ده نو د ډیر فخر او تکبر سره یې خپل لښکر ته د مخکې تللو حکم وکړ او د وینې تو یونکو لیوانو په څیر یې په خواص خان باندې حمله وکړه.

تر اوسه دد ي جنګ دپیلامې څخه لږ څه وخت نه و تیرشوې چې ددرې په ښې لورې کې چې خواص خان کوم عسکر ځاې په ځاې کړي و ، ناڅاپه را پیدا شول او د تکبیر د اواز دپورته کولو سره یې د مهارت په لښکر رودانګل.

مهارت ددې حالاتو په کتلو سره ډیر اندیښمن شوې و ، هغه دا فکر هم نه شو کولاې چې خواص خان دې دهغه د ماتولو له پاره ددرې په ښې او چپ لورې کې خپل عسکر ځاې په ځاې کړي وي. تر اوسه هغه په دې هڅه کې و چې دخواص خان ددې لښکر له پاره دخپلو ځواکونو یو ډله بیله کړي چې دخواص خان د لښکر هغه دریمه پټه ناسته ډله هم دخپلو سنګرو څخه را ووتله او د مهار ت په ځواکونو لکه د اسماني تندر را پریوتل. اوس نو د مهارت له پاره ددرې واړو اړخونو څخه یو وینه تو یونکې توپان را پورته شوې و.

دهغه تر مخه په خپله خواص خان په پوره ځواک سره جنګیده او د ښې او چپ لورې هم دخواص خان تازه ځواکونو د مهارت په لښکر رښا ورغ تورو تیاره کړې وه. په دې درې کې جنګ څه ډیروخت دوام و نه کړ ، خواص خان دخپل لښکر ددرې واړو برخو سره مهارت او دهغه ملګرو ته د شنه اسمان ستورې ور وښول او دډیر لږ وخت وروسته یې دهغه او دهغه دلښکر کار پاې ته ورساوه. دهغه په ګډون یې دهغه ټول ملګري یو په بل پسې له منځه یوړل ، او په دې توګه یې مهارت چې د شیرشاه سوري تر لاس لاندې سیمو کې د چور و چپاول او بغاوت او سرکشۍ اساس ګرزیدلې و په مکمله توګه د سیمې څخه پاک کړ او سیمې ته یې امن و امان را ګرځاوه.

دمهارت او دهغه د لښکر د له منځه وړلو وروسته اوس خواص خان د ګنګا په فکر کې ډوب و. هغه خپل لښکر ته هملته د تم کیدو امر وکړ او پخپله په خپل آس باندې سپور شو او مخته ورغې تر څو دګنګا لټون وکړي. هغه په خپل ځغلنده آس باندې سپور مخته روان و چې د غونډۍ دپاسه ناسته ګنګا دخپله ځایه را پورته شوه. خواص خان هغه وکتله ، هغې همغسې خپل ځان په سپین پړونې کې را نغښتلې و او سپین کالي یې په ځان کې و. همدا راز یې خپل مخ هم په سپین رنګه نقاب کې راپوښلې و. دغونډۍ د سر څخه ګنګا په بیړه لاندې را کیوته او دخواص خان په لور را روانه شوه. خواص خان هم دهغې په کتلو سره د آسه را ښکته شو. کله چې ګنګا ورته را نږدې شوه نو خواص خان غوښتل هغې ته د زړه له اخلاصه څه ووایې خو ګنګا پرې را مخته شوه او ورته یې وویلې چې: زما ډیر درونده

(c) ketabton.com: The Digital Library

خواص خانه ! زه ستا ډیره زیاته ممنونه او شکر کونکې یم چې تا زه د مهارت په څیر د یوه شیطان څخه وژغورلم. او که نه معلوم نه ده چې هغه به له ما سره څه کول. خواص خان ورته په ډیر نرم او د مینې نه ډک غږ سره وویل چې:

ګوره ګیتا ! هغه ښځه چې د مهارت په هستونګنځې کې له تا سره یو ځای وه او نیرمل نومیده ،همغې ماته ستا په اړه به بوره تفصیل سره خبره کړې ده ، او دا یې راته هم ویلي و چې ته د زیارت په لنګر ځای کې د پناه اخستو د مخه هغه چیرې کتلې وې او ډیره یې خوښه شوې وې. په دې خاطر یې د خپلو خلکو په لاس ته د هغه ځایه را و تښتولې او د لته خپل هستونګنځې ته یې راوړې یې. ګوره ګیتا ! زه په دې خاطر ستا ممنون یم چې...ګیتا یې خبره پرې کړه او ورته یې وویل چې: په کومه خبره خواص خان؟ خواص خان لږ څه تم شو او بیا یې وویل چې:

ګوره ګیتا ! نه به دروا غ وایې او نه به را څخه څه پټوې. ماته خو نیرمل وویل چې ته ما سره مینه کوې او ما غواړې. ایا دا حقیقت دې ؟ ګنګا سر ټیټ کړ ، او تر ډیره وخته پورې یې څه فکر کاوه او بیا یې سر را پورته کړ او خواص خان ته یې مخ کړ او ورته یې وویل چې: که چیرې دا خبره ریښتیا او حقیقت وې نو ستا عکس العمل به پرې څه ډول وي ؟خواص خان سمد ستي ځواب ورکړ چې:

واوره ګیتا ! که دا خبره ریښتیا او حقیقت وي نو بیا به زما عکس العمل هم همدا ډول وي چې زه هم تا د زړه له کومې خوښوم او د خپل ژوند د تلپاتې ملګرې کیدو اراده دې لرم. او س وو ایه چې ایا دا حقیقت دې او که زما د ژوندانه خوب او سراب دې ؟ګیتا ورته وویل چې: نه زما محترما !زا یو حقیقت دې. ته لمړنې شخصیت یې چې ما ور سره په خپل زوند کې دزړه له کومې مینه کړې ده. ته لمړنې ځوان یې چې ما د رسره د زړه په پیوندونو کې خپل محبت را نغاړلې دې. که ته ما خپلوې او که نه مې خپلوې ، زه به دخپله زړه له کومې ستا بندګې کوم، خواص خان خپل دواړه لاسونه ور اوږده کړل او د ګنګا نرم او ملایم لاس یې په خپلو لاسونو کې و نیوه او بیا یې ورته وویل چې:

واوره ګیتا ! د نن نه وروسته ته هم زما یې. ګوره ګیتا ! اوس چې مونږ دواړه یو د بل شو او یو بل مو خوښ کړل نو اوس خو د خپل مخ څخه دا نقاب لرې کړه ، تر څو زه ستا د غه ښایسته مخ او ځیره ووینم او ستا د ښایست ، ستا د جمال او ستا ښکلتیا څخه زړه خوشحاله کړم. ګنګا لږ څه لړزیده او د شرم نه یې سر ټیټ کړې و ، خواص خان ته وویل چې:

زما محبوبه ، خواص خانه !په دې کې هیڅ شک نه شته چې زه همستا یم او ټول ژوند به همستا او سم.او له تا سره ژمنه کوم چې زه به تا دخپل ژوند د سفر ملګرې کوم. خو ما د یوه کار په لړ کې سوګند کړې دې ، نو کله چې هم زما هغه کار تر سره شي او زما هغه سوګند او قسم په ځای شي نو بیا به زه دخپله مخه دغه نقاب لرې کوم ، او دا مې هم سوګند کړې دې چې تر څو چې زما هغه کار نه وي شوې زه به دخپل مخ نه دا نقاب نه لرې کوم. نو په دې خاطر زه هیله لرم چې ته به ما زما د دې کار د پوره کولو پورې دخپل قسم ماتولو ته اړ نه کړې. کله چې زما هغه کار تر سره شي نو زه به ستا مخې ته راځم او دخپل مخ نه به دا نقاب لرې کوم، زه هیله لرم چې هغه وخت به ته زما دخپلو لو څخه مخ و انه ړوې. خواص خان ورته په ډیره نرمه ژبه ځواب ورکړ چې:

ګوره ګیتا ! که اوس نه غواړې دخپل مخ څخه نقاب لرې کړې ، اویا دې د کومې خبر ې په لړ کې ددې نقاب دنه لرې کولو سوګند کړې وي نو زه له تا سره ملګرې یم ،خو دومره را ته ووایه چې ته چیرې او سیدل غواړې ، خو یو خبره درته کوم چې ګیتا : زه نه غواړم ته بیرته د

(c) ketabton.com: The Digital Library

دهتاس د مندر په لنګرځاي کې و اوسیږي. هلته په رهتاس کې زما یو کور شته ، نو که ته غواړې زه به دې هملته د اوسیدو انتظام وکړم. ګیتا ورته د ویرې څخه وویل چې:

زه به هلته ستا په نه موجودیت کې څنګه خپلې شپې سبا کوم . ځکه چې ته خو اوس په جنګونو کې مصروفه یې ، نو که چیرې هلته ځانته اوسیږم نو لکه څنګه چې د مهارت ملګرو زه د هغه لنګرځاي څخه را وتښتولم،نو په دې توګه به مې ستا د حویلۍ څخه څوک و تښتوي او زه به د خپله ځانه هیڅ دفاع و نه شم کولې . اوس خو دلته ته په ډیر ښه وخت کې زما د کومک له پاره را ورسیدې، همدا علت و چې مهارت ماته هیڅ ډول زیان و نه شو را رسولې او که نه هغه بدبخته او شیطان خو زما د عصمت او عفت پسې را خستې وه. خواص خان تر یوه وخته به فکر کې ډوب و او بیا یې ترې وپوښتل چې:

ګیتا ! که ته نه غواړې هلته په رهتاس کې زما په حویلۍ کې و اوسیږې نو بیا ته ماته وو ایه چې ته چیرې غواړې و اوسیږې ؟ګنګا ورته وویل چې: ما په داسې ځاې کې و ساته چې زه ستا د متهو لاندې خوندي و اوسم .امیر خواص خان ورته وویل چې: نو بیا خو د جنګ په وخت کې داسې ځاې زما خیمه ده . که ته غواړې په هغې کې اوسیدې شې . دهغه په دې خبره ګنګا خپل سر ټیټ کړ او ورته یې وویلې چې:

ستا خیمه زما د پاره ډیره غوره او ښه خوندي ځاې دې خو اوس او په دې وخت کې زه ستا په خیمه کې هم ځانته نه شم اوسید لې. دا کار زما او ستا دواړه نه وروسته شوني دي. که چیرې په همدې حال کې زه ستا په خیمه کې پاته شم نو بیا خلک زما او ستا تر منځ د اړیکو په اړه ډول ډول خبرې کوي او زه نه غواړم چې زما په خاطر ستا په ذات باندې کوم داغ ولګیږي ، خواص خان ترې په ډیره اندیښمنه توګه و پوښتل چې: ددې نه اخوا به زه ستا د خوندي ساتلو او هستونګنځې په اړه څه ډول اقدام و کولې شم. ګنګا ورته مشوره ورکړه چې:

دجنګ په وخت کې شیرشاه سوري هم دخپل حرم ښځې دخپل ځان تر څنګ ساتلې او د نورو سالارانو ښځې به هم دهغوې سره وې. خواص خان ورته وویل چې هو همدا سې وه . بلکه د شیرشاه سوري ښځې به دجنګ په دوران کې هم دهغه سره یو ځاې اوسیدلې ،دهغوې له پاره به پړاو کې څو خیمې ځانګړې کیدې ، دهغه په دې خبره ګنګا سمد ستې ورته وویل چې: ایا دا شوني نه ده چې د پړاو په وخت کې زه هم دهمغو ښځو سره یو ځاې و اوسیږم. هغه زړه ښځه چې نیرمل نومیږي او زما په اړه یې تاته پوره تفصیلي معلومات هم درکړې و هغه به هم په همغه زنانه خیمو کې له ما سره یو ځاې اوسیږي هغه به زما ډیره ښه دوسته او ښه خدمت کونکې اوسي. همدا راز به د اړتیا او په وخت کې زما او ستا تر منځه د قاصد رول هم ادا کوي. ځکه د ښځو په خیمو کې د اوسیدو په وخت کې به کله چې هم زما زړه وغواړي له تا سرهووینم نو دهمدې لارې به درسره کتلاې شم. خواص خان خپله پریکړه وکړه او ویې ویل چې : ماته ستا دا سلا منظور ده. زه به د ښځو په خیمو کې ستا او د نیرمل د اوسیدو له پاره انتظام وکړم. اوس را څه چې ددې ځایه ولاړ شو ، ددې خبرې سره سم خواص خان د مهارت د وژل شوو ملګرو په یوه اس باندې ګنګا سپره کړه او ددښمن نور آسونه یې دخپله ځانه سره را مخته کړل او دخپل لښکر دهغه دویمې ډلې په لور ور روان شو.

دغې ډلې ته هم دخواص خان د عملیاتو په اړه پوره پوره خبر ور رسیدلې و ، هغوې ددې څخه هم خبر شوي چې خواص خان د مهارت مخه نیولې او هغه ته یې سخته ماتې ورکړې ده. په دې خاطر کله چې خواص خان دخپل لښکر دغې دویمې برخې ته ورستون شو نو

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغوي د تکبير او الله اکبر په چغو هغه بدرگه کړ. هغوي په ډيره توګه د خواص خان او دهغه د ملګرو ښه راغلاست وکړ. کله چې خواص خان دخپل لښکر دغې ډلې ته را ورسيد نو حکم يې وکړ چې هغه زړه نيرمل راوړئ. هغوي هم نيرمل دخواص خان مخې ته راوړه ، د نيرمل په کتلو سره خواص خان وويل چې:

ګوره ادې ! زه ستا ډير زيات ممنون او شکر کونکې يم چې تا ماته د ګيتا په اړه په سهي وخت کې خبر راکړ. اوس زه غواړم ګيتا په خپل لښکر کې له ځانه سره يوسم. ګيتا به هلته د ښځو به خيمه کې قيام کوي ، ايا ته هم دګيتا سره يو ځاې تلل غواړې ؟ اويا دهغې سره يو ځاې او سيدل غواړې ؟ګيتا غواړی چې ته ور سره يو ځاې و اوسيږې ، نيرمل سمد ستي وويل چې: که چېرې دا سې وی نو دا خو به زه خپله نيک بختي وګڼم

د نيرمل په دې ځواب سره نه يوا ځې ګيتا بلکه خواص خان هم خوشحاله شو ،بيا خواص خان دخپل لښکر سره يو ځاې دمهارت دغه د غرنيو لړيو په هستونګنځې کې ور ننوت، دهغې ځاې هر څه يې سره را ټول کړل او بيا دخپل لښکر سره يو ځاې دشيرشاه سوري سره د يو ځاې کيدو په خاطر را روان شو.

۴۰

دمهارت په لور دخواص خان د کوچ څخه وروسته شيرشاه سوري هم دخپلې برخې دلښکر سره يو ځاې دهمايون سره د ټکر په لور و خوځيد.د شپې په تورو تيارو کې هغه وخت چې دهمايون لښکر په دغو ورانو ويجاړو سيمو کې پرمختګ کاوه ،شيرشاه سوري په ناڅاپي توګه دهمايون د لښکر ترشاه را څرګند شو ، په دې وخت کې شپه پوره تياره شوې وه. ټوله فضا د پوره خاموشۍ سره مخ وه ، هر څو په خپل ځاې بې حرکته ولاړ و ، په همدې وخت کې شيرشاه د خپلو لښکرو سره يو ځاې د همايون دلښکرو په وروستنۍ برخه باندې د شپې د تيارو په دې توپان کې حمله وکړه. دشيرشاه سوري دا حمله دومره ځواکمنه ، او وينه تويونکې وه چې د همايون د لښکر د وروستۍ برخې ليکې يې سره ګډې وډې کړې ، دهغوي بې شميره عسکر يې له تيغه تير کړل ، دشپې ددې تيارو په لړيو کې دهمايون د لښکر شاتنۍ برخه د دود د سيورې په څير د تباهۍ سره مخ شوې وه.

د شا له اړخه د حملې په واسطه نه يوا ځې شيرشاه سوری د همايون لښکر د عامې وژنې سره مخ کړ بلکه دهغوي خوراکي سامانونه او جنګي وسايل يې هم ترې په ولکه کې واخستل ، ترڅنګ يې هغه توپونه او نور عسکري مواد چې په کشتيو کې بار د همايون دلښکر سره روان و په هغوي هم شيرشاه سوري ولکه وکړه. په دې توپونو کې هغه توپونه هم شامل و چې دهغې په کومک سره شيرشاه سوری د چنار کلا سوبه کړې وه.

د همايون په لښکر د شپيني وينه تويونکې عملياتو نه وروسته ، شيرشاه سوري دشپې په تياره کې ځان يو نامعلوم ځاې ته وويست. بله ورځ چې د چوسه په سيمه کې همايون د خپل لښکر سره يوځاې پړاو وکړ نو هلته هغه ته خبر ورسيد چې دشپې په تياره کې شيرشاه سوری د لښکر په شاته برخه باندې خونړې يرغل راوستې دې ، هغه د خبر د تر لاسه کولو سره سم حکم وکړ چې د لښکر يوه برخه دشيرشاه سوري دتعقيبولو پسې و ليږئ. دوې لا تر اوسه پورې په همدې خبرو او سلاو کې مصروف وول چې د شرق له لورې يې پورته کيدونکې خاورې اوبادونه تر سترګو شول. همايون سمد ستې خپلو مخبرانو ته حکم وکړ تر څو ډاګيزه کړي چې دخاورو اوبادونو دغه وريځې د چا دلښکرو په واسطه را پورته شوې دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلږځنډ وروسته دهمایون مخبرانو هغه ته خبر ورکړ چې شیرشاه سوري د یوه پریکنده جنګ سره دلته را رسیدونکې دې. هغوې ورته دا هم وویل چې د خاورو او دوړو دغه وریځې چې د غرب له لورې پورته کیدې هغه په دې خاطر وې چې هغه وخت د شیرشاه سوري لښکر د چوسه په غرب کې د توراندې د غاړې څخه راتیریدل. د ګردونو او خاورو د پورته کیدو د وریځو په کتلو سره همایون ته یو ډول تذبذب او اندیښنه را پیدا شوې وه. هغه ته خو یوا ځې دا ډاګیزه شوې وه چې شیرشاه سوری دهغه د لښکر تر شا یرغل راوړې و، ځکه چې هغه برخه د کرم ناسه ددریاب په لورو، نو که چیرې د کرم ناسه د لورې د خاورو او دوړو د پورته کیدو نښې موجودې وای نو بیا به همایون دومره په اندیښنه کې نه پریوته. ځکه هغه ته دا ډاګیزه شوې وه چې شیرشاه سوری د هغه د لښکر تر شا یرغلونه کوي، خو اوس دا سې ډاګیزه کیده چې شیرشاه سوری د چوسې په لور چې د کرم ناسه شرق لورې ته را روان دې.

په دې خاطر هغه دد ې هڅه کوله چې ځانته ډاګیزه کړي چې دغه د وریځو په څیر پورته کیدونکې ګرد د چا دلښکر دې، همایون په د ې شک او شبه کې ککړ و چې شونې ده چې د شیرشاه سوري د لښکرو ستر سالار خواص خان د شیرشاه د بسپنې له پاره دهغه سره را یوځای شوې وی. ځکه همایون ته دا ډاګیزه شوې وه چې شیرشاه سوری خواص خان د مهارت د ځپلو له پاره هغه لورې ته ا ستولې و، ددې ترڅنګ همایون په دې شک کې هم پریوتې و چې شونې ده چې دهغه د ورونو څخه به کوم یو دهغه دبسپنې له پاره د جونپور څخه دې لورې ته راغلې وي. په هرصورت دهمایون مخبرانو هغه ته دا خبر ورکړ چې شیرشاه سوري دهغه د لښکر شاتنۍ برخه پری ایښې ده او اوس د غرب په لور د خپل ټول ځواک سره د تورانو مې دلدل د غاړې څخه را تیریږي او دهمایون دلښکر تر مخه د خیمې وهلو اراده لري

دشیرشاه سوری د راتلو دخبر سره سم همایون خپل ټول فوځې سلاکاران را وبلل اودهغوې تر مخه یې دا پوښتنه کیښووله، چې اوس په دا سې حال کې چې شیرشاه سوری خپله سینه ډال کړې او غواړی دهمایون دلښکر سره د جنګ له پاره تیارې ښیی، نو دهمایون له اړخه باید څه ډول عکس العمل وښوول شی. دهغه په دې خبره دهمایون دلښکرو د سالارانو څخه یو سالار قاسم حسین سلیمان ورته وویل چې:

درونده شاهنشاه! شیرشاه سوری زمونږ دلښکرو د تعقیب پسې دومره ستومانه سفر کړې دې او اوس دلته رارسیدونکې دې، په دې اساس به دهغوې آسونه ستړې شوی وې او د سپرلۍ حیوانات به یې د جنګ کولو قدرت نه لری، په دې اساس زمونږ له پاره به دحکمت نه ډکه لاردا وی چې مونږ په همدا سې وخت کې د شیرشاه سوری په لښکرو باندې یرغل وکړو. ددښمن د ستومانتیا څخه به مونږ ته په اسانه توګه بریږرا په برخه شي او شیرشاه سوری به دماتې سره مخ شي.

همایون د خپل سالار قاسم حسین سلیمان له اړخه دغه مشوره ډیره خوښه کړه خو په دې وخت کې دهمایون ډیر دوست او ملګري سلاکار مویدبیګ را ټوپ کړ، هغه همایون ته مشوره ورکړه چې په جنګ کې بیړه ښه کار نه دې، ځکه شونې ده چې مونږ دماتې سره مخ شو، مونږ ته په کار دې چې په ډیره ښه توګه د خپل فوځ لیکې سمې کړو او بیا د شیرشاه سوري په خلاف باندې حرکت وکړو. همدا سې وشول، شیرشاه سوری هم را ورسید اودخپل لښکر سره یو ځای یې هملته پړاو وکړ، هغه سمدستې یو تیز تلونکې قاصد د خواص خان په لور ور ولیږه، اوهغه ته یې دا پیغام ور ولیږه چې د همایون سره د یوه پریکنده جنګ کولو له پاره دې ژر تر ژره دلته زما خواته ځان را ورسوی. ددې نه وروسته شیرشاه سوري په ډیره پټه توګه خپل لښکر متحرک کړ او د کرم ناسه ددریاب څخه اخوا ورتیر

(c) ketabton.com: The Digital Library

شو . اوس نو هغه خپل لښکر د کرم ناسه او ګنګا د دریابونو تر منځ تم کړ او په دې ترتیب یې د همایون د لښکرو له پاره د کومک رسولو ټولې لارې بندې کړې.

دلته د شیرشاه سوری د پړاو ځو ورځې لا تیرې شوې نه وې چې خواص خان هم د خپل لښکر سره یو ځای د هغه سره را یوځای شو . د هغه په را رسیدو شیرشاه سوري ډیر زیات خوشحاله او ډاډمن شو ، اوس نو په یوه ډول سره د هغه ټول ځواک را یوځای شوی و . او کولی یې شول چې هر وخت چې وغواړي د همایون په لښکرو باندې مرګوني یرغل وکړي. کله چې شیرشاه سوری ته د خواص خان د ور رسیدو خبرورکړل شو نو هغه د خپلو ساتونکو سره یو ځای د خپل پړاو څخه را ووت او د خواص خان د ښه راغلاست له پاره بیرون راغې .

شیرشاه سوری او خواص خان دواړه د خپلو خپلو آسونو څخه را ښکته شول ، یو بل ته ورغاړې وتل ، په همدې وخت کې شیرشاه سوری وکتل چې د خواص خان تر شاه یو نجلۍ هم په آس سپره ده چې خپل مخ او ټول وجود یې په سپینو کالیو کې را نغاړلی و ، شیرشاه سوري د غه نجلۍ او د هغې سره ملګرې هغه زړې ښځې ته وکتل ، او بیا یې په پوښتنه کونکې توګه خواص خان ته وکتل او ورڅخه یې وپوښتل چې :

خواص خانه زویه ! دغه پیغله او ورسره دغه زړه ښځه دا څوک دي؟ د هغه د دې پوښتنې په ځواب کې ورته خواص خان د ګنګا او نیرمل په اړه تفصیلي معلومات ورکړل . شیرشاه سوري د هغه د ځواب داوریدو نه وروسته خاموشه و درید او بیا یې په مسکا سره وویل چې خواص خانه زویه ! د خدای شکر دی چې تا خو ځانته کومه پیغله خوښه کړه . خو که دا نجلۍ د خپلې کومې غوښتنې په لړ کې له تاسره سمدستي واده کول نه غواړي او د خپل مخ څخه نقاب هم نه لرې کوي نو سهی ده ، هغه د ښځو خیمو ته ورواستوئ، تر هغو چې دوې وغواړي همله دې او سیږي او کله یې چې وکتل چې سوګند یې پوره شوی دی او تر څنګ یې ستا تر مخ د خپل مخ څخه د نقاب د لرې کولو اراده وکړي نو بیا به زه ستاسو د دواړو د واده کولو پروګرام جوړ کړم . وروسته بیا په تلو تلو کې شیرشاه سوری د ګنګا څنګ ته را نژدې شو او په پلرني شفقت سره یې ورڅخه وپوښتل چې :

ګوره ګیتا لوري ! زه له تا څخه ډیره ممنون یم چې تا زما زوی خواص خان د خپل ځان له پاره خوښ کړی دی ، زه تاته او له تاسره یو ځای دغه زړې نیرمل ته دلته په راتلو باندې ښه راغلاست وایم . د دې خبرې سره سم شیرشاه سوري خپلو ساتونکو ته حکم وکړ چې ګیتا او نیرمل دواړه په پړاو کې د ښځو خیمه ځای ته یوسې او د دې دواړو له پاره ډیرې غوره او ښه خیمې ولګوي ، ګیتا او نیرمل د همدې ساتونکو سره یو ځای روانې شوې ، د هغوی د تللو وروسته شیرشاه سوری د خواص خان په لور وکتل او ورته یې وویل چې :

خواص خانه زویه ! اوس وخت راغلی چې مونږ د همایون پر خلاف اخري او پریکنده حمله وکړو ، همایون همدا اوس د چوسې په سیمه کې د خپل لښکر سره پړاو کړی دی ، د دې نه مخته ما د تورا د ویالې څخه د تیریدو وروسته د ګنګا په غاړه پړاو کړی و خو همایون د هغه ځای خپل پړاو پورته کړ او د چوسه سیمې ته ولاړ . اوس ما دلته د کرم ناسه او ګنګا تر منځه ځکه پړاو کړی دی چې د همایون د لښکر له پاره د کومک ټولې لارې و تړم . او بیا په هغه داسې خونړۍ حمله وکړم چې هغه زما تر مخه بې وسه شي ، ایا ستا په آند ما دا کار ونه په ښه توګه کړي او که نه ؟ خواص خان ورته په خندا کې وویل چې :

دروند ه شیرشاه سوری ! زه پوهیږم چې کرم ناسه او ګنګا دواړه هغه ځایونه دي چې په دې ځایو کې د پړاو په واسطه مونږ د همایون په مقابل کې ډیر په ګټه کې یو. د هغه په دې خبره شیرشاه سوری ډیر خوښ شو او ورته یې وویل چې : زویه ! که خبره همداسې وي نو ته هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

همد لته د خپل لښکر سره یو ځای پړاو وکړه . پریږده چې لښکر لږ څه دمه شي او بیا د هغې وروسته په همایون باندې د پریکنده ګذار له پاره ځان تیار کړو . ما ته خو مخبر خبر راوړی چې تا مهارت ته ډیره بده ماتې ورکړې ده او د هغه ټول هستونګنځې دې له ځانه سره راوړي دي ، په ځواب کې ورته خواص خان وویل چې : د هغه د هستونګنځې څخه ماته ډیره څه تر لاسه شوي دي ، په هغې کې خوراکې توکې او جنګې سامان هم شته . او دا به ټول د همایون پر خلاف په جنګ کې استعمالوم . شیرشاه سوري خواص خان ته د مهارت په ماتولو او ځپلو باندې مبارکي ورکړه ، بیا دواړو لښکر له ځانه سره واخست او د پړاو په لور روان شول او د خواص خان د برخې لښکر هم هملته د کرم ناسه او ګنګا تر منځ د شیرشاه سوري د لښکر سره یو ځای پړاو وکړ.

۴۱

د سنګم او ګنګا د دریابونو تر منځ د پړاو په وخت کې د شیرشاه سوري او خواص خان مدافعانه سلوک خپل کړې و ، هغوې خپل لښکر او خپل ټول ځواک په دې باندې باوري کړې وچې په دې وخت کې دې د همایون د فوځونو لاربنده کړي تر څو د کرم ناسه د دریاب څخه تیر نه شي. دبله اړخه دوې د همایون د لښکر د بسپنې د وررسیدو ټولې لارې بندې کړې وې او هغوې ته هیڅ ډول دخوراک څښاک او فوځې سامان نه وررسیده . همایون هم د دې حالاتو څخه په تنګ راغې او دچوسه څخه یې دبلې کومې لورې په لور د کوچ کولو اراده وکړه . هغه غوښتل چې یا خو اګرې ته ولاړ شي او یا هم د چنار کلا ته مخه کړي . خو په هر حال هغه باید د کرم ناسه د دریاب څخه د خپل لښکر سره یو ځای واوړي، ډاګیزه وه چې شیرشاه سوري په یوه ډول همایون د خپلې کلابندۍ لاندې راوستې و . د هغه تر مخه بله کومه داسې ستره لاره او یا ګودر نه و چې د هغې په واسطه شیرشاه سوري ته دوکه ورکړي او د هغې لارې خپل ځان د شیرشاه د کلابندۍ څخه بیرون کړي. تر څنګ یې د باران موسم هم مخته را روان وچې په طبیعې توګه یې همایون د سترو سترو ستونزو سره مخ کاوه.

دبله اړخه کله چې همایون دا محسوس کړه چې هغه د شیرشاه سوري له اړخه یو ډول کلابند شوې دې نو د شیرشاه سوري په پړاو یې سپکې او وړې حملې پیل کړې تر څو شیرشاه سوری د سنګم او ګنګا د دریابونو تر منځ دپړاو څخه شاته تللو ته و هڅوي ، او په دې توګه همایون د خپل لښکر سره یو ځای د چوسې څخه ځان و کاږي.

شیرشاه سوري هم د همایون څخه کم نه و ، هغه خپل لښکر د همایون د حملو څخه خوندي ساتلو په خاطر هر وخت تیار ساته ، بلاخره جنګ داسې بڼه خپله کړه چې د همایون لښکرو به بیا بیا د کرم ناسه د دریاب څخه د تیریدو هڅې کولې ، چې په دې هڅو کې به هغوې ته کله کله ډیر زیات زیان هم وررسیده . ځکه کله به چې هم هغوې دا ډول هڅې کولې نو د شیرشاه سوري په حکم به خواص خان په هغوې وینه تویونکې حمله کوله او هغوې به یې دماتې خوړلو وروسته تر ډیره پورې تعقیبول . په دې ترتیب د همایون دغه یرغل کونکې فوځ ته ډیر زیات زیان وررسید.

دبیا بیا زیانونو د پورته کولو په اساس د همایون د فوځ حوصلې نورې پای ته رسیدلې وې ، نژدې یوه میاشت دغسې وړې غټې پیښې روانې وې. او د دواړو اړخونو څخه به یو شمیر عسکر له منځه تلل . خو په دې جنګونو کې همایون ته تر شیرشاه ډیر زیان رسیده . ځکه چې شیرشاه سوري تر ډیره ځایه دفاعي جنګ ته ملاتړلې وه . بیا یو بل افت راغې او د برسات د موسم سخت بارانونه پیل شول ، او به دومره زیاتې شوې او د دریاب دغاړو څخه را ووتلې چې دشیرشاه سوري د پړاو ځایونه یې هم لاندې کړل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو دشیرشاه سوري سره د ګنګا د دریاب په دغه لاندینیو زمکو کې د پړاو نه پرته بله لاره هم نه وه. شیرشاه سوري هلته په دوو علتونو په پړاو کولو مجبور و . لمړی دا چې هغه ددې ځایه دکرم ناسه څارنه کولای شوه ، ځکه دهمایون لښکرو بیا بیا ددې ځایه د تیرید و هڅې کولې ، دویم دا چې د غازي پور او بنارس څخه دهمایون دلښکرو له پاره د راتلونکې کومکونو څارنه یې هم کولای شوه، ځکه د همایون د فوځونو له پاره دکومک درسولو یوازېنۍ لاره همدا پاته وه .

دسیلاب د راتلو په خاطر شیرشاه سوری دهغه ځایه خپل پړاو پورته کړ او لږ څه لوړې سیمې ته یې منتقل کړ. ترڅو دهماغه ځایه دهمایون د لښکر خوزښتونو تر څارنې لاندې ونیسي. د ګنګا او سنګم د دریابونو تر منځ چې څومره په تیزۍ سره سیلاب راته نو همغومره په تیزۍ سره به بیرته کیناسته. هغه وخت چې شیرشاه سوری خپل لمړی پړاو واخست او لوړې سیمې ته یې منتقل کړ نو د همایون د فوځونو له پاره د دریاب غاړو ته د راتلو له پاره څه اساني پیدا شوې وه. هغوی ته دا هیله هم را پیدا شوې وه چې که چیرې په پرلپسې توګه د شیرشاه سوری سره همدغسې کوچنیو حملو ته دوام ورکړي نو په دې به و توانیږي چې ددریاب د ګودر څخه به د تیرید و له پاره ورته لاره هموارشي .

دڅو ورځو را پدیخوا همایون ته داګرې او دهلي څخه چې کوم خبرونه رارسیدل ، هغه د ډیرې ناهیلۍ او اندیښنو وړوو ، هغه وخت چې همایون د بنګال څخه کوچ کړې و نو په همغو ورځو کې دهغه کوچنی ورور بهندال دهغه پر خلاف بغاوت کړې و ، په داسې حال کې چې هغه خپل بل ورور مرزا عسکري د بهندال د بغاوت د ځپلو له پاره هغه لورې ته ور استولې و . خو اوس حالات بل منګه شوي و. مرزا بهندال د خپل لښکر سره یو ځای دهلی ته راغلې وپه داسې حال کې چې مرزا عسکري دخپلې برخې دلښکرو سره یو ځای هلته په اګره کې پړاو کړې و.

کله چې دې دواړو ورونو ته خبر ورسید چې شیرشاه سوري د همایون دلښکرو لارې بندې کړې او هغه یې تر کلابندۍ لاندې راوستې دې او اوس د همایون پرخلاف د یوه پریکنده جنګ له پاره ځان تیاروي نو دې دواړو ورونو هم خپل ځانونه وځنډل .

مرزا بهندال هملته په دهلي کې پاته شو او هیله یې کوله چې همایون به د شیرشاه سوري په لاسو مات شي ، نو که چیرې ددې ماتې په پایلو کې همایون له منځه ولاړ نو دهغه دمړینې وروسته به هغه هملته په دهلي کې خپله شهنشهاهي اعلان کړي.

د بله اړخه دهغه هغه بل ورور مرزا عسکري ته چې کله د مرزا بهندال د فکرونو اوهیلو خبر ور ورسید او دا چې شیرشاه سوری غواړې دهمایون پر خلاف خپله اخري حمله وکړي نو سمدستي دخپل لښکر سره یو ځای ددهلي په لور را وخوزید او ددهلي څخه بیرون یې دخپل لښکر سره یوځای پړاو وکړ. ترڅنګ یې دحالاتو څارنه هم کوله. مرزا عسکري هم هیله درلوده چې دهمایون په برخه کې د هر بدخبر د اوریدو سره سم به په دهلی حمله کوي ، مرزا بندال به له منځه وړي اودهمایون په ځای به دهندوستان پادشاه ګرځي. په هر صورت په دې سخت وخت کې دهمایون دواړه ورونه مرزا عسکري او مرزا بهندال دهمایون مرګ ته تږي او دهغه د ځای ناستې له پاره منتظر پاته شول.

په چوسه کې میشت همایون اودهغه لښکر ته دا ډول خبرونه په پرلپسې توګه ور رسیدل. همایون او دهغه لښکر ته دداسې نا امیده کونکو خبرونو د ور رسیدو طبیعې پایلې دا وې چې دهغوی تر منځ هم یو ډول زړه بداوې را پیدا شو ، په همدې خاطر همایون یو ګړندې قاصد دهلي ته ولیږه او خپلو دواړو ورونو مرزا بهندال او مرزا عسکري ته یې پیغام ولیږه چې هغوی دې دخپلو لښکرو سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

یو ځای دهرې لارې چې شونې وې دلته چوسې ته ځانونه راورسوي تر څو په یو ځای د شیرشاه سوری د لښکرو مقابله وکړای شو . په دې توګه به هغه و توانیږي چې د دریابونو دمنځه د شیرشاه سوری پړاو ختم کړي، په دې لړ کې به په خپله همایون د شیرشاه سوری پر خلاف یرغل وروړي او هغه به د ګنګا او سنګم د دریابونو دمنځنۍ سیمې څخه بیرونه کاږي او تر هغې به یې تعقیبوي تر څو شیرشاه سوري دهندوستان پریښوولو ته اړ شي.

کله چې دهمایون داپیغام دهغه د قاصدانو په واسطه مرزا بهندال اومرزا عسکري ته ورسید نو دواړه ورونه سمدستي دهمایون د بسپنې له پاره تیار شول ، ددواړو ورونو تر منځ دخبرو اترو وروسته دا سې پریکړه وشوه چې مرزا بهندال دې دخپلو لښکرو سره یو ځای همدلته ددهلی څخه دد فاع په خاطر پاته شي او مرزا عسکري دی دخپلو لښکرو سره یو ځای د ګنګا او سنګم دددریابونو دمنځنیو سیمو په لور ولاړشي او د شا له لورې دې په شیرشاه باندې یر غل یوسي . هغوی به دخپلو قاصدانو په لاسو همایون ته داپیغام ولیږي تر څو همایون د هغې لورې دشیرشاه په لښکر یرغل راوړي او په دې ترتیب د شیرشاه سور ي کار د تل له پاره پای ته ورسوي

هغه وخت چې د اګرې اودهلی خلک په دې خبر شول چې مرزا عسکري دخپل ورور همایون د کومک له پاره تیار شوی دی نو خلک ډیر زیات خوشحاله شول او حوصلی یې لوړې شوې ، ددې نه علاوه د مرزا عسکري اومرزا بهندال په لشکرو کې چې کوم پخوانی تجربه لرونکې فوځیان موجود وو هغوی هم ددې کاره ډیره راضي شول او بیړه یې کوله چې ډیر ژر باید د همایون مرستې ته وروداننګي، خو یو شمیر نمک حرامه اوبد مستو سلاکارانو یوبل ډول سلا ورکړه ، هغوی په پټه پټه د مرزا عسکری غوږونه ور ډکول ، هغوی ورته وویل چې چوسې ته په ورتللو سره اوهلته د همایون سره دکومک کولو معنې داده چې پادشاه ازاد شي ، دښمن برباد شي او مونږ ټول په یوه دام کې را ونښلوي. هغوی مرزا عسکري ته دا سلا ورکړه چې که چیرې د شیرشاه سوري په مقابل کې یې داخل دپادشاه سره مرسته وکړه اوهمایون لاس برې را ووت نو دشیرشاه سورې د ځپلو وروسته به هغه حتما د مرزا عسکري د ځپلو له پاره ملا تړي. هغه به مرزا عسکري ته هلته چوسې ته د ناوخته ور رسیدو سزا ورکوي او بهندال ته به دبغاوت په اړه ناوړه سزا ټاکي .

د همایون ورور دخپلې بیعقلۍ او بې تجربګۍ په اساس په جال کې را ونښت او ددغې غدارانو او نمک حرامو مشوره یې مناسبه وګڼله او دهمایون د کومک له پاره د وتللو څخه یې د ډډې کولو له پاره بهانې لټولې.

د بله اړخه کله چې همایون ته خبر ورسید چې دهغه ورونه دهغه د کومک له پاره را تللو ته تیا ر نه دي ، نو مجبورا یې د شیرشاه سوري سره د سولې کولو له پاره تیارې و ښود.ددې کار له پاره همایون د خپل لښکر یو مشر ، شیخ خلیل د شیرشاه سوري په لور و استاوه او هغه ته یې سپارښتنه وکړه چې شیرشاه سوري سولې ته تیار کړي. شیخ خلیل د شیخ فرید شکر ګنج د کورنۍ څخه و او خلکو یې ډیر زیات عزت او درنښت کاوه.

شیخ خلیل د شیرشاه سوري په لور ورغې اودهغه سره یې دهمایون او دده تر منځ د سولې خبرې پیل کړې. په پیلامه کې شیرشاه سوری هم نه غوښتل د همایون سره په جنګ کې را لتاړ شي. هغه هم دا غوښتل چې که دهمایون سره د سولې کومه لاره پیدا شي نو همغه به ښه وي ، په دې خاطر شیرشاه سوری شیخ خلیل ته وویل چې هغه په دې شرط سولې ته حاضر دې چې د چنار کلا اودهغې شاوخوا ټولې سیمې همایون بیرته هغه ته حواله کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دشیرشاه سوري ددې ځواب په اوريدو سره شيخ خليل ډير زيات خوشحاله شو ، هغه ته دا هيله را پيدا شوې وه چې همايون به د چنار كلا اودهغې شاوخوا سيمې بيرته شيرشاه سوری ته ور پريږدي ،په دې اساس هغه په ډيره خوشحالۍ سره د شيرشاه سوري د لښكر ځخه را ووت اود همايون د لښكر په لور راغې. هلته يې همايون ته هغه شرط ووايه چې د شيرشاه سوري له اړخه ورته د سولې دكولو په خاطر ويل شوې و. خو دهمايون په شاوخوا كې چې كوم نالايقه او بدمسته نمک حرامه سلاكاران را ټول شوي و هغوي ټولو همايون ته په يوه خوله وويل چې شيرشاه سوری ته د چنار كلا ور حواله كول مناسب نه دي ، ځكه شيرشاه سوري به هلته په چنار كلا كې خپل ځان نور هم ځواكمن كړي او به راتلونكې كې به دهمايون له پاره د سر درد وګرځي. دخپلو دغو نا اهلو سلاكارانو د سلا وروسته همايون د شيرشاه سوري دغه شرط و نه مانه اوپه دې توګه ددواړو اړخونو تر منځ د سولې په ځاې جنګ ته لاره هواره شوه.

۴۲

زړه نيرمل په خپلې خيمې كې ديوه سره تر بله پورې تله را تله ، دهغه دحالاتو ځخه دا سې انګيرل كيده چې هغه ډيره انديښمنه ده، په همدې وخت كې ګنګا هم خيمې ته را ننوتله ، دهغې په كتلو سره سم نيرمل دهغې لورې ته ورغله او ورته يې وويل چې: ګيتا لورې !ته چيرې تللې وې زه د ډيره وخته ستا په انتظار كې وم ، ماته انديښنې را پيدا شوې وې چې هسې نه چې ته بيا په كوم مصيبت كې را لتاړه نه شې. دهغې په دې خبرو ګيتا د خيمې په يوه كنج كې كيناسته او ويې ويل چې: نيرمل ! دلته دخواص خان تر ځارنې لاندې به ځنګه زه په كوم مصيبت كې را لتاړه شم ، په ځواب كې ترې نيرمل و پوښتل چې :

خو ګوره ګيتا لورې !ته اوس چيرې تللې وې ، زه د ډيره وخته راهيسې په خيمه كې ځانته ناسته وم اوستا انتظار مې كاوه ، زه خو هسې د لږ ځنډ له پاره بيرون تللې وم اوبيا ته زما په غياب كې له دې ځايه پسې ډيره اوږده ولاړې. ايا ته دخواص خان خواته ورغلې وې؟ګنګا ورته وويلې چې: نه زه خو د خواص خان لورې ته نه وم ورغلې، نيرمل ترې بيا وپوښتل چې بيا نو ته چيرې ورکه وې ؟ د لږ ځه فكر او غور وروسته ورته ګنګا په ډيره مينه وويل چې:

ګوره نيرمل !زه غواړم تاته خپل يو راز ووايم. زه همدا اوس د شيرشاه سوري اودهغې د حرم د ښځو سره دكتلو وروسته دلته راغلم. ما هغوي ټول دخپل راز ملګري ګرځولې دي. نيرمل په ډيره عجيبه توګه ګنګا ته وكتل اوبيا يې ترې و پوښتل چې: لورې څه ډول راز ؟ ګنګا ورته وويل چې:

ګوره نيرمل ! زما اصلي نوم ګيتا نه دې بلكه ګنګا دې.ددې وروسته ورته ګنګا خپله ټوله تيره شوې قصه په تفصيل سره وكړه ،كله چې ګنګا خپله ټوله قصه خلاصه كړه نو نيرمل ورته په شكايت كونكې توګه وويل چې:

ګوره ګنګا لوري ! تا ماته د همغه لمړۍ ورځې ځخه ولې دا ټول حال نه وايه ، چې ته د رهتاس د راجه چندرمل شهزادګۍ ګنګا يې. ما خو ته تر اوسه پورې ته د رهتاس د زيارت په لنګر ځاې كې اوسيدونكې ګيتا ګڼلې. دا داسې انګيرله چې دكونډتون نه مختنه ته مهارت كتلې وې ، هغه غوښتل تا خپله كړي نو په دې خاطر يې دهغه ځآيه ستا د راتښتولو له پاره خپل كسان در وليږل. ګوره لورې !ما فكر هم نه كاوه چې ته به يوه شهزادګۍ يې. په هر صورت ستا شكل و صورت ، ستا ښكلا اوښايست او ستا جسماني جوړښت ماته ويل چې ته به حتما دكومې سترې كورنۍ پورې اړونده يې. ځكه ستا په څير ښايسته پيغلې ما ډيرې كمې كتلې دي. اوس چې زه ستا ددې

(c) ketabton.com: The Digital Library

حال څخه خبره شوم چې ته ګيتا نه يې بلکه شهزادګۍ ګنګا يې. نو اوس را ته ووايه چې تا شيرشاه سوري او دهغه دکورنۍ غړي د کوم راز په اړه دخپل ځان ملګرى کړي دي. ګنګا ورته وويل چې:

ګوره نيرمل ! ته هيڅکله هم د خواص خان تر مخ دا خبره نه ډاګيزه کوې چې زه شهزادګۍ ګنګا يم. دديې ټول راز د پوهيدو نه وروسته هم ته دا وګڼه چې زه همغه ګيتا يم او يوه پاته شوي کونډه يم. بس نيرمل لکه څنګه مې چې تاته خپل ټول احوال بيان کړل نو دګنګا به نوم را څخه خواص خان کرکه کوی خو ديوې کونډې په څير زه دهغه دمينې په لاسته راوړو کې بريالي شوې يم. اوس به زه دهغه تر مخه د ګنګا په ځاې همدا ګيتا اوسم. ددې تر څنګ به زه دګنګا سره دهغه دغه نفرت او کرکه هم په مينه بدلوم. نيرمل پرې اعتراض وکړ او ترې ويې پوښتل چې:

دا به څه ډول شوني وي ؟ګنګا ورته په خندا کې وويل چې: اوس خو دا ډاګيزه شوې ده چې ما ديوې کونډې په څير د خواص خان مينه او محبت تر لاسه کړې ده خو زه ويريږم چې هسې نه چې دا سې کوم وخت راشي او خواص خان ته دا څرګنده شي چې زه ګيتا نه يم بلکه ګنګا يم نو زه ويريږم چې دهغه کرکه به بيا را وپاريږي، ځکه چې ما د ګيتا په لباس کې هغه ته دوکه ورکړې ده. ګوره نيرمل ! خواص خان ډير پاک زړې او نرم مزاجه انسان دې ،نو زه غواړم چې تر هغو چې هغه د ګيتا سره مينه کوي د ګنګا سره هم خپله کرکه را کمه کړي ، او که چيرې هغه سمدستې دهغې سره مينه و نه کړي نو لږ تر لږه خو دهغه کرکه په همدردۍ او مينه باندې بدله کړل شي. که چيرې همدومره وشي نو زه به بيا دخپل مخ څخه نقاب لرې کوم او دخواص خان تر مخه به را څرګنديږم او بيا به هغه دخپل اصليت څخه خبر کړم . بيا خو به زما هيله وي چې هغه به زما څخه دګنګا به بڼه کې کرکه و نه کړي. او کله چې هغه ته دا خبره ورسيږي چې ما دګيتا په بڼه کې نه يوائې دهغه مينه تر لاسه کړې بلکه هغه به ما د ګيتا او ګنګا دواړو په بڼه کې خپله کړي. ګوره نيرمل ! کله چې هم داسې موقع او فرصت تر لاسه شي نو بيا به زه ووايم چې دا زما د ژوندانه طلايي وخت دې.

دګنګا په خاموشه کيدو سره نيرمل په خبرو پيل وکړ او ويې ويل چې:

ګوره ګنګا لورې ! ستا ډيره مهرباني ده او زه ستا شکريه ادا کوم چې تا ماته خپل زړه را وسپړود او زه دې دخپلو رازونو څخه خبره کړم . خو دا راته ووايه چې د شيرشاه سوري او دهغې د کورنۍ سره دې څه خبرې کړې دي؟ګنګا ورته په ځواب کې وويل چې:

ګوره نيرمل ! ما هغوې ته دا ډاګيزه کړه چې زه په اصل کې ګيتا نه يم بلکه همغه شهزادګۍ ګنګا يم، شيرشاه سوري خو ما د پخوا څخه پيژني ، ځکه کله چې هغه د رهتاس ښار سوبه کړ نو زه هم ديوې بندۍ په توګه د هغه تر مخ را وړل شوې وم او بيا هغه زه د يوې وينځې په څير خواص خان ته ور حواله کړم ،خو خواص خان زه ازاده کړم ، هغه زما څخه دومره زياته کرکه کوله چې زه يې د وينځې په څير هم له ځانه سره قبوله نه کړم.

دشيرشاه سوري او دهغه دکورنۍ دخپل دغه راز د را ښکاره کولو وروسته ،ما هغوې ته دا هم ويلي دي چې زه به د ګتيا د بڼې تر څنګ د ګنګا په بڼه کې هم دخواص خان مينه او محبت تر لاسه کوم او دهمدا ډول بڼې په بدلون سره به زه په خواص خان باندې برې تر لاسه کوم. او که نه زما له پاره به ستونزې نورې هم زياتې شي. ځکه که دخواص خان په زړه کې د ګنګا له پاره همغسې نفرت او کرکه پاته وي، نو کومه ورځ چې زه دهغه تر مخه د خپل مخ څخه نقاب لرې کړم نو زه ويريږم چې هسې نه چې په هغه ورځ دګيتا محبت د ګنګا سره په

(c) ketabton.com: The Digital Library

کرکې باندې بدل نه شي او که چیرې ، نیرمل ، داسې وشول نو بیا به هغه ورځ زما د ژوند انه اخري ورځ ثابته شي او دهغې وروسته به زه د خپل ځان ژوندې پاته کیدل غوره و نه ګڼم.

ما د شیرشاه سره او هم د هغه د کورنۍ سره دا خبره غبرګه کړې ده چې زه به د خواص خان د زړه ځخه د ګنګا په اړه کرکه لرې کوم او هغه به په مینه او محبت باندې بدلوم. ځکه چې ما خپله پخوانۍ خدمتګاره چې اوس زما خورلړنه ده او هلته په رهتاس کې او سیږې د هغه ځای په دلته را بللې ده . زما د وینا سره سم شیرشاه سوري خپل دوه کسه استازي هلته د رهتاس د زیارت لنګرځای ته استولي دی او هغه قاصدان به له خپله ځانه سره او ما هم دلته را وړي ، ما هغو استاذو ته دا ټوله قصه کړې ده تر څو هغوې او ما ته زما په اړه وو ایی او بیا او ما زما د داستان په مطابق دلته راشي او دخواص خان دربار ته وړاندې شي. هغه به خواص خان ته دا وو ایی چې د خواص خان دحویلۍ ځخه د وتلو وروسته او ما او ګنګا د ګنګا د یوه خپلوان کره تللې وو. هلته یو څو کسه بدمعاشانو ګنګا تنګوله ، دا بدمعاشان د ګنګا پیژندونکې او دهغې لرې خپلوان وو . او ما به خواص خان ته دا هم وو ایی چې ګنګا د زړه له کومې د هغه سره مینه لري او په همدې خاطر هغې د ټول عمر له پاره د واده د نه کولو اراده کړې ده. او ما به خواص خان ته دا هم وو ایی چې کله چې د رهتاس په ښار ګوټې کې دغو بدمعاشانو ګنګا ډیره تنګه کړه نو یوه شپه د او ما په مشوره ګنګا دخواص خان حویلۍ ته بیرته راستنه شوه تر څو د هغو بدمعاشانو د شر نه ځان خوندي کړی او تر څنګ د خواص خان مینه او محبت هم بیرته تر لاسه کړي، او که نه بیا به خپل ځان له لاسه ورکړي. همداسې ډیرې نورې خبرې به هم او ما د خواص خان تر مخ بیان کړي ، زه هیله لرم چې او ما به د رهتاس ځخه په راتلو دلته لمړۍ ما ووینې ، او زه به هغه نوره هم په ټولو خبرو پوهه کړم. هغه به په دې توګه کله کله د خواص خان سره وینې او د ګنګا په اړه به یې په فکر کې د بدلون هڅې کوي ، هغه به خواص خان ددې خبرې له پاره هم تیار کړي چې هغه دې همدلته په لښکر کې زما او ستا سره یو ځای پاته شي . په دې توګه زه هیلمنه یم چې او ما به د خواص خان په آند کې بدلون راوړي او دګنګا له باره به یې په زړه کې د محبت او مینې له پاره ځای را پیدا کړي. خواص خان په او ما ډیر باوري دې او هغې ته یې خپله خور ویلې ده . اوس راته نیرمل ته وو ایه چې زما دا ټول پلان څه ډول وینې ؟ نیرمل په خوشحالۍ سره ورته وویل چې :

ګوره ګنګا لورې ! زه تا ته ډاډ درکوم چې که چیرې او ما ستا ددې پلان په مطابق عمل وکړي نو بیا خو هغه ورځ لرې نه ده چې خواص خان به د ګیتا تر څنګ د ګنګا سره هم محبت او مینه پیدا کړي. ګنګا لورجانې ! دا به زما په ژوند کې ډیره ستره او دخوشحالۍ ورځ وي ، چې ته دخواص خان تر مخه دخپل مخ نه دغه نقاب لرې کړې او خواص خان تا د ګیتا او ګنګا دواړو په بڼه کې قبوله کړي.

دنیرمل ددې خبرو په ځواب کې ګنګا څه نور ویل غوښتل چې بیرون ساتونکي د خیمې دروازه را وټکوله ، کله چې ګیتا هغه ته د راننوتلو حکم وکړ نو هغه د ننه راغې ، ساتونکې د دې دواړو له پاره خوراک څښاک له ځانه سره راوړې و . هغه دغه غذا همهلته ددوې تر مخ کیښوده او بیرته ووت. ددې ساتونکې د تللو وروسته ګنګا نیرمل ته مخ کړ او ورته یې وویل چې :

ګوره نیرمل ! له ما ځخه ډیره غټه خبره ، چې باید پخوا مې تا ته کړې وی ، هیره شوې وه . نیرمل په حیرانتیا سره ګنګا ته وکتل او ورته یې وویل چې : هغه څه ډول خبره ده ، تا خو ما ته د شیرشاه سوري او دهغه د کورنۍ سره ټولې پټې خبرې بیان کړې دی ، اوس څه ترې پاته دې ؟ ګنګا ورته وویل چې : هغه خبره چې زه یې اوس تا ته کول غواړم هغه ددې ټولو څخه ستره ده . او هغه دا چې ما اسلام قبول کړې دې . اوس زه هندوه نه بلکه مسلمانه یم . شیرشاه سوري او دهغه کورنۍ زما په مسلمانیدو باندې ډیر زیات خوشحاله شوې دې. هغوې په همدې مناسبت زما له پاره دیو ډیر ستر دعوت د تیارولو پلان درلود ،خو ما ددې کار ځخه منع کړل. خو همدو مره مې ورته

(c) ketabton.com: The Digital Library

وویل چې خواص خان په دې خبر کړي چې ګیتا اسلام قبول کړي دې او اوس مسلمانه ده. زه هیلمنه یم چې خواص خان به ددې خبرې دخبریدو سره سم دلته زمونږ خیمې ته راځي ، دګنګا په دې څرګندونې باندې نیرمل تر یوه وخته پورې خاموشه ناسته وه او څه فکر یې کاوه ، بیا یې ګنګا ته مخ کړ او ورته یې وویلې چې: ګوره ګنګا ! اوس چې ته د اسلام په دایره کې را ننوتې یې نو بیا خو زه هم ستا په لاره قدم ږدم. ګنګا ! زه هم ستا په څیر اسلام قبلوم ، اوله تا څخه غواړم چې ماته هم ددې نوي دین په اړه معلومات راکړې. دهغې په دې خبره ګنګا ډیره زیاته خوشحاله شوه او ورته یې وویل چې: ګوره نیرمل ! د اسلام د منلو وروسته اوس زه هره ورځ د شیرشاه سوري د کورنۍ لورې ته ورځم او دهغوې څخه دخپل دغه نوي دین په اړه ضروري معلومات تر لاسه کوم ، ته هم زما سره ځه ، نو ددې ټول تفصیل څخه به خبریږې ،نیرمل ورسره اتفاق وکړ او بیا دواړو یو ځای د ډوډۍ په خوړلو شروع وکړه.

۴۳

د سولې هغه خبرې چې د شیخ خلیل په واسطه د شیرشاه سوری او همایون تر منځ پیل شوې وې هغه د همایون د غلطیو او د شیرشاه سوري ته د چنار دکلا د نه ورکولو په اساس په خپل ځای ټپې و دریدې. شیرشاه سوری هم ژمنه کړې وه چې اوس نو دهغه تر مخه دهمایون پر خلاف د پریکنده جنګ پرته بله لار نه شته. هغه هوډ کړې و چې په هرصورت به د جنګ پایلې دهمایون د لاسو څخه باسي او په خپله ولکه کې به یې راوړي. شیرشاه سوري دخپلو همدغو موخو د تر لاسه کولو له پاره هڅه وکړه چې همایون اودهغه لښکر په یو ډول دوکه کې واچوي. شیرشاه سوري ددې مقصدله پاره تبلیغاتي جنګ پیل کړ اودا یې خپره کړه چې د مهارت د ځپلو له پاره خواص خان ورغلې و خو مهارت د خواص خان لاسو ته نه دې ورغلې ،ځکه مهارت د خپل لښکر سره کوم داسې ځای ته تښتیدلې چې د شیرشاه سوری مخبران دهغه د درک د څرګندولو څخه عاجز پاته شوي دي. هغه دا خبر هم خپور کړ چې اوس مهارت د شیرشاه سوري په لښکر باندې د ناڅاپي یرغل په فکر کې دې او غواړي شیرشاه سوري ته ماتې ورکړي. کله چې شیرشاه سوري ، خواص خان او دهغه نورو سالارانو دا خبره عامه خپره کړه نو دشیرشاه سوري خپل لښکر هم په دې خبره باندې باور پیدا کړ.

اوس نو شیرشاه سوری ته دا یو ورځنې کار ګرزیدلې و چې هره ورځ د خپل لښکر څو ډلګۍ دمهارت تر ولکې لاندې سیمو په لور تر درې څلور میلو واټن پورې واستوي ، او دا به یې هم ډاګیزه کوله چې هغه دخپلو عسکرو سره یو ځای دمهارت د لټون له پاره ورځي. خو هر ماښام به دوې بیرته خپلو ځایو ته راستنیدل او ویل به یې چې تر اوسه پورې دمهارت په اړه معلومات ورته نه دي تر لاسه شوې.

تر پنځو وروځو پورې شیرشاه سوری دغه ډول تمرینات کول ، خو دې کار په مغلو باندې دومره ژور اغیز وکړ چې نور یې نو خپل ځآنونه د شیرشاه سوري د حملو څخه خوندي ګڼل ، هغوې ډاډمن شوي و چې د شیرشاه سوری د فوځ دغه حرکت او خوزښت دهغوې پر خلاف نه بلکه د مهارت د نیولو اوځپلو له پاره تر سره کیږي نو په دې اساس دشیرشاه سوری د حملې څخه مغل خوندي دی.

۴۴

یوه ورځ سهار وختي شیرشاه سوري خواص خان ته دخپل لښکر نیمایي برخه ورکړه او د خپل پړاو نه یې رخصت کړ ، خو هیچا هم په دې خبره سر و نه ګراوه ، هرچا دا ګمان کاوه چې د خواص خان لښکر د مهارت د ځپلو له پاره ور ځي ،خو شیخ خلیل ته لږ څه شک پیدا شوې و ، هغه سمد ستې ددې کار په اړه همایون ته خبر ورکړ ، خو همایون دخواص خان دې عسکري خوزښت ته کوم اهمیت ور نه کړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دري ورځې وروسته د نیمې شپې څخه لږ مخته شیرشاه سوري دخپلو عسکري سالارانو یوه غونډه را وبلله او د معمول په مطابق یې دهغوی تر مخه دهمایون پرخلاف یوه تنده او تیزه وینا وکړه . هغه دې غونډې ته وویل چې زمونږ وعده ماتونکې دښمن په خپل مخکې د سولې ټولې دروازې تړلې دي ، کله چې د شیرشاه سوري دغه جنګې شورا دهغه سره په ټولو خبرو کې اتفاق وکړ نو بیا شیرشاه سوري پر همایون باندې دحملې کولو اراده رامخته کړه.

ددې غونډې د پای ته درسیدو نه مخکې ، شیرشاه سوري خپلو ټولو سالارانو ته حکم وکړ چې هغوی دې ژر تر ژره خپل ټول عسکر د جنګ له پاره په لیکو کې منظم کړي. کله چې دشپې یوه برخه پاته شوه نود شیرشاه سوري د حکم په مطابق ټول لښکر د مهارت د سیمې په لور ډیر تژدې ورغلې و.

د همایون څخه دفوځ د دغه نقل وحرکت د پټ ساتلو په خاطر ،شیرشاه سوري د شپې د خپل پړاو څخه نژدې پنځه میله واټن جنوب اړخ ته تللې و ، دلته ورته خواص خان هم دکرم ناسه ددریاب په غربي غاړه دخپل لښکر سره یو ځای منتظر و . خو شیرشاه سوري هم په ناڅاپي توګه خپل تګلورې بدل کړ او دکرم ناسه ددریاب څخه تیر شو او دهغې په شرقي برخو کې د خواص خان سره یوځای شو. اوس نو دغه متحده لښکر د کرم ناسه د دریاب څخه تیر شوې و او ددې دریاب شرقي خوا و ته ور رسیدلې و. دهغه ځایه چې دوې ددې دریاب څخه تیرشوې و ، هغه مقام دوشاخه نومیږي چې دهمایون د فوځونو د پړاو څخه په پنځه میله واټن کې پروت دې . تر اوسه پورې شیرشاه سوري اوخواص خان د همایون پر خلاف د جنګ ټوله نقشه دخپلو ځانو سره پټه ساتلې وه . دکرم ناسه ددریاب څخه د تیریدو وروسته شیرشاه سوري یوځل بیا خپل جنګې شورا را وبلله ، چې په کې دخواص خان تر څنګ نورو جنګې سالارانو هم ګډون درلود ، شیرشاه سوري په همدې جنګې شورا کې دخپل جنګ ټوله نقشه د سالارانو تر مخ کیښوده اوبیا یې خواص خان ته مخ کړ او ورته یې وویل چې:

خواص خانه زویه ! مونږ به همدا نن شپه د همایون په فوځ باندې حمله کوو ، خو ګوره زویه ! مونږ لښکر په دوو برخو باندې ویشو ، یوه برخه به یې ستا تر قومندې لاندې کار کوي ،خو د لښکر دغه بله برخه به یې زما سره وي. هیبت خان نیازی ، جلال خان جالو ، او سرمست خان سرواني به ستا تر لاس لاندې کار کوي ، خو حاجې خان بټني اوبرهم جیت به زما تر څنګ وي.

ګوره خواص خانه زویه ! دجنګ پلان به داسې وي ، چې ته به د خپل لښکر سره یو ځای دشپې په تیاره کې مخته ورځې او دمغلو په لښکر به شپیني خونړې ګذار کوې . ستا ددې یرغل څخه به دښمن داسې وګڼي چې شیرشاه کوم لرې ځای کې دې ، هغوې یوائې دمهارت سره د جنګ نه د ناکامه راګرزیدو وروسته دخواص خان په لاسو زمونږ په فوځ برید کړې دې ، په دې توګه به دمغلو ټول لښکر ستا تر مخ ودریږي تر څو تا مات کړی ، کله چې حالات دې ځای ته را ورسیږی نو زه به دشا له اړخه دمغلو په فوځ باندې را پریوزم، زه هیله لرم چې دشپې په دې تیاره کې به مونږ دواړه وتوانیږو دمغلو فوځ په خپل مخکې بې وسې کړو .

تر دې ځایه دخبرو وروسته شیرشاه سوري لږ څه تم شو اوبیا د لږ څه فکر او غور وروسته خواص خان ته وکتل او ورته یې وویل چې:

خواص خانه زویه !ددې پلان په اړه ته څه ډول انګیرې ؟ خواص خان په پوره ډاډ او خوښۍ سره ځواب ورکړ او ورته یې وویل چې:

زما محترمه ، شیرشاه سوري ! هغه پلان چې ستا دې هغه دخواص خان هم دې ، ته هیڅ فکر مه کوه ، زه به د شپې په تیاره کې ددې ځایه حرکت کوم اودمغلو دلښکرو په یوه اړخ باندې به داسې وینه تویونکې ګذار کوم چې دهغوې ټول لښکر سره په لړزه کې راشي. زه

(c) ketabton.com: The Digital Library

هیلمن یم چې نن شپه به دمغلو د لښکرو له پاره د ماتې اخري شپه ثابته شي . دخواص خان دځواب په اوریدو سره د شیرشاه سوري په مخ کې دخوشحالیو رڼا را وځلیده ، تر یوه وخته پورې خاموشه ناست و او بیا یې وویل چې :

ګوره خواص خانه زویه ! لکه څنګه چې تا ته څرګنده ده چې دهمایون لښکر دد ې ځایه په پنځه مایله واټن کې پروت دي ، مونږ هم لږ څه وروسته دد ې ځایه خوزیږو اودهمایون د لښکر څخه به درې مایله لرې واټن کې پړاو کوو. ته خواص خانه ، دهغه ځایه حرکت وکړه اودهمایون په لښکر باندې ناڅاپي شپیني یرغل یوسه ، تر دې وخته پورې به زه هم هلته په سنګر کې یم او د همایون لښکر ته به د ورنژدې کیدو هڅې وکړم. که دشپې په تیاره کې مې وکتل چې دهمایون ټول لښکر ستا پر خلاف ولاړ دې نو بیا به زه پرې د شا له خوا حمله وکړم او دهغوې ټول زور به مات کړم.

ګوره زویه ! داسې یې وګڼه چې نن شپه زما اوستا د ازمیښت شپه ده ،که چیرې په همدې نن شپه مونږ دهمایون فوځ مات کړ اوخپل مقصد مو حاصل کړ نو بیا خو زه هیلمن یم چې دمغلو ټول ځواک به ډیر ژر زمونږ په مخ کې په ګونډو شي .

دشیرشاه سوري ددې خبرو په ځواب کې خواص خان وویلې چې :

زما محترمه ، زما مهربانه ، شیرشاه ! ته ډاډمن اوسه ، ته به وویني چې زما دغه ناڅاپي یرغل به د مغلو دلشکرو د لمړیو لیکو څخه تر اخري لیکو پورې ټول په لړزه کې واچوي ، زه هیلمن یم چې د شپې په همدې تیارو کې به زه دمغلو لښکر د ویرې او دهشت په بوګنونکي حالت کې ورواچوم.

شیرشاه سوري د خواص خان ددې ځواب په اوریدو سره د ډاډ او اطمینان ساه واخسته ،بیا یې خپله جنګې غونډه پای ته ورسوله او د لږځنډ وروسته یې خپل لښکر ته د کوچ کولو حکم وکړ. هغوې د کرم ناسه ددریاب تر څنګ کوچ وکړ او دمغلو دلښکر درې میله واټن کې یې دوباره پړاو وکړ.

ددې نقل وحرکت تر څنګ شیرشاه سوری خپل مخبران او جاسوسان تر پنځه میله پورې لرې لرې خپاره کړي و او هغوې ته یې حکم کړې و چې هر چیرې چې دمغلو کوم جاسوس یامخبر ووینې سمدستي دی یې ووژني ، تر څو دشیرشاه سوری دلښکر ددغه وړاندې تګ او د خواص خان له اړخه د شپینې ناڅاپي یرغل دپلان څخه خبر نه شي ، دشیرشاه سوری مخبرانو او جاسوسانو خپله دنده په ډیره ښه توګه تر سره کړه ، همدا علت و چې هغه وخت چې شیرشاه سوری د مغلو سره نژدې درې میله واټن کې پړاو وکړ تر هغه وخته پورې مغلو ته دشیرشاه سوری او خواص خان دپلانونو په اړه هیڅ ډول معلومات نه و تر لاسه شوي.

ددې نه وروسته خواص خان د خپلو لښکرو سره یو ځای دشپې په تیاره کې نوم ورکې څپې په توګه مخته ولاړ او د همایون لښکر ته یې په سینه خویدو باندې ځان را نژدې کړ اوبیا یې د همایون په لښکرو باندې دتیزو تندو څپو په څیر حمله وکړه.

دشپې په تیارو کې خواص خان دهمایون د لښکر په اړخ باندې داسې سخته یرغل یوړ چې دهمایون د لښکر ټول نظام یې د ټولو وسایلو سره خاموشه کړ. خواص خان په دغه شپینی ناڅاپی یرغل سره دهمایون دلښکرو مخکنۍ لیکې له منځه یوړې او د همایون دلښکر څخه یې دهغوې د ځواک ولکه به خپلو لاسو کې واخسته . هغه د مغلو دلشکر ددې برخې د له منځه وړلو وروسته هڅه کوله

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې د مغلو د لښکر په منځ کې ور ننوځي. د خواص خان دد ې میړانې په کتلو سره د هغه لښکر هم ډیر ګړندې شوې و په دې خاطر هغوې د شپې په دې تیاره کې د خواص خان تر څنګ پوره بهادري و ښودله او د مغلو په لښکر کې یې عامه وژنه پیل کړه.

تر لږه وخته بورې همایون او د هغه سالاران هم ګوته په خوله پاته و . ځکه همایون ته خبر ورکړل شوې و چې د شیرشاه سوري ستر سالار خواص خان د مغلو په لشکرو باندې حمله کړې ده ، ددې خبر سره سم همایون په خپله هم خپله وسله را واخسته او د خواص خان سره د مقابلې له پاره تیار شو ، تر څنګ یې خپلو ټولو سالارانو ته حکم وکړ چې د خپلو خپلو لښکرو سره یو ځای د خواص خان مقابلې ته تیار شي. هغه دا حکم هم وکړ چې خواص خان ژوندې یا مړ باید و نیول شي ، د همایون د حکم سره سم د هغه ټول سالاران متحرک شول او د خپلو برخو د لښکرو سره یو ځای یې د خواص خان پر خلاف یرغل پیل کړ.

خو خواص خان په ډیر تدبیر سره خپل کار مخته بوته . اوس نو هغه لږ لږ شاته روان و . ځکه هغه په دې پوهیده چې لږه شیبه وروسته شیرشاه سوري د مغلو په خلاف د شا له لورې حمله کونکې دې. نو په دې خاطر د هغوې حوصلې لوړې وې.

د بله اړخه مغلو دا فکر کاوه چې شیرشاه سوري چیرې لرې کوم ځای کې دې او خواص خان د هغه د وینا او حکم په اساس پر دوې حمله کړې ده ،تر څو ددوې تر منځ ویره او دهشت را پیدا کړي. خو دا د هغوې غلطی او بی عقلي وه ، ځکه چې شیرشاه سوري هم د چیچونکې مار په څیر په سنګر کې ناست و او په مناسبه موقع کې یې د خپلې حملې په واسطه په مغلو قیامت جوړولای شو.

لږه شیبه وروسته ، کله چې د همایون لښکرو دا و انګیرله چې اوس نو هغوې په پوره توګه د خواص خان په لښکر را خپاره شوې دي نو د شپې په تیاره کې د چوسې څخه بیرون د جنګ په میدان کې یو وینه تویونکې انقلاب را پیدا شو. شیرشاه سوري د خپلو لښکرو سره د خپلو پټنځایو څخه بیرون را ووت او د همایون په لښکر یې لکه دتورې تیارې د توپان په څیر یرغل راوست ، دکومې لورې چې هغه د همایون په لښکر باندې حمله کړې وه د هغه لورې د همایون لښکر د پوره له منځه تلو سره مخ شوې و . ترڅنګ یې د شیرشاه سوری او خواص خان ددې ناڅاپی یرغلونو په اساس د همایون لښکر د پوره زړه بدوالې سره مخامخ شوې و. ډاګیزه وه چې ددې څخه لږ مخته همایون او د هغه سالاران د خواص خان د نیولو او د هغه د له منځه وړلو په هڅو کې و خو کله چې پرې شیرشاه سوری د شاه له اړخه یرغل راوست نو د مغلو لښکر یې د پوره وار خطایی سره مخ کړ. په دې خاطر هغوې د خواص خان د نیولو ټول پلان په خپل ځای پریښود او د همایون د وینا په اساس د هغه سالارانو خپل لشکر په دوو برخو وویشه ، یوه برخه یې د خواص خان په لور او بله یې د شیرشاه سوري سره د مقابلې له پاره وټاکله.

کله چې په خواص خان باندې فشار کم شو نو هغه په خپلو حملو کې نور هم ډیر ښت او تیزوالې راوړ او د دښمن فوځ یې شاته تللو ته مجبور کړ. ترڅنګ یې شیرشاه سوري هم د مغلو لښکر ته د تم کیدو اجازه نه ورکوله او هغوې یې په وینو کې لمبیدلې شاته پورې وهل .

د چوسې نه بیرون په میدانو کې د جنګ ټول الات په پوره ځواک سره استعمالیدل ، د وینې لښتې روان و ، مرګونې جسدونو نخاوې کولې ، ژوند د تباهیو سره مخ و ، مرګ د وینه تویونکې خوب په څیر یو شمیر خلک د ستونې تیرول ، بلکل داسې لکه د ماښام په تعقیب چې د سبا سهر د انتظار د پای ته رسیدو لمحې شمیري. د جنګ په میدان کې د چغو او سورو یو توپان را پورته کیده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د چوسې په میدانوکې د سهارد لمر د راختو پورې دشیرشاه سوری اودمغلو تر منځه سخت جنګ روان و خو د سهار په وختو کې د مغلو ماتې او شکست ښبې ښباني را څرګندې شوې وې. همایون په ډیره میړانه ، بهادری او ځان ځارنې سره په دې جنګ کې و جنګید ، خو دهغه دغه میړانې ، بهادری او ځان ځارنې دهغه لښکر د ماتې او تیښتې څخه نه شو راستنولې. په دې جنګ کې د همایون ښې مټ هم زخمي شوی و ، عسکرو دخپل زخمي شاهنشاه په کتلو سره نور هم خپل جرأت له لاسه ورکاوه او تیښتې ته یې بېړې را وهلې .

کله چې د ۱۵۳۹ ز کال د جون په ۲۲مه د چوسه په سیمه باندې لمر خپلې وړانګې را غځولې نو تر دې وخته پورې د شیرشاه سوري لښکر دهمایون لښکرې د پوره ماتې سره مخامخ کړې وې، اودهمایون لښکرو دخپلو ځانو دخوندی ساتلو په خاطر اخوا د یخوا ځآیو کې پناه اخسته. خو همایون تر دې وخته پورې هم په پوره میړانه او بهادری سره دخپل لښکر دیوې برخې سره دجنګ په میدان کې جنګیده ، خو شیرشاه سوري اوخواص خان هڅه کوله چې هغه کلابند کړي او ژوندی یې ونیسي.

دهمایون د ژوندي نیولو د ویرې دهغه ساتونکو دهغه آس د قیضې څخه ونیوه او دجنګ د میدان څخه یې وویست اود ګنګا ددریاب په لور یې بوت. کله چې همایون و کتل چې دهغه لشکر ډیره بده ماتې وخوړه او لښکر ټول خور اورشوې دې اوپاته یې هم دخپلو ځآنو دخوندي ساتلو په خاطر اخوا دیخوا ځایو ته تښتي اودا چې شیرشاه سوری او خواص خان دهغه د نیولو له پاره په پوره تیزۍ سره دهغه ترشا را روان دي ،نوپه همدې وخت کې همایون له ځانه سره یو ستره پریکړه وکړه.

همایون دخپل ځآن دخوندي ساتلو په خاطر خپل آس د ګنګا په دریاب کې ور وغورځاوه خو د آس نه د راپریوتو په اساس نژدې و هغه خپل ژوند له لاسه ورکړي او همدلته په دریاب کې ډوب شي،مګر یوحبشي چې نظام نومیده اوپه دغه وخت کې یې د مشکونو په واسطه ددریاب څخه د تیریدو هڅه کوله ، پر همایون ورپیبښ شو او همایون یې د ډوبیدو څخه و ژغوره او د ګنګا هغه بلې لورې ته یې ورساوه.

خو دا د همایون بدقسمتي وه چې د هغه دحرم ټولې ښځې او دپړاو په ټولو سامانو باندې دشیرشاه سوری ولکه کلکه شوې وه ، په تاریخ کې داسې نا ځاپې یرغل دومره بریالیتوب نه و تر لاسه کړې لکه دشیرشاه سوری اوخواص خان دې یرغل چې تر لاسه کړ. اوس نو دشیرشاه سوري په ولکه کې دهمایون د شاهي کورنۍ ټولې ښځې او د نورو سالارانو او سترو کورنیو ښځې ټولې د شیرشاه سوری په لاسو کې وې. په دې جنګ کې شیرشاه سوري او خواص خان دواړو د همایون دلښکر په زرګونو وګړي له تیغه تیر کړل ، تر څنګ یې په زرګونو نور د ګنګا ددریاب په څپو کې لاهو شول.

شیرشاه سوري دهمایون اودهغه د سالارانو د مستوراتو او کوچنیانو سره چې ددې په ولکې کې راغلي وو ډیر زیات ښه سلوک وکړ. د شهنشاه همایون ملکه ،چې حاجي بیګم نومیده ، اود نورو سردارانو مستورات چې کله د شیرشاه سوري تر مخ را حاضر کړل شول نو شیرشاه سوري دهغوې د عزت اودرنښت په خاطر دخپله آسه را ښکته شو ،هغوې ته یې ډاډ ورکړ او دهر ډول بسپنې کولو ژمنه یې ورسره وکړه ،هغه دخپل لښکر منادي کونکي را وغوښت او ورته یې حکم وکړ چې په ټول لشکر کې اعلان وکړي چې هیڅ لښکری دې د مغلو کومه ښځه او یا کوچنې له ځانه سره نه بندي کوي بلکه دوې ټول هلته خیمه ځاې ته را ورسوئ ، مونږ ددوې له پاره همدلته

(c) ketabton.com: The Digital Library

مناسب انتظام کړې دې. دد ې سره سم هغه د خیمه ځاې په لور ولاړ هلته یې دد ې ښځو او کوچنیانو له پاره خاص ځاې جوړ کړ او بیا یې دهمایون د کورنۍ په ګډون د ټولو سالارنو بیبیانې او کوچنیان هملته سره راټول او په ډیر عزت او درنښت سره ځاې په ځاې کړل.

۴۵

د چوسې جنګ او دشیرشاه سوري په لاسو د همایون دلښکرو ماتې دمغلو په سلطنت باندې ډیر زیات بد اغیز وکړ، ددې جنګ اغیز همدومره و لکه د سورج ګړ جنګ چې د بنګال په ریاست باندې کړې و. اوس نو دشیرشاه سوري د غوښتنو افق هم ډیر پراخه شوې و ، که څه هم هغه نژدې دولس میاشتې مخته غوښتل په بنګال کې د مغلو دباج ورکونکي په څیر ارام ژوند وکړي خو اوس هغه دخپل برخلیک په یوه ټوپ سره د بنګال او بهار د سیمو څخه اخوا د جونپور د مسلمان ریاست خپلو اکې حکمران هم ګرځیدلې و. اوس نو هغه د دهلي دشهنشاه سره د همعصرۍ اوبرابرۍ دعوا کولې شوه ، تر څنګ یې دشیرشاه سوری په څیر زړه ور اوښه تدبیرکونکي له پاره دهلی هم ډیر لرې نه و.

دګنګا په دریاب کې د ډوبیدو څخه د خوندي را وتلو وروسته همایون دخپل ماتې خوړلې فوځ څخه لمړۍ د غازي پور او بیا د بنارس او چنار په لورو تښتید. څکه چنار تر اوسه هم د همایون د فوځونو په ولکه کې و . همایون دخپل همدې ماتې خوړلي لښکر سره یوځاې د چنار کلا ته ورننوت. او هلته یې درې ورځې قیام وکړ.

همایون دا انګیرلې وه چې دشیرشاه سوري دلښکرو په لاسو د ماتې وروسته به دشیرشاه سوری دلښکرو حوصلې ډیرې پورته وي نوپه دې خاطر به د چوسې د سوبې وروسته اوس هغوې د چنار کلا باندې د حملې کولو هڅې کوي. څکه چې چنار دهغه ډیره خوښیده ، همایون دا انګیرله چې شیرشاه به په هرصورت باندې د چنار کلا په خپله ولکه کې اخلي. هغه دهمدې حالاتو د مطالعې وروسته خپل هغه پاته لښکر هم د چنار کلا څخه را وویست ، اودګنګا په جنوبي غاړو باندې یې قدم کیښود ، هغه د ګنګا په غاړه په سفر کولو سره د ګنګا او جمنا ترمنځ د دې دواړو دریابونو د رایوځاې کیدو ځاې ته را اورسید. خو هغه هلته د رارسیدو سره سم ډیر حیران شو او په د ې نه پوهیده چې په څه ډول د دریاب څخه تیر شي. په دې وخت کې ورسره کیشتۍ هم نه وې او د کشتیو پرته نه پخپله او نه یې لښکر په دې توانیده چې د دریاب دې غاړې ته را واوړي.

هغه وخت چې همایون د ګنګا او جمنا د یو ځاې کیدو په سیمه کې په ډیره بده ورځ کې پروت و نوپه همدې وخت کې د اریل راجه ، بیربهان ، دهمایون دکومک له پاره را وځغاستل ، بیربهان د اریل راجه و ، دا سیمه داله باد سره نښتې ده ، ځرنګه چې په تیرو وختو کې همایون دهغه سره ډیر احسانات کړي و نوپه دې خاطر هغه هم ورته د مصیبت په وخت کې را ورسید. په دې وخت کې دهمایون لښکرې د څلورو پنځوورځو راهیسې په پوره لوږه او تنده کې پرتې وې. راجه هغوې دخبله ځانه سره خبلې سیمې ته یوړل ، هلته یو بازار پرانست اودهمایون اودهغه دلښکرو له پاره یې دخوراک څښاک انتظام وکړ ، ددې نه اخوا یې هغوې ته د اوسیدو ځایونه برابر کړل اودهغوې اسونو او نورو حیواناتو ته یې ګیاه او واښه برابر کړل. په دې توګه د شیرشاه سوري په لاسو د ماتې خوړلو وروسته ، دلږ څه وخت د ارام کولو له پاره همایون د خپل دغه لښکر سره هملته د اریل د راجه بیربهان په ځاې کې پناه واخسته.

۴۶

(c) ketabton.com: The Digital Library

همايون او دهغه لښکر ته د چوسې په سيمه کې د شيرشاه سوري لخوا د ماتې ورکولو وروسته ، شيرشاه سوری د هغه دلښکر په ټول پړاو باندې ولکه کړې وه او دهغه ټول وسايل او سامانونه يې په خپله ولکه کې اخستې و او بيا يې هغه ټول په خپل فوځ باندې ويشلي و ، په دې اساس د هغه دفوځ حوصلې چې د همايون دلښکرو د ماتې وروسته لوړې شوې وې ددې مالونو په ويش باندې نورې هم تازه او غښتلې شوې.

دجنګ نه وروسته هغه وخت چې شيرشاه سوری په خپله خيمه کې ځانته ناست و نو د خيمې دروازې ته خواص خان راغې او ودريد او دشيرشاه څخه يې پوښتنه وکړه او ورته يې وويل چې: تاسې زه دکوم کار په خاطر را بللې وم. شيرشاه سوري پر خپل څنګ کې خالې ناست ځاې ته اشاره وکړه او ورته يې وويل چې:

خواص خانه زويه ! را شه او دلته زما تر څنګ کينه. ما ته د څو مهمو کارونو دکولو په خاطر را بللې يې. دهغه په دې خبره خواص خان مخته راغې او د شيرشاه سوري تر څنګ کيناست. هغه وخت چې خواص خان د شيرشاه سوري خيمې ته ورغې نو په همدې وخت کې اوما هم د ګنګا خيمې ته ور ننوتې وه. په دې وخت کې د ګنګا تر څنګ نيرمل هم ناسته وه ، دخپلې خيمې په دروازې کې يې د اوما په کتلو سره شهزادګۍ ګنګا ډيره خوشحاله شوه، دخپله ځايه راپورته شوه ،او په يوه منډه مخته ورغله او د اوما سره ورغاړې وتله. بيا يې هغه د خيمې منځته راوړه او نيرمل ته يې ور وپيژندله. بيا درې واړه يو دبل تر څنګ کيناستې ، په دې وخت کې اوما په ډيرې انديښنې سره ګنګا ته وکتل او ورته يې وويل چې: ګوره ګنګا ! هغه وخت چې دبرسات په موسم کې هغه زړې ښځې ته را وبللې او بيا ته ټوله شپه رانه غلې او ما په انتظار کې هغه ټوله شپه لکه د اور په سکروټو تيره کړه. که څه هم ماته ډاډ پيدا شوې و چې ته به دخواص خان په لور ورغلې يې خو کله چې بله ورځ هم را نغلې نو زه د خواص خان حويلۍ ته ورغلم هغلته را ته ساتونکو وويل چې د ګنګا په نوم هيڅ يوه نجلۍ ديخوا نه ده راغلې ، نو دې خبرې زه نوره هم په اور کې ودرولم. خو هيڅ مې هم د لاسه نه کيدل. ما ټول رهتاس په تاپسې ولټوه خو هيڅ درک دې راته معلوم نه شو. په ځواب کې ورته ګنګا بې چاره د زيارت دلنګرځاې څخه د راتښتولکيدو او بيا د مهارت د هستونګنځې پورې د راوستلو او بيا دخواص خان په واسطه د مهارت څخه د خلاصون ټوله قصه په تفصيل سره وويله.

اوما ددې ټولې قصې په اوريدو سره مسکۍ شوه ، بيا يې دخپل فکر په څرګندولو سره وويل چې: ګنګا ! زه خوشحاله يم چې پر تا باندې په پرلپسې توګه احسان کونکې بل څوک نه بلکه پخپله ستا خواص خان دې. خو اوس راته دا ووايه چې ستا او د خواص خان اړيکې څه ډول دي. ګنګا په خندا ځواب ورکړ او ورته يې وويل چې ګوره اوما ! خواص خان خو ډير نيک او د ښه خويي خاوند انسان دې ، ډير مينه ناکه او محبت کونکې شخص دې ، اوس يې ته داسې و انګيره چې هغه له ما سره ډيره زياته مينه او محبت کوي. اوما ورته وويل چې:

ګوره ګنګا ! زه تا ته ستا په دې برياليتوبونو مبارکي وايم ، اوس زما په فکر چې ته بايد دخپل مخ څخه نقاب لرې کړې او دپوره اصليت سره دخواص خان مخې ته راشې. او هغه ته دا حقيقت روښانه کړې چې ته ګيتا نه بلکه شهزادګۍ ګنګا يې. دهغې په دې خبره ګنګا انديښنه وښووله او ورته يې وويل چې:

نه اوما خورې ! هيڅکله هم نه ! داسې نه دې په کار. که زه داسې وکړم نو ويريږم چې خواص خان به دا کار يوه دوکه او فريب و ګڼي ، هغه به دا و انګيرې چې ما دهغه محبت په فريب او چل ول سره خپل کړې دې. يعنې هغه کار چې ما د ګنګا په حيثيت سره و نه شو کولې

(c) ketabton.com: The Digital Library

، هغه مې دګيتا په حيثيت سره تر سره کړ. اوما خورې ! زه غواړم چې دګنګا له پاره هم دخواص خان په زړه کې ځاې پيدا کړم. دهغې وروسته به بيا زه خپل نقاب لرې کړم او دخواص خان مخې ته به راشم. بيا به هغه وخت ماته کومه انديښنه نه وي ، ځکه چې هغه وخت به خواص خان دګنګا او ګيتا دواړو سره يو شان مينه کوي. او زه چې ورته په هره بڼه را مخته شم نو له ماسره به مينه کوي ، اوما ترې وپوښتل چې: خورجانې !دا به څه ډول شوني وي ؟ګنګا ورته په ځواب کې وويل چې:

ګوره اوما خورې ! ما ته دلته دهمدې له پاره را غوښتې يې او تا ته مې دا خبر هم درکاوه چې زه اوس دخواص خان په لشکرو کې خوندي ژوند کوم ، په دې اساس ته زما په اړه کومه انديښنه او فکر مه کوه. اوما !دګنګا له پاره چې دخواص خان په زړه کې د محبت د راپيدا کولو له پاره ما کوم پلان تر تيب کړې دې نو دهغې په اړه ما ته دشيرشاه سوري له اړخه پوره ملاتړ تر لاسه دې. بلکه دهغه دکورنۍ غړي هم زما سره په دې پلان کې را ګډ شوي دی او ټول زما ملاتړي او رازداره دي. اوس چې زه درته څه وايم هغه ته په پوره غور اودقت سره واوره. هغه وسله وال عسکر چې ستا درا وستلو له پاره درغلي و هغوې هم ما دشيرشاه سوری دحکم په مطابق در استولي وو. اوس به د لږې دمې وروسته ته دخواص خان په لور ور ځې. اوهغه ته به دا وايې چې ګنګا د ليونتوب تر پولو پورې له تاسره مينه او محبت کوي، نن سبا هغه په خوارۍ او ذلت کې شپې او ورځې تيروي ، ته به دګنګا په اړه نورې قصې او داستانونه هم له ځانه سره جوړ کړې او ورته به يې وو ايې. هغه ته به دا هم وو ايې چې اوس خو هغه بيچاره دخلکو د ازار ورسولو نه تنګه شوې اوستا په حويلۍ کې يې پناه اخستې ده. زاړه او شکيدلی کالي يې په ځان دي او .... په اخر کې به ورته دا هم وو ايې چې ګنګا سوګند ياد کړې دې چې په ژوند کې به يو اځې اويو اځې خواص خان دخپل ژوند ملګري ګرځوي او که نه مړينه او په قبر کې ښخيدل ځانته غوره ګڼي. هو ! ته به دخپله ځانه څخه دګنګا په اړه دخوارۍ ، ذلت ، لوږې ، تندې ، زړو کاليو ... او .. داستانونه جوړ او خواص خان ته به يې واوروې

کله چې ته زما د مظلوميت دغه ډول داستانونه خواص خان ته واوروې نو خواص خان به ګنګا درهتاس څخه دلته را وړولو ته تيار شي ،ګنګا تر دې ځايه خبره کړې وه چې اوما يې خبره ورغوڅه کړه او ورته يې وويل چې:

ګوره ګنګاجانې !کله چې زه خواص خان ته ستا دمظلوميت دا ټولې قصې وکړم او ورته ووايم چې هغه په رهتاس کې اوسيږي او اوس هغه دخلکو د ظلمونو څخه تنګه شوې او ستا حويلۍ کې يې پناه اخستې ده او بيا خواص خان دې ته تيار شي چې ګنګا د رهتاس څخه راوړي او ما هلته ور وليږي نو بيا به ترې څه جوړ شي ؟دهغې په دې خبره ګنګا وويل چې: تا خو زما خبره وانه وريده ، په اصل کې ما درته همدا خبره کوله چې:

ګوره اوما !کله چې خواص خان دې ته تيار شي چې ګنګا درهتاس څخه دلته را وړي نو هغه ته وو ايه چې د ګنګا د را وستلو په خاطر به ته هم دخواص خان سره هلته ورځې. دخيمې څخه د راوتلو وروسته به ته سمد ستي دلته زما خوا ته راشې او ما ته به ټوله قصه وکړې ، ما تاته مخته هم ويلي و چې مونږ دا ټول پلان د شيرشاه سوری په ملاتړ پلې کوو. بيا به شيرشاه سوري له ماسره څه ساتونکي وليږي ، او هغوي به ما ډيره ژرپه رهتاس کې دخواص خان حويلۍ ته ور ورسوي ، ستا کار به دا وي چې زما د تللو وروسته به ته دخواص خان سره په ډيره ارامه توګه هغه لورې ته راځې. ځکه چې که زه هلته رهتاس ته سهار سهار ورسيږم نو ته او خواص خان هلته ماسپښين يا ماښام را ورسيږئ. په دې لړ کې شيرشاه سوري ددې احتياط څخه کار اخلي چې ددې ځايه د شيرشاه سوری دحويلۍ له پاره نوي ساتونکي ور استول کيږي او هغوي ته زما په اړه ځانګړې لارښووني ورکول شوي دي ، نو که چيرې خواص خان دهغوې څخه زما په اړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

وپوښتې نو هغه ته به څه شک او شبه نه پیدا کیږي. ګوره اوما ! اوس خو ته په ټوله خبره ښه وپوهیدې. اوس له ما سره راشه تر څو ساتونکې د رسره کړم هغه به دې د شیرشاه سوری دخیمې په لور بوځي.

څرنګه چې اوما په ټوله خبره ښه پوه شوې وه، په خندا راپورته شوه ، ګنګا له ځانه سره د خپلې خیمې دروازې ته راوسته، هلته چې کوم ساتونکې و هغه ته وویل شول چې اوما دخپله ځانه سره دشیرشاه سوري دخیمې په لور بوځي، ساتونکې هم په پټه خوله د اوما سره د شیرشاه سوری دخیمې په لور روان شو ، ګنګا دخندا نه شنه ، بیرته په خپله خیمه کې د نیرمل په لور را و ګرزیده اودهغې تر څنګ کیناسته.

دبله اړخه کله چې خواص خان د شیر شاه سوري تر څنګ کیناست نو شیرشاه سوري هغه ته مخ کړ او ورته یې وویل چې:

خواص خانه زویه ! ما ته ددوو کارونو له پاره دلته راغوښتې یې. لمړی دا چې ماته زما مخبرانو خبر راکړې دې چې په چوسه کې دماتې خوړلو وروسته همایون اوس د اریل دراجه بیربهان په ځای کې پناه اخستې ده. ویل کیږي چې بیربهان په تیرو وختو کې د همایون د احسانونو د بوج لاندې دې. په هر صورت د اریل راجه بیربهان ته باید همایون ته دپناه د ورکولو په خاطر سخته سزا ورکړل شي ، خوګوره خواص خانه ! ما خپل مخبران خپاره کړي دي تر څو دهمایون د هغه دورونو اودهغه د لښکر په اړه سهي معلومات راټول کړي ،ددې وروسته به بیا زه دهمایون او دهغه د ورونو پر خلاف خپل لښکر متحرک کوم ترڅو په هیڅ ځای کې دهغوې قدم ټینګښت و نه مومي.

خواص خانه ! دا خو یو کار و ، بل کار ستا د ذات او شخصیت په اړه دې. دهغه په دې خبره خواص خان یو دم دشیرشاه سوري په لور وکتل او ورته یې وویل چې: زما دذات په اړه به څه کار وي ؟شیرشاه سوری ورته وویل چې: خواص خانه زویه ! ته خو پوهیږې چې لکه څنګه چې زه دخپلو زامنو اولوښو سره مینه او محبت کوم همغسې محبت او مینه له تا سره هم کوم. ګوره زویه ! زه غواړم ستا کور هم اباد شي. او ستا اولادونه او بچیان پیدا شي ، خواص خانه ! ما خو د رهتاس شهزادګۍ ګنګا تاته حواله کړې وه ، که څه هم ما هغه د یو ې وینځې په توګه تاته درکړې وه خو ما غوښتل چې ته به ګنګا دخپل ژوند رینښتونې ملګرې وګرځوې، ځکه چې پخوا تا هغه دخپل ځآن له پاره غوښتله.او هیله دې درلوده چې هغه دخپل ژوند ملګرې کړې ، ګوره زویه ! ما خو ګنګا دهمدې آند له مخې تا ته درکړه تر څو دهغې سره د ډاډ اوسکون ژوند تر سره کړې.

ګوره زویه ! ما خو تر اوسه پورې ستا په ذاتیاتو کې هیڅ نه دې ویلي ، خو اوس به زه خاموشه نه پاته کیږم. ګنګا داسې یوه نجلۍ ده چې زه پوهیږم چې ما تر اوسه پورې په خپل ژوند کې داسې ښایسته اوښکلې نجلۍ نه ده کتلې. که چیرې ته هغه دخپل ژوند ملګرې کړې نو زه په ډاډ سره ویلې شم چې تاسې دواړه به ډیر دښه برخلیک خاوندان وګڼل شئ ، دهغه په دې خبره خواص خان وویل چې:

زما مشره او اقا شیرشاه سوري ! ستا وینا بلکل سهي ده ، خو ته به په دې هم خبر شوې یې چې په تیرو وختو کې ګنګا زما ډیره بې عزتي کړې ده . اودهمغې بې عزتۍ په اساس ما دهغه مینه اومحبت دخپل زړه څخه ویستلې دې. اوس دهغې سره مینه ماته نفرت ښکاري. دهغه په دې خبره شیرشاه سوری وویل چې:

ګوره خواص خانه زویه ! په ژوند کې سړې تودې ، ښکته پورته.. هر څه شته ، خو زویه ، دداسې کارونو په واسطه هغه څه چې انسان غواړي هغه ته په زړه کې نفرت نه راټوکوي. خواص خان تر یوه وخته پورې خاموشه و اوبیا یې وویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

شايد چې ته به خبر شوې يې چې ما ګيتا دخپل ژوند دملګرتوب له پاره غوره کړې ده ،زه د هغې سره ډيره مينه لرم اوهغه هم له ماسره همدا سې مينه لري. خو هغې د يوه کار دپوره کيدو له پاره سوګند خوړلې دې او تر څو يې چې هغه سوګند نه وي پوره شوې تر هغې دخپل مخ نه نقاب نه لرې کوي او نه له ماسره واده کولو ته تيارېږي ، زما په‌آند ،کله چې هم دهغې دا سوګند پوره شي نو هغه به دخپل مخ نه نقاب هم لرې کړي او زما د ژوند ملګرتوب ته به هم غاړه کيږدي. دروند ه شيرشاه !که څه هم ما تر اوسه د ګيتا مخ نه دې کتلې خو زړه مې وايي چې هغه به ډيره ښايسته او نازنينه نجلۍ وي ،په‌تيروختو کې پر هغې ډير ظلم او تيرې شوې دي او زه غواړم چې دهغې سره واده وکړم تر څو پر هغې دپخوانيو تيريو او ظلمونو ازاله وکړاې شم. دهغه په دې خبره شيرشاه سوری وويل چې:

ګوره زويه ! دا خو ډيره ښه خبره ده چې ته ګيتا خوښوې او غواړې چې دهغې دپخوانيو ترخو بدله ورکړې نوبيا ته دګنګا د پخوانيو ترخو اذاله ولې نه کوې. ګوره زويه !دا سهي ده چې په پخوا وختو کې د ګنګا څخه څه تيرې شوې دې خوبيا هغې دخپلو دغو تيريو په اړه ستا څخه ښښنه غوښتې ده ، ما ته خو تر دې ځآيه هم معلومات شته چې هغه دښښنې له پاره ستا پښو کې پريوتې وه ، يعنې په يوه ډول سره يې ستا په محبت او مينه کې ځان ډير خوار او ذليل و ګرځاوه .دا ځکه چې هغې په هر صورت غوښتل تا دخپل ځان کړي ، غوښتل يې په هر صورت چې وې ستا محبت په خپله لمن کې راټول کړی خو ما اوريدلې دی چې تا هغه نوره هم ذليله او سپکه کړې ده اوهغه دې په ټيل وهلو سره دخپلې خيمې نه بيرون را ويستلې ده . زويه ! دا ښه خبره نه ده ، زه انديښمن يم چې هغه نجلۍ به اوس ،معلوم نه ده ، چې چيرې به اوپه کومو ځايو کې به د ستونزو نه ډکې شپې او ورځې تيروي . خواص خان غوښتل څه ووايي چې يو ساتونکې را ننوت او ورته يې وويل چې اقا ، اوما نومې يوه نجلۍ غواړي د خواص خان سره ووينې. ددې خبرې د اوريدو سره سم خواص خان دخپله ځايه راپورته شو او ويې ويل چې: شيرشاه سوری ، زما اقا ! زه به ددې نجلۍ سره دکتلو وروسته بيرته ستا دربار ته راحاضر شم ، دا اوما هغه نجلۍ ده چې يو وخت هلته په رهتاس کې د شهزادګۍ ګنګا وينځه وه ، دا بيا دګنګا سره يو ځاې زما دحويلۍ څخه ووتله اوبيا را ته ځرګنده نه شوه چې دواړه کومې لورې ته تللې وې. زه به دهغې څخه وپوښتم چې نن سبا چيرې او سې او په څه حال کې دي. شيرشاه سوری ورته وويل چې: نه خواص خانه ! ته هم دلته په خپل ځاې کينه ، زه به اوما دلته را وغواړم او ترې به معلومه کړم چې هغه او ګنګا ستا دحويلۍ نه دوتلو وروسته چيرې تللې وې او دا چې نن سبا ګنګا په څه حال کې او چيرې ده .

دشيرشاه سورې دوينا سره خواص خان بيرته په خپل ځاې کې کيناست ، بيا شيرشاه سوري هغه راغلې ساتونکې ته مخ کړ او ورته يې وويل چې: د اوما نومې نجلۍ نوم چې تا واخست ،هغه سمدستي زما خيمې ته را وړه. هغه ساتونکې بيرون ولاړ او د لږځنډ نه وروسته بيرته د اوما سره يو ځاې راغې. شيرشاه سوري اوما ته حکم وکړ تر څو دهغه تر مخه کيني ، اوما چپ چاپ په ډيره کراره توګه مخته ورغله او دشيرشاه سوري تر مخ کيناسته ، خواص خان ورته وکتل اوبيا يې تر ې وپوښتل ، زما خورجانې !ته څنګه يې ، اوما بې چاره ورته د شکونو او شکايت په‌توګه په ژړغونې اواز سره وويل چې:

خواص خانه !تا خو ماته خور ويلې و ، نوبيا ته څه ډول ورور يې چې دخپلې خور خبر هم نه شې اخستلې. خواص خان ورته مخ کړ چې: ګوره !ګيلې قصې به وروسته کوو ، خو دا را ته ووايه چې ته او ګنګا چې زما دحويلۍ څخه ووتلئ نو بيا تا سې دواړه چيرې ولاړئ. په ځواب کې ورته اوما د ډير فکر او سوچ وروسته وويل چې: ګوره خواص خانه ! زما اود ګنګا د مظلوميت داستانونه ډير اوږده او دعبرته ډک دي ، هغه وخت چې اقا شيرشاه سوری ګنګا تاته د يوې وينځې په توګه دروسپارله نو هغه وخت زه ډيره خوشحاله وم ، ما فکر کاوه چې اوس به ته ګنګا دخپل ژوند ملګرې و ګرځوې. او زه به هم ستاسې ددواړو تر څنګ دلته اوسيږم او ارام ژوند به ترسره

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوم. ځکه چې تا ماته خپله خور ویلې و. خو ستا په خاطر زماد ټولو هیلو غوټۍ مړاوې شوې، تا ګنګا دنظره وغورځوله حال دا چې ددې نه مخته تا ګنګا دخپل ځان له پاره خوښوله اودهغې سره دې ډېره زیاته مینه اومحبت کاوه. هغه بیچاره بیا بیا ستا ځای ته راغله او منت او زاري یې درته وکړې اوښېنه یې درنه وغوښتله، ان تر دې چې ستا پښو ته درو غورزیده، لاسونه یې درته جوړ کړل، منتونه یې درته وکړل اودخپلو غلطیو په اړه یې در څخه عفوه و غوښته، خو تا هر ځل دهغې دغه عذر او زاري په ډېره سپکه توګه مسترد کړه، په دې اساس هغه ستا دحویلۍ څخه ووتله او زه یې هم د خپله ځانه سره را وویستلم.

ګوره خواص خانه وروره ! ما خو د ګنګا سره د یوې وینځې په څیر د خپل عمر زیاته برخه تیره کړې ده، دهغه کړچار، خوې او عادت مې ډېر خوښیږي، اوبیا دخپل مور اوپلار د مړینې وروسته خو دهغې ځآنته پریښول په کار نه و. هغه دخپل ښایست، اوځوانۍ له اړخه هم د ټولنې د اوباشو ځوانانو له خوا تر تهدید لاندې ده نوپه دې خاطر زه هم د هغې سره یو ځای ولاړم.

خواص خانه وروره ! مونږ ځکه ته په دې مسئله باندې خبر نه کړې چې تا دګنګا سره نه کومه مینه درلوده اونه کومه همدردي. زه او ګنګا هملته په رهتاس کې ستا دحویلۍ څخه د تللو وروسته دګنګا د یوه خپلوان کور ته ولاړو. مونږ هلته په یوه ډول پناه واخسته. د ګنګا او زما اراده دا وه چې مونږ به هملته د ژوندانه تر اخري ورځو پورې خپلې شپې سبا کوو. ما ګنګا ته دا هم وویلې چې څرنګه چې هغه ډېره ښکلې ده، ښایسته نو هر څوک غواړي چې هغه دخپل ژوند ملګرې کړي خو هغې ویل چې هغه سوګند کړې چې هغې په خپل ژوند کې یواځې اویوا ځې د یوه کس سره د زړه له کومې مینه کړې او هغه کس خواص خان دی. نوپه دې خاطر اوس هغه د خواص خان نه پرته بل څوک دخپل میړه په بڼه لیدو ته تیاره نه ده. ګوره خواص خانه ! زه به تاته دا هم ډاګیزه کړم چې ګنګا بېچاره ستا په یاد کې اوستا په بیلتون کې ټوله شپه بې خوبه وی او ژاړي. که څه هم ما هغې ته ډېره تسلي او ډاډ ورکړې خو دهغې په حال باندې رحم کول په کار دي. ستا دحویلۍ نه دوتلو وروسته چې مونږ دګنګا دکوم خپلوا ن کره پناه اخستې وه نو هلته خو مونږ یو څو ورځې په ارامۍ سره تیرې کړې خو دهغې وروسته مونږ د ستونزو او مسکلاتو لاري پرانستل شوې او بدنامیو اوبدبختیو یو توپان زمونږ تر مخ را پورته شو، دهغې په دې خبره خواص خان ترې سمدستي وپوښتل چې:

ستا او دګنګا له پاره څه ډول توپانونه را مخته شول؟ په ځواب کې یې ورته اوما وویلې چې:

خواص خانه وروره ! ګنګا زما سره یو ځای دخپل دوست په کور کې پناه اخستې وه، خو هغوې یو ځوان زوې درلود، کله چې هغه د ګنګا ښایست او ښکلتیا وکتله نو هغه په دوو پښو و دریده. حال دا چې هغه ددې نه مخته هم ګنګا د شهزادګۍ په بڼه کې کتلې وه خو به هغه وخت کې هغه دګنګا په لور د سترګو دپورته کولو جرأت هم نه شو کولې. هغه په دې پوهیده چې که چیرې د شهزادګۍ په لور سترګې پورته کړي نو د سختې سزا سره به مخ شي. خو کله چې ګنګا د یوې بې اسرې، مجبورې، او بې کوره پیغلې په څیر د هغوې کره پناه واخسته نو بیا دغه ځوان هم خپل ځان جوړاوه اوپه ګنګا کې به یې سترګې ور ټومبلې وې. هغه خپل مور او پلار ته هم ویل چې غواړي ګنګا خپله کړي.

خو خواص خانه وروره ! ګنګا دهغه ځوان مور و پلار ته دا ډاګیزه کړې ده چې دهغې د سویمبر مقابلې تر سره شوي دي اوکوم چا چې دهغې د سویمبر مقابلې ګټلې دی اوس هغه دهمغه کس سره ډېره زیاته مینه اومحبت کوي او دهغه کس نوم خواص خان دی. ګنګا په خپلو خبرو کې دا هم ډاګیزه کړې ده چې د څو نا ببره حالاتو په خاطر هغه دخواص خان څخه لرې او سیږي او که نه هغه دخواص خان سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوخواص خان دهغې سره ډيره زياته مينه لري او ډير ژر به هغه دخواص خان سره د واده کولو له پاره دهغه ځاي ته ورستنه شي. هغې دهمدې ډول خبرو په ځرګندولو سره غوښتل دهغوې د لاسو څخه ځان خوندي و ساتي او هم يې دهغوې زوې ته دا ځرګندوله تر څو په زور باندې دهغې دخپلولو هڅې و نه کړي. ګنګا بې چاره ستا نوم په دې خاطر اخلي چې هلته د رهتاس په خلکو کې ستا دنامه سره ويره او دهشت خپور شوې دې ، او رهتاس خلک تا د شيرشاه سوری د ستر سالار په څير پيژني نو ګنګا په همدې خاطر چې دخلکو د شرنه يې ځان ساتلي وي ستا نوم بيا بيا استعمالوي، او خلکو ته دا ډاګيزه کوي چې که چيرې هر څوک په ګنګا باندې زور زياتې وکړی نو د خواص خان دلاسو څخه خوندی نه شې پاته کيدې. دهغه وخته چې ګنګا هغوې ته ستا نوم اخستې نو هغوې بيچاره ګان هم غلې شوې دې ، خو هغه هلک چې د ګنګا سره بې حده مينه او محبت کوي او د ګنګا د ښکلا اوښايست څخه ډير زيات اغيزمن شوې دې په هر صورت غواړې دګنګا نژديکت ځانته پيدا کړي ، هغه دا اراده هم کړې وه چې که چيرې ګنګا هغه ته په دوديزه توګه ورنکړل شي نوبيا به هغه د ګنګا په بې ابرو اوبې عزته کولو هم تم نه شي.

ګوره خواص خانه ! ددې ځوان د ارادو اونيت په کتلو سره ګنګا ډيره انديښمنه شوې ده. په دې اساس مونږ بيا د ګنګا د دې خپلوان دکوره را ووتلو او يوې بلې حويلۍ ته منتقل شوو. ددې حويلۍ اوسيدونکې هم دګنګا پخوانې خپلوان دي خو بيا ګنګا ته هلته هم ډيرپاته کيدل په برخه نه شول ، ځکه هغه ځوان خبر شو چې ګنګا دلته پناه اخستې ده نو هغه د خپلو څو کسو اوباشو ملګرو سره يو ځاې دګنګا د تر لاسه کولو له پاره دې حويلۍ ته راغې او ګنګا ته يې هر ډول ګواښونه کول پيل کړل. هغوې ورته وويل چې ګنګا بايد په هر صورت چې کيدې شی ددې ځوان سره دې واده وکړی ا و که نه په زوريې ددې ځايه اخلو اويا يې دې دخپلو وژلو انتظار وکړي. مونږدلته په دې حويلۍ کې هم يوڅو شپې په ديرې بې خوندۍ سره تيرې کړې ، ان تر دې چې ګنګا اراده وکړه چې خپل ځان ووژني او په دې ترتيب د ژوند د ستونزو څخه ځان خلاص کړي.

تر دې ځايه دخبرو پورې د اوما اواز نور کيناست. دهغې په سترګو کې اوښکې راغلې ، تر لږه وخته پورې يې ځان سنبال کړې و ، دهغې ددې حال په کتلو سره خواص خان هم ډير عمګين شوې و ، دلږ څه خاموشۍ او سکوت نه وروسته اوما يو ځل بيا وويل چې:

زما خواص خانه وروره ! هغه وخت چې شهزادګۍ ګنګا د ځان وژلو اراده وکړه نو ما ورته وويل چې ته به په هيڅ توګه ځان نه وژنې.ما هغې ته مشوره ورکړه چې ددې ټولو ستونزو اومشکلاتو د حل لاره داده چې زه اوهغه بيرته ولاړې شو او هلته دخواص خان حويلۍ کې و اوسيږو. ځکه چې په دې حويلۍ کې ساتونکې شته ، او بيا مو هلته اوباشان نه شې تنګولې. ګنګا هلته ستا حويلۍ ته د ورتللو له پاره تياره نه وه ، هغې ويل چې ځرنګه چې خواص خان له ماسره د زړه له کومې نفرت کوي نو که چيرې هغه خبر شي چې زه بيرته دهغه حويلۍ ته را ستنه شوې يم نو ما به ډيره بې عزته اوذليله کړي اوبيرته به مې دخپلې حويلۍ څخه را وکاږي. خو ما ورته ضمانت ورکړ چې له ماسره ولاړه شه اوهملته اوسه ، اودا چې خواص خان ته به زه ووايم تر څو له تاسره بد سلوک و نه کړي. ګوره خواص خانه وروره ! اوس يې نو که ته ښه ګڼې اويا بده. ما ستا څخه د اجازې اخستلو پرته ګنګا ستا حويلۍ ته راوستې ده ، زه دهغې سره څو ورځې هملته پاته شوم.او هغې ته مې ډاډ او اطمينان ورکړ ، اوس ما هغې ته ويلي دې چې زه ځم او دخواص خان سره وينم تر څو ددې ستونزې له پاره د حل لاره پيدا کړم. خواص خانه وروه ! تا خو ماته خور ويلي دې نو دخور په ښه چې زه تاته کومه خبره کوم هغه په حقيت ولاړه او ستا په خير ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خواص خانه وروره ! د ګنګا په څیر ښکلې اوښایسته پیغله به تاته په بل ځای کې تر لاسه نه شي. په دې کې شک نه شته چې په پیلامه کې هغې له تا سره ناروا سلوک کړې و خو د هغې په ځواب کې تا هم د هغې سره یو ځل نه بیابیا ناروا سلوک کړې دې اوبیا د ټولو ستره خبره دا چې هغه ستا په پښو کې پریوته. هغه د شهزادګۍ په څیر څو ځلې له تا څخه بښنه وغوښتله. زما وروره ! زما هیله داده ، داسې وګڼه چې یوه خور ستا تر مخه لاسونه غوځوي چې ګنګا ته بښنه وکړه ، ځکه چې هغه د زړه له کومې تا دخپل ژوند ملګرې کول غواړي ، هغې اراده کړې ده چې د خواص خان په انتظار کې به د ژوند ټولې شپې سبا کوي ، په دې خاطر ، زما وروره ! زه یو ځل بیا له تا غواړم چې د ګنګا خطاوې وبښې اودهغې سره پخلا شې ، یووخت داسې و چې تا د زړه له کومې هغه دخپل ځان له پاره غوښتله ،هغه دې خوښوله ، لیکن اوس هغه بیچاره ، در په در ټکرې خوري ، که چیرې ته کله هم دهغې دا حالت ووینې نو زړه به دې پرې وسوځي. دهغې وجود په پیوندي اوشکیدلو کالیو کې را پټ شوې دې. خواص خانه وروه ! ددې نه مخته چې هر چا شهزادګۍ ګنګا د شهزادګۍ په کالیو کې کتلې وه،نو که چیرې هغوې هغه په اوسني حال کې ووینې نو د اغیز پرته به پاتې نه شي. نو په دې اساس یو ځل بیا له تا هیله لرم چې ته دهغې سره خپل خفګان ختم کړه ، په خپله رهتاس ته ولاړ شه او هغه له ځانه سره پخلا کړه اوبیا یې له ځانه سره همد لته لښکر ته راوړه اوکه نه یاد ساته چې دهغې بیچاره عزت او ناموس په رهتاس کې خوندي نه پاتې کیږي ، دلته له تا سره به په لشکر کې د اوسیدو په وخت کې لږ تر لږه خپل ځان خوندي احساسوي. اوبیا هر وخت چې ته وغواړې دخپل ژوند ملګرې یې ګرځولې شې.

اوما تر دې ځایه دخبرو کولو وروسته خاموشه شوه ، خواص خان هم دڅه ویلو پرته په پوره سوچ او فکر کې ډوب ناست و ، په همدې وخت کې شیرشاه سوری په ډیر غور سره د خواص خان په لورې وکتل اوبیا یې ورته وویل چې :

خواص خان زویه ! هغه څه چې اوما وویل ټول سهي دي. ګوره زویه ! په مینه اومحبت کې ښکته پورته خامخا راپیدا کیږي ، که چیرې یو وخت ګنګا له تا سره ناروا سلوک کړې و نوبیا خو هغې بیچارګۍ دبښنې له پاره ستا پښې ونیولې. په دې خاطر زه تا ته د یوه زوې په څیر مشوره درکوم چې: هر هغه څه چې اوما درته وویل پر همغې عمل وکړه ، ګوره زویه ! اوس چې ګنګا ستا په خاطر ټول عمر د واده د نه کولو کوم هوډ کړې دې او ستا یادونه یې د سینې سره نیولې او خپلې شپې پرې سبا کوي نو زه پوهیږم ، زویه ، چې که په دې وخت کې ته دهغې سره پخلا نه شې نودا خو به ستا له لورې ډیر تیرې وې. زه غواړم چې ته همدا نن ددې ځایه درهتاس په لور ولاړ شې اودهغه ځایه ګنګا دخپله ځآنه سره دلته راوړې. ترڅو هغه همدلته په لشکر کې د ښځو په خیمو کې قیام وکړي نوبیا دا تا پورې ده چې څه وخت چې غواړې دهغې سره واده وکړې او خپله دژوند ملګرې یې و ګرځوې اوخپلې خیمې ته یې راوړې. اوکله چې د جنګونو دا لړۍ پای ته ورسیږي نو ته دهغې سره په تل پاتې توګه په یوه ښه محل کې ژوند وکړې، زویه ، ایا زما په خبرو باندې کومه نیوکه لرې ؟

خواص خان غوښتل په ځواب کې څه ووای چې اوما پرې خوله را خلاصه کړه او ورته یې وویل چې: خواص خانه وروره ! له ما څخه یوخبره چې باید درته مې کړې وې ، هیره شوې وه ،حال دا چې هغه ډیره با ارزښته خبره ده اوهغه دا چې ګنګا اوس اسلام قبول کړې دې او مسلمانه ده. هغه د هندوانو درم پریښې دې. اوما ددې څرګندونو په اساس خواص خان ټکان شانته وخوړ داوما لورې ته یې وکتل اوبیا یې په پریکنده توګه وویل چې:

ګوره اوما ! زه ستا خبرې منم او رهتاس ته دتللو له پاره تیار یم اودې ته هم تیار یم چې ګنګا دهغه ځآیه له ځانه سره دلته لښکر ته راوړم خو زه تاسې ته د هر څه دمخه دا خبره کول غواړم چې ما دخپل ځان له پاره یوه بله پیغله انتخاب کړې ده چې ګیتا نومیږي ، هغه به ډیروخت هلته په رهتاس کې زما حویلۍ ته دخیر غوښتلو په خاطر را تلله ، ما هغه دهمدې خیرغوښتلو په وخت کې وپیژندله ، اوس

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه ما خوښوي او زه یې هم د زړه له کومې خوښوم ،بیا کله چې زه دخپل لښکر سره دی لورې ته راغلم نو دا دهغه بد قسمتي وه چې دمهارت عسکرو هغه د زیارت دلنګرځای څخه راوتښوله او دمهارت هستونګنځي ته یې له ځانه سره راوړه. خو یو ځل بیا دا دهغې خوش قسمتي وه چې په همدې ورځو کې ما مهارت په دې هستونګنځي باندې حمله وکړه او هغه مې دهغوی د لاسو څخه ازاده کړه. اوس دغه ګیتانو مې نجلۍ همدلته په لشکر کې له ما سره او سیږي او ما هوډ کړی چې هغه به دخپل ژوند ملګرې ګرځوم. خو ګیتا دخپل کوم کار په لړ کې سوګند یاد کړې دې چې تر څو چې هغه کار یې و نه شي نو هغه به زما تر مخه دخپله مخه نقاب نه لرې کوي. ګوره او ما خورې ! ما تر ننه پورې د ګیتا مخ او څیره نه ده کتلې خو دهغې جسماني جوړښت وایي چې هغه تازه پیغله اودښه ښکلا اوښایست خاونده ده. خو که چیرې هغه ښکلتیا و نه لری نو بیا هم ما دهغې سره د واده کولو له پاره هوډ کړې دې.

ګوره او ما ! زه خو به د ګنګا سره خپل خفګان ختم کړم او دخپل ژوند ملګرې به یې هم وګرځوم ، خو ایا هغه به ما سره دګیتا موجودیت ومني .ګوره او ما ! که چیرې ګنګا ، ګیتا زما د ښځې په څیر له ما سره ونه مني نو زه تاته دا خبره د همدا اوسه ډاګیزه کوم چې بیا به زه دګنګا سره واده نه کوم. ځکه چې زه ګیتا ته په ګنګا باندې غوره والې ورکوم. دهغه په دې خبره اوما ځواب ورکړ او ورته یې وویل چې :

خواص خانه وروره ! زه تاته ډاډ درکوم چې ګنګا به ستا دغه دویمه ښځه په هرصورت مني ، هغې ته به ستا په دویم واده باندې هیڅ ډول اعتراض نه وي.خو ایا زه دا پوښتلې شم چې که چیرې ګیتا ستا دا کار خوښ نه کړي چې ته دې دګنګا سره هم واده وکړې نو بیا ؟ خواص خان ورته د لږ څه فکر کولو وروسته وویل چې:

ګوره او ما ! زه به په دې لړ کې د ګیتا سره خبرې وکړم او هغه به دې ته تیاره کړم چې هغه دې ګنګا هم زما دښځې په توګه له ما سره قبوله کړي ،او زه هیلمن یم چې ګیتا به زما په دې خبره باندې کومه نیوکه ونه کړي ځکه چې هغه ډیر غمځپلې پیغله ده او زه دهغې څخه همدا سې هیله کوم چې هغه به زما په هیڅ دا ډول اقدام باندې اعتراض و نه کړي.

د خواص خان په دې خبرو باندې شیرشاه سوری او اوما دواړه ډیر خوشحاله شول ، بیا ورته شیرشاه سوری وویل چې: خواص خانه زویه ! تا په خپله دې خبره زه ډیر خوشحاله کړم ، اوس ته ډیر ژر څوکسه وسلوال کسان له ځانه سره واخله اورهتاس ته ولاړ شه ،اوما لورې ! ته هم غواړې چې دهغه سره یوځای ولاړه شې؟ اوما په تیزۍ سره ځواب ورکړ او ورته یې وویل چې: هو ! اقا ! زه هم غواړم دخواص خان سره ملګرتوب وکړم ، او دګنګا په را خستلو سره به بیرته دې لورې ته راشم او دلته به د ګنګا سره یو ځای و اوسیږم .دهغې په دې خبره شیرشاه سوري ورته وویل چې: ګوره اوما لوري ، کله چې ته ګنګا له ځانه سره دلته راوړې نو بیا به ستا واده هم دخپل لښکر دکوم سالار سره وکړم ، تر څو ته هم دخپل ژوند باته ورځې په خوشحالۍ سره تیرې کړې . په دې وخت کې اوما نوې موضوع ته مخه کړه او ویې ویل چې:

خواص خانه وروره ! زه مخته د لښکرو دښځو ځای ته تللې وم ، هلته مې لږه دمه وکړه او ډوډۍ مې هم وخوړه ، ما هلته د ګیتانو مې نجلۍ سره هم وکتل ،هغه هر وخت خپل مخ په نقاب کې پټ ساتي ، ما د هغې سره خبرې هم وکړې ، ما ته خودا سې بریښي چې هغه ډیره دپراخې سینې خاونده او د ښه کرچار مالکه ده . ښایسته هم ده . زه هیلمنه یم چې هغه به ګنګا د خپلې بنې په څیر قبوله کړي ، داوما په

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې خبره خواص خان په حیرانتیا سره دهغې لورې ته وکتل اوترې وېې وپوښتل چې : ایا دهغې سره دې د ګنګا په اړه هم خبرې وکړې ؟ هغې ورته وویل چې زه به ددې ځایه دبیرته ستنیدو په وخت کې دهغې سره دګنګا په اړه تفصیلي خبرې کوم.

هلته په خیمه کې تر یوه وخته پورې چپه چپتیا وه ، خو د لږ ځنډ وروسته خواص خان په خوشحاله طبعه وویل چې: ګوره اوما خورې !د ګیتا سره دتفصیلي خبرو وروسته ، هغې ته وو ایه چې هغه دې زما خیمې ته یوځل راشي ترڅو زه هم ورسره په همدې لړ کې خبرې وکړم. دهغې سره د خبرو وروسته به بیا زه له تا سره یو ځاې د ګنګا درا وستلو په خاطر رهتاس ته ولاړشم ، اوما سمد ستي دخپله ځایه پورته شوه او ویې ویل چې : زه به اوس د لښکر د ښځو تمځاې ته ورشم، هلته به زه د ګیتا سره تفصیلي خبرې وکړم، دهغې وروسته به ،خواص خانه وروره ، زه ګیتا ستا دخیمې په لور درولیږم. ددې خبرې سره سم اوما دخپله ځایه پورته شوه او د شیرشاه سورې د خیمې څخه بیرون ووتله

داوما د تللو وروسته شیرشاه سورى خواص خان ته مخ کړ او ورته یې وویل چې: خواص خانه زویه !ته اوس خپلې خیمې ته ولاړ شه او د رهتاس په لور د خپل کوچ له پاره ځان تیار کړه خو زما دا خبره په یاد ساته چې د رهتاس څخه به ژر بیرته را ستنیږې ، ځکه چې مونږ باید دهمایون پر خلاف اخري ځپونکې وار له پاره ځان تیار کړو ، خواص خان دخپله ځایه پورته شو او ویې ویل چې : ته اندیښنه مه کوه ، زه به دګیتا سره دتفصیلي خبرو وروسته ددې ځایه رهتاس ته ځم او بیرته به ډیر ژر خپل لشکر ته را ستنیږم. شیرشاه سورى ورته وویل چې: خواص خانه ، رهتاس د تللو تر مخه له ما سره یو ځل ووینه. ځکه زه غواړم د ګنګا له پاره څه شیان ور ولیږم. خو ګوره ، اوس چې دې د ګنګا سره خپله ناخوښې پاې ته رسولې ده او دهغې سره د واده له پاره هم تیار شوې یې ، نو ددې له مخې ګنګا زما لور ده ، په دې خاطر زه څه شیان ور لیږم چې هغه پرې خوشحاله شي . د شیرشاه سورى په دې خبرو خواص خان هم ډیر خوښ شو ،مسکې شو او بیا هغه هم دشیرشاه سورى دخیمې څخه بیرون ووت.

اوما د لږ څه درنګ نه وروسته د ګنګا خیمې ته ورغله ، ګنګا دهغې په کتلو سره دخپله ځایه را پورته شوه ،تر څنګ یې نیرمل هم را پورته شوې وه . دا سې څرګندیده چې ګنګا او نیرمل دواړه د ډیره وخته په ډیره ناارامۍ سره د اوما د بیرته ورتللو انتظار کاوه .ګنګا مخته ورغله او اوما یې له لاسه و نیوله ، په خپل څنګ کې یې کینوله او بیا یې ترې و پوښتل چې: اوما خورې !دخواص خان سره دې په څه اړه خبرې وکړې که لږ څه احوال را کړې. په ځواب کې ورته ټول هغه څه چې دشیرشاه سورى په خیمه کې تیر شوې په تفصیل سره وویل ، په دې خبرو باندې ګنګا دومره خوشحاله شوه چې هغې لکه د لیونیو په څیر اوما په خپله غیږه کې را ونغاړله. هغه یې په خوله او مخ باندې ښکل کړه او بیا یې ورته وویل چې اوما خورې !تا خو زما ټولې ستونزې اسانه کړې ، نو که چیرې د ګنګا په بڼه له ما څخه خواص خان خوشحاله شي او را سره پخلا شي اوما دخپل ژوند ملګرې کړي نو بیا به ، اوما خورې ! زه و پوهیږم چې ما په خپل ژوند کې هیڅ هم دلاسه نه دې ورکړې. ما ته به ډاګیزه شي چې زما د ارام او ډاډمن ژوند ورځې په پیلید و دي او زما دهجر ، بیلتون او فراقت شپې او ورځې په ختمید و دي .

د ګنګا د خوشحالیو او بیا دهغې دخبرو دخلاصیدو وروسته اوما دخبرو لړۍ پیل کړه او ویې ویل چې : ګوره ګنګا خورې ! په دې لړ کې پخپله شیرشاه سورى ډیر زیات ښه کړچار تر سره کړې دې ، شیرشاه سورى زما په شتون کې خواص خان ته د ګنګا دومره ستاینه کړې چې زما په آن کې هم نه راتله او خواص خان ته یې وویل چې دګنګا سره خپله ناخوښې پاې ته ورسوي او دهغه دخپل ژوند ملګرې کړي ، دا سې څرګندیږي ، ګنګا خورې ! لکه چې ستا او دشیرشاه سورى تر منځه په دې اړه پخوا هم څه پریکنده خبرې شوې وې. دهغې

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې خبرو باندې ګنګا وویل چې: ګوره اوما خورې ! په دې لړ کې چن نن شیرشاه سوري خواص خان خپلې خیمې ته ورغوښتې و ، دا ټوله خبره مونږ مخته پخه کړې وه . هغه ساتونکې چې ته یې له ځانه سره را وړې وې دهغوې د ډلې څخه یې یو کس ته دلته د ښځو تمځای ته راوستې اوبل یې نیغ ولاړ او شیرشاه سوري ته یې ستا د راتلو خبر ورکړ . نوپه دې اساس شیرشاه سوری هم سمدستې خواص خان خپلې خیمې ته را وباله . اوما خورجانې ! زه خو ستا ډیره ډیره مننه کوم چې دخواص خان تر مخه دې زما دمظلومیت داستان په ډیره ښه توګه بیان کړې دې. دهغې په دې خبره اوما لږ څه اندیښمنه غوندې شوه او ورته یې وویل چې:

ګوره ګنګا ! ایا څه شکیدلې اوپیوندي کالې له ځانه سره لرې ؟ ګنګا په زوره زوره وخندل او ورته یې وویل چې: که نه وي هم ، نو څه کالې به و شکوو او له ځانه سره به یې یوسو . څه خبره ده ، ته څه ویل غواړې؟ اوما ورته وویل چې: ما دخبرو په دوران کې خواص خان ته وویل چې: ګنګا هلته ستا په حویلۍ کی تم شوې ده ، خو دومره بې وسې او مظلومه ده چې پخوانۍ پیوندي او شکیدلې کالی یې په ځان کې دی، دهغې په دې خبره ګنګا په خندا شوه او ویې ویل چې:ته اندیښنه مه کوه ، زه به دداسې کالیو د تر لاسه کولو له پاره هم انتظام وکړم. بیا یې ورته وویل چې: که چیرې همداسې ده ، نوبیا خو ورځه اودخواص خیمې ته ولاړه شه.ځکه کله چې زه د شیرشاه سوری دخیمې څخه بیرون را وتلم نو خواص خان راته وویل چې ګیتا دهغه خیمې ته ورولیږم ، تر څو هغه له تاسره خبرې اترې وکړې.

ګنګا سمدستې دخپله ځایه پورته شوه اوخپل وجود یې په سپین څادر کې را وپوښه ،مخ یې هم په نقاب کې را ونغاړه بیا یې نیرمل ته مخ کړ او ورته یې وویل چې : نیرمل ، زما ډیرې ښې مورجانې ! زما دکالیو څخه کومه زړه جوړه وګوره او هغه وشکوه اوبیا ورته پیوندونه ولګوه ، خو دا کار باید دخواص خان دخیمې څخه زما دراستنیدو پورې تر سره شوې وي. ددې خبرې سره سم ګنګا دخواص خان دخیمې په لور روان شوه.

په سپین لباس کې را پوښل شوې او په نقاب کې را نغاړل شوې ګنګا چې کله د خواص خان دخیمې دروازې ته روسیده نو په ډیره نرمه او خوږه ژبه یې خواص خان ته وویل چې: تا زه دلته رابللې یم. خواص خان ورته په خندا کې وویل چې هو !ګیتا !ماته دلته رابللې یې. راځه دلته نژدې راشه او زما تر څنګ کینه . ګنګا پرته له ځنډه ورمخته شوه او د خواص خان مخې ته کیناسته . خو پخوا تر دې چې خواص خان په خبرو پیل وکړي ګنګا ورته وویل چې:

لږه شیبه وړاندې لښکر ته یوه نجلۍ راغلې وه چې اوما نومیده ، هغې هلته دښځو په تمځای کې ستا په اړه پوښتل ، نو په دې خاطر ما ورسره اړیکه ونیوله اوبیا مې خپلې خیمې ته یوړه ،هغې ماته دخبرو په دوران کې وویل چې تا هغه دخپلې خور په څیر منلې ده. نو په دې خاطر ما هغه له تاسره د کتلو له پاره د یوه ساتونکې په لارښوونه ستا خیمې ته دروا ستوله ، زما په آند چې ته هغه وخت په خیمه کې نه وې ،او دشیرشاه سوری خیمې ته ورغلې وې. اوبیا هغې هملته له تاسره کتلې دي. کله چې هغه بیرته زما خیمې ته راستنه شوه نو ماته یې پیغام راکړ چې تا له ماسره څه خبره لرې. ددې تر څنګ هغې ماته د رهتاس د شهزادګۍ ګنګا په اړه هم یو لوې داستان بیان کړ. اوس راته ووایه چې ته ماته څه ویل غواړې ؟ په ځواب کې ورته خواص خان د لږ څه فکر او غور وروسته وویل چې:

ګوره ګیتا ! په دې کې هیڅ شک نه شته چې ته زما ډیره زیاته خوښیږې ، زه له تاسره مینه کوم ، اوغواړم تا د خپل راتلونکې ژوند ملګرې کړم. په دې اړه ته څه فکر کوئ؟ دهغه په دې خبره ګنګا ورټوپ کړ اوورته یې وویل چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې لړ کې خو زما خوب همدا دی چې زه له تاسره مینه لرم ، تا خوښوم او غواړم همته زما د ژوند ملګرې اوسې ، دا چې په دې لړ کې به ستا آند څه ډول وي ، زه نه یم خبره . دګنګا په دې بې باکانه خبرو باندې خواص خان د زړه له کومې وخندل و بیا یې ورته وویل چې :

ګوره ګیتا جانې ! اوما به تاته ویلي وی چې د ګنګا سره زما لیدنه په کومو حالاتو کې شوې وه ،ګیتا یې خبره پرې کړه او ورته یې وویل چې هو ! اوما ماته ټوله خبره په پوره تفصیل سره کړې ده . دا چې په لښکر کې د شاملید و تر مخه تا دګنګا سره مینه کوله خو هغې ناپوهه نجلۍ ته ونه منلې . خو وروسته چې تا دهغې د سویمبر مقابلې وکټلې نو بیا هغې ته دخپلې غلطۍ احساس پیدا شو اود زړه له کومې یې له تاسره مینه پیدا کړه خو تا خو ځله تیرې کړې او هغه دې دخپله ځایه په عزتۍ سره شړلې ده او د مینې په ځای ورڅخه کرکه څرګنده کړې ده . خو اوس هغه ګنګا چې یو وخت شهزادګۍ وه ، اوس په رهتاس کې د ذلت او خوارۍ شپې او ورځې سبا کوي ، زما په خیال چې اوما به له تاسره همدا خبرې کړې وی او له تا څخه به یې غوښتې وي چې ته ګنګا را خپله کړه ، تا غوښتل همدا خبره ماته وکړې که نه ؟ خواص خان ورته په ډیر غور سره وکتل او ورته یې وویل چې : هو ! ما له تاسره همدا ډول خبرې کول غوښتل او تر څنګ می یې دا هم ویل چې که چیرې زه ګنګا له تاسره یو ځای خپله ښځه وګرځوم نو ایا ته به په دې لړ کې کوم اعتراض ولرې؟ خو په دې لړ کې زه یو شرط ږدم او هغه دا چې زه به لمړۍ له تاسره واده کوم او بیا به دګنګا سره .

دخواص خان په دې خبرو باندې ګنګا په مصنوعي توګه خپل سر زوړند کړ او تر لږه ځنډه پورې په فکر کې ډوبه شوه او بیا یې وویل چې : ګوره خواص خان ! زما محبوبه ! زه په دې لړ کې د ډیر پراخه زړه او سینې خاونده یم . زه خو هسې هم ستا ممنونه او مشکوره یم چې تا ماته دلته پناه راکړې ده ، زه خو هغه بې وسه اومجبوره پیغله وم چې دخپل تریخ ژوند هره ګړۍ مې د رهتاس په لنګرځای کې تیروله . دا خو زما بخت و چې دخیر غوښتلو په وخت کې مې له تاسره اشنایي پیدا شوه ، تا له ماسره ډیره نیکه رویه وکړه ، پر ما دې رحم وکړ . خواص خانه ! زه هغه نجلۍ یم چې په خپل ژوند کې مې له تا پرته د بل چا سره مینه او محبت نه دې کړې ، زه په دې ویاړم چې زه دخواص خان په څیر د یوه ځوان ښځه کیږم . تر هغوې چې دګنګا پورې اړه لري نو زما په آند چې ګنګا له ما څخه زیاته ستا دمینې وړتیا لری ، ځکه چې ما خپل ژوند د زیارت په لنګرځای کې دخیر خیرات په غوښتلو تیراوه او په دې ترتیب مې له تاسره اړیکې پیدا شول خو دګنګا معامله بلکل بدله ده . تا دهغې د سویمبر مقابلې ګټلې دي نو په دې خاطر ګنګا زما څخه زیاته حقداره ده . نو په دې خاطر ، خواص خانه ، که ته زما سره یو ځای ګنګا هم دخپل ژوند ملګرې وګرځوې نو په خدای سوګند ، چې ماته به هیڅ ډول خفګان را پیدا نه شي . بلکه زه به ډیره خوشحاله شم او زه به په دې هم ویاړم چې زما دمیړه خواص خان یوه ښځه یو وخت درهتاس شهزادګۍ وه .

دګیتا ددې خبرو په اوریدو سره خواص خان دومره خوشحاله شو چې تر یوه وخته پورې یې او از دخولې نه راووت .بیا یې خپل ځان کنترول کړ او ویې ویل چې :

په خدای سوګند ګیتا ! چې زما له تا څخه په دې اړه دهمدا سې ځواب راکولو هیله وه . ته په رښتیا هم ډیره پراخ زړه او د پراخې سینې خاوند وختلې ، ګیتا واوره ! زه همدا نن دخپلو څو کسو ساتونکو سره یو ځای درهتاس په لور ورځم ترڅو ګنګا هغه ځایه راوکاږم او دلته یې لشکر ته له ځانه سره راوړم. په دې خبره ورته ګیتا وویل چې : تاسې ضرور ولاړشئ خو زما یوه خبره په یاد لره ، خواص خان ورته سمدستي وویل چې هغه څه ؟ګنګا ورته وویل چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

لمړی دا چې ته به هلته په رهتاس کې او ړود نه پاته کیږې. زه به په ډیره نا ارامه توګه ستا د بیرته راستنیدو له پاره انتظار کوم ،بله دا چې ګنګا به دلته د راوستلو نه وروسته په خپله خیمه کې نه ساتې بلکه هلته به یې زما خیمې ته رالیږې. تر څو له تاسره د واده کولو نه مخته مونږ دواړه خویندې په خپلو منځو کې په خوې بوې بلدې شو. دهغې په دې خبرو باندې خواص خان په خندا شو او ویې ویل چې: ته په دې اړه اندیښنه مه کوه ، ګوره ګیتا ! زه او ما هم د خپله ځانه سره بوځم ، کله چې ګنګا دلته راوړم نو هغه به دا وما سره یو ځاې نیغه ستا خیمې ته درشي. زه به ګنګا ته هم دا ډآګیزه کړم چې: تر یوه وخته پورې به ته او ګیتا دواړه یو ځاې و اوسیږئ، او کله چې دګیتا د مخ څخه دهغې د سوګند دپوره کیدو وروسته نقاب لرې کړل شي نو تر ټولو لمړی به زه دګیتا سره واده کوم اوبیا د ګنګا سره. نور ووایه ، که څه ویل غواړې ؟ګنګا ورته په ډیره خوشحالۍ سره وویل چې ، اوس نو نور څه ویل نه غواړم. بس ، اوس به زه ستا د تللو نه وروسته ستا د بیرته راستنیدو په انتظار کې ساعتونه او ورځې شمارم.ددې خبرې سره سم ګنګا دخپله ځایه راپورته شوه او ویې ویل چې: ماته اجازه ده چې زه ولاړه شم. خواص خان ورته وویل چې هو ! ګیتا ، ته تللې شې. خو اوما را ته را ولیږه تر څو زه دهغې سره یو ځاې د هتاس په لور د سفر کولو له پاره ځان تیار کړم. ددې خبرې سره سم ګنګا دخواص خان د خیمې څخه ووتله.

شیرشاه سوري په لوړ غږ سره دخپلې خیمې څخه بیرون یو ساتونکې را وباله ، دشیرشاه سوري په غږ باندې دا ساتونکې په منډه خیمې ته راننوت. دهغه په کتلو سره ورته شیرشاه حکم وکړ چې سمدستې ولاړه شه او برهم جیت زما خیمې ته راولیږه. د برهم جیت نه وروسته دښځو تمځاې ته ولاړ شه او دهغه ځاېه ګیتا نومې نجلۍ ماته را ولیږه. شونې ده چې هغه به دا وخت دخواص خان په خیمه کې وي. ځکه خواص خان دهغې سره په یوه ډیره مهمه موضوع باندې خبرې کول غوښتل.اوس ته ولاړ شه ، لمړی ورشئ او برهم جیت را ته را ولیږئ ، ددې خبرې سره سم دوه کسه ساتونکې زوړند سرونه دشیرشاه سوري دخیمې څخه بیرون را ووتل.

لږه شیبه وروسته دشیرشاه سوري د فوځ سالار برهم جیت دهغه خیمې ته ورننوت. شیرشاه سوري خپل څنګ ته راوغوښت او په ډیره خوږه لهجه یې ورته وویل چې:

برهم جیته !د جنګ په دوران کې چې کومو لښکرو ستا تر قومندې لاندې کار کاوه ، هغوې همدا اوس له ځانه سره واخله او د همایون په تعقیب پسې ووځه ، او دد ې ځارنه وکړه چې همایون د اریل دراجه بیربهان په ځاې کې دپناه اخستو وروسته څه کوي ؟ خو ګوره برهم جیته ، ته به نه د چاسره جنګ کوې او نه به د چاسره په کومه لانجه کې ځان را لتاړوې. کله چې همایون د اریل دراجه بیربهان له ځایه را ووځي اوبلې لورې ته وخوزیږي،نو بیا به ته بیرته دلته راځې او ماته به په دې اړه معلومات راکوې.تر هغه وخت پورې به زه او خواص خان هم د مخکې تګ له پاره تیار شوي یو. خواص خان نن د یوه ډیر مهم کار د تر سره کولو له پاره روان دې اوستا دبیر ته را ستنیدو تر وخته پورې به خواص خان هم بیرته را ستون شوې وي ،د هغې وروسته به بیا زه په پوره ډاډ او اطمینان سره د همایون دلښکرو ترشا ولاړ شم.

زما به آند ، ته به په هغه څه پوه شوې یې چې ما درته وویل ، اوس ته ورشه اودخپل کوچ له پاره ځان تیار کړه. ددې خبرې سره سم برهم جیت د شیرشاه سوري دخیمې څخه بیرون را ووت.

په همدې وخت کې ګنګا هم د شیرشاه سوری دخیمې دروازې ته را ورسیده. هغې سر ټیټ کړې و او ویې ویل چې: اقا ، تاسې زه دلته رابللې یم. دګنګا په کتلو سره شیرشاه سوری دخپله ځایه راپورته شو او ویې ویل چې هو ! ګنګا !ته ما را بللې یې. را ځه دلته زما

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځنګ ته راشه ، له ما سره یوځای کینه . ګنګا هم مخته ورغله او د شیرشاه سوري مخې ته کیناسته . شیرشاه سوری ورته په ډیره مینه او شفقت سره وویل چې :

ګوره ګنګا ! زما په آند چې ته خواص خان ورغوښتې وې او تا به ورسره خبرې هم کړې وي، ګنګا ورته په خندا کې وویل چې هو ، زه خواص خان ورغوښتې وم او ما ورسره په پوره تفصیل سره ټولې خبرې کړې دي، دهغې د خیمې نه دوتلو وروسته زه خپلې خیمې ته روانه وم چې ستا له لورې خبر راغې تر څو ستا خیمې ته راستنه شم . په هر صورت ما دخپل کوچ له پاره ځان تیار کړې دې. په ځواب کې ورته شیرشاه سوری وویل چې ګوره لورې ! که چیرې تا خپل د تګ اوسفر له پاره ځان تیار کړې وي نو د ښځو د تمځای هغه عسکري ډله چې له تا سره په دې سفر کې هلته کوچ کوي هغوې هم تیار دي ، دد ې خبرې سره سم شیرشاه سوري دخپله ځایه راپورته شو او دخیمې څخه راووت ، ګنګا هم دهغه تر شا راووتله .

شیرشاه سوري او ګنګا دواړه د ښځو دتمځای په لور راغلل. ګنګا خپلې خیمې ته ورننوتله او خپل ټول سامان یې تیار او له ځانه سره یې واخیست ، دهغې وروسته شیرشاه سوري دهغې سره یوځای وسلوالو عسکرو ته ورغې . اوبیا ګنګا پرته له ځنډه ددې وسلوالو ځوانانو سره یو ځای د رهتاس په لور وخوزیده.

دګنګا د تللو وروسته شیرشاه سوری بیرته خپلې خیمې ته راستون شو. دهغه دراستنیدو سره سم خواص خان او اوما هم دشیرشاه سوري خیمې ته را ننوتل. او هلته دشیرشاه سوري تر څنګ کیناستل . بیا خواص خان د شیرشاه سوری په لور وکتل او ورته یې وویل چې: اقا ! زه درهتاس په لور کوچ کولو ته تیار یم ، اوما هم له ما سره په دې سفر کې ملګرتیا کوي. شیرشاه سوری تر لږه وخته پورې غلې ناست و ، دهمدې وقفې په دوران کې یې خواص خان دسترګو لاندې څاره. بیا یې دنصیحت په توګه ورته وویل چې :

ګوره خواص خانه زویه ! ددې ځایه د رهتاس په لور دکوچ کولو نه مخته زه تا ته یوه خبره کوم چې: هلته به دګنګا سره تیرې او زیاتې نه کوې. ګوره زویه ! هغه اوس ډیره بې وسې ، او په غمونو کې ډوبه نجلۍ ده . ترڅو به هغه بیچاره دحالاتو د غم په دې بهیر کې لاهو اوسي. ګوره زویه ! هغې ستا د تر لاسه کولو له پاره خپل ځان په اخری ذلت اوخوارۍ کې ور غورځولې دې ، نوپه دې اساس زویه ، ته به اوس دهغې قدر او درنښت کوې. که چیرې ته د هغې درنښت وکړې نو هغه به ټول عمر ستا په خدمت کې تیروي او هغه به دخپل ځان له پاره ویاړ ګڼې. په ځواب کې ورته خواص خان وخندل او ورته یې وویل چې: ته اندیښنه مه کوه ، زه به هیڅکله هم تا ناهیلې نه کړم. زه به دګنګا سره د پخوا په څیر سلوک و نه کړم که چیرې هغې زما په خاطر دومره ستونزې ګاللې دی نو ز ه به دهغې ددې ځان ځاریو درنښت کوم ، اوس ماته اجازه راکړئ چې د اوما سره یوځای دهتاس په لور وخوزیږم

شیرشاه سوري ورته وویل چې : ما ستا د راتلو نه څو لحظې مخته برهم جیت د خپل لښکر سره یو ځای ولیږه تر څو دهمایون اودهغه دلښکر څارنه وکړي ، ما هغه ته دا هم ویلې دی چې هر کله چې همایون د اریل د راجه بیربهان دځایه بلې کومې لورې ته کوچ وکړي نو سمدستی دې راشي او ماته دې په دې اړه معلومات راکړي ، زه هیلمن یم چې تر هغې وخته پورې به تا هم د ګنګا معامله یوې لورې ته کړې وي اوبیرته به درهتاس څخه راستون شوې یې. دهغې وروسته به مونږ د متحده لښکر سره یوځای ددې ځایه کوچ وکړو . اودهمایون په تعقیب پسې به ولاړ شو .خواص خان ورته په ځواب کې وویل چې : ته اندیښنه مه کوه زه هلته په رهتاس کې ډیر نه ځنډیږم ، هره وخت چې زه هلته ورسیږم نو ګنګا له ځانه سره را خلم او سمدستې بیرته دې لورې ته راستنیږم . اوس اجازه راکړئ چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددې ځایه کوچ وکړم . شیرشاه سوري دخپله ځایه راپورته شو دخواص خان او اوما سره یو ځای دخپلې خیمې څخه بیرون راووت ، دخیمې نه بیرون هغه وسلوالو ډله چې خواص خان او اوما یې تر رهتاسه پورې بدرګه کوله تیاره ولاړه وه . بیا خواص خان او اوما دواړه دهمدې عسکري قشلې سره یوځای درهتاس په لور روان شول .

۴۷

یوه ورځ خواص خان د اوما او د خپلو ساتونکو سره یوځای د رهتاس په ښار کې خپلې حویلۍ ته ور ننوت . کله چې هغه دحویلۍ مرکزی دروازې ته ور ننوت نو دهغه ځای ساتونکو د هغه ښه راغلاست وکړ او ور منډه یې کړه او د خواص خان دآس واګې یې په لاسو کې واخستې . خواص خان هم دخپله آسه راکیوت ، اوما هم د آسه راکیوته . خواص خان ددروازې ساتونکو ته وویل چې دواړه آسونه تبیلې ته یوسي او هغوې ته خوراک څښاک ورکړي ،ددې وروسته خواص خان دخپلو ساتونکو ملګرو په لور وکتل او ورته یې وویل چې :

تاسې ټول هم خپل آسونه هلته په تبیلې کې و تړئ . هغوې ته ښه خوراک څښاک برابر کړئ او پرېږدئ چې ښه دمه شي ،ځکه کیدې شي چې همدا نن مونږ د لښکر په لور بیرته ستانه شو . دخواص خان ددې لارښوونو په اساس هغوې ټولو خپل آسونه د تبیلې په لور یوړل . دهغوې د تللو وروسته خواص خان د اوما په لور وکتل او ورته یې وویل چې :

اوما خورې ! اوس نو ما د ګنګا ځای ته ورسوه ، ورځه چې زه ووینم چې هغه ځانته دلته په حویلۍ کې څه مصروفیت لري . اوما چپ چاپ دحویلۍ ددننه برخې په لور ورغله او خواص خان یې هم تر شا شا روان و . څرنګه چې د حویلۍ په پخلنځای کې د خیرنو او ناولو لوښو یو امبار لګیدلی و نو اوما تر هر څه لمړۍ خواص خان پخلنځای ته یوړ ، کله چې هغه پخلنځای ته ورغې نو خواص خان حیران پاته شو . هغه وکتل چې ګنګا بیچاره چې زاړه او شکیدلې کالی یې په غاړه کې و او په کالیو کې یې څو څو پیوندونه لګیدلي و او هلته په پخلنځای کې ناسته وه او ناولې لوښې یې پریمنځل . څرنګه یې چې خواص خان هلته راتلونکې وکوت ، ټوپ یې کړ او دخپله ځایه راپورته شوه او دختیو هغه لوښې چې هغې د پریمنځلو له پاره په خپلو لاسو کې نیولي و هغه ترې لاندې پریوت او څو ټوټې شو . خواص خان تر یوه وخته پورې په ډیر غور سره ګنګا ته کتل ،په دې وخت کې د ګنګا بیچاره حالت ډیر ماټیجن ګرزیدلی و . تر لږه وخته پورې پوره خاموشي خپره شوه ، او بیا ګنګا خواص خان ته مخ کړ او ورته یې وویلې چې :

زما محترمه ، خواص خانه ! زه ستا د اجازې پرته دلته ستا په حویلۍ کې د قیام کولو په خاطر مجرمه یم . خو دا کار ما د اوما د وینا په مطابق ترسره کړې دې . زه له تانه هیله لرم چې ما به ددې ټولو خلکو په مخکې بې عزته نه کړې او بیا به مې ددې ځایه و نه شړې . ما یو څو ورځې همدلته پرېږده . ترڅو زه دهغو ځناورو څخه یو څو شپې دلته ارامې تیرې کړم ،خو که چیرې ته ما له دې ځایه ویستل غواړې نو بیا خو یو څو ورځې مهلت راکړه ترڅو زه دلته په رهتاس کې دخپل ځان له پاره د هستوګنې بل کوم امن ځای پیدا کړم .

زما درونده خواص خانه ! دلته په رهتاس کې د اوسیدو په وخت کې زما حالت دهغو لمدو شوو مرغیو په څیر شوې دې چې د الوت څخه وتلي دي ، ددې رهتاس دخیر وشر هر کس زما له پاره یو څیرونکې حیوان ګرزیدلی دې ، هر څوک ماد خپل انګړ د سروزرو غوا ګڼي او غواړې ما دخپلې ابرو او عزت څخه بې برخې کړي . اوس خو زما حال د هغه وچ شاخ د زیړو پاڼو په څیر دې چې هر وخت دتباهۍ کندې ته د لویدو په لور روانې وي . خواص خانه ! یو وخت زه په دې رهتاس کې شهزادګۍ وم . او هیچاته هم زما په لور د بد نظر د

(c) ketabton.com: The Digital Library

پورته کیدو جرءت نه و ور په برخه. خو اوس ما ډیر در په دره ژوند تر سره کړ، هر څوک زما په لور په ډیره بې عزتۍ سره ويني ، هر څوک ددې هڅه کوي چې له ځانه سره مې پورته کړې او په څو لمحو کې مې بې ابرو کړي ، په دې خاطر زه له تاغواړم چې ديو څو ورځو له پاره ما دلته په دې حويلۍ کې پرېږدې چې وا وسيږم نو شونې ده چې زه به په دې وختو کې د ځان له پاره بل کوم مناسب د اوسيدو ځاې پيدا کړم.

دګنګا د حالت په کتلو سره خواص خان لا دمخه د ډير زيات اغيز لاندې راغلې و ، خو اوس چې ګنګا کومې خبرې وکړې نو هغې خبرو خواص خان بلکل بې حاله کړ.دهغه په تندي باندې د خولو څاڅکي راپيدا شول ، تر لږه وخته پورې هغه خاموشه ولاړ و . بيا يې د ګنګا په لور وکتل او ورته يې وويل چې: ګوره ګنګا !ته انديښنه مه کوه. ته چې تر څو وغواړې په همدې حويلۍ کې ژوند کولې شې. داسې يې وګڼه چې اوس دا حويلۍ همستا ده. خو ګوره ګنګا ! که چيرې زه تا له دې ځايه و کاږم اولښکر ته دې د ځانه سره يوسم نو ستا ځواب به څه وي ؟که چيرې زه پخوانۍ ترخې خاطرې هيرې کړم او د نفرتونو مرۍ ورماته کړم نو ستا عکس العمل به څه وي ؟

ګنګا چې ددې مختهډيره انديښمنه او عمژنه ولاړه وه د خواص خان په دې خبرو باندې داسې را وغوړيده لکه دشبنم څاڅکې چې د ګل په شونډو باندې ور پريوځي. هغه دومره په خوشحاليو کې ډوبه شوه چې تر ډيره ځنډه يې خواص خان سره خبرې نه شوې کولې. بيا يې په لړزيدلې اواز سره وويل چې:

خواص خانه ، زما محترما ! زما په خپلو غوږونو باندې باور نه شته چې زه څه اورم. ايا زما په اوريدو کې څه ستونزه راپيدا شوې ده اويا په ريښتيانۍ توګه تا داخبرې وکړې چې ما واوريدې. دګنګا په دې انداز باندې خواص خان مسکې ولاړ و اوبيا يې وويل چې:

ګوره ګنګا ! ستا د اوريدو په سيستم کې کومه غلطي نه ده راپيدا شوې ، زه د اوما تر مخه تاته دا ډاګيزه کوم چې زه له تا څخه کرکه نه کوم ، او زه تاته دا هم ويل غواړم چې زه د اوما سره يو ځاې دلته ستا له ځانه سره د بوتلو په خاطر راغلې يم. ايا ته ما سره هلته په لښکر کې اوسيدې شې؟ هلته زمونږ په لښکر کې دښځو يو تمځاې دې ، ته به هلته ديوې بلې نجلۍ سره يو ځاې اوسيږې. په دې وخت کې به زما او ستا تر منځ ټولې ترخې خاطرې له منځه ولاړې شي . اوبيا به ګنګا ته همزما يې. ته به زما د ژوندانه ملګرې يې. د خواص خان په دې خبرو باندې د ګنګا په مخ باندې ډيره زياته خوشحالي راپيد ا شوه ، دهغې دشونډو څخه دهغې د موتيو په څير سپين غاښونه د ورايه را څرګند شوي و ، هغې په وا زه خوله خندا وويل چې: خواص خانه !له ما سره داسې ټکي نه شته چې زه يې ستا ددې پريکړې له پاره د شکريې په توګه ادا کړم. خو داسې يې وګڼه چې تا زه د ټول عمر له پاره د يوې وينځې په څير دخپل خدمت له پاره واخستم. ته پوهيږې چې ستا دې خبرو زما د ټول عمر غمونه او ستونزې په يوه وار له منځه يوړې. زه په ډيره خوشحالۍ سره له تا سره تللو ته تياره يم. او زه په خوشحالۍ سره هلته د لښکرو د ښځو په تمځاې کې قيام کولو ته تياره يم. او دا چې ته ما دخپل ژوند ملګرې کوې نو زه به و ګڼم چې ما په خپل ژوند کې هيڅ هم له لاسه نه دې ورکړي. اوداسې به وګڼم چې زما منزل چې زما د سترګو څخه غيب شوې و ماته بيرته تر لاسه شو.

ګنګا چپ شوه نو خواص خان ورته وويل چې: خو ګوره ګنګا ! ستا سره د ناخوښۍ په وخت کې ما د يوې بلې نجلۍ سره مينه پيل کړې ده ،هغه بيچاره کونډه او ډيره بې وسه ده. دا سې وګڼه چې ماته لمړۍ دهغې سره همدردي پيدا شوه خو وروسته مې ورسره مينه هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

راپيدا شوه ،هغه يووخت دلته د رهتاس دښار د زيارت په لنګرځاي کې اوسيده ، ددې نه وروسته خواص خان ګنګا ته د ګيتا په اړه ټول معلومات ورکړل ،اوپه اخر کې يې ګنګا ته دوينا په حال کې وويل چې:

ګوره ګنګا ! که له تاسره يو ځاي زه ګيتا هم دخپل ژوند ملګرې کړم نوتاته خو به کوم اعتراض نه وي . په ځواب کې ورته ګنګا سمدستي وويل چې: خواص خانه ، زما محترما ! په کومو حالاتو کې چې ته او ګيتا يوبل ته سره را نژدې شوي ياست اوتا هغه په خپله مينه باندې لمانځلې ده ،نو زه پوهيږم چې ګيتا به په ريښتيانې توګه ستا دمينې وړ وي ، زه به په هيڅ صورت کې په دې خبره باندې اعتراض ونه کړم چې ته هغه هم دخپل ژوند ملګرې کړې. که چيرې زما سره يو ځاي ته ګيتا هم دخپل ژوندملګرې کړې نوزه تاته ډاډ درکوم چې ستا داپريکړه به ماته دخوشحالۍ سبب وګرځي. په دې توګه به زه او ګتيا دواړه يوځاي په ښه توګه ستا خدمت وکولاې شو. زه به د ګيتا سره ستا په واده باندې ډاډمنه اوخوشحاله اوسم. دګنګا په دې ځواب باندې خواص خان ډير زيات خوشحاله شو او بيا يې ګنګا ته وويلې چې:

ګنګا ! ستا دې ځواب خو زما په خوشحاليو کې نور هم ډيرښت راوست اوس نو ته هم ځان تيار کړه. خواص خان د اوما په لور وکتل او ورته يې وويل چې خورې ! ته همدلته اوسه ، زه به د هغو ساتونکو په لور ورشم ځکه شيرشاه سورى د دغو ساتونکو په لاسو ګنګا ته ځه شيان را ليږلي دي،هغه په يوې ټوکرۍ کې اېښي و ،کيدې شي چې په هغې کې د ګنګا له پاره داغوستن کالي وې ، زه به ورشم او هغه به له ځانه سره راوړم. ددې خبرې سره سم خواص خان دهغه ځايه راووت.

بيا نور ډير په پټه توګه اوما د ګنګا په غوږو کې وويل چې: ګنګا خورې ! ځومره په مهارت سره دې خواص خان خپلې لورې ته رامات کړ. زما خورجانې ! زه تاته مبارکي وايم ،ځکه چې ته به اوس د ګيتا تر ځنګ د ګنګا په ښه کې هم دخواص خان دمحبت مرکز يې. ګوره ګنګا ! هومره ستونزې چې تا تيرې کړې دى ، نو اوس به دهغې نه زيات راحتونه او اسانتياوې ستا تر مخ نخا کوي،اوس نو ستا منزل ستا په موټى کې دې.

ګنګا او اوما په خپلو منځو کې په خبرو کې وې چې خواص خان بيرته راستون شو ، دهغه په لاسو کې يوه ټوکرۍ وه ، هغه يې ګنګا ته ورکړه اوورته يې وويل چې:

ګنګا ! په دې ټوکرۍ کې ځه داغوستن کالي دي چې شيرشاه سورى تاته راليږلي دي ،ګنګا ! ته خپل داشکيدلې اوپيوندي کالى لرې کړه اوددې ټوکرۍ ځخه کومه جوړه ښه اوښايسته کالي را واخله او واى غونده. او دا راته هم ووايه چې لږه شيبه وروسته ته زمونږ سره د لښکر په لور د تګ له پاره تيارېدې شې. ګنګا ورته سمدستي وويل چې:

لږه شيبه نه ، بلکه زه خو همدا اوس اوهمدا ګړۍ له تاسى سره دنړۍ تر اخرى کنج پورې هم تللو ته تياره يم. دهغې په ځواب کې خواص خان ورته وويل چې:ګوره ګنګا ! ددې ځايه دتللو وروسته به هلته په لشکر کې ته د لښکر دښځو په تمځاي کې د ګيتا او نيرمل نومې زړې ښځې سره اوسيږې.اوما به هم له تاسره هملته اوسيږي، په دې توګه به تاسې ځلور واړه په يوې خيمې کې اوسئ. ګيتا د خپل يوه کار په لړ کې خپل مخ په نقاب کې پټ کړې دې ،خو کله چې دهغه کار تر سره شي او دهغه سوګند پوره شي نو دهغه به دخپله مخه دغه نقاب لرې کوي نوبيا به همغه وخت زه تا او ګيتا دواړه دخپل ژوند په ملګرتوب کې راوړم، ګنګا ! ژر خپل کالي بدل کړه او نوې لباس واغونده اوزما مخې ته راشه. ګنګا د کاليو هغه ټوکرۍ را واخسته اوديوې بلې خونې په لور ولاړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لږه شیبه وروسته ګنګا هغه زوړ لباس وویست او نوې د زرق وبرق لباس یې واغوست او بیرون را ووتله. خواص خان یې په کتلو ویلی ویلي شو. اوس نو په ریښتیا سره هغه د رهتاس شهزادګۍ وه ، دهغې په کتلو باندې خواص خان د ویاړ اوفخر احساس کاوه ، ورته یې وویل چې: ګنګا ! ته لږ څه همدلته ارام وکړه ، وروسته به بیا ددې ځایه کوچ وکړو . په دې خبره ترې ګنګا وپوښتل چې ته نو چیرې ځې ؟ خواص خان ورته وویل چې زه به دخپل ساتونکو په لور ولاړشم. تاسې دواړه خویندې یوځاې په کومې خونه کې ارام وکړئ، دهغه په دې خبره ګنګا وویل چې ایا داسې شوني نه ده چې : زه ، ته او اوما درې واړه په یوې خونه کې کینو او خپل منځې خبرې وکړو. اوبیا ددې ځایه کوچ وکړو . خواص خان ورته په خوشحالۍ سره وویل چې که چیرې ته همداسې غواړې نو دا خو به ماته د نورې خوشحالۍ سبب وګرځي ،دهغه په دې خبره ګنګا د لږ څه بې باکۍ څرګندونه وکړه ،هغه ور مخته شوه او دخواص خان لاس یې په خپل نازکه لاس کې ونیو ،بیا یې خواص خان او اوما له ځانه سره یوځاې خونې ته یوړل.

تر لږه وخته پورې درې واړه په یوه خونه کې سره ناست و اودمینې اومحبت نه ډکې خبرې یې کولې ، اوبیا خواص خان له ځانه سره ګنګا او اوما دواړه را واخستې او دخپلو ساتونکو سره یوځاې درهتاس څخه دخپل لښکر په لور را وګوچید.

دخواص خان بیرته لښکر ته د رارسیدو څو ورځې وروسته ، برهم جیت هم د خپلو لښکرو سره دلښکرو تمځاې ته را ستون شوې و . هغه شیرشاه سوری ته خبر ورکړ چې همایون دخپل پاته لښکر سره یو ځاې داریل دراجه بیربهان په ځاې کې د څو ورځو د تیرولو وروسته داګرې په لور خوزیدلې دې . ددې خبر د اوریدو سره سم شیرشاه سوری خپل لښکر متحرک کړ اود همایون ترشا ور وخوزید. همایون هم د اریل دراجه بیربهان دځاې څخه د وتلو وروسته دخپل پاته لشکر سره یو ځاې د ګنګا د دریاب په غاړه غاړه د کالسي په لور روان و. هغه تر اوسه پورې دا سیمه خپله ګڼله. خوشیرشاه سوری په ډیره بیړه او تیزۍ سره دهغه تر شا ور خوشې شوې و.

دخپلې کورنۍ څخه بې برخې او حالاتو اوشرایطو وهلې همایون دخپل لښکر سره یوځاې نژدې دوه اونۍ دشیرشاه سورې مخکې په ټیلو ټیلو روان و. شیرشاه سوري همایون ان تر اله باده پورې تعقیب کړ ،بیا شیرشاه سوري دا وانګیرله چې اوس نوهمایون دهغه له پاره خطرناک نه دې. نوپه دې خاطر یې دهغه د تعقیبولو څخه لاس واخست ، دشیرشاه سوري ددې پریکړې په اساس همایون دډاډ او اطمینان ساه واخسته. اوداګرې په لور یې مخه کړه او دوه اونۍ وروسته اګرې ته ورسید.

دلته د شاهې کورنۍ دښځو سړو اوسیلیو ، او تودو ژړاګانو دهغه ښه راغلاست وکړ. په دغسې ناڅاپي راتګ سره دهغه دورونو خوبونه له منځه ولاړل. ځکه دهغه ورونو دا انګیرله چې همایون به دشیرشاه سوری په مقابل کې مات شي او همایون به له منځه ولاړ شي نو دوې به دهندوستان پادشاهان وګرځي . خو کله چې همایون سهي اوسلامت اګرې ته ورسید نو دهغوې ټول خوبونه بې تعبیره شول ، خو ددې سره سره یې یو ځل بیا دهمایون دخوشحالولو په خاطر دهغه غوړه مالي پیل کړه .

دپرلپسې ذهني ستونزو ، جسمې ورانو ویجاړو ،او دخپل حرم د ښځو څخه بیلتون اودهغه یادولو دهمایون په روغتیا یې حالت باندې ډیر منفي اغیز وکړ، ددې حتمې پایلې داشوې چې همایون په پرلپسې توګه په تبګۍ باندې اخته شو ، خو دبله اړخه شیرشاه سوری دهغه د تعاقب څخه لاس واخست اوخپله ټوله توجه یې د بنګال په لور ور وګرځوله.

۴۸

(c) ketabton.com: The Digital Library

تر اله اباده پورې دهمایون د تعقیب اودهغې وروسته د تعقیب دپرېښولو په خاطر شیرشاه سوری دهمایون په اړه یو ډول بې غمه شوې معلومیده ، په دې خاطر یې دهمایون پر خلاف داخرې ګذار د کولو د مخه یې دبنګال دحالاتو په لور توجه وکړه . هغه دا انګیرله چې څرنګه چې دبهارولایت د پخوا څخه د هغه په ولکه کې دې نو اوس به بنګال هم په مکمله توګه په خپله ولکه کې راوړي. هغه غوښتل په دې دواړو ولایتونو کې دخپل ځان له پاره دحالاتو د جوړولو وروسته ، دبنګال څخه رابیرون شي او پر همایون یوځپلې ګذار وکړي.خو په دې وخت کې په بنګال باندې ولکه کول څه اسانه کار نه و. ځکه هلته په بنګال کې دهمایون له اړخه یو ډېر پوه ،مدبر او میړنې سالار حاکم ټاکل شوې و . هغه جهانګیر قلي خان نومیده. بیا د بنګال او بهار په پولو د مونګیر نومې کلاکې او هم دهغه ځاې ښارکې د همایون اعلې سالار خان خانان حاکم و ، دهغه اصلي نوم دلاورخان و چې دیوه ستر لښکر سره یوځاې هلته د مونګیر په کلا کې ځاې په ځاې شوې و . هغه وخت چې همایون د بنګال څخه د اګرې په لور حرکت وکړ، نو هغه دخپل لښکر یوه ډېره ستره برخه د خان خانان یعنې دلاورخان په واک کې ورکړه. اوهغه ته یې حکم کړې و چې هلته مونګیر ته ولاړشي اوهملته دې قیام وکړي.تر څو د بنګال څخه د اګرې په لور د تللو په وخت کې که شیرشاه سوری پرې کوم یرغل وکړي نو دلاورخان خان خانان دې دهغه مقابلې ته راودانګي . خو د اګرې په لور د تللو په وخت کې همایون د مونګیر لاره بدله کړه او د یوې بلې لارې دګنګا دریاب څخه پوریوت، په داسې حال کې چې دخپلې لارې دبدلون په اړه یې خان خانان ته هیڅ ډول خبر نه و ورکړې نو په دې خاطر دلاورخان تر دې وخته پورې هملته د مونګیر په کلاکې دخپل لښکر سره یو ځاې پړاو کړې و .

شیرشاه سوری د بنګال د نیولو له پاره باید ددوو ځواکونو سره ټکر کړې وې ، لمړی دلاورخان خان خانان چې هملته په مونګیر کې دخپل یو ستر لښکر سره ځاې په ځاې شوې و او دبل د بنګال حاکم جهانګیر قلي خان اودهغه د لښکرسره . په داسې حال کې چې د جهانګیر قلي خان میړانه او بهادری مغلو او افغانانو ټولو ته ډاګیزه شوې وه .

ددې حالاتو سره د مقابلې له پاره شیرشاه سوری خپل لښکر په درې برخو وویشه ، یوه برخه یې په خپله دخپل ځآن سره وساتله او هملته د ګنګا د دریاب په غاړه یې پړاو وکړ. بله برخه یې خپل سالار خواص خان ته ورکړه اوهغه ته یې حکم وکړ چې هغه دې دمونګیر د مضوبطې کلاپه لور ورشي. اوهلته دې په خان خانان باندې یرغل وکړي. هغه ته دې ماتې ورکړي او د مونګیر کلا دې په خپل واک کې واخلي. مونګیر هغه کلا وه چې یو ځل مخته پرې هم خواص خان حمله کړې وه اوپه خپله ولکه کې یې اخستې وه. شیرشاه سوري د لښکر دریمه برخه خپل بل سالار حاجي خان بټني او جلال خان جالو ته ورکړه اوهغوې دواړو ته یې حکم وکړ چې هغوې دې بنګال ته ورشي اوهلته دې په جهانګیر قلي خان باندې حمله وکړي. اوبنګال دې تر ې ولکه کړي. خو شیرشاه سوری همدلته دګنګا د دریاب په غاړه قیام وکړ ، هغه غوښتل چې که په دې وختو کې دهمایون له اړخه کوم حرکت ووینې نو هغه و ځپوي ، خو د لښکر نورې برخې دخپلو خپلو دندو د اجرا کولو په خاطر هغو لوروته روانې شوې.

خواص خان د خپلې برخې دلښکر سره یو ځاې په ډېره چټکۍ سره دمونګیر دکلا اوښار په لور ور روان و. دخواص خان ددې وړاندې تګ په اړه د مونګیر حکمرانان خان خانان دلاورخان ته هم خبر ورکړل شوې و . هغه ته دا خبر هم رسیدلې و چې د چوسې په سیمه کې شیرشاه سوری همایون ته ډېره سپکه ماتې ورکړې اوهمایون ددې ماتې خوړلووروسته د اګرې په لور تللې دې. ددې نه علاوه خان خانان ته دهغه مخبرانو دا خبر هم ورکړې و چې خواص خان د لښکر دیوې برخې سره دهغه په لور ور روان دې. ددې ترڅنګ دشیرشاه دلښکر بله برخه د حاجي خان بټني او جلال خان جالو په مشرۍ د بنګال د حکمران جهانګیر قلي خان د ځپلو له پاره هغه لورې ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورغلي دي. ددې حالاتو په رڼا کې خان خانان د مونګیر په کلا کې د کلابند کیدو په ځای په خلاص میدان کې د خواص خان سره د مقابلې ټېر وواهه. هغه دا وانګیرله چې که چیرې په خلاص میدان کې دخواص په لاسو دماتې سره مخ شو نو په جنګ جنګ کې به دا ګرې په لور ولاړ شي اوهمایون ته به ځان ور ورسوی. خو که چیرې په دې میدانو کې یې خواص خان ته ماتې ورکړه نو بیا به دا ګرې په ځای دګوډ په لور ورځي اوهلته به د جهانګیر قلي خان په ملاتړ دشیرشاه سوری د سالارانو حاجي خان بټني او جلال خان جالو مقابلې ته ورداننګي. خان خانان دهمدې فکرونو په اساس د مونګیر د مضوطی اومستحکمې کلا څخه را ووت اودکلا دغرنیو لمنو په میدانو کې یې دخپل لښکر سره پړاو وکړ. څکه په هغه لاره چې خواص خان دخپل لښکر سره سفر کاوه هغه لاره دهمدې غرنیو سیمو دلمنو څخه تیریدله چیرې چې خان خانان د خپل ستر لښکر سره یو ځای پړاو کړې و.

کله چې خواص خان دخپل لښکر سره یوځای په ډیره چټکۍ سره مخته راغې او دغو سیمو ته را ورسید نو ویې کتل چې خان خانان دلاور خان دخپل لښکر سره یوځای دخواص خان لاره نیولې ده ،په دې اساس خواص خان هم مجبور شو چې هملته په همدې کوهستاني سیمو په لمنو کې دخان خانان دلاور خان دلښکرو تر مخه پړاو وکړی.

دخواص خان د لښکرو په کتلو سره د خان خانان اودهغه د لښکرو مورال نور هم پورته شو، هغوې وکتل چې دهغوې لښکر دخواص خان دلښکر دوه هومره زیات دې. خان خانان هیلمن شو چې هغه به خواص خان ته غرنیو سیمو په دې ژورو لمنو کې ډیره بده ماتې ورکوی اودهغې په بیرته ځغلولو به بریمند یږي. نژدې دوه ورځې دواړه لښکرې یو دبل مخې ته پرتې وې او ارام یې کاوه. بله ورځ سهار وختې دخان خانان په لښکرو کې دجنګ ډول ووهل شو، او دا ددې څرګندونه کوله چې خان خانان د جنګ پیلونکې دې. کله چې دجنګ د ډول اواز خپور شو نو خواص خان هم دخپل فوځ لیکې سره جوړې کړې.

د خان خانان دلاور خان په لښکرو کې د جنګ ډول تر یوه وخته پورې و دربول شو. خو وروسته بیا چوپه چوپتیا شوه. خواص خان داسې و انګیرله چې خان خانان دجنګ پیلونکې دې اودخواص خان دا انګیرنه سهي ثابته شوه څکه چې د لږځنډ وروسته د خان خانان لښکرو خپله لمړنۍ حمله پیل کړه او د خواص خان په لښکرو باندې لکه د اسماني کاڼو په څیر را پریوتل.

خواص خان هم د خان خانا ن ددې حملې ځواب همغسې ورکړ، هغه دفاع ونه کړه بلکه په همغه پیل کې یې په جاریحیت لاس پورې کړ. او د خان خانان په لښکر باندې لکه د سرو مچیو په څیر ورو غورزید.

دمونګیر دکلا او ښارنه بیرون دغرنیو لمنو دغه لوړې ژورې او ډاګونه د دواړو لښکرو دټکر په اساس د جنګ میدان او دنړۍ د امن دنفرتونو مرکز وګرزید. دمرګ او ژوند لوبې روانې وې، د وینو سیلابونه اود زخمیانو چغې اوسورې او د نیم ژونده جسدونو نڅاوې هرې لورې ته تر سترګو کیدې

په لمړیو کې خان خانان به ډیره بې حمۍ سره او په ډیره تیزۍ سره هڅه کوله چې خواص خان اودهغه لښکر په شا تلو ته و هڅوي خو خواص خان د خان خانان په وړاندې د اوسپنې غر ثابت شوې و، داسې غر چې جرړې یې ترلرې پورې خپرې شوې وې.دلاور خان خپل ټول کوشش وکړ، خپلې ټولې حربې یې استعمال کړې خو ونه توانید خواص خان شاتګ ته مجبور کړي.

دبله اړخه خواص خان هم په دومره چټکۍ او هوډ سره خپلو حملو ته دوام ورکړ چې دخان خانان د لښکرو لیکې یې یو په بل پسې ګډې وډې کړې. کله چې خواص خان په دې پوه شو چې دخان خانان د لښکرو لمړۍ لیکو کې درز راغلې دې نو بیا یې په خپل یرغل کې

(c) ketabton.com: The Digital Library

نور هم جوش او خروش راپيدا کړ او په داسې بې باکۍ سره يې خپلې حملې پيل کړې چې د هغوې د لښکرو ليکې يې په مکمله توګه له منځه يوړې. او سمدستې يې په اخري ليکو باندې حملې ته دوام ورکړ. د خواص خان ددې بې باکانه او شجاعانه حملو په واسطه د هغه دلښکرو مورال هم ډېر راپورته شوې و او هغوې هم دخواص خان په څير د خان خانان په لښکرو کې ورځپاره شول. د لړې شيبې د روند جنګ نه وروسته د خان خانان لښکر دخواص خان په لاسو مات شوې و ، او دهغوې دلښکرو ډيره برخه دخواص خان په لاسو د مرګ سره مخ شوې وه. پاته يې بنديان کړل ، او خان خانان پخپله هم دخواص خان په لاسو ژوندې ونيول شو.

د بله اړخه دخواص خان په څير حاجې خان بېټني او جلال الدين جالو دخپلو لښکرو سره يو ځاې دبنګال دګوډ د مرکزي ښار په لور تللي وو ، تر څو هلته دهغه ځاې په حاکم جهانګير قلي خان باندې حمله وکړي او هغه له منځه يوسي. لکه څنګه چې وويل شول جهانګير قلي خان ډېر زړه ور او ميړنى حاکم و او د پوهې او تدبر وړ شخصيت ګڼل کيده. هغه ته هم خبر ورسيد چې د شيرشاه سورى سالاران حاجې خان بيټني او جلال الدين جالو د خپلو لښکرو سره يوځاې د بنګال مرکزى ښار ګوډ ته را روان شوي دي او هر وخت چې وغواړي په دوې ناڅاپى يرغل کولاې شي.

په دې نازکه وخت کې جهانګيرقلي خان د ډېر تدبر څخه کار واخست ، هغه د ګوډ ښار پريښود ، دخپل لښکر سره يو ځاې دهغه ځايه ووت اود بنګال او بهار د پولې په لور د مونګير خواته روان شو ، هغه دا فکر کاوه چې هغه به هلته د خان خانان دلاور خان خواته د مونګير په کلا کې ځاې په ځاې شي ،نو هغه وخت چې جلال الدين جالو او حاجې خان بيټني د خواص خان سره يوځاې د مونګير په پخې کلا باندې بريد وکړي نو هغه به پخپله هم د خان خانان سره يو ځاې شي او د مونګير د کلا او ښار څخه به دفاع وکړي ، دا جهانګير قلي خان له اړخه ډيره ښه پريکړه وه ، خو داسې بريښيده چې قدرت دهغوې په خلاف پريکړه کړې وه .

کله چې حاجي خان بيټني او جلال الدين جالو ته خبر ورسيد چې د بنګال حاکم جهانګير قلى خان ښار پريښې او دخپل لښکر سره يو ځاې د مونګير د کلا په لور خوزيدلې دې نو هغوې په ډيره بيړه د جهانګير قلي خان په تعقيب پسې را ستانه شول او جهانګير قلي خان يې د مونګير او ګوډ تر منځ سيمې کې راګير کړ.

کله چې جهانګير قلي خان وکتل چې حاجى خان بيټني او جلال الدين جالو دهغه په تعقيب پسې را روان دي او اوس ورته ډېر نژدې راغلي دي نو هغه خپل لښکر ته په ډاګ ميدان کې د تم کيد او هملته د جنګي ليکو د جوړولو حکم وکړ. دهمايون د ماتې خوړولو وروسته دحاجي خان بيټني او جلال الدين جالو حوصلې ډيرې سترې اوځواکمنې وې ،هغوې پريکړه کړې وه چې جهانګير قلي ته په ورنږدې کيدو سره به دهغه په لشکرو باندې يرغل کوي.

د بله اړخه جهانګير قلي خان هم همداسې پريکړه کړې وه . هغه وخت چې د جلال الدين جالو او حاجي خان بيټني ځواکونه د جهانګير قلي خان لښکرو ته را نژدې شول نو جهانګير قلي خان پرې د يوه ستر عذاب په توګه را نازل شو او وينې تويونکې حمله يې پرې وکړه.

حاجي خان بيټني او جلال الدين جالو په پوره ميړانه او جرءت سره د جهانګير قلي خان مقابله وکړه خود جنګ د اوږديدو سره سم هغوې دا و انګيرله چې جهانګير قلي خان دهغوې څخه ډېر تجربه لرونکې او ميړنى عسکر دې ، ځکه چې د هغه په حملو کې داسې زور ، داسې ميړانه او د اسې جذبه وه چې د جلال الدين جالو او حاجى خان بيټني لښکر يې د ټولو خوا و څخه تر سخت خونړې بريد لاندې راوستې و . د جهانګير قلي خان حملې دومره سختې وې چې جلال الدين جالو او حاجې خا بيټني يې په مخ کې ددريدو وړتيا له

(c) ketabton.com: The Digital Library

لاسه ورکړې وه ، ددې پایلې دا شوې چې د لږ څه جنګ څخه وروسته جهانګیر قلي خان د جلال الدین جالو او حاجې خان بیټنې دلښکرو حالت د ډیرې بدحالۍ سره مخ کړې و . خو جلال الدین جالو او حاجی خان بیټني هم په خپلو منځو کې پریکړه و کړه او د جنګ اړخ یې په خپل لورې د بدلیدو له پاره په خپلو حملو کې نور زیاد ښت راوست. خو بیا هم جهانګیر قلي خان د هغوې د دواړو ټولې حملې او پلانونه د ناکامۍ سره مخ کول او د دواړو دلښکر پښې یې د جنګ د ډګر څخه وویستلې ، د جهانګیر قلی خان د همدې حکمت په واسطه و چې جلال الدین جالو او حاجی خان بیټنی دواړو د جنګ په ډګر کې ماتې وخوړله او د خپل پاته لښکر سره یو ځای و تښتیدل .

د ماتې خوړلو وروسته جلال الدین جالو او حاجې خان بیټنې د جنګ د ډګر څخه ځو میله لرې ولاړل ، خو بیا یې هم په خپلو منځو کې سلا وکړه تر څو د جهانګیر قلي خان پر خلاف د بله اړخه نوې حمله پیل کړي، په دې وخت کې جهانګیر قلي خان د خپل لشکر سره یو ځا ېد یوه فاتح په څیر د مونګیر په لور روان شو . په همدې وخت کې خواص خان چې د مونګیر د سوبې څخه را خلاص شوې د جهانګیر قلي خان په لاره کې و درید .

د مونګیر په چاپیریال کې د خان خانان لښکرو ته د ماتې ورکولو او د خان خانان د زوندې نیولو وروسته خواص خان د خپل لښکر سره یو ځای د بنګال د ګوډ د ښار په لور مخه کړې وه ، تر څو د حاجې خان بیټنې او جلال الدین جالو مرسته وکړې شي خو هغه ته په لاره کې د جهانګیر قلي خان په لاسو ددې دواړو د ماتې خوړلو خبر ور ورسید. د دې تر څنګ هلته د ګنګا د دریاب په غاړه پروت شیرشاه سوری ته هم د حاجی خان بیټنې او جلال الدین جالو د ماتې خوړلو خبر ورسیدلې و په دې خاطر هغه هم په ډیره بیړه د بنګال په لور کوچ کړې و.

په خپل مخکې د خواص خان په کتلو سره جهانګیر قلي خان همغه لمړنۍ طریقه استعمال کړه. لکه څنګه یې چې په حاجی خان بیټني او جلال الدین جالو باندې ناڅاپې یرغل کړې و په همدې توګه یې نه وخت وکوت او نه حالات او د خواص خان پر خلاف یې ناڅاپي خونړې یرغل پیل کړ . خو خواص خان د جلال الدین جالو او حاجی خان بیټني څخه بدل شخصیت و . هغه په ډیره مدبرانه توګه د جهانګیر قلي خان لمړۍ حمله په شاو تمبوله او بیا یې خپله ځوابي حمله وکړه. جهانګیر قلی خان سل ځله هڅې وکړې چې د خواص خان حملې تم کړي خو و نه توانید ، ځکه د خواص خان سره دا ډول کړچار شونې نه و. که څه هم د جهانګیر قلي خان حوصله جلال الدین جالو او حاجی خان بیټنې ته د ماتې ورکولو وروسته ډیره ځواکمنه شوې وه خو د بله اړخه همدا ډول حوصله د خواص خان لښکرو ته هم ور په برخه شوې وه. ځکه هغې لښکرو هم د مونګیر نه بیرون خانه خانان دلاورخان ته ماتې ورکړې وه او هغه یې له ځانه ژوندې نیولې و. نو په دې اساس د خواص خان لښکر هم د پخوا څخه زیات په مستۍ کې جنګیده. د جنګ ډګر د دواړو فوځونو تر منځ د وینو په رنګ تک سور ګرزیدلې و . څو ساعته پرلپسې جنګ نه وروسته کله چې خواص خان وکتل چې د جهانګیر قلي خان لښکر ي په شا روانې دې نو نور یې هم په خپلو حملو کې ډیرښت اوتیزوالي راوست ، دخواص خان ددې حملو څخه د جهانګیر قلي خان ځواکونه نور د لیونتوب تر محلې پورې رسیدلې و په همدې اساس جهانګیر خان د خواص خان په مقابل کې ډیر تم نه شو او د خپلو پاته لشکرو سره یو ځای یې د تیښتې لاره خپله کړه.

خواص خان په ډیره بیړه د تښتیدونکو ځواکونو په تعقیب پسې ووت ، ددې تعقیب په دوران کې نه یوازې دا چې د جهانګیر قلي خان ټولې لشکرې له منځه ولاړې بلکه پخپله جهانګیر قلي خان په کې هم ووژل شو. خواص خان د جهانګیر قلي خان دلښکرو په ټولو وسایلو باندې ولکه وکړه او بیا یې همل‌ته د خپل فوځ سره یو ځای پړاو وکړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې وخت کې جلال الدين جالو او حاجی خان بيټني ته هم خبر ورغلې و چې خواص خان د مونګير د کلا څخه بيرون خان خانان دلاور خان ته ماتې ورکړې او اوس د مونګير څخه را وتلې او د جهانګير قلي خان لاره يې نيولې ده. په دې خاطر هغوې هم په ډيره بيړه بيرته د جنګ د ډګر په لور ور وخوزيدل. خو د هغوې تر راتلو پورې خواص خان د جهانګير قلي خان لښکر په مکمله توګه ځپلې و او هملته په خپل پړاو کې پروت و . کله چې جلال الدين جالو او حاجی خان بيټني دخپلو لشکرو سره يو ځاې هلته ور ورسيدل ، نو هملته يې خپل لښکر ته د پړاو حکم وکړ اوبيا دوې دواړه دخواص خان خيمې ته ورغلل اودهغه سره يې وکتل. او هغه ته يې دجهانګير قلي خان او خان خانان دلاور خان په مقابل کې دبری او سوبې مبارکي ورکړه.

په همدې ورځ ماښام شيرشاه سوري هم دخپل لښکر سره هغه ځاې ته ورسيد چيرې چې خواص خان دخپل لښکر سره يو ځاې پړاو کړې و ، خواص خان د شيرشاه سوري د راتلو دخبر سره سم دخپل پړاو څخه را ووت اود هغه ښه راغلاست يې وکړ. دخواص خان دکتلو سره سم شيرشاه سوری دخپله آسه را ښکته شو ، او ورمنډه يې کړه اوخواص خان يې په غيږ کې و نيوه ، هغه يې په تندي باندې ښکل کړ اوبيا يې ورته د ډيرې زياتې خوشحالۍ په حال کې وويل چې:

خواص خانه زويه ! ستا د ميړانې ، بهادرۍ او جرءت نه ډک خبرونه ماته هملته د ګنګا په غاړه را رسيدل ، زه تا ته د مونګير د ښار او کلا نه بيرون د خان خانان په ماتې ورکولو اودهغه په ژوندې نيولو باندې د زړه له کومې مبارکي وايم، او تر څنګ يې زه تا ته د بنګال دحاکم جهانګير قلي خان په ماتولو اودهغه او دهغه د لښکر په له منځه وړلو باندې هم مبارکی وايم. خواص خانه ! ته په يقين سره ماته دهغو ځوانانو څخه يې چې دشګو په غونډيو ،د غرنيزو ديوالو په ځګرونو، دتندو توپانې هواګانو په وزرونو، په غوريدلې وريځو او کړکيدونکو بريښناګانو باندې هم دخپلې سوبې نښې پريښودې شي.

خواص خانه ! ته په يقين سره دهغو اتلو بچيانو څخه يې چې زما په دښمنانو د وريځو د تور سمندر او د سور انتقامي اور په څير را پريوتې. خواص خانه ! زويه ، ستا په ميړانه ، ستا په جرءت او ستا په زړه ورتيا وياړم او ستا دې پاک احساس ته سلام او درنښت وړاندې کوم. ددې خبرو وروسته شيرشاه سوری د خواص خان سره ځانته شو ،هغه خپل لښکر ته هملته د پړاو کولو حکم وکړ ، بيا يې خواص خان ته يو ځل بيا مخ کړ او ورته يې وويل چې: زويه ! متحده لښکر به نن شپه همدلته قيام او ارام وکړي ، بيا به په بله ورځ ماسپښين له دې ځايه د بنګال د ګوډ دښار په لور روانيږو ، خواص خان ورته په ځواب کې وويل چې: محترما ! ما ته د خان خانان دلارو خان دلښکر دماتې وروسته د مونګير دکلا څخه ډير زيات د خوراک څښاک په ګډون فوځې سامان تر لاسه شوې دې، همدا راز دجهانګير قلي خان دلښکرو دماتې وروسته هم زمونږ لاسته ډير څه راغلي دي.دخواص خان دخبرې نه وروسته شيرشاه سوری ورته په ديره مينه وويل چې: خواص خانه زويه ، دا ټول سامان او وسايل په خپله خوندي کړه، سبا به د تللو په وخت کې دهغو په اړه تصميم و نيسو . اوس ته ولاړ شه اوپه خپله خيمه کې ارام وکړه ، دهمدې خبرې وروسته دواړه شيرشاه سوری اوخواص خان خپلو خپلو خيمې ته د ارام کولو له پاره ولاړل.

خواص خان په خپله خيمه کې ځانته ناست و چې د خيمې په دروازه کې ګنګا را ښکاره شوه ، هغې د زرق وبرق په څير لباس په ځان کړې وې اوبلکل لکه د ښاپيريو په څير په نظر راتله. دروازې ته د راتللو وروسته ګنګا هملته تم شوه اوبيا يې په خيمې کې ناست خواص خان ته ورغږ کړ او ورته يې وويل چې: زه دننه راتللې شم ؟ دګنګا په غږ سره اواز خان يوټکان وخوړ. دهغه په شونډو باندې زړه وړنکې خندا راپيدا شوې وه. بيا يې په لوړ اواز وويلې چې ګوره ګنګا ! اوس خو تاته زما خيمې ته د راتللو او را ننوتلو د اجازې ضرورت نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

شته. تر پرته له پښه نیولو زما خیمې ته را ننوځه ، اوس خو دا خیمه همستا ده. دخواص خان دې خبرو دګنګا زړه ډېر خوشحاله کړ ،په ډيره خوشحالۍ سره خیمې ته را ننوتله او نیغه ولاړه او دخواص خان تر څنګ کیناسته . تر لږه وخته پورې دواړه چپه خوله و خو وروسته پرې ګنګا خوله راپرانسته او ورته یې وویل چې :

ګرانه او زړه ته را نژدې خواص خانه ! که دیوې خبرې په اړه و پوښتم نو بده خو به یې نه ګڼې ؟ په ځواب کې ورته خواص خان وویل چې ګوره ګنګا ! اوس خو تا ته زما د خفګان په اړه باید هیڅ ډول اندیښنه را پیدا نه شي. ځکه چې ته خو اوس زما دذات یوه برخه یې. زه به تا هیڅکله هم او په هیڅ خبره هم خفه نه کړم. ګنګا ترې په ډیره زړه ورتیا او بې باکۍ سره وپوښتل چې: ایا اوس هم ستا په زړه کې زما له پاره لږ څه کرکه شته او که ټول محبت او محبت ګرزیدلې دې ؟

د ګنګا په دې پوښتنې باندې خواص خان تر یوه وخته پورې په خندا و اوبیا یې ورته وویل چې: ګوره ګنګا ! یو وخت تا هم زما څخه د کرکې څرګندونه کړې وه. خو وروسته ستا محبت او ستا مینه او ستا غوښتنې زه را ونغاړلم، نوکه چیرې همدا پوښتنه زه له تا څخه وکړم نو ته به څه ځواب راکړې ؟ ګنګا تر یوه وخته پورې سر ښکته کړې و او په څه فکر کې ډوبه وه. بیا یې د خوب د راویښ شوو لمحو او په ډیره یخه ټنډه د مینې نه ډک اواز کې وویل چې: زما څخه ولې پوښتنه کوې ،زما د وجود هر بند ستا په محبت او مینه کې را ښکیل شوې دې. ما خو دهغې شهزادګۍ غاړه ورماته کړې ده چې له تا څخه یې یو وخت دکرکې غږ کړې و . اوس خو ستا تر مخه ستا ګنګا ناسته ده. که چیرې ته په ډاګیزه توګه زما څخه اوریدل غواړې نو زه تا ته تر دې ځایه ویلې شم چې:

ته ماته زما د سر ستورې ، زما د وجود ځواک ،زما د نژدیکت ښایست او جمال ، زما دذات رڼا او زما شپې د تیارو سهار ، ستا محبت زما په وجود کې نوې خوش بويي او نوې احساس را پیدا کړې دې.

دګنګا ددې خبرو په اوریدو سره خواص خان ډېر زیات خوشحاله شوې و . او ویې ویل چې ګوره ګنګا ! تا زما څخه د شکریې د اداکولو اړتیا نه شته. اوس خو ته زما مینه او زما محبت یې. مونږ دواړو یو ځای هغه وخت دفن کړ چې زمونږ ددواړو تر منځ یې نفرت او کرکه را ټوکولې وه او زمونږ تر منځه یې د بیلتون دیوالونه درولي و. اوس خو مونږ دواړه یو وجود یو او دنړۍ هیڅ ځواک به موهم یو د بل څخه بیل نه کړي. په ډیر نژدې وخت کې به زه له تا او ګیتا دواړو سره دواده په پاکه لومه کې را ونښلم. او خپله دشوق او مینې ژوند به له تاسې دواړو سره پیل کړم. تر دې ځایه دخبرو کولو وروسته خواص خان تم شو نو ګنګا ورته په ویلو پیل وکړ.

هو ! ماخو په خبرو خبرو کې اصل موضوع له یاده وویسته. ما غوښتل تاته دخان خانان دلاور خان او جهانګیر قلي خان دلښکرو د ماتولو په اړه د زړه له کومې مبارکي ووایم ، ګنګا ورته په تیزو سترګو وکتل او ورته یې وویل چې: یو اځې مبارکي نه وه بلکه ستا سره کتلو او له تاسره دخبرو له پاره دلته راغلې وم. دګنګا په دې خبرو خواص خان نور هم دخوشحالۍ نه راوغوړید ، بیا کیدې شي چې هغه ته کومه د یاده وتلې خبره را په زړه شوې وي نو په دې خاطر یې ګنګا ته وکتل او ورته یې وویل چې:

ګنګا ! ته ولې ځانته راغلې یې ، ګیتا به دې هم له ځانه سره راوړې وې. ګنګا تر یوه وخته پورې په ډیر غور سره دخواص خان په لور وکتل ، بیا یې په ځواب کې ورته وویل چې: درونده او ګرانه خواص خانه ! د شیرشاه سوری دحرم د ښځو څخه د یوې روغتیاې حالت ښه نه و نو په دې خاطر ګیتا دهغې سره دهغې دخدمت له پاره هملته پاته شوه. نو که چیرې هغه را تلاې نو زه باید هملته پاته شوې واې ،

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې وخت کې زمونږ د دواړو څخه به يوه دلته تاته ، ستا د کتلو په خاطر راتلله. په دې خاطر ګيتا هملته پاته شوه او زه يې ستا د کتلو له پاره دلته را واستلوم. هغې هم تا ته ستا د دې سترو فتوحاتو په اړه مبارکي را ليږلې ده.

د ګنګا د دې خبرو وروسته خواص خان لږ څه خاموشه شو ، او په څه فکر کې ډوب شو ، نو ګنګا ورته يو ځل بيا وويل چې:

خواص خانه ! زما محبوبه ، زه له تا څخه يوه بله پوښتنه هم کول غواړم. زه هيلمنه يم چې ماته يې ريښتونې او په حقيقت ولاړ ځواب راکړې. خواص خان ورته وويل چې: وايه ، څه پوښتل غواړې. ګنګا ورته وويل چې:

خواص خانه ! اوس چې زه او ګيتا ستا د ژوند دوه اړخونه يو نو که زه له تا و پوښتم چې د ګنګا او ګيتا دواړو څخه کومه يوه درته ډيره نژدې ده نو ستا ځواب به څه وي ؟ د ځواب ورکولو د مخه خواص خان لږ څه فکر وکړ او بيا يې ګنګا ته و کتل او ورته يې وويل چې: ګوره ګنګا ! د خپلو دواړو لاسونو ورغوي دې ماته را نژدې کړه . د خواص خان د خبرې د منلو سره سم ګنګا خپل دواړه نازک او ښايسته ښکلي لاسونه د خواص خان په لور ور وغځول ، بيا خواص خان د خپل څنګ ايښې کڅوړې څخه دوه هم وزنه سيکې را وويستلې او د ګنګا د لاسو په دواړو ورغيو کې يې کيښودې او بيا ورته وويل چې: ووايه ګنګا ! د دې دواړو سيکو څخه کومه يوه درته وزنې ښکاري. ګنګا ورته په همغه درنګ وويل چې دواړه يو شان دي. خواص خان ورته هم بې له ځنډه وويل چې بيا خو تاسو دواړه ماته همداسې يو شاه ياست. زه له تاسو دواړو سره مينه کوم ، د خواص خان د دې ځواب په اوريدو سره ګنګا يو ناڅاپه ور کړه شوه او د خواص خان سره ورغاړې وتله. خواص خان د مينې او محبت په فضا کې د هغې په شا باندې لاس راښکود ، د هغې وروسته ترې ګنګا جدا شوه او ورته يې وويل چې: زما ګرانه خواص خانه ! په پاک خداې سوګند چې ماته ستا د خولې څخه د همدا ډول ځواب هيله وه.

خواص خان غوښتل په ځواب کې څه وو ايي چې د خيمې دروازې ته يو ساتونکې راغې او خواص خان ته يې وويل چې: امير ! شيرشاه سوری خپلې خيمې ته ور بللې يې. کيدې شي چې هغه له تاسره د سبا ورځې د کوچ په اړه سلا مشوره وکړي. د هغې په دې خبره خواص خان د خپله ځايه پورته شو او ګنګا ته يې وويل چې ته همدلته اوسه. زه شيرشاه سوری سره د خبرو کولو وروسته بيرته همدلته راځم ، د ماښام ډوډۍ به مونږ دواړه همدلته په خيمه کې يو ځاې وخورو . ګنګا د خواص خان د دې وړانديز سره اتفاق وکړ او بيا خواص خان د شيرشاه سوری د خيمې په لور رهي شو.

د لږ څه ځنډه وروسته خواص خان بيرته راستون شو او ګنګا ته يې وويل چې ګوره ګنګا ! سبا به دا متحده لښکر د بنګال د مرکزی ښار ګوډ په لور حرکت کوي ، شيرشاه سوری به يو ځل بيا هلته په ګوډ کې د خپل تخت د کيناستو جشن لمانځې ، د هغه په اند چې تير ځل د ګوډ د لاسه د وتلو وروسته به د هغه ځاې د خلکو په فکرونو کې بدلون راغلې وي، نو په دې خاطر د بيا ولکې نه وروسته هلته يو ځل بيا د تخت د کيناستو مراسم بايد و نمانځل شی ،ما هم د هغه د دې وړانديز سره موافقه کړې ده ، اوس به لښکر سبا سهار وختې له دې ځايه کوچ کوي ،د دې خبرې وروسته خواص خان بيرون را ووت ، او خپل ساتونکې ته يې د ډوډۍ د راوړلو حکم وکړ. لږه شيبه وروسته هغه ساتونکې ډوډۍ راوړه. دواړو يو ځاې ډوډۍ وخوړه. بيا ګنګا د شپې تر ډيره ناوخته پورې د خواص خان تر څنګ ناسته وه او د خپل راتلونکې په اړه يې ورسره خبرې کولې ،بيا پورته شوه او د ښځو د تمځاې په لور ورغله ،بله ورځ متحده لښکر هم د دې ځايه خپل پړاو ختم کړ او د بنګال د مرکزی ښار ګوډ په لور يې کوچ وکړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دبنګال مرکزي ښار ګوړ ته د رسيدو سمدستي وروسته شيرشاه سوری ددويم ځل له پاره د خپل تخت ناستې مراسم په پوره جوش او ولولې سره تر سره کړل. دشيرشاه سوري د لمړي ځل د تخت ناستې مراسم همدلته د ګوړ په ښار کې نژدې يو کال دمخه هغه وخت تر سره شوي و چې د همايون توپونو يې تر شا ګولۍ ويشتلې. هغه د تخت ناستې مراسم په ډيره بيړه او عجلې سره تر سره شوي و ، په دې اساس يې د بنګال خلک د سياسي او ټولنيزو پايلو څخه بې برخې پاته شوي و او د شيرشاه سوري د تللو وروسته او د مغلو د راتلو سره سم يې همغه مغل خپل اصلي حکمرانان و ګڼل.

په دې خاطر شيرشاه سوری ته ددې اړتيا احساسيده چې دخپل تخت ناستې مراسم يو ځل بيا په پوره شان و شوکت او دبدبې سره و نمانځي او په دې توګه د خپل نظام د حاکميت او مشروعيت له پاره په تبليغاتي توګه هم کار وکړي.

ويل کيږي چې د تخت ناستې د مراسمو د پيلولو دمخه ، دخپلو دغو مراسو د اجرا په خاطر د بنګال د مشورو ستورو پيژندونکو او نجوميانو څخه يو مشهور نجومي د ساعت سعد نه د مراسمو د پيليدو په اړه مشوره واخسته. دا چې شيرشاه سوری په نجوم باندې باور درلود او که نه ، خو هغه په دې پوهيده چې کله کله د يوه حکمران له پاره د خپلو خلکو د توهمپرستۍ او دهغوې د بې عقله کولو په خاطر دغسې يو کار اړين ګڼل کيږي. په هر صورت هغه وخت چې د تخت د کيناستو مراسم پيل شول ، شيرشاه سوري د پراخ زړه او فياضۍ څخه کار واخست.

د ګوړ په ښار کې نژدې اوه ورځې د تخت ناستې د جشن د مراسمو ډولونه او نغارې درزيدې. دهر افغان قبيلې څخه به د ځوانانو ډلې ډلې دشيرشاه دربار ته راتللې او دافغاني رسم ورواج په مطابق به يې نڅاوی اوخوشحالۍ کولې . شيرشاه سوري هم ډمانو او سندرغاړو ته د زړه د اخلاصه تحفې او انعامونه ورکړل او دهغه درباريانو د نڅونکو په سرونو باندې د مشکو ، عنبرو ، زعفرانو او د ګلابو د اوبو په شيندلو باندې ددې خوشحاليو مجلسونه نور هم خوشبويه کړې و. په دسترخوانو باندې به ډول ډول غذا ګانې پرتې وې ، هر ډول هضم راوړنکې شربتونه هرې لورې ته ايښوول شوی و ، چې د شراب طهور (پاکو شرابو) په نامه يې يادول. نه يوازې دلته بلکه هر هغه کور ته چې د شيرشاه سوري د فتحې ليک ور رسيدلې و همدغه ډول جشنونه نيول.

په بنګال کې دخپل حکومت د مستحکم کيدو نه وروسته شيرشاه سوری هلته ډيره موده پاته نه شو او نه يې هلته په بنګال کې د ضرورت نه زيات فوځ پريښود . خو د غربي بنګال په چټاکانګ اونورو بندرونو باندې يې خپله ولکه ډيره کلکه کړه ، تر څو د پرتګاليانو د حملو څخه يې خوندي وساتي. دهغه اصول دا و چې هغه به د ځاې حکومتونو له پاره دهمغه ځايو خپل خلک ټاکل ، او ځاې مسلمانانو او هندوانو ته به يې په خپل حکومت کې کار ورکاوه. تر څو د نيول شوو سيمو خلکو ته د خپل حکومت د بدلون په اړه معلومات ور په برخه وي.

شيرشاه سوری نه غوښتل هلته په بنګال کې اوږود پاته شی. هغه په دې انديښنه کې و چې هسې نه چې دهغه په غياب کې همايون يو ځل بيا خپل ځواکونه راټول او دهغه په کلاګانو او ولکه شوو سيمو باندې ديرغل کولو هڅه وکړي. نو په دې اساس هغه غوښتل ژر تر ژره دبنګاله را ووځي او دهمايون حرکات دخپلې څارنې لاندې و نيسي. دهمدې فکرونو په بنسټ شيرشاه سوری دخپل لښکر سره يو ځاې دبنګاله را ووت، خو د را وتلو تر مخه يې هلته په بنګال کې يو کس خضرخان دخپله اړخه د بنګال حکمران و ټاکه. ويل کيږي چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا خضرخان ترکي نژاد و او پلار او نیکونه یې دیوه وخته راهیسي هلته په بنګال کې میشت شوي و. په دې اساس شیرشاه سوري دخضرخان د ټاکلو وروسته دخپل لښکر سره یو ځای دهغه ځایه کوچ وکړ.

تر اوسه پورې شیرشاه سوري په مکمله توګه د بنګال څخه نه و تللي چې خبر ورته ورسید چې پرتګالیانو دهغه په ولکه شوو سیمو باندې دیرغل اودهغو سیمو د ولکه کولو له پاره پلان جوړ کړې دې. پرتګالیانو دمهارت د پاته شونو فوځیانو سره یو ځای، چې د خواص خان د حملې څخه اخوا دیخوا تښتیدلي و ، له ځانه سره را یو ځای کړي و او پخپله دمهارت یو سالار یې د دې متحده لښکر مشر ټاکلې و چې پالامو نومیده. پالامو د مهارت د پاته شونو اوپرتګالیانو څخه یو ستر لښکر جوړ کړ او د بنګال دمرکزي ښار ګوډ په لور یې حرکت پیل کړی و.

کله چې شیرشاه سوری ته دا خبر ورسید نو هغه خپل کوچ هملته تم کړ ، بیا یې خواص خان را وغوښت ، هغه وخت چې خواص خان د شیرشاه سوری خیمې ته را ننوت ،نو ویې کتل چې هلته دشیرشاه سوري د کورنۍ دغړو نه علاوه ګنګا هم ناسته ده. شیرشاه سوری خواص خان له ځانه سره کیناوه ، او ورته یې وویل چې:

خواص خانه زویه ! ما غوښتل دلته زما د تخت ناستې د جشن د مراسمو په ترڅ کې ستا او دګنګا تر منځ دواده مراسم هم ادا کړم. ما په دې اړه دګنګا سره هم خبرې کړې وې او هغه مې په دې راضي کړې وه خو زما د کورنۍ غړي وایي چې دخواص خان د واده مراسم باید ددې تخت ناستې د مراسمو څخه نور هم په ډیره خوشحالۍ او جوش سره و لمانځل شي. په دې خاطر هغوې ته د لږ څه وخت اړتیا وه ، په دې خاطر ما دلته په بنګال کې ستا د واده مراسم و ځنډول. ګوره زویه ! ددوې نه علاوه ګنګا هم دلته ناسته ده خو هغه وایي چې لمړۍ دې خواص خان د ګیتا سره واده وکړي دهغې وروسته دې له ما سره. وو ایه په دې اړه ستا آند څه ډول دې ؟

دشیرشاه سوري دخبرو وروسته خواص خان خواږه ګنګا ته وکتل بیا یې په مړاوې شانته اواز وویل چې: دروند شیرشاه ! دا خو دګنګا د سینې پراخوالې دې ، د هغې اخلاقي لوړ مقام دې چې دخپله ځانه ګیتا ته زیات اهمیت او درنښت ورکوي. د شهزادګۍ په ښه چې هغې خپل ځان دومره بدل کړې دې ، نو زما مهربانه ! زه پوهیږم چې ګنګا په سهي معنا باندې ددې وړ ده چې زما د ژوند ملګرې و ګرځي. او زه پوهیږم چې کله چې ګنګا زما د ژوند ملګرې و ګرځي نو زما د ژوند انه ټول کمښتونه به پخپله له منځه ولاړ شي.

دخواص خان دخاموشه کیدو وروسته شیرشاه سوری یو ځل بیا په خبر و پیل وکړ او ویې ویل چې: ګوره خواص خانه زویه ! زما ټوله کورنۍ ستا او د ګیتا ، او ترڅنګ یې دګنګا د واده دمراسمو په برابرولو کې شپه او ورځ کار کوي ، هغوې ستا نه علاوه د ګنګا اوګیتا له پاره هم پریمانه کالي او نور ضروري شیان تیار کړي دي ، زما دکورنۍ غړي په دې آند دی چې څرنګه چې ماتاته خپل زوې ویلې دي اودخپلې کورنۍ غړې مې ګرزولې یې نو په دې خاطر به له تا او ستا ددواړو ښځو سره د لوڼو او زامنو په څیر سلوک کیږي. اوتاسو ته به ټول هغه څه تیاریږي چې ما دخپلو زامنو او لوڼو له پاره دهغوې په ودونو کې تیارکړي و ، ګوره خواص خانه ! زه اراده لرم چې څه وخت چې دا ټول کارونه تکمیل شي نو لمړۍ به ستا واده د ګیتا سره اوبیا د ګنګا سره وکړم. ګوره زویه دا خو یوه موضوع وه ، اوس دبلې موضوع په لور راځم.

بله خبره داده چې تاته ډاګیزه ده چې دمهارت یو ملګرې چې پالامو نومیږي، دپرتګالیانو سره یوځای شوې او ډیر ستر لښکر یې جوړ کړې دې او اوس دغه لښکر د ګوډ په لور را روان دې او غواړي په ګوډ باندې حمله وکړي، زویه ! ما خپل لښکر په دوو برخو باندې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ویشلې دې ،یوه برخه به همستا تر قومندې لاندې وي، هغه به له تاسره یو ځای وي ، او ته به دپالامو د مقابلې له پاره مخته ورځې . اوهغه به دګوډ په لور دپرمختګ څخه منه کوي. زه هیلمن یم چې ته به په ډیره اسانه توګه پالامو ته ماتې ورکړې. خو دلښکر بله برخه به زه له ځانه سره واخلم او د ګنګا ددریاب غاړې غاړې ته به مخته ولاړشم اودهمایون په حرکتونو اوخوزښتونو باندې څارنه کوم. او دا به ځانته ډاګیزه کړم چې هغه اوس زما په اړه څه فکر کوي ، ووایه چې په دې اړه ته څه ویل غواړې ؟

خواص خان تر لږه وخته پورې څه فکر کې ډوب و اوبیا یې وویل چې: زما محترما شیرشاه ! دغه پریکړه چې تا کړې ډیره مناسبه او برابره پریکړه ده. زما په آند چې مونږ باید همدا نن حرکت وکړو او ته هم دخپل نیمایي برخې لښکر سره یو ځای د ګنګا د دریاب په لور ولاړشه. زه به دخپل لښکر سره یو ځای د ګوډ په لور ولاړشم اودپالامو د لارې د بندولو هڅه به وکړم. شیرشاه سوری ورته وویل چې په دې اړه ته دخضر خان څخه هم مرسته تر لاسه کولی شې. خو خواص خان ورته وویلې چې:

نه ، درونده شیرشاه ! زه دا سې کول نه غواړم. زه غوره ګڼم چې خضرخان دخپل لښکر سره یوځای هملته په ګوډ کې و اوسیږي ،او زه به په یواځې ځان دخپل لښکر سره یو ځای د پالامو مقابلې ته ور ودانګم، دا په دې خاطر چې که زه د پالامو سره و نښلم اوپالامو دخپل لښکر کومه برخه په ګوډ د حملې له پاره را ولیږي نوپه هغه صورت کې به خضرخان دهغوې په مقابل کې موجود وي. خو که چیرې زه خضرخان دخپله ځانه سره یو ځای د پالامو مقابلې ته یوسم نوبیا به د ګوډ څخه دفاع کول شوني نه وي. که چیرې دښمن په ګوډ باندې ولکه وکړي نوبیا به ماته ستونزې اومشکلات نور هم زیات شي، زه به مجبور یم چې هغوې کلا بند کړم اودا کلابندي کیدې شي چې میاشتې میاشتې دوام وکړي،نو په خاطر غواړم چې خضر خان هملته په ګوډ کې واوسیږي،او زه په یواځې ځان دپالامو کارورختم کړم .هغه او د هغه لښکر ته دا سې سزا ورکړم چې بیا د بنګال په لور د راتلو هڅه هم ونه شي کولاې.

کله چې خواص خان خبرې بندې کړې نو شیرشاه سوری ورته وویل چې: خواص خانه زویه ! زه ډیر خوښ یم چې ستا اراده ډیره ځواکمنه او ډیره پښخه ده. البته په دې اړه زه له تاسره یوه بله خبره هم شریکوم. اوهغه دا چې دلته ستا د راتلو تر مخه ګنګا له ماسره خبرې کولې ،هغې ویل چې دا ځل هغه هم غواړي د خواص خان سره یو ځای جنګ کې ګډون وکړي. خواص خان ورته په خندا کې وویل چې:

که چیرې هغه له ماسره دلته په لښکر کې ژوند کول غواړي ،نو محترم شیرشاه ! زه به یې په خوښۍ سره ومنم. اودا به دخپل ځان له پاره نیکبختي و ګڼم ، خو زه نه غواړم چې په دې جنګ ګنګا له ماسره و اوسي ، ځکه ماته معلومه نه ده چې زه به دپالامو په خلاف کومو کومو ځایو کې مورچې اوسنګرونه نیسم اویا به دکومو سختو حالاتو سره مخ کیږم. په دې خاطر زه نه غواړم چې دپالامو سره د جنګ په وخت کې ګنګا هم له ماسره یو ځای په ورانو ویجاړو او ګړنګونو کې د ستونزو اوتکلیف وخت تیر کړي ، درونده شیرشاه ، دپالامو سره د ټکر وروسته ، زه غواړم چې ډیر ژر هلته د ګنګا د دریاب په غاړه له تاسره یو ځای شم. تر دې ځایه دخبروکولو وروسته خواص خان خاموشه شو بیا یې دګنګا په لور وکتل او هغې ته یې نیغ په نیغه وویل چې:

ګوره ګنګا ! زه هیلمن یم چې ته به زما ددې وړاندیز مخالفت ونه کړې، ګوره ګنګا ! زه پوهیږم چې دهغې وخت حالاتو مونږ دواړه یوبل ته حواله کړي یو ،که څه هم په تیرو وختو کې زما اوستا ترمنځه د بیلتون ترخې لمحې تیر شوې دي خو قدرت ته دا منظوروه چې زه اوته بیرته سره یوځای او دیوه ژوند ملګری شو. ګوره ګنګا ! ته زما په دې پریکړه باندې مه خفه کیږه . زه دا ټول هر څه ستا دا ارام او اسانتیاو په خاطر کوم، ځکه چې دپالامو په مقابل کې ماته ډیرې منډې ترړې او ستونزمن حالات په مخ کې دي . ددې ترڅنګ زما په

(c) ketabton.com: The Digital Library

لښکر کې بله کومه ښځه هم نه شته نو ځانته زوند به خوند د رنه کړي او د ویرې احساس به کوي نو په دې اساس زه تاته وړاندیز کوم چې اوس زما سره په تللو باندې اصرار مه کوه. ګنګا ورته په ډیره نرمه او د مینې ډکه ژبه وویل چې:

زه ګنګا دد ې جرءت نه لرم چې ستا وړاندیز ټال کړم ،که چیرې ته دا مناسبه ګڼې چې زما تګ له تا سره مناسب نه دی نو زه له تا سره د تللو له پاره اصرار نه کوم. او څنګه چې ته وایې همغسې به وکړم. ځکه چې ستا هره پریکړه ما ته د حکم معنې لري. دګنګا دځواب په اوریدو سره خواص خان خوشحاله او ډاډمن شو ، دد ې نه وروسته شیرشاه سوری او خواص خان دواړه دخیمې څخه را ووتل ، لښکریې په دوو برخو باندې وویشه ، خواص خان دخپلې برخې دلښکر سره دپالامو د ځپلو له پاره روان شو ،په داسې حال کې چې شیرشاه سورې دخپلې برخې دلښکر سره یو ځای د ګنګا ددریاب غاړې ته کوچ وکړ.

۵۰

دبله اړخه دهمایون حالات چې په چوسې کې دماتې خوړلو وروسته دیر خرا ب شوي وا و لښکریې خپل مورال له لاسه ورکړی و بیرته ښه کیدو ته را نژدې شوی و. همایون د څلو ښت شپینی ناروغتیا څخه هم روغ رمټ راوتلې و او ترڅنګ یې اندیښمنو زړونو ته د امید او هیلو یوه روښنایې تر سترګو کیده. همایون د چوسې ماتې په غټ زړه او پوره حوصلې سره وزغمله ، دهغه ورونو چې دهغه په غیاب کې کوم ناوړه سلوک کړی و هغوی پرې اوس ډیر زیات پښیمانه وو ،همایون هم د زړه له کومې دخپلو ورونو دغه غلطې ور وبښله ، او بیرته دخپلې مینې په غیږ کې را ټول کړل ، خو د شیرشاه سوري په لاس د چوسا په سیمه کې دمغلو ماتې دتیموری کورنۍ د یو والي جذبه پوره ګډه وډه کړې وه.

مغلو د افغانانو څخه د زړه له کومې کرکه کوله. هغوی په دې آند و چې دد ې نه مخته هغوی افغانان په سلونو ځله د جنګ په میدان کې ماتې کړي او تیښتې ته یې اړ کړي دي. هغوی ته دا آند چې اوس به افغانان پر هغوی غالبیږي د منلو او زغم وړ نه و . پا یلې یې دا شوې چې د سخت نه سخت باغي مغل هم د همایون څنګ ته راغې اودهغه سره یو ځای شو ، د مغلو ستر ستر سرداران چې دد ې نه مخته د همایون سره په ټکر کې و هغوی هم خپلې بسپنې دهمایون په واک کې ورکړې اود خپلو وفاداریو په اړه یې ژمنه وکړه. په همدې وختو کې هلته په اګره کې دهمایون په شاوخوا کې یو لک فوځ را ټول شوی و ، دد ې نه علاوه دهغوی سره یو ډیره ستره او ځواکمنه توپخانه هم ملګرې وه چې قومندانې یې د رومي خان زوې کوله.

په دې ورځو کې چې همایون د شیرشاه سوری پر خلاف په اګره کې خپل ځواکونه سره را ټولول او لښکرو جنګی تمرینات کول دهمایون په ژوند کې یوه بله غمناکه پیښه را منځته شوه، همایون ډیر شریف او منلې حکمران و ، نور مغروره او متکبر پادشاهان دهغه دخوې پر خلاف و ، خو هغه دهغو خلکو څخه نه و چې د نا ادنا خلکو دخدمتونو اعتراف کوي او د نورو خلکو غلطۍ او ګناهونه وربښي.

هغه لوبه چې د همایون په دربار کې پیل شوې وه ،هغه څه داسې بیا نشوې ده چې: د چوسا په جنګ کې دماتې خوړلو نه وروسته ، هغه وخت چې همایون په ګنګا کې ډوبید و ته ورنژدې شوې و نو هغه وخت یو حبشي چې نظام نومیده دخپلو مشکونو په واسطه دهغه ځان او ژوند و ساته. هغه وخت چې نظام همایون د ګنګا څخه را وویست او ددریاب غاړې ته یې راوستنو هغه وخت همایون د نظام سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

ژمنه کړې وه ، چې څرنګه چې هغه ورته په اوبو کې د غرقيدو څخه نجات ورکړې دې ، نوپه دې خاطر به ورته درې ورځې پادشاهي ورکوي.

اوس چې همايون روغ رمټ شوې و ، او د ناروغتيا څخه خلاص شوې و ، نوپه دې خاطر يې غوښتل چې خپلې ژمنې ته عملی بڼه ورکړي ، هغه نظام هلته اګرې ته را وباله اوپه خپل موجوديت کې يې په تخت کيناوه او ټولو اميرانو ته يې د هغه د ادب کولو حکم وکړ. کله چې نظام شهنشاه شو نو تر درې ورځو پورې هغه چې څوک غوښتل مالا مال کړ او انعامونه يې ورکړل ، تر درې ورځو پورې د شاهي نظام ټوله واکمني د همغه سره وه ، د همايون ورور مرزا پهنډال په دې وخت کې دلته موجود نه و. د هغه نه علاوه پاته ټول وزيران او رئيسان او سلاکاران هملته په اګره کې موجود وو. د هغوې هر يوه د نظام اطاعت او فرمانبرداری کوله.

په اګره کې له يوه اړخه د مغلو په دربار کې د خوشحالۍ جشنونه و خو د بله اړخه د سازشونو جالونه هم خپريدل. او د دې کار له پاره د ا اخري ورځ وه ، ځکه چې نظام ته يې د پادشاهۍ په ورکولو سره خوشحالي ګانې کولې.

همايون د خپلې خوش مزاجۍ به اساس د خپلې کورنۍ ټول غړي خوشحالول خو د همايون خپل ورور کامران په خپله د همايون پر خلاف د سازشونو د غه جال خپراوه. همايون کامران ته د دهلي د تخت نه علاوه نور هر څه ورکړي و اوپه اخر کې د خپلې پيرزونيې له مخې هغه ته د جاګير کاغذونه هم ورکړل خو د همايون د غې ټولو نيکيو اوپيرزوينو د هغه زړه و نه نيو.

هغه په څرګنده توګه د همايون وفاداره و او ډيرې لافې به يې هم وهلې اوويل به يې چې هغه په يواځې ځان د شيرشاه سوری د وهلو له پاره بسنه کوي ، خو په حقيقت کې د هغې په ويناو کې هيڅ ريښتونولي نه ليدل کيده. په دې ورځو کې کامران مرزا په ناڅاپي توګه ناروغه شو او هغه ته دا شک پيدا شو چې د هغه مشر ورور همايون ورته زهر ورکړې دي. د همايون په څير د نيک سيرت خاوند ورور په اړه داسې شک پيدا کول پخپله د کامران مرزا ذلالت او جهالت باندې دلالت کاوه.

هغه وخت چې د اګرې په دربار کې دا ډول پيښې روانې وې نو په همدې ورځو کې همايون ته خبر راغې چې شيرشاه سوری د خپل لښکر سره د ګنګا د درياب غربي څنډې ته را رسيدلی دې او د جنګ له پاره تيار دې. کله چې د شيرشاه سوری د مقابلې له پاره همايون د خپل هر ورور څخه د فوځ د را استولو غوښتنه وکړه نو کامران مرزا ورسره د هر ډول تعاون او کومک څخه ډډه وکړه.

په دې وختو کې همايون د کامران مرزا پورې ډيرې هيلې تړلې وې ، ځکه کامران د کابل حکمران و. په همدې وخت کې همايون کامران مرزا ته په برګه وويل چې خپل يوشمير فوځونه او سرداران له ما سره کومک ته پريږدي ،خو کامران د هغه پر خلاف سلوک خپل کړ او تر اخري حده پورې يې هڅې وکړې چې خپل ټول خلک له ځانه سره بيرته يوسي. هغه په پوره ظالمانه توګه د همايون غوښتنه رد کړه او خپل ټول فوځ يې له ځانه سره واخست. په دې وخت کې چې همايون د هغه تعاون ته سخته اړتيا درلوده کامران په ډيره بې حيا يې سره د اګرې څخه کوچ وکړ او د لاهور په لور رهي شو.

د يو شمير تاريخپوهانو وينا ده چې د لاهور په لور د کامران مرزا کوچ کول د ډيرې ناپوهۍ او غلطيو سره ملګري و ، د هغوې په آند چې کامران مرزا د اعمل د چغتايي دورپای ته رسيدل او د شيرشاه سوری د عروج له پاره بنسټ وګرزيد. يوشمير په دې آند هم دی چې که چيرې کامران مرزا داسې نا پوهه قدم نه وې پورته کړې نو شيرشاه سوری به هيڅکله هم د تخت او تاج خاوند شوې نه و. خو دا ټول د خيالاتو الوت دې ، حقيقت دا دې چې يو کامران نه و چې د شيرشاه سوری مخه يې نيولې وې ، بلکه که د هغه په څير څو درجنه کامرانان

(c) ketabton.com: The Digital Library

هم را پیدا شوي وې نو بیا به یې هم دشیرشاه سوری مخه نه وې نیولې او نه به یې هغه دخپلو مخو څخه را ګرځولې وې. که چیرې کامران د اګرې څخه لاهور ته نه وې تللې نو توپیر به یوائې همدومره و چې جنګ به لږ څه نور هم اوږود شوې و.

د اګرې څخه دلاهور په لور د کامران مراز کوچ او بیا دهغه ځایه کابل او قندهار ته دهغه ورتګ پخپله د مغلو له پاره ډېره ګټور وګرزیدل ،ځکه هغه وخت چې کامران مرزا د لاهور څخه کابل ته وخوزید نو په همغه ورځو کې دایران شهنشاه طهنماسب هم په حرکت راغې اوغوښتل یې په قندهار او کابل باندې ولکه وکړي نو که چیرې همداسې شوي وې نوبیا خو به دکامران مرزا حالت د دوبې دسپې په څیر ګرزیدل چې نه به چا په کور کې پرېښوده او نه به یې په بیدیا کې شپه تیریده. ددې خبر په اوریدو سره کامران مرزا په ډېره بیړه د لاهور څخه کابل ته ولاړ ، هلته یې خپل فوځونه منظم کړل اوبیا یې دقندهار په لور حرکت وکړ ،کله چې د ایران پادشاه ته خبر ورسید چې دهمایون ورور کامران لکه د توپان اوسیلۍ په څیر دکابل څخه د قندهار ددفاع له پاره را روان دې نو هغه د جنګ کولو څخه شاته شو ، په دې توګه دکامران مراز لاهور ته اوبیا دهغه ځآیه کابل ته راتګ اوبیا د خپل فوځ سره دقندهار په لور کوچ کولو په اساس قندهار دایرانیانو د ولکې څخه په امن کې پاته شو .

دکابل او قندهار په لور دکامران مرزا د تللو وروسته همایون خپل زړه نه و تش کړې ، هغه تر ۱۵۴۰ کاله پورې خپل ځان تیار کړې و ، دډیرو ستر و سترو ستونزو سره سره بیاهم همایون دشیرشاه په مقابل کې دیر ستر فوځ برابر کړې و ، دهغه دتوپ خانې ځواک د شیرشاه سورې د توپخانې څخه څو برابره قوي و ، هغه خپل تجربه لرونکې افسران را مخته کړل ، بیا همایون دخپل همدغې ستر ځواکمن لښکر سره یو ځاې د تلوج په لور کوچ وکړ ، شیرشاه سوری هم په همدې سیمه کې پړاو کړې و .

داګرې څخه د کوچ کولو وروسته دهمایون لښکر ګنګا ته د ورسیدو له پاره تر ټولو نژدې لاره خپله کړې وه ، دغه لاره اوس د فرخ اباد او شمس اباد د سیمو څخه تیریږی اودبوجپور سیمې ته رسیږي. چې شیرشاه سورې د خپل لشکر سره همدلته پروت و.

شیرشاه سوری هم ډیر محتاط انسان و ، هغه هم دجنګ پیلامه کول نه غوښتل ، هغه په دې آند و چې تر هغو چې دهغه سالار خواص خان د بنګال څخه راستون نه شي نو د همایون سره باید ټکر ونه کړي . هغو غوښتل چې دهمایون په خوزښتونو باندې څارنه وکړي. خوکله چې همایون دخپل لشکر سره یو ځاي بوجپور ته را ورسید نوبیا شیرشاه سوری خپل شاته تګ بیغرتي و انګیرله نو په دې خاطر د جنګ کولو له پاره تیار شو .

دبوجپور په سیمه کې دواړه لښکري یو بل ته مخ په مخ و دریدې ، د شپاړسمې پیړۍ د غیږې دا ډاګ دګنګا د دریاب په غربي برخه کې پروت و ، خو اوس ددریاب د بهید و دبهیر دبدلیدو په اساس شرقی غاړې ته راغلې دې. په هغه وخت کې به ددې ګودر څخه ډیرې قافلې تیریدې ،دا ځاې د اوسنې فرخ اباد څخه اته میله لرې جنوب شرق او د قنوج دښاره دیرش میله لرې شمال غرب کې پروت دې.

شیرشاه سوری د پخوا څخه خپل فوځ د ګنګا ددې غاړې څخه لرې کړې و ، دهغه پلان داو چې هغه به د قنوج په سیمه کې تر هغو همایون ددریاب څخه تیرید و ته نه پریږدي ترڅو چې په ستراتیژیکې توګه حرب دده په ګټه نه وي تمام شوي. هغه ددې مقصد له پاره په دریاب کې شته ټولې کشتۍ و نیولې او ټولې یې د ګنګا په شرقی برخه کې سره را ټولې کړې ، دبله اړخه هلته په ګنګا کې به دشیرشاه سوری د کشتیو بیړۍ په پرلپسې توګه تلې راتلې او په غربې څنډ و کې پرتو افغان فوځونو سره به یې اړیکې جوړول. همدې بیړۍ د بهوجپور څخه تر هانګر بورې د ټولو ګودرونو څارنه کوله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس نو حالات داسې شوې وچې ددریاب په یوې غاړه باندې همایون دخپلو لښکرو سره پړاو کړې و ،په داسې حال کې چې ددریاب په بله غاړه باندې شیرشاه سوری په همدې ګودر دخپلو لښکرو سره پړاو کړې و. همایون د شیرشاه سوری د ځواک دمعلومولو له پاره دخپل لښکر یوه برخه د شپینی عملیاتو له پاره هلته ور ولیږله. دهمایون دعسکرو دغې ډلې دشپې له اړخه دګنګا دریاب په پورتنۍ برخه کې تر پښو لاندې کړاوبیا یې د شپې په تیاره کې د شیرشاه سوری په لښکر باندې عملیات وکړل. خو شیرشاه سوری هم بیدار و ، هغه دا عملیات په شا وتمبول او دهمایون دغه ډله چې د شیرشاه سوری د ځواک دمعلومولو له پاره راغلې وه په تیښته و تښتیدل.

دبهوجپور په سیمه کې د شیرشاه سوری په لاس د همایون ددې چریکې ډلې دناکامۍ نه وروسته ، همایون خپل جنګي پلان بدل کړ ، اوس نو دهغه په لښکرو کې د شیرشاه سوري څخه ویره او دهشت را پیدا شوې و ، په دې خاطر دهغه لښکر کرار کرار د دریاب دغاړې څخه په تللو پیل وکړ. هغوي اراده درلوده چې منزل په منزل تر قنوج پورې ځانونه ورسوي.

دقنوج په لور د تللو په وخت کې د دریاب په غاړه همایون ته دشیرشاه سوری څو کیشتۍ تر سترګو شوې ، همایون په هغو باندې د ډزو کولو حکم وکړ ، ددې ډزو په پایلو کې د شیرشاه سوری یوه ډیره ستره کیشتۍ په اوبو کې غرقه شوه . اوپه دې توګه همایون دخپلو لښکرو سره یو ځای ددریاب په غاړه غاړه تر قنوج پورې ورسید.

د بله اړخه شیرشاه سوری هم د مغلو دلښکرو سره یوځای د دریاب په بله غاړه باندې په کرار کرار روان و . قنوج ته د رسیدو سره سم ددواړو خواو لښکرې یو دبل په مقابل کې سره و دریدې. دهمایون د لښکر تر مخه چې دګنګا ددریاب کومه برخه وه نو دهغې شاته د قنوج ښار ګوتې پروت و. دهمدې ځآیه همایون ته د خوراک څښاک او جنګ وسایل را رسیدل. دقنوج ښار چې څه موده دګنګا په غاړه اباد شوې و اوس د دریاب څخه پنځه میله لرې په غربي برخه کې پاته و .

په داسې حال کې چې ددریاب په هغه بله غاړه د شیرشاه سوری لښکرو پړاو کړې و ، دا سیمه دبلګران سره نژدې پرته وه اوشیرشاه سوری غوښتل د بلګران سیمه دخپل ځواک او قوت مرکز وګرځوي. په دغه سیمه کې چې شیرشاه سوری پړاو کړې و د جونپور څخه تر شمال شرق پورې شپږ میله واټن لري او د قنوج څخه یې هم واټن همدومره ویل کیږي.

همایون د خپل لښکر سره یو ځا ی د ګنګا په غربي سیمه کې پړاو کړې و په داسې حال کې چې شیرشاه سوري دهمدې ګنګا په شرقي برخه کې پروت و. په دې توګه دواړو لښکرو په خپل منځ کې دریاب پوله ټاکلې وه او ارام پراته و . نه همایون او نه شیرشاه ، یوهم ددریاب څخه تیریدو ته تیار نه و. او تر څنګ یې هیڅ اړخ نه غوښتل چې د جنګ په وخت کې یې دریاب شاته وي. په دې خاطر دواړه ددې منتظر وو چې کوم یو به لمړی ددریاب څخه د راتیریدو هڅې کوې.

دمیاشتو میاشتو انتظار نه وروسته همایون د دریاب څخه د راتیریدو هڅې پیل کړې هغه غوښتل چې دجنګ پیلامه پخپله وکړي ترڅو څه پایلې تر لاسه کړي خو دبله اړخه به شیرشاه سوری ددریاب څخه د همایون د فوځونو د راتیریدو هره هڅه شنډوله.

په حقیقت کې شیرشاه سوري نه غوښتل دهمایون سره په دې وخت کې لاس وپنجه شي ، هغه ته دخواص خان له اړخه دکوم خبر د راتللو اوپخپله دخواص خان دراتګ هیله وه. هغه غوښتل چې خواص خان دخپل لښکر سره یو ځای دلته را ورسیږي نوبیا به دهمایون پر خلاف پریکنده جنګ ته ملاتړې. په همدې خاطر دواړو لښکرو د ګنګا ددریاب په دواړو غاړو باندې پړاو کړې و اومیاشتې میاشتې

(c) ketabton.com: The Digital Library

هلته پراته و. همایون به چې کله هم د دریاب څخه د تیرید و هڅه کوله نو شیرشاه سوری به د هغه وړاندی تګ شنډاوه ،تر څو خواص خان ورسره را یو ځای شي.

۵۱

دشیرشاه سوری څخه د جدا کیدو وروسته لمړی خواص خان د ګوډ ښار ته ولاړ، هلته د ګوډ په ښار کې یې د هغه ځای د حاکم حضرخان سره خبرې وکړې او هغه ته یې دا ډاګیزه کړه چې دښمن پرې د حملې پلان لري ، نو په دې خاطر دې دخپل لښکر سره یو ځای تیار و اوسي ، بیا یې خپله برخه لښکر له ځانه سره واخست او د جنوب په لور ولاړ. په هغه لاره چې پالامو د مهارت او پربتګالیانو مشترک لښکر له ځانه سره را خیستې و او د ګوډ په لور را روان و نو خواص خان ورته دشپې په تیارو کې هملته په لاره کې کمین و نیوه تر څو په پالامو باندې ناڅاپی یرغل وکړي او هغه دخپل لشکر سره د نابودۍ کندې ته وسپاری. خواص خان په دې خاطر د دې پلان څخه کار واخست چې د خواص خان مخبرانو هغه ته خبر ورکړې و چې خونړې او ظالم پالامو د خپلو لښکرو سره یو ځای د ګوډ د ښار په لور را روان دې ، اودهغه د لشکرو شمیره د خواص خا ن د لشکر څخه نزدې پنځه هومره زیاده ده . نو په دې اساس خواص خان ددښمن دلشکرو د شمیرې د په نظر کې نیولو په اساس هملته د ګوډ په لور په تلونکې لاره باندې کیناست ، هغه غوښتل په پالامو باندې شبخون وکړي او په دې توګه خپله غلبه او فتحه حتمي وګرځوي.

دبله اړخه د پالامو مخبرانو هم هغه ته خبر ورکړې و چې شیرشاه سوری د ګنګا په لور تللې دې او دبنګال د ساتنې له پاره یې خواص خان دخپل نیمایی لښکر سره یو ځای پری ایښې دې. خو خواص خان د پالامو مخبرانو ته د دې موقع ورنه کړه چې پالامو ته د هغه په لاره کې دخواص خان د کمین د نیولو په اړه خبر ورکړي ، او د دې نه یې خبر کړې چې خواص خان دخپل لشکر سره یو ځای د ګوډ په لاره کې ورته ناست دې. هغه د کمین نیولو د مخه تر څو میلو واټن پورې خپل نظامي مخبران خپاره کړي و او هغوې په خپل نوبت سره د پالامو د ټولو مخبرانو د له منځه وړلو کار تر سره کړې و. په دې اساس پالامو ته د خواص خان کمین د کیناستو په اړه کوم معلومات تر لاسه شوې نه و.

دشپې په تیارو کې ، هغه وخت چې پالامو په ډیره بې احتیاطۍ سره دخپل لښکر تر څنګ د ګوډ په لور په لاره رهي و، نو د شپې د تیارو نه په ګټې اخستو سره پرې خواص خان توپانې سیلیو او د اور دبڅرکو په څیر حمله وکړه. پالامو دخواص خان له لورې د دا سې ناڅاپي حملې او یرغل انتظار نه درلود . هغه خو په دې آند و چې شیرشاه سوری د ګنګا د ګودر په لور ورغلې دې او خواص خان دخپلې برخې دلښکر سره یو ځای دګوډ په شا ر کې د هغه دحملې انتظار باسي ،نو په دې اساس پالامو دا فکر هم نه کاوه چې دا حمله دې خواص خان په خپله کړې وي.

دپالامو په لښکر باندې په بې خبرۍ کې خواص خان ددې ناڅاپي حملې څخه پوره پوره ګټه پورته کړه ، هغه په هغه ځواک ، هغه قوت ، هغه میړانې او هغه جرءت سره د پالامو په لښکر باندې حمله وکړه چې دپالامو لشکر یې په خپل منځ کې سره پرې کړ او دهغوې د منځ او اړخونو څخه په کې تیر را تیر شو . او په دې ترتیب یې دپالامو د لښکرو زرګونه کسان د تیغه تیر کړل .

دپالامو د لښکرو په منځ کې د ورګډیدو او د هغوې د منځنیو لیکو دماتولو وروسته خواص خان ، د هغه د لښکرو په شاتنۍ برخې باندې یرغل وروست. په دې یرغل کې هم خواص خان هغه میړانه وښووله چې د پالامو د لښکر وروستنۍ لیکې یې د فنا سره مخ کړې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه وخت چې پالامو د خپل لښکر د مخکنیو لیکو څخه شاتنیو لیکو ته راته ، تر هغه وخته پورې خواص خان د هغه شاتنۍ لیکې په پوره ځواک سره ځپلې وې.

پالامو دخپل لښکر ددې حالت په کتلو سره ډیر وارخطا شو خو سمدستې یې هڅه وکړه خپل ځان را سنبال کړي ، هغه بې له ځنډه د لښکر پاتې برخه را واخسته او دخواص خان پر خلاف یې خپله وینه تویونکې حمله پیل کړه. خو تر دې وخته پورې خواص خان پالامو ته پوره زیان ور رسولی و ، دپالامو لښکرو ته دهمدې زیان په واسطه د خواص خان لشکرې په ډیرې قوې حوصلې سره مخکې تللې ، په دې اساس کله چې پالامو په خواص خان باندې ځوابي یرغل وکړ نو دخواص خان په لښکرو یې کوم خاص اغیز و نه کړ. په همدې وخت کې دواړو لښکرو دبنګال په دې دښتو کې یو دبل پر خلاف خپلو وینه تویونکو حملو او جنګ ته دوام ورکړ. دشپې په همدې تیارو کې د بنګال زمکې دمړو او وینو دبهیر نمونې وګرزیدې

دشپې په تیارو کې د پیل شوې دغه جنګ په پایلو کې خواص خان پالامو ته ډیره بده ماتې ورکړه ،او دهغه لښکر یې په عامه توګه د تیغه تیر کړ. دسهار د لمر د راختلو تر مخه خواص خان د پالامو د ټول لښکر څخه بیغمه شوې و ، پالامو هم په دې جنګ کې له منځه تللې و اودهغه د فوځ په ټولو شیانو او وسایلو باندې د خواص خان لشکرو ولکه کړې وه ، بیا خواص خان دخپلو ټولو شتو سره یو ځاې ، دجنګ ټول لاسته راغلی آسونه او دسپرلۍ نور حیوانات له ځانه سره بار کړل او د ګنګا ددریاب هغه لورې ته یې دخبل فوځ سره یو ځاې کوچ وکړ. او هغه ځاې ته ولاړ چیرې چې ورته شیرشاه سوری انتظار کاوه

۵۲

کله چې شیرشاه سوری ته خبر ورسید چې دهغه ستر سالار خواص خان دخپلې برخې دلښکر سره یو ځاې دهغه پړاو ته رانږدې شوې دې ،نو هغه سمدستې همایون ته خپل قاصد ور واستوه ، هغه قاصد د همایون سره ددریاب په هغه غاړه یو ځاې شو او همایون ته یې د شیرشاه سور ي داپیغام ور ورساوه چې : اوس نو ستا خوښې پورې اړه لری چې ایا ته ددریاب دې غاړې ته راپوریوځې او که زه ددریاب هغه غاړې ته در پوریوزم او له تا سره و جنګیږم او که ستا دفوځ د راتلو له پاره ګودر پریږدم تر څو ستا لښکر د جنګ له پاره دی لورې ته را واوړي. همایون بیرته دهمدې قاصد په خوله شیرشاه سوری ته ځواب را ولیږه چې شیرشاه سوری باید د دریاب څخه د تیرېدو په خاطر ګودرونه خالي کړي تر څو زه دخپل لښکر سره یو ځاې ددریاب څخه تیر او د جنګ نغاره هملته و ټنګوم. شیرشاه سوري د همایون ددې وړاندیز سره موافقه وکړه او خپل لښکر یې د ګنګا ددریاب دغاړې څخه درې څلور میله واټن لرې تر بلګران پورې نږدې ور ورساوه او همله ته یې پړاو وکړ.

بلګران ته په ور رسید و سره شیرشاه دخپل لښکر د دفاع له پاره خندقونه وویستل او هغه یې همله ته کلابند کړ ، ددې خندقونو شاته یې خپله توپخانه نصب کړه او په هغې یې تجربه لرونکې ماهرین و ټاکل او ورته یې حکم وکړ چې د جنګ په وخت کې ملاتړلې ولاړ وي.

هغه وخت چې شیرشاه سوری د دریاب ګودر پریښود او شاته تر بلګرامه پورې ولاړ نو بیا دهمایون دحکم له مخې ددریاب څخه دتیریدو له پاره یو پول جوړ کړل شو اوهمایون پرې دخپلو لښکرو سره یو را تیرشو . ددریاب څخه د راتیریدو وروسته چې همایون دخپل لښکر سره یو ځاې په کومه سیمه کې پړاو کړې و ، دهغه ځاې ښې اړخ ته یوه ناله وه. دا ناله به د برسات په موسم کې د اوبو ډکیده او اوبه به یې د ګنګا په دریاب کې ور پریوتې. همایون هم دپړاو د ځاې څخه دشیرشاه سوری په څیر یو ستر خندق وویست ،

(c) ketabton.com: The Digital Library

توپونه یې دهغې شاته نصب کړل او نوې مورچې یې جوړې کړې. همایون د شیرشاه سوری په مقابله کې د جنګ له پاره همغه طریقه خپله کړه چې څه موده مخته دپاني پت په میدان کې بابر د ابراهیم لودهي په مقابل کې استعمال کړې وه.

دګنګا د دریاب څخه د تیرید و وروسته ، پر هغه ځای چې همایون د خپل لښکر سره یو ځای پړاو کړې هغه یو پاک ډاګ اوپراخه میدان و. هلته به په بارانو کې اوبه راتللې. دې ځای د بلګرام نه نژدې درې میله واټن درلود. څرنګه چې همایون د اپریل په میاشت کې دګنګا ددریاب څخه تیر شوې و او هملته یې پړاو کړې و تر څو دشیرشاه سوری سره و جنګیږي. هغه په دې ډاډمن و چې د بارانونو موسم لرې دې او په ګنګا کې هم د کلني سیلاب د راتلو شونتیاوې کمې دې.

نژدې یوه میاشته شیرشاه او همایون یو بل ته مخامخ پراته و. هیڅ لورې د جنګ د پیلامې له پاره لمړیتوب نه کاوه. تر دې وخته خواص خان هم دشیرشاه سوري سره را یوځای شوې و ، اوس نو شیرشاه سوري هم ډاډمن شوې و ځکه چې دهغه متحده لښکر د جنګ کولو له پاره هره ګړۍ تیار ولاړ و.

د بارانونو موسم لا تر اوسه پورې ډیر لرې و. خو داسې څرګندیده چې د همایون ستور ې په څرخیدو وې ، ځکه د ۱۵۴۰ ز کال د مئ په میاشت کې دبادونو ، ګرمیو او توپانو له کبله دوخته مخته بارانونه پیل شول. او دګنګا په دریاب کې دسیلاب د راتلو په اساس د مغلو دلښکرو پړاو د اوبو لاندې راغې. په دې خاطر همایون خپل پړاو د مخکنی ځای څخه پورته کړ او لږ څه پورته ځاې ته یې یوړ.

د پړاو ددې انتقال نه وروسته همایون د شیرشاه سوری سره د ټکر کولو له پاره هوډ وکړ. ددې هوډ سره سم یې په خپلو لښکرو کې د جنګ نغاره و ټنګوله ، دشیرشاه سوری لښکر هم ددې نغارې په مقابل کې خپل ډول وواهه. په دې توګه دواړه لښکرې د جنګ له پاره په لیکو کې تیارې شوې.

همایون خپل لښکر په پنځو برخو وویشه ، د لښکر منځنۍ برخه یې د خپلې قومندې لاندې پریښوده ، ښې اړخ له پاره یې خپل یو باوری سالار و ټاکه او د چپ اړخ له پاره یې هم خپل ورور مرزا عسکري قومندان و ټاکه ، دلښکرو په لمړنۍ ډله باندې یې خپل بل ورور مرزا بهندال قومندان و ټاکه ، او دلښکرو پنځمه برخه یې دخپل کاکا زوې ناصر مرزا تر قومندې لاندې ورکړه. ددې پنځمې برخې عسکرو ته یې دا دنده هم ور وسپارله چې هغوې به دلښکرو د شا له اړخه دوه کارونه تر سره کوي ، لمړی دا چې هغوې به دلښکرو د پړاو ساتنه کوي اودویم دا چې د شا له اړخه به څارنه کوي چې دښمن پرې د شا له اړخه حمله ونه کړي او په دې ترتیب لښکر ته زیان و نه رسیږي.

دبله اړخه شیرشاه سوری خپل لشکر د پنځو په ځای په څلورو برخو وویشه. منځنۍ برخه شیرشاه سوري دخپله ځانه سر و ساتله تر څنګ یې هیبت خان هم له ځانه سره ملګرې کړ. دښې اړخ قومنده یې جلال الدین جالو ته ورکړه اودهغه سره یې یوشمیر نور سرداران او سالاران دمعاونینو په توګه و ټاکل. دچپ اړخ قومنده یې دخپل مشر زوې عادل خان ته ورکړه او برهم جیت او څو نور سالاران یې ورسره معاونین وټاکل ، خو دلښکرو لمړنۍ ډله یې دخواص خان دقومندې لاندې ورکړه ، په دې ډله کې د شیرشاه سوری د جنګ د ډګر ډیرغښتلې او تکړه زړه ور عسکر او سالاران ورګډ شوې و.

همایون د جنګ پیلامه وکړه. دهغه ورور مرزا بهندال لمړنې کس و چې جنګ یې پیل کړ. هغه دهمایون دلښکرو دلمړنۍ مخکښې ډلې قومندان و ، مرزا بهندال یو اوږود چکر و خوړ اوبیا یې د شیرشاه سوری د فوځ په چپ اړخ باندې ګذار وکړ ، دشیرشاه سوری د فوځ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددې برخې قومنده د جلال الدین جالو په لاسو کې وه. د مرزا بهنډال د حملې نه وروسته دهغه ورور مرزا عسکری هم په فعالیت پیل وکړ، هغه هم د جلال خان جالو په لښکرو ور پریوت. دواړو مرزا عسکری او مرزا بهنډال دا انګیرله چې که چیرې دواړه په یوه وارد شیرشاه سوري د عسکرو په دې برخه چې د جلال خان جالو تر قومندې لاندې دې حمله وکړي او هغوې له منځه یوسي نو سوبه به یې ډاډمنه شي.

خودا دمرزا عسکري او مرزا بهنډال بې عقلي ثابته شوه، ځکه هغه وخت چې مرزا عسکری او مرزا بهنډال د جلال الدین جالو د قومندې لاندې عسکرو باندې ور پریوتل نو په همدې وخت کې خواص خان هم د یوه توپانې حرکت په اساس دهمایون د فوځ په اخري برخې باندې یرغل ور وست او دمغلو د لښکرو په اخري برخه چې قومندانې یې د همایون د کاکا زوې ناصر خان مرزا کوله تر خپل خونړی او ناڅاپی برید لاندې راوست. خواص خان په ډیره کمه موده کې د ناصر مرزا برخه لښکر وځپاوه، دهغه لښکر یې دتیغه تیر کړ او پخپله ناصر مرزا و تښتید اودهمایون په زړه کې ورننوت. د ناصر مرزا د لښکرو د تباهۍ وروسته خواص خان د مغلو دلښکر ښې لورې ته چې د مرزا عسکري د قومندې لاندې یې حملې کولې ورغې، خو لمړی یې د مرزا بهنډال دلمړنیو جنګیدونکو ډلو تر شا حمله وکړه، دهغه دا حمله دومره سخته او خونړۍ وه چې دهمدې حملې له مخې دشیرشاه سوری دغه ستر قومند ان خپل ځانته د فتحې ټولې دروازې پرانستلې.

مرزا بهنډال د جنګ په پیلامه کې ډیره ستره غلطی کړې وه، هغه ته په کار و چې دخپلو لمړنیو مخکښو جنګي کسانو سره یې دخواص خان حرکات تر څارنې لاندې نیولې وې، هغه یې دخپل ځان سره مشغول کړې وې او پری ایښې یې واې چې د لشکر و نورې ډلې یو دبل سره ټکر وکړی اودهر څوک دخپل برخه لیک څخه په ښه توګه خبر شي.

خو داسې و نه شول، هغه وخت چې مرزا بهنډال چکر وخوړ او بیا یې د جلال الدین جالو په لشکرو باندې را کیښودل نو مرزا عسکري هم دهغه سره ملګرې شوې و او دشیرشاه سوری دمیمنې اړخ په ریښتنې توګه ددې دواړو دمقابلې کولو توان نه درلود او وروسته تللو ته اړ شوې و، خو د مرزا بهنډال ددې غلطیو څخه خواص خان ډیره ګټه پورته کړه اودهمایون په ډیرې کمزورې برخې باندې یې حمله وکړه او دا کمزورې برخه د لښکرو شاتنۍ برخه وه چې قومنده یې دمرزا ناصر په لاسو کې وه، خواص خان دمغلو دلښکرو دا برخه دسترګو په رپ کې له منځه یوړه.

د مغلو دلښکرو د شاتنۍ برخې د له منځه وړلو وروسته کله چې خواص خان د مغلو دلښکر په لمړنۍ مخکښې برخې او دهغوې په میسره باندې یرغل وروست نو دهمایون د لښکر زړه هم دهغې ددې ناڅاپی حملو څخه اغیز من شوې و، ددې حتمي پایلې د اشوې چې ددې برخې لښکر هم د خواص خان حملو د هیبت څخه د تیښتې لارې خپلې کړې او د پناه په خاطر یې دخپل لشکر منځنۍ برخې ته ځانونه ور رسول.ددې برخې قومنده پخپله دهمایون په لاسو کې وه. په دې توګه د همایون دلښکر هغه برخه چې په منځ کې پرته وه هغه ددې را تښتیدلو عناصرو دبیروبار په اساس نه مخته تللې شوه او نه یې چپ او ښې لورې ته قدم اخستلې شو، اونه د هغوې له وجې توپخانې خپل کار پیلولې شو، که څه هم دهغوې په مقابل کې دښمن پروت و خو هغوې د خپلو راتښتیدلو دهجوم په واسطه مات رامات شوي و.

۵۱

(c) ketabton.com: The Digital Library

دشیرشاه سوری څخه د جدا کیدو وروسته لمړی خواص خان د ګوډ ښار ته ولاړ، هلته د ګوډ په ښار کې یې د هغه ځای د حاکم حضرخان سره خبرې وکړی او هغه ته یې دا ډاګیزه کړه چې دښمن پرې دحملې پلان لري ، نو په دې خاطر دې دخپل لښکر سره یو ځای تیار و اوسي ، بیا یې خپله برخه لښکر له ځانه سره واخست او د جنوب په لور ولاړ. په هغه لاره چې پالامو د مهارت او پربتګالیانو مشترک لښکر له ځانه سره را خیستې و او د ګوډ په لور را روان و نو خواص خان ورته دشپې په تیاروکې هملته په لاره کې کمین و نیوه تر څو په پالامو باندې ناڅاپی یرغل وکړي او هغه دخپل لشکر سره د نابودۍ کندې ته وسپاری. خواص خان په دې خاطر د دې پلان څخه کار واخست چې د خواص خان مخبرانو هغه ته خبر ورکړې و چې خونړې او ظالم پالامو د خپلو لښکرو سره یو ځای د ګوډ د ښار په لور را روان دې ، اودهغه د لشکرو شمیره د خواص خا ن د لشکر څخه نږدې پنځه هومره زیاده ده . نو په دې اساس خواص خان ددښمن دلشکرو د شمیرې د په نظر کې نیولو په اساس هملته د ګوډ په لور په تلونکې لاره باندې کیناست، هغه غوښتل په پالامو باندې شبخون وکړي او په دې توګه خپله غلبه او فتحه حتمې وګرځوي.

دبله اړخه د پالامو مخبرانو هم هغه ته خبر ورکړې و چې شیرشاه سوری د ګنګا په لور تللې دې او دبنګال د ساتنې له پاره یې خواص خان دخپل نیمایی لښکر سره یو ځای پری ایښې دې. خو خواص خان د پالامو مخبرانو ته ددې موقع ورنه کړه چې پالامو ته دهغه په لاره کې دخواص خان دکمین د نیولو په اړه خبر ورکړي ، او ددې نه یې خبر کړي چې خواص خان دخپل لشکر سره یو ځای د ګوډ په لاره کې ورته ناست دې. هغه دکمین نیولو د مخه تر څو میلو واټن پورې خپل نظامي مخبران خپاره کړي و او هغوی په خپل نوبت سره د پالامو د ټولو مخبرانو د له منځه وړلو کار تر سره کړې و. په دې اساس پالامو ته دخواص خان کمین د کیناستو په اړه کوم معلومات تر لاسه شوې نه و.

دشپې په تیارو کې ، هغه وخت چې پالامو په ډیره بې احتیاطۍ سره دخپل لښکر تر څنګ د ګوډ په لور په لاره رهي و، نو د شپې د تیارو نه په ګټې اخستو سره پرې خواص خان توپانې سیلیو او د اور دبځرکو په ځیر حمله وکړه. پالامو دخواص خان له لورې دداسې ناڅاپې حملې او یرغل انتظار نه درلود. هغه خو په دې آند و چې شیرشاه سوری د ګنګا د ګودر په لور ورغلې دې او خواص خان دخپلې برخې دلښکر سره یو ځای دګوډ په شار کې دهغه دحملې انتظار باسي ،نو په دې اساس پالامو دا فکر هم نه کاوه چې دا حمله دې خواص خان په خپله کړې وي.

دپالامو په لښکر باندې په بې خبرۍ کې خواص خان ددې ناڅاپې حملې څخه پوره پوره ګټه پورته کړه ، هغه په هغه ځواک ، هغه قوت ، هغه میړانې او هغه جرءت سره د پالامو په لښکر باندې حمله وکړه چې دپالامو لشکر یې په خپل منځ کې سره پرې کړ اودهغوی منځ او اړخونو څخه په کې تیر را تیر شو . اوپه دې ترتیب یې دپالامو د لښکرو زرګونه کسان د تیغه تیر کړل.

دپالامو د لښکرو په منځ کې د ورګډیدو او دهغوی دمنځنیو لیکو دماتولو وروسته خواص خان ، دهغه د لښکرو په شاتنۍ برخې باندې یرغل وروست. په دې یرغل کې هم خواص خان هغه میړانه وښووله چې د پالامو د لښکر وروستنۍ لیکې یې د فنا سره مخ کړې. هغه وخت چې پالامو د خپل لښکر د مخکنیو لیکو څخه شاتنیو لیکو ته راته ، تر هغه وخته پورې خواص خان دهغه شاتنۍ لیکې په پوره ځواک سره ځپلې وې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پالامو دخپل لښکر ددې حالت په کتلو سره ډیر وارخطا شو خو سمدستې يې هڅه وکړه خپل ځان را سنبال کړي ، هغه بې له ځنډه د لښکر پاتې برخه را واخسته او دخواص خان پر خلاف يې خپله وینه تویونکې حمله پیل کړه. خو تر دې وخته پورې خواص خان پالامو ته پوره زيان ور رسولې و ، دپالامو لښکرو ته دهمدې زيان په واسطه د خواص خان لشکرې په ډيرې قوې حوصلې سره مخکې تللې ، په دې اساس کله چې پالامو په خواص خان باندې ځوابي يرغل وکړ نو دخواص خان په لښکرو يې کوم خاص اغيز و نه کړ. په همدې وخت کې دواړو لښکرو دبنګال په دې دښتو کې يو دبل پر خلاف خپلو وينه تويونکو حملو او جنګ ته دوام ورکړ. دشپې په همدې تيارو کې د بنګال زمکې دمړو او وينو دبهير نمونې وګرزيدې

دشپې په تيارو کې د پيل شوې دغه جنګ په پايلو کې خواص خان پالامو ته ډيره بده ماتې ورکړه ،اودهغه لښکر يې په عامه توګه د تيغه تير کړ. دسهار د لمر د راختلو تر مخه خواص خان د پالامو د ټول لښکر څخه بيغمه شوې و ، پالامو هم په دې جنګ کې له منځه تللې و اودهغه د فوځ په ټولو شيانو او وسايلو باندې د خواص خان لشکرو ولکه کړې وه ، بيا خواص خان دخپلو ټولو شتو سره يو ځاې ، دجنګ ټول لاسته راغلی آسونه او دسپرلۍ نور حيوانات له ځانه سره بار کړل او د ګنګا ددرياب هغه لورې ته يې دخبل فوځ سره يو ځاې کوچ وکړ. او هغه ځاې ته ولاړ چيرې چې ورته شيرشاه سوری انتظار کاوه

د غم او مصيبت په دغه ډک ساعت کې ، يعنې هغه وخت چې خواص خان دهمايون فوځ په ډيره بده ورځ اخته کړې و نو شيرشاه سوری هم دمغلو دلښکرو په ميسره باندې حمله وکړه، دمغلو ددې ځاې لورې قومندان مرزا عسکری و. د شيرشاه سوری دا چال ډير پريکنده و ځليد ،ځکه د مغلو لښکر په ميسره کې د شيرشاه سوری تر مخ ټينګ نه شو اوهغوې هم د لښکرو زړه ته ور وتښتيدل. په دې توګه ،کله چې ددرې واړو خواو څخه د مغلو د لښکرو ماتې خوړلې د لښکر زړه ته را ټوليدل نو دهمايون دغه منځنې لښکر په خپله بې کاره وګرزيد. دهمايون په لښکرو کې دهمدې را تښتيدلو عناصرو په واسطه يوډول بې نظمې راپيدا شوه ، دبله اړخه خواص خان د ښخوا څخه د همايون د لشکر شاتنۍ برخه له منځه وړې وه اودهغې د له منځه وړلو وروسته خواص خان دهمايون د لښکر په زړه او ميسره دواړو باندې يرغل وروستې و، په همدې خاطر هغه خپله ټوله توجه د همايون دلښکر هغه مخکښې ډلې لورې ته را وګرځوله چې قومنده يې د مرزا بهنډال په لاسو کې وه. شيرشاه سورې هم د همايون دلشکر منځنۍ برخه په دې خاطر د نظر و غورځوله چې د نورو ځايو څخه د ماتې خوړلو عسکرو د راتښتيدو په اساس دهغوې حرکت محدود شوې و ،شيرشاه سورې د همدې وخت نه په ګټې اخستو سره دميسرې په لور مخه کړه ، اوس خو حالات داسې شوې و چې دهمايون دلښکر منځنۍ برخه د حرکت نه وتلې وه ، تر څنګ يې دخواص خان په حملې دهغوې شاتنۍ برخه هم دمرګ او تيښتې سره مخ شوې واو جلال الدين جالو اوشيرشاه سورې دواړو د ميسرې د لښکرو د له منځه وړلو له پاره خپلې تورې کارولې. همدا راز د همايون دلشکرو ميمنه کې دشيرشاه سورې مشر زوې عادل خان په پوره ميړانه جنګيده او غوښتل يې چې دهمايون د لښکرو دميمنې لورې ته هم ماتې ورکړې.

د لړې شيبې دروند وينه تويونکې جنګ نه وروسته همايون ډيره بده ماتې وخوړه اودخپل لښکر سره يو ځاې و تښتيد ، دهمايون ټول لښکر دګنګا دهغه پول په لور و تښتيد چې همايون ددرياب څخه د تيريدو په خاطر څه موده مخکې جوړ کړې و . په دې وخت کې درياب د جنګ د ميدان څخه په پنځه ميله واټن کې پروت و . دماتې خوړلو وروسته دهمايون په لښکر کې منډې تررې پيل شوې وې. ددې پايلې دا شوې چې په پول باندې دخلکو د ډيرښت په واسطه ، پول په منځ کې دوه ځايه شو ، او په هغه باندې تيريدونکې ډير خلک يا همLته تر پښو لاندې شول او يا دګنګا په درياب کې ژوندي ډوب شول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه وخت چې پول مات شو نو همايون هم دخپل فيل سره يو ځاى دپول د پاسه تيريده . په دې اساس همايون هم دخپل فيل سره يو ځاې په ګنګا کې ور ولويد ، خو په درياب کې د لويدلو وروسته فيل په مکمله توګه همايون خوندي و ساته او په لامبو يې دهغه ځايه بلې غاړې ته يوړ.

کله چې دهمايون فيل غاړې ته ورسيد نو دهمايون يوه سالار همايون ته آس را وړاندې کړ ، په دې وخت کې همايون لوڅ سر او لوڅې پښې و . هغه خلک چې د جنګ څخه را تښتيدلي و اودهغه خوا ته را رسيدلي و دهغوې سره يو ځاې د ليونې په څير د اګرې په لور روان شو . کله چې دهمايون قافله د اګرې او قنوج تر منځ د بهوګاو ته نژدې ور ورسيده ، نو دشاوخوا وسله و الوجټانو بد معاشو دهقانانو چې ډيره کې يې غله او داړه ماران و د همايون سره ډيره بده وضعه وکړه او هغه ته يې د ډوډۍ او خوراک د ورکولو څخه انکار وکړ. ددې نه علاوه يې دهمايون هغه عسکر چې اخوا ديخوا را تښتيدلي و او همايون غوښتل هغوې بيرته له ځانه سره را يوځاې کړي ، له منځه يوړل.

کله چې همايون ته خبر ورسيد چې دې بدمعاشو جټانو دهغه د لښکرو په وژلو پيل کړې دې نو هغه خپل ورور مرزا بهنډال ، مرزا عسکرى او دکاکا زوې مرزا ناصر ته حکم وکړ چې دې ګستاخو او سرکشو جټانو ته سزا ورکړي. مرزا عسکرى نه غوښتل د همايون دا حکم و مني. پايلې يې داشوې چې دمرزا عسکري او مرزا ناصر تر منځ بحث ګرم شو او خبره تريخوالي ته ورسيده. ناصر مرزا عسکري د اس په قمچينه وواهه. مرزا عسکري ولاړ او همايون ته يې دخپل کاکا د زوې ناصر ميرزا څخه ګيله وکړه خو کله چې همايون دخپل کاکا د زوې څخه په دې اړه پوښتنه ګرويزنه و نه کړه نو بيا مرزا عسکري ناراضه شو اودخپل جاګير په لور سنبل او مراد اباد ته ولاړ.

د مرزا عسکري د تللو وروسته مرزا بهنډال او ناصر مرزا دواړه ددې جټانو دځپولو له پاره ولاړل. خو دا جټ غله او داړه ماران پوره وسلوال و او شميره يې هم کمه نه وه . په دې خاطر هغوې دهمايون ددې پاته تښتيدلى لشکر سره دجنګ له پاره تيار شول. ددواړو خواو تر منځ ښه جنګ وشو خو په اخر کې دهمايون لښکرو دې غلو جټانو ته ماتې ورکړه اوهغوې هم د تيښتې لار و نيوله. دجټانو عادت دا و چې تل به د مصيبت وهلو په مخ کې د وحشي حيواناتو په څير دريدل خو کله به چې دکوم ځواکمن سره مخ کيدل نو بيا به د امن شامتولې ګرزيدې.

د جټانو سره د جنګ او جدل وروسته همايون دخپل پاته عسکرو سره د بهوګاو څخه دغرب په لورې روان شو . او دريمه ورځ د لمر پريوتو د مخه اګرې ته نزدې ور ورسيد. دګنګا سره نزدې دشيرشاه سورى د لاسو څخه دماتې خوړلو وروسته همايون دومره زړه بدې او ستومانه شوې و چې د اګرې کلا ته د ننوتلو څخه يې هم ډه ډه وکړه . بلکه ديوه کس شيخ رفيع الدين په کور کې يې ديره جوړه کړه. دلته د اوسيدو په وخت کې شيخ رفيع الدين ورته مشوره ورکړه چې لاهور ته ولاړ شي او دشيرشاه سورى په مقابل کې دې يوځل بيا د خپل برخليک له پاره و جنګيږي.

په اګرې کې داوسيدو په وخت کې همايون په فکري اړخه ډير خپور وور معلوميده . په دې وختو کې يې هيڅ ډول پريکړه نه شواې کولې. دلته د اوسيدو په وخت کې يې خپل ورور مرزا بهنډال ته حکم وکړ چې هغه دې دشاهي حرم پورې اړونده ښځې د کلا څخه را وکاږي.په دې ښځو کې دهغه خور ګلبد ن هم شامله وه. همايون غوښتل دغه ټولې ښځې په خپلو لاسو ووژني تر څو دهغوې برخليک د شيرشاه سورى لاسو کې و نه لويږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو دمرزا بهنډا ل دهمايون په دې حکم باندې نيوکه وکړه او ژمنه يې وکړه چې هغه به تر لاهوره پورې ددې ټولو ښځو د خوندي وړلو دنده په غاړه اخلي. همايون هم ځو ورځې په اګره کې پاته شو او بيا يې اګره پخپله خپل برخليک ته پريښوده او ترې ولاړ. هغه دفتح پور سيکري سيمې ته چې د اګرې څخه شل ميله واټن کې وه ولاړ. دا د هندوستان څخه د مغلو د هجرت پيلامه وه. هر لورې دحشر دورځې په څير غم خپور و. داسې څرګنديده چې داسرافيل شپيلۍ پوکې کړې وي ځکه هرې لورې ته چغې، سورې، ژړاوې او واويلاوې وې. خو دهغه رذيل خوې هغه تر اخره پورې نه پريښود. دهمايون په خپلو ملګرو کې تر اوسه پورې غداري موجوده وه، د فتح پورسيکر کې يو ناڅرګنده کس همايون په غشي وويشت، خو همايون خوندي پاته شو خو يو ملګرې يې زخمي شو.

همايون دخپلو ملګرو سره هلته په فتح پور سيکر کې يوائې يوه ورځ تم شو اوبيا د اوسني بهرت پور شمالي برخې ته دکاما نومې غرنۍ لړۍ څخه تيرا و دريواړې سيمې ته ورسيد.

دبله اړخه شيرشاه سوري هم عجيب اوغريب حالت درلود. ځکه هغه ته د هغه دخوب اوخيال نه بيرون بې شميره مال او دولت په لاس ورغلي و. يوائې په يوه ځرک کې هغه ته دومره آسونه، فيلان، جنګي سامانونه او مالي غنيمتونه تر لاسه شوي چې دهندوستان د سوبې له پاره يې هيڅ کمې نه کاوه. هغه د چنګيزخاني مغلو په څير د انسانانو دکپريو څخه منار جوړ نه کړ او نه يې پرې د خوشحاليو جشن و لمانځه، بلکه د ستر خداې تر مخه يې دخپلو دغو فتحو له پاره دشکرانې عبادت وکړ.

د جنګ په دويمه ورځ شيرشاه سوري د خپل فوځ سره يو ځاې د ګنګا ددرياب څخه پورې ووت. هلته په قنوج کې تم شو، دهغه ځايه يې خپل سالار برهم جيت ته د لشکر يوه برخهورکړه او هغه يې وليږه تر څو دجنګ دميدان څخه د تښتيدونکي همايون په تعقيب پسې ولاړ شي. دخپل لښکر يوه بله برخه يې دخپل يوه بل سالار ناصر خان په قومنده کې ورکړه تر څو سنبل او مراد اباد ته ولاړ شي اوپه دې ځايو باندې حمله وکړي او په خپله ولکه کې يې واخلي. او پخپله شيرشاه سوري د اګرې په لور ولاړ.

همايون دخپل پاته شوي لښکر سره يوځاې د جنګ د ميدان څخه تښتيدلې و او د اګرې په لور تللې و. په دې خاطر همايون په هيڅ ځاې کې دشيرشاه سوري د تعقيبونکي لښکر سره مخ نه شو، مغل چې په هره سيمه کې و، د سختې ويرې او دهشت سره مخ شوې و. هغوې ټول د اګرې او ډهلي په لور په تيښته کې و، دهمايون او مغلو د تعقيبولو له پاره دخپلو عسکرو د ليږلو څخه د شيرشاه سوري مقصد دا و چې هغوې يو ځل بيا د جنګ له پاره په کوم ځاې کې سره د را ټوليدو جوګه نه شي. خو ددې څخه يو بل مقصد هم و او هغه دا چې دشا تلو په وخت کې همايون دخپلو پاته لښکرو سره يوځاې دهندوستان در السلطنت دتباهيو سره مخ نه کړي.

دګنګا د غاړې څخه د روانيدو وروسته شيرشاه سوري کرار کرار د اګرې په لور مخته روان و اودخپل عادت له مخې به يې هره سيمه چې سوبه کوله نو دهغې سيمې نظام به يې هم خپلو کسانو ته ورسپاره، په دې وخت کې دشيرشاه سوري سره دهغه سالاران خواص خان اوهيبت خان نيازي هم وو. په داسې حال کې چې برهم جيت يو ورځ مخته دهمايون په تعقيب پسې روان شوې و او اګرې ته نژدې ور رسيدلې و. هغه د همايون څخه يومنزل لرې و، په همدې خاطر همايون هم په بيړه د جنوب په لور د فتح پورسيکري سيمې ته وتښتيد، حقيقت دا و چې همايون نه غوښتل چې شيرشاه سوري او دهغه لښکر دهغه په درک خرک باندې وپوهيږي.

هغه وخت چې برهم جيت دخپلو عسکرو سره يو ځاې اګرې ته نژدې ور ورسيد نو هغه هغه بې وسلې کسان چې دهمايون د فوځ څخه شاته پاته اوجدا شوي و بې دريغه ووژل، داګرې په لور د تللو په وخت کې دمختلفو سيمو د انتظام د جوړولو تر څنګ شيرشاه سوري

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډیر زیات احتیاطی تدابیر دا هم نیول چې که په راتلونکې کې کله هم د همایون سره جنګ کیږي نو هغه د خپلو ولکه شو و سیمو حالات مستحکم کړي ، قنوج ته د ور رسیدو وروسته هغه د کلا بند ښار د جوړولو بنسټ کیښود ، چې د شیدګړ په نامه یی و نوماوه . په همدې توګه کله چې هغه د بهوجپور څخه پورته د شمس اباد په لور راغې نو دلته یی هم یو نوې ستر کلې اباد کړ او تر څنګ یی یوه کلا هم جوړه کړه چې د رسول پور په نامه یی ونوموله.

کله چې هغه د خپل لشکر سره یوځاې او دخپلو سالارانو خواص خان او هیبت خان نیازی په ملتیا اګرې ته را ورسید او په دې خبر کړل شو چې برهم جیت ډیر بې ګناه وګړی وژلې دي نو شیرشاه سوري په دیره کلکه توګه برهم جیت د لعنت او ملامتیا وړ وګرځاوه او اراده یی وکړه چې په راتلونکې کې به هیڅ وخت هم برهم جیت په یواځې ځان قومندان نه ټاکې او نه به یی د نورو لشکرو د تعقیب پسې ځانته ور استوی.

۵۲

په اګرې کې د اوسیدو په وخت کې یورځ د ماښام څخه لږ دمخه د شیرشاه سوری تمځاې ته راغې . په دې وخت کې شیرشاه سوری ځانته ناست و ، د خواص خان د کتلو سره سم یی هغه ته مخ کړ او ورته یی وویل چې : خواص خانه زویه ! دلته راشه او له ما سره څنګ کې کینه. خواص خان ورته وویل چې : تاسې زه را بللې وم ، خیریت خو دې ؟ شیرشاه سوری ورته مسکې شو او ورته یی وویل چې خیریت دې، فکر مه کوه . یوځل خو دلته زما خواته کینه ، په دې وخت کې په خونه کې هیڅوک نه و . د خواص خان د کیناستو وروسته ورته شیرشاه سوري په پلرني شفقت او مینه وویل چې :

خواص خان زویه ماته د یوه دیر مهم کار د ترسره کولو له پاره رابللې یی ، داسې کار چې هغه د زما د فرایضو څخه شمیرل کیږي ، دا ډیره مهمه او اړینه دنده ده او زه غواړم چې همدا نن یی تر سره کړم. ځکه زه ددوو اونیو څخه زیات دلته په اګره کې نه تم کیږیم او غواړم چې د دهلي په لور ولاړ شم.

ګوره خواص خانه زویه ! لکه څنګه چې ته پوهیږې چې ما هوډ کړې دې چې په راتلونکې نژدې وختو کې به برهم جیت د سالار په توګه هیڅ ځاې ته و نه لیږم. ځکه چې هغه ډیر وخت غیر مسؤلانه کارونه تر سره کوي ، زه غواړم چې له دې وروسته تا د مغلو د ځواکونو د تعقیب کولو پسې ولیږم. برهم جیت به له تا سره ستا د معاون په څیر د رومي . خواص خان تر یوه وخته پورې د شیرشاه سوری خبرې په ډیر غور او دقت سره اوریدلې ،بیا یی شیرشاه سوري لورې ته وکتل او ورته یی وویل چې : ته د کومې دندې د اجرا کولو په لور اشاره کوې ؟ د شیرشاه سورې په شونډو باندې نرۍ شانته خندا را پیدا شوه او بیا یی خواص خان ته وویل چې :

ګوره خواص خانه ! ته دلته زما سره زما د زوې په څیر یی ، په داسې ګنګا او ګیتا زما د لوڼو په څیر دي . خواص خانه زه همدا نن بلکه داسې یی وګڼه چې همدا اوس ستا د واده کولو غوښتونکې یم ، ستا د واده د مسؤلیت نه د خلاصون څخه وروسته به زه وپوهیږم چې ما خپله دنده تر سره کړې ده . ګوره زویه ! زه غواړم چې په یوه وخت کې د ګنګا او ګیتا دواړو سره ستا واده جوړ کړم ، ما دد ې مقصد له پاره ګنګا او ګیتا دواړه را بللې دي ، فکر کوم چې تر لږې شیبې پورې به هغوې دواړه را ورسیږي د هغوې سره به د لښکرو قاضی هم ملګري وي او ستا د نکاح اهتمام به وکړي وو ایه چې ایا په دې اړه تاته کوم اعتراض شته ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

خواص خان تر لږه ځنډه پورې خاموشه ناست و بیا یې په خندانه خوله وویل چې: زما د رونده شیرشاه ! ماته به ولې په دې باره کې کوم اعتراض پیدا کیږي. زه خو بې د هغې هم د ګنګا او ګیتا دواړو سره واده کوم. نو که چیرې ته ماته دا واده همدا اوس او په همدې شیبه کې کول غواړې نو ماته په دې اړه هیڅ اعتراض نه شته. د خواص خان له اړخه د ځواب په اوریدو سره شیرشاه سوری ډیر زیات خوشحاله شو غوښتل یې نور څه هم وو ایې چې په همدې ګړی کې دلښکرو قاضي او ترڅنګ یې ګنګا ، اوما ، د شیرشاه زوې ، او یو بل ځوان کمرې ته را ننوتل. ټول راغلل او د شیرشاه سوری تر مخه کیناستل. ګنګا د ګیتا په څیر خپل ټول وجود رانغاړلې و. په دې وخت کې د لږ څه وخت له پاره خاموشی خپره وه. بیا شیرشاه سوري د خواص خان په لور مخ کړ او ورته یې وویل چې: واوره خواص خانه زویه ! زه غواړم ستا د واده سره یو ځای د اوما واده هم وکړم. څرنګه چې تا اوما ته خور ویلې دی نو ددې اړخه دا هم زما لور ده. دغه ځوان چې زما د بچیانو سره یو ځای دلته راغلې دې غواړم د اوما سره یې واده وکړم ، نو په دې توګه به زه خپل هغه فرایض چې زما په اوږو پراته دي ترسره کړم. د شیرشاه سوري د دې پریکړې څخه خواص خان ډیر زیات خوشحاله شو غوښتل یې نور څه هم وو ایې چې خواص خان پرې را مخته شو او ویې ویل چې:

زما د رونده شیرشاه ! ګنګا چیرې ده ، دا خو یوازې ګیتا دلته ناسته ده. د خواص خان د دې پوښتنې په اساس د شیرشاه سوری نه پرته نورو ټولو وخندل. بیا شیر شاه سوری ځواب ورکړ چې:

خواص خانه زویه ! په اصل کې ستا سترګې دوکه خوري ، ته نه ګورې چې ستا تر مخه ګنګا او ګیتا دواړه ناستې دي ، خواص خان لږ څه اندیښمن شانته شو او ویې ویل چې تاسې څه ډول خبرې کوئ؟ زه خو په خپل مخکې یوازې ګیتا وینم. د هغه په دې خبره شیرشاه سورې په خپله مخکې ناستې ګنګا ته وویل چې: ګنګا لورې تا خو بلکل خپل ځان را نغاړلې دې ، اوس نو د خپله مخه نقاب لرې کړه ، ګنګا د حکم سره سم په حرکت راغله ، په خپل لاسونو یې لمړی مخ او بیا نور بدن را ښکاره کړ ، خواص خان حیران پاته شو ، هغه د ګیتا په شکل کې په خپله ګنګا وه. خواص خان تر یوه وخته پورې په ډیر تعجب سره ګنګا ته کتل او بیا یې وپوښتل چې که چیرې دا ګنګا وي نو بیا ګیتا چیرې ده؟ شیرشاه اوما ته وکتل او ورته یې وویل چې: اوما لورې ! خواص خان ته ټوله قصه وکړه تر څو د ګیتا په اړه د هغه غلطه انګیرنه له منځه ولاړه شي ، د شیرشاه سوري د حکم سره سم اوما ټوله قصه په پوره تفصیل سره ژر ژر بیان کړه او ورته یې وویل چې په څه ډول هغوې د حویلۍ څخه ووتلې او بیا د ګنګا سره یو ځای د زیارت لنګر ځای ته ورغلو ، بیا ګنګا خپل لباس تبدیل کړ او د خیر غوښتونکې په کالیو کې یې خپل ځان د ګیتا په نامه واړاوه. بیا یې د مهارت په لاس د راتښتولو او ان تر خواص خان پورې د رارسیدو ټولې پیښې ورته په تفصیل سره وویلې.

د ټولې قصې په اوریدو سره خواص خان هم د خندا نه شین و ، د هغه د دې حالت په کتلو سره د ګنګا په مخ باندې هم خوشحالیو څپې وهلې ، بیا یې په همدې خونه کې د خواص خان او ګنګا تر منځ د واده رشته وتړله ، په داسې حال کې چې اوما هم په همدې ورخ واده کړله شوه.

۵۳

نیرمل په لښکر ځای کې ځانته ناسته وه چې یوه نجلۍ د هغې خیمې ته ور ننوته. دغه ډیره د ښایسته صورت لرونکې ، د ګلونو په حیر د ښکلې شکل لرونکې په څیر زړه راښکونکې وه. کله چې نیرمل هغه په خیمې کې وکتله نو د هغې د کتلو سره سم د خپله ځآیه را پورته

(c) ketabton.com: The Digital Library

شوه ، هغه نجلۍ مخته راغله او د نیرمل څخه یې وپوښتل چې ایا زه دې و پیژندلم ، نیرمل په دې وخت کې ډیره خوشحاله معلومیده بیا یې وویل چې هو ! ماته و پیژندلې ، ته د مهارت ملګرې او د عزیز پالامو خور کملاوتي یې. راځه او له ماسره نژدې کینه. زه تاته زما خیمې ته په راتلو سره ښه راغلاست وایم . هغه نجلۍ چې نوم یې نیرمل کملاوتي و وایه مخته راغله ، نیرمل له ځانه سره یو ځای کینوله او پخپله هم کیناسته . بیا مخته له دې چې نیرمل د کملاوتي څخه څه وپوښتي ، پخپله کملاوتي په خبرو پیل وکړ او ویې ویل چې : ګوره نیرمل ! زه نه غواړم پر تا باندې کوم احسان بار کړم خو له تا څخه پوښتنه کوم چې ایا زما کورنۍ پر تا باندې د اسې کوم احسان کړې دې چې تا ته د یارګار په توګه په ذهن کې پاته وي . دهغې په دې خبره نیرمل تر یوه وخته پورې غور وکړ اوبیا یې د کملاوتي په لور د کتلو وروسته وویل چې :

کملاوتي زما خبره واوره ! زه په ریښتوني توګه ستا د کورنۍ ممنونه یم ، هغه وخت چې زه یې را وتښتولم او د مهارت د اوسیدو ځای ته یې راوړم ، نو هلته به په ریښتیا توګه زما عصمت او عزت لوټیدونکې و خو ستا مور زما له پاره مددګاره وګرزیده اوهغې زه د یوې وینځې په څیر د خپل ځان سره وساتلم ، دهمدې کار له مخې هلته د مهارت په هستونګځای کې زما عزت او عصمت خوندي پاته شو نو په دې خاطر کملاوتي ! زه ستا د کورنۍ ډیره احسان منده یم.

د نیرمل په دې خبرو سره د کملاوتي په مخ باندې د خوشحالۍ نښې رابرښېدې شوې ، تر لږه وخته پورې په فکر کې ډوبه وه ، اوبیا یې په خبرو پیل وکړ او وویې ویل چې :

نیرمل ! واوره ! چې په ډیره ستونزمنه توګه مې ستا درک پیدا کړې دې او په دې خیمه کې مې له تاسره دغه ځانته لیدنه د ډیر صبر او زغم نه وروسته تر لاسه شوې ده ، اوس خو د شیرشاه سوری په خیمه کې د ګنګا او خواص خان تر منځه د نکاح کولو پروګرام روان دې، ما هم د همدې وخت څخه ګټه پورته کړه او ستا خیمې ته راغلم ، او په هغه موضوع چې ما له تاسره خبرې کول غوښتل هغه د ځانته والې غوښتنه کوي ،ګوره نیرمل ! که زه تاته د کوم کار له پاره ووایم نو ایا ته به هغه کار زما له پاره وکړې ؟نیرمل ورته وویل چې : کملاوتي ! زه به تر خپله وسه پورې دهغې کار په کولو کې بیړه وکړم ځکه چې ستا کورنۍ پر ماډیر زیات احسان کړې دې اوزه دهغې څخه انکار نه شم کولې ، ووایه چې ته له ما څخه د څه ډول کار د کولو غوښتنه کوې؟ کملاوتي د څه ویلو د مخه لږ څه فکر وکړ او بیا یې وویل چې :

ګوره نیرمل ! تا ته به یاد وی چې په بنګال کې زما ورور پالامو د پرتګالیانو سره یو ځای یو ګډ لښکر تیار کړې و ، هغه غوښتل د خپل دوست مهارت بدله واخلي او غوښتل یې د شیرشاه سوري لښکر ته ماتې ورکړي ، شیرشاه سوري دهغه د مقابلې له پاره خواص خان ور واستوه ، دا زما د ورور پالامو بدقسمتي وه چې دهغه ګډ لښکر ماتې وخوړه ، دهغې لښکر هر هر سپاهي د مرګ کومې ته ورغې او زما ورور پالامو پخپله د خواص خان په تورو باندې پرې پرې کړل شو . واوره نیرملې ! زه غواړم د خواص خان څخه خپله بدله واخلم. ایا ته په دې لړ کې له ماسره کومک کولې شې ؟

نیرمل تر یوه وخته پورې خاموشه او په فکر کې ډوبه شوې وه ، بیا یې ترې و پوښتل چې څنګه ملګرتیا ؟کملاوتي ورته وویل چې :

واوره نیرملې ! دې خواص خان زما د ورور پالامو تر څنګ مهارت هم وژلې دې ، په دې خاطر زه غواړم د خواص خان څخه د دې دواړو د وژلو بدله واخلم او هغه ووژنم . دلته دشیرشاه سوري تر لښکره پورې له ماسره دوه کسه ساتونکې راغلې و ، خو ماهغوې بیرته و

(c) ketabton.com: The Digital Library

لیږل ، ما په دې باور درلود چې ته به زما دخبرې څخه مخ نه اړوې. ګوره ! زه غوارم چې همدلته په لښکر کې له تاسره یو ځاې و اوسم ، کرار کرار د خواص خان نژدیکت تر لاسه کړم ، هغه دخپلې مینې په جال کې را ونغاړم، اوکله چې ما ته داسې فرصت تر لاسه شو نوبیا به زه د وخت او ځاې په کتلو سره هغه له منځه یوسم او له دې ځایه به و تښتم. واوره نیرمل ! ایا ددې کار په اړه به له ماسره بسپنه وکړاې شې. زه غوارم چې همدلته ستا په خیمه کې پاته شم ، د واده څخه وروسته به ګنګا دخواص خان خیمې ته ورځي ، ستا دهغې بلې ملګرې او ما هم واده تر سره شوې دې نو په دې اساس به هغه هم د خپل خاوند خیمې ته ورځي. ته به ځانته پاته کیږې نو په دې خاطر زه غوارم له تاسره واوسیږم. او دا چې کله شیرشاه سوری خپل لښکر اخوا دیخوا وړې او ته هم دهغوې سره ځې نو زه به هم له تاسره اوسم او ستا دخیمې ملګرې به یم. او په دې توګه به زه خواص خان ته خپل ښایست اوخپل جسم را بربنډوم اودخپلې مینې په لومو کې به یې را نغاړم او کله چې زه پر هغې بریالۍ شم نو هغه به له منځه یوسم او بیا به ددې ځایه خپلې پښې سپکې کړم. اوس راته ووایه چې ستا ځواب څه ډول دې ؟

که چې کملاوتي خبرې بس کړې نو نیرمل سر ټیټ کړ او تر ډیره وخته پورې په فکر کې ډوبه وه ، بیا یې کملاوتي ته مخ کړ او ورته یې وویل چې:

واوره کملاوتي لورې ! ایا داسې به شوني نه وې چې د اخرې پریکړې له مخه ته ماته د فکر کولو له پاره یو څو ورځې مهلت راکړې ؟تر څو زه په دې اړه فکر وکړم ، که چیرې زه ستا د کار به کولو باندې تیاره شوم نو په مکمله توګه به له تاسره و دریږم او که چیرې خپل ځان مې ددې کار له پاره تیار و نه کوت نو په څرګنده توګه به درته ځواب ووایم چې دا کار زما په وس کې نه دې. په دې وخت کې ترې کملاوتي وپوښتل چې: په دې ورځو کې به زه چیرې اوسیږم ؟ زه به په ډیره بې صبرۍ سره ستا دځواب انتظار کوم. نیرمل ورته وویل چې: ته په دې اړه اندیښنه مه کوه. ته به همدلته زما په خیمې کې اوسیږې. زه به ستا د ټولو اړتیاو په اړه قدم اخلم او ستا له پاره به دکالیو او خوراک ډیرښه انتظام کوم. او کله چې ګنګا اوخواص له ماڅخه ستا په اړه و پوښتې نوزه به ورته وایم چې دا زما دیوه دوست لورده چې زما دکتلو له پاره راغلې ده او غواړې څو ورځې دلته زما تر څنګ واوسیږې.

دنیرمل د ځواب په اوریدو سره کملاوتي خوښمنه شوه ، مخته ورغله اونیرمل یې په غیږ کې و نیوله او په تندي یې ښکل کړه. ګوره نیرمل ! زه ستا ډیره زیاته مننه کوم چې تا ماته په خپله خیمه کې داوسیدو ځاې راکړ. په همدې توګه زه هیله لرم چې دهغه کار له پاره چې زه راغلې یم په هغې کې هم له ماسره بسپنه او مدد وکړې او د فکر کولو نه وروسته به زما په حق کې پریکړه وکړې. نیرمل غوښتل په ځواب کې ورته څه ووایي چې په همدې وخت کې ګنګا او اوما هم خیمې ته را ننوتلې.دهغوې تر شا خواص خان او د اوما خاوند هم را روان و و. ګنګا ورته مخته شوه او غوښتل یې نیرمل ته څه ووایي چې نیرمل ورته په خبرو پیل وکړ.

دغه نجلۍ چې دلته یې تاسې له ماسره وینئ ددې نوم کملاوتي دې ، دا زما د یوه دوست لورده چې په ډیره ستونزمنه توګه یې زما ځاې پیدا کړې اودلته راغلې ، دا غواړې دلته څو ورځې له ماسره و اوسیږي، دهغې په دې خبره ګنګا وویل چې: دا خو نوره هم ډیره ښه خبره شوه ، ګوره نیرمل ! ما او خواص خان پخپلو کې واده وکړ او او اوما هم واده شوه ، اوس نو تر هغې چې لښکر دلته په اګره کې وي نو زه به دخپل میړه خواص خان سره په خیمه کې یوځاې اوسم ، شیرشاه سوری زمونږد اوسیدو له پاره یو تعمیر ځانګړې کړې دې ، اوما به هم دخپل میړه سره یو ځاې وي خو ته به همدلته په دې خیمه کې اوسیږې ، پخوا مو ستا په اړه اندیښنه درلوده خو ددې پیغلې کملاوتي په راتلو سره داسې وګڼه چې زمونږه هغه ستونزه حل شوه. اوس به ته یواځې والې نه احساسوې او کله چې خواص خان دخپل

(c) ketabton.com: The Digital Library

لښکر سره يو ځاې کومې لورې ته کوچ کوی نو زه به هم ورسره يم او ته به هم زمونږ سره يو ځاې کوچ کوې ، ستا له پاره د ځانته خيمې له پاره انتظام کيږی. که چيرې ته غواړې نو کملاوتي پيغله هم له ځانه سره بوتللاې شې تر ځانته والې دې له منځه ولاړ شي.

په ځواب کې کملاوتي ګنګا ته په نيغه توګه وويل چې : ستاسې د راتللو څخه دمخه نيرمل له ماسره همستاسې په اړه خبرې کولې ،ګوره ګنګا ! ستاسره په ليدلو باندې زه ډيره زياته خوشحاله شوم او ماته نيرمل ويلي و چې ته د رهتاس دراجه شهزادګی يی، زه تا ته ستا په واده باندې مبارکي وايم، بيا کملاوتي دخواص خان په لور وکتل او ورته يې وويل چې: ستا د راتلو تر مخه نيرمل ماته ستا ډيره ستاينه کړې ده . هسې خو هم ما ستا په اړه ډيرې زياتې قصې اوريدلې دي ، د شيرشاه سوری د سپه سالار په څير خلک ستا ډيره ستاينه کوي ددې نه اخوا د هندوستان په زمکه باندې ستا د ميړانې او بهادرۍ ډيرې خبرې خپرې شوې دي، مهارت چې دهيچا له لاسه يې ماتې نه خوړه ، همتا ماتې ورکړه او له منځه دې يوړ ، د مهارت ملګرې اوخپلوان پالامو چې دپرتګاليانو سره يې ګډ فوځ جوړ کړې هم ستا په لاسو مات او ووژل شو ددې نه علاوه ، تا د شيرشاه سوری په مشرۍ کې ډيرو سترو سترو لښکرو ته ماتې ورکړې او له منځه دې وړی دي . زه به په دې خبره کې هيڅ ډول شرم احساس نه کړم چې ووايم چې زه ستا د زړه ورتيا ، جنګي پوهې او بهادرۍ ډيره ستاينه کونکي يم. کله چې کملاوتي خاموشه شوه نو خواص خان ورته په نرې شانته اواز سره وويل چې:

ګوره کملاوتي ! ستا ډيره مننه کوم چې تا په دا سې ټکو کې زما ستاينه وکړه او زما د بهادريو او ميړانو صفت دې وکړ ، ددې اړخه زه يو ځل بيا ستا ممنون يم ، دخواص خان ددې خبرو څخه دا سې معلوميده چې دکملاوتی حوصله او عزم نور هم ستر شوې وي ، هغې سمدستي په خبرو پيل وکړ او ويې پوښتل چې: د شيرشاه سوری ستر جرنيله ، محترمه او پياوړې خواص خانه !که اجازه راکړئ چې کله کله ستا اود ګنګا سره د کتلو له پاره درشم. ايا زما درتګ خو به بد نه ګڼئ ؟دخواص خان څخه ګنګا را مخته شوه او ويې ويل چې: په دې کې د بدو منلو څه خبره ده ده !ته چې کله هم وغواړې زمونږ ځاې ته راتللې شې . ستا تر مخه به هيڅ ډول خنډ اوځنډ نه وي. دګنګا په دې خبرو کملاوتي نوره هم وغوړيده ، اوپه ځواب کې يې هيڅ هم ونه ويل ، ګنګا يو ځل بيا د نيرپه لور وکتل او ورته يې وويل چې :

نيرملې ! زه او اوما خپل څه ضرورې شيان ستا دخيمې څخه اخلو ،که چيرې تاته دکوم څيز اړتيا وي نو ووايه. نيرمل ورته وويل چې په خيمې کې هر څه شته. ما ته هيڅ نه دې په کار . تاسې دواړه خويندې خپل شيان را ټول کړئ اودخپلو نوو ځايو په لور ولاړې شئ ، زه دعا کوم چې الله ستا سې د دواړو ژوندونونه کامياب اوبرياليې وګرځوي .ددې وروسته ګنګا خپل ټول ضرورې شيان راټول کړل اودخواص خان سره يو ځاې دهغه ځايه ووتله. اوما هم خپل سامان راټول کړ اود خپل ميړه سره يو ځاې روانه شوه.

۵۴

شيرشاه سوری د خپل لښکر سره هلته په اګره نژدې دوه اونۍ قيام وکړ ، دهغې وروسته يې خواص خان ته دخپل لښکر برخه ورکړه اوهغه يې دهمايون اودهغې ددوستانو دتعقيبولو پسې واستوه. د خواص خان سره يې يوځاې برهم جيت دهغه د نايب په څير ورولېږه. تر دې وخته پورې شيرشاه سوري ته دخپل سالار ناصر خان په اړه هم پوره معلومات تر لاسه شوې و .ناصر خان سنبل او مراد اباد فتحه کړې و او د دهلي په لور خوزيدلې و ، په دهلي يې هم ولکه کړې وه. شيرشاه سوری ددې خبرې د اوريدو نه سمدستي وروسته د دهلي په لور روان شو خو دهلي ته د تللو مخکې يې د اګرې له پاره ډيره ښه انتظام وکړ، ددې انتظام وروسته هغه داګرې څخه ولاړ . هغه د هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

پخوانۍ لارې څخه چې د جمنا د شرقي برخې څخه د فيروز اباد تر څنګ تيريږي سفر و نه کړ. بلکه هغه دا سفر د مترا له لارې چې ګڼ ځنګلونه لري او د بدمعاشو او مجرمو خلکو ځاې دي ، تر سره کړ.

هغه لاره چې د مترا څخه تيريده هغه د اګرې او دهلي تر منځه ډيره نژدې او ګړندۍ لاره وه. دد ې لارې د سفر کولو څخه د شيرشاه سوری مقصد داو چې خلکو ته وښيي چې اوس نو دا لاره د اګرې او دهلي تر منځه خطرناکه نه ده . همدا لاره بيا وروسته يوستره شاهراه وګرزيده. او د ګړندۍ تيرانک نوم ورکړل شو .

د برسات د موسم د پيليدو د مخه شيرشاه سوری دهلی ته ورسيد او د برسات ټول موسم يې هملته تير کړ ،خو پنجاب ته د تللو د مخه شيرشاه سوری غوښتل په دې اړه لږ څه سوچ او فکر وکړي ، شايد چې هغه د هندوستان هغه پخوانې سياست کوت چې په هغه کې ويل شوي چې انسان ته هغه وخت قدم اخستل په کار دي چې د خپل بل قدم د اخستو له پار د پښو لاندې زمکه و تلي ، په دې اساس شيرشاه ته هم د برسات په موسم کې د پنجاب په لور د تللو د مخه يوځل نه شايد څو ځله فکر کړې وي.ځکه چې هغه ته د پنځه دريابونو څخه اخوا تلل و چې لږه ترلږه د دوو لکو مغلو د اوسيدو ځاې و . او هغوې هلته يوځل بيا د خپلې وروړګلوۍ ريښې را تازه کولې.

دد ې نه اخوا هغه ته د ستلج د درياب تر څنګ هم د نورو دښمنانو سره ټکر کول تر مخه وو . ځکه هغه ويريده چې د هغې دغه دښمنان هر وخت چې وغواړي په دې باندې حمله کولې شی. د هغو په لمړي سر کې د مالوې ملوخان و چې اوس ورته د قادرشاه لقب ورکړل شوې و ، دد ې نه علاوه د جودپور راجه ماديو و ، هغه ته د ګجرات څخه هم ويره وه ،خو په دې ورځو کې په ګجرات کې يوډول کورنې جنګ پيل شوې و نو په دې خاطر ورته د ګجراته سمدستې کوم ګواښ نه و متوجه.

شيرشاه نه غوښتل چې د ستلج درياب څخه تير شي او په پنجاب کې پښه کيږدي ،ځکه که شيرشاه سمدستي د ستلج څخه تيرشوې وې نو مغلو به د خپلو ځانو د خوندي ساتلو په غرض يو بل ته لاس ورکړې وې او د شيرشاه سوری پر خلاف به يې دا سې جنګ پيل کړې وې لکه چيتا چې مجبور شي او په جنګ پيل وکړي. شيرشاه سوري دډير صبر او زغم څخه کار اخست ،هغه په دې پوهيده چې په مغلو کې صبر او زغم تر ډيره نه پاته کيږي او د هغې وروسته هغوې يوځل بيا د نفاق او اختلاف ښکار ګرځي .

د هندوستان د حکمران په څير دهلي ته د هغه ورننوتل شيرشاه سوری د کوچينو الي د خوبونو تعبير و . دهلي چې په سهسرام کې د هغه د ذاتي شتمنۍ او ملکيت څخه ډير لرې و او اوس د هغه د قدمونو لاندې و ، دا د شيرشاه سوري د زاړه عمر اخري پسرلې و . حال دا چې د هغه د سياسي ژوند له پاره د کمال وخت و . هغه وخت چې شيرشاه سوری دهلي ته را ننوت نو په دارالسلطنت کې د هغه په وياړ ستر جشن جوړ کړل شو .

هغه وخت چې شيرشاه سوری د خپل لښکر سره يو ځاې دهلي ته راننوت نو د دهلي يوې کمزورې ښځې دد ې خبرې په ويلو سره د دهلي د هر وګړي ترجمانی وکړه: « بالاخره دهلي ته خپل (ميړه) خاوند پيدا شو »

دغې زړې ښځې د شيرشاه سوری په اړه دا خبرې د هغه تر شا کړې وې ، د شپاړسمې پيړۍ د دغې زړې په ذهن کې د ميړه « خاوند» انځور د کوم نمايشي خاوند (ميړه) په څير نه و بلکه د منځنيو پيړيو د ډير ځواکمن ميړه په څير و ، دا سې ميړه چې د خپلې ښځې ساتنه وکړاې شي ، د هغې پالنه وکړي او تر څنګ يې د ځواک له مخې مرمت هم وکړي. دا د دا سې يوه ميړه انځور و ، دا چې هغه ځوان وي يا عمر تيرې ، د ښه صورت او شکل خاوند وي او يا بدشکله ،خو منصف مزاجه وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو که چیرې د هلي د شیرشاه سوری په راتلو سره جشن جوړ کړې و ، د شیرشاه سورې ستاینه یې کوله نو دا کوم د حیرانتیا وړ خبره نه وه . په دې خاطر چې د دهلی خلک د شیرشاه سوري د سیرت څخه پوره پوره خبر و و . هغوې هیلمن و چې شیرشاه سوری به د دهلی د ښیا رغونې او ښایست او تر څنګ یې د دې ښار د او سیدونکو د رفاه او ښیګڼې له پاره کار کوي.

دهلي ښار ته دشیرشاه سوری د ورننوتلو په وخت کې د دهلي ستر شاعر اعظم جائیسي هم شیرشاه په خپلې هندې شاعرۍ کې ډیرستایلې دې ، که څه هم اعظم جائیسي د شیرشاه سوري د دربار شاعر نه و او د دنیاوې مسایلو څخه بې نیازه و خو هغه شیرشاه سوری د منصف مزاج خاوند سخت جلیل القدره حکمران یادې کړې دې ، د اسې معلومیږي چې د جائیسې په شاعرۍ کې د هندوستان روح ور پوه کړل شوې دې ، هغه شیرشاه سوري ته په خطاب کې وایي چې: (پادشاه تو جګت ګـ ـ ، جګت تمارا محتاج)

دشیرشاه سورې له پاره جایسي د اسې ستر او اعلې شاعر وګرزید لکه څنګه چې په راتلونکې وختونو کې د اکبر له پاره دتلسي داس په څیر بې مثاله شاعر تر لاسه شو. په هر حال شیرشاه سورې د اکبر له پاره د شهرت او عظمت بنسټ کیښود. په همدې توګه جایسي هم دتلسي داس له پاره په(اودي ژبه کې) د شاعرۍ لاره پرانسته. پایلې یې داشوې چې په راتلونکې وختو کې په هندې ژبه باندې د اودي ژبې غلبه وکړه.

د بله اړخه خواص خان هم دبرهم جیت سره یو ځاې دمغلو په تعقیب کې روان و ، دخواص خان او برهم جیت تر مخه د مغلو یوشمیرکورنیو دوابه ، دهلي او اګره پریښودل اودخپلو ځانو دخوندې ساتلو په خاطر د تیښتې په لور روانې وې. دا مغل بې چارګان چیرې د پټیدو هم نه و.ځکه چې هغوې په هندوستان کې بیګانه و ، تر څنګ یې دهغوې شکل او شباهت هم ډیر حیرانونکې و . هغوې دخپلو خاصو ږیرو او ننوتو سترګو له مخې هر چیرې پیژندل کیده . په همدې خاطر هغوې ته ګواښ و چې و به نیول شي او له منځه به ولاړ شي.

ډلې ډلې مغل د مختلفو ښارونو او کلیو څخه راوتل او تښتیدل. ددوې ډیره کو د راجپوتانه په لور ولاړل. اویو شمیر نور بې د همایون د وړور هندال د قافلې سره یو ځاې شول ، هغوې دمغلو ښځې او کوچنیان د الور له لارې لاهور ته رسول.

لاهور ته د تللو لاه پاره مرزا هندال هغه لاره خپله کړه چې د اګرې او الور تر منځه د جټانو د سیمې څخه تیریده ، دا سیمه د ځنګلونو څخه ډکه وه ، په دې لاره کې وحشي او بد معاشو جټانو په مرزا هندال باندې حمله وکړه، مرزا هندال دهغوې سره د اسې مقابله وکړه او د اسې سخته یرغل یې پرې وروست چې هغوې د یوې مخې د نشت سره مخ کړل. ددې راجپوتانو او جټانو د له منځه وړلو وروسته هغه په تیزۍ سره د لاهور په لور وخوزید.

د بله اړخه همایون هم دخپل لښکر سره یو ځاې ریواړې ته ورسید. هلته ریواړې ته د وررسیدو سره سم هلته تم شو او فکر یې و کړ او بیا یې پریکړه وکړه چې دخپل وروړ مرزا هندال پسې وروسته دلاهور په لور ولاړشي، د ریواړي څخه د لاهور په لور دتللو په وخت کې همایون د رهتک په لور وخوزید ، رهتک د دهلي څخه دغرب په لور څلویښت میله واټن لري، همایون هلته د مئ په میاشت کې ور ورسید. رهتک دهمایون په ولکه کې نه و بلکه دهریانه د ولایت یوه برخه وه چې همایون د شهنشاه په توګه دیوې قصیدې د انعام په بدل کې خپل وروړ مرزا کامران ته وربښلې وه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

همايون رهتک ته د ورسيدو سره دا هيله درلوده چې څرنګه چې دا سيمه دهغه د وړور مرزا کامران پورې اړونده ده نوپه دې خاطر به خلک دهغه د روند استقبال وکړي. خو هغه هغه وخت حيران شو چې د رهتک خلکو ښار ته دهغه د راننوتلو څخه مخنيوي وکړ او دهغه تر مخه يې د شهرپناه دروازه وتړله. همايون د خپل لښکر سره يو ځای د رهتک د ښاره نه بيرون پړاو وکړ ،په همدې وخت کې دهمايون ورور مرزا هندال هم د الور څخه رهتک ته را ورسيد. د رهتک دخلکو د عکس العمل په کتلو سره همايون په رهتک د حملې کولو حکم وکړ او د ښار ساتونکې ډلې يې و نيولې او ښار يې په خپله ولکه کې واخست ، ددې حملې څخه دا هدف نه و چې همايون غوښتل په د ې ښار کې تم شي بلکه هغه دا کار د خپل عزت او ابرو د خوندي ساتلو په خاطر وکړ .

په رهتک کې دڅو ورځو د تمکيدو وروسته همايون ددې ځايه کوچ وکړ او د سرهند په لور روان شو ،همايون به هره ورځ شل يا پنځه ويشت ميله واټن سفرکاوه . په دې لړ کې سرهند ته ورسيد ، سرهند ته د ورسيدو له پاره هغه هغه لاره خپله کړه چې د سمانې او پټيالې څخه تيريده .همايون د خپل لښکر سره يو ځای څو ورځې هلته په سرهند کې تم شو ،اوبيا يې ددې ځايه هم کوچ وکړ ،خپل وړور مرزا هندال يې د خپل لښکر سره هلته د ستلج ددرياب په غاړه و ټاکه ترڅو خواص خان پرې دهغه لورې حمله ونه کړي. ځکه همايون ته خبر ورغلې و چې شيرشاه سوری خواص خان ته حکم کړې دې چې هغه دې يواځې او يواځې همايون تعقيب کړي خو حمله دې پرې نه کوي.

دخپل ورور مرزا هندال د ټاکلو وروسته همايون په ډيره ارامۍ سره د ستلج ددرياب څخه تير شو او جالندهر ته ورسيد .دلته يې قيام وکړ او د بياس ددرياب په غاړه يې دخپل وړور مرزا هندال انتظار پيل کړ .

اوس نو شيرشاه سوری هم دخپل لښکر سره د پرلپسې سفرونو وروسته لاهور ته را رسيدلې و ، هلته دلاهور ښار هم په دې ورځو کې په ډير عجيبه کيفيت کې پروت و . مغل د هرې لورې دې ښار ته را روان وو ، د لاهور ښار دهمدې ليږد کونکو له پاره يوډول کيمپ ګر زيدلې و. ځکه هر مغل ، دوست ، دښمن ، ليونې او سپلنې ټول د لاهور په لور را تښتيدل. مرزا عسکری او مرزا کامران چې په تيرو وختو کې دهمايون څخه خفه شوي و هغوې هم دخپلو خپلو لښکرو سره يو ځای د همايون سره د کتلو له پاره لاهور ته راغلی وو.

دهمايون او دهغه د لښکر د رارسيدو سره يوځای د لاهور دښار فضا هم ډيره بدله معلوميده. همايون او دهغه ورونه چې پخوا له دې يو دبل څخه خفه معلوميدل ، نوو حالاتو دهغوې تر منځه يووالې او اتحاد را پيدا کړې و. لاهور ته په را رسيدو سره هر چا سولې او مصالحت خبرې کولې. لاهور ته د همايون د رارسيدو نه يوه اونۍ وروسته ، دمغلو د را يوځای کيدو او ددوې تر منځ د اتحاد اويووالې له پاره د همايون تر مشرۍ لاندې يوه ستره غونډه جوړه شوه . په دې غونډه کې همايون خپل شاهی اختيارات همدې غونډې ته ور حواله کړل.

ددې غونډې جريان هم ډير عجيب او غريب و ، دمغلو دا غونډه د پښتنو د جرګې په څير نه وه چې پريکړه يې په هر خاص و عام باندې لازمه وي ، که څه هم هغوې ددې پريکړې سره موافق وی او يا مخالف. ددې غونډې دپيل دمخه يوه اعلاميه د اتفاق او اتحاد تر نامه لاندې وليکل شوه ،په دې اعلاميه باندې د ټولو مغلو سردارانو ، دهمايون او دهمايون د ورونو لاسليکونه شوي وو. ددې نه وروسته همايون دغې غونډې ته خپل وينا وکړه . ددې وينا لنډيز دا سې د ې چې مغلو ته د شيرشاه سوری په لاسو د ماتې ورکولو وروسته خپل منځې اتحاد او اتفاق بايد له لاسه ورنکړل شی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چې همایون خپله وینا پای ته ورسوله نو د همایون د ورونو او نورو سالارانو تر منځه هماغه پخوانۍ بې اتفاقي بیرته راوګرزیده. دهغوی ژبې خلاصې شوې او هریوه هڅه کوله چې په غونډه کې دې دهغوی وړاندیزونو باندې بحث وشي ، اوهمغوی ته دې اهمیت ورکړل شی او دهمدوی خبرې دې ومنل شی. کله چې د همایون ورور مرزا کامران دا وړاندیز وکړ چې هغه به دکورنۍ ټولې ښځې هلته په کابل کې پرېږدی اوبیرته تر به د یوه لښکر سره یو ځای راستونیږي ،نو تر هغې دې همایون او دټولو مغلو سرداران دخپلو لښکرو سره یوځای دغرونو په پناه ځایو کې دهغه د بیرته راستنیدو پورې انتظار وکړي. ټولو د مرزا کامران ددې وړاندیز مخالفت وکړ ،هیڅوا نه غوښتل چې ښځې دې یې د نارینه و څخه جدا و اوسي. په دې وخت کې مرزا هنډال د هندوستان د بیرته سوبې کولو له پاره یو ډیر ښه وړاندیز وکړ ، هغه وویل چې شیرشاه سوری د جنګیدو اراده شاته کړې ده. تر ټولو دمخه د سیند یو شمیر سیمې دې و نیول شی او څه لښکرې دې په ګجرات باندې ولکه وکړي ،همدلته انتظار وکړئ تر څو د حملې کولو له پاره کومه ښه موقع تر لاسه نه شی.

د همایون یو بل ښې لاستې دوست مرزا حیدرا وړاندیز وکړ چې هغه خلک چې په کشمیر کې ددوې سره دیو ځای کیدو له پاره تیار دي او پخپله کشمیریان یې غداران ګڼي دهغوی په واسطه هم کشمیر فتحه کیدای شي ترڅو د اړتیاو په وخت کې د مغلو ټول وګړي هملته پناه یوسي. هغه وویل چې د مغلو ټولو سردارانو د سارنګ څخه نیولې تر سرهنده پورې په ټولو دروازو اوغرنیو سیمو باندې ولکه کول په کار دي.او هملته سکونت باید اختیار کړل شي. شیرشاه سوري ته به ددې غرنیو سیمو په لور د راتلو له پاره څلور میاشتې وخت په کار وي. هغه به و نه توانیږي چې دې سیمې ته خپل توپونه راوړي، اودا توپونه دهغه ځانګړې وسله ده ، په دې توګه به مغلو ته د شیرشاه سوري په مقابله کې د ځان دتیارولو له پاره څه د سکون او ډاډ وخت تر لاسه شی.

دهمایون ورور مرزا کامران دهغه دا وړاندیز ناکاره و ګاڼه او ویې ویل چې په دې توګه به دوه لکه کورنۍ د تباهۍ سره مخ شی. دبله اړخه مرزا هنډال د سیند د سوبې کولو خوبونه کتل. تر څنګ یې مرزا عسکري دخپل ورور مرزا کامران د آند سره موافقت و ښود ، په دا سې حال کې چې همایون د خپل ښې لاسې مشاور سالار مرزا حیدري وړاندیز ډیر خوښ شوې و. بلاخره د ډیرو خبرو اترو وروسته دا غونډه پای ته ورسیده. دغونډې وروسته دمغلو اودهغوی د سردارانو تر منځ کشمکش د پخوا څخه زیاد ښت وموند او هر چا دخپلې لارې دپیدا کولو هڅې پیل کړې. په همدې دوران کې د همایون رعب او دبدبه دخپلو ورونو او سردارانو په مقابل کې د نشت سره برابره شوه ، په دې اساس هغه نور هم ډیرغمژن او ناښاده وګرزید.

په همدې حالاتو کې همایون د شیرشاه سوری داخري ځل له پاره د سولې د رامنځته کیدو هلې ځلې کولې. هغه ددې کار د تعقیبولو له پاره مظفربیګ ترکمان او قاضی عبدالله و ټاکل ، همایون دوې دواړه د شیرشاه سوری په لور ور واستول ، او هغه ته یې دا پیغام ور ولیږه چې شیرشاه سوري دې د همایون له پاره لږتر لږه د سرهند اخوا د پنجاب سیمه پریږدي.

شیرشاه سوری د دهمایون د رالیږونکو خبرې په ډیر غور او درنښت سره واوریدې ، او تر یوه وخته پورې یې دهغوی سره خبرې اترې وکړې او په اخر کې یې خپله پریکړه همایون ته دا سې و لیږله.

« ما ستا له پاره کابل پرې ایښې دې هملته ولاړ شه.»

د شیرشاه سوري له اړخه دې ځواب همایون ډیر زیات ناهیلې کړ نو په دې خاطر یې د لاهور څخه د کوچ کولو هوډ وکړ ، کله چې همایون دا پریکړه وکړه نو دهرې لورې یوتوپان را پورته شو او دقیامت ورځ جوړه شوه. خلکو خپل کورونه او ملکیتونه چیرې چې و هملته

(c) ketabton.com: The Digital Library

پرېښودل او څه ډول يې چې کولې شو خپله نغدي پيسې او زيورات يې له ځانو سره را واخستل ، بلاخره د اکتوبر په مياشت کې د مغلو ددوولکو کسانو يوه ستره قافله په توپانې توګه د راوي ددرياب څخه تيره شوه او دغرب په لور په پوره نامعلومه حالاتو کې روانه شوه .

دا دردونو او کړاونو ډک حال و . خو دهمايون ناسکه وروور مرزا کامران بيا هم دخپلو بدکاريو او ناروان کړچار څخه وانه ونښت . هغه ددې ټولو هرڅه د بايليدو وروسته هم دخپل حماقتونو ښرګندونه کوله . دچناب ددرياب غاړې ته د ورسيدو وروسته هغه دخپلو عسکرو او دوستانو سره يو ځاې د همايون څخه جدا شو او په ډيره بيړه د بهيرې په لور وخوزيد.

بهيرې په دې ورځو کې ډير مهم ښار ګڼل کېدو ، ددې ځايه درې سړکونه مختلفو لوريو ته تلل. يو د پيښور څخه تيريده او کابل ته رسيده . بل يې د جنوب له لارې دکوهاټ څخه تيريده ، او دريم يې دکشمير جنوبي پولو ته وررسيده .

ددې سفر په دوران کې همايون لا تراوسه پورې خپله اخري پريکړه نه وه کړې ، که څه هم هغه يو ځل نيم ويلي و چې هغه دلاهور څخه د تللو وروسته د بدخشان په لور ورځي ،کامران په دې شک چې هسې نه چې همايون دهغه ځايه په کابل باندې ولکه وکړي دهغه ددې وړانديز سخت مخالفت وکړ. همايون دخپل وروور په شک باندې و پوهيده . بيا هغه هيڅکله هم دخپلې دغې خبرې يادونه ونه کړه . هغه د بابر داسې يو نيک طبيعته اولاد و چې هغه ته دا د زغم وړ نه وو چې هغه څه چې دهغه پلار دهغه دغه کوچنی وروور ته ورکړي و و دهغه څخه بيرته واخلي . هغه دومره ايمانداره انسان و چې هر هغه څه يې چې يو ځل په ښې لاس چاته ورکول نو دهغې دبيا بيرته اخستلو په اړه يې فکر هم نه کاوه . خو دهمايون په مقابل کې کامران په ډيره غلطه توګه شک کاوه .

کامران د همايون څخه څو ورځې مخته بهيرې ته ورسيد ، همايون هم بهيرې ته د ورسيدو سره سم د کشمير په لور د تللو اراده وکړه ، هغه ددې مقصد په خاطر خپل څو کسان کشمير ته وليږل ترڅو دهغه ځاې حالات و څيړي او دده له پاره يې مناسب وګرځوي .هغوې ته يې دا هم وويل چې هغوې دې د پونچهـ په درې کې دهغه له پاره انتظار وکړي. دهمايون وروور کامران مرزا د همايون دا دواړه قاصدان ووژل او په دې توګه يې دکشمير په لور د همايون د ورتللو هڅې هم شنډې کړې . کله چې همايون ته دخپلو ملګرو د وژل کيدو خبر ورورسيد نو هغه نور هم غمژن شو اودا کار يې خپل سپکاوې و ګڼه . په دې وخت کې دهمايون څو ملګرې په قهر او غضب شول او د کامران د وژلو اراده يې وکړه . نو که چيرې همايون د خپل دغه ناسکه وروور سره د وروورګلوۍ بلکه د پلارولۍ په څير د شفقت نه ډک کړچار نه واې کړې نو په دې نازکه وخت کې به دهمايون حالات دغسې ناوړه نه ګرزيدل

د ورونو دهمدې کړچار او دخپل منځې جګړو په اساس دهمايون همت نور ځواب وايه. دهغه دماغ تراوسه پورې د تذبذب په حال کې و . دکامران په اړه دهمايون نرمې رويې اوپه دې اړه دمخکې وروسته والي په خاطر دهمايون بل وروور مرزا هنډال او کاکا ناصر مرزا صبر ترپوزې راغلې و ، بلاخره همايون دهغوې وړانديز په مات زړه و مانه او د سيند په لورد تللو له پاره تيار شو .

ددې مقصد له پاره همايون د جهلم دشرقي څنډو څخه د تيريدو او ملتان ته د ورسيدو په خاطر د جنوب لاره خپله کړه ، ناصر مرزا او مرزا هنډال هم تر يوه واټنه پورې دهغه دسفر ملګري وو خو وروسته دواړو د بې وفايې ښرګندونه وکړه اودهغه څخه بيل شول. په همدې وخت کې همايون ته خبر را ورسيد چې د شيرشاه سوری يو لښکر دهغوې په تعقيب پسې را روان دې ،په دې حالاتو کې دهمايون سره ددې پرته بله لاره نه وه چې د غرب په لورو تښتي او دجهلم ددرياب څخه تيرشي او دې لورې ته راشي، دخپلو ورونو او

(c) ketabton.com: The Digital Library

کاکا د بې وفايي څخه د په تنګيدو وروسته هغه د خوشاب په لور په ډيره ګړندۍ توګه سفر وکړ. خوشاب د بهيرې غربي لورې ته پروت او ددې ځايه يې نژدې څلويښت ميله لرې واټن درلود. همايون غوښتل خوشاب ته په رسيدو باندې د امن او سکون ساه واخلي خو دهغه ورور مرزا کامران هم په ډيره بيړه خوشاب ته ور روان و. کامران د همايون څخه يو يا دوه ورځې مخته خوشاب ته ور رسيدلې و او دلته يې په ناڅاپي توګه د همايون سره ليدنه وشوه. خو دهغوې تر منځه د اختلافاتو واټن نور هم زياتيده اودکامران بدنيتۍ نوره هم مخته راغله.

د سيند په لور د نه تللو وروسته کله چې همايون د غرب په لور را وګرزيد نودهغه په دې کار باندې دکامران په زړه کې دا خبره را وڅرخيده چې هسې نه چې همايون د سيند په ځاې د کابل په لور مخه و نه کړي او دکابل او قندهار د ولکې کولو اراده ونه کړي.ځکه چې کابل او قندهار دکامران په حاکميت کې وو.

دهمدې فکر په واسطه کامران غوښتل همايون نور هم د ذلت سره مخ کړي ، په دې وخت کې هغه شاهي لقب خپل کړ او په خوشاب کې يې په خپل نوم باندې خطبه هم ولوسته. په همدې وخت کې هغه ته خبر ورسيد چې شيرشاه سورى دهغه پسې را روان دې ، په دې خاطر دواړه د خوشاب څخه ووتل او د سيند په لور و تښتيدل ، ان تر دې چې يوې تنګې درې ته ورسيدل ، چې په خوشاب کې د مالګې د کانونو ترمنځ پرته وه.

ددې درې څخه دوو لورو ته سرکونه تلل، يو جنوب لورې دملتان په لور او بل دکوهاټ لورې ته د کابل په لور. اوس نو کامران ته دا انديښنه راپيدا شوه چې که چيرې د همايون فوځونه ددې نه مخته دغې درې ته ورسيږي نو دوې به هلته تم شي اوبيا شونې ده چې همايون به دکابل په لور د تللو اراده وکړي اوکوهاټ د سيمې څخه دتيريد و سمدستي وروسته به په کابل باندې ولکه وکړي. خو دهمايون په وهم اوګمان کې هم دا ډول فکر نه راته. بيا هم ددې پريکړې له پاره چې څوک دې لمړۍ درې ته ورسيږي اوترې تير دې شي ، ددواړو تر منځه بايد پريکړه وشي. خو کله چې پريکړه ونه شوه نو ددواړو خوا او له خوا تورې د تيکو څخه راوويستل شوې ، همايون ته د هره اړخه سبقت ور په برخه و ، ځکه چې هغه د کامران څخه په عمر کې زيات و اوبيا پادشاه هم و اودايې غوښتل چې درې ته دکامران تر مخه ور ننوځي.

همايون هسې هم ډير ځان باندې انسان و ،او په خپلو مصيبتونو کې يې دپوره زغم څخه کار اخست ،هغه وخت چې هغه دا ګرې څخه په تيښته و ، نو په اتفاقي توګه د هغه يوه وفادار ملګري فخرالدين خپل آس د همايون څخه مخته کړ ، ددې ډول بې ادبۍ سزا قتل و.خو همايون د ضبط نه کار واخست. همايون په ډيرو کوچنيو معاملو کې دومره باخبره او ضدى و خو د قسمت د ګردش په اساس هغه ته دا ورځ په برخه شوې وه.

بلاخره ددې غمناکې پيښې پريکړه د لښکرو په يوه مشر ور واچول شوه. دې دواړو فقيرانو ددې معاملې حل همدې بزرګ ته ور پريښود. خودې فقير انسان دهمايون په اړه پريکړه وکړه. خو دا يې په څرګنده توګه وويل چې دا ترجيح په دې خاطر نه و چې همايون پادشاه دې بلکه په دې خاطر چې هغه دکامران مشر ورور دې. په هر حال د همايون په مشرۍ کې د مغلو دې قافلو دا دره ووهله. اودڅو ميله واټن وهلو وروسته هغه ځاې ته چې سړک په کې په دوو برخو ويشل کيږي،هلته دواړه ورونه يو دبل څخه جدا شول. کامران دکابل په لور ولاړ اوهمايون د جهلم ددرياب په غربي څنډ و باندې سفر کاوه.هغه دملتان هغې برخې ته ورسيد چېرې چې جهلم اوچناب

(c) ketabton.com: The Digital Library

دواړه سره یوځای کیږي ،هغه به دلته په کوم ځای کې ددریاب څخه دملتان په لور دورتللو له پاره تیر شوی وی،هغه په ارادي توګه غوبښتل د ملتان څخه په ځنګ ولاړ شی ، ځکه هغه اندیښمن و چې هسې نه چې شیرشاه سوري دهغه دنقل وحرکت څخه خبر شي او مداخله وکړي. په دې توګه د ستومانه سفر کولو نه وروسته همایون روغ رمټ د شعبان په میاشت کې (اچ) ته ورسید.

شیرشاه سوری د همایون د تعقیبولو له پاره خواص خان ګمارلې و. هغه ان تر سرهنده پورې دهمایون لښکرې تعقیب کړې ، خواص خان ته شیرشاه سوری دا حکم کړې و چې دهمایون په تعقیب پسې دې ولاړ شي خو پر هغې دې حمله نه کوي. شیرشاه سوری غوښتل په دې ترتیب همایون د سلطنت څخه بیرون کړي تر څو په راتلونکې کې هغه ته کوم مصیبت جوړ نه کړی ، تر سرهنده پورې د تعقیبولو وروسته خواص خان هملته په سرهند کې دخپلو فوځونو سره یوځای پړاو وکړ.او دشیرشاه سوری دبل حکم انتظار ته کیناست.

په دا بل اړخ کې (په ۱۵۴۰ زیږدیز کال د برسات په موسم کې) شیرشاه سوری ته دلاهور څخه خپلو مخبرانو په پرلپسې توګه دهغه ځای دحالاتو په اړه تفصیلی خبرونه ور لیږل. دهمدې خبرونو په اساس شیرشاه سوری دبیاس ددریاب په غاړه دمغلو په نظامې ځایو باندې یرغلونه پیل کړل ، تر څنګ یی یو ګړندې قاصد سرهند ته د خواص خان په لور واستاوه اوهغه ته یی حکم وکړ چې د سرهند څخه ووځي او دهمایون په تعقیب پسې ولاړ شي. دهمدې قاصدانو په خوله یی خواص خان ته د سرهند او دهغې شاوخوا سیمې د تحفې په ډول وروبښلې. خواص خان هلته دخپل ځان له اړخه یو ناظم وټاکه. اوپخپله د خپل لښکر سره یو ځای دهمایون په تعقیب پسې ووت. خواص خان سرهند کې خپل یو ډیر نژدې ملګرې اودوست دهغه ځای د ناظم په توګه ټاکلې و.

په حقیقت کې شیرشاه سوری نه غوښتل دهمایون سره ټکر وکړي ، هغه دا غوښتل چې د سیند په لور د تللو په وخت کې همایون دهغه د لښکر او ملګرو په لاره کې کوم خنډ را پیدا نه کړي ، هغه ددې نه هم ویریده چې هسې نه چې همایون سیند یا کشمیر ته ځان ورسوي ، ځکه دا دمرزا هندال اومرزا حیدر خان غوښتنه وه . هماغه و چې شیرشاه سوری دتعقیبولو له پاره داسې لارې چارې ولټولې چې دهغوې له مخې مغلو ته په سیند یا کشمیر کې د تم کیدو ټول امکانات له منځه تلل.

شیرشاه د همدې اندیښنو په لړ کې د اکتوبر په دریمه اونۍ کې دستلج ددریاب څخه تیراو د لاهور په لور وخوزید. دبله اړخه خواص خان دسرهند څخه دکوچ کولو وروسته جالندهر او امرتسر له لارې د لاهور په لور را روان وو.

شیرشاه سوری او خواص خان دواړه دخپلو لښکرو سره یو ځای په لاهورکې یو ځای شول ، هغوې دلته خپل وخت ضایع نه کړ بلکه سمدستې یی د تیښتې په حال کې د همایون اودهغه دملګرو تعقیب پیل کړ. په دې خاطر دواړو دخپلو متحده لښکرو سره یو ځای د مغلو دتعقیبولو پسې دغرب په لور روان شول ،کله چې هغوې د چناب ددریاب غاړې ته ورسیدل نوهغو ته څرګنده شوه چې همایون دخپلوورونو څخه جدا شوي دي ،شیرشاه سوری دخپل لښکر یوه برخه د ملتان په لور دمرزا هندال اوناصر مرزا د تعقیبولو له پاره واستوله اوپه خپله یی د بهیرې په لور مخه کړه.

د بهیرې په لور شیرشاه سوري ډیر په احتیاط سره قدم واخست ، هغه ویریده چې هسې نه چې همایون د مالګې دغرونو څخه تیر او دکشمیر په لور مخه کړي ، شیرشاه سوری د بهیرې څخه خوشاب ته ورسید ،خواص خان هم ورسره ملګرې و.دلته شیرشاه ته معلومه شوه چې همایون اوکامران یو دبله څخه جدا شوي دی او په مختلفو لارو باندې روان شوي دي. په خپله شیرشاه سوری هملته په

(c) ketabton.com: The Digital Library

خوشاب کې پاته شو خو خواص خان ته یې حکم وکړ چې دخپلې برخې دلښکرسره دې یوځای د جهلم ددریاب په غربی برخه کې د همایون د لښکرو تعقیب پسې ولاړ شي.

د شیرشاه سوری د حکم سره سم خواص خان په ډیره بیړه د همایون او دهغه د لښکرو پسې ووت ، یوشمیر تاریخپوهان دا هم لیکي چې خواص خان په همایون باندې دحملې کولو جرءت نه کاوه خودا دهغوی خام خیالي ده ، دا دهغو تاریخپوهانو آند دې چې دشیرشاه سوری خلاف او دهمایون په حق کی یی لیکنې کړې دي ، هغوی دهمایون په خاطر د تورونه سپین او د سپینو څخه تور جوړول . اوکه نه خواص خان دشیرشاه سوري هغه بهادر او میړنې قومندان و چې دوه ځلې یی په چوسه او لگرام کې دهمایون د فوځونو جرړې راویستلې وې ، اودا هماغه خواص خان و چې په واسطه یی دوه ځلې شیرشاه سورې ته په همایون باندې سوبه ور په برخه شوې وه.

دهمایون سره تصادم نه کول د خواص خان کمزورتیا نه وه بلکه دا دشیرشاه سوری د اوسپنیز نظم اونظام یو ډول ثبوت و. شیرشاه سوری په لرې کیناستو سره هم ددې وړتیا درلوده چې دخپل فوځ نظم و نسق سنبال کړي او هغوی ته لارښوونه وکړي. اودخواص خان په څیر زړه ور ، نومیالې او جنگیدلې قومندان هم دهغه د نظم وظبط مخالفت و نه شی کولې .

همایون تر یوه وخته پورې دخپل ورور مرزا هندال اوکاکا ناصر مرزا سره یوځای هملته په (اچ) کې پاته شو ، په دې وختو کې د اچ او ملتان تر منځه سیمه دیوه نوي مسلمان شوي وگړي په لاسو کې وه چې بخشولنگاه نومیده ، دا دلنگا دقبیلې څخه و اودمرزا کامران باج گذاره و. کله چې همایون دې سیمې ته راورسید نو بخشو لنگاه دهمایون سره ډیر ښه سلوک وکړ اوهمایون هم ورته د خان صاحب لقب ورکړ. دهمایون دا کار داسې وه لکه چې اوس هم هغه ددهلې په تخت باندې ناست وی اوخلکو ته اعزازونه او لقبونه وربښي.

بخشولنگا په دې خاطر دهمایون سره مرسته نه وه کړې چې همایون د هندوستان شاهنشاه دې بلکه هغه د سیند د ارغون حکمران څخه بدل اخستل غوښتل . اوهغه غوښتل چې همایون څو ورځې دلته قیام وکړي اودهغې وروسته سیند ته ور ننوځي او د سیند ارغون حکمران ته زیان ور واړوي. د بخشو لنگا په سیمه کې د څو ورځو د قیام نه وروسته همایون د سیند شگلوړې زمکې ته ور ننوت . خواص خان دهمایون په تعقیب پسې روان و او ان د سیند تر غاړو پورې رسیدلې و . او د اچ څخه درویشت میله جنوب لورې ته ، په کوم ځای کې چې د ستلیج دریاب د پنجاب د نورو دریابونو سره یو ځای کیږي ، دخپل لښکر سره یو ځای تم شو ، ددې ځایه وروسته خواص خان ته دهمایون د تگ لاره نه وه معلوم . د بلې لورې همایون د خپل لښکر سره یو ځای نیغ سړک پری ایښې و او د جنوب شرق په لور گرزیدلې و ،همایون د ۱۵۴۱ کال د جنوري په ۲۲ مه دخپل ورور مرزا هندال او کاکا مرا ز ناصر سره یو ځای (روړي) ته ورسید ، هلته ورته د بهکر د کلا والي ښه او دمینې ډک ښه راغلاست ووایه . مگر مغرور همایون د والي دغه گرم ښه راغلاست دهغه په کمزورتیا باندې حساب کړ اوسمدستي یی حکم وکړ چې والي دې دحکم اطاعت وکړی او کلا دې هغه ته تسلیم کړي .

په دې توگه بهکر ته د ورننوتلو وروسته اوهملته په پاته کیدو سره همایون د خپل ورور مرزا هندال اوکاکا ناصر مرزا سره یو ځای د سکون اوډاډ ساه واخستله. کله چې خواص خان ته خبر ورسید چې همایون دخپلو پاته شونو لښکرو سره یو ځای (روهړي) ته رسیدلې دي نو هغه په ملتان کې پړاو وکړ ، دا خبرونه شیرشاه سوری ته هم ور رسیدلي و ، په دې اساس شیرشاه سوری هم دخپلو لښکرو سره یو ځای ملتان کې دخواص خان سره یو ځای شو اودواړو متحده لښکرو هملته په ملتان کې قیام وکړ.

۵۵

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ملتان کې او سیدو په وخت کې یوه ورځ نیرمل او کملاوتي دواړه په خپلې خیمه کې خاموشه ناستې وې. په دې وخت کې کملاوتي نیرمل ته مخ کړ او ورته یې وویل چې:

ګوره نیرمل! زه په ډیره بې صبرۍ سره تر اوسه پورې ستا د ځواب انتظار کوم، زه تا ته دا خبره په دې خاطر نه یادوم چې په څو تیرو ورځو کې لښکر په جنګ جګړه کې بوخت و او دیوه ځایه بل ته او دهغه نه بل ته روان و. او زه په دې ډاډمنه یم چې تا ته به دد ې پرلپسې سفر او ستړتیا له وجې دفکر کولو وخت هم نه وي تر لاسه شوې. اوس چې د څو ورځو راهیسې لښکر دلته په ملتان کې پړاو کړې دې نو زه له تا پوښتم چې هغه هیله مې چې له تا کړې وه دهغې په اړه ستا پریکړه څه ډول شوه؟

نیرمل تر لږه وخته پورې خاموشه ناسته وه، بیا یې په ډیر غور سره دکملاوتي په لور وکتل او ورته په ډیره پټه توګه وویل چې:

ګوره کملاوتي لورجانې! هغه کار چې ته یې له مانه کول غواړې زه دهغې دکولو له پاره تیاره یم، که چیرې خواص خان ستا ورور پالامو وژلې دې نو دا ستا حق دې چې ته دخواص خان څخه دخپل ورور د وژلو بدله واخلې او هغه ووژنې. په دې لړ کې ما اراده کړې ده بلکه دا سې یې وګڼه چې هوډ مې کړې دې چې په پوره توګه به له تا سره ملګرې کیږم. تر څو ته د خواص خان څخه انتقام واخلې او هغه ته کلکه سزا ورکړې، خو ګوره چې ستا ددې کار سره ماته ډیر ستر خطر او ګواښ متوجه کیږي. دنیرمل ددې خبرو سره کملاوتي ټکان وخوړ او ورته یې وویل چې څه ډول ګواښ او خطرات؟ نیرمل ورته یوځل بیا په ډیره پټه او راز سره وویل چې:

ګوره کملاوتي! که ته په بې خبرۍ کې په خواص خان باندې لاس پورته کړې او هغه ووژنې نو یاد ساته چې، څرنګه چې تا دلته له ما سره وخت تیر کړې دې او کله چې پرتا باندې د قتل او وژلو شک وکړل شي نو ستا سره به زه هم له منځه ولاړه شم. خو زه نه غواړم په دې عمر کې خپل انجام خراب کړم. ګوره کملاوتي! ما ستا سره دملګرتوب هوډ کړې دې خو ددې کار د تر سره کیدو دمخه باید ته خپل داسې یو پلان جوړ کړې چې زه په اسانۍ سره و توانیږم له دې ځایه ووځم او خوندي پاته شم او ته هم ددې کار د کولو نه وروسته خپل ځان خوندي ځای ته ورسوې.

دنیرمل د چوپتیا وروسته کملاوتي په زوره وخندل او ویې ویل چې: نیرمل! تا خو زه ډیره وویرلم خو دهغې خطراتو څرګند ونه چې تا وکړه هغه بلکل داهمیت وړ نه دي. ګوره نیرمل! زه به په خواص خان باندې په یوې مناسبه موقع کې لاس پورته کوم، په هغې باندې هسې د لاس په پورته کولو سره نه خپل ځان او نه تا په خطر کې اچول غواړم. زه چې کله هم خواص خان وژنم نو هغه به دهند په منځنۍ سیمو کې او یا ددې سیمو په شاوخوا کې وژنم. اودهغې د وژلو ترمخه به زه خپل باوري خلک هم هلته راغواړم. او بیا به دهمغوې په کومک باندې خواص خان ته سزا ورکوم. بیا به تا هم له ځانه سره یو خوندي ځای ته یوسم. داسې ځای ته چې هلته دشیرشاه سورې هیڅ جاسوس او یو بل کوم وګړې زمونږ له پاره دخطر سبب و نه ګرځي. دکملاوتي په ددې خبرو باندې نیرمل خوشحاله شوه او ویې ویل چې: که چیرې ته همداسې کار وکړې نو زه به دا وګڼم چې تا پر ما باندې ډیر احسان کړې دې. دنیرمل په خوشحالۍ باندې کملاوتی هم خوشحاله شوه او ویې ویل چې:

ګوره نیرمل! اوس چې تا پر ما باندې باور وکړ او زما په کار کې دې زما د ملګرتوب له پاره هوډ کړې دې نو اوس به زه تا دخپلې یوې بلې داسې ارادې څخه هم خبره کړم چې تر اوسه مې په خپل زړه کې ساتلې وه. د کملاوتي ددې خبرې سره نیرمل هغې ته په ډیر غور سره وکتل او بیا یې ترې و پوښتل چې: څه ډول اراده؟ کملاوتي په ځواب کې ورته وویل چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره نیرمل ! زه په دې خبره باندې ډېره زیاته غمژنه او خفه یم چې ګنګا اسلام قبول کړې او د یوې مسلمانې پیغلې په څیر یې د خواص خان سره واده کړې دې ، ته پوهیږې چې ګنګا یو وخت د رهتاس د راجه شهزادګۍ وه ، او د شهزادګۍ په څیر هغه زما د روند مهارت ته ډېره په زړه پورې وه . مهارت په نوم ورکې توګه د ګنګا په سویمبر کې هم ګډون کړې و خو د مهارت بدقسمتي په دې کې وه چې هغه سویمبر خواص خان وګټه . بیا مهارت د زیارت د لنګر ځای څخه ګنګا په دې خاطر پورته کړه چې هغه د لیونتوب تر پولو د هغې سره مینه کوله . بیا بدي دا راپیدا شوه چې خواص خان هلته هم وررسید ،ګنګا یې تر لاسه کړه او د مهارت کار یې پای ته ورساوه . زما ورور پالامو د ځو ملګرو سره په تیښته بریالې شو او بیا د پرتګالیانو سره یوځای یې یو متحده لښکر جوړ کړ خو خواص خان پرې یرغل وروړ او د هغوی هغه متحده لښکر یې هم د نشت سره مخ کړ . او زما ورور یې هم له منځه یوړ . زه خو خواص خان د مهارت او پالامو د وژلو په ګناه باندې له منځه وړل غواړم خو غواړم ګنګا هم له منځه یوسم . په دې خاطر چې هغې خپل د هرم پرې ایښې او اسلام یې قبول کړې دې ، ایا ته زما د دې وړاندیز سره کوم اختلاف لرې ؟ نیرمل ورته په یوه درز سره وویل چې :

نه ! ماته ستا د دې وړاندیز سره هیڅ اختلاف نه شته . کملاوتي تر یوه وخته پورې خاموشه وه بیا یې په ډېره عجیبه توګه د نیرمل په لور وکتل او ورڅخه یې وپوښتل چې : نیرمل ! ما اورېدلي دي چې تا هم اسلام قبول کړې دې . او ستا د خبرو څخه هم همداسې ډاګیزیږي نیرمل ورته وویل چې : ته سهي خبره کوې . خو کملاوتي ! دا ټول هر څه ما په ظاهري توګه منلي دي . خو زه په خپله همغسې کلکه هندوه یم . او په همدې باندې عمل کوم . د نیرمل د ځواب په اورېدو باندې کملاوتي خوشحاله شوه ، د خپله ځایه راپورته شوه او وویې ویل چې :

واوره نیرمل ! اوس چې تا له ما سره د یوځای کیدو هوکړه کړې ده ،نو زه خپل کار پیلوم . د همدې نن ورځې څخه به زه نوره هره ورځ د خواص خان او ګنګا خیمې ته ورځم . د هغوی خیمه به پاکوم او د هغوی د کالیو د پاکوالي خیال به ساتم . تر څنګ به یې د خیمې د هر څه په اړه خیال کوم . دا ټول کارونه به په خپلو لاسونو سره تر سره کوم . په دې توګه به زه د خواص خان او ګنګا د باور د تر لاسه کولو هڅې کوم . کله چې دا خلک بیرته د دهلي په لور کوچ کوي نو زه به خپل باوری وګړي هملته را وبولم او د همغوی په کومک سره به د ګنګا او خواص خان کار پای ته ورسوم . د دې خبرې سره سم کملاوتي د خیمې څخه ووتله .

خواص خان او ګنګا دواړه میړه او ښځه په خپله خیمه کې ارام ناست و او په کومه موضوع یې خبرې کولې . په همدې وخت کې د خیمې دروازې ته کملاوتي راغله . د هغې په کتلو سره ګنګا د خپل میړه د څنګ څخه لږ څه اخوا شوه ،ځان یې را ټول کړ او بیا یې په لوړ اواز وویل چې : کملاوتي څه خبره ده ؟ ته ولې د دروازې تر څنګ ولاړه یې ؟ د ننه راځه ! کملاوتي کرار کرار د ننه راغله او د ګنګا تر مخه ودریده . ګنګا په خپل څنګ کې ورته د کیناستو اشاره وکړه او ورته یې وویل چې ته ولې ولاړه یې ؟ را ځه د لته کینه . ایا کومه ستونزه او تکلیف در رسیدلې دي او یا بله کومه خبره ده چې د اسې خفه خفه یې ؟ کملاوتي د ګنګا تر څنګ کیناسته او بیا یې په ډیر ادب سره وویل چې :

زه ستاسو د دواړو څخه د یوې هیلې او امید له پاره راغلې یم ، او زه هیلمنه یم چې تاسې دواړه به ما ناهیلې نه کړئ . خواص خان په ډیر غور سره د کملاوتي په لور وکتل او ورڅخه یې وپوښتل چې : څه ډول هیله او امید ؟ ما غوښتل تاسې ته دا ووایم چې زه هلته د نیرمل سره په خیمه کې هسې خوشې پرته یم . او بې کارۍ څخه نوره تنګ ته راغلې یم . په ما وخت نه تیریږي ، زه غواړم چې ستاسې د خیمې د

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټولو خونو پاکي او نظافت په خپله په خپلو لاسونو سره وکړم. ددې نه علاوه ستاسې نور خدمت هم په خپله غاړه واخلم. په دې توګه به زما وخت هم ښه تير شي. کملاوتي دا خبرې په ډيره نرمه توګه او نرۍ نرۍ خندا سره دخولې راويستلې

خواص خان غوښتل څه ووايې چې ګنګا پرې را مخته شوه او ويې ويل چې: ګوره کملاوتي ! ته ولې ددې کار زحمت په غاړه اخلې زه په خپله دخپلې خيمې ټول کار تر سره کوم اوکله کله نيرمل هم له ماسره په دې کار کې مرسته کوي ،کملاوتي ورته بې له ځنډه وويلې چې: ګوره شهزادګۍ ګنګا ! ستا او ستا دميړه خيمه ډيره پراخه او ستره ده . چې څو خونې لري ، نيرمل اوس زړه شوې ده او ډير کار نه شي کولې ، زه غواړم چې دهغې په ځاې ستاسې د دواړو دخيمې دپاکوالې مسؤليت په غاړه واخلم. داسې يې وګڼئ چې په دې کار کولو کې ماته سکون او ډاډ را په برخه کيږي او پر ما به وخت په خوشحالۍ سره تيريږي. اوس خو دنيرمل سره په خيمه کې بې کاره پرته يم اوهمدې بې کارۍ څخه نوره تنګ ته راغلې يم. ددې خبرو په اوريدو سره ګنګا مسکۍ شوه او ورته يې وويل چې:

ګوره کملاوتي ! که ته همدا ډول اراده ولرې نوبيا خو ماته پرې هيڅ ډول اعتراض نه شته. ته چې په خپله خوښه څه غواړې ويې کړه. زه به ستا ترمخه خنډ نه شم ، دهغې په دې خبرو باندې کملاوتي پورته شوه اوويې ويل چې که چيرې داسې وي نوزه ستاسو د دواړو ممنونه يم. او زه به دهمدا اوس شيبې څخه خپل کار پيل کړم. خواص خان هم راپورته شو او ګنګا ته يې وويل چې: ګنګا ! زه د دڅه کارونو په لړ کې د شيرشاه سوری دربار ته ورځم تاسو دواړه يوځاې د خيمې نظافت جوړ کړئ. خواص خان ولاړ شو او کملاوتي دخيمې په پاکوالي کې و نښته. ګنګا ورته هر کار ښوده او ورسره يې ملګرتيا کوله. په دې توګه به کملاوتي هره ورځ دخواص خان اوګنګا خيمې ته راتله او دخيمې دپاکوالي خيال به يې ساته. هغه و توانيده چې د خپل دغه کار په واسطه خپل ځان د ګنګا او خواص خان د باور وړ وګرځوي.

۵۲

په ملتان کې د يوې مياشتې دقيام نه وروسته شيرشاه سوری په ډيرو کشمکشونو او شکوکو کې را ګير و . هغه له يوه اړخه دهمايون ، دهغه دورونو اودهغه د نورو ملګرو څخه په انديښنه کې و . هغه دهمايون په اړه چې په دې وخت کې په سيند کې و ،کامران چې په کابل کې و اودهمايون سالار مرزا حيدر چې په کشمير کې يې دخپل لښکر د يوې برخې سره قيام کړې و ډير زيات انديښمن و . هغه له دې ويريده چې هسې نه چې ددوې څخه کوم يو په کوم مناسب وخت کې بيرته راستون شي اوپه پنجاب او يا دهلی باندې يرغل راوړي. د ډير فکر او دقت نه وروسته شيرشاه سوری دې پايلو ته ورسيد چې دهغوې څخه دهر يو د شاته کولو له پاره به د وراندې تګ پاليسې خپلول عملي نه وي. په دې خاطر يې همدا مناسب وګڼل چې ددوې څخه هر يو چې هر چيرې د ې هملته يې مصروف و ساتي اوپرې يې نږدې چې بيرته په خپلو منځو کې سره يو شي. تر څو د پنجاب د بيرته خپلولو له پاره کوم پلان جوړ نه کړاې شی.

شيرشاه سوري په دې لړ کې ډير محتاط قدم اخست. هغه نه غوښتل چې دهمايون د تعقيبولو له پاره سيند ته لاس ور اوږود کړی ځکه په دې توګه به په سيند کې ارغوان حکمران هم په ويره کې ولويږي اوبيا به دشيرشاه سوری سره دمقابلې له پاره د يوه چا سره اتحاد وکړي. په دې وخت کې هغه دسيند د ارغون حکمران اوپه ځانګړې توګه د راجپوتانه اوګجرات دحکمرانانو سره اتحاد کولي شي. په داس حال کې چې د راجپوتانه او ګجرات حکمرانان دپخوا څخه د شيرشاه سوری څخه بدګمانه وو. اود سيند د ارغونونو اتحاد د شيرشاه سوري له پاره ملاماتې ثابتيداې شو ځکه چې دا دواړه سيمې د سيند سره نښتې وي. په همدې توګه کامران او حيدر هم کولې

(c) ketabton.com: The Digital Library

شي په ډيره اسانۍ سره پيښور ته راشي او دخپل متحده لښکر سره يوځاې شي . ددې نه علاوه څرنګه چې قندهار هم د مرزا کامران تر ولکې لاندې دې نو د سيند ارغوان حکمران کولې شي قندهار ته ولاړشي او کامران هم له ځانه سره د شيرشاه سوري پر خلاف دخپل ځان سره را يوځاې کړي.

په دې خاطر د وخت اوحالاتو غوښتنه داوه چې شيرشاه سوري د سيند د درياب دې غاړه په درې محاذونو کې دغليم سره دمقابلې له پاره ځان تيار کړي ، اوددې کار له پاره بايد بلوچان اوپښتانه هم له ځانه سره يو ځاې کړي اوپه دې توګه سياسي او حربي ګټې تر لاسه کړي. شيرشاه سوري ددې څخه هم ويريده چې کيدې شي مرزا حيدر هم د خپل لښکر سره يوځاې د کشمير څخه را ووځي او دپنجاب ميدانو ته را ننوځي اودهغه له پاره يو نوې محاذ پرانځي. نو په دې خاطر دهغه مخنيوى هم اړين دې. ددې مقصد د تر لاسه کولو له پاره بايد هغه مالګې دکانونو تر څنګ خپل يو قوې ځواک ځاې په ځاې کړي تر څو د مرزا حيدر د راتلو څخه مخنيوي وکړاې شی .

په ملتان کې دقيام په وخت کې شيرشاه سوری په همدې خيالاتو کې اوښت را اوښت چې دملتان څخه ورته يو ډير بد خبر راورسيد او هغه دا چې خضرخان ، چې شيرشاه سوری د بنګال حاکم ټاکلې و ،دبنګال دپخواني حاکم سلطان محمود د لور سره واده کړې دې . دې خبرې شير شاه سوری په ډيره ويره کې واچاوه . هغه ددې ويره احساسوله چې هسې نه چې د سلطان محمود د لور سره د واده کولو وروسته خضرخان دشيرشاه سوری ملګرتيا پريږدي اوبيرته د سلطان محمود سره يو ځاې شی . اوپه دې توګه په بنګال کې ورته يو ځل بيا کړاونه را پيدا کړي. دهمدې خيالاتو په ډنډ کې شيرشاه سوری دملتان څخه خپل ځواکونه وخوځول اولاهور ته راغې او همدلته يې خيمې ووهلې .

لاهور ته د رارسيدو سره سم شيرشاه سوری لمړۍ دا کار وکړ چې دلته يې ديوه ستر سړک د (ګرنډ ټرانک شاهراه) په نامه د جوړولو کار پيل کړ. تر څنګ يې د لاهور څخه تر ملتانه پورې هم د يوې سترې شاهراه د جوړولو حکم وکړ. ترڅو دا سړک هم د ملتان څخه لاهور ته راشي اودلته د ګرنډ ټرانک دسړک سره يو ځاې شی . ددې کار د ترسره کولو وروسته شيرشاه سوری د کشمير په لور توجه وکړه . ځکه چې د کشمير مرزا حيدر د بنګال په لور د شيرشاه سوری د تګ په وخت کې خطرناک ثابتيداې شو . په دې خاطر شيرشاه سوري غوښتل بنګال ته د تللو څخه دمخه په پنجاب کې خپل نظام مستحکم کړي.

که څه هم شيرشاه سوری ته د پنجاب په لړ کې د کابل څخه دکامران او د سيند څخه د همايون له لورې ګواښونه وو خو هغه تر ټولو زيات دکشمير حيدر خان ګواښ ته متوجه و. ځکه د کابل له لورې د ګومل مومن ، او خيبر درو په بندولو سره دکامران دحملې څخه خلاصون تر لاسه کيده خو دکشمير په اړه دا کار مثبت نه ثابتيده . ځکه چې د کشمير په غربي وادیو کې اباد قومونه افغانان نه و . په هغوې کې ډيرکې يې جنجوعه ، ګکر ، جاټ او ګجر پراته وو . او شيرشاه سوري دهغوې سره د ورور ولۍ اړيکې نه درلودل. ددې نه علاوه د کشمير څخه لاهور او هندوستان ته شپږويشت لارې موجودې وې. او ددې ټولو لارو څارنه څه اسانه کار نه و ، لکه څنګه چې د ګومل مومن، اوخيبر درې و. په دې خاطر د کابل او سيند په نسبت شيرشاه سوري ته په کشمير کې د مرزا حيدر له اړخه ډير ګواښ متوجه و. په دې خاطر شيرشاه سوري تر هر څه لمړۍ د حيدر بيګ له اړخه د پنجاب د دفاع کولو له پاره قدم واخيست.

دکشمير له اړخه دکومې ممکنه حملې د تم کيدو په خاطر ، شيرشاه سوری تر هر څه دمخه د مالګې دکانونو په غرنيو سيمو باندې ولکه کلکه کړه . دا د مالګې دکانونو غرنۍ لړۍ هماغه ده چې د جهلم ، شاپور ، ميانوالي او... سيمو د شمال څخه تيريږي. د مالګې په

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې غرنۍ لړۍ کې ډېر ستر قومونه اباد شوي دي او هغوې کولې شو چې د کشمیر له لورې دحمله کونکو سر ه ملګرتیا وکړي اودشیرشاه سورى له پاره کړاونه را پیدا کړي . نو په دې خاطر دکشمیر له لورې د خپل ځان دخوندی کولو په خاطر شیرشاه سوري د مالګې دکانونو غرنۍ لړۍ په خپل واک کې دا خستو پریکړه وکړه .

په دهلي کې د مسلمانانو دحکومت دپیلامې سره سم د مالګې د غرنو دا لړۍ د (انډو ارین) قوم لکه چاټ ، ګجر ، او کوکهر قومونو له پاره چې د غربي پنجاب دمیدانو څخه د مسلمانانو دحملې په وخت کې دې لورې ته دپناه له پاره رغلي و ، داوسید و ځاې و. د مالګې دغرونو دا لړۍ دا برخه په حقیقت کې د شورش نه ډک یو نیم واکه مسلط حکومت و ،چې ددهلي حکومت یې په لور هیڅ توجه نه کوله. په دې لړۍ کې چې دکوکهرو کوم قوم اباد شوې و هغوې پخوا د خوشا ب په سیمه کې د سیند دبلې غاړې اوسیدونکې و . چې دوې دپخوانیو داړه مارانو څخه ګڼل کیدل . دوې د خپله نسلي لړۍ د مالګې دغرونو د مشهور روایتي مشر (راې سال) سره تړله، وروسته بیا د کوکهرانو یوه ډله راجپوتانه ته راغلل او دلته په ناګور کې اباد شول ، هغوې دهمدې ځایه دکوکهرو او نورو راجپوتي قبایلو سره د ازدواج دکولو لړۍ پیل کړې اوخپل ځانونه یې مستحکم کړل .

دهمدې کوکهرانو بله ډله چې دمالګې په غرنیو سیمو کې پاته شوي ود جنجوعه په نامه یاد کړل شول . همدا جنجوعه دشرق په لور وخوځیدل او د ککهرو سیمه چې د مالګې دغرونو اصلي خاوندان وو په هغوې او هلته په ابادو نورو قبایلو باندې خپله ولکه و غځوله . خو یو شمیر راجپوتان د قبایلو په څیر په ککهر باندې هم مشهور وو ، دوې د یوچې او سهینن قبایلو پورې اړوند وو . توپیر یې یوائې په دې کې و چې په جدا جدا غرنیو سیمو کې د اوسیدو په اساس په هغوې کې دبرهمني تهذیب تبلیغ و نه کړاې شو ، بلکه په هغوې کې همغه پخوانې نامانوسه وحشیانه سلوک او عجیب رسم و رواج او جنګې خصلتونه لکه څنګه چې وو همغسې پاته شول .ځکه چې دوې د هندوستان د نورو قبایلو څخه جدا او ځانته پاته شوي وو.

د دیارلسمې پیړۍ څخه مخته په دې سیمه کې د ککهرو او جنجوعه قبیلو تر منځه ډیر وینه تویونکې جنګونه شوي و چې موخې یې په دې سیمې باندې د خپلو ولکو قایمول وو . کله کله به ددهلي پادشاهانو هم خپل فوځونه دې سیمو ته ور لیږل خو هغوې نه غوښتل چې په دې سیمو باندې ولکه وکړي بلکه غوښتل یې ددې خلکو په وړاندې دخپل شان وشوکت څرګندونه وکړي.

کله به چې په دې سیمو کې سیاسي بدلون راته. بیا به هغوې دې لورې ته خپل لاس را اوږداوه. او د ماتې خوړلې ډلې سره به یې کومک کاوه اودهغه ځاې حکمران به یې دتخته څخه پورته کاوه . هندوستان ته د بابر د راتلو په وخت کې هم دغه ککهر او جنجوعه قومونه په خپلو منځو کې په جنګو کې را نغښتې وو . بابر لمړۍ د ککهرو پر خلاف د جنجوعه سره مرسته وکړه خو کله چې دککهرو سردار (راې سارنګ) په پوره توګه دمغلو فرمانبردار و ګرزیدنو بابر خپله پالیسي بدله کړه . دشیرشاه سورى تر وخته پورې ککهر په یوه ډول د مغلو سره را نښتې وو . په دې خاطر شیرشاه سورى د خپل سیاسې دریځ په خاطر د ککهرو په خلاف د جنجوعه سره د مرستې دپیلید و عزم وکړ.

د جنګې فنونو له اړخه هم د مالګې د غرونو لړۍ دومره اهمیت درلود چې د یونانیانو ، یوچي ، غزنی ، او غورې حمله کونکو څخه نیولې تر بابر اوشیرشاه سورې پورې هیڅ حکمران دا ځاې له نظره نه شو پریوستلې . ددې ځانګړې علت دا دې چې دشمال څخه حمله

(c) ketabton.com: The Digital Library

کونکې هر یو لښکر ددې سیمې څخه خپل لښکر دپنجاب مرکز ته داسې راوړلای شي چې دهغې په نقل و حرکت باندې دچا غوږ هم ږړیږي. همدا علت و چې شیرشاه سوری د پنجاب د خوندي ساتلو په خاطرتر هر څه لمړۍ دې غرنیو لړیو ته توجه وکړه.

شیرشاه سوري دخپل لښکر سره یو ځای دلاهور څخه مخته ولاړ او مالګې دې غرنیو لړیو لوري ته یې خپل لښکر و غځاوه. خو دې غرنیو لړۍ ته د ورسیدو مخکې یې خپل فوځ ته پړاو ورکړ ،بیا یې د ککهر سردارانو ته قاصد ور ولیږه اوهغوې یې خپل ځان ته را وبلل. دککهر سرداران ډیر سرکشه ، ډیر جنګجویه ، او ډیر زړه وروو. هغوې د شیرشاه دربار ته د راتلو څخه ډه ډه وکړه. اوهغه قاصد چې شیرشاه سوري دهغوې درابللو په خاطر ور استولې و دهمغې په لاسو یې شیرشاه سوری ته څو غشي ، او زمري دوه بچیان ور ولیږل.

دککهرودد ې ځواب څخه شیرشاه سوري دا و پتیبله چې ککهر د بسپنې له پاره اماده نه دي اوددې پر خلاف د سرکشۍ اوبغاوت له پاره یې ملا تړلې ده. شیرشاه سوري جنجوعه پری اینبي وو او تر ټولو لمړۍ یې دککهرو سره اړیکي ټینګ کړې و ځکه هغه پوهیده چې جنجوعه د پخوا څخه د مغلو پر خلاف دي. ککهر په بنستیزه توګه د مغلو طرفداره او دهغوې ملاتړي وو. شیر شاه سوری غوښتل دوې له ځانه سره را یوځای کړي ، تر څو د ککهرو او مغلو تر منځ اړیکې پریکړل شي خو کله چې ککهرو په بغاوت باندې لاس پورې کړ نوشیرشاه سوري دهغوې پر خلاف باندې دفوځي یرغل له پاره ځان تیار کړ.

شیرشاه سوری ددې موخې د تر لاسه کولو له پاره د جنجوعه د قوم سره مرسته وکړه. دهغوې سرداران یې خپل ځآن ته را وبلل. هغوې هم په پوره خوشحالۍ سره د شیرشاه دربار ته راغلل. او د ککهرو په خلاف یې دشیرشاه سوری سره د خپل هر ډول تعاون له پاره ملاتړ و ښود.د جنجوعو ددې ملاتړ په واسطه شیرشاه سوری یو لښکر تیار کړ اوددې لښکر قوماندان یې هیبت خان نیازې و ټاکه. بیا شیرشاه سوري هیبت خان نیازې دجنجوعه د قوم دهمدې مشرانو سره یوځای دمالګې دغې غرنیو لړیو ته ولیږه تر څو دهغه ځایه په ککهرو باندې یرغل یوسي او هغوې وځپوي ، ترڅو په راتلونکو ورځو کې هغوې په پنجاب کې د شیرشاه سوری له پاره د سر درد را پیدا نه کړي.

کله چې هیبت خان نیازی دخپل لښکرسره یو ځای د مالګې د غرونو دې لړۍ ته د ککهرو د ځپولو له پاره ور ننوت او مخته ولاړ نوداسې ورته معلومه شوه چې ککهر پټنځایو ته تللې دي. اوپه کوم مناسب وخت کې به یرغل کوي. هیبت خان نیازی دهغوې په دې چال باندې و نه پوهیده اومخته ولاړ. کله چې هغه په یوې پراخه وادی کې ورننوت نو دغرنیو لړیو څخه پرې وینه تویونکو او جنګی ککهرو داسې یرغل راوست چې دهغې څخه یې شپه او ورځ هیره کړه.

اوس نو هیبت خان نیازې د عجیبو حالاتو سره مخ و. ځکه ککهر د غرنیو سیمو څخه پرې د مرداري خوړونکې حیواناتو او ټپوسانو په څیر را توې شوي و او دهیبت خان فوځ یې د یرغل لاندې راوستې و.

حمله کونکي ککهر د سیلاب د توپان په څیر دهري لورې د ځواکمنو جسمونو او قوي څهرو سره د هیبت خان په لښکرو را پریوتل او دوې یې په وینو کې لړل. دهغوې په دې حملو کې هیبت ، جلال او په منظمه توګه جبر پټ و. هیبت خان هم دشیرشاه سوري یو تجربه لرونکې او میړتې سالار و. هغه د ککهرو ددې حملې په مخکې داسې وبریښید لکه په تیارو کې چې درڼا څرک را څرګندیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تر لږه وخته پورې هیبت خان د ککهرو دا حملې په شا وتمبولې او خپله دفاع یې کوله او بیا یې په جارحیت باندې لاس پورې کړ. هیبت خان نیا زي ته ډیر ژر دا روښانه شوه چې د ککهرو سره د هغوې په دغه پراخه میدانو کې مقابله کول څه اسانه کار نه دې ځکه چې ککهر په ډیره بیړه د هیبت خان نیازی د فوځ حالت د بې وسئ په لور راکاږي.

هیبت خان د ککهرو په مقابل کې بدترینه ماتې وخوړله. اود جنګ میدان یې پرې ښود او و تښتید. کله چې هیبت خان نیا زي د خپلو پاته شوو لښکرو سره دشیرشاه سوری دربار ته ورسید نو شیر شاه سوري د هغه په دې ماتې باندې ډیر زیات خواشیني شو ، د پوره فکر او تدبر نه وروسته یې پریکړه وکړه چې اوس به خواص خان د ککهرو د مقابلې له پاره ور استوي ، دخواص خان سره د سلا مشورې وروسته شیرشاه سوری خواص خان ته ډیر ستر لښکر ورکړ. په دې لښکر کې یې هیبت خان نیا زي هم شامل کړې و ترڅو د ککهرو تر سیمو پورې دخواص خان لارښوونه وکړي. ددې نه علاوه شیرشاه سوری خپل یوبل سالار جلال الدین جالو هم دخواص خان تر قومندې لاندې ولیږه اوپه دې توګه خواص خان ، هیبت خان نیا زی ، اوجلال الدین جالو ټول د ککهرو د ځپولو له پاره د مالګې دغرنیو سیمو په لور ولاړل.

۵۷

د خپل پړاو نه یو میل واټن مخته خواص خان خپل فوځونه په دوو برخو باندې وویشل. یوه برخه یې هیبت خان نیا زي او جلال الدین جالو ته ورکړه او هغوې دواړو ته یې حکم وکړ چې همغه ځاې ته ولاړ شي چې څو ورځې تر مخه د ککهرو او هیبت خان نیا زي تر منځ په کې جنګ شوې و ، خواص خان هغوې ته دا هم ویلې و چې د ورځې له مخې د ې سفر وکړي اودشپې له مخې دې په یوه ځاې کې په ډاډمنه توګه ارام وکړي ،او د خپل پړاو دخوندي ساتلو په خاطر دې خپل ځوانان هرې خوا ته خپاره کړی. خواص خان دهغوې پسې وروسته روان شو هغه به یواځې دشپې سفر کاوه او د ورځې به په پټنځاې کې کیناسته. په دې توګه هغه د هیبت خان نیا زي سره یو ځاې د جنګ هغه ډګر ته ور نژدې شو چې څور ورځې مخته په کې جنګ شوې و.

کله چې هیبت خان نیا زی او جلال الدین جالو هغه میدان ته ورسیدل چې څور ورځې تر مخه په کې د ککهرو د قبیلې سره جنګیدلې و ،نو ککهر یو ځل بیا د خپلو غرنیو پټنځایو څخه راووتل اود هیبت خان نیا زی او جلال الدین جالو په لښکرو باندې لکه دوړو لیوانو په څیر را پریوتل.

د ککهرو دا حمله هم ډیره خطرناکه او وینه تویونکې وه. خو بیا هم هیبت خان نیا زي او جلال الدین جالو د خواص خان دلارښوونې په مطابق خپل ځانونه تر دفاع پورې محدود کړي و ، تر ډیره وخته پورې هغوې د ککهرو حملې تمبولې په همدې وخت کې خواص خان دخپل غرنې پټنځاې څخه لکه د زمري په څیر په ککهرو باندې راپریوت او د تورتوپان او سختې سیلۍ په څیر د ککهرو جنګیالې تر حملې لاندې راوستل.

دخپلې حملې په همغه لمړیو شیبو کې یې د ککهرو د جنګیالیو حالت دخرابیدو سره مخ کړ. کله چې هیبت خان نیا زي او جلال الدین جالو وکتل چې خواص خان د ککهرو په خلاف دشا له اړخه حمله راوړې ده نو هغوې دواړو هم دفاعی حالت پریښود او په جارحیت باندې یې پیل وکړ. اودخواص خان په څیر دککهرو په مخکینو لیکو باندې څپوونکې ګذارونه پیل کړل. ددې دوه اړخیزو حملو په مقابل کې دککهرو ځوانانو همت له لاسه ورکړ او فوځونه یې په میدان کې تیت و پرک شول. اوس نو ککهرو ځوانانو ښې او چپ لورې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته په تیښته پیل وکړ او هر یوه هڅه کوله چې خپل ځان خوندي ځایو ته ورسوي. تر لږه وخته پورې د ککهرو عامه وژنه روانه وه، دهغوی د لښکرو ډیره برخه د شا له اړخه دخواص خان او د مخې له لورې د هیبت خان نیازي او جلال الدین جالو په لاسو د تیغه تیر شوي وو. په دې توګه په دغه غرنۍ لړۍ کې نه یواځې دککهرو فوځ د ماتې سره مخ شو بلکه دهغوی لښکر یو ډول له منځه ولاړ او اصلي ځواک یې تر پښو لاندې شو. کله چې ککهرو ماتې وخوړه او وتښتید ل بیا خواص خان بیرته دخپل پړاو په لور روان شو، پړاو ته د خواص خان د ورتګ نه مخته شیرشاه سوري ته د دې سوبې خبر ور رسیدلې و، نو کله چې خواص خان د خپل لښکر سره یو ځای پړاو ته ورسید نو په پړاو کې د خوشحالۍ ډولونه غږیدل. شیرشاه سورې دخواص خان څخه په ډیره ګرمه توګه استقبال وکړ.

کله چې د شیرشاه سوري سره د کتلو وروسته خواص خان خپلې خیمې ته ولاړ نو ویې کتل چې هلته ښکلې اوښایسته کملاوتي د خیمې په پاکولو کې مصروفه ده او ګنګا هم دخیمې په پاکوالي کې د کملاوتي سره لاس کوي. دواړو چې کله خواص خان وکوت نو خپل کار یې پریښود او په یوه منډه د خواص خان مخې ته راغلې. بیا ورته ګنګا په ډیره خندانه خوله او خوشحاله انداز کې وویل چې خواص خانه، زما د سر تاجه ! زه تاته د مالګې دغرنیو لړیو د ککهریو سره دمقابلې دبریالیتوب په اړه مبارکي وایم. دغو غرنیو ککهرو خپل ځآنونه نه تسخیریدونکي ګڼل او په ځانګړې توګه یې کله چې هیبت خان نیازي ته ماتې ورکړه نو حوصلې یې نورې هم لوړې شوې. خو تا هغوی ته په ماتې ورکولو سره دا ډاګیزه کړه چې دخواص خان سره مقابله کول دومره اسانه کار نه دې.

د ګنګا د مینې نه ډکو دغو خبرو خواص خان نور هم خوشحاله کړ، هغه غوښتل په ځواب کې ورته څه ووایي چې په دې وخت کې کملاوتي هم په خپلو نرمو خبرو سره خواص خان مخاطب کړ او ورته یې وویل چې: زما درونده خواص خانه ! زه هم تاته د دې سوبې په اړه مبارکي وایم. ته یقینا دهغو ځوانانو څخه یې چې په تیارو کې د رڼا راوستونکې او په دشتو او صحرا کې د ګلونو د ښوولو فن باندې پوهیږې. خواص خان په ډیر دقت سره د کملاوتي په لور وکتل او بیا یې ځواب ورکړ چې: ګوره کملاوتي ! زه پخپله هیڅ نه یم، دغه زما ټولې بریاوې د الله تعالی له اړخه دي هغه زما پروردګار، زما مالک، نصرت کونکې او ملاتړې دې. بیا هم تا چې زما له پاره د ستاینې کوم الفاظ را ټول کړي و دهغې په خاطر زه ستا مننه کوم. په دې وخت کې ګنګا یوځل بیا وویل چې:

ماته ستا دراتلو خبر را رسیدلې و خو زه پوهیدم چې ته به د لږ وخت له پاره دشیرشاه سوري سره کینې. دخیمې د پاکوالي کار پای ته رسیدلې دې ما ستا له پاره د مخکې څخه ډوډۍ راغوښتې او ایښې ده، لمړۍ ډوډۍ وخوره بیا به په تفصیل سره نورې خبرې کوو. خواص خان ورته وویل چې ماته منظور ده. څرنګه چې کملاوتي زمونږه خدمت کوي نو دا دهغې حق دې چې له مونږه سره یوځای کیني او ډوډۍ وخوري. دخواص خان په دې وړاندیز کملاوتي دومره خوشحاله شوه لکه څنګه چې یو انسان دپښو څخه تر سره پورې په خوشحالۍ کې را ونغاړل شي. بیا دواړو یوځای د ډوډۍ سامان خپور کړ او په ډیره خوشحاله ماحول کې یې سره یو ځای ډوډۍ وخوړه
.

دمالګې دکانونو په غرنیو سیمو کې دککهرو د ماتې وروسته شیرشاه سوری د جنجوعه قبیلې خلک ښه و نازول، دهغوی په قوت او ځواک کې یې ډیرښت راوست تر څو هغوی په راتلونکې ورځو کې د شیرشاه سوری ملاتړي واوسي او دمالګې د غرنیو لړیو په لمنو کې ککهرو ته یوځل بیا د مغلو د ملاتړ فرصت تر لاسه نه کړي. دد ې کار د تر سره کولو وروسته شیرشاه سوری دخوشاب او بهیرې په لور متوجه شو تر څو دا سیمې هم په خپل خواکې و دروي. او په راتلونکو ورځو کې دد ې دلښکرو له پاره خوندي ځایونه وګرځي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې ورځو کې په خوشاب او بهیرې کې ډوډي بلوچان اباد وو. او همدا بلوچ دهغې سیمې حکمرانان وو. شیرشاه سوری نه غوښتل د بلوچو په معاملو کې لاس ووهي ، ځکه چې ددې ویره وه چې هغه خلک به بیا دهغه مخالفت کې ودریږي اویو ستر لښکر به جوړ اود شیرشاه سوری په مقابل کې به و جنګیږي. ددې نه علاوه د بلوچو سردار فتح خان ، اسماعیل خان او غازې خان دهمایون د تعقیبولو په لاره کې نه یواځې دخواص خان سره کومک کړې و بلکه هغه وخت چې شیرشاه سوری د خوشاب سیمې ته راغې نو هغوې د شیرشاه سوري خدمت ته هم حاضر شول او دخپل تعاون او ملاتړ ډاډ یې ورته ورکړ.

دا بلوچ د باجوړ څخه نیولې ان د بهیرې د غرنیو سیمو پورې خپاره پراته و. چې سردار یې اسماعیل خان بلوچ نومیده. شیرشاه سوری په دې پوهیده چې ددوې پرته په دې سیمې باندې ولکه کول شوني نه دي. په دې اساس شیرشاه سوری اسماعیل خان بلوچ هم دخپل فوځ په نوم لیک کې شامل کړ. او هغه ته یې هم د شاهي فوځ په څیر د خزانې څخه تنخوا و ټاکله.

دې بلوچانو پخوا کوچیانې ژوند درلود. بیا وروسته په دې سیمه کې اباد شول ، په هغو ورځو کې چې تیمور لنګ په هندوستان باندې یرغل راوست نو دهغه د بیرته ستنیدو تر وخته پورې بلکه ټوله پنځلسمه پیړۍ د بلوچو ډوډا او هوټ قبایل دشمال څخه د سنید ددریاب په غاړه غاړه د کوچیانو په څیر ګرزیدل را ګرزیدل. دهغې وروسته بیا داخلک د ګومل په دره کې اباد شول چې د سلیمان دغرونو دلړۍ جنوبې لورې ته پرته ده. ددې کوچې ډوله بلوچو د ابادیو په کتلوسره نور بلوچان هم په حرکت راغلل او هغوې هم په پنجاب کې اباد شول. دنمونې په توګه د بلوچو د رند قبیله د ملتان د لنګا راجپوتانو د ویرې څخه د چناب راوي او ستیج په درو کې اباد شول ، ددې رند قبیلې دخلکو دنده په کرایه عسکري کول و ، تر څنګ یې په ازادانه توګه غلا اولوټمار هم کاوه. په همدې ورځو کې څه نور بلوچان چې دډوډ او هوټ د قبیلو پورې تړلي وو ، هم د وطن او ځاې ځیګې د لټون په خاطر دجهلم او سیند دوادیانو پورته غاړو ته ولاړل او هملته میشته شول. دلته په دې سیمو کې مخته پښتانه هم اباد وو. په دې خاطر د بلوچو او پښتنو تر منځ ټکر لازمې ګرزیده .د بابر نه وروسته شیرشاه سوری او دهغه نه مخته همایون او دهغه ورور کامران مرزا په دې سیمو باندې څوارلس کاله حکومت کړې دې. هغوې به د پښتنو او بلوچو د خپل منځې تربګنیو څخه ګټه پورته کوله اوپه خپله به یې ارام حکومت کاوه. په دې سیمې کې د کامران بریالیتوب په همدې کې و چې دا قومونه تل تر تله په جنګ جګړو کې مصروف و ساتي.

خو شیرشاه سوری دا پالیسې ترک کړه او د پښتنو اوبلوچو تر منځ یې یووالې او اتحاد راوست. هغه بلوچو چې په تیرو وختو کې یې د پښتنو په زمکو باندې ولکه کړې وه هغه سیمې شیرشاه سوري دبلوچو څخه بیرته واخستې او پښتنو ته یې تسلیم کړې ،خو بلوچانو ته یې دهغې په بدل کې د مالګې د کانونو د غرنیو لړیو د نندنا او ګرجهک په نامه سیمې ورکړې. د جهلم په شمالې پولو کې دغه دواړه سیمې د جنګې موقعیت له نظره ډیرې مهمې دي. په غالب ګمان چې شیرشاه سوري دا سیمې د بلوچو سردار اسماعیل خان ته ورحواله کړې وي. په دې توګه د بهیرې او خوشاب نه علاوه بلوچان په نورو سیمو کې هم اباد شول. شیرشاه سوری هم هڅه وکړه چې هغوې ټول په خپل ملاتړ کې و دروي. په دې توګه په پنجاب کې د امن د ټینګښت له پاره شیرشاه سوری دا دویمه حربه استعمال کړه. اوس نو هغه په پنجاب کې دخپل حکومت د ټینګښت له پاره دریمه مرحله پیلوله.

دشیرشاه سوری دریمه مرحله په کشمیر پورې تړلې وه. څرنګه چې هلته په کشمیر کې د همایون سپه سالار مرزا حیدر د خپل لښکر سره ځاې په ځاې شوې و او هغه ددې توان درلود چې په یوه مناسب وخت کې دهغه ځایه را ووځي او په پنجاب باندې حمله وکړي. او په

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې توګه شیرشاه سوری د نوو ستونزو سره مخ کړي. ځکه چې مرزا حیدر بیګ یو تکړه ، میړنې جنګجو او تجربه لرونکې جرنیل او سپه سالار و.

شیرشاه سوري د کشمیر دحالاتو د جوړولو په خاطر دخپل لښکر سره یو ځاې د لاهوره راووت او د بمهبر په لور وخوزید ، په بمهبر باندې یې یرغل یوړ او هغه سیمه یې و نیوله. دلته په دې سیمې کې د قیام په وخت کې شیرشاه سوری د کشمیر د جګ د قبایلو سره اړیکې ونیول. هغه د چک قبایلو سره ډیره دمینې اوخلوص نه ډکه رویه وکړه . هغوې ته یې مالې کومک هم ورکړ او هغوې ته یې دا هم وویل چې هغوې دې د همایون د سپه سالار مرزا بیګ په خلاف را پورته شي .

دشیرشاه سوری دا سیاسې حکمت ډیر ګټور ثابت شو ـځکه د چک قبایل د مرزا حیدر بیګ په خلاف راپورته شول اودهغه سره یې د جنګونو لړۍ پیل کړه . کله چې د چک قبایل اومرزا حیدر بیګ په خپلو منځو کې په جنګونو کې را ونغښتل نو شیرشاه سوری ته یو ډول سکون په برخه شو ځکه چې اوس نو مرزا حیدر بیګ د چکانو سره په پوره ستونزو کې را ګیر شوې و . ترڅو کالو پورې چکانو په مرزا حیدر بیګ باندې یرغلونه کول ، ان تر دې چې هغوې مرزا حیدر بیګ ووا ژه او یو چک سردار غازی خان د کشمیر سردار وګرزید.

په پنجاب کې دخپل نظام د ټینګښت وروسته شیرشاه سوري دبنګال په لور د کوچ کولو اراده وکړه ، خو د بنګال په لور د کوچ کولو دمخه شیرشاه سوری خپل لښکر په دوو برخو باندې وویشه ،یوه برخه یې خواص خان ته ورکړه او هغه یې همدلته په لاهور کې پریښود . هیبت خان نیازی یې دخواص خان معاون و ټاکه. شیرشاه سوری خواص خان ته دا لار ښوونه کړې وه چې هغه دې زما تر بله حکمه همدلته په پنجاب کې پاته شي . په داسې حال کې چې شیرشاه به د بنګال په لور روانیږي.ځکه د بنګال دحاکم خضر خان له لورې شیرشاه ته ښه خبرونه نه راتلل.

شیرشاه سوري خواص خان په دې خاطر په لاهور کې پرې ایښې و چې هغه به د پنجاب په حالاتو پوره پوره څارنه کوي ، ځکه خواص خان یو اخنې سالار اودشیرشاه سوری ښې لاس و چې دغمونو او مصیبتونو په وخت کې یې په پوره باور سره خپل ورسپارل شوې کار تر سره کاوه . شیرشاه سوری ته تر او سه پورې د کشمیر څخه علاوه دکابل دحکمران کامران مرزا او حتې د سیند په لور د تللې همایون څخه ګواښ احساسیده نوپه دې خاطر یې خواص خان په پنجاب کې پریښود. ترڅو په پنجاب باندې دکومې لورې حمله کونکې په مقابل کې خواص خان دهغه مقابله وکړي او هغه بیرته شاته تللو ته اړ کړي. په دې توګه په پنجاب کې خواص خان د اعلې حاکم په توګه د ټاکلو وروسته شیرشاه سوری دبنګال په لور کوچ وکړ.

۵۸

یوه ورځ په داسې حال کې چې کملاوتي دخواص خان دخیمې دپاکولو څخه لاس څنډه نو ګنګا خپل ځان ته را وبلله . کملاوتي خپل لاسونه پاک کړل اوبیا د ګنګا لورې ته راغله او دهغې تر څنګ کیناسته. ګنګا تر یوه وخته پورې هغې ته په ډیر غور اودقت سره وکتل اوبیا یې په ډیره نرمه لهجه ورته وویل چې:

ګوره کملاوتي ! زه غواړم له تا څخه د یوې خبرې پوښتنه وکړم خو درواغ به راته نه وایې. ته د تیرو څو میاشتو راهیسې دلته زما په خیمه کې کار کوې اوپه دې موده کې زه ستا د ذات او شخصیت په اړه مطالعه کوم ، زه غواړم دهمدې مطالعې په رڼا کې له تا څخه څه وپوښتم. خو دهر څه دمخه به له ما سره ژمنه کوې چې درواغ به راته نه وایې. ګوره ! رینښتونې خبره ډیره ښه وي او ګټوره هم. او که

(c) ketabton.com: The Digital Library

دروا غ دې راته وويلې نو له يوه اړخه به د خپل ضمير او از تر پښو لاندې کړې او د بله اړخه به په دروا غو کې تاته کومه ګټه هم نه وي. او ستا درواغ به تاته زيان ورسوي. د ګنګا د پوښتنې څخه کملاوتي لږ څه اند يښمنه شانته شوه ، خو ډير ژر يې ځان سنبال کړ او بيا يې په لوړ اواز وويل چې: ګنګا خورې !وپوښته ، ته له ما څخه څه پوښتل غواړې ؟ګنګا ورته وويلې چې:

ګوره کملاوتي ! ما چې تر او سه پورې ستا د شخصيت څار نه کړې ده د هغې څخه ماته دا ډاګيزه شوې ده چې ته زما د ميړه سره مينه لرې . کملاوتي ماتاته مخته هم ويلي دي چې درواغ به نه وايې نو که چيرې ته رښتيا ووايې نو شونې ده چې زه به دا سې يو قدم واخلم چې ستا له پاره به ډير ګټور ثابت شي. کملاوتي خپل سر ښکته کړ او بيا يې د لږ څه فکر کولو وروسته وويل چې: ګنګا خورې !ښه دې و نه کړل چې له ما څخه دې دا پوښتنه وکړه ، اوس که چيرې زه دد ې پوښتنې ځواب په نفې کې ووايم نو خپل ضمير به تر پښو لاندې کوم او که چيرې هو ووايم نو بيا به ستا ګنهګاره وګرځم.

د کملاوتي دد ې ځواب څخه ګنګا ډيره خوشحاله شوه ،بيا يې کملاوتي ته وويل چې کملاوتي ! رښتيا رښتيا ووايه ، چې په رښتيا مې زړه خوشحاليږي ، ګنګا غوښتل لږ نور څه هم ووايې چې کملاوتي په خبرو پيل وکړ او ويې ويل چې: ګنګا خورې ! څرنګه چې تا له ما څخه په سخته وغوښتل تر څو زه رښتيا ووايم نو به دې خاطر ما هم رښتيا وويل اوس نو دد ې رښتيا ويلو له پاره چې ماته هره سزا ټاکې زه يې منلو ته تياره يم. ګوره ګنګا خورې ! ما درواغ هم ويلې شول ، اودخپل زړه راز مې پټولې شو ، خو ماتاته رښتيا وويل، ځکه دخواص خان شخصيت داسې دې چې هره ښځه د هغه لورې ته راغب کيدو پرته نه پاته کيږي او ما هم همداسې وګڼه چې د مينې په دې سيلاب کې لاهو شوې يم.

ګنګا خورې ! ما هيڅکله هم د خپلې مينې دغه احساسات د خواص خان تر مخه نه دي ډاګيزه کړي ، ځکه زه پوهيږم چې په خواص خان باندې يوا ځې اويوا ځې ته حق لرې او له تا سره په دې حق کې هيڅوک نه شې را شريکيدې.

کله چې کملاوتي خاموشه شوه نو ګنګا ترې يو ځل بيا و پوښتل:

ګوره کملاوتي يوه خبره بله هم راته وکړه او دا به هم را ته په رښتيا سره کوې چې او هغه دا چې ايا زما خاوند (ميړه) هم تاته کله په مينه کتلي دي ؟ چې د هغې له مخې ته دا سې وپوهيږې چې هغه هم تاته رغبت لري او يا ستا له پاره څه دا سې کوم کشش احساسوي. دد ې خبرې په ځواب کې کملاوتي په يوه ټکان سره وويل چې ، نه ، هيڅکله هم نه ، هيڅکله هم دا سې نه دي پيښ شوي ، هغه هيڅکله هم په دا سې توګه زما په لور نه دې کتلي ، ګنګا ورته يو ځل بيا وويل چې:

ګوره کملاوتي ! که زه ستا د محبت د يو اړخيزه عکس العمل په اړه کوم قدم واخلم نو هغه به ستا له پاره د منلو وړ وي ، زه به تاته دا ووايم چې دا قدم به ستا په حق کې وي ، کملاوتي ورته وويل چې: زه د هغې وخته راهيسې چې له تا سره کار کوم ماته ستا شخصيت د ډير زيات قدر او درنښت وړ دې. نو په دې خاطر هره پريکړه چې ته زما په حق کړې وکړې ماته به د منلو وړ وی. ګنګا ورته وويل چې:که چيرې خبره همداسې وی ، نو بيا واوره چې: زه به ستا په اړه دا سې پريکړه کوم چې زه به پخپله تا د خواص خان سره واده کړم. اولکه څنګه چې زه د خواص خان ښځه يم همداسې به ته هم د خواص خان ښځه وګرځې. ګوره کملاوتي ! اوس خو زما خاوند خواص خان د لاهور د ښار د اوسيدونکو د حال احوال د پوښتنې له پاره ورغلې دې ، کله چې بيرته را ستون شي نو زه به ستا خبره ورسره وکړم. او بيا

(c) ketabton.com: The Digital Library

به سبا تا دخپلې اخري پريکړې څخه خبره کړم . دګنګا ددې خبرو په اساس کملاوتي د تصنوعي شرم او حجاب ځرګندونه وکړه اود خيمې څخه بيرون ووتله او وتښتيده .

کملاوتي به يوه منډه خپلې خيمې ته ساه نيولې ورسيده ، په دې وخت کې هلته په خيمه کې نيرمل ځانته ناسته وه. دکملاوتي ساه لا تر اوسه پورې ځاې ته نه وه راغلې. تر لږه وخته پورې ساه نيولې ودريده او په خندانه او خوشحاله خوله يې نيرمل ته کتل. نيرمل هم تر څو لمحو پورې کملاوتی به غور سره کتله ، بيا يې ترې وپوښتل چې ګوره کملاوتی !ته ډيره ساه نيولې راغلې يې او مخ دې د خوشحاليو نه ډک دې ، را ته ووايه چې څه درپيښ شوې دي. کملاوتي په خندا خندا کې د نيرمل تر څنګ کيناسته او بيا يې ورته وويل چې:

ګوره نيرمل ! ستا خبره سهی ده. نن رښتيا هم زه ډيره خوشحاله يم. ساه مې په دې خاطر نيولې ده چې په يوه منډه مې ځان تر تا پورې را ورساوه. ترڅو هغه ښه خبر چې ما تر لاسه کړې دې هغه تا ته هم سمدستي ووايم. نيرمل په ډير غور سره کملاوتی ته وکتل او بيا يې ترې وپوښتل چې څه ډول ښه خبر؟ کملاوتي په خندا کې ډوبه وه او بيا يې په ډيره پټه توګه نيرمل ته وويل چې:

ګوره نيرمل !دکوم کار له پاره چې زه د شيرشاه سوری لښکر ته راغلې يم او ستا لمن مې ونيوله هغه کار اوس په ډيره بيړه خپل انجام ته رسيدونکې دې ، ګوره نيرمل !نن په خبرو خبرو کې ګنګا له ما څخه وپوښتل چې ايا زه خواص خان خوښوم. خو کله چې ما په مثبته توګه ځواب ورکړ نو پوهيږې چې ګنګا څومره مهمه او ستره پريکړه وکړه. نيرمل په ډيره انديښنه کې ترې وپوښتل چې هغه څنګه ؟

کملاوتي ورته دخوشحالۍ نه په ډک اواز سره وويل چې:

ګوره نيرمل: ګنګا پريکړه کړې ده چې ما هم دخپل ځان په څير د خواص خان سره واده کړي ، نن به هغه په دې لړ کې دخواص خان سره خبرې کوي او سبا به ماته خپله اخري پريکړه اعلانوي ، هغې ماته وويل چې د تيرو څو اونيو راهيسې هغه زما حالت تر څارنې لاندې لري اودهمدې له لورې هغه دې پايلو ته رسيدلې چې زه دخواص خان سره مينه لرم . کله چې ما ورته هو وويلې نو بيا هغې دا ډول پريکړه وکړه. ګوره نيرمل: زه پوهيږم چې که چيرې زما واده دخواص خان سره تر سره شي نو بيا چې دکوم مشن له پاره زه راوتلې يم هغه به په ډيره اسانه توګه تر سره شي.

نيرمل ورته په حيرانتيا سره وويل چې: ګوره کملاوتي ، زه ستا ددې پريکړې په اړه و نه پوهيدم ،ته له يوه اړخه غواړې خواص خان ووژنې اود بله اړخه غواړې دهغه سره واده وکړې. کملاوتي ورته وويل چې: واوره نيرمل !خواص خان خو به زه ووژنم ، اودا کار به په هره توګه چې وي تر سره کوم خو اوس مې پريکړه کړې ده چې دخواص خان سره يو ځاې دغه ګنګا هم له منځه يوسم ، ګوره نيرمل ! ما ته ددې نه مخته هم څو ځلې داسې فرصت تر لاسه شوې و چې زه ګنګا او خواص خان دواړه له منځه يوسم خو دهغو ملګرو سره يو ځاې چې زه بايد دا کار انجام کړم لا تر اوسه د لته نه دې را رسيدلې ،ګوره نيرمل !په تيرو ورځو کې څو داسې فرصتونه تر لاسه شول چې کله کله به زه او ګنګا دواړه په خيمه کې ځانته ناست و او کله زه او خواص خان. ځکه چې دخواص خان خيمه په څو خونو باندې مشتمله ده. داسې فرصتونه هم راغلی چې زه به د خيمې په پاکوالې کې مصروفه وم او خواص خان به په بله خونه کې ځانته ويده و. او کله به ګنګا هم ورسره وده وه. که چيرې ما غوښتلې نو په داسې حالاتو کې مې دواړه له منځه وړلاې شول. خو ما نه غوښتل دا کار په ځانته ځان انجام کړم. ځکه په دې توګه ماته ستونزې را ولاړيداې شوې ، که چيرې په خوب کې مې په خواص خان حمله کړ ې واې نو شونې وه چې هغه به را بيدار شوې واې او برعکس به يې زه له منځه وړې واې ،ځکه چې هغه خو يو ځوان نارينه دې. د زور او ځواک خاوند دې او زه دهغې

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوه ځپیړه هم نه شم زغملې ، هو ! که چیرې په دې وخت کې زما ملګرې دلته موجود وای نو تر اوسه به مې هغوې دواړه په رېښتونې توګه له منځه وړي وای.

ګوره نیرمل: داسې بریښې چې زما کار د اسان څخه اسانتر شوې دې ، که چیرې ګنګا خواص خان له ماسره د واده کولو له پاره تیار کړي او خواص خان ما خپله ښځه او خپله ماندینه وګرځوي نو ددې څخه د اخرګند ه شوه چې زه به شپه او ورځ د خواص او ګنګا په خیمه کې او سیږم. او کله چې ګنګا او خواص خان د دهلي په لور کوچ وکړی نو زه به ددې ځای د تللو په وخت کې خپلو ملګرو ته هم خبر ورکړم چې هغوې دې هم دخواص خان لښکر ته راشي ،دهغې وروسته به نیرمل ته ووینې چې زه څه ډول دا دواړه له منځه وړم. نیرمل ورته وویل چې: ګوره کملاوتي ! کله چې ته غواړې خواص خان او ګنګا له منځه یوسې نو بیا د خواص خان سره واده ولې کوې ، دهغې سره د واده کولو په خاطر ولې خپل ځانګړتوب له منځه وړې ، خپل عصمت او عفت په داو کې ږدې ، کملاوتی د لږ څه فکر وروسته ورته وویل چې:

ګوره نیرمل ! په دې کې د دوا د لږولو کومه خبره نه شته. او نه به ددې لارې زما ځانګړتیا له منځه ولاړه شي، خواص خان ډیر ځواکمن او تکړه ځوان دې او زه پوهیږم چې دهغه سره واده کول به په خپل ذات کې یوه ځانګړې تجربه وي، بیا به د خواص خان سره د واده کولو وروسته زه دخپلو ملګرو په کومک سره ددې دواړو ژوند پای ته ورسوم. نو که چیرې خواص خان د ګنګا د وړاندیز ملاتړ وکړ نو زه به خامخا دخواص خان سره واده کوم ،دهمغې خیمې ته به منتقل شم ، نیرمل غوښتل په ځواب کې څه ووایی چې په دې وخت کې ساتونکې دوې دواړو ته خوراک راوړ ،په دې خاطر دواړو چپ چاپ خپله ډوډۍ وخوړله.

بله ورځ ، کله چې کملاوتي دکار له پاره دخواص خان خیمې ته ورغل نو ویې کتل چې په خیمه کې خواص خان او ګنګا دواړه میړه اوښځه ناست دې او په خپلو منځو کې خبرې اترې کوې ، دکملاوتي دکتلو سره سم ګنګا دخپله ځآیه پورته شوه او په خندانه خوله یې وویل چې: راځه کملاوتي زما څنګ ته راشه ، مونږ دواړو به ډیره بې صبرۍ سره ستا د راتلو انتظار کاوه. اوس به ته ځانته د خیمې پاکې او نظافت نه سنبالوې بلکه مونږ دواړه به دا کار یو ځای تر سره کوو . ځکه چې د نن څخه وروسته ته هم ددې خیمې مالکه ګرزیدلې یې. مخکې مې چې له تاسې کومې خبرې کړې وې ، نو تیره شپه او نن سهار مې دخواص خان سره هغه تکرار کړې او هغه مې له تاسره په واده کولو باندې راضي کړې دې. اوس به ته همدلته او سیږې او دمابنام دمخه مه ستا دخواص خان سره د واده تړولې چارې تر سره شی. او له دې وروسته به ته هم زما په څیر دخواص خان دښځې په څیر دلته او په همدې خیمې کې او سیږې.

دګنګا په دغو ښو خبرو ښایسته او ښکلې پیغله کملاوتي دخوشحالیو او رفاقتونو یوه نوې غوټۍ وګرزیده. په دې وخت کې هغه د خواص خان په خیمه کې د محبت پیغام لیکونکې او د اسمانونو په لوړو کې د وریځو په څیر د عروج په خیالاتو کې ډوبه وه. معلومه نه ده چې هغه به ترکومه وخته پورې په دې خیالاتو کې ډوبه ولاړه وه چې ګنګا رامخته شوه او هغه یې د لاسه ونیوله او په خیمه کې یې دخپل ځان سره کینوله ،بیا ترماښامه د ګنګا هڅو رنګ راوست او کملاوتی یې د خواص خان په نکاح کې ورکړه.

۵۹

دپنجاب دپرېښودلو وروسته شیرشاه سوری د غرنیو لړیو یوه سیمه غوره کړه. او هلته یې د یوې کلا په جوړولو پیل وکړ ، دا کلا د بهار درهتاس د کلا دویم انځور و .دا یې دومره قوې او نه تسخیریدونکې جوړه کړه چې نوم یې ورته همغه د رهتاس د کلا ورکړ. په

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنجاب کې د اوسیدو اوسیدو په وخت کې شیرشاه سوری د مالي امورو له پاره ډیر غوره کسان ټاکلي وو. په دې وګړو کې یو کس (کتهري ډوډر مل) هم شامل و . شیرشاه سوری هغه د خپل ځانه سره نوکر کړ او د رهتاس د کلا جوړښت یې د هغه په څارنه کې پرېښود.

د رهتاس نومې دغه کلا اوس هم په جهلم کې تر سترګو کیږي ، دا کلا د جهلم څخه لس میله واټن کې د شمال غرب په لور په هغه ځاې کې پرته ده د کومه ځایه چې دغرنو لړۍ دکشمیر په لور ورځي . ددې کلا محیط دوه نیم میله واټن لري او دیوالونه یې دیرش فټه پلنوالي او اته دیرش فټه ستروالي لري ، دهغې ستره دروازه دشیرشاه سوری دوخت د فن او هنر ستر شاهکار دې.

د پنجاب څخه دکوچ کولو په وخت کې شیرشاه سوری دخپلې برخې د لښکرسره یو ځاې د بنګال په لور وخوزید ، دهندوستا د تاریخ دپیلامې څخه بنګال په سیاست ، تمدن او ژبې له اړخه یوه جړه مشوره ګرزیدلې ده . ددې د پیچیدګیو چې څومره دهندوانو د وختو څخه کیږي په هماغه اندازه د منځنیو پیړیو د تاریخ څخه هم ډاګیزه کیږي.

دا کشمکش د اریایانو د راتګ سره سم پیل شوې و ، بنګال تر هر څه لمړۍ د اریایانو دتهذیب او تمدن سره ټکر وکړ خو په خپل دې هڅو کې ناکامه شول ، د راجه هرشن څخه نیولې ان د اکبر پادشاه تر وختو پورې بنګال دخپلې سیاسي ازادۍ دساتلو په خاطر هڅې کړې دی که څه هم دا جنګ دهندوانو پر خلاف و او که د مسلمانو حکمرانانو پر خلاف. بیا یې هم حمله راوړونکې ځواکونه په خپلو وینو کې را نغاړلي او خپل برلاسي یې پرې ساتلې دې.

دا کومه جادو زمه کرشمه نه وه چې بنګال پرې بدنام شوې دې بلکه دا دهغې د تهذیب ، د ژوندانه د ځواک او نعمتونو برکت دې چې بلې هیڅ سیمې ته نه د ي ور په برخه شوې. په داسې حال کې چې دبنګال اب و هوا خرابه ، اوبه یې ناپاکه ، خود ماهیانو ځالې، او ددولت بې شمیره خزانو یې ، د جنوب ځان ځارونکي او د قسمت ازمیښت کونکې تل دخپل ځآن په لور را کش کړي دي.

ریښتیا خبره دا وه چې هر چا به چې یو ځل دلته قدم کیښود نو هغه به دهمدې ځاې کیده . دهغوې له انده ددې ځاې په خاورو کې په ریښتوني توګه جادو وو. هر څوک به چې یو ځل دلته راغې نو بیا به یې ددې خبری د کولو څخه کرکه کوله چې بیرته دې ولاړشی اوپه بله کومه سیمه کې دې په داسې حال کې میشت شي چې قدرت پرې هم مهربانه نه وی او دګرمیو اویخنیو په تیرولو سره دې هره ورځ د نه زغمور مشقت او مزدوري وکړي

ددې ټولو خبرو سره سره بیا به هم ډیر وخت په بنګال کې سرکشي اوبغاوت جوړیده ،ددې ستر علت دا و چې دا ولایت د هندوستا ن دمرکز دهلي څخه نژدې زر میله واټن کې پروت دې ، دا دومره ستر ولایت دې چې د ډیرو پراخو سرچینو مرکز دې ، دلته به هر وخت حکمرانانو بغاوت او سرکشی کوله . ددې ځاې حکمرانانو ته هیڅکله هم د دهلي تر ولکې لاندې اوسیدل نه خوښیدل . اوتل به یې هڅه کوله چې د دهلي دغلامۍ کړۍ دخپل څټ څخه وکاږي. دبله اړخه دهندوستان مسلمانو پادشاهانو ته هم ددې پرته بله لاره نه وه چې ددومره لرې ولایت انتظام دې کوم عسکري سالارته وسپاري ترڅو دهغه ځآې د نظام خاوند اوسي. په هغه وخت کې یا خو د مرکز سره داسې وسایل نه و اوکه وو هم ډیر کم و چې ددهلي څخه ددومره لرې سیمې انتظام او څارنه دې وکړي.

په بنګال کې دګوډ ښار ستر مرکز و او دهغه ځاې اوسیدونکو به دګوډ دښار حکمران خپل سلطان ګاڼه . دهمغې د حکم تعمیل به یې کاوه ، هغوې ددې خبرې سره هیڅ سرو کار نه درلود چې دګوډ سلطان په دهلی کې دخپل پادشاه خبره مني او که نه. یا هغه وژل کیږي

(c) ketabton.com: The Digital Library

اویا دخپلې دندې څخه ګوښه کیږي . خوکله به چې کوم نیک صوبدار دبنګال څخه لرې کړل شو نویوائې دومره به احساسیده چې دیوې کورنۍ حکومت پای ته ورسید اودبلې کورنۍ حکومت پیل شو .

دشیرشاه سوری تر وخته پورې دبنګال همدا حال و. خو د بنګال سیاسي نظام د شیرشاه سوری د مزاج سره سر نه خوړ . ځکه شیرشاه سوري د یوه مستحکم مرکزي حکومت ملاتړې و. هغه نه غوښتل ولایتونو ته ډیره زیاته خپلواکي ورکړل شي.

هغه وخت چې د ۱۵۴۰ کال د جنوري په میاشت کې شیرشاه سوري د مغلو سره دجنګ له پاره قنوج ته روان شو نو په بنګال کې یې خضر خان د والي په څیر وټاکه. اوبیا شیرشاه سوري څو میاشتې د بنګاله لرې پاته شو ، په دې وخت کې دهغه هغه لښکر چې تل به بهار کې موجود ونو په هندوستان کې دجنګونو په خاطر یې هغه هم له ځآنه سره را خستې و . پایلې داشوې چې دبنګال حکمران هلته په بنګال کې د خپلواکۍ په خوبونو کې ډوب شوې و .

دهمدې مقصد د تر لاسه کولو له پاره هغې د بنګال دپخواني سلطان ، سلطان محمود د لور سره واده کړې و ، خضرخان ته دهغې یوه ګټه داشوه چې د بنګال رعیت اوپخوانیو مسلمانانو هغه د بنګال د تخت ریښتوني وارث ګاڼه. خو خضر خان لا تر اوسه پورې شاهي لقب نه و خپل کړې. خو دبنګال د رسم ورواج په اساس یې په تخت (ټوکي) کیناستل پیل کړې و . په بنګال کې ټوکې محل چت ته هم ویل کیږي ، خضرخان به دپخوانیو پادشاهانو په څیر د محل په چت کیناسته او پریکړې به یې کولې ، خو تر اوسه یې شاهانه لقب نه وخپل کړې . کله چې خبر ور ورسید چې شیرشاه سوری دخپل لشکر سره یو ځای په ډیره بیړه دهغه د ځپولو له پاره را روان دې نو دخضرخان د پښو څخه زمکه ووتله. ځکه هغه پوهیده چې په هغې کې دومره توان او همت نه شته چې د شیرشاه سوری مقابله وکړي.

کله چې شیرشاه سوري دخپل لښکر سره یو ځای ګوډ ته ورسید نو خضر خان دګوډ د ښار څخه بیرون راووت او شیرشاه سوري ته یې ډیر ګرم ښه راغلاست وواېه . که څه هم خضرخان دا ټول هر څه په مجبوریت سره تر سره کول خو خپل باطن یې نه را څرګنداوه. خوشیرشاه سوری ته دهغه جاسوسانو د هرې لمحې خبرونه ورکول ،په دې اساس ګوډ ته درسیدو سره سم شیرشاه سوري خضرخان و نیوه او بندي یې کړ او خپلو ټولو هغو سردارانو اوسالارانو ته چې په دې وخت کې دهغه سره ملګری وو وویل چې ستاسو څخه هر یو چې زما دحکم خلاف کار وکړي پایلې به یې داسې وي لکه دخضرخان .

دخضرخان د نیولو اوبندي کولو وروسته شیرشاه سوری هملته په بنګال کې قیام وکړ ،هلته یې دپر مختګ له پاره څه کارونه پیل کړل ، هغه لمړۍ کار چې هغه تر سره کړ هغه د بنګال د داخلي سیمو څخه کتنه وه او هلته یې په خپل نامه د شیرګړ او شیرپور دوه ښارونه اباد کړل ، تر څنګ یې د بنګال د زمکو اندازه ګیري وکړه. همدا راز یې دپخواني رواج په اساس څومره زمکې چې د جاګیردارانو سره وې هغه یې همغوې ته ورپرېښودې اوپه هغې کې یې هیڅ ډول لاس وهنه ونه کړه.

په بنګال کې دشیرشاه سوری څلورم کار داو چې په بنګال ي یې د زمکو نوي څښتنان راپیدا کړل ،پایلې یې داشوې چې بنګال دپښتون دویم ټاټوبې وګرزید. ددې نه علاوه هغه دهند د شمال څخه راجپوتان راوړل اودلته یې اباد کړل تر څو هندوان ترې سر راپورته نه کړای شي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

او تر ټولو مهم کار چې شیرشاه سوری په بنګال کې وکړ هغه دا و چې دخپل ځان له پاره یې یوه ډیره قوي بحري بیړۍ تیاره کړه. ترڅنګ یې هلته په بنګال کې د نظامي حکومت په ځای سیاسي حکومت جوړ کړ ،او تر ټولو مهم کاریې دا وکړ چې په بنګال کې یې د سړکونو په جوړولو لاس پورې کړ.

بنګال ته د ګودریا د لارې څخه هم دتللو راتللو لارې جوړې شوې وې خو هلته د سړکونو نظام بلکل د نشت سره مخ و. دهمدې نظام د نشتوالي په اساس نه یوازې په بنګال کې سیمه ایز عصبیت ځواکمن کیده بلکه دبغاوتونو له پاره هم لاره پرانستې وه. هغه سړکونه به چې د فوځ د انتقال په وخت کې جوړیدل نو د امن په وختو کې به د هغه ساتنه نه کیده او د باران په وختو کې به هغه بلکل د تګ راتګ له پاره بندیدل.

هغه لارې چې د مسافرینو له پاره جوړې شوې وې هغه هم د غلو او داړه مارانو دزیاتښت په خاطر د تګ نه لویدلې وې او دا حال د شیرشاه سوري له پاره د زغم وړ نه و.

شیرشاه سوري په همغه لمړي ځل د اټک څخه تر دهلي پورې یوه لویه شاهراه جوړه کړه او حکم یې وکړ چې ددهلی څخه تر د بنګال د سونار د کلي بورې دا شاهراه و غځول شي. سونار کلې د بنګال د کورني تجارت له پاره ډیره مهمه بندرګاه وه.

که څه هم سونار ګاو په اوسني وخت کې خپل هغه اهمیت له لاسه ورکړې دې خو هغه وخت یې ډیر زیات اهمیت درلود. دغه ځای د شیرشاه سوری په وخت کې د هغه د حکومت مرکز هم نه وې خو ددې سره سره دا ځای د حربي فنونو له اړخه ډیر مهم ګڼل کیده.

سونارګاو د لکهیا او میګنا ددریابونو تر منځه د اوسني ډ کې څخه نیغ په نیغه شپاړس میله واټن درلود. همدا علت و چې یو وخت دا ځای د بحری جهازونو له پاره یوه ښه بندرګاه وه.

ابن بطوطه دهمدې بندرګاه څخه د چین په لور تللې و. شیرشاه سوری چې د اټک څخه نیولې تر بنګاله پورې ستره شاهراه جوړه کړه نو سونارګاو ددې شاهراه اخري تم ځآې و. د شاهراه ګانو تر څنګ شیرشاه سوري د سرایونو په جوړولو او د کوهیانو په کندلو هم لاس پورې کړ تر څو په لاره کې د مسافرینو له پاره د تګ راتګ اسانتیاوې پیدا شي. همدا راز یې په لویو لویو ښارونو کې د زمکې سترې سترې ټوټې دخپل لښکرو د پړاونو له پاره ځانګړې کړې.

په بنګال کې د اوسیدو په وخت کې شیرشاه سوری دبنګال د ولایت پولې هم وټاکلې. د بنګال د ولایت غربي پوله د کوسي ددریاب د غاړې په هغه ځای پورې رسیده په کوم ځای کې چې هغه د ګنګا ددریاب سره یو ځای کیده ، بیا دا لیکه د ګنګا څخه تیریده او د ګړهي د غربي څنډې څخه راتاویده او دجنوب په لور د راج محل دغرونو او بهارکنډ دځنګلونو تر منځ تیریده او دبیربهوم او شیرګړه پورې رسیدله.

شمالي پوله یې د شیرشاه سوری له خوا د اباد کړل شوي نوې ښار ګوټې شیرګړه پورې رسیدله ، شرق او جنوب شرق یې د کوسي دویالې په غاړه چې د بهار پورې خپره شوې وه. د جنوب شرق په لور دا ولایت په چنګاوو کې پروت د ماتاموري ددریاب پورې خپور شوې و. په دې توګه د بنګال په ولایت کې د اوسیدو په وخت کې د ترقۍ د کارونو تر څنګ شیرشاه سورې ددې ولایت څلور خواوې هم وټاکلې. ددې ټولو کارونو د تر سره کولو وروسته یې دخپله اړخه یو باوري شخصیت د قاضي فضیلت تر نامه لاندې ددې ولایت والي

(c) ketabton.com: The Digital Library

و ټاکه. بیا دخپل لښکر سره یو ځای دهلي ته راغې ،دهلی ته یې درا رسیدو سره سم خپل یو ګړندي قاصد دخواص خان په لور لاهور ته ولیږه او خواص خان یې دخپل لښکر سره یو ځای دهلي ته را وباله. ترڅو ټول هغه مقاومتونه چې دهندوستان په داخل کې یې سرونه راپورته کړي دخواص خان سره یو ځای وځپوي اوهغوې ټول دخپل ځان تابع اوفرمانبرداره کړي.

۲۰

نیرمل په خپله خیمه کې ځانته ناسته وه ،چې کملاوتي درنه درنه او په پټو پښو خیمې ته ور ننوتله . او د نیرمل تر څنګ کیناسته .نیرمل ورته وکتل چې دهغې غومبرې دخوشحالۍ نه سره شوې دي. دهغې په سترګو کې دخوشحالۍ نښا او په شونډو باندې ښایسته اوزږه وړونکې خندا ده. دکملاوتي ددې حالاتو په کتلو سره نیرمل ورته وویل چې:

کملاوتي څه خبره شوې ؟ نن خو ته د معمول پر خلاف ډیره زیاته خوشحاله معلومیږې. کملاوتي ورته په خندا شوه او ورته یې وویل چې:

نیرمل ! زما درنې مشرې ! ستا اندازه بلکل سهي ده ، بس داسې یې وګڼه چې حالات پخپله زما په لور را ماتیږی او دغه ټول کارږه وارږه کارونه به دخپل اصلي منزل په لور رسیږي. ګوره نیرمل !لږ څه دمخه د دهلي څخه د شیرشاه سوری یو قاصد راغې او د خواص خان په نوم یې د شیرشاه سوري پیغام راوړې تر څو خواص خان دخپلې برخې د لښکر سره یو ځای ددهلي په لور روان شي. پخپله شیرشاه سوری د بنګال د حالاتو د سهي کولو څخه وروسته بیرته دهلي ته را رسیدلې دې. زما په آند چې اوس شیرشاه سوری غواړې خواص خان له ځانه سره یو ځای کړي اود بل کوم دښمن په لور حرکت وکړي .

ګوره نیرمل ! ما همدا امیدکاوه چې کله به خواص خان دخپل لښکر سره یو ځای د دهلي په لور روانیږي ترڅو هملته زه هغه په خپلې سزا باندې ورسوم. نیرمل دهغې په خبرو باندې تر یوه وخته پورې خاموشه ناسته وه اوبیا یې وویل چې: ګوره کملاوتي !ته دهلي ته په ور رسیدو سره به څه ډول خواص خان دخپلې ولکې لاندې ر اوړې . کملاوتي ورته وویل چې : هلته په دهلي کې زما څو کسه پیژندونکې شته ، دهغوې څخه یو چې دهغه ځای د مشرانو څخه دې اونرود سنګهه نومیږي اوددهلي ډیر ستر تاجر دې ، دهمدې تاجر په واسطه به زه یو شمیر وسله وال ځوانان را وغواړم او خواص خان به پرې له منځه یوسم .نیرمل دهغې په خبرو کې دلچسپې وښوده اوبیا یې تري وپوښتل چې:

ګوره کملاوتي ! ته به خپل وسله وال کسان دکومه ځایه څخه را وغواړې. کملاوتي ورته په خندا کې وویل چې : واوره نیرمل: زما دکاکا یو زوې دې چې مهاکوي نومیږی. زما د ورور دمړینې وروسته هغه دګنګا ددریاب په غاړه په یوه خوندي ځای کې میشت دې دهغه سره هلته دهغه څوکسه وسلوال ځوانان هم اوسیږي ،دهمدې ځوانانو په لاسو به زه د خواص خان ژوند ته دپای ټکې کیږدم.

زه دهمغوې په اشاره دلته دخواص خان سره داړیکو د ټینګولو له پاره راغلې یم. هغه مهاکوي چې ما یې پخوا تاته یادونه وکړه هغه زما دکاکا د زوې والي څخه علاوه زما منګیتر هم دې. مونږدواړو وعده کړې وه چې مونږ به دخواص خان د وژلو وروسته یو د بل سره واده کوو. دهغې په دې خبره نیرمل اعتراض وکړ او ویې ویل چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره کملاوتي ! کله چې ستا د کاکا زوې مهاکوي ته دا خبر ورسیږي چې ته دخواص خان ښځه ګر زیدلې یې نو ایا هغه به ستا پر خلاف دبدلې اخستلو له پاره قدم وانخلي ؟ دهغې په دې خبره کملاوتي یو ځل بیا وخندل او ورته یې وویل چې:

ګوره نیرمل ! هیڅکله به هم داسې و نه شي . هغه وخت چې مهاکوی زه د خواص خان ځخه د بدلې د اخستلو له پاره دې لورې ته رالیږلم نو ماته یې نصیحت کړې و چې که چیرې د څو ورځو له پاره ته دخواص خان ښځه هم وګرځی نو پروانه کوي خو هغه به ضرور له منځه وړې. نو کله چې هغه ته دا خبر ور سیږي چې زه د خواص خان ښځه ګرزیدلې یم نو هغه ته به په د ې کار هیڅ اعتراض نه وي . تر لږه وخته پورې په خیمه کې خاموشي خپره شوه بیا نیرمل په ډیره را ز دانه توګه ورته وویل چې:

ګوره کملاوتي ! دهلي ته د رسیدو سره به ته ماته ستا د پیژندګلوې نرود سنګهـ دکور ادرس راکړې ،نو که چیرې هلته په لښکر کې زما او ستا له پاره حالات خراب شي نو زه به دلښکر ځخه و تښتیږم او د نرود سنګهـ کور ته به ولاړه شم. کملاوتي په پراخه سینه ورته وویل چې: دهلي ته د ورسیدو سره سم به زه تاته دهغه دکور ادرس درکړم. ته اند ېښنه مه کوه ، په دې ټول کړچار کې به پر تا باندې هیڅ ګوته کینښوول شي . اوکه چیرې کله هم داسې وخت راشي نو بیا به هرو مرو ددې ځایه وځي او د نرود سنګهـ کور ته به ځان رسوې. ګوره زه اوس ورځم ، ددې پاره راغلې وم چې تاته دا ښه خبر در ورسوم، ددې خبرې سره سم کملاوتي دخیمې ځخه ووتله او په بله ورځ سهار وختي خواص خان دخپل لښکر سره یو ځای ددهلي په لور روان شو.

۲۱

دهلي ته د رارسیدو سره سم شیرشاه سوری سلا مشورې پیل کړې ، او بیا دې پایلو ته ورسید چې اوس باید ددهلي ځخه ووځې او دباغې ځواکونو پر خلاف تصفیوي عملیات پیل کړي. هغه تر ټولو دمخه د مالوه د تصفیې په لور دتللو هوډ وکړ .

مالوه هغه سیمه ده چې په غربې برخو کې یې ګجرات او راجپوتانه او په شرق کې یې بندیل کنډ او ګوډانه ، شمال ته یې د چنبل دریاب او جنوب ته یې د نرباد سیمه پرته ده . دمالوه منځنې میدانونه د شمال او جنوب له اړخه دڅلورو دریابونو په واسطه په برابره توګه سره ویشلې دي. ددې دریابونو نومونه دادي: ماهی ، چنبل ، باوروتي ، او دیدوا . ددې څلورو دریابونو ددې سیمې نوم مالوه دې . په پخوانیو وختونوکې دا زمکه په دوو برخو باندې ویشل شوې وه ، غربي مالوه چې اونتي ورته ویل کیده او شرقي مالوه چې د اماره کهـ په نومو یادیدلې.

دپخوانی زمانې ځخه تر ننه پورې مالوه دهندوستان په تاریخ اوتمدن باندې ډیر ستر اغیز لري .ځکه د جغرافې له نظره ددې ځاې مرکزی برخه د شمال ، جنوب ، غرب اوشرق تر منځه د یوې کړی کار ورکوي.که چیرې دتاریخ په عامو دورو کې مالوه د شمالي هند د سلطنت یوه برخه نه وې ګرزیدلې نو دپخوانیو او منځنیو پیړیوپه تاریخي کې به د تنوع په ځاې یو شانته والي راپیدا کیده . اودا یوه تاریخې پیښه ده چې هغه وخت چې پایلې پتر ، قنوج اویا مالوه د هندوستان په حکومت کې شامله نه وه نو هغه حکومت ته یې هندوستاني حکومت نه وایه.

دمګهـ دسلطنت د زوال نه وروسته چې په هندوستان کې د علومو ،فنونو ،تهذیب او تمدن په ډګر کې کوم امتیاز ور په برخه شوې و نو په هغې کې مالوه لمړی درجه درلوده. دا هغه سیمه ده چې د تاریخ ستر ستر ویاړلی یې زیږولې دي ، دنمونې په توګه بکرمادتیه ، اودهغه نورتن ، ددهارا نګري راجه بهوج او ...داسې نور . په دې سیمه کې سنسکرت،علم و ادب خپل عروج ته رسیدلې و ، دلته

(c) ketabton.com: The Digital Library

دبرهمني مذهب ولکه وه ، ددې ځای راجپوتانو تر دوو پیړیو پورې دغیرملکې حمله کونکو په ډیره میړانه مقابله کړې او په زړه ورتیا سره یې خپله ازادي ساتلې وه.

د ترکانو د حملې په وخت کې هم په دې سیمه کې هندوان حاکم پاته شول . وروسته بیا مجبور شول اود جنوب په لور ولاړل.دا سیمه چې اوس ورته مالوه ویل کیږي دملو دقوم سکونت ځای و . ملو قوم په دوو برخو ویشل شوې یوه ته یې ملو وایه اوبل ته یې مانجو. ویل کیږي چې د سکندر اعظم د یرغل په وخت کې دمالو اومانجو دواړه قبیلې د راوي ددریاب په لاندې برخه کې ابادې شوې وې. تاریخپوهان دا هم وایي چې دا خلک د سیند ددریاب دهغې غاړې څخه د سهوستان په سیمه کې د دیدک د قبایلو سره یو ځای او سیدل . په څرګنده توګه مالو یو قوم و چې د زیات شمیر قبیلو او قبایلو څخه جوړ شوې و ، دا خلک پخوا په سترو سترو غرونو باندې اوسیدل نو په دې اساس یې نوم د سنسکرت په ژبه مالو یاد کړل شو اودا سیمه دمالوهي په نامه یاده کړل شوه.

په پیل کې دا خلک په پنجاب کې اوسیدل اوس هم د ستلج ددریاب په جنوبې برخو کې دجټانو دوه ډلې پیدا کیږي . مالو او ماج دستلج په شمالې برخو کې اوسیږي . نن سبا په مالوه کې د مالو دقوم لټون داسې دې لکه دمختلفو شیانو څخه جوړ شوې خوراک کې مختلف شیان ولټول شي . په دې خاطر دهند په زمکه چې هر قوم قدم ایښې دې نو هغه د هندوستاني قوم په دغه ګډ خوراک کې جذب شوې دې ، که هغه ارین دې ، یا یونانیان ، برهمن دې یا ترکان ، منګولیان دې یا تاتاریان ، ټولو هندوستان ته په راتلو سره خپل انفرادیت له لاسه ورکړې دې،اودخپلې ژبې ، قوم اونسل د ساتلو هر څومره هڅې یې چې کړې دی خو بیا هم په هندوستاني تهذیب کې مدغم شوې دي ، دشپږمې پیړۍ په شاوخوا کې دمالو اومانجو دواړه قبیلې د پنجاب څخه ولاړې او مالوه او میواړ کې ابادې شوې ،په داسې حال کې چې بیا وروسته دوې د مانجهـ راولي د غرونو په لور ولاړې. هلته یې په میواړ کې ځانته خپل یو ښار ګوټې اباد کړ ، دهغوې دواړو قبیلو تر منځه خپل منځ اړیکې داسې جوړ کړل شوي لکه دتاریخ په عامو دورو کې چې دمالوه او راجپوتانو ترمنځه موجود وو. هغوې ډیر ژر دملو دخلکو او نورو قومونو سره چې دپخوا څخه په دې سیمه کې اباد شوي یو ځای شول او خپل ځانته والې یې له منځه یوړ. په دې اساس دا ټوله سیمه دهغوې په نامه مشهوره شوه.

دمالو او مانجهـ څخه علاوه څه نور قومونه هم وخت په وخت دمالوه دې زمکو ته راتلل ، دنمونې په توګه د بندیل کهنډ له لارې د کچوا ها خلک دې سیمې ته را ننوتل اوتر یوه وخته پورې به دلته اوسیدل ، په دې خاطر دغو سیمو ته یې بیا د کچوار نوم ورکړ. ددې دغه اوسنې نوم د کچهوراواسې د ورانیدو څخه جوړ شوې دې. ددوې جوړونکې راجه نرود نومیده چې یو وخت یې په ګوالیار کې حکومت کاوه.

ددې کچوا هانو څخه علاوه چوهان هم په مالوه کې اباد شوي وو. دې چوهانو به یو ډول شربت جوړاوه چې دمرګ شربت به یې ورته وایه . هغوې به دا شربت خپلو دښمنانو ته ورکاوه اوپه دی توګه به یې هغوې له منځه وړل. دې شربت ته یې په راجپوتې ژبه کې (کهینچ څکول) ویل ،په دې خاطر دارا جپوتان بیا د کهینچ په نامه یادیدل. دا راجپوتان بیا شرقي مالوه ته راغلل او هلته یې د هغه ځآې د پخوانیو اوسیدونکو سره ښښتې پیل کړې اوهغوې یې د جنګونو په واسطه د خپلو ځایو څخه وشړل او دهغوې په ملکیتونو یې ولکې وکړې ، داې راجپوتانو ان د اکبر تر وخته پورې مسلمانانو حکمرانانو ته هم ستونزې راولاړولې. همدا علت چې ددوې په مقابل کې مسلمانو پادشاهانو دا پالیسي خپله کړه چې د راټهور راجپوتانو ته دهغوې دخدمت په مقابل کې مالوه د جاګیر په ډول پریږدي ترڅو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددې لارې د مالوه پخواني راجپوتان تر اغيز لاندې و نيسي. ددې پايلې دا شوې چې په لږه موده کې دغو نوو راغليو خلکو کهينچې راجپوتان په اقتصادي ، سياسي او نورو ساحو کې په ډيره زياته اندازه لاندې وغورزول.

ددې نه علاوه تور قبائل هم مالوه ته ور ننوتي و چې په سنسکرت يې دې خلکو ته (مرکهه) ويلې. په پنځلسمه پيړۍ کې دا خلک د ګواليار څخه را پورته شول او په مالوه کې اباد شول او بيا يې د سلطان ابراهيم لودي د واکمنۍ په وخت کې د مالوه د خلجي سلطان او ددهلي د فرمانروا په خلاف خپله ازادي په خپل ځاې و ساتله. بيا د تور قوم خلک د جنوب په لور وخوزيدل او د راې سين د راجه پورن مل پلار سلهاري تر قومندې لاندې يې په چندريري اوراې سين باندې ولکه وکړه او هلته يې خپل حکومت جوړ کړ. د مالوې په اړه تاريخي معلومات په لنډه توګه په لاندې ډول وړاندې کيږي. د ۱۴۰۱ څخه تر ۱۴۰۲ پورې مالوه د هغې د والی دلاورخان غوری له اړخه ازاده اعلان شوه او همدغه والي د مالوه د سلطنت بنسټ کيښود. د هغې وروسته د هغه زوې سلطان هوتک غوري د خپلو فتوحاتو په لړ کې د سلطنت پولې تر ګواليار او کالتي پورې و غځولې

ددې نه وروسته په ۱۴۳۵ څخه تر ۱۴۷۱ پورې د سلطان محمود تر نامه لاندې يو کس د مالوه د حکمران په څير پاته شو ، هغه يو منصف المزاجه او عادل حکمران و ، د هغه د حکومت په څلور دير ش کلنۍ دوره کې د مالوه تاريخ د منځنيو پيړيو د تاريخ يو طلاې باب ګڼل کيږي. د هغه وروسته د هغه زوې عياث الدين د مالوه حکمران شو ،هغه تر يوه وخته پورې د خپل پلار په څير حکومت کاوه خو وروسته بيا په عياشۍ کې ورډوب شو ، په عياشۍ کې د ورپريوتو وروسته هغه ته يو اځې يو شوق را پيدا شوې و او هغه دا و چې د راجه ګانو او سترو زمکوالو ښايسته لوڼې به يې په زور خپل حرم ته راوړې. هغه خپلې شاهي دندې پريښودې وې او شپه او ورځ په حسن اوښايست کې ډوب و.

د هغې وروسته د ۱۵۰۰ او ۱۵۱۲ کلنو تر منځ ناصر الدين په تخت کيناست ، دا هم يو شرابي او ظالم حکمران و. خو د خپل سلطنت چارې يې په ډيره ښه توګه تر سره کولې. خو ددې ووروسته د هغه د زامنو تر منځ د تخت د تر لاسه کولو له پاره شخړې راپيدا شوې چې د هغوې څخه يې يوه زوې (محمود) د راجپوتانو د سردار په مرسته په تخت د کيناستو بريالېتوب تر لاسه کړ.

هغه دغې راجپوت سردار ته د ميګني راې لقب ورکړ. ميګني راې ډير پوه ، عاقل او تکړه سپاهي و. که څه هم په خپله په سلطان محمود کې د جسماني ځواک کمښت نه و خو د مصلحت او سپاهيت له اړخه ډير کم تجربه و. په داسې حال کې چې ديوه رهبر له پاره داسې صفتونه ډير اړين ګڼل کيږي. پايلې يې دا شوې چې ميګني راې د هغه څخه مسلمانان سرداران يو يو لرې کړ او له منځه يې يوړل او د خپل ځان څخه يې يو مطلق العنان حکمران جوړ کړ. سلطان محمود ددې حالاتو په کتلو سره د ګجرات د پادشاه څخه کومک و غوښت. د بله اړخه ميګني راې د ميواړ د راجه رانا سانګا څخه د بسپنې غوښتنه و کړه. په پايلو کې يې سلطان ته سخته ماتې ورکړه او د تل له پاره يې بندي وساته ، وروسته راناسانګا سلطان بيرته ازاد کړ او هغه ته يې د سلطنت په يوې خاصې سيمې کې د حکومت کولو اجازه ورکړه. خو د مالوې پاته ټوله سيمه يې په خپل سلطنت کې را شامله کړه.

د مالوې د سلطنت دغه ډول له منځه تلل او د رانا سانګا په ځواک کې د حد نه زيات ډيرښت په هندوستاني سياست کې ډير خلل راپيدا کړ. تر لږې مودې مخته پورې د مالوې ، ميواړ او ګجرات درې واړه رياستونه په خپل ځواک او پراختيا کې يو د بله سره برابر وو. او په

(c) ketabton.com: The Digital Library

دې توګه دهغوې تر منځ يو ډول توازن اوبرابري موجوده وه اودخپل منځې شخړو په وخت کې به يې هم ددهلي کمزورې نظام د راحت سره مخ کوو.

خو د ګجرات او مالوه په ګډ و ځواکونو د رانا سانګا فتحې د راجپوتانو هغه جارحانه پاليسی بيرته را ژوندۍ کړه او د راجپوتانو دځواکونو دا يووالې د دهلي دکمزورې حکومت له پاره ډير زيات خطرناک ثابتيده . ځکه چې دداسې يوه با اختياره رياست دومره پراخوالې او په بل رياست باندې دهغوې ولکه کول په طبيعې توګه دمرکز سره د ټکر کولو له پاره لاره هواروله.

په دې خاطر راناسانګا د ميواړ د واکمنۍ په لوړتيا وکې د سلطان لودهي د زماني لودهيانو ته پرلپسې ګواښ حسابيده . اودا ګواش دبابر له پاره هم تر هغه وخته پورې په خپل ځاې پاته وه تر هغې چې بابر د کنواه په جنګ کې راناسانګا ته ډيره بده ماتې نه وه ورکړې. هغه په دې جنګ کې د راجپوتانو ځواک په پوره توګه له منځه يوړ.

خو ميواړ هم دمالوه د زوال نه وروسته په سيمه کې توازن و نه شو ساتلې ، ددې ماتې څخه وروسته د ګجرات د عروج او زوال له پاره لاره پرانستل شوه ، دګجرات حکمران بهادرشاه په مالوه باندې يرغل وکړ او په دې توګه يې مالوه په ګجرات کې راشامله کړه . بهادرشاه د ځواکمنکيدو سره سم د مغلو په خلاف د بغض او کينې لاره خپله کړه ، بلکل همغسې لکه ددې نه مخته چې راناسانګا خپله کړې وه. خو دا ګواښ هغه وخت له منځه ولاړ چې همايون په ګجرات باندې حمله وکړه او بهادرشاه يې له منځه يوړ.

دبهادرشاه د مړينې وروسته مالوه بې وارثه پاته شوه. ځکه چې دې سيمې ته دپخوانيو حکمرانانو د وراثينو څخه هيڅوک په لاس ورنغې اوپه دې توګه دمالوه ميدان بلکل صاف پاته شو ، هيڅ نوې ځواک دلته دپښو دکلکولو توان نه درلود. په دې وخت کې يو کس ملوخان د حالاتو څخه سياسي ګټې پورته کړه ، نوموړې په لمړيو کې د مالوه د خلجې حکمران غلام و اوبيا د سيمې امير وګزيد . هغه وخت چې د لړې مودې له پاره مالوه د بهادرخان په ولکه کې راغله نو ملوخان د بهادرشاه له اړخه غوره وګڼل شو ، دګجرات دحکمران بهادرشاه دمړينې وروسته ملوخان د قادرشاه په لقب دمالوه په ډيرې برخې باندې حکمران وګرزيد.

په مالوه کې وروسته بيا يو بل ځواک هم راپيدا شو او هغه د راجپوتانو سردار پورن مل و. همدغه پورن مل په لمړيو کې په راې سين او چندريرې باندې ولکه وکړه اوددې وروسته يې ورځ په ورځ خپل توان زيات کړ او په دې توګه راجپوتانو يو ځل بيا خپلې جارحانه حملې يو ځل بيا پيل کړې او په ډيره لږه موده کې پورن مل دومره ځواکمن شو چې دمالوه هيڅ حکمران دهغه واکمنې له سترګو نه شوه غورزولې.

هغه وخت چې شيرشاه سوری په دهلی کې قيام کاوه اوبيا يې په مالوه باندې د بريد کولو تکل وکړ نوهغه وخت په مالوه کې دوه ستر ستر ځواکونه وو. او دا دواړه د شيرشاه سوري له پاره ګواښ ګڼل کيده . دهغوې څخه يو ملوخان و چې د قادرخان لقب يې ځانته خپل کړې و او بل راجپوت حکمران پورن مل و . اوس ددې دواړو د ځپلو له پاره شيرشاه سوری د دهلي څخه روان شوې و . هغه دخپل سفر په لمړي پړاو کې اګرې ته ورسيد. هلته په اګره کې دقيام په وخت کې ورته دخپل والی بهارشجاعت له اړخه يو ليک ور ورسيد چې په هغې کې يې ليکلې و چې د ګواليار د کلا والي ابوالقاسم چې دهمايون له اړخه ټاکل شوې و ، دده سره سوله کړې ده . او دابوالقاسم په مطابق کله چې شيرشاه سوری په خپله ګواليارته را ورسيږي نو دا کلا به شيرشاه سوری ته ورحواله کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددهلي ښخه د اګرې په لور دتللو په وخت کې شیرشاه سوري دخواص خان په نامه یو قاصد لیږلی و او هغه ته یې حکم کړی و چې هغه دې د هلي په ځای د اګرې په لور راشي ، خو اوس چې د شجاعت خان له لورې شیرشاه سوري ته لیک ور رسیدلی و نو هغه خواص خان ته د انتظار پرته د اګرې ښخه روان شو . لاهور ته یې بل قاصد ور ولیږه تر څو خواص خان ته وو ایي چې هغه دې ته د انتظار کولو پرته د اګرې ښخه روان شوې دې نو په دې خاطر دې هغه دهغه پسې مالوې ته ځان ورسوي.

شیرشاه سوری د شجاعت خان د پیغام د تر لاسه کولو سمدستي وروسته داګرې ښخه روان شو اوخپل فوځ ته یې حکم وکړ چې دګوالیار دلارې دې دمالوې مرکزي ښار ماندو په لور ولاړ شي. داګرې ښخه دګوالیار په لور دتللو په وخت کې شیرشاه سوری د اناوه او بهینډ په لور کوچ کړی و . کابي ته د رسید و سره سم د سمبل عسکري قومندان د بلګران ښخه راتښتید ونکې اخري مغل سردار بیرم خان هم شیرشاه سوری ته ورحواله کړ . بیرم خان یې د شیرشاه سوری په وړاندې راوست . خوشیرشاه یې په اړه کومه پریکړه و نه کړه . او هغه هم د یوه بندي په څیر دشیرشاه سوری په لښکر کې سفر کاوه .

په هر حال شیرشاه سوری د اګرې ښخه ګوالیار ته ورسید او د ګوالیار مغل والي ابو القاسم د خپلې وعدې مطابق دکلا ولکه دشیرشاه سوری په لاس کې ورکړه . ابوالقاسم چې دهمایون له اړخه د ګوالیار والی ټاکل شوی و ، دیوه کال د واټن په اندازه د خوارکې وسایلو د کمښت په اساس د شیرشاه سوری د سپه سالار او حاکم بهار شجاعت خان سره په سولې کولو مجبورشوی و . شیرشاه سوري ابو القاسم هم له ځانه سره بندي کړ او په خپل فوځ کې یې وساته . دهغه راتلونکې هم د بیرم خان په څیر تیاره معلومیده . دشیرشاه سوري لښکر د ګوالیار ښخه روان شو او د مالوې شمالي پولو ته ورسید. په همدې وخت کې شیرشاه سوری په ناڅاپي توګه خپل مخ بدل کړ او د شمال له لورې یې په مالوه باندې دحملې په ځای د جنوب غرب په لور د ګاګرو په خوا ور وګرزید. کله چې دا خبر د مالوه حکمرانانو ته ور ورسید نو هغوې دخوشحالۍ نه جشن جوړ کړ ،هغوې دا فکر کاوه چې شیرشاه سوری دمالوه ښخه په شا ولاړ . او اوس بلې کومې لورې ته روان دې.

شیرشاه سوري په جنګونو کې ډیره پراخه تجربه درلوده اوبیا هغه دا ټولې سیمې پخوا هم لیدلې کتلې وې. ګاګرو د مکندره نومې غرنیو لړیو اخرې شرقي پوله باندې پرته سیمه ده . ددې غرنو ښخه نیولې دمالوه تر شرقی راجپوتانه سیمو پورې لاره سمیږې په مالوه باندې دیرغل کولو له پاره چې شیرشاه سوری کومه لاره خپله کړې وه دهغې په اړه تر اوسه پورې شجاعت خان ته هم معلومات نه و . شجاعت خان هم په دې نه پوهیده چې دلښکرو اخري منزل به کومې لورې ته وي ځکه چې دهغه اقا شیرشاه سوري دخپلو جنګي پلانونو په پټ ساتلو کې ډیر میړنې و .

په دې توګه د ګاګرو په غرنیو سیمو کې د ورننوتلو وروسته ، شیرشاه سوری تر هر څه دمخه په دې دره باندې ولکه وکړه ، ځکه دا دره د مالوه ښخه د شرقي راجپوتانه په لور په لاره کې پرته وه . ددې درې دولکې کولو ښخه د شیرشاه سوری مقصد دا و چې دمالوه د ډیرې برخې حکمران قادرشاه ته دراجپوتانه یا بلې کومې لورې ښخه کومک را ونه رسیږي. اوکه څوک د اړتیاو په وخت کې د قادرشاه سره کومک کول غواړي نو هغه به په همدې درې کې تم کړل شي.

بیا شیرشاه سوری په ناڅاپي توګه د جنوب لورې ته سارنګ پور ته ور وګرزید . دا سیمه د ګاګرو ښخه یوسلو شل میله واټن کې پرته ده . په دې وخت کې قادرشاه په اجین کې و چې د سارنګ پور ښخه یې جنوب غرب لورې نژدې سل میله واټن درلود.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لا تر او سه قادرشاه د اجين ښخه نه ور را وتلې چې شيرشاه سوری په سارنګ باندې د جنګ پرته ولکه وکړه. قادرشاه سخت په ويره کې شو اود خپل مرکز شهر ماندو به لور ولاړ. دا ښار د اجين ښخه نژدې سل ميله جنوب ته پروت دې. د شيرشاه سوری ددې ناڅاپي يرغل ښخه هغه په ويره کې لويدلې و او له دې ځايه په تيښته وتلې و. که ښه هم د قادرشاه سره د جنګ او جنګيدو پوره سازو سامان شتون درلود خو هغه ته دشيرشاه سوري په ښير ددښمن دغلولو اويادښمن ته ددوکې ورکولو ځواک نه و موجود. هغه ددې جوګه هم نه وې چې په ځانته ځان جنګ وکړي او خپل ځآن په زوره د اور په لمبو کې ور وغورزوي.

که چيرې په دې وخت کې قادرشاه دهميت او ميړانې ښخه کار اخستې واې او په خپلې مستحکمې کلا کې محاصره شوې واې او ددښمن مقابله يې کړې واې نو ممکن وه چې هغه ته به دلړه مقاومته وروسته دمالوه د کوچنيو او سترو سردارانو او حاکمانو ملاتړ تر لاسه شوې واې ،او هم به دهغه ځاې سرداران او حاکمان يو لاس شوې او د يوه بيرغ ترسيوري لاندې به يې د شيرشاه سوري مقابله کړې واې ، نو که چيرې دا سې يې کړې وای نو د شيرشاه سوری په شاتګ هم شوني و او ددوې ددفاع له پاره هم پوره وخت ورته په لاس ورته
.

دبله اړخه شيرشاه سوری همل‌ته په سارنګ پور کې په دا سې توګه قيام وکړ چې هلته يې د يوه حمله کونکې په ښير نه بلکه د يوه قانوني حکمران په ښير حيثيت خپل کړ ، تر سارنګ پور پورې د ورسيدو له پاره شيرشاه سوری نه د وينې يو ښاښکې توې کړ او نه يې خپل لښکر ته د لوټمارئ او چور وچپاول اجازه ورکړه. او نه يې د رعاياو ښخه د چا دغلام کولو هڅه وکړه ، اونه يې کوم ډول تباهي او بربادي منځته راوړه. دې ټولو خبرو دشيرشاه سوری په انسانيت او انصاف باندې دلالت کوي.

هغه وخت چې شيرشاه سوري په سارنګ پور کې قيام کاوه او د مالوه حکمران د اجين ښخه خپل مرکز ماندو ته تښتيدلې و. په ماندو کې د اوسيدو په وخت کې دقادرشاه سفير سيف خان ورته سلا ورکړه چې هغه دې سمدستي سارنګ پور ته ولاړشي او دشيرشاه سوري په خدمت کې دې حاضر شي اودهغه سره دې سوله وکړي. قادرشاه ته دخپل سفير سيف خان دا مشوره ډيره غوره ښکاره شوه په دې خاطر يې ښو ساتونکې ډلې له ځانه سره واخستې او دخپل مرکزي ښار ماندو ښخه ووت او دبيرته اجين ته ورسيد. دهمدې ځايه هغه سارنګ پور ته خپل يو سفير و استاوه اود هغه په لاس يې خپل د اطاعت اوفرمانبرداری پيغام وليږه. اوبيا دخپل همدې سفير تر شاشا پخپله هم ددوو سوو آس سپورو سره يو ځاې سارنګ پورته ته روان شو.

هغه وخت چې قادرشاه دخپلو ساتونکو سره يو ځاې سارنګ پورته ورسيد نوشيرشاه سوري يې ډير ګرم استقبال وکړ ، قادرشاه په ډيره ښه توګه د شيرشاه سوري سره خبرې وکړې او دکوم شرط پرته يې دمالوه رياست دشيرشاه سوری په واړاندې کيښود. شيرشاه سوری د قادرشاه ددې رويې په مقابل کې دهغه د شاهانه شان په مطابق ګلنار خيمه او نور قيمتي او ارزښتناک لوازمات ور وبښل .سارنګ پورته د قادرشاه د ور رسيد و سره سم شيرشاه سوری حکم کړې و چې د سارنګ پور ښخه دې پړاو پورته کړل شی او د اجين په لور دې کوچ وکړل شی. دشيرشاه سوری دحکم د اوريدو سره سم دهغه لښکر د سارنګ پور ښخه د اجين په لور وخوزيد ، دا ډير اوږود سفر و او نژدې پنځه منزله يې درلودل. په دې سفر کې دشير شاه سوری او قادرشاه تر منځ اړيکې د ډيرو ښو دوستانو په ښير شوې وې.

ددې سفر په وخت کې دواړه په آسونو سپاره يود بل په ښنګ ښنګ کې د اجين په لور روان وو. هغوې د خپلو لمړنيو انقلابي ژوندونو راز يو بل ته سره ووايه. ملوخان چې په قادرشاه باندې يې شهرت موندلې و ددې نه اخوا چې د سلطان په خدمت کې پاته شوې و ، ښو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځلې یې دداسې فوځونو قومندانې کړې وه چې دشیرشاه سوری ددې او سنې لښکر څخه، چې د اجین په لور روان و ، ډېر زیات و . نو په دې خاطر هغه هم په ډیر خوند خوند سره دشیرشاه سوری سره خپلې پخوانۍ قصې کولې اودخپلو پخوانیو تجربو په اړه یې ورته معلومات ورکاوه.

په هر صورت د سارنګ پور څخه د اجین په لور د سفر په دوران کې شیرشاه سوری او قادرشاه یو دبل ډېر ښه ملګري اودوستان و ګرزیدل. ددې سفر په دوران کې قادرشاه دشیرشاه سوري دفوځ د نظم و دسپلین څخه ډیر اغیزمن شو ، هغه په خپل ژوند کې داسې ستر فوځ دداسې ښه نظم او نسق په حال کې نه و کتلې. هغه دا هم وکتل چې د شیرشاه سوری لښکر د ساعت په شمیرلو سره سفرکوي ، بیا مابښام د پړاو په وخت کې لښکر خپلو څلورو اړخونو ته کندنې کوي لکه څنګه یې چې د دښمن دحملې څخه ویره وي . او بیا لوټمار او چور وچپاول په ځای په خپلو خیمو کې ارام پاته کیږي .

د سارنګ پور څخه د اجین په لور د سفر په وخت کې ،کله چې شیرشاه سوري دخپل لښکر سره یو ځای پړاو وکړ نو قادرشاه په پړاو کې ګرزیده را ګرزیده ، هغه وکتل چې څو کسه افغان عسکر بیلچې په لاس زمکه کنې او مورچې کاږي. په دې وخت کې هغه یو سپاهي ته وویل چې ددې افغان عسکرو څخه اقا شیرشاه سوری ډېر زیات کار اخلي او ددوې حالت ډېر خراب شوې دې ، دشیرشاه سوری عسکرو د قادرشاه دا خبرې واوریدې او د هغه خبرې یې په کرکجنه توګه په ټوکو وا خستلې . په همدې وخت کې دشیرشاه یو عسکر ورته داسې ځواب ورکړ:

« مونږ ددې کار د کولو څخه ډېر خوند اخلو . ځکه چې زمونږ اقا هم زمونږ په څیر ډېر محنت کوی.»

قادرشاه ددې ځواب په اوریدو سره ډېر حیران شو . چې دشیرشاه سپاهیان ولې دهغه سره دومره زیاته مینه کوي. په داسې حال کې چې هغه له دوې څخه ډېر سخت کار اخلی.

دلښکر سره د سفر کولو او د لښکر په منځ کې د پړاو کولو په وخت کې قادرشاه دا هم وکتل چې دعسکرو د تفریح له پاره هیڅ ډول سازو سامان نه شته . ددې لښکر سره نه بانډ و او نه نورڅه . نه ورسره د نڅاکونکو ښځو کومه ډله وه چې دهغوې په ژوندونو کې رنګینې را پیدا کړې. په هر صورت ، ددې ټولو حالاتو په کتلو سره قادرشاه دشیرشاه سوری اودهغه دلښکر څخه ډیر اغیزمن شو. دمالوه حکمران شیرشاه ته په تسلیمیدو سره سیاسي زهر څکلې و . ځکه شیرشاه سوري ته اوس حالات ډېر نازکه تر سترګو کیدل . دمانډو په ریاست باندې ولکه کول اوقادرشاه د خپله ځانه سره بندی کول دهغه په سترګو کې یو کرکجنه او ذلیله کار معلومیده . خو ددې برعکس د قادرشاه د پخوانې کړچار په کتلو سره هغه ته بیرته د مالوه دریاست واګې سپارل او هغه دخپل ځان باج ورکونکې ګرځول هم د مصلحت نه لرې کارتر سترګو کیده ، ځکه په تیرو وختو کې همدا قادرشاه ډېر زیات خطرناک ثابتیدا ې شو .

شیرشاه سوری ته دقادرشاه سره داوسید و په وخت کې دا احساس را پیدا شوې و چې بې له شکه ، قادرشاه یو عقلمند حکمران دې او د شاهي رتبې وړتیا لري نو په دې خاطر هغه باید لږ تر لږه د یوه ولایت والی و ټاکل شی . اجین ته د رسید و سره سمدستې شیرشاه سوری تر ټولو لمړی دا کار وکړ چې د قادرشاه په نامه یې یو فرمان ولیکه . اوددې فرمان له مخې قادرشاه د شیرشاه سوری له اړخه دمالوه په ځای د لکنهوتي حاکم و ټاکل شو .

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چې د مالوه نورو حکمرانانو وکتل چې قادرشاه چې د دوی څخه ډیر ځواکمن دی او هغه د شیرشاه سوری اطاعت و مانه ، نو هغوی هم د شیرشاه سوری په لور راغلل. د نربدا د دریاب د جنوبي برخې حاکم معین خان پخپله هملته په اجین کې د شیرشاه سوری په خدمت کې حاضر شو او خپل اطاعت یی وړاندې کړ او د شیرشاه سوری ماموریت یی و مانه. شیرشاه سوري د هغه اطاعت قبول کړ او هغه ته یی د هغه جاګیر بیرته ورکړ.

د ګجرات څخه هم عالم خالوري او دریا خان چې د ګجرات د نابالغه پادشاه ولیعهد او سرپرست و ، دواړه د شیرشاه سوری په خدمت کې حاضر شول ،شیرشاه سوری هغوي د سیاسي مهاجرینو په څیر و منل او د خپل ځان سره یی ورته پناه ورکړه او هغوي یی د اجین او سارنګ پور حاکمان وګرزول او د هغوی د وخت د تیرولو له پاره یی معقوله تنخوا وټاکله. هغه وخت چې شیرشاه سوری په اجین کې او سیده نو په همدې ورځو کې خواص خان هم د لاهور څخه اجین ته ور ورسید.

هغه وخت چې په اجین کې د او سیدو په دوران کې د مالوه کوچني او ستر حکمرانان د شیرشاه سوری دربار ته ورتلل او خپل اطاعت او فرمانبرداری له پاره یی هڅې کولې او شیرشاه سوری هم هغوي ته د هغوي ریاستونه بیرته ور سپارل ، قادرشاه ته ډیر تکلیف او درد ور ورسید ،هغه هم دا هیله کوله چې شیرشاه سوري به د مالوه د نیولو وروسته د مالوه حکمراني بیرته همغه ته ور سپاري خو کله چې شیرشاه سوری هغه د مالوه په ځای د لکنهوتي حکمران و ټاکه نو قادرشاه ته د شیرشاه سوری د دې فرمان څخه ډیره ناهیلي را پیدا شوه . خو هغه د ځلورو خوا و څخه د شیرشاه سوري په پنجو کې را نښتې و ، د هغه سره د شیرشاه سوری د حکم د منلو پرته بله لاره هم نه وه ، خو بیا یی هم د شیرشاه سوری څخه د خلاصو ن له پاره په پټه توګه پلانونه جوړول. قادرشاه هملته په اجین کې د او سیدو په وخت کې خپلې ښځې ، کوچنیان او نور خپلوان دوستان سره را ټول کړ ل او په یوه داسې ځای کې یی ورته خیمې و درولې چې د اجین د ښار او د شیرشاه سوری د لښکرو ترمنځ سیمه ګڼل کیده . په دې وخت کې شیرشاه سوری قادرشاه خپلې خیمې ته را وباله. او حکم یی ورته وکړ چې خپل کوچینان ، ښځې او نور خپلوان دوستان ټول د لکنهوتي په لور واستوي او د هغوي د تللو څو ورځې وروسته پخپله هم د لکنهوتي په لور ولاړ شي. قادرشاه څه نور فکر کاوه ، نو په دې خاطر یی د دې معاملې د ځنډولو له پاره شیرشاه ته وویل چې :

زه خو ستا د حکم او پریکړې په اساس لکنهوتي ته ورځم خو له ماسره د بار وړلو له پاره حیوانات نه شته. شیرشاه سوری سمد ستي حکم وکړ چې قادرشاه ته سل اوښان او سل قچرې تیارې کړئ ، کله چې د بار وړلو دا حیوانات قادرشاه تر لاسه کړل نو قادرشاه پرې خپل ټول سامان بار کړ او خپله کورنۍ او خپل خپلوان یی ټول د کوچ له پاره تیار کړل ، خو بله ورځ شیرشاه سوری ته خبر ورسید چې قادرشاه د لکنهوتي په لور د تللو پر ځای د ګجرات په لور تښتیدلی دی. او باغي شوی دی.

شیرشاه سوري د هغه د تعقیبولو په خاطر خپل سالار شجاعت ور ولیږه او هغه ته یی حکم وکړ چې په هره توګه چې شوني وي قادرشاه لاس ته راولئ ، خو شجاعت خان په خپلې ورسپارل شوې دنده کې ناکام پاته شو . د ګجرات پولې د اجین څخه نژدې سل میله واټن کې وې ، په داسې حال کې چې قادرشاه د شجاعت خان څخه څو ورځې مخته تښتیدلی و . شجاعت خان د قادرشاه د نیولو پرته بیرته راستون شو ، شیرشاه سوری د شجاعت خان په دې بې پروایی باندې ډیر په غضب شو ، خو اوس کار له لاسه وتلی و . او شوني وه چې هغه به په راتلونکې کې د شیرشاه سوری له پاره ستر ګواښ ګرزیدلی وای.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس نو حالات دا ډول و چې په مالوه کې د راې سین راجه پورن مل څخه علاوه نورو ټولو کوچنیو او غټو حکمرانانو د شیرشاه سوری ملاتړ اعلان کړې و او د هغه اطاعت یې منلې و. خو د راې سن راجه پورن مل لا تر اوسه په خپل ځاې کې د روند ناست و. د هغه له آنده دا دراجپوتانو ستر خیالي وه ،هغه ته په خپل فوځ ، خپل ځواک او خپل ځان باندې پوره باور و، ددې نه علاوه هغه تر اوسه پورې دشیرشاه سوری میړانه ، شجاعت ، او غیض و غضب نه وکتلې. نو په دې خاطر هغه په دې هیله ناست و چې هغه به په ځانته ځان د شیرشاه سوری مقابله وکړي او خپلې سیمې به د هغه د ولکې څخه خوندي وساتي.

خو کله چې د مالوه حکمرانان یو په بل پسې دشیرشاه سوری دربار ته راغلل او خپل اطاعت یې څرګند کړ او د راې سن راجه پورن مل ته هم دا خبرونه ور ورسیدل چې اوس نو شیرشاه سوری غواړي خپل ټول لښکر ته حرکت ورکړي او د مالوه د مرکزي ښار ماندو څخه را ووزی او د راې سین په لور را روانیږي تر څو په پورن مل باندې یرغل وکړي. ددې خبرونو په اوریدو سره د پورن مل پښې په لړزیدو راغلې ،ځکه چې د هغه هر مشیر هغه ته دا مشوره ورکوله چې دشیرشاه سوري سره دې د مقابلې څخه ځان وساتي. او که چیرې مقابله وکړي نو ماتې به یې په برخه کیږي، غوره داده چې د مالوه د نورو حکمرانانو په څیر هغه هم دشیرشاه سوری خدمت ته ورشی او دخپل اطاعت سر ورته ټیټ کړي.

ددې حالاتو په رڼا کې د راې سین د راجه پورن مل سره ددې نه پرته بله لاره نه وه چې هغه دخپلو مشاورینو د مشورو په اساس دشیرشاه سوري په دربار کې حاضر شي او د مالوه د نورو حکمرانانو په څیر د هغه د اطاعت له پاره سر ټیټ کړي. ددې پریکړې سره سم د راې سن راجه پورن مل د شپږ زره اسونو سره یو ځاې دشیرشاه سوری دربار ته راغې ،شیرشاه سوری په ډیره ښه توګه هغه ته ښه راغلاست ووایه. او ډیر قیمتي انعامونه او ارزښتناکه تحفې یې ورکړې. پورن مل د ضمانت په توګه خپل ورور چتربوج

دشیرشاه سوري سره د یرغمل په توګه کیناوه. شیرشاه سورې هغه ته د هغه سیمه بیرته ورکړه او د پورن مل څخه یې دا ژمنه واخسته چې تل به دشیرشاه سوری اطاعت کونکي اوسي.

اوس نو دشیرشاه سوري تر مخه د هندوستان تر ټولو ستر ځواک د راجپوتانه د راجه ملادیو ځواک و. د راجه مالدیو ځواک د شیرشاه سوري د ځواکونو څخه څو هومره زیات و. په دې خاطر د مالوه څخه د فارغیدو وروسته شیرشاه سوری نه غوښتل چې د راجه ملادیو پر خلاف کوم قدم واخلي. هغه غوښتل د هغه له پاره په پوره توګه خپل ځان تیار کړي. خو بیا یې هم په راجپوتانه باندې دخپل رعب اودبدبې د ساتولو په خاطر یې د مالوه حالات منظم کړل او هلته یې دخپل فوځ یوه برخه پریښوده او پخپله یې د راجپوتانه په لور مخه کړه. شیرشاه سوری غوښتل چې دخپل دغې حرکت په واسطه ځانته د راجه ملادیو داخلي ځواک معلوم کړي ، په دې خاطر یې د مالوه څخه د وتلو وروسته د راجپوتانه د رن تهمبور د کلا په لور مخه کړه.

د رنهتمبور په دې کلا باندې راجپوتانو ډیر نازکاوه. دا کلا د بوندې په پولو د جیپور د ریاست سره پرته ده. د چتوړ تر ځنګ د همایون د واکمنۍ په وخت کې دګجرات حاکم بهادرشاه په دې کلا باندې هم ولکه کړې وه. هلته یې یو ګجراتي لښکر جوړ کړې و چې قومندان یې عثمان خان نومیده او همایون ورته دخان خانان لقب ورکړې و.

د بهادرشاه د مړینې وروسته د رنهتمبور حاکم عثمان خان د مالوه د حاکم قادرشاه ملګرتوب خپل کړې و ، دا کلا دخپل ځآن د خوندي ساتلو له پاره اوس هم همغومره قوي وه لکه څومره چې پخوا وه. خو اوس د هغې حاکم عثمان خان زوړ شوې و او د کمزورتیا په اساس

(c) ketabton.com: The Digital Library

یی خپل ځان ددې ور نه ګاڼه چې دشیرشاه سوری مقابلې ته را مخته شي. په دې خاطر دشیرشاه سوری سره دمقابلې نه د خوندی پاته کیدو له پاره یی خپل عافیت په دې کې وکوت چې درنهتمبور کلا شیرشاه سوری ته ورحواله کړي.هغه همداسې وکړل عثمان خان دا کلا د جنګ وجدل پرته شیرشاه سوري ته ورحواله کړه ،شیرشاه سوري دغه مستحکمه کلا خپل زوي عادل خان ته وسپارله. او پخپله دخپل فوځ سره بیرته د اګرې په لور ولاړ. درنهتمبور دکلا ولکه کول دراجپوتانو په خوله باندې یو سخت ګذار و. هغوې ته دا ډاګیزه شوه چې لکه څنګه چې شیرشاه سوری د رنهتمبور کلا ولکه کولې شي نو په همدې توګه به نورې سیمې او کلا ګانې هم د راجپوتانو څخه په خپله ولکه کې راولې.

شیرشاه سوري څلورمه برخه

۲۲

په اګره کې شیرشاه سوری خواص خان ته داوسیدو له پاره دخپل ځان تر څنګ ډیره ښه حویلۍ ورکړه. دا همغسې یو ه ماڼۍ وه لکه څنګه یی چې په رهتاس کې درولوده. یوه ورځ ، هغه وخت چې خواص خان او ګنګا دواړه بازار ته د څه سامان داخستلو له پاره تللې وو نو کملاوتي دخپل خوب په ځاې کې ځانته ناسته پاته شوې وه ، په همدې وخت کې یو ساتونکې دهغې دخیمې دروازې ته راغې او ورته یی وویل چې: درنې میرمنی ! دوه کسه ځوانان غواړي له تاسره ووینې. هغه دواړه وایی چې دوې ستا د ورور مهاکوي له اړخه ستا سره د کتلو له پاره راغلی دي ددې ساتونکې په دې خبرو باندې کملاوتي ټکان وخوړ او سمدستی یی هغه ساتونکې ته وویل چې :که چیرې همداسې وي نو هغوې دواړه زما خیمې ته را ولیږئ. تر څو زه ووینم چې هغوې د څه له پاره دلته راغلي دي ، هغه ساتونکې دکملاوتي دخبرو سره سم بیرته ستون شو.

لږه شیبه وروسته دوه کسه ځوانان دکملاوتي خیمې ته را ننوتل. دهغوې د کتلو سره سم کملاوتي د خپله ځایه راپورته شوه او هغوې دواړو ته یی په خالې ځایو د کیناستو اشاره وکړه. او پخپله هم هملته کیناسته. بیا کملاوتي هغوې ته مخ کړ او ورته یی وویل چې : تاسې څوک یاست او څه پیغام مو له ځانه سره راوړې دي ؟دهغو دواړو څخه یوه یی وویل چې :

کملاوتي ! زما نوم ملوک چند او زما دملګري نوم منوهر داس دې. مونږ دلته ستا ورور مهاکوي را استولي یو. هغه مونږ ته ویلی دی چې مونږ ولاړ شو اود هغه دخور کملاوتي سره ووینو. دهغې وروسته چې کومه خبره هغه وکړي په همغې عمل وکړو.

کملاوتي لږ څه په غور سره هغوې دواړو ته وکتل او بیا ی ورته وویل چې : زما ورور مهاکوی په دې اړه تاسو ته څه نه دې ویلي چې د کوم کار له پاره یی تاسو را استولي یاست ؟ په دې وخت کې د ملوک چند په ځاې منوهر داس وویلې چې:

ګوره کملاوتي ! ستا ورور مهاکویی مونږ ته دا ویلي وو چې ، [تر دې ځایه دخبرې کولو وروسته هغه ناڅاپه چپ شو او بیا یی په ډیره پټه توګه کملاوتي ته وویل چې] : کملاوتي کومه خبره چې زه کول غواړم ،هغه دلته کولې شم. کوم خطر خو به نه وي ،کملاوتي لمړی ددروازې په لور وکتل او بیا یی ورته وویل چې هر څه چې وایی په پوره راز سره یی ووایه ، دهغې په دې خبره منوهرداس په ډیر ټیټ غږ سره وویل چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

کملاوتي ! په اصل کې ستا ورور مهاکو یې مونږ په دې خاطر دلته را ستولی یو تر څو مونږ له تاسره وو ینو او د خواص خان په وژلو کې له تاسره مرسته وکړو ، د منوهرداس د دې خبرې سره کملاوتي ډیره زیاته خوشحاله شوه او بیا یې په همدې خوشحالۍ کې وو یل چې:

ګوره منوهر داسه ! ستا خبره سهي ده ، ریښتیا هم زما د کاکا زوې تاسې دهمدې کار له پاره رالیږلي یاست ،خو واورئ چې په دې وخت کې دغسې کار کول شوني نه دي. ګورئ ! زه غواړم د خواص خان تر څنګ دهغه ښځه ګنګا او دهغه یوه باوري دوسته نیرما هم له منځه یوسم. په داسې حال کې چې نیرمل له ما سره د خواص خان په وژلو کې ملګرتیا ښوولې ده. خو زه به هغه هم ژوندۍ پرې نږدم ، ځکه چې هغه کولې شي بیا زما له راز ه ، هر وخت چې وغواړي ، پرده پورته کړي. او دا کار به بیا زما له پاره ډیر خطرناک وي.

ګورئ ورونو ! اوس تاسې ولاړشئ او د اګرې په کوم سراې کې قیام وکړئ ، دهغې ټول مصارف به زه درکړم ، خو زما سره به د بیا بیا کتلو له پاره زحمت نه باسئ ، دهغې په دې خبره ملوک چند وو یل چې: مونږ خو د څو ورځو راهیسې همدلته په اګره کې اوسیږو ، او کله چې مونږ خبر شو چې خواص خان او ګنګا دواړه د اګرې بازار ته د څه اخستلو له پاره ورغلي دي نو بیا مونږ د دغه وخت څخه ګټه پورته کړه او ستا لیدلو ته راغلو.

کملاوتي د دې خبرې په اوریدو سره نوره هم خوشحاله شوه او بیا یې وو یل چې: تاسو ډیر ښه کار کړی دی او په ډیر ښه وخت کې دلته راغلي یاست. خو واورئ چې اوس به په ګنګا ، نیرما او خواص خان یوه هم غرض نه کوئ ، ځکه هغه حالات چې تر اوسه پورې مخته راځي دهغې له مخې شیرشاه سوري به ډیر ژر د خپل لښکر سره یو ځای د راجپوتانه په لور کوچ کوي ، دهغه د دې ځایه د کوچ کولو وروسته به مونږ خپل اصل کار ته متوجه کیږو. واورئ ورونو ! هغه وخت چې خواص خان د دې ځآیه کوچ وکړي نو زه به هم ورسره د هغه د ښځې په څیر د راجپوتانه په لور ورځم خو ګنګا به دخواص خان سره نه وي ملګرې. ځکه چې هغه امیدواره ده او ژر ده چې کوچنې یې پیدا شي. په دې خاطر به خواص خان هغه همدلته په اګره کې پریږدي او دهغې د خدمت له پاره به نیرمل هم ورسره تم کیږي ، هغه وخت چې زه د خواص خان سره یو ځای د راجپوتانه په لور ولاړه شم ،نو زما په غیاب کې به تاسې دواړه متحرک شئ او په نیرمل او ګنګا دواړو باندې به حمله وکړئ او له منځّه به یې یوسئ ، خو دا کار به هغه وخت کوئ چې دګنګا کوچنې راپیدا شوې وي ،ځکه چې زه اوس د خواص خان ښځه یم او دهغې د ښځېتوب حق ادا کوم. په دې خاطر زه نه غواړم چې دهغې د نسب شجره خرابه کړم. غواړم چې دخواص خان او ګنګا د مړینې وروسته لږ تر لږه دهغوې زوې ژوندې پاته شي. تر څو دخواص خان نوم اخستونکې یو څوک باید شتون ولري .کملاوتي نور څه ویل غوښتل چې ملوکچند پرې را مخته شو او ورته یې وو یل چې:

کملاوتي ! ته څنګه په وثوق سره دا خبره کوې چې دګنګا به زوې پیدا کیږي او هغه به لور نه وي. دهغه په دې خبره کملاوتي و خندل او ورته یې وو یل چې:

زوې وي که لور. زما مقصد دا دي چې یو څوک خو باید پاته شي چې دخواص خان نوم ژوند ي وساتي. په هر حال د کوچنې د پیدا کید و درې میاشتې وروسته تاسې ګنګا او نیرمل له منځه یوسئ ، که چیرې د دې درې میاشتو څخه مخته شیرشاه سوري د راجپوتانه د سوبې څخه را ستون شو نو بیا به تاسې دهغه د راتګ تر مخه دا کار ترسره کړئ خو کوچنې ته به څه نه وایاست ، زه به دخواص خان سره یو ځای هلته په راجپوتانه کې یم نو په دې خاطر به هیڅوک پر ما شک نه کوي ، دګنګا او نیرمل دواړو د له منځه وړلو وروسته تاسې دواړه همهلته په همغه سراې کې اوسیږئ ، اوس که چیرې تاسې دواړو ته نور کوم وضاحت اړین وی نو پوښتلې یې شئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

منوهر داس ورته وويلې چې: مونږ دواړو ته هيڅ شک و شبه نه شته. اوس نو ټوله خبره زمونږ تر مخه ډاګيزه ده. دهغه ددې خبرې سره سم کملاوتي دخپله ځايه پورته شوه ، د اوسپنې يو صندوق يې پرانست ،په هغې کې دنقدو پيسو يوه کڅوړه وه ، را وايې خستله او ملوک چند ته يې ورکړه او ورته يې وويل چې: ددې کڅوړې څخه تر ډيره وخته پورې تاسې خپل مصرف کولې شئ ، اوس ولاړشئ اود اګرې په سراې کې و اوسيږئ. ددې خبرې سره سم منوهرداس او ملوکچند دواړه دخواص خان دحويلۍ څخه ووتل او ولاړل.

۲۳

دشيرشاه سوری په لاسو دماتې خوړلو وروسته همايون سيند ته راغې او بيا روهړي ته ورسيد ، د روهړي حاکم د سيند د حکمران شاه حسين تر لاس لاندې و ، همايون دهغه څخه کومک وغوښت او ورته يې وويل چې د روهړي کلا هغه ته په واک کې ورکړي ،د شاه حسين دغه سالار په همايون باندې مهربانه شو اودهمايون د پيغام په ځواب کې يې د همدردۍ له لارې دهمايون فوځ ته په کشتيو کې بار غله او نور خوراکي توکي ور ورسول ، ددې وروسته کله چې همايون وکتل چې هغه سالار ده ته دکلا په ورکولو کې وړاندې وروسته کيږي نو هغه خپل قاصد د سيند حاکم شاه حسين ته وليږه او هغه ته يې حکم وليږه چې سمدستي دې دهمايون په خدمت کې حاضر شي.

همايون هغه ته دا ګوابن هم کړې و چې که چيرې شاه حسين ځنډ وکړي نو هغه به په ټهټه باندې يرغل وکړي ، دسيند حاکم د لرې څخه همايون ته خپل سلام را وليږه او په څو ورځو کې يې د روهړې څخه راتلونکې هغه خوراکي توکي چې دهمايون د لښکر له پاره راتلل ، له منځه يوړل. پايلې يې داشوې چې دهمايون اودسيند د حکمران شاحسين تر منځ جنګ و نښت.

دهمايون سره نه توپخانه وه او نه بحری بيړۍ اوکشتۍ ، خوبيايې هم په خپل ځان د سيند دحکمران سره دټکر کولو هوډ وکړ ، دهمايون ورور مرزا هندال او کاکا ناصر مرزا ددرياب څخه تيرشوې و او د سيند غربې برخې لاړکانې ته رسيدلي وا و هلته يې د پاتر په سيمه کې قيام کړې و ، هغوې ته دهمايون له اړخه حکم وشو چې دخپلو برخو د لښکرو سره دې مختنه ولاړ شی اوپه سيهون دې حمله وکړي . خو دهمايون بدقسمتي وه چې دهغه ورور مرزا هندال او کاکايې ناصر مرزا دواړه په خپلمنځي اختلافاتو کې را ونښتل اودهمايون ملګرتيايې پريښوده او د تښتيدو په فکر کې شول. کله چې همايون ددې حالاتو څخه خبرشو نو په خپله د روهړي څخه پاتر ته راغې تر څو د مرزا هندال او کاکا ناصر مرزا تر منځه سوله وکړي اوبيا سيند فتحه کړي او په خپله ولکه کې يې راوړي. خو حالات دبد نه بدتر لورې ته ولاړل اود ناصر مرزا او مرزا هندال تر منځ شکونه نور هم زيات شول.

دلته دنورې بدقسمتې خبره هم راپيدا شوه اوهغه دا چې همايون د هندال مرزا د استاد بابا دوست په يوې ځوارلس کلنې لور حميدې باندې زړه بايلود. ددې پيښې له مخې دهمايون ټوله کورنۍ په يوه توپان کې راګيرشوه خو همايون د ډيرصبر او سکون نه کارو اخست او د حميده بانوسره يې نکاح وکړه اوهغه يې له ځانه سره روهړي ته راوړه ،دهمايون په دې کار باندې دهغه ورور مرزا هندال ډير خفه شو ، په دې خاطر يې همايون پريښود اودخپلې برخې د لښکر سره يوځاې د قندهار په لور روان شو . په همدې وخت کې د همايون کاکا ناصر مرزا هم دهغه څخه وګرزيد خو همايون په ډيره ستونزمنه توګه هغه له ځانه سره په دې شرط را يوځاې کړ چې دهندوستان په سلطنت به دبيا ولکې کولو وروسته دهغې دريمه برخه خپل کاکا ناصر مرزا ته ورسپاري. همايون ډيره کلکه هيله درلوده چې ډير ژر به

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه په دې کار کې بریالیتوب تر لاسه کړې ، د ناصر مرزا سره د دې ژمنې وروسته پخپله همایون دخپلې برخې دلښکر سره یو ځای سیهون ته ولاړ خو د بهکر د کلابندۍ قومنده یې خپل کاکا ناصر مرزا ته وسپارله.

په همدې وخت کې د سیند حکمران شاه حسین هم په حرکت راغې ،هغه خپل اړخ بدل کړ او د همایون کاکا ناصرمرزا ته یې لالچ ورکړ چې که چیرې ناصر مرزا د خپل وراره سره لاره جدا کړي. نو نه یوازې د پادشاه په څیر به یې ومنې بلکه د هغه په نوم به خطبه هم وو ایې. تر څنګ به یې خپله لور هم د هغه په نکاح کې ورکړي. په دې توګه به شاه حسین د ټهټه د ریاست او د دې ځای د ټولو شتمنیو مالک او وارث وګرځیږي.

د دې خبرې په اوریدو سره د همایون کاکا ناصر مرزا د خوشحالۍ څخه په هوا کې خیزونه ووهل. هغه په ټولو کشتیو باندې ولکه کړه تر څو همایون د دریا به تیر نه شی. هغه نه یوازې دا قدم واخست بلکه د دې نه اخوا یې د همایون د نیولو هڅې هم پیل کړې. د دې نه اخوا شاه حسین هم یوه ستره بحري بیړه واخسته او په سیند کې کیوت ، او د همایون ټولې کشتۍ یې چې په سیهون کې یې لنګر اچولې وو په خپلې ولکې کې واخستې. په دې کشتیو کې د هغې ټوله خزانه باروه او د هغه د ملګرو ښځې او کوچنیان هم په کې سپاره وو. په دې توګه هغه څه چې د شیرشاه سوري د لاسو څخه خوندي پاته شوي و هغه اوس د همایون د لاسو څخه ووتل. د دې پیښې وروسته همایون د دوه کسو زمکې لرونکو په بسپنه خپل کوچنیان او نور پاته شوې شیان واخستل او روهړی ته ورسید.

دې لورې ته د همایون کاکا ناصر مرزا ډیر زړه سختې او ذلیله وخوت ، هغه د خپل کیدونکې خسر او د سیند د حاکم شاه حسین د خوشحالولو له پاره ان په همایون د حملې کولو او د هغه د وژلو له پاره هم تیار ناست و. د هغه د دې رویې څخه مغل دومره په غضب شوي و چې د هغوې زیات شمیر وګړو پریکړه وکړه چې هغوې به په راتلونکې کې په هر قیمت چې وې د بابر د دغه بد قسمت زوې همایون تر څنګ دریږي ، همایون هم د خپل شکي کاکا ناصرمرزا د ګاونډیتوب څخه لرې ولاړ او د شمال په لور یې د اچ سیمې ته کوچ وکړ.

۲۴

په همدې وخت کې په راجپوتانه کې د ماړواړ راجه مالدیو همایون ته خپل قاصد ورولیږه او د هغه څخه یې وغوښتل چې همایون دې د خپلو په څنګ شویو لښکرو او کوچنیانو سره یو ځای ماړوړا ته راشی. مالدیو دا ژمنه هم وکړه چې که چیرې همایون ماړوړا ته را ننوځي نو د هغه سره به یو ځای هغه سیمې چې شیرشاه سوری ولکه کړې دي بیرته په خپله ولکه کې راوړي. خو همایون تر اوسه پورې په تذبذب کې را ښېتې و ،په دې کرغیړنو حالاتو کې همایون هم غوښتل خپل ځان تقدیر ته حواله کړي ، کله کله به یې د مدینة الاسلام په لور د هجرت خبرې کولې ، په دې توګه هغه د ټولو انساني جذبو څخه رابیرون شوې و او ډیرې بې وسۍ شپې او ورځې یې تیرولې. خو حمیده بانو چې د هغه نوې نوې ناوې وه همایون پوهاوه ، څرنګه چې همایون د هغې سره ډیره زیاته مینه درلوده نو د همغې محبت په اساس حمیده بانو هغه په سمه لاره روان کړ او هغه ته یې د هغه دندې ور وښودې ،هغه ته یې دا وښوول چې د یوه میړه اویوه پادشاه په توګه همایون باید خپلو هڅو ته دوام ورکړې،ستونزې وګالي بلاخره به کامیابي هم هغه ته په لاس ورشي.

دخپلې محبوبې حمیده بانو په خبرو باندې همایون یو ځل بیا ځان را جوړ کړ. هغه په دې فکر کې شو چې قندهار ته ولاړ شی او دخپلو ورونو مرزا هندال او مرا زعسکري سره سوله وکړي،ځکه چې هغه ته د هغه دورونو د بې وفایی سره سره بیا هم کومه شکوه نه وه اونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

يې دهغوې په خلاف د دښمنۍ کومه اراده په فکر کې څرخيده ،خو همايون ډېره ژر خپله دغه اراده بدله کړه او دهغې وروسته يې د شرق په لور ماروا ړ ته د راجه مالديو سيمې ته د سفر کولو پريکړه وکړه.

د روهړي څخه د وتلو وروسته همايون دخپلو ملګرو سره يو ځاې د جيسلمير په لور وخوزيد ، په دشتو اوبيابانو کې د سفر په وخت کې دهغه سره دخوراکي توکو ذخيره پاې ته ورسيده، هغه بيچاره تر دې حده پورې ورسيد چې هم يې په خپله اوهم يې ملګرو د بير اوبيرو د ورغښتلو څخه ډوډۍ جوړولې اوخوړلې به يې.

په راجپوتانه کې دهند و راجاګانو څخه راجه مالديو تر ټولو ځواکمن و. خو کله چې همايون د ډېرو ستونزو ګاللو وروسته جيسلمير ته ورسيد نو د ماروا ړ راجه مالديو ورسره بې وفايي وکړه او ديوه لښکر په راليږلو سره يې دهمايون مخه ونيوله. خو همايون په هغه لښکر باندې حمله وکړه اوهغه يې په تيښته مجبور کړ. په دې توګه همايون دمالديو پولو ته ورسيد.

کله چې همايون د مالديو راليږل شوي لښکر ته ماتې ورکړه نو را جه مالديو انديښمن شو ،هغه خپل اړخ بدل کړ او فکر يې وکړ چې اوس خو شيرشاه سوري په هندوستان کې ډېر ځواکمن قوت ګرزيدلې دې اوداسې يو وخت هم راتلونکې دې چې شيرشاه سوری به په راجپوتانه باندې ولکه کوي اوبيا به مالديو باندې هم ګذار ته ځان جوړوي اودا به هم مغلوبوي او ددې سيمه به هم په خپل سلطنت کې را شاملوي.

په دې اساس دماروا ړ راجه مالديو دهمايون له ويرې دشيرشاه سوری سره د اړيکو د ټينګولو اودهغه دهمدردۍ د تر لاسه کولو په فکر کې شو ،هغه اراد ه وکړه چې همايون به ژوندې نيسي اوشيرشاه سوری ته به يې حواله کوي ترڅو ددې لارې دشيرشاه سوری باور تر لاسه کړي.او بيا په راتلونکې کې شيرشاه سوری پر هغې باندې د حملې کولو څخه لاس په سر شي.

ددې پريکړې وروسته دماروا ړ راجه يو ستر لښکر ترتيب کړ تر څو په همايون باندې حمله وکړې او هغه ژوندې ونيسي اوشيرشاه سوری ته يې ډالۍ کړي. خو د همايون خوش قسمتي دا وه چې د راجه په ملازمينو کې يو داسې هم و چې يو وخت دهمايون په دربار کې کاتب پاته شوې و ، هغه دهمايون په دغه بدحالۍ باندې ډېره خفه و نو په دې اساس يې د يوه ليک په ذريعه همايون ته پيغام وليږه اوهغه يې دماروا ړ د راجه د بدنيتۍ څخه خبر کړ .ددې خبرې دخبريدو سره سم همايون دجيسلمير څخه کوچ وکړ او په ډېر ه بيړه يې عمرکوټ ته ځان ورساوه.

د جيسلمير څخه تر عمر کوټه پورې همايون په صحرا او دشتو کې په پرلپسې توګه سفرونه کول ، هغه اودهغه لښکر ټول لوږې او تندې زغملې او سفر ته يې دوام ورکاوه، هغه دشا له اړخه د ماروا ړ د راجه د لښکرو دتعقيب څخه هم ويريده . هغه دهمدې خطر څخه دمخنيوی په خاطر خپلو څو سردارانو ته يو کوچنې لښکر ورکړ او تر شايي د راتلو حکم ورته وکړ.تر څو د شا له اړخه د راجه مالديو لښکرې پرې حمله ونه کړاې شي. اوهمايون دخپل اهل وعيال او سامانونو سره يوځاې په خير و عافيت دخپل منزل په لور ورسيږي.

اتفاقا چې دهمايون دغه سردارانو دشپې په تياره کې خپله لاره هيره کړه اوبلې لورې ته ولاړل کله چې سهار لمر راوخوت نو وېې کتل چې يو لښکر هغوې تعقيبوي او ددوې تر شا را روان دې ،کيدې شي چې دا د مالديو دلښکر کومه برخه وي چې دهمايون د لښکرو پسې يې را استولې وي ، دهمايون دلښکر سردارانو په زور زور سره دتکبير اوازونه پورته کړل اوپه هغوې يې حمله وکړه ، هغوې لمړۍ غشي وورول چې لمړۍ غشي د مالديو دلښکر و په سالار کې ونښت اوهغه په زمکه راپريوت او له منځه ولاړ.دهغې اغيز داسې

(c) ketabton.com: The Digital Library

شو چې دمالدیو دغه لښکر بیرته شاته وتښتید. هغوې ته داویره پیدا شوه چې دهمایون سره ډیر ستر لښکر دې اودهغه عسکرو پر هغوې باندې غشی ورولې دي اونور عسکر یې شاوخوا دلښکر په ساتنه بوخت دي په دې خاطر یې په دې صحرا کې بیرته په تیښته پیل وکړ.

ددې وروسته دا سرداران دخپلو لښکرو سره یوځاې دهمایون سره یوځاې شول اوهغه ته یې دا ټوله قصه وکړه. همایون دخداې شکر ادا کړ چې دمالدیو عسکر د ماتې خوړلو وروسته په تیښته تښتیدلي دي. ددې وروسته همایون دعمرکوټ په لور خپل سفر ته دوام ورکړ. ان تر دې چې دیوه کوهي تر څنګ یې خیمې ووهلې، په دې کوهي کې اوبه ډیرې کمې وې بیا هم همایون اودهغه ملګرو دلږو لږو اوبو په څکلو ګذاره وکړه اوشپه یې هملته تیره کړه.

بله ورځ یې بیا کوچ وکړ،تر درې منزلو پورې ورته اوبه پیدا نه شوې، دتندې له مخې دخلکو حالات نور خراب شوي و. خو په څلورمه ورځ قافله بیا یوه کوهي ته ورسیده، داکوهي ډیر ژور وه خو بیا هم دهمایون ملګري په حرکت راغلل اود کوهي څخه یې اوبه راویستلې خپل لښکریې پرې موړ کړ، په دې توګه همایون د ډیرو ستونزو سره مخ و .او په همدې ستونزو کې عمرکوټ ته ورسید. دعمر کوټ راجه دهمایون ډیر ښه استقبال وکړ ،همایون دلته دخپلو پاته شوو ملګرو سره دڅو ورځو له پاره میشت شو ، په همدې وخت کې دهمایون د نوې ناوې حمیده بیګم د ګیډې څخه داکبر په نامه یو کوچنې راپیدا شو ، داکبر په پیدا کیدو باندې همایون ډیر زیات خوشحاله شو ،ددې وروسته یې دعمر کوټ څخه کوچ وکړ اودهندوستان څخه را ووت او دسیستان سیمې ته ورداخل شو ، په سیستان کې په دې ورځوکې دایران دپادشاه طهماسپ له اړخه یو وګړې حکمران و ، هغه په ډیره ښه توګه دهمایون استقبال وکړ، بیا همایون دسیستان څخه هرات ته ورغې اوبیا یې د ایران د شهنشاه طهماسپ په لور کوچ وکړ اوهملته یې پناه واخسته.

۲۵

مابنام نژدې و چې خواص خان په خپل آس سپور حویلۍ ته را ننوت. هغه خپل آس تبیلې ته یوړ ، یو ساتونکې را منډه کړه او دهغه اس یې ونیوه ،خواص خان هم دآس واګې هغه ته ورکړې. په همدې وخت کې اوما په منډه منډه راغله ،خواص خان ورته وکتل چې دهغې په مخ باندې خوشحالۍ خوشحالۍ منډې وهي ، کله چې هغه دخواص خان خواته را ورسیده نو د ګیلو او شکوو نه ډک اواز سره یې وویل چې:

خواص خانه وروره ته چیرې تللې وې ، زه خو دسهاره راهیسې ستا انتظار کوم. ته په هماغه تیاره کې له دې ځایه وتلې وې نه دې ډوډۍ خوړلې وه او نه بیرته حویلۍ ته را ستون شوې ، نه دې خپل درک ښوولې و . زه خو تاته ډیر زیات دخوشحالۍ خبر درکوم. لمړۍ مې غوښتل هلته عسکرې مرکز ته درشم ځکه ما فکر کاوه چې ته به هملته دشیرشاه سورې تر څنګ اوسې ، بیا مې فکر وکړ چې کله کورته راشې نو دخوښې دا خبره به درته وکړم. خواص خان اوما ته په ډیر غور سره کتل اوبیا یې ورته وویل چې څه ډول خوشخبري ؟ اوما ورته په خندا کې وویل چې: خواص خانه وروره ، الله درته زوې درکړې دې ،ګنکا د زوې مور ګرزیدلې ده. اوهغه په ډیره بې صبرۍ ستا د راتلو انتظار کوي. هغې څو ځله ستا په اړه پوښتلی دی او ډیره په اندیښنه کې ده. د اوما ددې زیرې په اساس خواص خان هم ډیر زیات خوشحاله شوې و اوپه یوه منډه یې خپل ځان دخوب ځاې ته ورساوه ، اوما یې هم تر شا په منډه منډه روانه وه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چې خواص خان دخوب خونې ته ورننوت نو ویی کتل چې ګنګا په خپله بستره باندې پرته ده او تر څنګ یی یو ډیر ښکلې اوښایسته کوچنې ماشوم پروت دې ، دګنګا د کټ تر څنګ کملاوتي او نیرما هم ناستې دي ، څنګه چې خواص خان دې خونې ته راننوت اودګنګا سترګې پرې و لګیدې نو دګنګا په مخ باندې خوشحالیو نڅا پیل کړه خپلې ښایسته شونډې یی په خندا پرانستې ،خواص خان په ډیره بیړه سره ور مخته شو ، ګنکا ته په ورنژدې کیدو سره یی لمړی ګنکا په تندی ښکل کړه اوبیا یی خپله خوله دهغې غوږ ته ور نژدې کړه اوپه ډیره راز دانه توګه یی ورته وویل چې : « ګنګا ، زه تاته ستا د زوې دپیدا کیدو په خاطر مبارکي وایم » ، کې خونه ،ولې ولاړ یی ، دګنګا دخبرې په اساس خواص خان دهغې تر څنګ کیناست اوبیا یی په کرار کرار دخپل نوی زوې تندې او مخ ښکلاوه.

ته چیرې تللې وې مونږ پوره انتظار وکړ،کوچنې خو ستا د تللو څخه لږ څه وروسته راپیدا شوې و ، ماخو فکر کاوه چې ته به دلښکر ګاه څخه ژر بیرته راستنیږې ، خو تا ماښام کړ ، خپل درک خرک دې هم نه ورا ښوولې ، خواص خان ورته په ځواب کې په خندا شو.

ګوره کملاوتی ! ته سهي خبره کوې ، زه خوشیرشاه سوری هلته خپل ځان ته ورغوښتې وم، هلته ټول سالاران راټول شوي و او په راجپوتانه باندې دیرغل له پاره تیارې نیول کیده ،ځکه چې په راجپوتانه کې د مارواړ راجه مالدیو غواړې پر مونږ حمله وکړی هغه همدا اوس خپل زیات لښکر راټولوي ، نو په دې خاطر شیرشاه سوری غواړې چې دهغه دحملې نه مخکې مونږپرې یرغل وکړو ،اوس خو دا پریکړه وشوه چې په یوه اونۍ کې به لښکر ددې ځایه دراجپوتانه په لور کوچ کوی. شیرشاه سوری خو لا دمخه هغه لوري ته کوچ کول غوښتل خو ما دګنګا په خاطر لږ څه مهلت ترې وغوښت. او ورته مې وویل چې اوس خو زما د کوچنې دپیدا کیدو هیله ده ، نو په دې خاطر زه غواړم چې دخپل کوچنی دپیدا کیدو وروسته له دې ځایه کوچ وکړم. زه د الله تعالې ډیر زیات شکر اداکوم چې له دې ځایه زما دکوچ نه څو ورځې مخته یی ماته ښکلې زوې را په برخه کړ. تر دې ځایه دخبرو وروسته خواص خان خاموشه شو ،بیا یی دګنګا په لور وکتل اور څخه یی وپوښتل چې :

ګنګا !ته به تر څه وخته پورې زما سره د سفر کولو له پاره تیاره شې.ګنګا لږ څه فکر وکړ اوبیا یی په ډیره مینه ورته وویل چې :

ماخو اوس همدلته پریږده . له تا سره به کملاوتي ځانته وي ،زه به دا کوچنې په کومو کومو ځایو کې په خیمو کې له ځانه سره ګرځوم. کله چې کوچنې دڅو میاشتو شي نوبیا به له تاسره ګرزیدو ته جوړه شم . دګنګا دخبرو په اوریدو سره خواص خان هغې ته په عجیبه توګه وکتل ، دګنګا په مخ هم ډیر عجیبه ډول اغیز موجود و ،ددې وروسته خواص خان کملاوتي ته وکتل او ورڅخه یی وپوښتل چې :

ګوره کملاوتي ! ته په دې اړه څه فکر کوې ،کملا په یوه درنګ سره ورته وویل چې : ګنګا سهي خبره کوي ، دکوچنې د پیدا کیدو نه سمدستی وروسته هغه په لښکر کې له ځانه سره اخستل اوپه خیمې کې سخت ژوند کول مناسب نه دي ، هغوې ته دارام او سکون اړتیا ده ،اودا ارام ورته همدلته په اګره کې په خپل کور کې تر لاسه کیدې شي ، ترڅو چې ماشوم د څو میاشتو نه شی نو هغه ته په خیمه کې او سیدل نه دې په کار . زه دګنګا ددې خیالاتو سره پوره پوره موافقه یم. اوتا اوګنګا دواړو ته دا ډاډ ورکوم چې ستا په خدمت کې به یوه ګړۍ هم غفلت نه کوم.

د کملا ددې ځواب په اوریدو سره ګنګا خوشحاله شوه،خواص خان هم دخندا نه ډوب و ،بیا یی وویل چې ګوره کملاوتي ! زه خو دپخوا څخه په دې پوهیږم چې ته به زما په خدمت کې هیڅ ډول غفلت نه کوې ،اوس چې داپریکړه وشوه چې ګنګا به د کوچنې سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

يوځاې همدلته اوسيړي نوته تر يوې اونۍ پورې زما سره دتللو له پاره ځان تيار کړه. اوس ولاړه شه او ډوډۍ راوړه. مونږ ټول به دلته يوځاې ډوډۍ خورو .ددې خبرې سره سم کملاوتي ، اوما اونيرمل درې واړه پورته شوې ، دخوراک سامان يې همملته راوست اوټولو يوځاې هملته ډوډۍ و خوړه ، يوه اونۍ وروسته شيرشاه سوری اوخواص خان دخپلو لښکروسره يوځاې داګرې څخه د راجپوتانه په لور روان شول.

۶۲

راجپوتانه او ريګستاني صحرا ،دکوم په لورې چې شيرشاه سوری اوخواص خان کوچ کړې و ،د خپل شکل او هيبت له اړخه يې ځانګړې ځاې درلود. دا صحرا د اراولي د لړۍ د غربي لمنو او د ګجرات اوسيند په منځ کې خپره ده. دپخوا زمانې څخه په دې صحرا باندې به د شمالي هند څخه وخت وخت په سيورې را غوځيدل ، يا خو به ددې ځايه کوچي قبايل دهندوستان داخل او يا ددې ځايه خارج ته تلل اوپه دې توګه به يې د هندوستان سياست درهم وبرهم کاوه. او يا به يې ددې ځاې دغه ريګستان په اسانۍ سره تر پښو لاندې کاوه او بيګانه ځواکونو به به هندوستان باندې يرغلونه راوستل.

ددې ريګستان څخه تيريدل دومره اسانه وو لکه څنګه چې څوک د يوې وچې درې څخه تيريږي ، دهندوستان سلطنت به تل دا اړتيا درلوده چې اقتصادي ستونزې و مني او ډير زيات عسکر ددې سيمې د خوندي ساتلو په غرض هلته ور واستوي اوپه دې سيمې باندې خپله واکمني ټينګه کړي.

يو شمير وحشي قبايل به هم دهمدې ريګستانې سيمې څخه دهندوستان ډيرو زرخيزه سيمو ته را ننوتل او په مختلفو وختونو کې به حمله راوړنکي هم دهمدې لارې په هندوستان باندې را نازيليدل.

د راجپوتانه په ريګستان کې نه يوائې د شګو زرې خپرې وې بلکه هلته به غارت کونکې کوچی ډوله کورنيئ هم د بلوچستان د ريګستان څخه ، اويا د سليمان دغرونو د واديو څخه راتللې. همدا علت دې چې دهمدې ريګستان په لمنو کې دهندی اقوامو نسلي تنوع په متواتره توګه تغير موندونکې وه. دلته به په ځانګړې توګه د مختلفو قومونو يو ځايي ميلې جوړيدې تر څو دهغوې تر منځ اقتصادي او ټولنيزه هماهنګې را پيدا شي.

په منځنيو پيړيو کې دا سيمه لړه په زړه پورې خو د ډيرو ستونزو ډکه وه. ددې ريګستان د دايرې هره زره او هر انسان يو دبل سره په جنګونو کې اخته و. که څه هم ددې ځاې اوسيدونکې دمهذبو نسلونو څخه وو خو خپلو بدو قسمتونو هغوې کوچيان کړې و او يو دبله سره يې د نه مشابهت لورې ته رابښکل.

په راجپوتانه کې نه خو پور ه باران کيږی او نه يې پيداوار دومره په زړه پورې دي. ددې برعکس پرې ډير وخت وچ کالي او نور توپانونه راځی ، خو ددې ټولو سره د اراولی د غرنيو لړيو په نسبت دا ريګستان د راجپوتانو د ازادۍ مسکن و. په پخوانيو پيړيو کې ددې ريګستان په داخل کې مارواړ، بيکانز ،جيسلمير ، بهاولپور او تهرپارکر شامل و. دا سيمې د لار لوټونکو له پاره د جنت په څير وې ، هغوې به کاروانونه لوټل اوخپل ژوند به يې پرې تيراوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو بیا هم دهندوستا ن په تاریخ کې د ې ریګستان ته ډیر زیات اهمیت ور په برخه شوې د ې. د ا دد ې هیواد د ډیرو ښو جانبا زانو زانګو وه. ددې ځایه را پورته شوې تهذیب په راجپوتانو کې تر هغه وخته پورې رایج و تر څو پورې چې راجپوتان همغه راجپوتان وو.

دلسمې پیړۍ په شاو خوا کې منتخب کوچیانو او جنګیدونکې قبایلو راجپوتانه ته د رانوتلو هڅې وکړې په هغوې کې پرتي هار هم و ، چوهان ، پرمار او د جنګجو بهایی قبایل و . ددې نه علاوه د راجپوت او سیند په وادیو کې او سیدونکې کوکهر قبایل هم د راجپوتانه په لور راغلی وو.

ددې ټولو قبایلو څخه علاوه یوه ډیره ځواکمنه قبیله هم دراجپوتانه په لور راغلې وه ، چې راټهور نومیده . دغه قبیله د ګنګا ددریاب څخه غرب لورې ته د قنوج په سیمه کې او سیدل ،بیا د ې خلکو د یوه ډیر خوندې ځا ې په تکل کې او سني مارواړ سیمې ته راغلل او په غالب ګمان سره چې دا دراجپوتانه د تاریخ اخري انقلاب و .

د راټهورانو دا لیږد د دیارلسمې پیړۍ په دریمه لسیزه کې یعنې د التمش د حکومت په وخت کې صورت نیولې و . دګنګا په میدانو کې اباد د راجپوتانو دا قوم خپله ازادی له لاسه ورکړې وه. ځکه راټهورانو د التمش سره ټکر کړې و خو التمش ورته په هر وخت کې ډیره بده ماتې ورکوله ، التمش ټول سیند او د راجپوتانو خاص خاص ریاستونه یو په بل پسې نیولې و او دخپل سلطنت برخې ګرزولې و. بیا دغو ماتې خوړلو راجپوتانو دخپلو کورونو څخه هجرت ته ملا وتړله او د خوندې ځایو په لور یې لیږد وکړ نو په دې خاطر دوې د ګنګا ددریاب څخه راپورته شول او په راجپوتانه کې اباد شول .

په هندوستان کې دلودهي سلطنت د پیلامې سره سم راټهورانو هم په راجپوتانه کې دخپلو ځانو له پاره دیوه مستحکم سلطنت بنسټ کیښود . د راټهورانو یو ځواکمن سردار جودها په راجپوتانه کې یوښار د جودهپور په نامه اباد کړ او بیا همدا ځاې دراټهورانو له پاره دهغوې دلمړي سلطنت مقام وګرزید.

سردار جودها چې د راټهورانو یو ډیر غښتلې سردار و د جود پور د سلطنت بنسټ کیښود چې لمړۍ راجه یې پخپله همدا راوجود و.دراو جودها یو ورور چې راوبیکا نومیده هم دخپل ځان له پاره په راجپوتانه کې یو جدا سلطنت جوړول غوښتل ،په دې خاطر هغه دخپلې برخې دلښکر سره یو ځاې ووت اوپه پراخو سیمو باندې یې ولکه وکړه او یو نوې ښار یې جوړ کړ چې دهغې نوم یې دخپل نوم سره وتاړه اود بیکانیر په نامه یې و نوماوه. په دې ترتیب سره په راجپوتانه کې راټهورانو دوه سلطنتونه جوړ کړل یو په جود پور کې او بل په بیکانیز کې.

د راوجودها د مړینې وروسته یو وګړې د راوګاګا په نامه د جودپور د سلطنت راجه و ګرزید ، دشیرشاه سوري په وخت کې د مارواړ ریاست چې کوم راجه و هغه مالدیو نومیده دا مالدیو دهمد غې راوګاګا زوې و. دراوګاګا زوې او دهغه ولیعهد مالدیو د چوهان د نسل څخه و چې د سروهي راجکماري پدما کماري له ګیډې څخه راپیدا شوې و. دهغه په مزاج کې همغه ډول تیزی اوپریکون و لکه څنګه چې دسروهي تورې پرې مشهورې دې. دایران او عربو په بازارونو کې هغې ته هندی تورې وایی. خو په لسمه پیړۍ کې د سوریې تورو دهندې دغو تورو شهرت له منځه یوړ.

ویل کیږې چې د کوچنې والي په وخت کې د مارواړ راجه مالدیو دخپل پلار راجه جودها سره په جنګونو او سیاست کې ملګرې شوې و .خو دهغه پلار به دهغه د حوصلې او ضد ی توب په اړه ډیر اندیښمن و .

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه وخت چې د کنوا یا په جنګ کې رانا سنګا د بابر په لاسو د سختې ماتې سره مخ شو نو د راو جودها زوې مالدیو د رانا سنګا د خالي ځای د ډکولو له پاره نا قراره و ، هغه پوهیده چې د هغه کمزورې پلار د رانا سنګا د ځای د ډکولو توان او وړتیا نه لری په دې خاطر یې غوښتل دا کار په خپله ترسره کړي.

ویل کیږي چې یو وخت راوګاګا په خپل محل کې په یوې کړکې کې ناست و او د شاوخوا د سیمو دکتلو څخه یې خوند اخیست نو یو ناڅاپه مالدیو خپل پلار د کړکۍ څخه لاندې را وغورځاوه . ددې کار سره راوګاګا هملته و مړ . په دې توګه د خپل پلار د وژلو وروسته راجه مالدیو په **۱۵۱۳** کال د سلطنت واګې په لاس کې واخستې او په تخت کیناست.

د مالدیو د په تخت کیناستو څخه شپږ میاشتې مخته بابر هم مړ شوې وا وهمایون د هندوستان شهنشاه ګرزیدلې و . په دې وخت کې مالدیو ته دخپل پلار له اړخه یو اځې دوه سیمې جودپور او سوجات په میراث پاته شوې وې ، ددې تر څنګ د راتهور د قبیلې ځو اکمن سردار ددې د پلار باج ورکونکې او جاګیردار و . خودوې په خپلو خپلو جاګیرونو کې خپل واکې وو . مالدیو لمړۍ دهمدې جاګیردارانو پر خلاف حرکت وکړ اودهغوې په سیمو یې ولکه وکړه اودخپل سلطنت پولې یې وغځولې . ددې جاګیردارانو په زمکو د ولکې کولو وروسته مالدیو دخپل سلطنت مرکز نور هم مستحکم کړ . خو د مالدیو په کړچار کې ډیرې کمزورتیاوې هم وې خو هغه د سیاسي مصلحتونو ، ذهانت او حکمت له مخې دخپلو همعصرو راجپوتانو څخه کم نه و . دا د مالدیو خوش قسمتې وه چې هغه وخت یې چې دخپل سلطنت د پولو په غځولو پیل وکړ نو هغه وخت همایون د ګجرات د حاکم بهادرشاه سره په مختلفو مسایلو کې را ښتې و ، په دې خاطر هغه ته دا فرصت په لاس نه ورته چې د راجپوتانه د راجه مالدیو په لور فکر وکړي ، دا د مالدیو له پاره ډیره طلایې موقع وه . په دې اساس مالدیو هلته په راجپوتانه کې د رانا سانګا د کړچار دکولو له پاره ځان تیار کړ.

د واکمنو جاګیردارانو په زمکو د ولکې کولو وروسته هغه یو ستر پلان تیار کړ چې دهغې له مخې یې غوښتل چې په خپلو ګاونډۍ څلورو ریاستونو باندې ولکه وکړي ، په دې ډله کې جیسلمیر ، میواړ ، بیکانیز ، او کچهوا شامل وو.

خپل سلطنت ته دپراخوالې دورکولو په خاطر مالدیو تر هر څه لمړۍ دجیسلمیر په لور مخه کړه ، په دغه ریاست باندې په هغو وختو کې د بهایی قوم حکمران و او حاکم یې د بهایی قوم راجه لون کرن و . چې د مالدیو همعصره و .

د بهایی قوم دا حکومت په لمړیو کې په ریګستان کې دبهاولپور څخه تر عمرکوټه پورې اود پهلورې څخه تر بهکر پورې خپور و . اودوې په دې خبره باندې ویاړل چې هغوې د راجپوتانه دشرقي دروازو ځارونکې دې خو د وسایلو دکمښت اودخپلمنځې حسد اوکینې په اساس دهغوې په شمالې اوشرقي پولو باندې جودپور اوبیکانیز غلبه پیدا کړې وه اودهغوې نظام یې تر خپل اغیز لاندې راوستې و.

په جیسلمیر باندې د ولکې کولو له پاره راجه مالدیو په ډیره ګړندۍ توګه دخپل لښکر سره راووت او ددې ریاست په ځینو سیمو یې ولکه وکړه . کله چې راجه لون کرن وکتل چې د راجه مالدیو مقابله نه شي کولې نه دخپل ځان اودخپل رعیت د خوندی ساتلو په خاطر یې شهزادګۍ امادې د مالدیو سره واده کړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خو مالديو داسې يو بد کړچاره اوعياش شخص و چې همغه د واده په شپه دشرابو په نشې کې مست ، دخپلې واده په بستره ديوې خادمې سره مباشرت وکړاو هغه يې ناپاکه کړه . پايلې يې داشوې چې دهغې نوې ناوې امادی په دې خبره دهغه سره اړيکې پرې کړل چې« هغه د همغې خادمې وړدې دکومې سره چې هغه په دې شپه په بستر کې ملاست و».

که څه هم د واده وروسته شهزاداګې امادې دمالديو سره ولاړه خو د تل له پاره به دهغه څخه لرې اوسيده. حال دا چې هغې خپل ټول ژوند دخپل ميړه سره تير کړ ، په هرصورت مالديو په جيسلمير باندې ولکه وکړه اودغه سيمه يې په خپل سلطنت کې شامله کړه .

ددې وروسته مالديو دميواړ په لور مخه کړه ، په دې رياست يې حمله وکړه، تر هر څه لمړی يې ددې رياست دبهدارجن په سيمه ولکه وکړه اودهغې وروسته يې خپل دوه کسه تکړه سالارانو کوپا اوکهيم کرن ته ستړې ستړې لښکرې ورکړې اوهغوې يې د ميواړ په سلطنت کې خپاره کړل ،ترڅو هغوې په هرځاې کې حملې وکړی او دميواړ سلطنت کمزورې کړي ترڅو ددې رياست په ولکه کولو کې ورته اسانتياوې را پيداشي . ددې تر څنګ هغه د ميواړ يو سردار راوجيت سينګ هم را مات کړ اودخپل ځان سره يې يو ځاې کړ ، دميواړ دهغې سيمې له پاره يې چې تر اوسه پورې هغه په خپله ولکه کې راوستې وه همغه راې جيت سنګ حاکم و ټاکه. هغه د راې جيت سنګ د لور « سروپ ديوي» سره واده هم وکړ.

خو لکه څرنګه چې مخکې مو وويل مالديو ډير بدکرداره او عياش انسان و . هغه په ۱۵۴۰ کې خپل خسرګنی ته ورغې اوهلته په خپلې کوچنۍ خينې (دښځې په خور) باندې مين شو ، اوخپل خسر راوجيت سنګ ته يې ګواښ و کړ چې يا لور ورته په خپله خوښه ورکړي اويا دا چې دکوره به يې په زور وکاږي.

راوې جيت سنګ د واده له پاره يو مياشت وخوت وغوښت ، په همدې وخت کې هغه خپله کورنۍ او ټول سازو سامان کمبهلير ته د راجه اودهی سنګ ځاې ته ورسول اودهغه سره يې دخپلې دغې لور واده وکړ.

هغه وخت چې راو جيت سنګ په دې توګه دمالديو د منګولو څخه ووت نو په دې وخت کې عياش مالديو د سرو سکروټو په څير و ګرزيد ،هغه د ځلورو خواو څخه په ميواړ باندې حمله وکړه او رياست يې تر پښو لاندې کړ ان تردې چې هغه د کمبهلير په راجه باندې هم يرغل وروست اود هغه څخه يې دهغه مظبوطه کلا رنتمبهور و نيوله. په دې توګه مالديو په ميواړ باندې خپله ولکه تکميله کړه

دميواړ نه وروسته مالديو د کچهوارد قبايلې رياست په لور مخه کړه، کچهوا ددوو قبيلو څخه جوړه شوې وه چې ديوه نوم يې ناروکا او دبل نوم يې خانګروټ و . ددې دواړو قبيلو شميره د راټهورانو څخه ډيره وه .د کچهورا خلک ددې نه مخته په اګرې اوددهلی په لويه برخه لکه سانبر اوشيخاوتي باندې مسلط وو. خو د کهچوا په راجپوتانو کې دوفاداری دومره حذبه نه وه موجود لکه څومره چې دراټهورانو تر منځ وه . ځکه چې د ګډو موخو د تر لاسه کولو له پاره هغوې په اسانۍ سره نه يوځاې کيدل .ددې نه علاوه د کچواها د سلطنت پولې د مسلمانانو د سلطنت سره دومره نژدې وې چې ددوې په سر باندې يې د تل له پاره ديوې زوړندې توري حيثيت درلود. دهمدې څخه دوې دا سبق تر لاسه کړې و چې دبهادرۍ دمقابلې له پاره د عقل او پوهې څخه بايد کار واخستل شي .

په هغو ورځو کې چې شيرشاه سوری همايون ته ماته ورکړه اوبيا يې په پنجاب کې دحالاتو د منظمولو له پاره لاس وپښې وهلې نو راجه مالديو دشيرشاه سوری ددې مصروفيت او دهمايون ددې ماتې څخه ګټه پورته کړه او په کچواها باندې يې يرغل راوست اودا سيمه يې دخپل سلطنت برخه وګرځوله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دکچواها دریاست د الحاق وروسته مالدیو د سروهي په لور توجه وکړه. د مالدیو پلار راو ګاګا د سروهي د راجه دلور سره واده کړې و اوبیا دهمغې ښځې د ګیډې څخه مالدیو راپیدا شو ، په داسې حال کې چې د مالدیو پلار راو ګاګا خپله لور چمپابای د خپل خسر لمسي راو اودهي سنګ ته واده کړې وه.

د چمپابای د ګیډې څخه راو اوردهي سینګ راپیدا شو ، هغه د بیکانیز د کورنۍ د یوې نجلۍ سره واده وکړ خو دڅو ورځو د حکومت کولو نه وروسته هغه ومړ ، د هغه د مړینې په وخت کې د هغه رانۍ حامله وه.

د اودهي سینګ د مړینې وروسته سروهي سردارانو د راوجګ مل لمسي مانسینګ ددې سیمه راجه و ټاکه ، د اودهی سینګ مور چې یوه عقلمنده او عمرخوړلې ښځه وه په سروهی کې د مانسینګ راجه توب و نه مانه. او اعلان یې وکړ چې ددې ځای ، ځای ناستې او اصلي وارث دهغه درانې د ګیډې څخه را پیدا کیدونکې زوې دې.

دهغې ددې اعلان د څخه د سروهي نوې راجه مان سینګ ډیر په غضب شو او هغه په ډانګ پیپلي توګه د اودهي سینګ ښځه دخپل اته میاشتنې زوې سره یو ځای وو ژله. مان سنګ خو دوې وو ژل خو اوس دا اندیښنه را پیدا شوې وه چې ددې وژلو بدله به مالدیو اخلي. په دې خطر هغه هڅه کوله چې په یوه ډول د مالدیو سره سوله وکړي او دهمغې تر سیورې لاندې خپله حکمروایی مخته یو سي. د ډیرو زیاتو منډو ترړو وروسته د مانسینګ هڅې بریالۍ شوې او مان سینګ خپله لور اونکاکنور د راجه مالدیو زوې چندر سین ته واده کړه . په دې توګه سروهي هم په یوه ډول د مالدیو تر اغیز لاندې راغې.

د سروهي نه وروسته مالدیو د بیکانیز په لور وخوزید او هڅه یې وکړه چې دا سیمه هم په خپل سلطنت کې را ګډه کړي، د راو مالدیو په نیکونو کې د راجه جوده ورور راو بیکا د بیکانیز د سلطنت بنسټ ایښودې و . په هغه وخت کې د بیکانیز کورنۍ د جودپور دریاست له پاره ځواکمن مټ ثابتیده . دوې به په هر جنګ کې د جودپور بسپنه کوله . خو ددې ټولو ښګڼو سره سره بیا هم مالدیو په بیکانیز باندې یرغل وروست. او دا سیمه یې هم په خپل سلطنت کې را شامله کړه . په دې توګه د شیرشاه سوری او همایون د خپل منځې نښتو څخه مالدیو پوره پوره ګټه پورته کړه او نه یواځې دخپل سلطنت پولې یې و غځولې بلکه په خپل عسکرې ځواکې یې هم ډیرښت راوست. اوس نو هغه علې اعلان د شیرشاه سوری په مخ کې د دریدو او دهغه سره د ټکر له پاره تیار و.

په هغو ورځو کې چې شیرشاه سوری او خواص خان د مالدیو د راجه په خلاف دخپل لښکر سره یو ځای راوتلي وو ، نو په هغو ورځو کې د پنجاب حالت هم په بل مخ اوختې و ، شیرشاه سوری هیبت خان نیازی هلته په پنجاب کې والي ټاکلې و ، څه موده خو هلته امن او سکون و خو بیا شورشونه او بغاوتونه را پیدا شول ، ددې بغاوتونو سر پوړې فتح خان جټ و.

دغې فتح خان جټ د لکهي ځنګلونه اودهغې شاوخوا ټوله سیمه دتباهۍ سره مخ کړه ، هغه دلاهور څخه تر دهلي پورې په ټوله سیمه کې دومره تباهي خپره کړه چې دهغه دظلم شکایتونه په پرلپسې توګه شیرشاه سوری ته ورسیدل.

شیرشاه سوری سمدستې هیبت خان نیازی ته حکم وکړ چې فتح خان جټ و ځپوي ، په دې وخت کې فتح خان جټ په خپل مرکز کوټ کابله کې اوسیده . دا سیمه د سرحد په شمال کې نژدې اته میله لرې واټن کې د ساهیوال د ضلعې دیبالپور په پخوانیو سرکاري لکهي ځنګلونو کې پروته ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغه ځنګل دشمال له اړخه د قصور څخه څو میله لرې و ، او په جنوب کې د بیکانیز د سیمې سره یو ځای کیده . په دې خاطر د لاهور اودهلي تر منځه ټولې تلونکې لارې غالبا چې دهمدې لکهي ځنګل څخه تیریدې چې د فتح خان جټ په لاسو کې وې.

فتح خان جټ ته د سید و بلوچو ملاتړ ور په برخه و. دغه بلوچان د جهنګ د ضلعې چینوټ بهیرې څخه ان تر شورکوټه او د راوي د دریاب تر غاړو پورې خپاره وو. هغه وخت چې دملتان ډوډانی بلوچو پر هغوي یرغل ور وړ نو دا سیده بلوچان لکهي جنګل ته ولاړل اود فتح خان سره یو ځای شول او په قتل او لوټمار کې دهغه سره ورګډ شول. وروسته بیا د رند بلوچو سردار چکران هم دهغوي سره یو ځای شو ،په دې توګه دغه درې واړه ځواکونه یو ځای شول اوپه پنجاب کې یې شورش او تباهي خپره کړه.

د رند بلوچو مرکز په سات ګړه کې و ،دا د اوو کلاګانو یو مرکز و . اود لاهوره څخه **۷۵** میله واټن کې د جنوب غرب لورې ته پروت و . دا سیمه د اوسني چکران ددویمې پولې تر څنګ تر جنوب شرق پورې ان تر دیبالپور پورې خپره شوې ده. فتح خان ډوډاني چې د ملتان ناظم او د شیرشاه سوری باج ګذاره و اوپه خپله هم د بخشولنګاه په سیمه کې په لوټولو باندې مصروف و ، سره هم لاس یو کړ اوبه دې توګه یې په پنجاب کې د لوټمارۍ او شورش بازار نور هم ګرم کړ.

ددې بغاوتونو د ځپلو له پاره هیبت خان نیازي د لاهور څخه فوځ واخست اوپه ډیره بیړه د باغیانو د سیمو په لور ورغې ، هغه دومره په بیړه د باغیانو سیمو ته ور ورسید چې د دبلوچو سردار چکران یې هم په راتلو حیران پاته شوې و ، هغه وخت چې چکران ته دهیبت خان نیازی د را رسیدو خبرور ورسید نو هغه دځپلو نورو بلوچو ملګرو سره یو ځای و تښتید. د سیند ددریاب څخه تیر شو او د سبي په لور و تیښتید. هیبت خان نیازي دخبل لښکرسره مخته ولاړ او په پاکټین کې یې پړاو وکړ ، اوس نو دهیبت خان تر مخه له یوه اړخه د ملتان والي فتح خان ډوډاني بلوچ و ،اود بله اړخه فتح خان جټ و چې په غارت او لوټمارۍ کې مصروف و . هیبت خان به پاکټین کې ځکه پړاو وکړ چې د فتح خان ډوډاني بلوچ او فتح خان جټ تر منځ دځپل منځې یو والي څخه مخنیوی وکړي.

کله چې فتح خان جټ خبر شو چې هیبت خان نیازی دځپل لښکر سره یو ځای په پاکټین کې پړاو کړې دې نو وتښتید اوپه یوه کلا کې یې ځان کلابند کړ. هیبت خان نیازي ورمخته شو او کلا یې محاصره کړه ،په دې وخت کې سیده بلوچان هم د فتح خان جټ سره یو ځای و و ، هغوي هڅه وکړه چې دهیبت خان نیازی دلاسو څخه یوې لورې ته وتښتي ، خو دهیبت خان نیازي په ولکه کې ولویدل.

هیبت خان نیازی فتح خان جټ هملته له منځه یوړ اوپه همدې توګه د رند بلوچو سردار چکران ،سیدو خان بلوچ او فتح خان په یوې حملې کې هیبت خان نیازي له منځه یوړل اوپه بنجاب کې یې امن و امان راوست ، ددې وروسته هیبت خان نیازي دا احساس کړه چې فتح خان جټ ، سیدو خان لوچ او درندبلوچو سردار چکران د ملتان دحاکم فتح خان ډوډاني په ملاتړ دې کار ته ملا تړلې وه نوپه دې خاطر یې په ملتان حمله راوړه. فتح خان ډوډانی ته یې سخته ماتې ورکړه او ملتان یې په خپله ولکه کې راوست.

هیبت خان نیازي دډیرې میړانې او بهادرۍ څرګندونه وکړه اوپه ډیره بیړه یې په ټول پنجاب کې سوله او امن حاکم کړ ، بیا د پنجاب څخه ووت او په سیند یې حمله وکړه او شمالي سیند یې و نیوه اوهغه یې هم د پنجاب تر حاکمیت لاندې راوست.

۲۷

(c) ketabton.com: The Digital Library

دراجپوتانه راجه مالديو ته خبر ورسيد چې شيرشاه سوری دخپل سالار خواص خان سره يو ځاې ديوه غښتلي لښکرسره دهغه په لور د حملې کولو له پاره را روان دي. نو هغه په دې خبرډير زيات انديښمن شو خو هغه يوه ډول ډاډ هم درلود چې د هغه دخيال په مطابق به د راجستان په صحرا کې شيرشاه سوری دومره په ګړندۍ توګه دی لورې ته را ونه رسيږي، هغه به دخپل لښکرسره يو ځاې هلته ځاې په ځاې تم کيږی ترڅو ځانته خوراک او نورضروري سامانونه ترلاسه کړي ،په دې وخت کې به مالديو په هغوې باندې شپينۍ حملې پيل کړي او په دې توګه به هغوې بيرته تيښتې ته اړ کړي.

بيا هم د حفظ ماتقدم په خاطر را جه مالديو يو ډير مهم قدم پورته کړ. هغه تر ټولو لمړی ملوخان ته يو ګړندې قاصد و استاوه چې د ملوه حکمران و او په دې وختو کې يې په ګجرات کې پناه اخستې وه. هغه ملوخان ته دا پيغام وليږه چې شيرشاه سوری غواړي په هغې باندې حمله وکړي نو که چيرې هغه خپل لښکر بيرته منظم کړي اود ګجراته را ووځي اوپه مالوه باندې حمله وکړي نو په دې توګه به دوه کاره تر سره کړل شی لمړۍ دا چې مالديو به د شيرشاه سوری دحملې څخه خوندي پاته شي اوبل دا چې په مالوه به ملوخان بيرته ولکه وکړي.

مالديو همدا ډول يو پيغام د راجپوتانه حاکم ناصرخان ته هم ورولیږه. دا سړې دشيرشاه سوري سره سخت مخالف و اودهغه د ډير ښه لښکر خاوند هم و. هغه هلته د مالوه س ره نژدې په سيوني کې دخپل لښکر سره يو ځاې اوسيده. او دشيرشاه سوری پرخلاف يې په يوه مناسب وخت کې دحملې کولو نيت درلود. را جه مالديو ناصر خان هم د شيرشاه سوري پر خلاف د راپورته کولو هڅې وکړې

مالديو خپل دريم ګړندې قاصد د اريل دراجه بيربهان په لور ور وليږه. د اريل راجه بيربهان همغه کس و چې په چوسه کې شيرشاه سوری همايون ته ماتې ورکړه اوبيا دهغه وروسته بيربهان همايون ته په خپل ځاې کې څو اونۍ ميلمستيا ورکړې وه. اوبيا يې همايون په ډير درنښت سره دهغه ځايه رخصت کړې و. کله چې مالديو دغو دريو لوريو ته خپل استازي ور واستول نو ددې استاذو له اړخه ډيرې ښې پايلې تر لاسه شوې.

ناصرخان هملته په سيوني کې د شيرشاه سوري پرخلاف بغاوت وکړ او دمالوې په لور وخوزيد. دبله اړخه ملوخان هم د ګجرات څخه وخوزيد او دخپل ځان سره يې يو ستر لښکر هم واخست. هغه هم د مالوه په لور وړاندې ولاړ او ددريمې لورې داريل راجه بيربهان هم متحرک شو اودمالوه د راجه به وينا يې په خبل شاو خوا کې دشيرشاه سوری په سيمو کې لوټمار او بغاوتونه پيل کړل.

کوم وخت چې شيرشاه سوري د راجپوتانه دپولو سره نژدې د خپل لښکرسره يوځاې پړاو وکړ او لښکرو خپلې خيمې و درولې نو شيرشاه سوری يوه شپه او ورځ خپل لښکر ته د ارام کولو وخت ورکړ. په همدې وخت کې خواص خان په ډيره خوشحالۍ سره خپلې خيمې ته را ننوت.

کملاوتي چې کله خواص خان دومره خوشحاله وکوت نو په منډه مخته ورغله او ځان يې ډير زيات خوشحاله او خندانه کړ. اودخپل غږ به پوره خوږلني سره يې ترې وپوښتل چې: څه خبره ده ؟ته خو نن د نورو وختو پرعکس ډير زيات خوشحاله ښکارې. دهغې په دې خبره خواص خان وخندل او ويې ويل چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره کملاوتي ! ما ددې نه مخته هم ستا او نه د ګنګا تر مخه په خپل طبعت کې سختې را پیدا کړې ده ، زه خو ټول وخت همدا سې خوشحاله خوشحاله اوسم. خو نن را ته ډیره خوشحالي تر لاسه شوې ده چې زه یې د ټول ژوند په خوړو ویاړلې یم. کملاوتي په ډیر غور سره د خواص خان په لور کتل او بیا یې ترې و پوښتل چې:

تا ته څه ډول خوشحالي تر لاسه شوې ده ایا زه هم په دې خوشحالۍ کې شریکیدې شم؟ خواص خان تر یوه وخته پورې خندونې و او بیا یې کملاوتی ته وکتل او ورته یې وویل چې:

ګوره کملاوتي ! ته پوهیږې چې لږ وخته مخته قاصد راغلې و او ماته یې خبر راکړ چې ګنګا او کوچنې دواړه روغ او سلامت دي ، او س ته وو ایه چې ماته په ژوند کې ددې نه بله ستره خوشحالي تر لاسه کیدې شي ، دخواص خان په دې خبره باندې د کملاوتي په ومخ باندې هم ظاهري خوښي را څرګنده شوه ، بیا یې وویل چې ستا وینا سهي ده ، زه په فکر به ددې څخه ستره خوشحالی چیرې وي چې ګنګا او دهغې زوې روغ او سلامت وي. زه تا ته ددې ښه خبر په اړه مبارکي وایم. دهغې په دې خبره خواص خان ور غږ کړ چې: ګوره کملاوتي ! دګنګا زوې خو همستا زوې دې. زه هم تاته دهغه د روغتیا له امله مبارکي وایم. کملا یو وارې خپل سر ته ټکان ورکړ او بیا یې په ډیره اسرار امیزه توګه د خواص خان په لور وکتل ، او ورته یې وویل چې ستا خبره سهی ده. ګنګا زما خور او دهغه زوې همزما زوې دې. او بیا خو زه او ګنګا دواړه ستا ښځې یو په دې خاطر دهر چا ماشوم چې پیدا کیږي نو هغه دهغې بلې هم ګڼل کیږي. او بیا خو زه هسې هم په خپل ټول ژوند کې د ګنګا ممنونه یم، که هغې نه غوښتلې نو زه به هیڅکله هم ستا ښځه نه وې جوړه شوې. تا خو دهمغې په غوښتنه او اجازه زما سره واده وکړ او نن ستا دښځې په څیر له تاسره یو ځای یم. او ستا په څنګ کې د عزت او وقار نه ډک ژوند تیروم. اوکه نه خدای خبر، چې اوس به مې چیرې او په کوم ځایو کې سر لګیده. اویا به مې وختې خپل ژوند پای ته رسولې و.

تر لږه ځنډه پورې په خیمه کې خاموشي خپره وه. دهغې نه وروسته خواص خان په خپل لباس کې لاس ور ننویست او د خپل جیب څخه یې ډیر قیمتي هارونه چې د جواهرو او موتیو څخه جوړ شوې و را وویست. ددې هارونو په کتلو سره د کملا سترګې پړقی راووتې ، هغې غوښتل خواص خان ته څه ووایی چې خواص خان پرې ور مخکې شو او ورته یې وویل:

ګوره کملاوتي ! اوس چې ګنګا د زوې مور ګرزیدلې ده نو زه به دا یو هار هغې ته د زوې د پیدا کیدو په خاطر د تحفې په ډول ورکوم ، بیا هغې یو هار جدا کړ او کملا په غاړه کې یې په خپلو لاسو ور واچاوه. او ورته یې وویل چې: کملا ! ددې یوه هار مالکه ته یې. پخوا مې اراده کړې وه چې ستا په غاړه کې به هم دا هار هغه وخت در اچوم چې ستا هم زوې پیدا شي ، نو اوس چې زه ګنګا ته هار ورکوم نه دا راته د انصافه لرې ښکاره شول چې تا ترې بې برخې کړم. نو ګوره کملا ! یو هار ستا او بل د ګنګا.

په ځواب کې ورته کملا ، هغه هار چې خواص خان یې په غاړه کې ور اچولې و ، اړو را اړو او کاته یې ، بیا یې خپلې سترګې خواص خان ته ور واړولې ،په دې وخت کې دهغې په سترګو کې خواص خا ن ته ډیره زیاته مینه او تر څنګ یې ممنویت او شکر ادا کول وو. بیا کملا په خیمې کې په خپل خوږ اواز سره وویل چې:

خواص خانه ! زما حبیبه ، زه ستا ډیره زیاته ممنونه او شکر ګذاره یم چې تا دا هار تا په خپلو لاسو زما په غاړه کې را واچاوه. زه ددې اړخه هم له تا څخه ډیره مننه کوم چې تا زما او دګنګا تر منځه د انصاف څخه کار واخست. زه به ستا په څیر خاوند باندې تل ویاړم او له تاسره به خپل ژوند نیکبخت ګنم. ددې خبرو وروسته کملا مخته راغله او په خپلو نرمو لاسو یې دخواص خان څنګل ونیوله ، او

(c) ketabton.com: The Digital Library

دخيمې منځته يې له ځانه سره يوړ او هلته يې له ځانه کيناوه . هغې غوښتل خواص خان ته څه ووايي چې خواص خان ددروازې په لور وکتل چې دشيرشاه سورى يو ساتونکې دهغه په لور را روان دې ،دهغه په کتلو سره خواص خان لږ څه څنګ ته شو اوکملاته يې وويل چې :

ګوره کملا ! د شيرشاه سورى يو ساتونکې دخيمې ددروازې په لور را روان دې ، داسې معلوميږي چې شيرشاه سورى ورغوښتې يم . کملا ورته په ګيلې سره وويل چې: همدا اوس خو خيمې ته راغلې او اوس يې سمدستې بيرته ورغوښتې يې . دهغې په دې خبره خواص خان په خندا شو اوويې ويل چې : که چيرې دا ساتونکې ريښتاى هم زما د ور غوښتلو له پاره راغلې وي نو بيا خو به کومه ډيره مهمه خبره وي. چې شيرشاه سورى ما ورغواړي ،ګوره کملا ، ته په دې خبرو باندې انديښنه مه کوه .

زه خو با انديښنه کوم. ځکه زه وينم چې ته ټوله ورځ د خيمې څخه بيرون يې . يواځې دشپې له اړخه زما څنګ ته راځې په دې خاطر زه ټوله ورځ ځانته ناسته يم اوستا لارې څارم. کملا ورته داخبرې په ډيره مينه وکړې ، خواص خان غوښتل څه ورته ووايي چې په همدې وخت کې هغه ساتونکې دروازې ته را ورسيد اوخواص خان ته يې وويل چې: امير خواص خانه ! اقا شيرشاه سورې دکوم مهم کار له پاره ورغوښتې يې. خواص خان په خندا شو او دکملا په لور په کتلو سره يې وويل چې: ګوره کملا ! زما خبره سهي ثابته شوه ، ته همدلته اوسه ، زه د شيرشاه سورى په لور ورځم او ډير ژر به بيرته راستون شم. هغه دکملا دځواب د ترلاسه کولو پرته دهغه ځايه ووت اودشيرشاه سورې په لور ور روان شو .

کله چې خواص خان دشيرشاه سورى خيمې ته ورغې نو ويې کتل چې شيرشاه سورى په خيمه کې ځانته او په فکرونو کې ډوب ناست دې ، دخواص خان په کتلو سره هغه ته په خپل څنګ کې د کيناستو اشاره وکړه . ،خواص خا ن د شيرشاه سورى تر څنګ کيناست، تر لږه وخته پورې په خيمه کې چپه چپتياوه .ددې وروسته شيرشاه سورې په خبرو پيل وکړ او خواص خان ته يې وويل چې :

ګوره خواص خانه ! قدرت ته به دا منظور نه وي چې مونږ همدا اوس د راجپوتانه په راجه مالديو باندې حمله وکړو ، لږ څه مخته مخبر راغې او ډير پريشانه کونکې خبر يې له ځانه سره راوړې دې . په دې وخت کې خواص خان دشيرشاه سورى لورې ته وکتل او ورته يې وويل چې: څه ډول خبر ؟ شيرشاه سورى ورته وويل چې :

ګوره خواص خانه ! د راجپوتانه راجه مالديو ته زمونږ دحملې په اړه خبر ورغلې دې. په دې خاطر هغه زمونږ د لښکر د ويشلو او بيا زمونږ د له منځه وړلو له پاره پروګرام جوړ کړې دې ، هغه يو ډيره خطرناکه لوبه لوبولې ده. ګوره خواص خانه زويه ! په دې وخت کې مونږ دمخلفو لوريو څخه تر ګواښ لاندې يو او هغه دا ډ ،ل چې ملوخان (قادرخان) چې ګجرات ته تښتيدلې و د يوه ستر لښکرسره يوځاى غواړي پر مالوه حمله وکړي ، يو بل وګړي ناصر خان نومي هم يو ستر لښکر تيار کړې او هڅه کوي چې په سيونې کې بغاوت ته لاره همواره کړي. ددوي تر څنګ د اريل راجه بيربهان ، چې يو وخت يې همايون ته زمونږ پر خلاف پناه ورکړې وه، هم دراجه مالديو په اشارې سره زمونږ په سيمو د حملو کولو هڅه کوي اوغواړي هلته تباهي او بربادي رامنځته کړي.

دشيرشاه سورى په دې خبرو باندې خواص خان تر يوه وخته پورې خپل سر ټيټ کړې و او په فکر کې ډوب و .بيا يې سر را پورته کړ او دشيرشاه سورى څخه يې وپوښتل چې :

(c) ketabton.com: The Digital Library

ددې حالاتو څخه د خلاصون له پاره ته څه ډول فکر لرې ؟ شیرشاه سوری په ډیر غور سره د خواص خان په لور وکتل او ورته یې وویل چې: لمړی ته وو ایه چې ستا رایه څه ده ؟ خواص خان یو ځل بیا فکر وکړاو بیا یې وویل چې:

شیرشاه ، زما مهربانه مشره !تر هغې چې ما پورې اړه لري نو زما مشوره خو داده چې مونږ باید اوس په راجپوتانه دحملې څخه ډډه وکړو. ځکه چې کیدې شي چې د راجپوتانه د راجه مالدیو سره زمونږ جنګ اوږود شي او ددې شګلوړه صحرا په جنګ کې مونږ ته هر ډول ستونزې راپیدا کیدې شی نو که چیرې زمونږ داخلي حالات سهي نه وي نو د راجپوتانه په جنګ کې مونږ ته د خوراکې او نورو توکو په رسد کې ستونزې راپیدا کیدې شي. نو په دې خاطر زما مشوره داده چې لمړی خو د باغیانو دځپولو له پاره کار وکړل شی او بیا په پوره ډاډ او اطمینان سره په راجپوتانه باندې یرغل وروړل شي اود راجه مالدیو کار هم ورختم کړل شی.

دخواص خان په دې ځواب شیرشاه سوری هم ډیر خوښمن شو او وویې ویل چې:

خواص خانه زویه ! ستا خبره سهي ده ، په خداې سوګند چې ستا وړاندیز بلکل زما د ارادې تمثیل کوي ، زه هم غواړم چې لمړی باید د باغیانو کار و ختم کړو اودهغې وروسته بیا دراجپوتانه د راجه مالدیو پر خلاف حرکت وکړو. خو ګوره زویه !د باغیانو د ځپلو له پاره زما په ذهن کې یو وړاندیز دې اوزه هیلمن یم چې ته به زما په دې مشوره کې له ماسره متفق و اوسې. خواص خان ورته سمد ستې وویل چې: وو ایه اقا . په دې وخت کې شیرشاه سوری غوښتل دخپل وړاندیز په اړه خبره وکړي چې خواص خان پرې را مخته شو او ورته یې وویل چې:

زما مهربانه ، زما اقا ! زما په ذهن کې یو بل وړاندیز هم راځي ،خو په هغه وړاندیز چې تا پرې فکر کړې پر هغې د عمل کولو تر مخه ماته دیوې خبرې د ویلو اجازه راکړئ ، زما په فکر هغه مخبر چې تاته یې ددې بغاوتونو په اړه خبر راوړې هغه هم ددښمن یو قوت له یاده ویستلې دې ،او هغه به په راتلونکي کې زمونږ له پاره ډیر خطرناک ثابتیږي ، دهغه په دې خبره شیرشاه سوری متوجه شو او ورته یې وویل چې: ته کومې لورې ته اشاره کوې ؟خواص خان ورته سمد ستی وویل چې:

درونده شیرشاه ! زما اشاره د چندریري او راې سین د راجه پوران مل په لور ده. که څه هم دراجپوتانه راجه مالدیو ناصرخان ، ملو خان او د اریل راجه بیربهان زمونږ پر خلاف راپورته کړې اودبغاوت او سرکشی له پاره یې تیار کړي دي نو ایا هغه به د چندریري او د راې سین د راجه پورن مل په لور پیغام نه وي لیږلې. خو زمونږ مخبرانو به تر اوسه پورې دهغوې له لورې کوم خبر نه وي تر لاسه کړې. زما محترمه شیرشاه !د کومې اخري پریکړې تر مخه د ناصرخان ، ملوخان او داریل دراجه بیربهان په څیر په چندریري او د راې سین دراجه پورن مل باندې هم ځارنه په کار ده.

شیرشاه سوري تر یوه وخته پورې خاموشه ناست و ، بیا یې څه فکر وکړ اوخواص خان ته یې په ستایونکې سترګو وکتل او ورته یې وویل چې:

خواص خانه زویه !ستا آند سهی دې. هغه اندیښنې چې تا ډاګیزه کړې هغه د یوه حقیقت په څیر زمونږ مخته راتلاې شي. چندریرې اودراې سین راجه پورن مل د ناصر خان ، ملوخان او راجه بیربهان څخه هم ډیر خطرناک ثابتیداې شي. نوپه دې خاطر تر هغوې چې مونږ دنورو باغي ځواکونو پر خلاف متحرک اوسو باید په چندریري او پورن مل باندې هم کلکه ځارنه وکړو. واوره خواص خانه:

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه پلان چې زه غواړم عملي يې کړم هغه دادې چې : هغه لښکر چې زمونږ ددواړو سره دې هغه په دوو برخو وویشئ، نیمایی به له تاسره وی او نیمایی به له ماسره. زه به دخپل لښکر سره په همدې ځای کې تم شم چې اوس مو په کې پړاو کړی دی. او ته به دخپل لښکر سره د اریل د راجه بیربهان په لور کوچ وکړې او هغه به و ځپوې.

ددې نه علاوه ته پوهیږې چې حاجي خان بیټنې او شجاعت خان دخپلو لښکرو سره همنته په مالوه کې پړاو کړی دی ، زه غواړم چې حاجي خان بیټنې د ملوخان لاره تم کړي او شجاعت خان د ناصرخان د بغاوت د ځپلو له پاره مخته ولاړ شي . په دې توګه به زه همدلته منتظر اوسم. که چیرې ددې بغاوتو د ځپلو په وخت کې د راجپوتانه راجه مالدیو د ناصرخان ، ملوخان او یا بل کوم راجه سره د کومک کولو له پاره هڅې وکړې نو زه به یې په لاره کې تم کړم. او دهغه سره به و جنګیږم او بیرته به یې په شاتلو ته مجبور کړم. ګوره خواص خانه ! که ددې بغاوتو په دوران کې چندریری او د راې سین راجه پورن مل هم ځان ورګډ کړ نو بیا به هم زه د مالوه په لور حرکت وکړم او په دې توګه به دټولو باغیانو د له منځه وړلو وروسته دخپل متحده لښکر سره یو ځای د راجپوتانه د راجه مالدیو پر خلاف یوه ستره حمله کوو.

کله چې شیرشاه سوري خاموشه شو نو خواص خان ورته په ځواب کې وویل چې: دروندہ شیرشاه ! هغه پلان چې تا جوړ کړې دې زه ور سره بلکل موافق یم. زه هیلمن یم چې مونږ به همدا نن خپل دغه پروګرام ته اخري شکل ورکړو . شیرشاه سوری دخواص خان ددې وړاندیز سره توافق وکړ . په همدې ورځ یې دمالوه په لور قاصد ولیږه .دهمدې قاصد په واسطه یې حاجي خان بیټنی ته د ملوخان په لاره کې د درېدو او شجاعت خان ته د ناصرخان د ځپلو حکم ورکړ . خواص خان دخپلې برخې دلښکر سره یو ځای د راجه بیربهان د ځپلو له پاره د اریل په لور کوچ وکړ .

دشیرشاه سوری دحکم سره سم حاجي خان بیټنې او شجاعت خان دواړو دخپلو ځایو څخه کوچ وکړ او مخته ولاړل . ناصرخان د سیهوني څخه روان شو او د خپل لښکر سره یو ځای یې د نیلګړ په سیمه کې پړاو وکړ ، شجاعت خان هم دخپل لښکر سره نیلګړ ته و ورسید او همنته یې خیمې ووهلې ، دشجاعت خان د وررسیدو سره سم ددواړو لښکرو تر منځه ټکر پیل شو ،څرنګه چې ناصرخان لا دپخوا څخه د نیلګړ په سیمه کې ځای په ځای شوې و نو په دې خاطر یې عسکرو پوره ارام کړې و . خو کله چې شجاعت خان هلته ور ورسید نو ناصرخان هغوې ارام ته پرې نښول او د توپانې ملخانو په څیر یې پرې حمله راوړه.

څرنګه چې د ناصرخان د فوځ په مقابله کې د شجاعت خان د لښکرو شمیره کمه وه،نو دشمیر ددې زیاتوالي په اساس ناصرخان هره شیبه او هره ګړۍ په شجاعت خان باندې فشار زیاتوو. ان تردې چې د ماښام تیارې راخپرې شوې ، هغه غوښتل چې په خپلې همغې لمړنۍ حمله کې شجاعت خان او دهغه ملګرې لښکر له منځه یوسي او په دې توګه خپله بریا حتمي کړي ،

شجاعت خان دخپلو کمو ملګرو سره د ناصرخان ددې توپانې یرغل په مقابل کې کلک و درید او په پوره میړانه یې خپله دفاع کوله خو کله یې چې وکتل چې ناصرخان خپل ټول ځواک مصرف کړ او و نه توانید چې مونږ شاته و تمبوی نو بیا یې دخپلې دفاع کار پریښود او په جارحیت یې لاس پورې کړ او په دې توګه دهرې لورې یې د ناصرخان ځواکونه سره را ونغاړل ، دناصرخان ځواکونه یې داسې بې وسې کړل چې هغوې دځان دخلاصون له پاره هرې لورې ته په سرګردانه توګه منډې وهلې . دبله اړخه دشجاعت خان حوصله او عزم ګړۍ په ګړۍ ځواکمن کیده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د شجاعت خان ددې حملو په واسطه د ناصرخان د فوځ حالت هره لمحه دخرابيد و سره مخکيده ، ناصرخان دخپل فوځ په دې حال باندې ډير انديښمن شو اوخپله ماتې يې په سترګو کتله. بيا دناصرخان د حکم په اساس دهغه په لښکر کې دريو کسه داسې ځان ځارونکي تيار شول چې په خپل لښکر کې د زړه ورتيا له پلوه بې نمونې وو. هغوې د جنګ په وخت کې د ناصر خان سره سوګند وکړ چې هغوې به شجاعت خان هرو مرو له منځه وړي.

ناصرخان دې ځوانانو ته څه نور ساتونکې هم ورکړل ،بيا دغه درې واړه ځوانان د جنګ جنګ په کولو سره د شجاعت خان د ساتونکې ډلې سره په ټکر کې شول او ځانونه يې شجاعت خان ته ورسول. هغوې درې واړو په يوه وار سره په شجاعت خان باندې حمله وکړه. دهغوې څخه يوه يې شجاعت خان په خپله توره په څټ کې وواهه ،بل عسکر هغه په خوله وواهه اودهغه غاښونه يې ورمات کړل. دريم عسکر هغه د ويښتانو څخه ونيوه ، درې واړو غوښتل شجاعت خان ژوندې دناصرخان مخې ته يوسي خوشجاعت خان هم په خپله ميړانه او بهادرۍ که بې مثاله شخصت و. سمدستې يې حرکت وکړ اوپه يوه ګذار سره يې ديوه لاس ور پرې کړ اوخپل ځان يې ترې خلاص کړ ،په همدې وخت کې دهغه شاوخوا جنګيدونکي عسکر هم دې لورې ته متوجه شوی و هغوې دغه نور دواړه حمله کونکي هم له منځه يوړل ، په دې توګه شجاعت خان دهغوې د لاسو څخه خلاصو ن وموند اودخپل فوځ هغه بيرغ چې دده د لاسو څخه پريوتې و بيرته راپورته کړ اوپه لاس کې يې ونيو. اودهغه لښکر يوځل بيا په همغه ولولې سره د ناصر خان په ځواکونو باندې خپلې حملې پيل کړې.

د جنګ د لړې شيبې ددوام وروسته ناصر خان د شجاعت خان په مخکې ډيره بده ماتې وخوړه او دميدانه وتښتيد. په حقيقت کې ناصر خان اوملوخان يو دبل سره اتحاد کړې و، او ددواړو تر منځه دا پريکړه شوې وه چې لمړې به ملوخان د حاجې خان بيټنې په مقابل کې جنګيږي اوهغه ته دماتې ورکولو وروسته به هغه د نريدا د جنوب څخه راځي اودناصرخان سره به يو ځاې کيږي بيا به دواړه يو ځاې د شجاعت خان په مقابل کې جنګيږ ي او هغه ته به ماتې ورکوي. بيا به په مالوه باندې ولکه کوي ، ددواړو تر منځه دا هم ويل شوي و چې که چيرې د ناصرخان په مقابل کې شجاعت خان په خپلې حملې کې بيړه وکړي نو ناصرخان دی يې تر هغه پورې په جنګ کې مصروف وساتي تر څو چې ملوخان (قادرشاه) ورسره بيرته نه وی راپوځاې شوې.خو معامله سرچپه شوه ، شجاعت خان دناصرخان مخې ته راغې ،خو ناصرخان بيړه وکړه او سمدستې يې پرې حمله وکړه او بيا يې ډيره بده ماتې وخوړه او د ميدانه وتښتيد.

دشجاعت خان دغې زړه ورتيا او بهادرۍ د ناصرخان اوملوخان دواړو له پاره ستونزې زياتې کړې وې،که څه هم په دې جنګ کې د شجاعت خان دخولې پورته جامله ماته شوې وه خوبيا يې هم دناصرخان په مقابل کې سوبه تر لاسه کړه ، او دهغه دغې سوبې په مالوه باندې ډير زيات اغيز وکړ.

ددې فتحې نه څو ورځې وروسته ، په داسې حال کې چې شجاعت خان لا دخپلو زخمونو له لاسه په کټ کې پروت و ، د حاجی خان بيټنې پيغام ورته تر لاسه شو چې ملوخان (قادرخان) د ګجراته را روان شوې او په دې يې حمله کړې ده. او کلابند کړې يې دې. په دې خاطر سمدستې د ملوخان پر خلاف د حاجې خان بيټنې مرستې ته راو رسيږه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د حاجي خان بيټني دپيغام د تر لاسه کولو سره سم شجاعت خان د کټ نه راپورته شو ، او په دا سې حال کې چې د خولې او ټټ زخمونه يې د وينو نه ډک و ، بيا يې هم د ميړانې اوبهادرۍ څخه کار واخست او په يوه کجاوه کې سپور شو او سمدستي دخپل لښکر سره يو ځای د حاجي خان بيېټني مرستې ته وررسيد.

د بله اړخه دمالوه پخوانې حکمران ملوخان (قادرشاه) د ګجرات څخه راوتلی و د بنسواړه په لور راروان شوی و. بنسواړه د ډانګرپور په جنوب کې پرته سيمه ده ، ددې ځايه د ماهي ندی په څنډو څنډو ان تر راجين پورې لاره تللې ده. دا لاره دعامې لارې څخه يوې خواته د ګجرات څخه د دوهدر ترڅنګ مالوه ته رسيږي. ډيره اوږده لاره ده. خو په دې لاره کې خطره ډيره کمه وه. ملوخان په مالوه باندې د حملې کولو له پاره تر هر څه دمخه د بنسواړه ښار دخپل لښکر له پاره مرکزی قرارګاه ټاکلې وه.

دلته هغه په خپل لښکر کې د نوو خلکو د راشاملولو کار پيل کړ اوپوره نوي ځوانان يې په خپل لښکر کې را يو ځای کړل. تر څنګ يې د مشرانو په نومونو باندې د پيغامونو او ليکونو په ليږلو سره هغوې هم دخپل ځان ملګري کړل او په دې توګه يې په خپل ځواک کې پوره ډيرښت راوست.

بنسواړه کې د اوسيدو په وخت کې د ملوخان څخه يوه غلطي وشوه ، که په همغه وخت کې ملوخان د بنسواړه څخه وتلی وې او بە اجين يې ولکه کړې وې اوبيا د جنوب له اړخه د نربدا پورې رسيدلی وې نو بيا به هغه د مالوه مرکزی ښار مانډوا او دهار په مکمله توګه د خپلې ولکې لاندې راوستې وې او حاجي خان بټني او شجاعت خان تر منځ به يې د اړيکو په پريکولو هم ولکه تر لاسه کړې واې. خو د اسې بريښې چې ملوخان د اسې کوم قدم نه اخسته. همدا علت و چې شجاعت خان په ډيره ګړندۍ توګه د مالوه جنوب شرقي لورې ته د حاجی خان بيټني کومک ته وررسيد.

په بنسواړه کې دخپلې طبعې په مطابق د لښکر د جوړولو وروسته ،ملوخان دهغه ځآيه کوچ وکړ او دبهوپال د سيمې څخه په تيريدو سره يې په خپل مخ کې هر راتلونکې ځواک له نابودۍ سره مخ کړ اوبيا د جيګړ په لور شمال ته وخوزيد.

دبله اړخه دشيرشاه سوری سالار حاجی خان بيټني هم دجيګړ په لور د نربدا د درياب په غاړه کې دخپل لښکر سره يو ځای پړاو کړی و. ملوخان هم په پوره بيړه په خپله مخکې هر څه تر پښو لاندې مروړل او د نربدا د درياب په غاړه د جيګړ په سيمه کې د حاجي خان بيټني د ځواکونو مخې ته وررسيد .

کله چې ملوخان وکتل چې حاجي خان بيټني دهغه په مقابله کې ځانته ولاړ دی ، او هلته دشيرشاه سوری اوخواص خان درک خرک نه شته ، تر څنګ يې د حاجي خان بيټني سره لښکر د ملوخان د لښکر څخه څو برابره کم هم دی ، نو د ملوخان حوصله نوره هم زياته شوه ، او د حاجي خان بيټني دلښکرو تر مخه د رسيدو سره سم يې پرته له ځنډه په حاجي خان بيټني باندې يرغل وروست.

حاجي خان بيټني هم د شيرشاه سوری د قومندې لاندې د جنګ له پاره پوره تجربه درلوده ، هغه د حرب اوضرب دټولو هنرونو څخه پوره پوره خبر و . په دې خاطر يې دملوخان په خير هم خپله حمله وکړه اوپه پوره ځواک سره يې د ملوخان په فوځونو باندې دهرې لورې ګذارونه پيل کړل. خو دملوخان حمله دومره خطرناکه او ځان وړونکې وه چې د حاجي خان بيټني هره هڅه او هره منډه يې دناکامۍ سره مخ کوله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

حاجي خان بټني دخپله اړخه ډيره هڅه کوله چې د ملوخان د لښکرو مخکينی ليکې ماتې کړي او پرې نږدې چې هغوې مخته راشی. خو دملوخان حملې هم په خپل وار ډيرې حيرانونکې وې ، هغه دخپل اخري اجل پورې په پوره او غوڅه توګه د حاجي خان بيټني په لښکرو ددرې اړخونو څخه را پريوتې و.

د نربدا د درياب او جاجبګړ تر منځه د حاجي خان بيټني او ملوخان تر منځه وينه تويونکې جنګ روان و ، د اسمان د پراخيو لاندې او زمکې په خاورو موجود هر مصلحت او آند د مرګ په پيغامونو کې ډوب شوي و. تر ډيره وخته پورې دحاجي خان بيټني او ملوخان د لښکرو تر منځه د وينو سيلابونه روان وو. خو کله چې حاجي خان بيټني ته ډاګيزه شوه چې که چيرې په همدې توګه جنګ ته دوام ورکړي نو نه يوازې د ماتې سره به مخ شي بلکه لښکرې به يې هم قتل عام کړل شي. په دې خاطريې په همدې وخت کې دډيرې پوهې څخه کار واخست اوخپله ماتې يې ومنله .دجنګ د ميدان څخه وتښتيد ، بيرته راستون شو او په يوه مستحکمه کلا کې يې ځان کلابند کړ ،ملوخان يې هم په تعقيب راغې او دګهرګاو کلا يې محاصره کړه. حاجي خان دهمدې ګهرګاو دکلا څخه دشجاعت خان پسې د بسپنې له پاره پيغام استولې و.

په همدې وخت کې د ګهرګاو کلا ته يو آس سپور په ډيره بيړه راورسيد او دکلا شمالي دروازې ته راغې او دروازه يې ور وټکوله. ددروازې دټکولو سره سم د ساتونکو څخه يوه دروازه لږ څه پرانسته اود يوه روښانه مشال په واسطه يې هغه سپور ته وکتل ، سمدستي يې دروازه پرانسته اوهغه سپور دخپل آس سره يو ځاې دننه ورننوت. ددروازې ترڅنګ چې کوم نږدې ځاې و ، دهمدې ځايه حاجي خان بيټني په خندا سره بيرون راغې اودې سپور ته يې وويل چې : زما دوسته. ما د ډيره وخته راهيسې په همدې ځاې ستا د راتلو انتظار کاوه. ما هيله درلوده چې نن شپه به ته ماته د يوه ښه پيغام سره راځې ، راتلونکې سپور د حاجي خان بيټني هغه قاصد و چې هغه د شجاعت خان په لور د مرستې له پاره ور استولې و. هغه قاصد ورته په خوشحالۍ سره وويل چې :

زما محترمه حاجي خانه ! ما ستا له پاره ډير خوشحاله کونکې خبر له ځانه سره راوړې دې. تر لږه وخته پورې به شجاعت خان دلته را ورسيږي اود ملوخان د عسکرو تر شا به پرې حمله کوي ، شجاعت خان ستا له پاره ماته دا پيغام راکړې دې چې سمدستي دخپل لښکر سره يو ځاې دشمالي دروازې څخه را ووزه او د مخې له لورې د ملوخان په عسکرو حمله وکړه. په ځواب کې ورته حاجي خان بيټني وويل چې :

ګرانه دوسته ! ته ماته ويلې شې چې شجاعت خان به اوس په څومره واټن کې را روان وي. قاصد ورته وويل چې : شجاعت خان دومره لرې نه دې هغه له ما سره يوځاې د شپې په تياره کې تر دې ځايه سفر کړې دې او د ملوخان دلښکرو تر شا يې سنګر نيولې دې. په دې اساس غوره ده چې وخت له لاسه ورنکړو ځکه لږه شيبه وروسته لمر را خيژي او روښنايي خپريږي بيا به زمونږ کار ستونزمن شی. تر اوسه په فضا کې تياره ده او دهمدې تيارو څخه بايد ګټه واخستل شی ، سمدستې دخپل لښکر سره يو ځاې د ملوخان په لښکر د مخې له لورې حمله وکړئ ، شجاعت خان وايي چې که چيرې همداسې مو وکړل نو د لمر د راختو د مخه به مونږ د ملوخان ځواکونه د نابودۍ سره مخ کړو ، حاجي خان د قاصد سره نورې خبرې و نه کړې او په يوه منډه د کلا دننه ولاړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لړه شیبه کې حاجي خان بیټني دخپل لښکر سره یو ځاې د ګهرګاو دکلا دشمالي دروازې څخه راووت. ،څرنګه چې ملوخان د دې کلا شمالي دروازه نه وه کلابند کړې نه پدې خاطر ترې حاجي خان بیټني دخپل لښکر سره یو ځاې په اسانۍ سره راووت. بیا یې دکلا د دیوالونو تر څنګ یو اوږود شانته سفر وکړ اوبیا یې دمخې له لورې دملوخان په لښکرو باندې یرغل وروست.

کله چې د حاجي خان لښکرو د ملوخان په فوځ باندې دمخې له لورې یرغل ورووستنو په همدې وخت کې د شجاعت لښکرې چې له پخوا څخه په سنګر کې ناستې وې ،د ملوخان په عسکرو باندې د شا له اړخه را پریوتل. که څه هم شجاعت خان زخمې و او په کجاوه کې یې سفرکاوه خو اوس د کجاوې څخه راکیوتې و اودخپل لښکر تر منځه یې هغوې ته د جنګ احکام صادرول.

د ګهرګاو د کلا نه بیرون د جنګ میدان داسې شکل خپل کړې و لکه د رڼا او تیارو ، بهار او خزان او روښنایي اوتیاره چې یو دبل سره په ټکر کې وي.

د حاجي خان بیټني او شجاعت خان دغه دوه اړخیزه حمله دملوخان له پاره غیر متوقع او دومره ځواکمنه وه چې ، د شرق له لورې دلمرد راختو سره سم د ملوخان لښکرې د جنګ په میدان کې خورې ورې شوې او دمړو لاشونه یې په هر ځآې کې پراته و . ملوخان دخپل لښکر دماتې وروسته په تیښته وتښتید خو حاجي خان بیټني اوشجاعت خان دهغه په تعقیب پسې ولاړل ، او تر لرې لرې یې هغه تعقیب کړ خو ملوخان دهغوې څخه خپل ځان خوندي کړ او په تیښته بریالي شو. ملوخان بیرته د وجیګړ د لارې د خاندیش سیمې ته روسید او مالوه ته یې د تل له پاره خداې پاماني وویله. دمالوه په تاریخ کې بیا دملوخان یادونه نه ده شوې.

۲۸

د بله اړخه خواص خان دخپل لښکر سره یو ځآې د اریل دراجه بیربهان په لور روان و ، ددې سفر په دوران کې یوه ورځ کملاوتي چې د خواص خان تر څنګ یې په آس باندې سفر کاوه ، دمخکې تلو په وخت کې ډیره حیرانه شانته شوه ، ځکه ویې کتل چې دلښکر په منځ کې منوهر داس او ملوکچند په ډیره بې صبرۍ سره اخوا دیخوا روان دي. دا همغه دواړه وو چې کملاوتي د ګنګا او نیرمل د وژلو له پاره ګمارلي و. دهغوې اخوا دیخوا ګرزیدلو کملاوتي ته یو پیغام ورکاوه ، هغه سمدستي وپوهیده چې هغوې د کومې خبر ې دپوښتنې له پاره بې قراره دي. په دې خاطر یې دخپل اس په تګ کی سوروالي راوست او دخواص خان شاته یې ځآن پریښود ، ملوک چند او منوهر داس د فرصت نه ګټه پورته کړه ،خپل آسونه یې ډیر ژر دکملاوتي څنګ ته راورسول یوې یې بې اړخ ته اوبل یې چپ اړخ ته روان شول ،بیا منوهر داس په ډیر راز سره کملاوتي ته وویل چې:

ګوره کملاوتي ! مونږ خود رهتاس په ښار کې ګنګا او نیرمل دواړه له منځه وړي دی اوس وو ایه چې څه حکم دې ؟ددې خبرې په اوریدو سره دکملاوتي مخ دخوشحالۍ نه وغوړید.اوپه ډیر راز سره یې ملوکچند ته وویل چې:

ګوره ملوکچنده او منوهرداسه: تاسې ډیره ستره دنده تر سره کړیده ، زه به دهغې له پاره تاسې ته په کوم مناسب وخت کې د زړه له کومې انعام درکړم. زما سره اړیکي ساتئ ، اخوا دیخوا ګرځئ بیا په کوم مناسب وخت کې خواص خان ته هم دګنګا او نیرمل په خیر سزا ورکړو. زه بیرته خپل اس ګړندې کوم تر څو دخواص خان سره یو ځاې شم. دکملاوتي دحکم سره سم منوهر داس او ملوکچند سمدستي اخوادیخوا شول او کملاوتي بیرته خپل اس ګړندې کړ اودخواص خان څنګ ته ورورسیده . د ورسیدو سره سم خواص خان خپله توره

(c) ketabton.com: The Digital Library

را بر بنده کړه، توره یې په فضا کې پورته کړه اوخپل لښکر ته یې د تم کیدو حکم وکړ، څکه خواص خان وکتل چې څو کسه سواره دهغه دلښکر مخې ته ولاړ دي اودهغوی لاره یې بنده کړې ده.

۲۹

ددې لارې نیونکو پر خلاف خواص خان دحملې کولو نیت درلود چې په همدې وخت کې دآس سپرو څخه دوه کسه په ګړندي توګه دخواص خان مخې ته راغلل. خواص خان دهغوی په کتلو خوشحاله شو. خپل ډال یې بیرته په آس را زوړند کړ او توره یې هم په تیکې که ننویسته، دغه دواړه اس سپاره، یو فدایي خان و اوبل د فداې خان زوې اسماعیل و. دا همغه فدایي خان و چې د همغه په واسطه خواص خان د شیرشاه سوری په لښکر کې شامل شوې و. څکه دهغې تر مخه خواص خان دفدایي خان دغلام په څیر د ګیدړو په ښکار کولو باندې ژوند تیراوه.

خواص خان دهغوی کتلو سره سم دآسه را ښکته شو، هغه پلار او زوی هم خواص خان ته په رانزدیکیدو سره دخپلو اسونو څخه راښکته شول، بیا فدایي خان نژدې په یوه منډه راغې اوخواص خان یې دخپله ځانه سره را ونغاړه او په تندي او مخ یې بیا ښکلاوه. دهغې وروسته اسماعیل هم دخواص خان سره ورغایوت. کله چې د اسماعیل سره هم روغبړ پاې ته ورسید نو بیا خواص خان دواړه پلار او زوې له لاسو و نیول او دکملاوتي لورې ته یې یوړل. هغه کملاوتي ته وویل چې: کملا، دا فدایي خان دي او ددې ترڅنګ دهغې زوې اسماعیل خان دي، ما پخوا ددې سره دیوه غلام په څیر ژوند کاوه خو وروسته بیا زه دشیرشاه سوری په لښکر کې ورګډ شوم. په دې وخت کې خواص خان سمدستي د فدایي خان خبرې غوڅې کړې او ویې ویل چې:

خواص خانه زویه! د غلط بیانۍ څخه کار مه اخله. زویه! هغه وخت چې ته دخپل پلار او ورور سره یوځای له ماسره واستنو ما له تاسو سره هیڅکله هم دغلامانو په څیر سلوک نه دې کړې. خواص خان ورته په خندا ځواب ورکړ او ورته یې وویل چې: فدای خانه، ستا خبره سهي ده، اوپه هغې کې هیڅ ډول شک اوشبه نه شي کیدې چې تا له ما او زما د ورور سره دخپلو زامنو په څیر سلوک کړې دې .او زما دپلار سره دې هم د ورور په څیر اړیکې درلودل. خو ددې سره سره دا یو حقیقت دې چې تا مونږ اخستي وو. په بنستیزه توګه خو مونږ غلامان وو. فدایي خان داخل په ډیره درنه توګه وویل چې: ګوره خواص خانه! اوس هغه خبره مه کوه چې ته غلام وی، په دې خبره ماته تکلیف رسیږي. ددې خبرې سره سم خواص خان خبره بلې لورې ته یوړه او وویې ویل چې: بس فداې خان او اسماعیل خانه! دا زما ښځه کملاوتي نومیږي. په دې خبره فدایي خان ډیر زیات خوشحاله شو او ویې ویل، ګوره کملاوتي، د خواص خان د ښځې په څیر خو ته بیا زما لور شوې او زما د زوې اسماعیل خان خور و ګرزیدې، څکه چې ما خواص خان دخپل زوې په څیر را لوې کړې دې. په خداې سوګند، چې تر هغې چې دا له ماسره و نو ما د خواص خان او اسماعیل ترمنځ توپیر نه دې کړې. کملاوتي په نرمه اوډیره ښه توګه د فدایي خان مننه وکړه اوبیا دهغې وروسته فدایي خان وویل چې:

خواص خانه زویه! زه داصل موضوع په لور راځم. ګوره، دلته چې دا سوار ولاړ دی دهغې شاته زما پړاو دې. زه خبر شوې وم چې ته داریل دراجه بیربهان پر خلاف اودهغه د ځپولو له پاره را روان شوې یې. خو ګوره زویه! ماښا م کیدونکې دې، نوراځه زمونږ دکوچیانو دقبیلې ترڅنګ پړاو وکړه. دقبیلی هر وګړي تا ډیر ښه پیژني، نو ته به نن شپه دلته ډیره په خوشحالۍ تیره کړې. څکه ډیره موده وروسته مونږ اوتاسې سره یو ځل بیا یو ځاې کیږو. ددې وروسته به زویه! زه هم سبا سهار وختې له تاسره یو ځاې د اریل په لور

(c) ketabton.com: The Digital Library

ولاړشم. اوس خو ما اراده کړې چې دخپلې قبیلې سره یو ځاې ، تریوه وخته پورې ،ستا په لښکر کې شامل شم.او بیا بیرته همدې خپل ژوند ته راستون شم. ایا ته غواړې چې زمونږد قبیلې تر څنګ پړاو وکړې ؟ په ځواب کې ورته خواص خان په خندا خندا وویل چې : ولې نه ، فدایی خانه ! زمونږلښکر به همدلته ستا دقبیلې تر څنګ پړاو وکړي ،ددې خبرو وروسته خواص خان خپل لښکر ته د مخکې تللو حکم وکړ او همدلته یې د فدایی خان دقبیلې تر څنګ پړاو وکړ.

کوم وخت چې دخواص خان لښکر د خیمې په درولو کې مصروف و اوکملا یوې لورې ته ولاړه وه ، نو فدایی خان اواسماعیل خان خواص خان له لاسه و نیوه او لږ څه لرې یې یوړ. اوبیا ورته په ډیر راز سره څه وویل. خواص خان دهغوې په خبرو باندې مسکې مسکې کیده ، بیا خواص خان فدایی خان ته په ډیره پټه توګه وویل چې: دروند ه فدایی خانه !ته او اسماعیل خان همدلته و دریږئ ، زه به کملا په خپله خیمه کې کینوم او بیرته به راستون شم. ددې خبرې سره سم خواص خان د هغوې څخه را جدا شو او دکملا لورې ته راغې اوکملا ته یې وویل چې:

کملا ! له ما سره خیمې ته راځه. تا ته د خیمې د وربښوولو وروسته به زه یو ځل بیا دفدایی خان لورې ته ورځم ، که چیرې زه دشپې له اړخه ناوخته راغلم نو ته اندیښنه مه کوه.کملا !فدایی خان د کوچیانو دقبیلې سردار دې اویو وخت ما دهغه تر حکم لاندې ژوند کړې دې ، په دې خاطر زما دراتلو په خاطر هغه د یوه جشن د جوړولو له پاره تیارې نیسي ،کیدې شي چې دا جشن ټوله شپه دوام وکړي اودا خلک ما راپرې نږدې چې دلته ستا خواته راشم ، نو په دې خاطر که دشپې له اړخه زه رانغلم نوکملاجانې ته به اندیښمنه کیږې نه. دهغه په دې خبرو ورته کملاوتې په ډیرې بې وسۍ سره وکتل او ورته یې وویل چې: نو ایا ته به ټوله شپه بیرون اوسیږې. خواص خان ورته وویل چې : نو څه فرق کوي ، ځکه چې ته خو به کملا په خپله خیمه کې .دخیمې نه بیرون دوه کسه ساتونکې ولاړ دی،زه خو ددې نه مخته هم ډیر بیرون پاته شوې یم.بس فداې خان ضد کوي ، په دې خاطر ما ورته هوکړه وکړه. کملاوتې د ډیرې پراخې سینې څرګندونه وکړه اوویې ویل چې:ماخو هسې په ټوکو کې داخبره وکړه اوکه نه زه پوهیږم چې ته به ما هیڅکله هم پرې نږدې او بیرون به پاته نه شې. په هرصورت که چیرې تا دهغوې څخه ځان راخلاصولې شو نو بیرته خپلې خیمې ته راځه ، زه به په ډیره بې قرارۍ سره ستا انتظار کوم ، ددې خبرې سره سم خواص خان کملاوتې د خپله ځآنه سره خیمې ته یوړه اوهملته یې پریښووده اوبیرته ترې د فدایی خان په لور راستون شواو هغوې ته یې په خندا کې وویل چې:

راځئ چې اوس ځو. ددې خبرې سره سم فدایی خان او اسماعیل خان دواړه پلار او زوې د خواص خان سره یو ځاې دکوچیانو دقبیلې په لور رولاړل.

هلته د وررسیدو سره سم دوې ټول د څرمنې څخه د یوې سترې خیمې تر مخ و دریدل.دا خیمه دڅو خونو څخه جوړه شوې وه. دخیمې نه بیرون فدایی خان تم شو او د دروازې په لور یې کتل ،بیا یې خواص خان ته وویل چې ،خواص خانه زویه لمړۍ ته دننه ولاړشه. ستا تر شا به زه او اسماعیل هم درننوځو. دفدایی خان په دې خبرو باندې خواص خان ډیر زیات خوشحاله شو بیا په خندا خندا دغې خیمې ته ورننوت ، خیمې ته د ورننوتلو سره سم خواص خان وکتل چې هلته دخپرو قالینو باندې د څو توشکونو دپاسه ښایسته اوحسینه ګنګا نیمه غوځیدلې پرته وه. اوتر څنګ یې د لرګې په ځانګو یوه کوچنې چې لاس وپښې وهي هم پروت دې ، ګنګا په ډیر غور سره خپل کوچنې ته ګوره اودلید و څخه یې خوند اخلې. څرنګه چې ګنګا په خیمه کې خواص خان د راننوتلو غږ واورید نو سمدستې دخپله ځآیه

(c) ketabton.com: The Digital Library

راپورته شوه او اوډیرو زیاتو خوشحالیو په څېو کې یې لوڅې پښې رامنډې کړې اوپه پوره ځواک او زور سره یې خواص خان په غېږ کې ونیوه او ترې راتاوه شوه.

تر یوه وخته پورې خواص خان او ګنګا یو دبل سره په پوره سکون او ډاډ سره غاړه تر غاړه و . ګنګا خپل سر د خواص خان په غاړه ایښودې و اوبیا بیا یې دهغه غاړه ښکلوله. بیا یو دبله څخه جدا شول. په دې وخت کې ګنګا دخواص خان څخه وپوښتل چې: ته څنګه یې ؟ خواص خان خپل لاس دګنګا دملا څخه راتاو کړ او د ډېرې زیاتې مینې په څپو کې ترې وپوښتل چې: ګنګا ته وایه ، څنګه یې ؟ ګنګا ورته وویل چې زه بلکل روغه رمټه یم ، بس ستا د روغتیا اندیښنه راسره وه. او ستا د سلامتۍ په اړه مې فکر کاوه. په ځواب کې خواص خان دګنګا په غوږ کې پټ څه وویل ، چې ګنګا پرې ښه په زوره وخندل. بیا خواص خان مخته ورغې اودلړګې د زانګو تر څنګ یې ګونډې ووهلې او تر ډېره پورې یې خپل کوچې ښکلاوه او خبرې یې ورسره کولې. ددې وروسته هغه په بستره باندې ګنګا ته مخ په مخ کیناست ، خواص خان ورته وویل چې: فدایي خان او اسماعیل خان دواړه پلار او زوې بیرون ولاړ دي ، زما په فکر چې زه به هغوې دواړه هم دلته راوغواړم. ګنګا ورته وویلې چې هو ، دهغوې بیرون دریدل ښه نه بریښي ، فدایي خان زما دپلار په څیر او اسماعیل خان زما د ورور په څیر زما خدمت کړې دي. خواص خان دخپله ځایه پورته شو او فدایي خان او اسماعیل خان یې له ځانه سره دننه خیمې ته راوړل. په همدې وخت کې نیرمل هم خیمې ته را ننوتله. دهغې په کتلو سره خواص خان نور هم ډېره خوشحاله شو او ورڅخه یې وپوښتل چې نیرمل ته څنګه یې ؟ نیرمل مخته راغله اودخواص خان په سر یې خپل د شفقت او مینې ډک لاس راښکود او ویې ویل چې بس زویه ستا د دعاو او ستا د ملاتړ څخه نیرمل ډېره خوشحاله ده . بیا نیرمل دګنګا تر څنګ کیناسته . خواص خان دخیمې دروازې ته راغې اوس نو تاسو دواړه پلار اوزوې دننه راشئ ،تر څو به بیرون ولاړ یاست. ددې خبرې سره سم فدایي خان او اسماعیل خان د خواص خان تر شا شا خیمې ته ور ننوتل. بیا درې واړه په قالینو خپور یو توشک باندې کیناستل. تر لږه وخته پورې په خیمه کې خاموشي خپره وه خو د لږ ځنډ وروسته فدایي خان په خبرو پیل وکړ.

خواص خانه زویه ! زه خو دیوه کار څخه فارغه شوې یم یعنې ته او ګنګا مې یو دبل سره یو ځای کړئ ،خو اوس زه یوه ګیله هم لرم. زه غواړم چې ته به زما دا کار هرو مرو تر سره کړې. خواص خان فدایي خان ته په عجیبه توګه وکتل او ورته یې وویل چې څه ډول کار فدایي خانه ؟ په ځواب کې ورته فدایي خان وویل چې:

ګوره خواص خانه !لمړۍ مهارت په څو سیمو کې تباهي خپره کړې وه ، د مهارت نه وروسته دهغه خپلوانو او تر ټولو نژدې خپل پالامو را پورته شو ،هغه دپرتګالیانو سره یو ځای په بنګال کې شورش او بغاوتونه راپیدا کړل خو پخوا تر دې چې هغه خپلو پایلو ته ورسیږي تا له منځه یوړ ،اوس یو ځوان مهاکویي راپورته شوې دې او د مهارت او پالامو خواره واره ملګری یې سره راټول کړي دي ،هغوې د بنګال د خلیج تر څنګ خپل یو مرکز جوړ کړې دې اودپرتګالیانو څخه یې هم کومک غوښتې دې . بلکه یو څو کسان پرتګالیان په لښکر کې هم شامل شوي دي ،اوس دوې د بنګال د خلیج څخه راوتلې او د کراکړ په ښارونو او کلیو یې حملې کړې دې اوهلته یې دلوټمار بازار ګرم کړې دې. ګوره خواص خانه !زه همدا اوس اوس درهتاس څخه راغلې یم خو د رهتاس څخه مخته زه بنګال ته تللې وم. کله چې زه دجنوبي بنګال د کلیو څخه د خپلې قبیلې دخلکو سره یو ځای راتیریدم نو مهاکوي دخپل لښکر سره یو ځای پر مونږ حمله وکړه. مونږ په ډېره ستونزمنه توګه خپله دفاع وکړه خو ددې سره بیا هم مهاکوي زمونږ دقبیلې څو ځوانان ووژل او زمونږ د قبیلې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ډیر سامانونه یې لوټ کړل ،په دې توګه دې مهاکوي مونږ ته ډیر زیات زیان را اړولې دې ،زه یې د ډیرو ښو ځوانانو څخه بې برخې کړم او زمونږ سامانونه یې هم له مونږه واخستل.

خواص خانه ! زه غواړم چې که کله ته وخت ولرې نو دخپل لښکر سره یو ځاې دې دشیرشاه سوری څخه اجازه واخله اود مهاکوي د ځپولو له پاره هغه لورې ته ولاړشه اوکه نه هغه به په راتلونکو ورځو کې په بنګال کې د مسلمانانو بدترین دښمن ثابت شي. او مونږ ته به نه تلافي کیدونکې زیان ور رسوي. دهغه په دې خبره خواص خان خپله سینه و ځنډله او ویې ویل چې: ګوره فدای خانه ! زما محترمه !ته اندیښنه مه کوه. زه به ډیر ژر دبنګال په لور مخه کړم ، دخواص خان په دې ځواب فدایی خان اودهغه زوې اسماعیل خان دواړه ډیر خوشحاله شو ،اسماعیل خان دخپله ځایه پورته شو او ویې ویل چې: خواص خانه وروره ! ته کینه. زه به تاسې ته دخوراک څښاک انتظام وکړم. فدایی خان هم و درید او ویې ویل چې خواص خانه ! ته همدلته دګنګا تر څنګ اوسه ، خپلې خبرې کوئ ، زه به ستاسې د ټولو دخوراک څښاک غم وکړم.ددې خبرې سره سم فدایی خان او اسماعیل خان دخیمې څخه بیرون ووتل.

دفدایی خان او اسماعیل خان د تللو نه وروسته نیرمل هم په یوې بهانه دخیمې بلې خونې ته ولاړه ،دنیرمل دتللو وروسته ګنګا تر یوه وخته پورې خواص خان ته په ډیره مینه کتل اوبیا یې ترې وپوښتل چې دشپې خو به ته همدلته زما او زما د زوې تر څنګ اوسیږې او کنه ؟خواص خان ورته وویل چې: ضرور به زه نن شپه ستا او ستا د زوې تر څنګ اوسیږم. ګنګا اندیښنه څرګنده کړه چې ایا کملا خو به په دې اړه له تا څخه کومه پوښتنه ګرویزنه نه کوي؟ خواص خان ورته وویل چې هغه به د څه پوښتنه له ما وکړي ؟ما ورته دمخه ویلي دي چې شاید زه نن شپه دلته خیمې ته را نه شم. دخواص خان د ځواب په اوریدو سره ګنګا خوشحاله شوه ، تر ډیره وخته پورې دواړو میړه اوښځې خپل منځې خبرې کولې اودخپل کوچني سره یې لوبې او مینه کوله. په همدې وخت کې دفدایی خان کسانو خوراک راوړ ،ګنګا نیرمل ته هم ورغږ کړ اورا ویې غوښتله. بیا درې واړو یو ځاې خوراک اوڅښاک وکړ. خواص خان هغه شپه په همد ې خیمه کې دګنګا سره یو ځاې تیره کړه ،بله ورځ خواص خان اوفدایی خان دواړه دخپل لښکر اوقبیلې سره یو ځاې د اریل د راجه بیر بهان د ځپلو له پاره روان شول.

د اریل راجه بیربهان ته هم خبر رسیدلې و چې دشیرشاه سوري اعلې سپه سالار دهغه د وهلو له پاره هغې لورې ته په ډیره ګړندۍ توګه را روان دې نو دخواص خان د لښکر د لارې د بندولو په خاطر هغه خپل اخري سرحد ته را رسیدلې و. او هملته یې دخپل لښکر سره یو ځاې خیمه وهلې وه. ترڅو خواص خان هملته په پولو کې تم کړي.

خواص خان چې کله دخپل لښکر اود کوچینانو دقبیلې سره یو ځاې هغه سیمې ته ور ورسید په کومه کې چې داریل راجه بیر بهان دخپلو لښکرو سره یو ځاې پړاو کړې و نو د اریل راجه بیر بهان خواص خان اودهغه لښکر ته ددمې کولو فرصت هم ور نه کړ اوپه پوره جوش اوخروش سره یې پرې یرغل راوست.

داریل دراجه بیربهان داحمله ناڅاپي نه وه ،خوبیا هم ډیره ځواکمنه وه. د اریل راجه غوښتل چې په دې ترتیب سره دخواص خان په لښکر باندې ناڅاپي حمله وکړي دهغوې لمړۍ لیکې له کاره وباسي اوخواص خان بیرته په تیښته مجبور کړي ،خو خواص خان د شیرشاه سوری هغه جرنیل و چې د بدو نه په بدترینو حالاتو کې پرې هم باور کیداې شو. په دې اساس د اریل راجه بیربهان د خپلو هڅو په پوره کولو بریالې نه شو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د راجه بیربهان د حملې کولو وروسته بیا هم خواص خان خپل عکس العمل و نه ښود او په پرلپسې توګه یې د خپلو عسکرو حوصلې ځواکمنې کولې. هغه په خپلو عسکرو کې د تکبیر نارې پورته کولې او هغوی یې د حملې څخه تمول.

تر لږه وخته پورې همداسې حال روان و ، بیربهان خپلې حملې نورې هم خونړۍ کړې خو خواص خان په ډیر صبر او زغم سره د هغې حملې تمبولې ، خو وروسته یو ناڅاپه د جنګ په ډګر کې یو انقلاب راغې ،ځکه فدایي خان او خواص خان د پخوا څخه د بیربهان د له منځه وړلو له پاره یو پلان منظم کړی و ، په دې وخت کې د خواص خان د لښکرو تر شا د فدایي خان کوچیانۍ قبیله را روانه وه ، په دې خاطر فدایي خان او د هغه زوی اسماعیل خان د خپلې قبیلې سره یوځای د شاله اړخه را څرګند شول او بیا یې د خواص خان د لښکر تر څنګ حرکت کاوه او مخته ولاړل او بیا دواړو پلار او زوی د خپلو میړنیو سرتیرو په کومک سره د اریل د راجه بیربهان په لښکرو باندې حمله وکړه ، دفدایي خان او اسماعیل خان د دې اړخیزې حملې په اساس د بیربهان په فوځ کې یو ډول سراسیمګې راپیدا شوه ، په همدې وخت کې یو بل انقلاب هم سر را پورته کړ ، ځکه خواص خان چې تر اوسه پورې په دفاع کې مصروف او س یې دفاع پریښوده او په پوره جارحیت یې پیل وکړ. د دغو دوه اړخیزه حملو له مخې بیربهان خپل ځان په ستونزو او مشکلاتو کې ګیر ولید.

جنګ جاري و او خواص خان او فدایي خان کرار کرار مخته ورتلل او د راجه بیربهان هر عسکر یې چې مخته راته له منځه یې یوړ.د راجه بیر بهان لښکرې یو په بل کې ور ننوتې او په دې توګه یې خپل ځآنونه یواځې او د مرګ په خوله کې کتل. خو د بله اړخه خواص خان او فدایي خان د پخوا څخه زیات په ډیره قهرامیزه توګه خپل مخته تګ ته دوام ورکاوه.

تر لږه وخته پورې جنګ دوام وکړ ، خو راجه بیربهان ډیره بده ماتې وخوړه او د جنګ د میدان څخه په دوو پښو د تښتید. په دې وخت کې خواص خان فدایي خان ته مشوره ورکړه چې د خپلې قبیلې او د خواص خان د لښکر د ښځو سره یو ځای او د ټولو سامانونو د راغونډولو وروسته د اریل په لور ولاړ شي ، خو هغه پخپله د راجه بیربهان په تعقیب پسې ولاړ ، تر څو د اریل راجه په خپله کلا کې ځان کلابند نه کړي او د جنګ د اوږیدو هڅه و نه کړي. خواص خان په ډیره ګړندۍ توګه د بیربهان شاته و لاړ او د هغه شاتلونکې عسکر یې یو په بل پسې له منځه وړ ان تر دې چې د هغه د عسکرو شمیره نوره ډیره را ولویده او پاته یې دده تر مخه لکه د وزو او میږو په څیر منډې وهلې.

بیربهان فکر کاوه چې کلا ته په ور رسیدو سره به خپل ځان هلته کلا بند کړي او د خواص خان سره به مقابله پیل کړي خو خواص خان د هغه دغه اراده د ناکامۍ سره مخ کړه ځکه چې د بیربهان تر شا خواص خان هم د اریل ښار ته ور ننوتې و ، هلته په ښار کې یو ځل بیا د خواص خان او بیر بهان تر منځ نښته وشوه او یو ځل بیا بیربهان د سختې ماتې سره مخ شو ، خواص خان د ښار دننه ټول ساتونکې یو په بل پسې له منځه یوړل ، بیربهان د موقع نه په ګټې اخستو سره د خپلې کورنۍ او څو نورو کسانو سره یو ځای د ښار د بلې دروازې څخه بیرون ووت او د خپل ځان د خوندي ساتلو په خاطر د بندیل کهنډ د کلیو په لور و تښتید. اما خواص خان د ښار د نظم و نسق د په لاس کې اخیستو وروسته د خپل فوځ سره یو ځای د ښاره بیرون پړاو وکړ.

تر ماښامه پورې فداي خان هم د خپلې قبیلې ، د خواص خان د لښکرو د ښځینه و او نورو سامانونو سره یوځای د هلته بیرون د خواص خان د لښکر د پړاو سره یوځای شو. هغه هم د خپلې قبیلې سره یوځای هملته د خواص خان د لښکرو سره یو ځای پړاو وکړ. کله چې پړاو جوړ کړل شو نو خواص خان خپلې خیمې ته ورغې ، ګورې چې کملاوتي په دیره بې صبرۍ سره د هغه انتظار کوي ، د خواص خان په

(c) ketabton.com: The Digital Library

کتنلو سره هغې يو ناڅاپه رامنډه کړه او دخواص خان څخه يې غېږه را چاپېره کړه ، بيا يې په ډېره مينه او محبت خواص خان ته وويل چې : « زه تاته دبيربهان پر خلاف ددې غېي شانداره برۍ په اړه مبارکي وايم ، او تر څنګ يې داريل دښار په ولکه کولو هم تاته د زړه له کومې مبارکي وايم.» دکملاوتي په دې خبرو خواص خان ډېره خوشحالي وښوده ، بيا يې کملاوتي په شا و ټپوله او ورته يې وويل چې : ګوره کملاوتي ! ته همدلته خيمه کې اوسه ، زه به ولاړشم تر څو د لښکرو او تر څنګ يې د فدايي خان د قبيلې دخلکو له پاره د خوراک څښاک انتظام وکړم. ددې وروسته به زه داريل ښارته ورځم او هلته به د هغه ښار د نظم ونسق له پاره اخرې انتظامات کوم. خو زه غواړم چې تاته هم يوه خبره وکړم ، کملاوتی ټکان وخوړ او ورته يې وويل چې هغه څنګه ؟ خواص خان ورته وويل چې:

ګوره کملاوتي ! زه دلته اريل دښاره بيرون دخپل لښکر تر منځ دڅو ورځو له پاره پاته کيږم، په همدې وخت کې به زه داريل دښار نظم ونسق برابروم اوپه ښار کې به خپل حاکم ټاکم اودهغې وروسته به دمالوه په لور ورځم. ځکه هلته هغوې ماته ډېره اړتيا لري ، خو زه دلښکر هيڅه ښځينه له ځانه سره هغه لورې ته نه شم وړلاې. ځکه چې دمالوې حالات سهي نه دي ، هر هر ځاې بغاوتونه سر راپورته کوی ، په دې خاطر په هغه ورځ چې زه له دې ځايه کوچ کوم نو زما ډير دروند دوست فداې خان به دخپلې کوچي قبيلې سره يو ځاې د راجپوتانه د پولو په لور خوزيږي ، دلښکر ټولې ښځينه او ټول هغه سامان چې په اريل کې د راجه بيربهان د ماتې وروسته تر لاسه شوې دي، هغه به هم فدايي خان له ځانه سره هلته دراجپوتانه پولو ته نژدې له ځانه سره وړي او هلته به يې شيرشاه سوری ته ورحواله کوی ، تر څنګ يې ستا په ګډون ټولې ښځې به هم دفدايي خان سره ځي او هلته به دشيرشاه سوری په لښکر کې اوسيږي. ددې وروسته چې حالات څنګه مخته راغلل نو همغسې چلند به وکړل شي. کيدې شي چې زه دمالوه څخه دخلاصون وروسته د راجپوتانه په پولو کې د شيرشاه سوری سره هم ووينم. کله چې خواص خان خاموشه شو نو کملاوتي سر ټيټ کړ او په فکر کې ډوبه شوه اوبيا يې سر راپورته کړ او ويې ويل چې:

ګوره خواص خانه ، زما حبيبه ! ستا هره خبره ماته دحکم معنې لري. که چيرې ته فکر کوې چې مالوه ته له تاسره د ښځو تګ ضروري نه دې نوبيا به زه هم د لښکر دنورو ښځو په څير د فدايي خان د قبيلې سره يو ځاې دشيرشاه سوري په لور ولاړه شم او هلته به په ډېره بې صبرۍ سره ستا د راتلو انتظار کوم. خو ته به ژمنه کوې چې په مالوه کې به يوه ورځ هم زياته نه اړوې. خواص خان ورته په خندا کې وويل چې: کملاوتي ! همداسې به کيږي لکه ته يې چې فکر کوې. هر وخت چې د مالوه دحالاتو د سمون څخه خلاص شوم نو په همغه ګړۍ کې به دراجپوتانه په لور در وخوزيږم اوهملته به له تاسره يوځاې شم ،ته اوس په خپله خيمه کې ارام وکړه ، زه ورځم چې دخپل لښکر او د فدايي خان دقبيلې د اړتياو په اړه ځان پوه کړم. ددې خبرې سره سم خواص خان دخيمې څخه بيرون شو.

لږه شيبه وروسته خواص خان د فدايي خان دقبيلې په خيمو کې ور ننوت اوپه ډېره خوشحالۍسره د خپلې محبوبې ميرمنې ګنګا خيمې ته ورغې ، ګنګا په دې وخت کې خپل کوچنې په غيږ کې نيولې و او په خيمې کې اخوا ديخوا ګرزيدله ،د کوچنې دخوشحالۍ په خاطر يې دهغه سره ډېره مينه کوله او دهمغه په ژبه يې ورسره خبرې کولې. څنګه چې خواص خان خيمې ته ورننوت نو ګنګا دخپل کوچنې سره يو ځاې ورمنډه کړه اودهغه استقبال يې وکړ. اوخواص خان ته يې دهغه په دې فتوحاتو باندې مبارکي ورکړه ، خواص خان هم ورمخته شو او کوچنی يې دګنګا سره يوځاې په خپله غيږ کې و نيول.تر ډېره پورې يې هغوې ښکلول او مينه يې ورسره کوله ، بيا ګنګا هغه دلاسه و نيوه او د خيمې منځ ته يې يوړ ، کوچنې يې په ځانګو کې واچاوه اوپخپله دخواص خان سره کيناسته. په همدې وخت کې د خيمې دبلې خونې څخه نيرمل هم را بيرون شوه ، هغې هم ددغو برياو په اړه خواص خان ته مبارکي وويله. خواص خان

(c) ketabton.com: The Digital Library

غوښتل د نیرمل ددې مبارکۍ په ځواب کې څه وواېې چې دخیمې دروازې ته فدایې خان اودهغه زوې اسماعیل خان را ورسیدل. بیا فدایې خان هملته په دروازې کې ولاړ وپوښتل: خواص خانه زویه ! یا زه او اسماعیل خیمې ته درننوتلاې شو.

خواص خان په ډیره بیړه را پورته شو اوپه یوه منډه دخیمې دروازې ته ورغې او فدایې خان یې له لاسه ونیوه او له ځانه سره یې دننه یوړ او ورته یې وویل چې: فدایې خانه ! زما درونده دوسته ! زما خیمې ته دراتلو په وخت کې تاته د اجازې دغوښتلو ضرورت نه شته. تا ته د دې اجازې غوښتلو اړتیا څه وخت راپیدا شوې ده. زه خو ستا دزوې په څیر یم او ګنګا دې د لور په څیر. دخواص خان د دې خبرو په واسطه فدایې خان او اسماعیل خان دواړه ډیر خوشحاله شول او بیا هلته دخیمې په منځ کې دخواص خان سره یوځاې کیناستل.

په همدې وخت کې فدایې خان خواص خان ته وویل چې: ګوره خواص خانه زویه ! زه پوهیږم چې په دې خرابو حالاتو کې ته په دوو کشتیو کې سپور شوې یې. یه کملا او بله ګنګا. خو زه غواړم چې ته یواځې دګنګا په کشتۍ کې سپور اوسې. ستا له پاره یو مصیبت دادې چې ته هغوې دواړه یوله بله سره نه شې یو ځاې کولې ،ځکه چې که چیرې ته د شپې له اړخه د ګنګا سره پاته کیږې نو کملاوتی په خفه کیږي او که چیرې ته د کملاوتی سره یو ځاې کیږې نو زما لور ګنګا ته به شکوه او شکایت راپیدا کیږي. په دې وخت کې ګنګا په خندا سره وویل چې: فدایې خانه ، زما محترمه ! زما روح زه دمیړه په وجو کې ورننوتې دې ، حالات چې هر څومره خراب او ستونزمن وي بیا به هم زه دخپل میړه څخه شکوه او شکایت ته لاره ورنکړم ، زه پوهیږم چې دا هر څه د خاصو مجبوریتونو په اساس ترسره کیږي او ډیر ژر ده چې حالات به زمونږ په ګټه را وګرځیږي ، فدایې خان په ډیرغور سره دګنګا په لور وکتل او ورته یې وویل چې:

ګنګالوري ! ته یوه ډیره ستره ښځه یې. اوډیره دعزت او ویاړ خاونده ښځه یې .په خداې سوګند چې خواص خان ته همستا په څیر د یوې ښځې اړتیا وه ، ددې وروسته فدایې خان د خواص خان په لور وکتل او ورته یې وویل چې: خواص خانه زویه ! اوس چې تا د اریل د راجه بیربهان په خلاف دومره ستره سوبه ترلاسه کړه نو اوس دې پروګرام څه دې او کومې لورې ته ځې ؟

خواص خان ورته وویل چې : زما درونده فدایې خانه ! ما خپل پلان جوړ کړې دې اودهغې په اړه مې کملاوتي ته هم خبر ورکړې دې اوهغې زما ددې پلان سره موافقه هم کړې ده. زما پلان دادې چې دوه یا درې ورځې به زه دلته قیام کوم ،په دې وخت کې به زه داریل دښار انتظامات هم سم په لاره کړم اوخپل یو حاکم به پرې وټاکم. ځکه چې اوس دا سیمه زمونږ په حکومت کې را شامله شوې ده ، ددې وروسته به دخپل لښکرسره یوځاې دمالوه په لور کوچ کوم. ګنګا او زما زوې به له ما سره ملګري وي، ګوره فدایې خانه ! زه اوس کملا له ځانه سره نه شم بوتللاې ،او بوتلل یې هم نه غواړم. اوس به ستا په غاړه وې چې د لښکر د نورو ښځو اود ټول هغه سامان چې د اریل دپړاو نه مونږ ته ترلاسه شوې ، سره یوځاې ټول دراجپوتانه سرحد ته رسوې او هلته

به یې شیرشاه سوری ته ورتسلیموې. اوهغه ښځې چې دکملاوتي سره یو ځاې هلته ورځي دوې به ټول هملته اوسیږي. ته به په خپله دخپلې قبیلې سره یوځاې هملته دشیرشاه سوري دلښکر تر څنګ پړاو کوې ، زه هیلمن یم چې زه به وتوانیږم دمالوه حالات ډیر ژر په خپله ګټه را وګرځوم اوبیا دخپل لښکر سره یو ځاې دراجپوتانه په لور دروخوزیږم

دخواص خان ددې پلان په اوریدو سره ګنګا د سرنه تر پښو پورې خوشحاله شوه اوفدایې خان هم پرې خوښ معلومیده خو سمدستي یې خواص خان ته وویل چې: خواص خانه زویه !دا خو یو ډیر ښه پلان دې اوپه دې باندې دعمل کولو په وخت کې ، او د کملاوتي په نه شتون کې ، ته یو څو ورځې ارامې تیرولې شې. خواص خان دخپله ځایه راپورته شو اودګنګا په لور یې ولیدل او ویې ویل چې: ګوره

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګنګا ! زه دفدایې خان او اسماعیل خان سره یو ځاې وځم ، خپل لښکر اودهغوې د قبیلې داړتیاو اندازه اخلم اودهغې د تیاریدو له پاره انتظام کوم. ددې وروسته به بیا زه داریل دښاره کوچ کوم. خو واوره چې دماښام ډوډی به زه همدلته له تاسره یو ځاې خورم. دخواص خان په دې خبرو ګنګا دخوشحالی نه نه راټولیده. بیاټول و دریدل او دخیمې څخه راووتل.

راې سین او دچندریري راجه پورن مل دخپلې ملکې پاروتي او خپل وراره پرتاب سره یوځاې په خپلې ماڼی کې ناست و ،په همدې وخت کې د هغه یو ساتونکې را ننوت او د راجپوتانه د راجه مالدیو د سالار کوپا د راتلو خبر یې ورکړ. پورن مل دخپله ځآیه راپورته شو او ورته یې وویل چې: ته ښه نه دې کړې چې هغه دې هلته بیرون تم کړې دې. زه به دهغه دښه راغلاست له پاره پخپله تر دروازې پورې ورشم. هغه ساتونکې بیرته ووت ، هلته په دروازه کې د ډیرښه قد وقامت انسان راجپوت ولاړ و، هغه د راجپوتانه د راجه مالدیو سپه سالار و ، دغه ساتونکې کوپا ته وویل چې: چې مهاراج ستا د استقبال له پاره پخپله تر دروازې پورې راځي.ددې خبرې د اوریدو سره سم د مالدیو دراجه سپه سالار ځان تیار کړ په همدې وخت کې پورن مل هم را ورسید ،مخته ورغې اوکوپا ته یې غیږ ورکړه او بیا یې ورته وویل چې:

ګوره کوپا !ته د پردیو په څیر ولې بیرون دریږې. زما وستا تر منځه خو پخوا هم لیدنې کتنې شوې دي ، ته ما پیژنې او زه هم تا له شکله ښه پیژنم. بیا ته ولې داسې د پردیو الې څرګندونه کوې ، زما ساتونکې ته به دې ویلې واې اوپرته له ځنډه به دننه راتلې. کوپا د پورن مل ددې دمینې ډکو خبرو په مقابل کې څه و نه شو ویلاې ، خو پورن مل ته یې په ډیره مینه کتل ،بیا پورن مل کوپا د لاسه و نیوه او دماڼی همغې خونې ته یوړ او هلته یې په شاه نشین باندې کیناوه. دهغه ښې لورې ته دهغه لور پاروتي او چپ لورې ته یې په ترتیب سره کوپا او پرتاب کیناستل. تر لږه وخته پورې د ماڼی په دې خونه کې خاموشي خپره وه. بیا وروسته پورن مل په لوړ اواز سره وویل چې:

کوپا !وایه !چې دلته دې څنګه د راتللو زحمت ویستلې دې. کوپا ورته په ځواب کې وویل چې:

دچندریري او راې سین راجه پورن مل به خبر شوې وې چې په دې ورځو کې شیرشاه سوری خپله لمن خپره کړې ده،هغه دخپل شاوخوا ریاستونه او سلطنتونه نیولې اوپه خپل سلطنت کې را ګډ کړي دي. شیرشاه سوری همدا اوس دخپل لښکر د یوې برخې سره د راجپوتانه په پولو پړاو کړې دې اوخپل تر ټولو ستر سالار خواص خان یې د اریل د راجه بیربهان د ځپولو له پاره هغه لورې ته استولې دې. دهغه دوه نور سرداران حاجي خان بیټنې او شجاعت خان همدا اوس په مالوه کې دخپل لښکرسره پراته دي.کیدې شې چې تر اوسه پورې دا خبر هم رارسیدلې وي چې شجاعت خان او حاجي خان بیټنې هلته ناصر خان ته ماتې ورکړې اودهغه لښکر یې ټول له منځه وړې دې.

اوس خو حالات داډول دي چې دمالوه پخوانې حکمران ملوخان چې په قادرشاه باندې مشهور شوې دې اودشیرشاه سوري دلمړی حملې په وخت کې دمالوه څخه د ګجرات په لور تښتیدلې و اوس د حاجي خان بیټنې سره د جنګ له پاره دخپل یوه غښتلې لښکر سره یو ځاې د مالوه په لور خوزیدلې دې.نو که چیرې په دې حالاتو کې مونږ لاس تر زنې کینو ، نو باید یاد وساتو چې بیا به دا حالات زمونږ له پاره دپیښمانی سبب وګرځي. په دې وخت کې سپه سالار کوپا خاموشه شو نو راجه پورن مل ورته وویل چې: کوپا ! ته څه ویل غواړې؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

کوپا ورته وویل چې: ګوره راجه ! زه غواړم تاته ډاګیزه کړم چې مونږ اوتاسې باید خپل ځواک استعمال کړو ،په مالوه کې په حاجې خان بیټني او شجاعت باندې یرغل وروړو او د ملوخان سره دهغه دبیرته راستنیدو په خاطر بسپنه وکړو .که چیرې مونږ همداسې وکړل نو حاجې خان بیټني او شجاعت خان به ماتې وخوري ،دمالوې څخه به وتښتې او ملوخان به بریمند را وګرځی. ملوخان زمونږسره پخوا هم نیک اړیکې درلودل او اوس خو به د مالوه د نیولو وروسته هغه یو ځل بیا دیوه ستر ځواک په څیر را څرګند شي ،او په دې توګه زه هیلمن یم چې هغه به په راتلونکې کې د شیرشاه سوری د لارې ډیر ستر خنډ وګرځي.

ګوره راجه ! ما دخپله ځانه سره یو لښکر هم راوړې دې، چې اوس یې ستاسې په شمالي پولې کې پړاو کړې دې. اوس چې زه ستا لورې ته راتللم نو خپل یو نائب مې دخپل لښکر له پاره قومندان و ټاکه . ما چې څومره کارونه کړې دې د راجه مالدیو په امر او دهغه په مشوره مې تر سره کړې دی. مونږغواړو چې ته هم همداسې یو لښکر ترتیب کړې اودخپلو شمالي سیمو په لور یې ورولیږې ، زما سره چې څومره لښکر شته هغه به هم ستا دلښکر سره یوځای په کار پیل وکړي ، زمونږدواړه لښکرې به ملوخان پیدا کړې اودهغه ملاتړ به وکړي اوبیا به ددرې واړو ځواکونو یو متحده لښکر د حاجی خان بیټني او شجاعت خان په خلاف عملیات پیل کړي او هغوې به دخپلو لښکرو سره یو ځای دنابودۍ کندې ته ور واچوي. که مونږ همداسې وکړو نو راجه پورن مله ، زه تاته ډاډ درکوم چې نه یوازې ستا او سنې حالت به دشیرشاه د لاسو څخه ازاد شي بلکه په راتلونکې کې به ته د یوه ازاد ریاست د راجه په څیر و اوسې . که چیرې په دې وخت کې مو سترګې پټې کړې نوزه باید تاته ډاګیزه کړم چې دشیرشاه سوری اودهغه دلښکر حوصلې دومره سترې شوې دې چې هغوې به زمونږ اوستالښکرې د غنمو ددانو په څیر ترپښو لاندې ورغستلي کړي

دکوپا په خاموش کیدو باندې په ټول راجمحل کې تر لږه وخته پورې خاموشي خپره وه ، په دې وخت کې راجه پورن مل مسکې شو او ویې ویل چې:

ګوره کوپا !لکه څنګه چې ته وایې همغسې به کیږي ، دخپل ځان تر څنګ دې ناست زما وراره پرتاب دې. نوموړې زما د لښکرو ستر سالار هم دې ، زما په ښې اړخ کې زما لور پاروتي ناسته ده ، دا نه یوازې زما لور ده بلکه زما د زوې په څیر ده. نوموړې د جنګ د زیاتې تجربې تر څنګ دحرب د فن ډیره ماهره هم ده ، یعنې په د ې وخت کې چې څومره لښکر زما سره شته،هغه زه په دوو برخو باندې ویشم ، یوه برخه یې د رای سین د خوندي ساتلو په خاطر به دلته زما سره او سیږي ،ددې برخې قومنداني به زما لور پاروتي کوي اودبلې برخې قومنداني به زما وراره پرتاب کوي نوموړې به له تاسره یو ځای ولاړشي ،پرتاب به همغسې کوي لکه ته یې چې غواړې ، د راجه پورن مل د ځواب په اوریدو سره کوپا ډیره زیات خوښ شو ، بیا یې په ډیره عاجزۍ سره دپورن مل لورې ته وکتل او ورته یې وویل چې:

پورن مله ! ایاداسې به شوني نه وی چې پرتاب همدا اوس دخپل لښکر سره یو ځای له ما سره ولاړشي. ځکه مونږ باید وخت له لاسه ورنه کړو. هسې نه چې زمونږد ور رسیدو نه مخته حاجې خان بیټني او شجاعت خان دملوخان په خلاف یرغل وکړي او هغه ته بدترینه ماتې ورکړي. راجه پورن مل ورته وویل چې: ته همدا اوس را پورته شه ، له ما سره ولاړشه زه به پرتاب همدا ګړی له تاسره د کوچ کولو له پاره تیار کړم. دپورن مل د ځواب په اوریدو سره د راجپوتانه د راجه مالدیو سپه سالار کوپا ډیره خوښې څرګنده کړه ،بیا ټول راپورته شول اود مانۍ دهغه خونې څخه را ووتل او دخپل لښکر نیمایي برخه یې د خپل وراره پرتاب تر قومندې لاندې د کوپا سره روانه کړه ، دوې د پورن مل دریاست شمالي برخو ته په ډیره ګړندۍ توګه حرکت وکړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چې کوپا د پورن مل د قوماندان پرتاب دلښکر سره یو ځای د پورن مل دریاست د شمالي پولو پورې ور رسیدل ، نو هلته ورته دکوپا نائب چې دکوپا په غیاب کې دهغه د لښکرو قوماندان و ، دهغوې ډیر ښه استقبال وکړ، بیا دکوپا د وینا سره سم پرتاب خپل لښکرته د کوپا د لښکر تر څنګ پړاو ورکړ. دکوپانائب تر یوه وخته پورې د کوپا په لور په حیرانتیا سره کتل او بیا یې ورته وویل چې :

زما دروند ه ! ایا زه تاسې ته داسې خبر در واوروم چې په یقیني توګه به تاسې ته ښه و نه بریښي. کوپا په ډیرې اندیښنې سره دخپل نائب په لور وکتل او ورته یې وویل چې څه ډول خبر ؟

کوپا !تیره ورځ زمونږ څو کسه مخبران لښکر ته بیرته راستانه شوي او هغوې له ځانه سره خبر راوړې دې چې دشیرشاه سوری سالارانو حاجې بیټنې خان او شجاعت خان یو ځای ملوخان ته ډیره بده ماتې ورکړې او ملوخان دماتې دخوړلو او دخپل لښکر د له منځه وړلو نه وروسته د خاندیش په لور تېښتیدلې دې. هغه نائب دا خبره په ډیره اندیښمنه توګه کوله. د خپل نائب دد ې خبرې په اوریدو سره کوپا تر یوه وخته پورې ټیټ سر ناست و ، او په فکرونو کې ډوب و . په دې وخت کې دپورن مل د فوځونو قوماندان پرتاب په ډیرې اندیښنې سره کوپا ته کتل ، کوپا هم دهغه په لور و کتل او ورته یې وویل چې: ګوره پرتابه ! هغه کار چې مونږ باید مخته کړې وې دهغې په کولو کې مونږ ځنډ وکړ. اوس خو ملوخان د حاجې خان بیټنې او شجاعت خان په لاسو دماتې سره مخ شوې دې ،که چیرې مونږ ددې جنګ په وخت کې د ملوخان کومک ته را رسیدلې وای نو اوس به حالات بل منګه وو . مونږ به حاجې خان او شجاعت خان ته ماتې ورکړې وې. خو ګوره پرتابه ! زما په ذهن کې ناهیلې نه شته. که چیرې ته له ما سره اتفاق وکړې نو اوس هم مونږ ډیر څه کولې شو. دهغه په دې خبره پرتاب ور وکتل او ورته یې وویل: کوپا په دې کې شک نه شته چې ستا جنګې تجربې له ما څخه زیاتې دې. په مالوه کې د ملوخان په خاطر اود حاجې خان بیټنې او شجاعت خان په خلاف چې ته هر ډول قدم اخستل غواړې نو زه به دې تر څنګ ولاړ یم. وایه چې اوس ته څه ویل غواړې ؟ په دې وخت کې کوپا پرتاب ته مخ کړ او ورته یې وویل چې:

هغو مخبرانو چې د حاجې خان بیټنې او شجاعت خان په لاسو دملو خان د ماتې خبر راوړې دې ،هغوې دا نه دي ویلې چې حاجې خان او شجاعت خان ملوخان ته د ماتې ورکولو وروسته کومې لورې ته تللې او یا یې چیرې پړاو کړې دې. دکوپا نائب په ځواب کې ورته وویل چې:

ګوره کوپا ! هغوې ماته ټوله خبره په پوره تفصیل سره کړې ده . دملو خان دماتې وروسته حاجې خان او شجاعت خان دهغه لښکر ټول قتل عام کړې دې، هغه یې تعقیب کړې ، خو اوس خبر راغلې چې هغوې اوس دمالوه په جنوبې برخو کې دملوخان د تعقیبولو څخه لاس اخستې او پړاو یې کړې دې اوتر اوسه پورې هغوې هملته په پړاو کې دي. ددې ځواب په اوریدو سره کوپا خوشحاله شو اوبیا یې دپرتاب په لور وکتل او ویې ویل چې:

ګوره پرتابه ! دکوم مقصد له پاره چې مونږ او تاسې را یوځای شوي وو هغه خو پوره نه شو ،ځکه مونږ غوښتل چې د حاجې خان او شجاعت خان په مقابل کې ملوخان سره کومک وکړو اوهغوې دواړو ته دماتې ورکولو وروسته هلته په مالوه کې دملوخان نظام حاکم کړو تر څو په راتلونکې وختو کې هغه زمونږ سره د شیرشاه په خلاف یوځای شي خو هغه موقع مونږ له لاسه ورکړه. اوس مونږ غواړو چې د جاجې خان بیټنې او شجاعت خان پر خلاف شپینې عملیات پیل کړو ،په کوم ځای کې چې اوس هغوې پړاو کړې دې تر

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه ځایه به زمونږد لښکر مخبران زمونږه لارښونه وکړي ،بیا به دشپې په نیمایی کې مونږ پر هغوې باندې شبخون وکړو ، هغوې سره به تر اوسه هم دملوخان د پړاو ټول سامان او نور شیان موجود وي ،مونږ په دې سامانو باندې د ولکې کولو او دې دواړو ته دماتې ورکولو هڅه وکړو ، تر څو هغوې ددې ځایه وتښتي.

دکوپا په دې وړاندیز باندې پرتاب مسکې شو بیا یې ورته وویل چې: ګوره کوپا ! زه له تاسره ستا په دې وړاندیز کې متفق یم ،کوم وړاندیز چې تا کړې دې دهغې په واسطه به مونږ نه یوائې حاجې خان او شجاعت خان ته نه تلافي کیدونکې زیان ورسوو بلکه دهغوې په ولکه کې دخوراک اوحرب په وسایلو به هم ولکه وکړو تر څنګ به یې هغه وسایل او سامانونه یې چې د ملوخان څخه په ولکه کې اخستې دي هغه به هم ترې بیرته راخپل کړو او په دې توګه به په خپل ځواک کې ډیرښت راوړو. کوپا ورته سمد ستي وویل چې:

ګوره کوپا ! اوس دې چې له ماسره په دې خبره اتفاق وکړ نو اوس وواېه چې مونږ به څه وخت ددې ځآیه کوچ کوو ؟ که مونږ پر هغوې دشپې حملې کوو نو بیا خو باید همدا اوس او سمد ستې ددې ځایه کوچ وکړو. هسې نه چې زمونږد وررسیدو دمخه هغوې خپل پړاو دهغه ځآیه پورته کړي او دخپل منزل په لور ولاړ شی. پرتاب دهغه دخبرې سره اتفاق وکړ او دواړو په همدې وخت کې خپلو فوځونو ته د پړاو د پورته کولو حکم وکړ. اوبیا دکوپا د مخبرانو په لارښوونه هغې لورې ته روان شول چیرې چې حاجې خان بیټنې او شجاعت خان پړاو کړې و.

شپه په ډیره منډه تښتیده ، حاجې خان بیټنې او شجاعت خان دملوخان تعقیب پرې اینبې و اوهملته یې دخپلو لښکرو سره پړاو کړې و ، کله چې د لښکر یوشمیر مخبرانو هغوې ته خبر ورکړ چې د راجپوتانه د راجه مالدیو دسپه سالار کوپا د پورن مل د لښکرو د قومندان پرتاب سره یو ځاې پرې د شپې دحملې له پاره راروان دي ، نو د خبر د اوریدو سره سم حاجې خان بیټنې او شجاعت خان دواړه سمد ستې متحرک شول او ددې شبخون د مقابلې له پاره یې ځانونه تیار کړل.

حاجې خان بیټنې او شجاعت خان تر اوسه پورې په خپلو تیاریو کې مصروف و چې کوپا او پرتاب دخپلو لښکرو سره یو ځاې دهغوې پړاو ته نزدې ور ورسیدل. بیا دشپې په تیاره کې کوپا د پړاو ښې اړخ ته ولاړ هلته حاجې خان بیټنې دخپل لښکر سره پړاو کړې و. په داسې حال کې چې پرتاب چپ لورې ته ولاړ او دشجاعت خان پړاو ته یې ځان ور نزدې کړ. ددې شبخون پیل مالدیو دراجه سالار کوپا وکړه او د قیامت راوړونکې سمندر په څیر یې د حاجې خان بیټنې په لښکرو یرغل وروست. په همدې وخت کې پرتاب هم د شجاعت خان دلښکرو سرته ور رسیدلې و. اودشجاعت خان په لښکر یې بدترینه حمله وکړه.

کوپا او پرتاب په داسې وخت کې په حاجې خان بیټنې او شجاعت خان باندې یرغل وروړ چې هغوې ددې یرغل پر خلاف په پوره بیړه په تیاریو کې مصروف و و. په دې اساس ددې شبخون په واسطه حاجې خان بیټنې او شجاعت خان ته پوره زیان ور ورسید. خو هغوې ډیر ژر خپلې لښکرې بیرته را منظمې کړې ، ددې وروسته لمړۍ حاجې خان بیټنې خپله حمله پیل کړه اوکوپا د لښکر حملې یې لږ څه تم کړې ، په همدې وخت کې شجاعت خان هم د پرتاب پر خلاف ځوابې حمله پیل کړې وه. د وپرانو په سیمه کې دغه جنګ په پوره توګه د حاجې خان بیټنې او شجاعت خان په خلاف روان و. ځکه چې ، د یوې لورې هغوې ددې شبخون په مقابل کې پوره تیاری نه و نیولې اود بله اړخه د کوپا او پرتاب د لښکرو شمیر ددوې دواړو د لښکرو څخه څو برابره زیات و. په دې خاطر حاجې خان بیټنې او شجاعت خان د کوپا او پرتاب په مقابل کې تم نه شول. لږه شیبه جنګ دوام وکړ او بیا حاجې خان بیټنې او شجاعت خان دواړو د کوپا او پرتاب په

(c) ketabton.com: The Digital Library

لاسو ډېره بده ماتې وخوړه. او دخپلو ځانو دخوندي کولو په خاطر دخپلو هغه پاته عسکرو سره يو ځاې د ميدانه وتښتيدل. کوپا اوپرتاب تر لرېه وخته پوري دهغوې پسې شاته ولاړل اوبيا يې د حاجي خان بيټني او شجاعت خان دپړاو په هر څه باندې ولکه وکړه. په دې توګه کوپا او پرتاب دخپلو دغو عملياتو په واسطه حالات په خپله ګټه را واړول.

کوپا اوپرتاب د حاجي خان بيټني او شجاعت خان دپړاو په هر شي ولکمن شوي وو ،هغوې هر لاسته راغلې شې تر سترګو تيراوه. بيا کوپا په خوشحالۍ سره پرتاب ته وويل چې:

پرتابه !هغه څه چې مونږ د حاجي خان بيټني او شجاعت خان دپړاو څخه تر لاسه کول دهغه زيات مونږ ته تر لاسه شوي دي. ډېر زيات د خوراک څښاک سامان ، د حرب ډېر زيات وسايل او.. ، ددې ترڅنګ مونږ هغوې دوا ړه بلکل لوڅ کړي دي او دهغوې لښکر مو له منځه وړې دې. زما په آند چې اوس به هغوې دلته په مالوه کې د اوسيدو جرءت و نه کړي. پرتاب ورڅخه وپوښتل چې: کوپا ! ته څه فکر کوئ چې اوس بايد مونږ څه وکړو؟

کوپا ورته وويل چې ! ګوره پرتابه ! اوس خو زمونږ په وړاندې بل کوم ځواک نه شته چې مونږ ورسره و جنګيږو .د حاجي خان بيټني او شجاعت خان نه وروسته اوس درې ستر ځواکونه زمونږ تر مخه دي چې مونږ راجپوتانو ته خطر ناکه ثابتيدا ې شي. يو د شيرشاه سوري ، بل د شيرشاه سوری د اعلې سالار خواص خان اودريم د هيبت خان نيا زي ځواک دې. شيرشاه سوري همدا اوس د راجپوتانه په پول کې پروت دې او د هغه سپه سالار د راجه بير بهان د ټکولو پسې تللې د ې ،تر هغې چې خواص خان د شيرشاه سوري سره نه وي يو ځاې شوې شيرشاه سوري به په راجپوتانه باندې يرغل ونه کړي خو تر هغې چې د هيبت خان نيا زې پورې اړه لري هغه اوس په پنجاب کې مصروف دې غواړي په پنجاب باندې خپله ولکه کلکه کړي اوبيا د سيند سيمې هم د شيرشاه سوري د سلطنت برخې و ګرځوي.

ګوره پرتابه ! مونږ بايد اوس يو اځې اويو اځې په شيرشاه سوري سترګې ور کلکې کړو او هغه د ځارنې لاندې و نيسو ، زما په آند چې مونږ بايد داټول شيان راټول کړو اوستاسې د مرکز راې سين په لور يې يوسو ،دخوراک او حرب کوم وسايل اوذخاير چې مونږ تر لاسه کړي دی هغه به ټول تاسې ته تسليم کړو ، زه دخپله ځانه سره راجپوتانه ته هيڅ هم نه وړم. ځکه هلته مونږ سره خوراکې توکې اوحربې سامان زمونږ دا ړيتاو څخه ډېر پروت دې اودهغې په واسطه مونږ ددې وړتيا لرو چې تر څو کالو پورې دحمله کونکو سره مقابله وکړو. پرتاب سمد ستې دهغه خبره ور پرې کړه او ورته يې وويل:

کوپا !دا خوستا ډېره مهرباني ده چې ته زمونږ په اړه داسې فکر کوې. کوپا ورته سمد ستې وويل:

ګوره پرتابه ! زه پر تا باند ې احسان نه کوم ،مونږ ټول راجپوتان يو ،تاسې هم راجپوتان ياست. په دې اساس ستاسې مرسته او کومک زمونږ دنده ده. ګوره ، تر راې سين پورې به دوا ړه يوځاې ولاړ شو ، زه به هلته تر څه مودې پورې پاته شم او د راې سين د راجه پورن مل مننه به وکړم اوبيا به د راجپوتانه په لور حرکت وکړم.

هغه حالات چې زمونږ مخته راغی هغه به داسې وي چې د اريل د راجه بيربهان ته د ماتې ورکولو وروسته به خواص خان بيرته دشيرشاه سوري سره يوځاې کيږي ، بيا به شيرشاه سوري په راجپوتانه يرغل کوي. پرتاب د کوپا خبره ورغوڅه کړه او ورته يې وويل چې: کوپا ! که شيرشاه سوری په راجپوتانه باندې دحملې له مخه پر مونږ حمله وکړي نوبيا ؟کوپا ورته په انديښنې سره وويل چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره پرتابه ! ستا دا خبره سهي ده . ځکه ستا سو عسکری ځواک زمونږ په نسبت ډیر کم دې . کیدې شي چې شیرشاه سوری لمړی د کوچني ځواک سره ټکر وکړي او هغوې له منځه یوسي او بیا دهغې وروسته په ستر قوت باندې د حملې له پاره ځان برابر کړي . خو پرتابه ! تاسې اندیښنه مه کوئ که چیرې شیرشاه سوري په راجپوتانه باندې حمله وکړي نو بیا تاسې په خپل ځاې باندې خوندی اوسئ . زمونږ دبسپنې له پاره هغه لورې ته مه راځئ ، ځکه مونږ ددې وړتیا لرو چې په خپله دشیرشاه سوری مقابله وکړاې شو . اوهغه دراجپوتانه څخه بیرته وځغلوو . خوکه چیرې شیرشاه سوري لمړی په تاسې باندې دحملې کولو تکل وکړ نو زه به دیوه لښکرسره یو ځاې ستاسې دکومک له پاره رامنډه کړم. اوپه هیڅ توګه به پری نه ږدم چې شیرشاه سوری په رای سن او چندریرې باندې ولکه وکړی. کوپا غلې شو نو پرتاب یوځل بیا دلږڅه فکر وورسته وویل چې :

کوپا ! ته په ریښتونې توګه یو مهربانه او ستر شخصیت یې . کوپا ورته وویل چې : راځه چې شیان ټول راټول کړو اوبیا دراې سین په لور روان و خوزیږو .

٧٠

کوپان او پرتاب دواړه دخپلو فوځونو سره یوځاې دبریاو اوکامیابیو په خوشحالیو کې د بندیاچل د غرنیو لمنو څخه د تیرې شوې لارې په شاهراه باندې دراې سین په لور روان وو. شپه په ختمیدو وه او د شرق څخه د لمر دراختو نښې ډاګیزه شوې وې د افوقونو په تندی وینه را څرګنده شوې وه ، هرې لورې ته هرشې په څرګنده او واضحه توګه تر سترګو کیده .

کوپا او پرتاب دواړه د خپلو خپلو لښکرو سره یو ځاې په ډیره مستۍ اوبې فکری کې په دې لویه لاره باندې سفر کاوه ، کله چې دغه لویه لاره د غرنیو لړیو په یوې وادي کې ورننوته نو کوپا په ډیرې اندیښنې سره خپل فوځ ته د دریدو حکم وکړ، هغه وکتل چې د کوهستان دبندیا چل په دې وادی کې یوه لښکر دهغوې مخه نیولې ده . دلښکرو دتم کیدو نهوروسته کوپا سمدستې خپل وسلوال کسان ورولیږل ترڅو هغوې دا ډاګیزه کړې چې ددوې تر مخه ولاړ لښکر د چا دې . دکوپا د حکم سره سم دهغه څو کسان په خپلو اسونو باندې سپاره په ډیره ګړندۍ توګه هغه لورې ته ورغلل . د لږ ځنډ وروسته هغه سپاره بیرته سپره مخونه راستانه شول،هغوې ډیر اندیښمنه او غمژن ښکاریدل ،کوبا ترې وپوښتل چې ایا تاسې څرګنده کړه چې په مخکې ولاړ لښکر د چا دې ؟ د کوپا په ځواب کې دهغه یوه وسلوال کس ورته وویل چې : لاره تم کونکې لښکر د شیرشاه سوری د سالار خواص خان لښکر دې .

د وسلوال ځوان دخبرې په کولو سره دکوپا حالات داسې شول لکه دماښام په څلور لارې دبې نوره اسمان لاندې په پروت منزل کونکې باندې دغه سفر په سترګو داسې درنیږې لکه چا یې چې سترګو ته کلف ور اچولې وي . دهغه په سترګو کې همداسې کلفونه او تیارې تیارې را ولاړې شوې ، دهغه حال داسې وګرزید لکه یو څوک چې د جنازې د میدان څخه راستنیږي. کوپا تر یوه وخته پورې همداسې سرګردانه و خو بیا یې په خپل څنګ کې ولاړ پرتاب ته وکتل او ورته یې وویل چې :

ګوره پرتابه ! دا دفطرت قانون دې چې دخباثت څخه خباثت ، دنا انصافۍ څخه نا انصافي او د جبر څخه جبر را پیدا کیږي. که چیرې د وندیاچل د کوهستان په دې وادیو کې د شیرشاه سوری سالار خواص خان پر مونږ باندې دحملې کولو هڅه وکړي نو و به ګورې چې مونږ به دهغه دحملې په مقابل کې پر هغه ددې نه هم سخته حمله وکړو اوبیا په دې وادي کې هغه ته دځان خلاصون هم شونې نه وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلږه وخته پورې خاموشي خپره وه . لږوروسته یې بیا دخپلو وسله والو ځوانانو څخه وپوښتل : تاسې څه ډول معلومه کړه چې په لاره کې ولاړ دخواص خان لښکر دې. یوه وسلوال ځواب ورکړ چې:

ګوره محترم کوپا ! کله چې مونږ دهغوې لورې ته ورغلو نو دهغوې څو کسو مونږه و نیولو او خپل ستر سالار خواص خان ته یې یوړو ، په دې اساس مونږ و پوهیدو چې دا لښکر د خواص خان لښکر دې . مونږ هغه ته وویلې چې مونږ خپلو سالارانو کوپا او پرتاب را استولي یو . تر څو مونږ وپوهیږو چې زمونږ په لاره کې ولاړ لښکر د چا دې ؟ هغه زمونږ دربښتیا ویلو څخه ډیره زیات خوشحاله شو او مونږ ته یې دبیرته تللو اجازه راکړه . خو د بیرته را ستنیدو په وخت کې یې چې کومې خبرې مونږ ته کړي دي دهغې څخه دهغه خونخوارۍ ډاګیزیږي. کوپا ترې په لږزیدلې اواز وپوښتل چې: هغه تاسو ته څه ویلي دي؟ وسلوال ورته وویل چې:

دشیرشاه سوري دغه سالار مونږ ته وویل چې مونږ ولاړ شو او کوپا او پرتاب ته ووایو چې زما نوم خواص خان دې ، زه دخپلو له پاره د ځپانده تیز لمر څخه د خلاصون سیورې او ددښمنانو له پاره دیخو سیورو ګرم او سوزیدونکې لمر ګرځم. هغه وویل چې کوپا او پرتاب ته دا ډاګیزه کړه چې په دې کوهستاني وادی کې به دهغوې دواړه وجودونه ټوټې ټوټې کړم .

پرتاب ددې ویریدونکي خبرو په اوریدو سره په لړزه راغې خو کوپا په ډیرې حوصلې سره وویل چې: خواص خان هسې چټیات وایی . زه به په دې جنګ کې په یقیني توګه دهغه حرمتونه له منځه یوسم. هغه تر اوسه پورې زما سره د ټکر کولو انداز نه دی اخستې. زما نوم کوپا دې د شمال څخه تر جنوبه پورې او شرق څخه تر غربه پورې ټول راجپوتان زما د نامه سره ښه اشنا دي. ټول پوهیږې چې کوپا ناقابل تسخیر دې. تر اوسه هیچا ورته ماتې نه ده ورکړې. واورئ زما ملګرو ! دکوهستان د بند یاچل په وادي کې به دشیرشاه سوری دغه سپه سالار په خپلو وینو کې لمبیږي او مرګ به یې په برخه کیږي .

کوپا تر یوه وخته پورې خاموشه پاته شو. او وروسته یې یو ځل بیا د خواص خان دلښکر موندونکې وسلوالو څخه وپوښتل چې: ایا ته ویلې شې چې دخواص خان سره به څو مره لښکر موجود وي ، او زمونږ د متحده لښکر سره به یې تناسب څه ډول وي ؟ دهغه په خبره هغه وسلوالو ځوانانو په خپلو منځو کې مشوره وکړه او بیا یې ځواب کې وویل چې :

دشمیرې له اړخه به مونږه په ډاډ سره د خواص خان په لښکر پورته والې ولرو . که چیرې زمونږ لښکر د خواص خان څخه درې هومره زیات نه وی نو دوه هومره خو هرو مرو زیات دې .ددې وسلوالو ځوانانو د ځواب په اوریدو سره د کوپا حوصله را پورته شوه او په مخ یې خوښې راپیدا شوه ،کوپا د حالاتو څخه ډاډمن شوې و نو په دې خاطر یې د پرتاب په لور وکتل او ورته یې وویل چې: ګوره پرتابه ! اوس مونږ ته په کار دې چې په دې خواص خان باندې دحملې کولو له پاره یو پلان ترتیب کړو . هغه پلان چې په دې اړه زما په ذهن کې را ګرځي هغه به ستا تر مخه کیږدم . که چیرته پر هغې باندې کوم اعتراض لرې او یا په کې کومه خامي وینې نو راته یې ووایه تر څو دهمغې مطابق خپل پرواګرام مخته یوسو . پرتاب په پوره غور سره دکوپا په لور وکتل . کوپا یو ځل بیا ورته یې وویل چې : ګوره پرتابه ! د همدې ځایه به دخپلو لښکرو د لیکو د منظمولو څخه وروسته مونږ مخته ورځو . په کوم ځاې چې مونږ ولاړ یو دهمدې ځاې شاته به دفوځ پړاو کوو . ځکه چې د شا له اړخه کوهستاني سیمه ده . په دې خاطر په پړاو باندې به د شا له اړخه دحملې کولو کوم خطر نه احساسیږي . هغه مال چې دمخه له مونږه سره دې اویا مو د حاجې خان بیتني او شجاعت خان څخه تر لاسه کړې دې هغه به هم په همدې پړاو کې پریږدو . اوس به مونږ دواړه دخپلو فوځونو لیکې سمې کړو . او بیا به یوځاې او په متحده توګه مخته ورځو .

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیا به د خواص خان د لښکر په لور د ورتللو په وخت کې خپل پلان ته اخري شکل ورکړو . ګوره پرتابه ! په هغه ځاې کې چې خواص خان دخپل فوځ سره یو ځاې پړاو کړې دې ،نو ته خو وینې چې دهغې چپ اړخ ته روانه کوهستاني ویاله هم شته . چې دجنوب شرق لورې ته بهیږې اوراې سین ته رسیږي. دخواص خان لښکر ته په ور رسیدو سره ته سمد ستې دخپلو فوځونو سره یوځاې د هغه چپ لورې ته ځان ورسوه او دخواص خان په لښکر د چپ لورې څخه حمله وکړه.

زه به دخپل لښکر سره یو ځاې ښې لورې ته ولاړشم اودخواص خان لښکر به دهغې لورې تر خپلې ضربې لاندې و نیسم . په اوسنې حالت کې به مونږ د خواص خان دلښکر منځنۍ برخه بلکل له نظره وکاږو . په دې توګه کله چې ته د چپ لورې او زه هم د ښې لورې د خواص خان په لښکرو باندې حمله وکړم نو خواص خان به هم خپل لښکر په دوو برخو باندې ویشي . یوه برخه به یې زما لورې ته اوبله برخه به یې ستا لورې ته متوجه کوی . په دې توګه دهغه لښکر به په دوو برخو وویشل شی او دخواص خان توجه به هم په دوو برخو وویشل شی ، نو زه هیلمن یم چې مونږ به په څو لمحو کې هغه د پښو څخه وغورزو ، اوکله چې هغه یو ځل زمونږ تر مخه د مید ان څخه وتښتي نو تر هغه وخته پورې به یې تر شا ځو ترڅو چې هغه اودهغه لښکر په مکمله توګه له منځه نه وي تللې .

بې له شکه چې کوپا په راجپوتانو کې ډیر زیرکه ، چالاکه او د فکر خاوند تصور کیده . د راجپوتانه راجه مالدیو پرې ډیر زیات باور او اعتماد کاوه . هغه یې د دشمن په مقابل کې اخري سپر ګاڼه . خو خواص خان د کوپا څخه څو څو ځله زیات د تجربو خاوند و . باران کتلې او ازمویل شوې جرنیل و . دبدو نه بدترو حالاتو کې هم هغه خپل سینه سپر کړې اودضرب دوهلو همت اوجرءت یې کړې دې. هغه په دې پوهیده چې ددښمن لښکر په دوو برخو ویشل شوې دې، دیوه سالار کوپا اودبل پرتاب دې ،په دې خاطر هغه هم خپل لښکر په دوو برخو باندې وویشه. یوه برخه یې په خپله قومنده کې واخسته اوبله یې د خپل نائب جلال خان جالو په قومندې کې ورکړه او بیا یې په ډیره بې صبرۍ سره د کوپا اوپرتاب له اړخه دحملې کولو انتظار پیل کړ.

کوپا اوپرتاب هم د سترګو په رپ کې خپل لښکر دحملې له پاره ور مخته کړ ، په دې وخت کې د خپل فوځ تر مخه ولاړ په آس سپور خواص خان خپل سر د آس تر زینه پورې ټیټ کړې و اوپه دیره عاجزۍ سره یې دخپل خداې نه دبرې او موفقیت له پاره دعاوې کولې.

ددعایه کلماتو دخلاصون وروسته ، خواص خان خپل سر را پورته کړ ، ویې کتل چې دښمن نور را نزدې شوې دې ،دهغوې په کتلو سره دخواص خان ټنډه و غوړیده ،په خپلو لاسو کې یې توره او ډال ټینګ و نیول. بیا یې په لوړ اواز سره د تکبیر غږ وکړ ،دهغه د تکبیر دغږ سره سم ، دهغه په څنګ کې ولاړ جلال خان جالو هم دتکبیر غږ پورته کړ ، د خواص خان او جلال خان تکبیرونه دد ې خبرې ننبه وه چې هغوې د دشمن د مقابلې له پاره تیار د ي.

کوپا اوپرتاب هم د ډیرې کینې اوحسد په لمبو کې دخپلو لښکرو سره رامخته شول اوحمله یې پیل کړه. دحملې پیلامه پخپله کوپا وکړه. هغه د جلال خان جالو په لښکرو باندې د خپل ټول توان سره را پریوت. جلال خان جالو په لمړیو کې د کوپا حمله و تمبوله اوبیا یې دکوپا پر خلاف په ځوابی حملې لاس پورې کړ.

دکوپا تر څنګ پرتاب هم دخواص خان دلښکرو پر خلاف حمله پیل کړه ، په دې وخت کې خواص خان لکه د غره په څیر ثابت و درید او یواځې د پرتاب دحملې د تم کولو په اړه یې فکر کاوه .

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیا نو خواص خان هم په وحشت او دهشت کې راغې ،ددفاع څخه یې ځان وویست او دپرتاب په فوځ یې خونړۍ حملې پیل کړې ، دپرتاب لښکرو د خواص خان دحملې مقابله و نه شوه کولې ، په لړه شیبه کې پرې د جنګ میدان د محشرډګر وګرځید او په دې ترتیب پرتاب د ماتې سره مخ شو او کوپا په لورو تښتید. خواص خان دهغه تیښته د خپل ځان له پاره ډیره ښه موقع وګڼله او دهغه دلښکر تر شا ولاړ او د شا له لورې یې دهغوې لښکر یو په بل پسې له منځه یوړ.

کله چې پرتاب د تیښتې وروسته د کوپا دلښکرو شاته ورسید په دې توګه د لښکرو د یوځای کیدو سره سم د کوپا لښکرو دجلال خان جالو په لښکرو باندې فشار ورزیات کړ ،خو کله چې خواص خان د پرتاب تر شا هلته ورسید نو هغه د کوپا په لښکرو کې د شا له اړخه مرګونې توپان راکیوست او دهغوې حالت یې دبدو نه بدترو په لور یوړ.

دبله اړخه کله چې جلال خان جالو وکتل چې دهغه اعلې سالار خواص خان پرتاب او دهغه لښکر ته ډیره بدې ماتې ورکړې ده او اوس پرتاب دکوپا تر څنګ راغلې دې .او دا چې اوس کوپا دشا له اړخه خواص خان هم حمله کړې د ه نوبیا جلال خان جالو د دفاع دحالت څخه ووت او دکوپا په لښکرو یې مرګونې ګذار پیل کړ ، په داسې حال کې چې د شا له اړخه خواص خان د کوپا دلښکرو بیخ اوبنسټ راویستلې و.

ددغې دوه اړخیزه حملې په واسطه کوپا اوپرتاب ډیر ټینګ نه شول او د ماتې خوړلو وروسته یې دراېسین په لویه لاره تیښته وکړه. په همدې وخت کې چې کوپا اوپرتاب د تیښتې له پاره ځانونه چمتو کول نو حاجې خان بیټنې او شجاعت خان هم دخپلو پاته شونو لښکرو سره یو ځای همدې وادۍ ته را ننوتل.او دهغې لورې یې په کوپا او پرتاب باندې یرغل پیل کړ.

دحاجې خان بیټنې او شجاعت خان ناڅاپي راتګ خواص خان ته ډیر ستر قوت ورکړ هغه سمدستې حاجې خان بیټنې او شجاعت خان ته حکم وکړ چې هغوې دې ددښمن د پړاو نه علاوه دخپل پړاو شیان اودخپل پړاو ښځې له ځانه سره یو ځای کړې اودراې سین په لور دې حرکت وکړي. پخپله جالو خان او خواص خان د کوپا او پرتاب تر شا ولاړل.

حاجې خان بیټنې او شجاعت خان دواړو د هر څه دمخه د کوپا اوپرتاب د پړاو ټول شیان سره راټول کړل ،دهغې وروسته یې دخواص خان دپړاو شیان هم راټول کړل اوبیا دواړه یعنې حاجې خان بیټنې او شجاعت خان د خپلو ټولو شیانو سره یو ځای دراې سین په لور وخوزیدل.

ددې اړخه خواص خان او جلال خان جالو په ډیره بیړه د کوپا او پرتاب پسې روان وو او پر هغوې یې دشا له لورې حملې کولې اودهغوې دلښکرو شمیره یې وار په وار را کموله.

د غرنیو لړیو څخه د وتلو وروسته کوپا اوپرتاب په خپلو کې سره سلا وکړه ، اوخپل خپل لښکر یې سره جدا کړل ، پرتاب دخپل لښکر سره یو ځای په ډیره ګړندۍ توګه د راې سین په لور ولاړ. په داسې حال کې چې کوپا بیرته د راجپوتانه په لور دحرکت له پاره بله لاره و نیوله. په دې وخت کې خواص خان جلال الدین جالو ته د پرتاب تر شا دتللو حکم وکړ اوپه خپله د کوپا د فوځونو تر شا ولاړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خواص خان تر ډیره ځایه پورې د کوپا تر شا ولاړ. تاریخپوهان چې دکوپا د میړانې ، شجاعت ، جنګې تجربو او ...په اړه په لیکنو نه ستومانیږي ، همغه کوپا د خواص خان تر مخه لکه د ګوره خر په څیر چې کوم غوښې خوړونکې حیوان مخکې کړې وي اوځغلې دا سې ځغلیده .

خواص خان تر ډیره پورې کوپا تعقیب کړ خو کله چې ورته څرګنده شوه چې کوپا بې ضرره شوې دې نو بیر ته دراې سین په لور راستون شو ، تر دې وخته پورې جلال خان جالو هم د پرتاب تر شا په ډیره ګړندۍ توګه روان و ان تر دې چې پرتاب د راې سین ښار ته ورسید او هلته یې ځان کلا بند کړ. خو جلال خان جالو د راې سین دښاره لږ څه بیرون د خپل لښکر سره یوځای پړاو وکړ.

تر دې وخته پورې حاجې خان بیټنې او شجاعت خان هم د پړاو د ټولو شیانو او د خواص خان دپړاو د ښځینه و سره یوځای هلته را ورسیدل. خواص خان هم را ورسید او هلته یې د راې سین څخه بیرون په غرنیو لمنو کې دخپل لښکر له پاره د خیمو یوکلې اباد کړ ،کیدې شې چې هغه په راې سین دحملې کولو او په هغه ښار باندې دولکې کولو اراده درلوده.

هغه وخت چې حاجې خان بیټنې او شجاعت خان دواړه هلته را ورسیدل ،نو دواړه یوځای دخواص خان خدمت کې حاضر شول. په دې وخت کې جلال خان جالو هم هلته موجود وو. تر ډیره وخته پورې حاجې خان بیټنې او شجاعت خان په ډیر ستاینوکې سترګو باندې دخواص خان په لور کتل. بیا شجاعت خان خواص خان ته مخ کړ او ورته یې وویل چې :

امیر خواص خانه ! په خدای سوګند چې هغه څه چې زه یې وایم ستا صفت او ستاینه نه ده بلکه حقیقت او رینښتیا دي. امیره ! حقیقت دادې چې ته دهغو ځوانانو څخه یې چې مونږ ستا په شخصیت باندې ویاړ کولې شو ، خدای شته چې ما دا کوپا او پرتاب دواړه دخپل ځان له پاره ډیر خطرناک ګڼل . خو تا هغوې دواړو ته ډیره بده ماتې ورکړه اودهغوې لښکر دې ورختم کړ اودا دې ثابته کړه چې دشیرشاه سوری سالار خواص خان ناممکن ممکن ګرځوي اوناقابل تسخیر تسخیروي.

شجاعت خان غوښتل نور څه هم ووایي چې خواص خان یې خوله ور ټپه کړه او ورته یې وویل چې : ګوره شجاعت خانه ، زما دوسته. دداسې ستاینو اړتیا نه شته اونه زه داسې ستاینې اورم. زما وروره ! هغه څه چې ما کړې هغه زما په دندوکې شامل وو. زه ددښمن په مقابل کې د سر د ورکولو په فن پوهیږم. سوګند په واحد ذات چې داخو لا یو کوپا و چې داسې کوپا ګان هم راشي نو بیا به یې هم زه مرۍ ور پرې کړم.

په ځواب کې ورته شجاعت خان او یا بیټنې هیڅ یو هم څه و نه ویل ، بس په چپه خوله یې په ډیره مینه دخواص خان لورې ته کتل. بیا خواص خان جلال خان جالواو حاجې خان بیټنې او شجاعت خان درې واړو ته وویل چې ،تاسې درې واړه لښکر و ته ولاړ شئ اودلښکریانو د خوراک څښاک له پاره ښه انتظام وکړئ ، او هغوی ته دارام اوسهولتونو له پاره ځایونه برابر کړئ ، د لښکرو یوه برخه د تیارسئ په حال کې وساتئ ترڅو هغوې پهره وکړي ، هسې نه چې د شپې په تیاره کې پرتاب اویا دهغه کاکا دراې سین څخه را ووځي او زمونږ پر خلاف د شبخون هڅه وکړي ، زه اوس دخپلې خیمې په لور ورځم او د خوبه مخته شیرشاه سوری ته یو قاصد استوم ترڅو دټولو حالاتو څخه یې خبر کړي. او هو ! زما خیمې ته هم ډیره ژر ډوډۍ را ولیږئ. ځکه چې زه ډیره لوږه احساسوم. دد ې خبر ې سره سم جلال خان جالو ، حاجې خان بیټنې او شجاعت خان درې واړه دلښکر دخوراک څښاک له پاره دهغه ځایه را ووتل . خواص خان هم شیرشاه سوری ته دیوه قاصد دلیږلو له پاره یو کس را وغوښت اوبیا دخپلې خیمې په لور ولاړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چې خواص خان خپلې خیمې ته ورسید نوګورې چې په خیمه کې قالینې خپرې دي او د قالینو دپاسه په توشک باندې ګنګا نیمه پرته ده او دخپل کوچني زوې سره په مینه لګیاده ساعت تیروي. دخواص خان دکتلو سره سم یې کوچنې په ځانګو کې واچاوه او بیا یې دخواص خان په لور رامنډه کړه او په پوره ځواک سره یې دخواص خان څخه غیږه چاپیره کړه او ورغاړې وتله. او په خپل ډیره خوږغږ یې وویل چې:

زما حبیبه ! زه تاته د راجپوتانه دراجه مالدیو د سپه سالار کوپا او دراې سین دراجه پورن مل د قومندان او سالار پرتاب پر خلاف د بریا مبارکي درکوم ، دهغې په دې خبره خواص خان په خندا شو او ویې ویل چې ګوره ګنګا ! په داسې شکل دمبارکۍ د راکولو اړتیا نه شته.ځکه چې زما فتحه ستا فتحه ده په دې کې ستا کړچار هم شامل دې ،ځکه چې هغه کورنۍ ماحول چې تا زما له پاره جوړ کړې دې د همغې په اساس زما کړچار نور هم ډیر ښه شوې دې.

بیا خواص خان دګنګا څخه جدا شو اود ځانګو په لور ورغې ،په دواړو ګونډو کیناست ، او په خندا یې خپل کوچنې ته پیل وکړ ، دهغه سره یې مینه وکړه ، ښکل یې کړ او تر ډیره وخته پورې ورسره په خبرو کې بوخت و. بیا دوباره د کوچني څخه راپورته شو او دګنګا څنګ ته ولاړ. ګنګا ورته یو ځل بیا وویل :

دا دراجپوتانه دراجه مالدیو سالار چې ستا تر مخه لکه د ګوره خر په څیر ځغلیده نو دهغې څخه به د راجپوتانه او دهندوستانو نورو راجپوتانو ته دا راڅرګنده شوي وي چې دکوپا په څیر ناقابل تسخیر او شجاع انسان هم دخواص خا ن تر مخه هیڅ نه دې ، هغوې ته به دا خبره څرګنده شوې وی چې دشیرشاه سوری اعلې سالار خواص خان سره مقابله کول دداسې سالارانو د وس کار نه دې.

دګنګا ددې خبرو په وخت کې خواص خان هغې ته کتل او خندل یې. بیا یې وویل چې:

ګوره ګنګا ! راجپوتان به یو آځې دا خبره نه کوی چې ګویادوې د شیرشاه سوری داعلې سالار خواص خان تر مخه نه شي دریدې بلکه خلک به دا هم وایې چې کوپا د راجه هرکشن دراج کماري (شهزادګۍ) ګنګا میړه خواص خان تر مخه ټینګ نه شو. ګنګا دخواص خان ددې خبرو څخه خوند اخسته. بیا یې دخواص خان دواړه لاسونه ونیول او په قالینو باندې په خپور توشک یې له ځانه سره کیناوه ، تر لږه وخته پورې میړه او ښځې په خپل منځ کې خبرې کولې ،بیا یې خوراک راغې اودواړو په ډیره مینه خپله ډوډۍ وخوړه.

۷۱

یوه ورځ ماښام ناوخته شیرشاه سوری دخپلو زامنو او دخپل سالار برهم جیت سره یوځاې، دراجپوتانې په پوله په خپل پړاو کې ، په خپله خیمه کې ناست و چې دخیمې دروازې ته د کوچیانو دقبیلې سردار فدایی خان اودهغه زوې اسماعیل خان دواړه رغ غلل. فدایی خان د راتلو سره د احترام او درنښت له پاره خپل سر راښکته کړ او ودرید اوشیرشاه سوري ته یې وویل چې:

تاسې زه را بللې وم، ایا زه دننه راتلاې شم . د فدایی خان اودهغه د زوې اسماعیل خان دکتلو سره سم شیرشاه سوری دخپله ځایه راپورته شو دهغه د پورته کیدو سره سم دهغه زوې او دهغه سالار هم راپورته شول ،بیا شیرشاه سوری په ډیر شفقت او مینې سره فدایی خان ته وویل چې:

(c) ketabton.com: The Digital Library

فدای خانه ! ریښتیا هم چې ته مارا بللې یی. خو ته باید د پردیو په څیر په دروازه کې و نه دریږې ، سمدستې د ننه راشه ځکه چې ته خو اوس په یوه ډول زمونږ د لښکر ملګرې یی. او د دې نه علاوه ستا پر ما ډیر زیات احسانات دي چې زه یی بدله نه شم درکولې.

فدایی خان او دهغه زوې اسماعیل خان ډیر خوشحاله شول او خیمې ته د ننه ورننوتل. شیرشاه سوری هغوې په خپل څنګ کې کینول ، بیا فدایی خان وویل چې:

درونده او مهربانه شیرشاه ! ته زما د کومو احساناتو خبره کوې. ما خو له تاسره هیڅ احسان نه دې کړې بلکه برعکس ستا پر ما ډیر زیات احسانات دي، ستا سالار خواص خان څو څو ځله له ما سره کومک کړې دې، له ما سره یی بسپنه کړې ده او دا بل ستر احسان دې چې زه اوس ستا په لښکر کې او سیږم او زما د ټولې کوچیانې قبیلې مصارف هم تاسې ته در په غاړه دی. دهغه په دې خبرو شیرشاه سوری مسکې شو او ورته یی وویل:

ګوره فدایی خانه ! زما په تا باندې هیڅ ډول احسان نه شته. بلکه ستا پر ما بې شمیره احسانات بار دي. ستا تر ټولو ستر او نه تلافی کیدونکې احسان پر ما دادې چې تا ماته خواص خان راکړې دې ، واوره فدایی خانه ! که ماته خواص خانه نه وې تر لاسه شوې نو زه تاته په ډاډمنه توګه ویلې شم چې هغه فتوحات چې تر ننه پورې مونږ ته په برخه شوې دې ، دهغه پرته په دومره زیاته شمیره بریاوې مونږ ته په دومره کمه موده کې شونې نه وې. په دې خاطر ستا له اړخه دخواص خان راکول مونږته تر ټولو لوې او ستر احسان دې. چې بدله یی نشم پوره کولې. فداې خان دخوشحالۍ نه وویل: اقا شیرشاه ! ستا وینا بلکل سهي ده ،خواص خان هغه نایابه ګوهر دې چې زما سره یی ارزښت د یوه کاڼي په څیر و. اقا شیرشاه ! که څه هم هغه ما دخپلو اولادونو په څیر روزلې و خو بیا د ګیدړو د نیولو او ښکار کولو په وخت کې چې کوم جوهر موجود و هغه په ښه توګه نه شو رابرسیره کیدې ، خو ستا په لښکر کې د ورګډیدو نه وروسته هغه ثابته کړه چې هغه څومره ارزښتناکه او نه پیداکیدونکې هیرا ده. د شیرشاه سوری په مخ باندې دخوشحالۍ نښې نورې هم را وځلیدې او بیا یی وویل چې:

فدایی خانه ستا خبره سهي ده. دجنګ په دوران کې فتح او بریا همداسې خواص خان لټوي لکه څنګه چې قیس خپله لیلې لټوله.

خیمه کې تر لږه ځنډه پورې خاموشي خپره وه. وروسته بیا شیرشاه سوری وویل:

ګوره فدایی خانه ! اوس په خیمه کې زما د زامنو څخه علاوه زما سالار برهمجیت هم ناست دې ، ما ته په دې خاطر را بللې یی چې ستا او ستا د قبیلې د اړتیاو په اړه ځانته معلومات تر لاسه کړم. ګوره فدایی خانه ! خواص خان د اریل دراجه بیربهان پر خلاف هم برې تر لاسه کړې دې نو هغه سامان یی چې دهغوې څخه تر لاسه کړې دې دهغې نیمایی زه تاته او ستا قبیلې ته ورکوم تر څو ستاسو د ژوندانه حالت را ښه شي. خو ګوره فدایی خانه ! دا زه په تا باندې د احسان د بارولو په خاطر نه کوم اونه دا دهغه احسان بدله ده چې دخواص خان د راکړې په اړه یی درکوم. اوس ته زما دلښکر یوه برخه یی. په دې خاطر ستا سره اعانت کول زما دنده ده.

په ځواب کې ورته فدایی خان یواځې او یواځې دممنونیت په سترګو وکتل او بیا یی ورته وویل چې: اقا دا خو ستا مهرباني ده چې ته زمونږ دومره غم خورې.شیرشاه سوری ورته یو ځل بیا وویل ، خو دا ځل یی دخپل زوې عادل په لور وکتل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

عادله زویه ! اوس خو دا ټول ورونه ، برهم جیت ، فدایی خان او اسماعیل خان له ځانه سره کړه او ولاړ شه ،څومره سامان چې د اریل څخه راغلې دې دهغې نیمایی د فدایی خان قبیلې ته منتقل کړئ ،

دشیرشاه سوري دحکم سره سم دهغه زوې عادل ، برهم جیت ، فدایی خان او اسماعیل خان ټول دخپلو ځایو څخه د راپورته کیدو په حال کې وو چې خیمې ته یو ساتونکې راغې ، د تعظیم له پاره یی سر ښکته کړ او بیا یی په ډیر درنښت شیرشاه سوری ته وویل چې: د راجه پورن مل د راښسین د مرکز څخه د خواص خان یو قاصد راغلې او غواړي له تاسره ووینې . دهغه سره ستا په نامه یو ډیر مهم پیغام دې ،نوکه ته یی حکم کوې زه به یی دننه را و لیږم.

د قاصد د غږ سره سم شیرشاه سوری سمدستي دخپله ځایه پورته شو ، دهغه سره دا نور خلک هم دخپلو ځایو څخه راپورته شول ، شیرشاه سوری هغه ساتونکې ته وویل چې دخواص خان قاصد سمدستي دننه راولیږه . هغه قهرجنې شو او ورته یی وویل چې هغه مو ولې ددروازې تر شا درولې دې ؟ هغه ساتونکې بیرون ووت او د لږه ځنډه وروسته یی هغه قاصد له ځانه سره یو ځاې خیمې ته را ننویست ، شیرشاه سوري هغه قاصد له ځانه سره کیناوه او ترې ویی پوښتل چې: اوس را ته ووایه چې تا زما د زوې خواص خان څخه څه ډول پیغام راوړې دې او هم دا راته ووایه چې اوس خواص خان چیرې دې او څه کوې ؟ قاصد لږ څه فکر وکړ او بیا یی شیرشاه سوری ته وویل:

اقا ! تاته به دا خبره رارسیدلې وی چې په مالوه کې حاجې خان بیټنې او شجاعت خان دواړو یوځاې د ناصرخان بغاوت او دملوخان سرکشئ و ځپلې ، ملوخان ماتې وخوړه او د خاندیش په لور وتښتید. تاسې ته به په دې هم خبر شوې یاست چې داریل راجه بیربهان ته دماتې د ورکولو وروسته خواص خان هم دمالوه په لور را روان و . خو مالوه ته دخواص خان د رارسیدو نه تر مخه په لاره کې یو انقلاب راپیدا شو . هغه وخت چې حاجی خان بیټنې او شجاعت خان ملوخان او ناصر خان ته ماتې ورکړه او په مالوه کې یی په یوه ځاې کې دخپلو متحده لښکرو سره یو ځاې پړاو وکړ چې پر هغوې باندې شبخوني حمله وکړل شوه . شیرشاه سوري ترې په حیرانتیا سره وپوښتل چې ؟

په حاجې خان بیټنې او شجاعت خان باندې شبخون چا کړې و؟ ځکه چې هغوې دواړو د ناصرخان او ملوخان ته دماتې ورکولو نه وروسته هلته پړاو کړې و ، قاصد ورته په ځواب کې وویل چې:

اقا !د راجپوتانه د راجه مالدیو سالار کوپا د یوه لښکر سره یو ځاې مالوه ته تللې و ،هغه هلته خپل لښکر ته پړاو ورکړ او خپل یو نائب یی دهغه قومندان وټاکه ، او پخپله د راې سین مرکز ته د پورن مل سره د کتلو له پاره ورغې ،هغه د پورن مل سره سازش وکړ او هغه ته یی لالچ ورکړ چې په مالوه باندې ولکه وکړي او په دې توګه په خپلو ځواکونو کې ډیرښت راوړي ،پورن مل د کوپا سره اتفاق وکړ او بیا یی خپل نیمایی فوځ دخپل وراره او سپه سالار پرتاب تر قومندې لاندې دهغه سره یو ځاې راولیږه ،بیا همدغه متحده لښکر چې د کوپا او پرتاب تر ګډې قومندې لاندې را یوځاې شوې و د شجاعت او حاجې خان پر خلاف شبخون وکړ . خو دهغوې شبخون دیر وینه تویونکې و او حاجې خان بیټنې او شجاعت خان ته یی ډیر تاوان ورساوه ، په دې اساس هغوې دواړو ماتې وخوړه او و تښتیدل . کوپا او پرتاب د فاتحینو په څیر په ډیره خوشحالۍ سره د راې سین لور ته روان وو چې په لاره کې د بندلکنډ په کوهستاني سیمه کې یی خواص خان لاره و نیوله . ددواړو لښکرو تر منځه سخت جنګ و شو چې په هغه کې خواص خان کوپا او پرتاب ته سخته ماتې ورکړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

،هغه وخت چې کوپا اوپرتاب تښتېدل نو حاجي خان او شجاعت خان هم هلته را ورسيدل ، دماتې خوړلو وروسته کوپا د راجپوتانه په لور و تښتيد خو پرتاب دخپلو پاته شونو لښکرو سره يوځاې په راې سين کې ځان کلا بند کړ . اوس خواص خان د حاجي خان ، شجاعت خان او جلال خان جالو سره يو ځاې دپورن مل دمرکزي ښار څخه بيرون پړاو کړې دې او اراده لري چې راې سين ښار کلا بند کړي اوبيا پرې حمله وکړي اوپه مالوه باندې دحملې نه مخته راجه پورن مل ته سبق ورکړي اودهغې ټولې سيمې د خپلې ولکې لاندې راوړي اوبيا په راجپوتانه باندې دحملې له پاره ځان تيار کړي.

د قاصد ددې پيغام د اوريدو سره سم د شيرشاه سوری په مخ دخوشحالۍ څپې راښکاره شوې ،په سترګو کی يې دخوشحالۍ عجيبه شانته منظر ځليده ،تر ډيره پورې خاموشه ناست و بيا يې د لږ څه فکر کولو وروسته وويل چې: خواص خانه زويه !څنګه چې ته غواړې همغسې به وشي. لمړی به مونږ پورن مل تر پښو لاندې کړو اودهغې وروسته به دراجپوتانه په لور رور خوزيږو .

شيرشاه سوری يو ځل بيا خاموشه شو داسې څرګنديدل چې هغه د ويلو له پاره څه ښه الفاظ لټوي ،بيا يې په خيمه کې په لوړ غږ سره وويل چې: خواص خانه !ته زما هغه زوې يې چې د زمکه په لړزولو ، د غرونو په ټوټه ټوټه کولو ،او داسمانه د دروازو د پرانستولو په فن باندې ښه پوهيږې.

خواص خانه ! زما د قوم ستر اتل ، د راجپوتانه د راجه مالديو سالار کوپا داسې يو ستر جنګجو او نه ماتيدونکې تصور کيږي چې دهندوستان راجپوتان هغه نا قابل تسخير ګڼي. خواص خانه !تا هغه په خپله مخه کې د تږو ليوانو په څير وځغلاوه اوثابته دې کړه چې داسې جنګجو او ناقابل تسخير ستا تر مخه د زمانې هسې ځک ثابت شوې دې .

تر دې ځايه دخبرو وروسته شيرشاه سوری لږ څه خاموشه شو اوبيا يې دخپل زوې عادل په لور وکتل او ورته يې وويل چې: عادله زويه ! د خواص خان ددې قاصد له پاره د خوراک څښاک او د ارام کولو دځاې غم وخوره. بيا ددې قاصد په لور د کتلو په وخت کې شيرشاه سوری يو ځل بيا وويل :

نن شپه ته همدلته په پړاو کې قيام وکړه ،مونږ به يوځاې ددې ځايه د راې سين دمرکز په لور حرکت کوو اودخواص خان دغوښتنې په مطابق به دراجپوتانه په ځاې پورن مل ته سبق ورکړو ، ددې خبرې وروسته شيرشاه سوری يوځل بيا خپل زوې عادل ته وکتل او ورته يې وويل چې:

عادله زويه !اوس تاسې ټول ولاړشئ ، او همدا اوس خپل زياتې سامانونه راټول کړئ،سبا به لښکر ددې ځايه د راې سين په لور کوچ کوي ، دشيرشاه دحکم سره سم دهغه زوې عادل ، سالار برهم جيت اودخواص خان له لورې راغلې قاصد درې واړه دخيمې څخه ووتل.

بله ورځ سهار وختې شيرشاه سوري دخپل لښکر سره يو ځاې دراجپوتانه سرحد ته د راجه پورن مل د مرکز راې سين په لور وخوزيد.

۷۲

دماخستن د لمانځه څخه لږه شيبه وروسته شير شاه سوری د راې سين دښاره بيرون دخواص پړاو ته ورسيد. کله چې خواص خان ته دشيرشاه سوری دراتلو په اړه خبر ورکړل شو چې شيرشاه د خپل لښکر سره يو ځاې دلته را رسيدلې دې نو سمدستي يې حاجي خان بيټنې ، شجاعت خان او جلال خان جالو له ځانه سره يو ځاې کړل او دشيرشاه سوری د ښه راغلاست له پاره دشپې په تيارو کې بيرون

(c) ketabton.com: The Digital Library

راووتل. دشپې په تیاروکې دخواص خان دلښکر دخیمو تر مخه هر هر ځای اورونه بل و ، مشالونه را ځوړند شوي و ، شیرشاه سوری د خواص خان د کتلو سره سم دخپله آسه راکیوت ، خواص خان ته ورغاړي وت او هغه یې په تندي باندې ښکل کړ اوبیایې ورته وویل چې: خواص خانه زویه تا هغه جنګ ګټلی دی،تا هغه کار کړی دی چې د عام انسان د وسه نه و پوره. تا ګوپا ته ماتې ورکړې اوپه یوه ډول دې ناممکن ممکن و ګرځاوه ، خواص خان ورته په ځواب کې څه و نه ویل ،بس د ممنونیت په سترګو یې شیرشاه سوری ته کتل ، بیا خواص خان د شیرشاه سوري لاس و نیوه او د پړاو په لور ورسره روان شو. شیرشاه سوری خواص خان ته یو ځل بیا وویل چې:

خواص خانه زویه ! ته کملاوتي خپلې خیمې ته یوسه ، ګنګا او نیرما به د فدایي خان خیمې ته منتقل کړل شي ،په همدې وخت کې فدایي خان هم را نژدې شو او دشیرشاه سوری په لور یې دکتلو په وخت کې وویل چې: اقا ! زه به په دې لړ کې دخواص خان سره مرسته وکړم، شیرشاه سوري ورته یو ځل بیا وویل چې: تاسو دواړه ولاړ شئ زه به پخپله د لښکر د پړاو او دهغوی د خوراک څښاک له پاره تیاري وکړم.

دهغه په دې خبره خواص خان او فدای خان دواړه یوې لورې ته شول ، فدایي خان ګنګا او نیرمل دواړه دخپله ځانه سره د قبیلې خیمو ته یوړې ، په داسې حال کې چې خواص خان په ډیره مینه کملاوتي له ځانه سره کړه اودخپله ځانه سره یې خیمې ته یوړه . هغه یې دخپل ځان سره کینوله ، ډوډۍ یې یوځای ورسره وخوړل اوبیا راووت او دشیرشاه سوری سره دراغلي لښکر له پاره یې د خوراک حښاک د تیارولو حکم وکړ.

بله ورځ شیرشاه سوری دخپلو نورو سالارانو او خواص خان سره یو ځای د رای سین د ښار په لور ولاړ. دهغوی سره په دې وخت کې دهغوی ساتونکې ډلې هم وې. هغوی لمړۍ دښار د شاوخوا سیمې وکتلې. د رای سین ښار د اوسنۍ بهیلسه په جنوب کې څوارلس میله واټن کې او د اوسني بهوپال دښار څخه نژدې ۲۷ میله شرق لورې کې پروت دی. نن هم ددې کلا نښې نښانې شته چې د وندهیاچل د کوهستاني لړیو د په ډیره لوړه برخه کې تر سترګو کیږی.

دا کلا او ښار دبیتواندي په لور نژدې اوه میله سیمه کې پرته ده د وندهیاچل دکوهستان په کومه لوړه کې چې دا واقع شوې وه نو دهغې لورې شمال او جنوب څخه دوه غرنۍ ویالې د غرونو نورې لړۍ یو دبل څخه جدا کوي. په همدې خاطر د کلا ټینګښت او استحکام نور هم زیاتوي.

د رای سین دشاوخوا سیمو د جایزې د اخستلو وروسته شیرشاه سوری بیرته خپلې خیمې ته راغې اودخپلو زامنو څخه اخوا یې خواص خان ، او نورو سالارانو سره په رای سین د حملې کولو په جنګي پلان باندې غور پیل کړ.

که څه هم خیمې ته د راننوتلو وروسته هغه تر لږه ځنډه پورې خاموشه و خو وروسته یې بیا خپلو زامنو ، اونورو سالارانو ته وویل چې :تاسو ټولو زما سره یو ځای درای سین د کلا جایزه واخستله ،اوس وواياست چې په دې ښار دحملې کولو له پاره به کوم تاکتیک استعمال کړل شی ، خو واورئ ، تر هغو چې زما د ذاتي رای پورې اړونده ده ، هغه داده چې درای سین دکلا په مقابل کې چې کومې غرنۍ سیمې دي په هغوی باندې ولکه کول اړین دي ، په دې غرونو باندې تر ټولو لمړۍ توپونه نصب کړئ ، څرنګه چې د رای سین د کلا دیوالونه د غرنیو لړیو په واسطه خوندي شوي دي ، نوپه دې خاطر ددې کلا د سوبې کولو اویا ورته د ننوتلو له پاره مونږ ته په کار دي چې دکوم لوړ ځای څخه د کلا دیوالونه ترضربې لاندې و نیسو ، په دې صورت کې به مونږ څه ګټه تر لاسه کړو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چې شیرشاه سوري غلې شو نو خواص خان ورته وویل چې:

درونده شیرشاه ! ستا وړاندیز په خپل ځای سهي دی او مناسب هم دی. مونږ ته په کار دي چې خپله توپخانه دښار په کوم ستر او پورته ځای کې نصب کړو، په دې توګه مونږ څه تر لاسه کولې شو خو ترڅنګ یې زه یوه بله مشوره هم درکولې شم. دهغه په دې خبره شیرشاه سوري ټکان وخوړ او ویې ویل چې:

خواص خانه زویه، ته وو ایه چې له تا سره څه ډول وړاندیز شته. تر څو عملي کړل شي خواص خان ورته وویل چې:

شیرشاه سوري! ته پوهیږې چې په اوسني وخت کې پورن مل په دوو ښارونو حکومت کوي، یو یې رای سین او بل یې چندریري دی. دپاته کوچنیو کوچنیو کلیو څخه نه پورن مل ته کومک رسیدې شي او نه هغوې ددې توان لري چې بسپنه ورسره وکړي، که مونږ یو اځې رای سین کلابند کړو نو هغه ته به د هغه د بل ښار ګوتې چندریري څخه په پرلپسې توګه کومک رارسیږي او په دې توګه به دا کلابندي ډیره اوږده شي، او په پورن مل باندې به زمونږ له پاره قابو پیدا کول که ممکن وي خو ستونزمن به هم وي.

زما وړاندیز دا دی چې د لښکرو یوه برخه د چندریري په لور ولیږو تر څو هغه ښار هم کلابند کړي، نو که په دې توګه مونږ دواړه ښارونه په یوه وخت کې کلابند کړو نو بیا به ددې دواړو ښارونو څخه یوه ته هم کومک نه شی ور رسیدلې. په دې توګه به مونږ به اسانۍ سره وتوانیږو چې پورن مل تر پښو لاندې کړو.

خواص خان د لږڅه فکر کولو وروسته بیا دخبرو لړۍ پیل کړه او ویې ویل چې: دچندریري په لور د لښکرو د لیږلو وروسته باید مونږ خپله توپخانه په کوم ستر ځای کې نصب کړو او بیا د رای سین د کلا په بیروني دیوالونو باندې ګوله باري وکړو، ددې کار له پاره باید مونږ خپل پاته لښکر هم په دري برخو باندې وویشو ، یوه برخه یې د کوهستان لړۍ په لوړو ځایو باندې او پاته دوه برخې د ښار ددیوالو دهغو برخو سره نژدې پټ کینی کومه برخه چې زمونږ د توپخانې د ضربې لاندې راځي

دښار په دیوالونه به په پرلپسې توګه د توپ ګولۍ وریږي، کله چې د ښار کوم دیوال را پریوځې او یا پر هغې کې کوم سوری راپیدا شي او بیا دښار فوځونه دهغې دبیا رغولو له پاره رامخته کیږي نو په سنګرو کې ناست دواړه ډلې لښکرې به پر هغوې حمله کوي، هغوې به له منځه وړي او په دې توګه به دښار د ننه د ننوتلو له پاره لاره هموار ه شي، ځکه چې ما اوریدلي دي چې د رای سین د کلا دیوالونه دوه پوړه لري.

کله چې خواص خان غلې شو نو شیرشاه سوری ورته وویل چې: خواص خانه ! کوم وړاندیز چې تا وکړ په خدای سوګند چې زما په زړه کې هم دا سې تیریدل ، ما ته خو ددې نه غوره او ښه بل وړاندیز نه تر سترګو کیږي. اوس به همدغې ستا وړاندیز او پلان ته اخري شکل ورکړو ، واورئ! چې زه به دلږې شیبې وروسته لښکر په څلورو برخو وویشم. یوه برخه به زما زوی جلال خان له ځانه سره یوسې او د چندریري ښار به کلابند کړي ترڅنګ به یې جلال خان جالو هم دهغه سره دهغه د نائب په څیر ولاړ شي. دوې دواړه به د چندریري د کلابندۍ او دهغې د فتحې کولو هڅې وکړي، دلښکر پاته دري واړه برخو څخه به یوه یې د خواص خان تر قومندې لاندې ، او حاجې خان بیټنې به یې نائب وي ، دلښکرو دریمه برخه به زما د زوی عادل تر قومندې لاندې وي او شجاعت خان به یې نائب وی او اخري برخه به یې له ما سره ځي چې برهم جیت به مې معاونت کوی. خواص خان او عادل خان دواړه به دخپلو لښکرو سره د کلا ددیوالونو خوا او ته په

(c) ketabton.com: The Digital Library

همغه ځايو کې سنګرونه نيسي چيرې چې مونږ ګوله باری کوو. زه به دخپل لښکر سره يوځاې د توپخانې ځارنه کوم او د ښار د ديوالونو په هغو برخو به ګولۍ وروم چې خواص خان او عادل خان ورسره نژدې سنګرونه نيولي دي.

ددې خبرې سره سم شيرشاه سوری دخپلو جنرالانو دا غونډه پاې ته ورسوله ، بيا د شيرشاه سوری زوې جلال خان دخپلې برخې دلښکر سره يو ځاې د چندريري په لور وخوزيد. جلال خان جالو ورسره دنا ئب په څير ولاړ.

پاته لښکر خپله توپخانه دراې سين سره نژدې يوه لوړ ځاې ته وخيژوله اوشيرشاه سوری يې تر څنګ پړاو وکړ. خواص خان اوعادل خان هم د ښار دديوالونو هغه برخې ته ولاړ کومې چې د ګوليو وررولو له پاره په نښه شوې وې.

۷۳

دراې سين راجه پورن مل د خپلې لور پاروتي او دخپل سالار او وراره پرتاب سره يوځاې د راى سين دکلا په يوه لوړ برج ولاړ و اوپه خپل مخکې يې په يوه لوړ غر دشيرشاه سوری د توپخانې د نصبولو ځارنه کوله. په همدې وخت کې دهغه يو جاسوس په ډيره منډه ځان ور ورساوه ، دهغه دراتلو سره سم پورن مل هغه لورې ته متوجه شو اوغوښتل يې څه ترې وپوښتي چې هغه مخبر ورته وويل :

مهاراجه ! ما تاته د شيرشاه سوری دلښکر په اړوند ډير مهم خبرونه راوړې دي ، هغه د هغه مخامخ کوهستاني لړۍ په سر باندې خپله توپخانه نصب کړې ده . اوپخپله هم دخپل لښکر د يوې برخې سره همتله رسيدلې دې ، اوس د شيرشاه سورې د جنګ پلان دادې چې : هغه به دهمغه ځايه دښار بيروني ديوالونه ترضربې لاندې نيسي او دديوالونو د له منځه وړلو هڅې به کوي، هغوې هغه ځاې د مخه په نښه کړې دې. دهمدې ديوال شاوخوا کې د شيرشاه سوری سالار خواص خان اودهغه زوې عادل خان پټ سنګرونه نيولې دي ، دهغوې آند دادې چې کله ګوله باري پيل شي او د راې سين دديوال دا برخه له منځه ولاړه شي نو بيا به د شيرشاه سوری سالار خواص خان اودهغه زوې عادل ددوو مختلفو سيمو څخه دکلاد دغه راپريوتې ديوال څخه را ننوځي او دوه کاره به کوي ، لمړۍ دا چې هغوې به دديوال ددې برخې دبيا جوړولو کارنه پريږدي چې تر سره شي اودهغې په بيا جوړونکو به حمله کوي ،تر څنګ به يې هغوې د ښار دديوالونو هغه ډيره نازکه برخه هم ويني تر څو دهغې لارې شيرشاه را ننوځي.

تر دې ځايه دخبرو وروسته هغه مخبر خاموشه شو خو وروسته يې يوځل بيا په خبرو پيل وکړ: مهاراجه ! ددې نه اخوا يوبل مهم خبر دادې چې شيرشاه سوری خپل يو زوې جلال خان د چندريري په لور دخپل لښکر سره يو ځاې استولې دې. شيرشاه سوری دهغوې څخه غوښتې دې چې چندريري سوبه کړي او يا يې داسې کلک کلابند کړي چې دهغه ځايه راې سين ته کومک و نه رسيږي.

کله چې هغه جاسوس خاموشه شو نو راجه پورن مل تر يوه وخته پورې په فکر کې ډوب شو بيا يې دهغه جاسوس څخه وپوښتل چې ته خو نور څه ويل نه غواړې؟ هغه د نفې په توګه ورته خپل سره وخوځاوه . بيا پورن مل په ټيټ اواز سره وويل چې ، ته نور ور تلاې شې . دهغه په دې خبره هغه جاسوس دهغه ځايه ولاړ. دهغه دتللو وروسته راجه پورن مل دخپلې لور پاروتي او خپل وراره او د قواو سالار سره په خبرو پيل وکړ.

اوس تاسو دواړه وواياست چې څه کول په کار دي ؟دهغې وروسته به زه تاسو دواړو ته خپله دجنګ نقشه وړاندې کړم. په ځواب کې پرتاب او پاروتی دواړه تر لږه وخته پورې خاموشه و او څه فکر يې کاوه . دلږ څه ځنډ وروسته يې په خپلو کې سره خبرې وکړې اوبيا

(c) ketabton.com: The Digital Library

پرتاب خپل کاکا پورن مل ته مخ کړ او ورته یې وویل چې : ستا دپوښتنې په اړه چې ما اوپاروتي په خپلو منځوم کې مشوره وکړه، دهغې په مطابق زمونږ د دواړو اراده ده چې مونږ به خپل لښکر په درې برخو ویشو . دلښکرو یوه برخه ستا په قومنده کې اوسي او دکلا ددیوال دهمدې برخې څخه چې مونږ په کې همدا اوس ولاړ یو څارنه کوي. خو دلښکر پاته دواړو برخو څخه به یې یوه زما او بله د پاروتي د قومندې لاندې وي. که چیرې دشیرشاه سوری د ګوله بارئ څخه زمونږ دکلا دیوالونو ته کوم زیان ورسید او مسلمانان دهغې د کومې برخې په راپرځولو باندې برې و موند نو زه اوپاروتي به دواړه دخپلو لښکرو سره هڅه وکړو چې حمله راوړونکې راننوتلو ته پرې نږدو . ما پاروتي ته ویلي دی چې دشیرشاه سوري د زوې عادل خان مقابله وکړی خو هغه وایی چې هغه به دخواص خان په تمبولو او دهغه دمخنیوي له پاره کار وکړي. په دې اساس پاروتي دا وړاندیز کړې دې چې څرنګه چې خواص خان پخوا ماته او کوپا ته ماتې راکړې ده نو په دې خاطر اوس به زه په خپله دهغه سره خپل قسمت ازمویم. نو که چیرې دښمن ددیوال په راپرزولو باندې بریالې شی نو مونږ دواړه به دخپلو لښکرو سره یو ځاې دخواص خان اوعادل خان لاره و تړو . او پرې به یې نږدو چې ددیوال د لویدلې برخې څخه دننه کلا ته را ننوځي اوکه را داخل هم شی نو مونږ دواړه به یې په بیرته تیل وهلو باندې بریمنده شو . خوته به هغه وخت ددیوال دپاسه په هغوې داسې غشي وروې چې هغوې د دیوال څخه د را ننوتلو جوګه نه شی او نه زما او پاروتي تعقیب وکولې شي .

راجه پورن مل دخپل وراره پرتاب او دخپلې لور پاروتي د وړاندیز څخه ډیر خوشحاله شو اوبیا یې په خنداکې وویل چې :

ګوره پرتابه زویه ! زه ستا او دپاورتي ددې پریکړې ملاتړ کوم، همستاسو د وړاندیز له مخې به فوځ په درې برخو باندې وویشو ، تاسې دواړه دخپلو لښکرو سره یو ځاې د خواص خان اوعادل دمقابلې له پاره ځانونه چمتو کړئ اوزه به دخپلو لښکرو سره یو ځاې دهغو برجونو په سر و دریږم اودغشو ورولو په اساس به پرې نږدم چې خواص خان او عادل خان مخته راشي . ددې خبرې سره سم ، پاروتي ، پرتاب او پورن مل درې واړه د دیوال څخه را ښکته شول .

۷۴

د لږ وخت وروسته دشیرشاه سوری توپخانې ، د شیرشاه په حکم د راې سین په ښار باندې ګوله باري پیل کړې وه، لمړۍ څو ګولۍ د دیوال څخه لږ څه اخوا و لګیدې. بیا کرار کرار توپچې خپله نښه سهي کړه او د راې سین دښار د دیوالونو بیرونې لورې یې خپل هدف وګرځاوه . که څه هم د کلا د دیوال دابرخه چې ګولۍ پرې په پرلپسې توګه لګیدې د غره په څیر کلکه ولاړه وه خو دپرلپسې او نه ماتیدونکې لړۍ په زور ددې کلا د دیوال په یوه برخه کې درزونه راپیدا شول ، ان تردې چې دماښام څخه لږ څه د مخه شیرشاه سوری د راې سین دکلا ددیوال د یوې برخې په رانړولو باندې بریالې شو .

کله چې دښار دکلا ددیوال دا برخه را پریوته ، نو دپخوا څخه د جوړ شوي پلان په اساس شیرشاه سوری دګولیو ورول بند کړل ، اوس نو دخواص خان اوعادل خان کار پیل شوې و . هغوې تر اوسه هم په سنګرونو کې ناست و و . دواړه کرار کرار د خپلو سنګرونو څخه راووتل او ددیوال د راپریوتې برخې په لور ور اوږده شول. لمړۍ خواص خان دهمغې ورانې برخې څخه کلا ته ورننوت. دخواص خان په ور ننوتلو سره یو قیامت جوړ شو .

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه باندې د مخې له اړخه د راجه پورن مل لور پاروتي د خپل لښکر سره د سوځونکې اور په ځیر حمله راوړه. په همدې وخت کې عادل خان هم دخپل لښکر سره یو ځای دهمدې مات دیوال څخه ورتیر شو اوکلا ته ورننوت. په عادل خان هم دپاروتي په ځیر پرتاب دخپل لښکر سره یو ځای یرغل راوست.

پاروتي د نارینه و په کالیو کې وه ، په دې خاطر هیچا نه پیژندله چې دا به د راجه پورن مل لور پاروتي وي. خو خواص خان د هغې حمله و تمبوله. تر څنګ یې دخپلو لښکریانو سره یو ځای د «کن فیکون» دنغمو او د تکبیر داوازونو سره یو ځای دپاروتي په لښکرو باندې یرغل وروست او دپاروتي په لښکرکې یې داسې یو توپان جوړ کړ چې دهغوې حالت یې دبد نه د بدتر په لور یوړ. دخواص خان په لور دکتلو سره سم د شیرشاه سوری زوې عادل خان هم د پرتاب لښکر د همداسې قهر اوغضب لاندې راوست اوپه هغوې داسې ګذارونه پیل کړل چې شین اسمان یې پرې تور وګرځاوه.

پرتاب او پاروتي تر ډیره پورې دخواص خان او عادل خان د حملو تر مخ و نه دریدل، هغوې دخپلو ځانو اودخپلو لښکرو د خوندی ساتلو په خاطر یو بل ته اشاره وکړه او وتښتیدل. کله چې خواص خان د پاروتی او عادل دپرتاب تر شا ولاړل نو د کلا دداخلي برجونو څخه پرې غشي لکه د باران په ځیر را ووریدل. هلته پورن مل دخپل لښکر سره یو ځای ولاړ و. دغې غشو دخواص خان اوعادل خان لښکرو ته پوره زیان واړاوه ، په دې خاطر خواص خان دخپل لښکر سره یو ځای د مات دیوال دبرخې څخه بیرته بیرون ولاړ ، عادل خان هم دخواص په قدم ولاړ او خپل ځواکونه یې دهغه ځایه را وویستل.

پرتاب او پاروتي د خواص خان اوعادل خان څخه د تیښتې وروسته ،کله چې د ښار د مخالف لورې د شاه پنا ددروازې څخه دننه راغلل نو هلته یې وکتل چې پورن مل ولاړ دې. په دې وخت کې پاروتی اوپرتاب یو دبل سره مشوره وکړه اوخپلو فوځونو یې دديوال تر څنګ په پراخه میدان کې دپړاو کولو حکم وکړ. خو هغوې دواړو خپل اسونه را وځغلولو اود پورن مل څنګ ته راغلل. دواړه د را رسیدو سره د پورن مل مخکې و دریدل. پاورتي غوښتل خپل پلار پورن مل ته څه ووایي خو پورن مل پرې رامخته شو او ورته یې وویل چې:

پاروتي اوپرتاب ! کله چې ما ستاسو دماتې په اړه واوریدل ډیره زیات خفه شوم. ما خو هیله درلوده چې دشیرشاه سوری هغه لښکر چې دلته په سنګر کې ناست دې هغه به تاسو دواړه له دې ځایه وځغلوئ اومونږ ته به دا فرصت را په برخه کړئ چې د کلا د دیوال هغه لویدلې برخه به بیرته جوړه کړو. خو ستاسو ددواړو ماتې زه د اندیښنو سره مخ کړې یم.

پلارجانه ! فتحه اوناکامي دواړه خو د یو چا نه یو چا په لمن کې راپریوځې . که نن موماتې وخوړه سبا به بیا بریمند شو ،دا خبرې پاروتي په ډیره مینه خپل پلار ته کولې. هغې یوځل بیا خپل پلار پورن مل ته په وینا کې وویل :

پلارجانه ! ما د شیرشاه سوری د سالار خواص خان مقابله وکړه په داسې حال کې چې پرتاب دشیرشاه د زوې عادل خان په مقابله کې ولاړ و. په دې کې شک نه شته چې دهغې دواړو د جنګ تګلاره زمونږ له پاره نوې وه. خو ددې سره بیا هم زه تاته ویلې شم چې په خپله شیرشاه اودهغې دا دواړه سالاران نه ماتې خوړونکې نه دي . مونږ باید خپلو هڅو ته دوام ورکړو او زه هیلمنه یم چې که چیرې مونږ خپلو هڅو ته همداسې دوام ورکړو اودا کلابندې اوږده کړو نوشیرشاه سوری به دکلابندۍ څخه په تنګ شي او ددې ځایه به د تللو په لور مجبور شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره لورجانې ! ستا ژبه دې مبارکه وی ، خو ماته دا سې څه نه تر سترګو کیږي ، او س خو شیرشاه سوري زمونږ دا ښارونه کلابند کړي دي او هغه به دد ې ښارونو د نیولو پرته شاته ولاړ نه شي ،اوبیا لږ څه مخته دیوه قاصد په لاسو دا خبر هم راغلي د ې چې د شیرشاه سوری زوي جلال خان د خپل لښکر دیوې برخې سره زمونږ دویم ښار چندریري هم کلابند کړې دي په دې خاطر دبیرون نه مونږ ته کومک رارسیدل هم بند شوي دي .نو که چیرې دا لړۍ همدا سې دوام وکړي نو ډیر ژربه د شیرشاه سوری زوي جلال خان چندریرې په خپله ولکه کې واخلي . اوس خو شیرشاه سوري پخپله دخپلو ستر و سالارانو سره یوځاې زمونږ ښار کلابند کړې دي او مونږ ته دهیڅ لورې دکومک د رارسیدو هیله نه شته . زمونږ سره خو یوآځې د چندریري ښار و چې د کومک د راتلو هیله ترې کیده ، دهغې د کلابندۍ وروسته خو ،زما زامنو ، مونږ بلکل بې یاره اومددګاره پاته شوي یو. دا خبرې پورن مل په ډیرې عاجزۍ اوبیچارګۍ سره وکړي اوبیا غلي شو.

په دې وخت کې پرتاب اوپاروتي په ډیره حیرانونکې توګه پورن مل ته کتل ،بیا پرتاب دپورن مل د اندیښنو د لرې کولو له پاره څه ویل غوښتل چې پورن مل ورته په خبرو پیل وکړ.

واورئ زما بچیانو ! هغه توپونه چې شیرشاه سوری د دې غره په څوکه اینښودې دي ،دهمغې په کومک سره یې دراې سین دکلا بیروني دیوالونه ورمات کړل ، اوس تاسو زما دا یوه خبره له ځانه سره ولیکئ چې ددې دیوال دماتولو وروسته به شیرشاه سوری همدا سې غلې کښیني. ددې دیوال دماتولو وروسته دهغه او دهغه د ځواکونو حوصلې ډیرې ستر ې شو ې دي ، اوس به هغه په نورو دیوالونو باندې حمله کوي اوپه هغوې به هم په پرلپسې توګه ګولۍ وروری ، اودا دیوالونه دډیرو ګولیو دورولو زور نه لرې. رالویږي اوبیا چې د ښار کوم حشر نشر وي هغه د وتلو څخه بیرون دي.

پلار جانه ! که چیرې ستا په ذهن کې همدا سې اندیښنې وي نو ایا ددې اندیښنو څخه د وتلو کومه لاره دې هم په ذهن کې شته ؟ پاروتي دخپل پلار ه دغه پوښتنه په ډیره نرمه او خوږه ژبه وکړه. پورن مل د ځواب په اړه لږ څه فکر وکړ اوبیا یې وویل چې :

واورئ زامنو ! په دښمن باندې دسخت ګذار کولو له پاره له ماسره یو وړاندیز شته . اوهغه دا چې ، مونږ باید ددې خبرې انتظار و نه کړو چې شیرشاه سوري به کله زمونږ د ښار په نور و دیوالو باندې ګوله باري پیلوي ، زماپه آند چې مونږ باید په خپل اخري تدبیر باندې عمل وکړو . اوهغه دا چې : مونږ باید دخپل ټول لښکر سره یو ځاې په خواص خان اوعادل خان باندې حمله وکړو. که چیرې مونږ دهغوې دواړو په مقابل کې بریاوې تر لاسه کړې او هغوې ته مو ماتې ورکړه اوددې ځایه مو و شړل نوبیا خو به په همد ې کې زمونږ ګټې را نغښتې وي. ددې وروسته به مونږ د دیوال د رالویدلې برخې په جوړیدو هم پیل وکړ اې شو اوخپل توان او ځواک به نور هم مستحکم کړو.

خو که چیرې دخواص خان اوعادل خان په مقابل کې مونږ دناکامۍ سره مخ شو نوبیا به مونږ خپل ټول لښکر دخپلې کورنۍ سره یوځاې واخلو او د بیتواندی په لور به ولاړ شو. هلته به دبیتواندې په ځنګلونوکې پناه واخلو ، څرنګه چې دا ځنګلونه دکوهستانې لړیو په منځ کې پراته دي نوپه دې اساس به شیرشاه سوری زمونږ سره د بیتواندې څخه اخوا دګونډوانه په ځنګلونوکې دلاس اچولو اوټکر کولو هڅه ونه کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تردې ځایه دخبرو وروسته پورن مل خاموشه شو ، دهغه په دې وړاندیز باندې د تبصرې کولو دمخه پرتاب او پاروتي دواړو په خپلو منځو کې سلا مشوره وکړه ، بیا پاروتي څو قدمه مخته راغله او دخپل پلار پورن مل تر مخه و دریده او ویې ویل چې :

پلار جانه ! زه او پرتاب دواړه دې پایلو ته ورسیدو چې ستا په دې وړاندیز باندې باید عمل وکړل شي، زمونږ له پاره اخري او تر ټول ښه لاره همدا ده. خواص خان او عادل خان همدا اوس د دیوال دهغه ماتې برخې تر څنګ په سنګر کې دي. زما په فکر چې مونږ باید دبیرون څخه دهغوی تر شا پر هغوی باندې یرغل راوړو ، په دې توګه به مونږ ته څه بریاوې را په برخه شي.

دبګوان شکر دې چې تاسې دواړو زما په وړاندیز باندې اتفاق وکړ. پورن مل د خوشحالۍ نه ورته وویل. واورئ بچیانو ! اوس به زمونږ پلان داوي چې مونږ به خپل ټول لښکر دوه ځایه کړو . یوه برخه به یې زما تر قومندې لاندې وي تر څنګ به یې زمونږ ټول خپلوان اوکورنۍ هم زما د لښکر برخه وي. دلښکر بله برخه به ستاسو ددواړو تر قومندې لاندې وي ،تاسو دواړه به یو ځای د خواص خان پر خلاف حمله کوئ ، زه به دشیرشاه سوري په زوې عادل خان باندې ګذار کوم. که چیرې مونږ بریمنده شو نو زه به وپوهیږم چې تقدیر زمونږ ملګرې دې اوکه چیرې دناکامۍ سره مخ شو نو بیا به د پلان په مطابق دبیتواندې څخه تیریږو او دګونډانه ځنګلونو ته به پناه وړو . ددې سلا نه وروسته راجه پورن مل څو کسه سالاران راوبلل اودهغې وروسته یې دښار دننه ټول لښکر دهغه دروازې تر څنګ د راټولیدو حکم وکړ دکومې تر څنګ چې هغه ولاړ و .هغه پرتاب اوپاروتي دواړه و لیږل اوخپل ټول دوستان اوکورنۍ یې دې دروازې ته را وبلل. دپورن مل په حکم پرتاب اوپاروتي دهغه ځایه ولاړل ، لږه شیبه وروسته دپوره تیارۍ کولو سره سم پورن مل خپل ټول لښکر هلته ددروازې تر څنګ راټول کړ اوبیا یې په دوو برخو وویشه.

یوه برخه پورن مل په خپله قومنده کې واخسته. اوبله برخه یې د پرتاب او پاروتي په قومنده کې په ګډه توګه ورکړه. بیا د لښکر دا دواړه برخې د شهرپنا د دروازې څخه په پوره خاموشۍ سره د سمندر دریاب په څیر ووتلې ، هغوی په ډیره بیړه دخپل منزل په لور روانې وې ، پرتاب اوپاروتي دواړه د اور دعذاب په څیر د خواص خان په لښکرو د شا له خوا ور پریوتې. دا حمله په څرګنده توګه ناڅاپي حمله وه خو لکه څنګه چې خواص خان اوعادل خان پخوا هم دغه ډول ناڅاپي یرغلونه په شاتمبولۍ ونو په دې اساس دوې دواړه هم دهمداسې حملې له پاره دمخکې نه تیار شوي و. خواص خان دخپلې برخې دلښکر سره یو ځای دپاروتي او پرتاب دلښکر په مقابل کې وجنګید ، هغه دخپلو تیزو حملو په واسطه په ډیره ګړندۍ توګه مخته ولاړ. دبله اړخه دخواص خان په څیر عادل خان هم د راجه پورن مل په لښکرو باندې لکه د توپان په څیر ورغلې و ، لږه شیبه سخت جنګ و شو خو دپرتاب ، پاروتي او پورن مل ځواکونه د ماتې اوتباهۍ سره مخ شوي و. د ماتې خوړلو وروسته پاروتي او پرتاب دواړه د پورن مل په لور و تښتیدل. خو په تیښته تیښته کې یې خپل فوځونه بیرته سره را یو ځای کړل اودپخوانې پلان له مخې د بیتوندا له لارې ګونډوانه ځنګلونو په لور یې د تیښتې له پاره ځآنونه تیار کړل. خوکله چې دوې د راې سین څخه ووتل او د بیتواندې په لارې باندې سر شول نو په همدې وخت کې پاروتي ، پرتاب او پورن مل درې واړو په منډو منډو باندې دغې لارې ته ځان راورساوه ، خو هلته دهغوی بدبختي داوه چې شیرشاه سوري یې دخپل توانمند لښکر سره یو ځای په مخکې ولاړو ، کیدې شي چې شیرشاه سوري ، خواص خان اوعادل خان ته دپورن مل دتیښتې دپلان په اړه دمخه مخبرانو خبر ورکړې و. کله چې پورن مل د شیرشاه سوري د لښکر مخې ته راورسید نو دشیرشاه سوري لښکر پرې حمله وکړه ، تر دې وخته پورې خواص خان اوعادل خان هم دهغوی تر شا رارسیدلی و اودپورن مل لښکر یې تر شا د ضربې لاندې نیولې و. دوې

(c) ketabton.com: The Digital Library

درې واړو د پورن مل عسکر يو په بل پسې ورختم کړل ، پخپله پورن مل او پرتاب دواړه په دې جنګ کې له منځه ولاړل او د پورن مل لور پاروتي ژوندۍ و نيول شوه.

هغه وخت چې پاروتي د شيرشاه سورى مخې ته راوړل شوه نو په هغه وخت کې هلته دشيرشاه سوري د زامنو څخه علاوه خواص خان او څو کسه نور سالاران هم ناست وو. په دې وخت کې خواص خان په ډير غور سره د شهزادګۍ پاروتي په لور وکتل ، هغه ډيره حسينه ، او ډښه شکل اوصورت خاونده وه . پاروتي ته په غور سره دکتلو وروسته خواص خان شيرشاه سورى ته په غوږ کې وويل :اقا ! که اجازه راکړئ نو زه د پورن مل دلور شهزادګۍ پاروتي په اړه لږ څه ويل غواړم. شيرشاه سوري ورته په خندا شو او ورته يې وويل چې ووايه ته څه ويل غواړې ؟ په دې لړ کې تاته له ما څخه د اجازې دغوښتلو اړتيا نه شته. پرته له اجازې هر څه چې ويل غواړې ويې وايه.

زما درونده شيرشاه ! زه ددې پاروتي په اړه يوه پريکړه کوم. زه هيله لرم چې ته به زما د پريکړې سره اتفاق وکړې. خواص خان دا خبره شيرشاه سوري ته په ډيرغور دکتلو په وخت کې وکړه. کله يې چې شيرشاه سورى غلې وکوت نو ويې ويل چې:

زه غواړم چې دا پاروتي دخپل مهربان فدايي خان کوچياني قبيلې ته وسپارم او هغه يې دخپل زوي اسماعيل سره واده کړي. ايا تاسې په دې لړ کې کومه نيوکه لرئ؟

په ځواب کې ورته شيرشاه سورى په خندا شو او ورته يې وويل:

خواص خانه زويه ! زه پرې هيڅ اعتراض نه لرم ، دغه نجلۍ چې اوس زما تر مخه ولاړه ده زه به يې همتاته وسپارم او ته پخپله پورته شه او خبرې ورسره وکړه. چې ايا دا هم غواړې چې همدا سې وشي ؟ زه غواړم چې هر قدم چې اخستل کيږي په هغې کې د دې پاروتي رضا اوخوشحالي هم شامله وي. تر څو نوموړې دخپل ژوند پاته ورځې په خوشحالۍ سره تيرې کړي. ددې خبرې سره سم خواص خان راپورته شو او دپاروتي مخې ته ودريد.

پاروتي ! زه دشيرشاه سورى اعلې سپه سالار خواص خان يم. ګوره خورې ! ما د شيرشاه سورى سره د خبرو کولو وروسته ستا په اړه يوه پريکړه کړې ده خو اوس به ددې پريکړې په اړه له تاسره هم مشوره کوم. که چيرې ته په دې پريکړې باندې خوشحاله وي نو بيا به زه پرې دعمل کولو هڅې وکړم. خو دا ياد ساته چې هيڅ پريکړه به ستا دخوشحالۍ اورضا پرته نه کيږي.

خواص خان ددې خبرې وروسته خاموشه شو . پاروتي په خوله څه ونه ويل خو په ډيره حيرانتيا سره يې د خواص خان په لور کتل ، خواص خان ترې يوځل بيا وپوښتل چې: ګوره پاروتي خورې ! ما خو کومه داسې خبره نه ده کړې چې ستا دمزاج خلاف وي ؟ په دې وخت کې پاروتي په ځواب کې وويل چې:ګوره خواص خانه ! زه ددې خبرې په اوريدو سره ډيره حيرانه او پريشانه يم چې دشيرشاه سورى داسې يو سالار چې دهندوستان په زمکو کې ناقابل تسخير ګڼل کيږي، هغه په ډيره نرمه لهجه اوشفقت سره ماته د خور خطاب کوي نو په دې فکر کې ډوبه يم چې زه دا دخپل ځان له پاره يوجال وګڼم او که حقيقت يې قبول کړم.

ګوره پاروتي ! کله چې ما درته خور وويلې نو بيا به دې د ورور په څير دخورولۍ حق هم ادا کوم. ته هغه فريب مه ګڼه هغه څه چې زه يې وايم په حقيقت ولاړ دي. ستاپه اړه چې ما کومه پريکړه کړې ده دهغې په اړه ستا رضامندي غواړم. زما پريکړه داده پاروتي چې زه

(c) ketabton.com: The Digital Library

غواړم چې تا د خپل يوه دوست او ملګري زوی ته واده کړم. په دې توګه به ته خپل پاته ژوند به خوشحاليو کې تير کړې ، وو ايه چې ته دې کار ته تياره يې ؟

دخواص خان په دې خبرو پاروتې په ژور فکر کې ډوبه شوه ، هغه خو دخپل ځان له پاره دکومې بدې او سختې سزا د حکم منتظره وه. خو کله چې ورته خواص خان دا خبره وکړه نو هغه دخوشحاليو نه په کاليو کې نه ځاييده ، دهغې د شکل څخه دا سې راڅرګنديده چې هغه په خپلو خيالونو کې دفعتونو لوړو درجو کې الوت کوي. تر لږه وخته پورې خاموشه ناسته وه بيا يې وويل چې: خواص خانه ! هغه څه چې تا وويل ،که چيرې هغه له ماسره بدترينه ټوکه نه وي نو زه به درته ووايم چې زما دخوشحاليو اخري حد به نه وي چې زه د يوه دا سې چا چې د زړه ورتيا او شجاعت کيسې يې په ټوله نړۍ کې خپرې وې ماته خپله خور وويلې خبره شاته و غورزوم. ګوره خواص خانه ! هغه څه چې تا وويل سهي دې نو بيا به زه ووايم چې تا دخپلې رويې په اساس زما ددعاګانو ، ارزوګانو او هيلو لمن د ستورو څخه ډکه کړې ده.تا زما څخه دغمونو اوښکې لرې کړې اوزما ذهن دې د خوشحاليو په رڼاو کې را ونغښت

خواص خانه ! هغه څه چې تا وويلې که چيرې هغه زما دقتل اوو ژلو دحکم څخه دمخه زما سره مذاقې نه وي نو دژوند دتيرولو له پاره چې هره لايحه زما مخې ته راشي نو زه به هغه په خوشحالۍ سره ومنم. دپاروتې دځواب په اوريدو سره خواص خان خوشحاله شو. خپل يوعسکر ته يې اشاره وکړه ، خواص خان ورته وويل چې : په منډه ولاړ شه او فدايي خان اودهغه زوې اسماعيل خان تر دې ځايه راورسوه. هغه عسکر په يوه منډه هغه لورې ته لاړ او لږه شيبه وروسته يې فدايي خان او اسماعيل خان دواړه هلته راورسول. هغوې دواړه د خواص خان تر څنګ کيناستل. خواص خان هغوې ته په کتلو سره وويل چې. زمادرونده فدايي خانه او زما درونده وروره اسماعيل خانه ! دې پيغلې ته ووينئ ، نوموړې د راجه پورن مل لور شهزادګۍ پاروتي ده . ما هغې ته دخور غږ کړې دې، ګوره اسماعيله وروره ! ما هغه ستا له پاره خوښه کړې ده. اياته زما ددې پريکړې سره موافق يې ؟ اسماعيل په ډير ممنونيت سره خواص خان ته وکتل.

خواص خانه وروره ! زه خو ستا دهيڅ پريکړې د ردولو صلاحيت اوو ړتيا نه لرم. که چيرې تا شهزداګۍ پاروتې زما د ژوند دملګرې په څير زما له پاره انتخاب کړې وی نو زه به داسې وګڼم چې تا زما لمن ددنيا د ټولو خوشحاليو څخه ډکه کړې ده. داسماعيل له اړخه د ډاډ وروسته خواص خان دپاروتې په لور وکتل او ورته يې وويل:

پاروتې ! دا فدايي خان زما ډير محترم او زما ډير زيات دوست دې.اودا دهغه زوې دې. اسماعيل خان نوميږي زه غواړم ته له همدې سره واده وکړې ، اياته په دې اړه کوم اعتراض لرې؟ دپاروتې څټ ښکته شو او وېې ويل چې نه. ماته هيڅ اعتراض نه شته. دپاروتې دځواب په اوريدو سره خواص خان ډير خوشحاله شو اوبيا يې په همدې ورځ د شيرشاه سوری سره دسلا مشورې وروسته پاروتې د اسماعيل سره واده کړه.(يو شمير تاريخ پوهان ليکي چې هغه دراې سين دراجه لور شهزاګۍ د کوچيانو دقبيلې دمشر په واک کې ورکړې وه).

راجه پورن مل ته دماتې ورکولو اوپه راې سين باندې د ولکې کولو وروسته ،شيرشاه سوری هملته په راې سين کې قيام وکړ. دهمدې قيام په وخت کې د چندريرې څخه قاصد راغې اوشيرشاه سوری ته يې دا خبر ورکړ چې دهغه زوې جلال خان په چندريري باندې ولکه کړې ده، ددې خبر په اوريدو سره دشيرشاه سوري خوشحالۍ څو هومره زياتې شوې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خواص خان په ګړندۍ توګه خپلې خیمې ته ورننوت ، په خیمې کې کملاوتي د خندا او خوشحالیو نه ډکه راپورته شوه او د خواص خان په لور یې ور منډې کړې ، هغه یې په غېږ کې و نیوه او بیا یې د خیمې منځنۍ برخې ته د کیتاستو له پاره له ځانه سره یوړ. بیا یې په ډېره حیرانتیا سره ترې و پوښتل چې:

ماستا دراتلو تر مخه د خپلې خور ګنګا په اړه فکر کاوه ، تا ته خو د هغې د خیرخیریت په اړه د رهتاس څخه کوم خبر نه دې راغلی ، زه د هغې او د هغې د کوچنی د کتلو له پاره ډېره بې قراره یم. په دې وخت کې خواص خان په ډېره عجیبه توګه د کملاوتي په لور وکتل او بیا یې په مړاوې شانته اواز سره وویل چې: ګوره کملاوتي ! زه په خپله هم د ګنګا او د هغې د کوچني په اړه اندېښمن یم،تر اوسه پورې د دواړو د خیریت په اړه ما ته کوم خبر نه دې تر لاسه شوې. بیا یو ناڅاپه خواص خان خپله خبره بدله کړه او وویې ویل:

ګوره کملاوتي ! زه د بهار په لور کوچ کوم ، زه همدا اوس د شیرشاه سوری له اړخه راغلم ، هلته په بهار کې ځو سرکشو ځواکونو زمونږ پر خلاف په بغاوت لاس پورې کړې دې. خو د هغوې د ځپلو او له منځه وړلو له پاره شیرشاه سوری زه ټاکلې یم. نو په دې خاطر به زه د خپل لښکر سره یو ځای سهار وختي له دې ځایه کوچ کوم. نو په دې خاطر زه افسوس کوم چې ته به زما د بیرته راستنیدو تر وخته پورې همدلته په لښکر کې او سیږې. ته په دې اړه اندېښمنه کیږه مه ، ځکه زه په خپله ستا په اړه اندېښمن یم. او ډېر ژر به د بیرته راستنیدو هڅه وکړم.

دا چې ته هر وخت د باغیانو د له منځه وړلو له پاره هغه او دې لورې ته سفرونه کوې او ما له ځانه سره نه وړې ماته د ډېر تکلیف او اندیښنې وړ ګرځي ، لمړۍ چې تا زه د راجپوتانه په پولو کې پریښوم او په خپله د بنګال په لور ولاړې نو هغه ورځې هم ما په ډېر تکلیف او انتظار کې تیرې کړې ،اوس ته یو ځل بیا د بهار په لور خوزیږې نو زه نه پوهیږم چې ته به کله بیرته راستنیږې. کملاوتی دا خبرې خواص خان ته د ډیرې مینې نه ډک لهجې سره په ډېره اندیښنه کې کولې.

ګوره کملاوتي ! ته پوهیږې چې شیرشاه سوری پر ما ډېر زیات باور لرې او هر کله چې کوم ځواک د هغه پر خلاف بغاوت او سرکشي کوي نو بیا هغه دا کار ماته را سپارې. نو په دې خاطر زه د هغې باور او اعتماد ته دو که نه شم ورکولی ، او بیا شیرشاه سوری پر ما دومره احسان کړې دې چې چیرې هغه زما مرۍ پرې کړې او د فلاح او بهبود له پاره یې استعمال کړې نو خواص خان به ترې انکار ونه کړې. ګوره کملاوتي ! زه له تا سره ژمنه کوم چې ډېر ژر به بیرته را ستونیږم. او زه هیلمن یم چې شیرشاه سوري به زما د راستنیدو پورې همدلته په راې سین کې تر هغو و اوسیږې چې په راجپوتانه کې حالات په مکمله توګه زمونږ پر خلاف نه وي ګرځیدلي . کله چې زه د بهار څخه بیرته راستون شم نو بیا به متحده لښکر د راجپوتانه د راجه مالدیو پر خلاف د ټکر له پاره تیاروو. ګوره کملا ! ته اندیښنه مه کوه. په ژوند کې دا سې حالات راځي ، بلکه د دا سې بیا بیا جدا والي څخه د مېړه او ښځې تر منځ مینه نوره هم زیاتیږي. خواص خان یو ځل بیا په ډېره مینه خپل ښځې کملا ته وکتل:

کله چې خواص خان په دې پوه شو چې کملاوتي د هغه په خبرو باندې تر ډېره پوره مطمئنه شوې ده نو بیا د خپله ځایه راپورته شو او ور ته یې و ویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره کملاوتي ! زه اوس ځم ، ترڅو خپلو لښکرو ته د تیارئ کولو حکم ورکړم. ځکه چې سبا سهار وختي زه له دې ځایه کوچ کوم .اودکوچ له پاره چې دکومو شیانو د را ټولولو اړتیا ده هغه به پوره کړم. همدارا ز به یوځل بیا دشیرشاه سوری سره مشوره کوم ،کیدې شي چې پر ما نا وخته شي ، ته دماښام ډوډۍ وخوره ، نن دماسختن نه وروسته شیرشاه سوري خپل ټول سالاران را غوښتي دې او هملته په خپله خیمه کې یې ورته دعوت ورکړې. نوپه دې خاطربه زه هم نن ماښامې هملته دشیرشاه په خیمه کې کوم. بیا دکملاوتی له اړخه دځواب داورید و پرته خواص خان د خیمې څخه ووت. کملاوتي په خپل ځاې باندې ډاډمنه او مطمئنه کیناسته.

خواص خان دخیمې څخه دوتلو وروسته دخپل لښکر پړاو ته ورغې او هلته د فدایی خان دقبیلي په خیمو کې ور ننوت. اوبیا دهغې خیمې تر مخه و درید چې دګنګا له پاره ځانګړې شوې وه.خواص خان کرار کرار خیمې ته ور ننوت ، ویې کتل چې ګنګا او نیرمل دواړه د کوچنی سره په لوبو بوختې دي. نیرمل دخپله ځایه راپورته شوه او خواص خان ته یې مخ کړ او و یې ویل :

خواص خانه !ګنګا په ډیره بې قرارۍ سره ستا انتظار کاوه. زه ورسره کیناستم اودهغې زړه ته مې تسلي ورکوله ، تا دلته په راتلو کې لږڅه ځنډ وکړ په ځوا ب کې ورته خواص خان وویل چې :

نیرمل ته کینه !هغه خبرې چې زه یې دګنګا سره کول غواړم ، زه پوهیږم چې په هغو کې ستا شتون هم اړین دي. دخواص خان دوینا سره سم نیرمل دګنګا تر څنګ بیرته کیناسته. خواص خان لمړۍ دخپل کوچنې سره مینه وکړه اوبیا د ګنګا تر څنګ کیناست ، ګنګا تر یوه وخته پورې په ډیره مینه خپل خاوند ته کتل اوبیا یې ورته وویل :

ستا کالي خیرن شوي دي او ما په خپلو لاسو تاته نور کالي جوړ کړې دي. زه غواړم چې ته لمړۍ غسل وکړې اوبیا نوي کالي واغوندې اوبیا له ما سره خبرې وکړې.

که چیرې زه دلته له تاسره نوې کالي واغوندم او بیا کملاته ورشم نو هغه به هرو مرو وپوښتي چې دا نوي کالي ما دکومه کړي دی؟ نوبیا به له ما سره هیڅ ځواب نه وي ، او که چیرې زه هغې ته کوم معقول ځواب ور نه کړم نو هغه به شک وکړي. ګنګا سمد ستې دخواص خان خبره پرې کړه او وویې ویل :

که چیرې هغه در څخه وپوښتي نو ته ورته ویلې شې چې دراې سین د فتحې په خوشحالۍ کې شیرشاه سوری ماته دا نوي کالی راکړې دي،نوبیا به کملاوتي څه ډول اعتراض وکولې شی. خواص خان د فکر کولو په توګه سر ښکته کړ.

ګوره ګنګا ! ستا خبره سهي ده ، زه به غسل وکړم او کالی به بدل کړم.خو لمړۍ هغه څه واوره چې زه یې درته وایم. ګنګا اونیرمل دواړو هغه ته غوږ کیښود ،بیا ورته ګنګا وویل چې: ډیره ښه. هغه څه چې ته وایې اوس یې ووایه.

ګوره ګنګا ! ما لږه شیبه مخته د شیرشاه سوري سره په تفصیل سره خبرې کړې دي ، سبا سهار به زه له دې ځایه د خپل لښکر سره یوځای دبنګال په لور روانیږم.ترڅو مهاکوی ته د بغاوت سزا ورکړم. زه به هڅه وکړم چې هغه ژوندې تر لاسه کړم ،هغه فدایی خان ته هم زیان وراړولې دې ،زه غواړم دهغه ټول ملګري له منځه یوسم ،په دې خاطر سبا سهار زما سره یو ځاې دکوچ کولو له پاره تیاره اوسه. فدایی خان به دخپلې ټولې قبیلې سره یو ځاې له مونږسره هغه لورې ته ځي. ګنګا په تیزو سترګو خواص خان ته وکتل :

(c) ketabton.com: The Digital Library

ايا په دې لړ کې دې د کملاوتي سره هم خبرې کړي دي ؟ په هر صورت ، هغه ته خو به دې دا ويلي واې چې هغه يوائې په لښکر کې پريږدي او ته کومې لورې ته کوچ کوې ؟

گوره گنگا ! د شيرشاه سوري سره د تفصيلي خبرو وروسته او دلته ستا څخه لورې ته درا تلو دمخه زه کملاوتي ته ورغلی وم . ما هغې ته ويلي دي چې زه د بهار په سيمه کې دخو باغيانو دله منځه وړلو له پاره هغه لورې ته ورځم په دې خاطر به زه سبا سهار د دې ځايه دخپل فوځ سره يوځای کوچ کوم ، ما هغې ته عذر کړې چې زما په نه موجوديت کې به هغه څو ورځې دلته په لښکر کې ځانته او سيږي. اوس راته ووايه چې ته نور څه ويل غواړې؟

دخواص خان دځواب به اوريدو سره گنگا لږ څه ډاډمنه شوه ،تر يوه وخته پورې په فکر کې ډوبه وه او بيا يې وويل:

زوې دې درسره اموخت اخلي ، کله چې ته نه اوسې نو د درواز ې لورې ته گوري . که چيرې لږه موده نوره هم همدا سې حال وا وسی نومعلومه نه ده چې بيا به ده ته څه پيښيږي . خواص خان په ډير غور سره دخپل زوې په لور وکتل ،ريښتيا هم هغه په پرانستو سترگو دخپل پلار مخ ته کتل ،خواص خان مخته ورغې او دخپل زوې سره يې د زړه دا خلاصه مينه وکړه او بيا يې وويل: واروه گنگا ! دا حالت به ډير ژر پاې ته ورسيږي ،ته گوره چې زما اوستا په ژوند کې يو شين انقلاب را روان دې . اودا انقلاب به زما د بنگال څخه د راستنيدو وروسته را مخته کيږي. واوره گنگا ! زه به دماښام ډوډۍ همد لته له تاسې سره خورم. او تر ډيره به همدلته واوسم. دخواص خان د دې خبرو څخه گنگا ډيره زياته خوشحاله شوه ، دخپله ځايه راپورته شوه او د خواص خان گنډلې کالی يې ورته ورکړه ، دخواص خان دپورته کولو له پاره يې هغه له لاسه و نيوه ، بيا دهغې خوږ او از د خواص خان په غوږونو کې انگازه شو .

ته خو راپورته شه ، هلته په غسل خانې کې مې ستا له پاره او به جوړې کړې دي ، غسل وکړه بيا دا نوې کالي واغونده ،بيا زما څنگ ته راشه او راسره کينه. خواص خان په پټه خوله پورته شو ، گنگا ورسره يو ځاې غسل خانې ته ولاړه ، خواص خان له ځانه سره نوې لباس راواخست او غسل ځاې ته ورننوت. ځان يې پريمنځه او نوې کالي يې واغوستل بيرون راووت او گمنځه يې راواخسته ، ويښتان يې پرې گمنځ کړل ، خپل پخوانې کالی يې بيرته گنگا ته ورکړل ،بيا راغې او دخيمې په منځنې برخه کې درې واړه کيناستل ، په خپلو منځو کې يې خبرې کولې ،بله ورځ خواص خان د فداې خان دقبيلې او خپل لښکر سره يوځاې د

بنگال په لور کوچ وکړ. گنگا هم دخپل زوې او نيرمل سره يو ځاې دهغوې سره په سفر کې روانه وه.

فدايې خان او خواص خان د مهاکوې دمرکز څخه لا لرې وو چې فدايې خان خپل اس ورمخته کړ او خواص خان ته ورنژدې شو . په دې وخت کې جلال خان جالو هم دخواص خان تر څنگ روان وو. جلال خان جالو دخواص خان د نائب په څير دهغه په لښکر کې کار کاوه. فدايې خان د خواص خان څنگ ته د رارسيدو سره سم هغه ته وويل:

خواص خانه زويه ! اوس خو دادې مونږ دمهاکوې سيمې او مرکز ته ورنژدې کيدونکې يو ، خو اوس دا سې پلان جوړول په کار دي چې مونږ به په مهاکوې باندې څه ډول حمله کوو ؟خواص خان ورته په مسکا شو او ورته يې وويل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګوره فدایی خانه ! زما درونده دوسته ! ما هم غوښتل له تا څخه په دې اړه وپوښتم خو ښه شوه چې تا پخپله په خبرو پیل وکړ. ددې خبرې سره سم خواص خان خپله توره دتیکې را وویسته او په فضا کې یې پورته کړه ،خپل شاته لښکر یې و دراوه . دهغه د لښکر ددریدو سره سم د فدایی خان قبیله هم تم شوه.

ګوره فدایی خانه ! اوس را ته ته ووایه چې مونږ به تر څه وخته پورې د مهاکوي مرکز ته ور رسیږو. خواص خان ترې وپوښتل :

فدایی خان ورته وویل: ګوره خواص خانه زویه !په کومه توګه چې مونږ روان یو ، نو که همدا سې ولاړ شو نو تر سبا ماسپښینه پورې به د مهاکوي مرکز ته ور رسیږو.

دفدایی خان د ځواب داوریدو وروسته خواص خان خپل سرټیټ کړ او په فکر کې ډوب شو په دې وخت کې جلال خان جالو اوفدایی خان دواړو په ډیر غور سره د خواص خان په لور کتل. خواص خان دخپله ځانه سره اخری پریکړه وکړه اوبیا یې فدایی خان ته مخ کړ او ورته یې وویل:

فدایی خانه !پرمهاکویی چې ما دحملې له پاره کوم پلان تیار کړې دې هغه په غور سره واوره. زمونږ ښی لورې ته چې کوم ځنګل دې ته به دهغې ځنګل په لور دخپلې قبیلی سره یوځای ولاړشې ، دا سیمې ما کتلې دی او زه هیلمن یم چې دا لاره به نیغه دمهاکوي مرکز ته رسیږي. په ځواب کې ورته فدایی خان وویل :

خواص خانه ! ستا خبره سهي ده. خواص خان ورته په خندا کې وویل چې: نوکه زما خبره سهي وی نو فدایی خانه واوره !څومره لښکر چې له ما سره دې هغه به زه په دوو برخو وویشم، یوه برخه به یی له ما سره پاته شي اوبله به یی دجلال خان جالو سره یوځای ولاړ شی. جلال خاه جالو به ستا دقبیلی سره یوځای اوسې ، مګر دوی به ستا دقبیلی ښې لورې ته مخکې تګ کوی.

واوره فدایی خانه !ته به زما ددې خبرې سره هم اتفاق وکړې چې کله چې مونږ مخته ورځو نو مهاکوي به دهمدې ګڼو ځنګلونو دښې لورې څخه راوزې اوپرمونږ به حمله کوي ،ځکه زما داندازې اوخیال په اساس دهغه مرکز په همدغې لاره چې مونږ پرې روان یو ،په همدې ګڼ ځنګل کې پروت دې. فدایی خان ورته وویل چې: زویه !ته بلکل سهی وایی.

که چیرې دا هم سهي وی ، نو زه به دخپلې برخې دلښکر سره یوځای دځنګل په چپ اړخه کې ور ننوځم اوپه همدې ځنګل کې به ځان تری تم کړم اوستا دقبیلې ترڅنګ څنګ به په پټه روان اوسم. په دې توګه به زما اوزما دلښکرو په اړه څوک نه پوهیږي چې زه په سنګر کې یم اوستا د قبیلی تر څنګ څنګ روان یم.

زما دلښکر بله برخه به د جلالخان جالو تر قومندې لاندې ستا د قبیلې ښې لورې ته مخته ځي ، ځکه چې مهاکوي به دښې لورې دځنګلونو څخه حمله کوي. نوکه چیرې هغه حمله وکړی نو جلال خان جالو به په ډاډ منه توګه دهغه حمله تم کړي. اوستا قبیلي ته به کوم زیان و نه رسیږي. تر دې وخته پورې به زه هم د ځنګل دچپ لورې څخه راوتلې یم اوخپله حمله به مې پیل کړې وي په دې ترتیب به مونږ مهاکویی ته دتیښتې لاره بنده کړو ،زه هڅه کوم چې هغه ژوندې ونیسم.

تر دې ځایه دخبروکولو وروسته خواص خان خاموشه شو بیا یی خپل ښې لورې ته په آس سپور جلال خان جالو ته مخ کړ اوورته یی وویل: جلال خانه وروره !ایا ته زما ددې پلان سره موافق یی ؟جلال خان جالو سمدستې خپل سر ښکته کړ او ویی ویل: امیر خواص

(c) ketabton.com: The Digital Library

خانه ! زه په مکمله توګه ستا ددې پلان سره موافق یم ، زه هیلمن یم چې مونږ به په عملي توګه دا پلې کړو . نو که چیرې ددې مهاکوي په ځاې سل نور مهاکویان هم راشی نوبیا یې هم مونږ په دې ځنګلونوکې له پښو و غورزو. دجلال خان جالو دځواب څخه خواص خان ډیر خوشحاله شو . ددې وروسته هغه خپل لښکر په دوو برخو وویشه ، دیوې برخې سره خواص خان په خپله په چپ لورې ځنګل کې ور ننوت ،په داسې حال کې چې بله برخه دجلال خان تر قومندې لاندې دفدایی خان دقبیلي تر څنګ په ځنګله کې روان شوه . په دې توګه په هغه لویه لاره باندې فدایی خان او جلال خان دواړه دخپلو لښکرو سره روان و او خواص خان دځنګله په چپ لورې کې پټ دخپلو لښکرو سره مخته ورته.

بله ورځ ماسپښین نژدې ، هغه وخت چې خواص خان ، فدایی خان اوجلال خان جالو دخپل جوړ شوي پلان په مطابق جنوب شرق لورې ته مخکې تګ کاوه چې په دې وخت کې دښې لورې دځنګله څخه مهاکوي دډیر ستر او ویریدونکې لښکر سره یوځاې د تورو تیارو او د اورد سکروټو په څیر دفدایی خان اوجلال خان په لښکرو راپریوت.

جلال خان جالو دخپلو لښکرو په مټ او فدایی خان دخپلې قبیلی د ځوانانو په مټ د مهاکویی دا یرغل تم کړ اوتر ډیره پورې یې دمهاکویی د لښکر سره سخته مقابله وکړه .کوم وخت چې جلال خان او فدایی خان د مهاکوي دلښکرو سره په ډیره وینه تویونکې جګړه کې بوخت وو ،په همدې وخت کې دځنګله دچپ لورې څخه د تورو تیارو ماتونکې خواص خان بیرون راووت. او د مهاکویی دلښکرو تر شا یې پر هغوې تباه کونکې حمله راوسته.

د خواص خان دحملې سره سم جلال خان جالو اوفدای خان هم په خپلو حملو کې ډیرښت راوست ،په دې وخت کې په مهاکویی ددرې اړخو څخه حمله شوې وه. د مخې له لورې جلال خان اوفدایی خان په هغې باندې وژونکې ګذارونه کول او د جنوب او شرق له لورې پرې خواص خان طلسم ماتونکې حمله کړې وه. ددې حملو په واسطه د مهاکویی دلښکرو حالات ډیر خراب شوی و . په دې خاطر مهاکویی د جنګ دمیدان څخه د تیښتې پریکړه وکړه خو په هغې کې هم ورته بریاوې په لاس ورنغلې. ځکه خواص خان خپل لښکر تر ډیره پورې خپور کړې و ،جنوبی اوشرقي ټولې لارې یې بندې کړې و ، بیا خواص خان د جلال خان په لور یو ګړندې قاصد ور ولیږه او ورته یې حکم وکړ چې دغرب په لور د مهاکویی د تیښتې لارې بندې کړې او دمهاکویی د ژوندي نیولو هڅه وکړي.

دخواص خان د حکم سره سم په شمال لورې کې فدایی خان په پرلپسې توګه په مهاکویی باندې حملې کولې په داسې حال کې چې جلال خان دخپل لښکر سره یو ځاې د غرب په لور ولاړ اودمهاکویی لاره یې و نیوله . اوس نو د څلورو خواو څخه دمهاکویی دلښکرو عامه وژنه پیل شوې وه ، بیا داسې یو وخت راغې چې دمهاکویی ټول لښکر له منځه تللې و . اومهاکویی دخواص خان په لاسو ژوندې نیول شوې و . ددې جنګ نه وروسته خواص خان هملته د جنګ په میدان کې د فدایی خان قبیلې اوخپلو عسکروته د ارام کولو له پاره حکم وکړ اوبیا په بل سهار په تیارو تیارو کې د راې سین په لور بیرته کوچ وکړ.

کله چې خواص خان دفدایی خان دقبیلې سره یوځاې د راې سین سیمې ته را نزدې شو نو سمدستی یې خپل آس رامخته کړ او د ګنګا څنګ ته راغې. ګنګا په یوه ځواکمن آس سپره وه او خپل کوچنې یې تر شا پورې تړلې و . دخواص خان په کتلو سره ګنګا ډیره خوښه شوه ، کوچنې هم په ډیر غور سره د خواص خان په لور کتل او په ډیره بې قرارۍ سره یې دخپل پلار مینې ته انتظار ویست. کله چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

خواص خان را نزدې شو نوګنګا خپل آس کرار کړ،خواص خان ورمخته شو او د ګنګا په ملا پورې تړلې کوچنې ته یی مینه ورکړه او بیا یی ګنګا ته وویل چې:

ګوره ګنګا !ته اوس اندیښنه مه کوه ، زما او ستا د جدا او سیدو لارې نورې پاې ته ورسیدې ، ګنګا ورته په ډیره مینه وویل چې:

خواص خانه ! زما حبیبه ! زه د حالاتو څخه پوره پوره خبره یم . زه پوهیږم چې هغه جداې چې زمونږ د دواړو تر منځ په موقتي توګه را غلې وه هغه ډیره عارضي او ډیره ژر له منځه تلونکې ده . بیا به د تل له پاره مونږ یو ځان او دوه قالبه و او سو . ګنګا دا خبرې په پوره مینه او محبت سره کولې.

ګوره ګنګا !ته د څه وخت له پاره دفدا یی خان په همدې قبیلې کې اوسیږه . راې سین ته د رسید و سره سم به زه یو ځل هلته کملاوتي ته ورشم ، دهغې وروسته چې مونږ دواړو کوم پلان جوړ کړې دې دهمغې مطابق به عمل کوم.

ګنګا ورته په خندا کې خپل سر را ښکته کړ،خواص خان هم پرې خوشحاله شو ،بیا یی خپل آس ته لښته ورکړه او دخپل لښکر په لور ولاړ. ګنګا د خواص خان د لارښوونې په مطابق هملته دفدا یی خان په قبیلې کې پاته شوه.

خواص خان دخپل لښکر اودفدایی خان دقبیلې سره یوځاې راېې سین ته ورسید ، شیرشاه سوری اودهغه سالارانو دخواص خان ،جلال خان او فدایی خان ټولو د زړه د اخلاصه استقبال وکړ . بیا دشیرشاه سوری په حکم فدایی خان دشیرشاه سوری د لښکرپه منځنۍ برخه کې دخپلې قبیلې سره پړاو وکړ ، په داسې حال کې چې خواص خان هم د ګنګا او خپل زوې سره یو ځاې دفدایی خان د قبیلې په لور ورغلل. هغه خپل لښکر ته دشیرشاه سورې دبرخې دلښکرسره یوځاې د پړاو کولو حکم وکړ.

۷۲

کملاوتي په خپله خیمه کې ځانته ناسته وه چې دخیمې په دروازې کې ملوک چند او منوهر داس دواړه را څرګند شول. بیرون ولاړ ساتونکې هم هغوې دواړه منه نه کړل ، ځکه هغه پوهیده چې دوې دواړه دکملاوتي نزدې خپلوان دي اودهغې خیمې ته کله کله راځي ، کله چې هغوې خیمې ته راننوتل نوکملاوتي پورته شوه او هغوې ته یی ښه راغلاست ووایه . اوبیا چې کله هغوې دواړه دکملاوتي څنګ ته ورغلل اوکیناستل نو کملاوتي د احتیاط په خاطر ددروازې لورې ته وکتل اوبیا یی په ډیره پټه توګه ددوې څخه وپوښتل:

ایا تاسو کوم ښه خبر راوړې دې؟

ګوره مالکې !ما او منوهر داس په دې خاطر ستا خدمت ته راغلي یو چې تا ته ووایو چې په بهار کې د بغاوت د ټکولو وروسته دادې ستا میړه خواص خان بیرته راې سین ته راستون شوې دې ،اوس هغه دخپل پړاو د عسکرو څخه لیدنه کوي ، زما په آند چې تر لږه وخته پورې به هغه دلته ستا څنګ ته راشي . زه اومنوهر داس په دې خاطر ستا خواته راغلو چې اوس ته مونږ ته دهغه دله منځه وړلو له پاره کومه اخري خبره وکړې. ملوک چند ورته دا خبرې په ډیره پټه توګه وکړې.

ګوره ملوک چنده ، ستا خبره سهی ده ، زما په آند چې اوس وخت را رسیدلې دې چې خواص خان له منځه یوړل شي ،ووایه چې ته په دې اړه څه فکر کوې ؟کملاوتي ورته په ډیره راز سره وویل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس نو منوهر داس دخپلو خيالاتو د ځرګندولو په وخت کې وويل :

ګوره مالکې ! زه خو غواړم چې همدا نن شپه دخواص خان کار هم ورختم کړل شي او که نه دا معامله به نوره هم اوږده شي . او ځو مره چې اوږديږي همغومره به زمونږ له پاره ستونزې را زياتيږي. کملاوتي په ډير غور سره د منوهر داس په لور وکتل او ورته يې وويل چې :

منوهرداسه او ملوکچنده . واورئ ! نن به نيمه شپه تاسو د خيمې د شا ددروازې څخه دننه راشئ ، هغه وخت به خواص خان په ژور خوب ويده شوې وي. دې لورې ته چې کوم ساتونکې ولاړ دې هغه به زه دګيډې ددرد په بهانه دډاکټر پسې واستوم تر څو ماته دهغه څخه دوايي راوړي او تر هغې چې هغه ماته د ډاکټر څخه دوايي راوړي تر هغې به تاسو دخواص خان کار وختم کړي وی او دهمدې دروازې څخه به ووزئ او و به تښتئ ، او تر ټولو ښه خبره داده چې په کومه خيمه کې چې زه اوسيږم او په کومه کې به چې اوس خواص خان راځي او قيام به په کې کوي دلښکر په منځ کې نه ده. بلکه يوې لورې ته ده ، نو په دې خاطر به دخواص خان د وژلو وروسته مونږ ته تيښته هم دومره اسانه وی ، زما په فکر چې ددې وروسته به خواص خان دا خيمه د لښکرو منځته ور منتقلوي ، خو دا خبره هم ياد ساتئ چې که چيرې همد ا نن شپه هغه دا خيمه دلښکرو منځته يوړه نو بيا به تاسو نه راځئ ، که چير ې دا خيمه همدلته نصب وه نو تاسې د پلان په مطابق خپل کار ته دوام ورکړئ ، واورئ ! زما په اند چې خواص خان به اوس دې لورې ته راځي ،ځکه دهغه دبرخې لښکر به پړاو کړې وي ، نو په دې خاطر تاسې د شا ددروازې څخه بيرون شئ ،دکملاوتی دحکم د اوريدو سره سم منوهر داس او ملوکچند دواړه د خيمې د شا د دروازې څخه بيرون ووتل.

شپه ښېښه شوې وه ، اوخواص خان په خپله خيمه کې په ژور خوب ويده و ، شپه د نيمايی څخه اوښتې وه خو کملاوتي په ډيره بې قرارئ سره ويښه پاته وه . خو کله يې چې دخيمې د شا ددروازې څخه څه حرکت محسوس کړ نو په يوه منډه دخيمې هغه دروازې ته ورغله ، ويې کتل چې ددروازې څنګ ته ملوکچند او منوهر داس ولاړ دي. کملاوتي ورته په غوږ کې وويل چې:

ګورئ هغه لورې ته ساتونکې ما د ډاکټر پسې استولې دې او هغه به دلږڅه ځنډ وروسته را ستنيږي ، خواص خان په دې وخت کې په خواږه خوب ويده دې ، رانوځئ چې دهغې د له منځه وړلو له پاره ددې نه ښه وخت بل نه پيدا کيږي. ما د دې ځايه دتيښتې له پاره خپل ټول سامان را ټول کړې دې ، اوس تاسو دننه راشئ اوخواص خان ووژنئ . اودهغه د وژلو وروسته بيرته په دهمدغې شا د دروازې له لورې بيرون ته ولاړشئ.

دکملاوتي د وينا سره سم منوهرداس او ملوکچند خيمې ته را ننوتل ، کملاوتي ورته لاره وښوده ، دواړه يې د خيمې هغه خونی ته يوړل کومې کې چې خواص خان ويده شوې و ،بيا کملاوتي په خوله څه ونه ويل خو په اشارې سره يې دخواص خان لورې ور وښود ،پخپله په ډيره ګړندی توګه بلې خونې ته ولاړه .

لږه شيبه وروسته منوهر داس او ملوکچند هغه ځاې ته ورغلل چې کملاوتي په کې ولاړه وه . کملاوتي وکتل چې دهغوې په لاسو کې په وينو ککړې تورې وې. کملاوتي دا وانګيرله چې دوې دواړو خواص خان له منځه وړې دې. بيا ملوکچند کملاوتي ته وويل: ګوره مالکې ! مونږ خو ستا په وينا دادې خواص خان له منځه يوړ، اوس ستا دکمرې تر څنګ دخواص خان لاش پروت دې کملاوتي انديښنه ځرګنده کړه . تاسې دواړه دا په وينو ککړې تورې همدلته په خيمه کې ښخې کړئ ، اوراځئ چې له دې ځايه و تښتو .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دکملاوتي د وینا سره سم منوهر داس اوملوکچند خپلې توري همله په خیمه کې ښخې کړې اوبیا درې واړه دخیمې دشا ددروازې څخه ووتل اوپه تیښته شول.

کملاوتي لا تر اوسه دخیمې څخه څو قدمه لرې تللې نه وه چې د شاله اړخه پرې د توري ګذار وشو . داسې ګذار چې توره یې ملا څخه بیرون ووتله. اوکملاوتي یو ناڅاپه چغې اوسوری جوړې کړې.

۷۷

کملاوتي د خوبه په بړ بړو سره راپورته شوه ، ژر ژر یې په خپله ملا یې لاس وواهه. او بیا په عجیبو فکرونو کې ډوبه شوه. بیا یې خپل ځان ته وکتل او ویې ویل: زما په ملا خو چا توره نه ده را ننویستلې، ایا منوهر داس او ملوکچند به خواص خان وژلې نه وي ؟ دا چې حقیقت څه دې ، زه نه پوهیږم خو ما خوب کوت. بیا کملاوتي خپل سر په دواړو لاسو و نیوه اوپه ډیره اندیښنه کې خپل ځان ته وویل:

اه.دا څه ډول ظلم اوتیرې وشو ، ما خو داسې ګڼله چې منوهرداس او ملوکچند به خواص خان له منځه وړې وي ، خو دا خوب دحقیقت سره هیڅ ډول تړاو نه لري. نه زما په ملا کې چا توره را ننویستې اونه هغوې دواړه دخواص خاند و ژلو له پاره زما خیمې ته را ننوتې دي . دا زما ویریدونکې خوب و . کملاوتي په همدې اندیښنو کې پاته شوه ځکه چې دشپې له اړخه خواص خان دهغې تر څنګ ویده شوې و خو اوس خواص خان هلته نه وموجود. دخواص خان د نه موجودیت له امله کملاوتي نوره هم اندیښمنه شوه.

کملاوتي غوښتل دخیمې په دروازه کې دولاړ ساتونکې څخه څه وپوښتي چې په همدې وخت کې څوکسه ښځې دهغې خیمې ته راننوتلې ، هغوې په وسلو سمبال وې ، هغوې کملاوتي و نیوله او په رسیو کې را تاوه کړه ، کملاوتي دهغوې څخه بیابیا پوښتل چې تاسې څوک یاست او ولې ما په دې رسیو کې را نغاړئ ؟ایا تاسو نه پوهیږئ چې زه دشیرشاه سوري داعلي سالار خواص خان ښځه یم ؟تاسې ولې زما سره داسې خراب سلوک کوئ ، داسې څرګندیده چې دا ښځې متحرکې مجسمې وي ،ځکه یوې هم کملاوتي ته دهغې دپوښتنو په اړه ځواب نه ورکاوه . بس په ډیره بیړه یې کملاوتي په رسیو کې و تړله اوبیا یې را ښکودله اودخیمې څخه یې بیرون وویستله.

هغوې کملاوتي یوې بلې خیمې ته یوړه ، په هغه خیمه کې دوه کوچني کوچني مشالونه روښانه و ، چې خیمه یې پوره پوره رڼا کړې وه. په خیمې کې یوه خالي بستره هم وه ، چې کملاوتي یې پرې ور وغورځوله.

بیا په تحکمانه توګه یوې ښځې کملاوتي ته وویل چې ستا اصل ځای دا دې ، خو ګوره کملاوتي ! ددې ځایه به د تیښتې هڅه نه کوې او که نه څټ به دې در پرې کړل شي. ته خپل ښې لورې ته ووینه چې هلته څوک پروت دې. کملاوتي خپل ښې اړخ ته وکتل ، هلته دهغې کوژده شوې دکاکا زوې مهاکوي به ځنځیرونو کې تړلې پروت و . ددې تړلو حالاتو په کتلو سره کملاوتي ډیره حیرانه دریانه وه ، نه پوهیده چې څه وکړي ، په دې هم نه پوهیده چې دشپې په دې تیاره کې دا انقلاب څه ډول راپیدا شو . هغې غوښتل ددې ښځو څخه پوښته وکړی ، خو هغه ښځې دهغې د پوښتنو د ځوابولو پرته د خیمې څخه بیرون ووتلې .

۷۸

(c) ketabton.com: The Digital Library

شیرشاه سوري څو ورځې نور هم هلته تم شو او د رای سین او چندریري نظم ونسق یې درست کړ او هلته یې خپل حاکمان و ټاکل او بیا دخپل لښکر سره یوځا د اګرې په لور روان شو. فدایي خان هم دخپلې قبیلې سره یوځای دهغه په لښکر کې روان و.

په اګرې کې شیرشاه سوری په پوره ځواک سره خپل ځان د راجه مالدیو پرخلاف د حملې له پاره تیاروو . بیا ددې تیارو په پایلو کې هغه اتیا زره فوځ له ځانه سره واخست او د راجه مالدیو پر خلاف د جنګ له پاره هغه لورې ته ورغې . هغه دراجپوتانه په پولو کې خپل فوځ ته د پړاو کولو حکم وکړ ، په دې وخت کې شیرشاه سوری خپل ټول سالاران یوې خیمې ته را ټول کړل ، دا د جنګ دپلان له پاره یوه کاری غونډه وه چې په کې فدایي خان او زوې اسماعیل خان هم ګډون درلود. کله چې ټول سالاران دشیرشاه سوری په خیمې کې سره راټول شول نو بیا شیرشاه سوری هغوې ته په وینا کې وویل چې:

زما دوستانو ،سالارانو او زامنو ! واورئ چې مونږ اوس د ماروړا د راجه مالدیو پر خلاف دادې دراجپوتانه پولو ته را رسیدلې یو اودلته مو پړاو کړې دې. نو زه تاسو ته ډاګیزه کوم چې د راجه مالدیو د پولو د ورننوتلو له پاره زمونږ تر مخه دوه سترې لارې شته. یوه د رنتمبور څخه تر اجمیره پورې ده اوبله د شیخاوټی او نارونو څخه تیریږي او د ناګور په لور ورځي . اوس به مونږ او تاسو ټول په ګډه دا پریکړه کوو چې مونږ ددې لارو څخه کومه یوه خپله کړو تر څو د راجه مالدیو پرخلاف یو پریکنده جګړې ته ځان ورسوو . ددې تر څنګ به زه تاسو ته دا هم ډاګیزه کړم چې اوس راجه مالدیو د خپلو اتیا زرو عسکرو سره یو ځای د دجودپور نه بیرون پړاو کړې دې. په داسې حال کې چې دهغه ډیر ښه جنرالان کوپا او جیتا دواړه د شل زرو دلښکر سره یو ځای ددیدوانه په سیمه کې پړاو کړې دې. دمالدیو په ملاتړ کې یو دریم لښکر هم شته چې هغه د راټورانو د ډلې څخه جوړ شوې دې او قوماندانې یې یو جرنیل کهیم کوي ، دوې د جی تارن او پیپار تر منځه قیام کړې دې. اوس نو که مونږ د راجه مالدیو دسلطنت د ولکې کولو له پاره ورمخته کیږو نو دا اندیښنه شته چې هسې نه چې دا ټولې لښکرې زمونږ پر خلاف را ټولې شی او په متحده توګه پر مونږ باندې حمله وکړي.

تر هغې چې ماته ډاګیزه شوې ده چې راجه مالدیو به تر ټولو لمړی خپلو جنرالانو هر یو کوپا و جیتا ته حکم کوي چې هغوې زمونږ د لښکر سره مقابله پیل کړي. تر څنګ به یې خپل بل جنرال کهیم کرن ته حکم وکړی ترڅو هغه د راټورانو دلښکر سره یو ځای زمونږ ترشا را څرګند شي او مونږ ته د زیان د رسولو هڅه وکړي. او یا هغه وخت چې کوپا او جیتا زمونږ سره په جنګ کې ښکیل وي نو کهیم کرن هم د وینې تویونکي حیوان په څیر پر مونږ شبخون وکړي.

ددې حالاتو په رڼا کې ، زما دوستانو !تاسې ماته په راجه مالدیو باندې دحملې کولو له پاره څه سلا او مشوره راکوئ. شیرشاه سوری ددې پوښتنې دکولو وروسته خاموشه شو او د خپلو سالارانو څخه د ځواب دغوښتلو منتظر پاته شو . تریوه وخته پورې ټولو سالارانو په خپلو منځو کې سره مشورې وکړې اوبیا خواص خان دټولو په نمایندګئ وویل :

زمونږ درونده اقا ، شیرشاه !دحرب دفنونو اوسیاسي اړخه چې تا دکومو دوو لارو یادونه وکړه ،هغه دواړه ډیرې مهمې دي ، ددې نه علاوه دا چې زمونږ د ډلې څخه یو هم د راجپوتانه دسیمو څخه پوره اګاهي اوخبر تیا نه لري.اوبیا دا چې د ماروا ړ دراجه مالدیو عسکري توان هم له مونږه نه ډیر زیات دې. په دې حالاتو کې د راجپوتانه په صحرا کې په ورداخلیدو سره به مونږ ته ډیر احتیاط کول په کار وي او ترڅنګ به یې پوره ګړندې توب ته هم اړتیا وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

درونده شیرشاه ! لکه څنګه چې تا مخته یادونه وکړه په دې وخت کې په خپله مالدیو ، دهغه جنرالان کوپا اوجیتا او کهیم کرن په مختلفو سیمو کې دخپلو لښکرو سره پراته دي. هغوې ددې انتظار باسي چې مونږ د صحرا دکومې لارې څخه غواړو راجپوتانه ته ور ننوځو تر څو هغوې زمونږ تر مخ خپل ځآنونه منظم کړي او متحرک شي . نو په دې خاطر که مونږ غواړو د راجپوتانه د راجه ګانو پر خلاف موفقیت تر لاسه کړو نو زمونږ د حرکت څخه باید دشمن بلکل خبر نه شی . او زمونږ د جنګې پلان څخه هم خبر نه شي چې په راجپوتانه کې کوم ښار زمونږ لمړۍ هدف دې . ددې نه علاوه په راجه مالدیو باندې د حملې کولو په وخت کې څه احتیاطی تدابیر هم نیول په کار دي اوهغه دا چې د راجه مالدیو په چار چاپیر کې نور کوچنی کوچني راجه ګان هم شته ، اومونږ باید دهغوې د سیمو احترام او درنښت وکړو. اوکه نه هغوې به په غضب شي او مالدیو تر څنګ به زمونږ پر خلاف و دریږي.اودمالدیو ځواک به نور هم ځواکمن کړي.

درونده شیرشاه !تر هغې چې ماته ډاګیزه شوې ده ، راجه مالدیو او دهغه نور ټول جنرالان په دې وخت کې زمونږ څخه دا هیله لري چې مونږ به دا جمیر په لور خوزیږو . او تر ټولو دمخه به اجمیر خپل هدف ټاکو. ځکه کوپا او جیتا چې په کوم ځاې کې قیام کړې دې دهغې څخه دا سې څرګندیږي چې هغوې په دې تمه دي چې مونږ به دا جمیر په لور کوچ کوو . او څه وخت چې مونږ دا سې وکړو نو کوپا اوجیتا به زمونږ په اړخونو باندې یرغل راوړي ،په دا سې حال کې چې دمالدیو بل جنرال کهیم کرن د راټورانو سره یو ځاې زمونږ تر شا حمله کولې شی ، په دې اساس زما مشوره داده چې مونږ باید د ټولو تر مخه اجمیر خپل هدف ونه ګرځوو. ددې تر څنګ د اجمیر کلا هم ډیره ستره او ډیره مستحکمه ده اوددا سې مستحکمې کلا سوبه به زمونږ ډیر وخت خراب کړي. ددې سره یوځاې به مالدیو ته کافی وخت تر لاسه شي تر څو هغه زمونږ پر خلاف بل کوم چال و چلوي.اوپه دې توګه زمونږ جنګي پلان د ناکامۍ سره مخ کړي اودا هم شونی ده چې که چیرې مونږ ډیره موده هلته په اجمیر کې په جنګونو کې را ونښلو نو راجه مالدیو دخپل فوځ یوه برخه جدا کړي اود هریانه له لارې د دهلي په لور ولاړ شی اوپه دهلی د ولکې کولو هڅه وکړي. که چیرې دا سې وشو نو دا به زمونږ له پاره ډیر زیانمن ثابت شي. په دې اساس صحراته د ورننوتلو نه وروسته دا سې احتیاط سره قدم اخستل په کار دي چې دهغې څخه راجه مالدیو اودهغې نور جنرالان بلکل خبر نه شی . اونه هغوې ددې اندازه واخلي چې مونږ لمړۍ کومې لورې ته ځو اوهدف مو څه دی؟

شیرشاه سوري دخواص خان دغه وړاندیز دومره خوښ کړ چې هغه د خیالونو په زانګو کې زنګیدونکې پاته شو. په دې خطر هغه په دې موضوع باندې د نورو خبرو کولو څخه ډډه وکړه . هغه سمد ستي دغه جنګې غونډه پاې ته ورسوله او خپل فوځ ته یې دکوچ کولو حکم وکړ. اوپه دې توګه شیرشاه سوري د راجه مالدیو پر خلاف د حملې کولو له پاره دراجپوتانه دریګستان له لارې ور ننوت.

دلته د سترګو تر دید پورې شګې اوشګې خپرې دي، په دې شګو کې د سفرکولو په وخت کې داسونو سومان دننه په شګو کې ورننوځي. ددې نه علاوه د شیرشاه سورې سره چې د سامانونو ا وخوراکي توکو کومې ډکې ګاډۍ وې هغه هم په شګو کې د سفر وړ نه وې. شیرشاه سوری ددې ستونزې دحل له پاره یوه ډیره ښه لاره خپله کړه . هغه دشګو څخه بوجۍ ډکولې او په دې توګه یې سړک جوړ کړ اوبیا یې په همدې سړک باندې خپل لښکر او خوراک څښاک توکي په همدې ګاډیو کې په ډیره بیړه سره مخته وړل. په صحرا کې د ورننوتلو نه مخکې شیرشاه سوری د فوځ څو ډلې له ځانه جدا کړې وې ترڅو د جنګ په دوران کې ددهلی ، اګرې او نورو ښارونو څخه دهغه لښکر ته دخوراک څښاک وسایل را ورسوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شیرشاه سوری په داسې حال کې چې په ډیره ګړندۍ توګه د صحرا څخه تیریده دخپل دښمن د دوکې له پاره هغه تر ټولو دمخه دبیکانیز لورې ته مخه کړه. په دې وخت کې راجه مالدیو هم متحرک شو ، هغه خپل پنځوس زره عسکر دتارن سیمې ته له ځانه سره راوړل تر څنګ یې خپل اعلې سالاران کوپا ، جیتا او اکهیراج ته هم حکم وکړ چې هغوې دړې واړه هم خپل فوځونه د دیدانه څخه د تارن په لور راوړي. ددې نه علاوه د راټورانو یو لښکر هم د جنرال کهیم کرن په مشرۍ دمالدیو دکومک له پاره د تارن لورې ته روان شو .

جې تارن نومې دغه سیمه چې مالدیو په کې خپل ځواکونه راټول کړي و ،دجودپور څخه پنځوس میله شرق لورې ته او د اجمیر څخه ځلوېښت میله غرب لورې ته پرته ده . مالدیو خپل ټول لښکر همدلته را ټول کړ تر څو په وخت شیرشاه ته ګذار وکړي . که چیرې شیرشاه د جودپور په لور ولاړ شي نوهم به یې د ضربې لاندې و نیسي او که داجمیر په لور ولاړ شي نو هم به یې دحملې څخه خوندي پاته نه شی. خو هغه دبیکانیز سیمه حالاتو ته پری ایښې وه.

کله چې شیرشاه سوري وکتل چې د بیکانیز لورې ته د مالدیو هیڅ دفاعي ځواک نه شته.نو هغه هم بیکانیز له نظره و غورزاوه اوپه ناڅاپي توګه را وګرزید او دجې تارن په لور ور وګرځید ، مالدیو هم همدلته دخپلو ټولو لښکرو سره یوځای پړاو کړې و. په دې توګه دواړه لښکرې په صحرا کې یود بل مخ په مخ دجنګ له پاره تیارې شوې.

په کوم ځای کې چې دمالدیو او شیرشاه سوری لښکرې یوبل ته مخ په مخ پریوتې وې هغه سیمه د شرق د اړخه پرته د نورو درې واړو اړخونو ته د لوني اودهغه دمعاون دریابونه بهیدل. خو دیخنۍ په موسم کې دا دریابونه وچیدل ،په دې سیمه کې ځنګلې ګیاه او وچې ویالې جوړې شوې دي چې دهمدې په واسطه د لښکرو تر منځ کوچني کوچني جنګونه کول اسانه کار و . هغه وخت چې شیرشاه سوری د جې تارن او پیار تر منځه سیمه کې د خپل لښکرسره یو ځای پړاو وکړ نو کوپا ، جیتا او کهیراج چې هلته په دیدانه کې دخپلو لښکرو سره پراته وو هغوې هم دې سیمې کې د خپل اقا راجه مالدیو سره یو ځای شوي وو. دد ې نه علاوه د راټورانو قومندا کهیم کرن هم دخپلو لښکرو سره یو ځای دلته رارسیدلي و.

اوس نو حالات داسې وو چې را جه مالدیو اوشیرشاه سوری دواړه په دغه سوزنده صحرا کې دخپلو فوځونو سره یو ځای یودبل په مقابل کې پراته وو. راجه مالدیو غوښتل د جنګ پیلامه د شیرشاه له خوا وشی خو شیرشاه پخپله دجنګ دپیلامې څخه اندېښنه درلوده ، دبله اړخه شیرشاه سوری د جنګ پیلول نه غوښتل ،ځکه هغه دجنګ هغه ډلې چې د فوځونو د کومک درسولو له پاره یې په لارو کې درولې وې دهغوې سره یې تر اوسه پورې اړیکې نه و جوړ شوي.په دې خاطر هغه دحملې کولو څخه ځان ساته.

ان تر یوې میاشتې پورې دې دواړو فوځونو یوبل ته دجنګ دپیلولو انتظار کاوه. بلاخره شیرشاه سوري دخپلو هغو کسانو سره هم اړیکې استوار کړل چې دخوراک او نورو موادو دکومکونو د رالیږلو له پاره یې په لارو کې ټاکلي وو . او بیا یې په راجه مالدیو باندې دحملې کولو پریکړه وکړه.

دحملې کولو دمه شیرشاه سوري دخپلو جنګې قومندانانو غونډه را وبلله. دا غونډه دهغه په خیمه کې وشوه ، په دې خیمه کې خواص خان ، جلال خان ، برهم جیت اودشیر شاه سوري زامن هم راټول شوي و و . کله چې دا ټول په خیمه کې سره راټول شول نوبیا شیرشاه سوری ورته وویل چې : په دې صحرا کې دخیمې وهلو وروسته ما انتظار کاوه تر څو د کومک رسولو دګروپونو سره خپل اړیکې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټینګ کړم ،اوس دا اړیکې ټینګ کړل شوي دي ، اوس نو ددې نه زیات زه دلته په دې صحرا کې انتظار نه شم کولې. ځکه چې مونږ چې په دې صحرا کې څومره ځنډ کوو همغومره زمونږ په زیان تمامیږي. د رسد او کومک لړۍ هم قطع کیدې شی په داسې حال کې چې د مالدیو تر شا دهغه ښارونه دهغه ټولې اړتیاوې پوره کوي،په دې اساس زه به سبا سهار وختي د جنګ نغاره وهم.اود راجه مالدیو پر خلاف حمله کوم په دې لړ کې تاسې ماته څه مشوره راکوئ

کله چې شیرشاه سوري خاموشه شو نو خواص خان ورته په ډیر غور سره وکتل او ورته یې وویل:

درونده شیرشاه ! زه خواص خان په دې وخت کې یو وړاندیز کول غواړم ،شیرشاه سوری ورته په ډیره مینه او شفقت سره وویل: وو ایه زویه ! ستا آند څه دي؟ خواص خان ورته وویل چې زما محترمه ! لکه څنګه چې لیدل کیږي د راجه مالدیو دلښکرو شمیره زمونږ څخه څو واري زیاته ده ، زما په آند چې هغه به د جنګ نه مخته خپل لښکر په څو برخو ویشي. یوه برخه به له ځانه سره پریږدي ،بله به کوپا اودریمه به جیتا ته ورکوی او څلورمه به کهیراج ته سپارې ، زما په آند چې پنځمه به جرنیل کهیمکرن ته ورکوي ، ددوې څخه به څو ډلې مخامخ پر مونږ حمله کوي ، اوپاته نورې برخې به یې د اوخونو له لورې زمونږ پر فوځونو باندې یرغل راوړي. ددې نه مخکې زه غواړم چې مونږ د راجه مالدیو سره د جنګ له پاره داسې یو تدبیر جوړ کړو تر څو راجه مالدیو دخپل لښکر ډیره برخه له ځانه سره واخلي اوددې ځایه تللو ته مجبور شي.

دخواص خان دې وړاندیز د شیرشاه سوری په سترګو کې ځلا راپیدا کړه. هغه وویل: خواص خانه زویه ! دا به څه ډول شوني وي چې اوس چې مونږ غواړو جنګ پیل کړ و نو ددې پیلامې دمخه مالدیو دخپل لښکر یوه برخه له ځانه یوسی اوددې ځایه ولاړ شی. په ځواب کې ورته خواص خان په لوړ اواز وویل چې:

زما مشره ! دا کار شوني دي. ته همدا نن عادل خان ته یو لښکر ورکړه او هغه د رنتمبور په لور ولیږه او دا څرګنده کړه چې هغه د رنتمبور له لارې غواړی په اجمیر باندې حمله وکړي. شیرشاه سوری سمد ستي دخواص خان خبره ورغوځه کړه او ویې ویل:

خواص خانه زویه ! دداسې کولو څخه به څه تر لاسه شي اودداسې کولو په اساس به ولې مالدیو دخپل لښکر یوه برخه له ځانه سره اخلي او ددې ځایه به ولاړ شي.

زما مهربانه! ما تر اوسه پورې دخپل پلان په اړه تاته پوره معلومات نه دي درکړې. ما داویل غوښتل چې عادل خان دې د رنتمبور په لور د تللو په وخت کې دا مشهوره کړي چې هغه په اجمیر باندې حمله کول غواړي. درونده شیرشاه ! همدا اوس د اجمیر په ښار کې د راجه مالدیو راني (اوما دیوي) اوسیږي ، کله چې مالدیو ته دا خبر ورسیږي چې عادل خان په اجمیر باندې حمله کوي نو هغه به دخپلې رانې اوما دیوي د راویستلو او داجمیر د دفاع له پاره پخپله دیوې برخې لښکر سره هلته ورځی. په داسې حالاتو کې به د راحه مالدیو د پاته لښکرو سره زمونږ جنګ څه آسانه وي ، دبله اړخه به عادل خان چې کومه کوچنۍ ډله عسکر له ځانه سره اخستې وي هغه به د رنتمبور څخه دمخه په کوم ښه ځاې کې پړاو کوي او هلته به په سنګر کې کیني. ترڅو بل څوک پرې حمله ونه کړي ، اوکله چې ورته خبر ورسیږی چې راجه مالدیو د جنګ دمیدان څخه وتلې او د اجمیر په لور روان دې نو هغه دې هم بیرته دلته خپل لښکر ته را ستون شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تر دې ځایه د پلان د وضاحت نه وروسته خواص خان خاموشه شو نو دشیرشاه سوری سر ښکته و ، څه فکر یې کاوه ، بیا یې سر را پورته کړ مسکې مسکې و بیا یې په زوره وخندل او په ډیر شفقت سره یې خواص خان ته وکتل او بیا یې وویل:

خواص خانه !ته په هر وخت او هر مصیبت کې زما په کار راغلې یې. اوس چې کوم پلان تا وړاندې کړ زه پوهیږم چې دد ې نه به ښه او بهتر بل پلان نه وي ،که مونږ همدا اسې وکړو نو په یقین سره به راجه مالدیو د اجمیر په لور د تیښتې منډه وکړي. ګوره زویه !زه به همدا اوس او همدا ګړۍ عادل خان د یوه کوچني لښکر سره ولیږم تر څو د رنتمبور په لور ولاړ شي او دا څرګنده کړي چې هغه د رنتمبور د لارې اجمیر باندې حمله کوي. نو د دې خبر په اوریدو سره که راجه مالدیو د خپل لښکر یوه برخه له ځانه سره کړي او هغه لورې ته ولاړ شي نو دا پاته لښکر به یې مونږ په همدې صحرا کې تر پښو لاندې کړو .که څه هم د مالدیو سره د لښکر د تللو وروسته به بیا هم د هغه دومره لښکر دلته پاته وي چې زمونږ څخه به یې شمیره ډیره وي خو داندېښنې کولو له پاره اړتیا نه شته ، مونږ به دې پاته لښکر ته داسې سبق ورکړو چې بابر رانا سانګا ته پدې دشتو کې ورکړی و. دشیرشاه سوري د ځواب په اوریدو سره خواص خان خوشحاله شو او بیا یې په ویلو پیل وکړ.

زما درونده شیرشاه !زه لږ څه نور هم ویل غواړم. شیرشاه ورته وکتل او ورته یې وویل چې ته څه غواړې؟ ته ولې انتظار کوې او تا ته داجازې اخستو څه اړتیا ده؟ خواص خان مسکې شو او ویې ویل:

سبا چې ته دجنګ د نغارو د وهلو حکم کوې نو که چیرې ددې نه مخته راجه مالدیو د اجمیر په لور روان شوې و نو بیا به د هغه په نشت کې چې د هغه کوم لښکر زمونږ سره ټکر کوي نو هغه به یقینا په څلورو برخو ویشل کیږي،یوه برخه به یې د راجه مالدیو د سالار کوپا او بله به یې د جیتا او دریمه به یې د اکهیراج او څلورمه به یې کهیم کرن تر قومندو لاندې وي

دهغوې څلورو په مقابل کې ته خپل لښکر په پنځو برخو باندې وویشه. یوه برخه یې ماته راکړه او زه به همدا نن شپه ددې صحرا دشګو په غونډیو کې سنګر و نیسم. بله برخه یې دخپل ځان سره وساته ،دریمه یې جلال خان جالو ته او څلورمه یې برهم جیت ته او پنځمه یې خپل زوې جلال خان ته ورکړه . تاسې دخپلو څلورو برخو سره د دشمن په مقابل کې مقاومت وکړئ کله چې جنګ زور واخلي نو بیا به زه خپل کردار ادا کړم.د سنګر څخه به را ووځم او ددښمن هغه لورې ته چې پر تاسې یې فشار زیات وي دحملې کولو هڅه وکړم. او زه هیله لرم چې زما د سنګر څخه د راوتلو وروسته به ددښمن لیکی یو په بل پسې ماتې شي.

شیرشاه سوری په ډیره ستاینه کونکې توګه خواص خان ته وکتل او ورته یې وویل:

خواص خانه زویه !زه ستا ددې وړاندیز ډیر قدر کوم ، ګوره زویه !زه به ستا د وینا په اساس خپل لښکر په پنځو برخو وویشم او ته د همدې نن شپې څخه هلته په سنګر کې ځان پټ کړه . عادل خان به هم د یوه کوچني لښکر سره یو ځاې ددې ځایه روان شي. اوس تاسو ټول پورته شئ او ارام وکړئ ،ددې خبرې سره سم د جنګې شورا ټول غړی دخیمې څخه را ووتل ، دلږ ځنډ وروسته عادل خان د یو ټولې عسکرو سره د رنتمبور په لور رهي شو او خواص خان دخپل لښکر سره یو ځاې هلته په سنګرونو کې کیناست.

بیا یې څلورو خوا او ته دا خبر خپور کړ چې دشیرشاه سوری زوې عادل خان د رنتمبور له لارې په اجمیر باندې دحملې له پاره ولاړ .دا خبر ددښمن کمپ ته هم ورسید. دخبر د اوریدو سره سم راجه مالدیو په لړزه شو نو په نیمایی شپه کې یې دخپل لښکر یوه برخه له ځانه سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

واخسته او د جنګ د میدانه څخه ووت او د اجمیر په لور ولاړ. په دې ترتیب هغه پلان چې خواص خان د شیرشا سوري تر مخه وړاندې کړې و هغه په پوره توګه عملي شو.

بله ورځ د جنګ د پیلامی له پاره شیرشاه سوری په خپل فوځ کې د جنګ ډول وواهه. او د خپل لښکر لیکې یې جوړه ولې، نو راجپوتانو چې کله وکتل چې شیرشاه سوری د جنګ پیلونکې دې نو هغوې هم په خپل متحده لښکر کې تورومونه و غړول. او په ډیره بیړه یې د خپلو لښکرو لیکې جوړې کړې.

د خواص خان اندازه سهي وخته، راجپوتانو خپل لښکر په څلورو برخو وویشه، یوه برخه یې کوپا، بله یې جیتا او دریمه یې اکهیراج او څلورمه یې کهیم کرن تر قومندې لاندې ورکړه. هغوې کهیم کرن په منځنۍ برخه کې وساته په داسې حال کې چې کوپا او جیتا په ترتیب سره ښې او چپ اړخ ته شول، په دې توګه د راجه مالدیو جنرالان ښې او چپ لورې ته شول تر څو په شیرشاه سوری باندې د حملې له پاره ځان جوړ کړی.

د بله اړخه شیرشاه سوری هم خپل لښکر په همغسې ترتیب سره منظم کړ، د لښکر په منځنۍ برخه کې پخپله پاته شو او خپل زوې جلال خان یې د خپل ځان سره وساته پهداسې حال کې د لښکر په ښې اړخه کی یې جلال خان جالو او چپ لورې ته برهم جیت و ساته. اوس نو د جنګ په میدان کې د اکهیراج او کهیم کر ن په مقابل کې شیرشاه سوری او د هغه زوې جلال خان ولاړ وو. د مالدیو د جنرال کوپا په مقابل کې جلال خان جالو ولاړ و او د سپه سالار جیتا په مقابل کې د شیرشاه سوری قومندان برهم جیت و درید.

جنګ شیرشاه سوری د خپل زوې جلال خان په متهو پیل کړ. هغه د مالدیو د لښکر په زړه باندې چیرې چې اکهیراج او کهیم کرن د هغه په مقابل کې ولاړ و، حمله وکړه. اکهیراج او کهیم کرن دواړو د شیرشاه سوری او د هغه د زوې مقابله وکړه، د هغه حمله یې و تمبوله او بیا یې په خپله ځوابي حمله پیل کړه.

په همغه وخت کې چې شیرشاه سوری د راجپوتانو د لښکر په قلب باندې حمله وکړه نو د هغوې نور جنرالان لکه کوپا او جیتا هم په حرکت راغلل او هغوې هم په جلال خان جالو او برهم جیت باندې توپانې حمله وکړه.

کوپا چې په هندوستان کې د راجپوتانو یو مشهور او منلې قومندان و د جلال خان جالو په لښکرو حمله راوسته، او په لمړیو کې د هغه لښکرې د تر پښو لاندې کړې او بیا په ډیره بیړه د جلال خان جالو په لښکر کې دننه ورننوت.

که څه جلال خان په پوره همت او میړانې سره د کوپا مقابله وکړه، په دې و توانید چې د هغه دا وینه تویونکې حمله په یوه ډول و تمبوي
.

په همدې وخت یو انقلاب راغې او خواص خان د خپل لښکر سره یو ځاې د خپلو پټنځایو څخه راووت، مخته راغې او تر ټولو لومړې یې کوپا او د هغه لښکرې تر برید لاندې راوستې. هغه په خپلې همغې لمړنۍ حمله کې کوپا او د هغه لښکرې بې وسه کړې او د ماتې سره یې مخ کړې، د هغه هغه لښکر چې لږ تر مخه د جلال خان جالو په لیکو کې ور ننوتې وې او د هغوې لیکې یې له منځه وړې وې او د مخکې تللو هڅې یې کولې اوس یې د تیښتې لارې لټولې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس نو دخواص خان په مقابل کې دکوپا دلښکرو حالت دا سې ګرزیدلې و لکه د جلال خان دلښکرو حالت چې د کوپا په مقابل کې ګرزیدلې و. کوپا هڅه وکړه چې خپل لښکر بیرته را منظم کړې او نیمایی د جلال خان جالو او نیمایی د خواص خان سره په جنګ کې را ونښلوي خو بری یې په برخه نه شو ، خو هغه ډیر وارخطا و ، ځکه هغه یو ځل په مالوه کې د خواص خان په لاسو ماتې خوړلې وه او کله یې چې د خپل پاته نیمایی لښکر سره یو ځای دخواص خا ن دمخې د نیولو هڅې وکړې نو په هغې کې نور هم د ناکامۍ سره مخ شو.

کوپا او دهغه لښکرې د خواص خان په مقابل کې دتم کیدو نه وې ، ځکه په هغوې یو اځې خواص خان نه بلکه د مخې له لورې جلال خان جالو هم خپلې غضب ناکه حملې پیل کړې وې ، کوپا هڅه کوله چې خپل ځان کوم خوندي ځای ته وکاږي ، یو وخت هغه غوښتل شاته ولاړ شي خو خواص خان او جلال خان جالو دهغه د شاته تګ مخه بنده کړه او هغه یې کلابند کړ ، کوپا یو ځل بیا هڅه وکړه او اکهیراج او کهیم کرن دلښکر په لورو رغې تر څو خپل حالات سنبال کړي خو په هغې کې هم ورته څه په لاس ورنه غلل. ځکه چې دهغه ددې کار سره سم خواص خان دهغه پر خلاف په خپلو حمله کې ډیرښت راوست او دهغه دپاته کسانو په وژلو یې لاس پورې کړ. اوس نو کوپا د خواص خان په مقابل کې ډیر بې وسه شوې و. خواص خان او جلال خان دواړو دکوپا لښکر یو په بل پسې له منځه یوړ او پخپله کوپا هم په دې جنګ کې دخواص خان په لاسو و مړ.

د کوپا د وژلو وروسته خواص خان د مالدیو ددویم قومندان جیتا په لښکرو د شا له اړخه برید وکړ او په ډیره بیړه مخته ولاړ او په خپل مخکې ددښمن لښکرې یې یو په بل پسې له منځه وړلې. خواص خان په ډیره ګړندۍ توګه د جیتا د لښکرو حالت هم د بدحالۍ سره مخ کړ. کله چې جیتا او دهغه لښکریانو ته څرګند ه شوه چې خواص خان دهغوې د شا له اړخه حمله کړې ده نو دهغوې ساه ګانې و درید ې ، ځکه چې د هغوې د شاله اړخه خواص خان دهغوې د لښکرو د لیکو د له منځه وړلو او دهغوې دعسکرو دترپښو لاندې کولو کار په پوره بیړه پر مخ بوته.

سالار جیتا په پوره توګه هڅه کوله چې خپل لښکر د خواص خان د حملو څخه خوندي ځایو ته کړي خو خواص خان دهغه هره هڅه د ناکامۍ سره مخامخ کوله. هغه د جیتا لښکر دډیرو ناوړه حالاتو سره مخ کړې و. ځکه د مخې له لور ې د جیتا په لښکرو باندې د برهم جیت حملې کولې او د شا او اړخونو له لارې پرې خواص خان د قهر او غضب په څیر را پریوتې و. اوس نو دجیتا دلښکرو د جنګ ولوله نوره مړاوې شوې وه، ځکه هغوې ددې څخه هم خبر شوې و خواص خان د کوپا لښکر او په خپله کوپا هم دجنګ په میدان کې له منځه وړې دې ، په دې خاطر د جیتا هغه برخه لښکر چې دخواص خان په مقابل کې جنګید ه هغوې کرار کرار د میدانه په وتلو شول او دهغوې شاته تګ د جیتا د ټول لښکر له پاره د مرګ پیغام و و.

اوس نو د خواص خان دلښکرو حوصلې د پخوا څخه نورې هم زیاتې لوړې شوې وې. هغوې هرې لورې ته ددشمن عامه وژنه پیل کړې وه. کله چې د جیتا مخکنې لیکې هم په شا ولاړې نو خواص خان دهغوې په لیکو کې ورننوت او دهغوې ډیره کې یې له منځه یوړل.

جیتا هڅه کوله تر خپل لښکر سره راټول کړي خو خواص خان دهغې هر قدم د ناکامۍ سره مخامخ کاوه او بیا داسې وخت راغې چې خواص خان په جیتا باندې یرغل وروست او دهغه څټ یې په یوه ګذار د ګردنه پرې کړ.

دجیتا دمړینې وروسته دهغه دلښکرو حال ډیر خراب شو او میږو وزو په څیر یې په تیښته پیل وکړ ، ټول یوې خوا بلې خوا ته خواره واره شول ، خواص خان او برهم جیت دهغوې دواړو لورو ته روان و اودهغوې عسکر یې په بیړه بیړه له منځه وړل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د بله اړخه شیرشاه سوري او دهغه زوی جلال خان هم د اکهیراج او کهیم کرن په لښکرو باندې ور روان و اوددښمن سره یې د وینې او اور وحشتناکه جنګ پیل کړی و .

په همدې وخت کې خواص خان هم د اکهیراج او کهیم کرن په لښکرو باندې خپله قهرناکه حمله وروسته. بالاخره په دې جنګ کې د راجه مالدیو لښکرو ته سخته ماتې ورکړل شوه د هغه جنریلان کوپا ، اکهیراج ،او جیتا د جنګ په ډګر کې ووژل شول او کهیم کرن د جنګ د میدانه په تیښته بریالی شو.

۷۸

د راجه مالدیو په پړاو باندې د ولکې کولو نه وروسته ، شیرشاه سوری هملته د جې تارن او پیار تر منځه د جګړې په میدان کې خپلو فوځونو ته د ارام کولو حکم وکړ. د سامیل دغه جګړې په یوه ډول د مالدیو د برخلیک په اړه پریکړه کړې وه، مالدیو ته دهغه د تیرو ګناهونو سزا د شیرشاه سوری اودهغه د سالار خواص خان په لاسو ورکړل شوه. دهغه مشهور سالاران ، کوپا ، جیتا او اکهیراج له منځه تللي وو ، دهغو سالارانو پرته مالدیو هسې یوه ننښه ګرځیدنده . خلکو به ویل چې دماروړان راټور راجپوتان د سرد پرېکولو نه وروسته هم جنګیږي، خو په دې شپاړسمه پیړۍ کې شیرشاه سوری په دې صحرا کې د راجپوتانو عسکر په عامه توګه ووژل. او دا چې راجپوتان یوډول نا قابل تسخیر ګڼل کیده هغه عقیده او فکر له منځه ولاړ.

په سامیل کې دځو ورځو دقیام نه وروسته ، شیرشاه سوری خپل لښکر په دوو برخو وویشه ، یوه برخه یې خواص خان ته ورکړه او جلال خان جالو یې ورسره نایب وټاکه. او هغه یې د جودپور په لور ولیږه. تر څو هغه د راجه مالدیو په هغه ښار ولکه وکړي، خو د لښکر بله برخه یې دخپل زوی جلال خان په واک کې ورکړه او برهم جیت یې ورسره نایب و ټاکه تر څو ولاړ شي او د اجمیر په ښار باندې ولکه وکړي ، ددوی سره د شیرشاه سوری بل ځوی عادل خان هم په لاره کې ملګری شو .

پخپله راجه مالدیو دجنګ د میدان څخه تښتیدلی و او د اجمیر په لور تللی و ځکه دهغې ملکه اومادیوی همدلته اوسیده.

څرنګه چې د اومادیوی سره دواده په لمړۍ شپه ، مالدیو دخپلې یوې نوکرې سره زنا کړې وه ، نو په همغې اساس د اومادیوي زړه مات شوی و او د خپلې لمړۍ شپې دناویتوب په وخت کې یې سوګند کړی و چې هغه به خپل ټول ژوند د یوې پیغلې په څیر تیروي نو په دې خاطر هغې د مالدیو د اوسیدو د جودپور دښاره لرې هلته په اجمیر کې ځانته د اوسیدو ځای غوره کړی و .

د سامیل دمیدان څخه د تښتیدو وروسته راجه مالدیو اجمیر ته رسیدلی و اودخپله رانې اومادیوی یې دهغه ځایه را وویسته او جودپور ته یې له ځانه سره یوړه . په همدې وخت کې مالدیو ته خبر ورسید چې دجنګ په ډګر کې دهغه درې واړه تکړه اومشهور جنرالان له منځه تللي دي. او اوس د شیرشاه سوری سالار خواص خان د جودپور د نیولو له پاره هغې لورې ته خوزیدلی دی. په داسې حال کې چې د شیرشاه سوری نیمایي لښکر د اجمیر د نیولو له پاره هغه لورې ته خوزیدلی دی. ددې خبر د رسید و سره سم مالدیو چې څومره سامانونه د جودپور څخه ویستلی شو ویې ویستل اود سیوان کلاته یې منتقل کړل. ددې ترڅنګ هغه د راجپوتانو ټولې ښځې او کوچنیان همدې کلا کې ځای په ځای کړل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د سیوان کلا د جودپور په جنوبي غربي برخه کې نژدې شپیته میله واټن کې پرته ده ، دغره په لوړه څوکه کې پرته ده،دې کلاته ورتګ ډیر ستونزمن دې ، نو په دې خاطر ددې کلا د کلابند کولو د مخه خواص خان د راجه مالدیو مرکزی ښار جودپور کلابند کړ.

که څه هم د جودپور کلا د خپل ټینګښت او کلکوالي له لورې ډیره مشهوره وه ، خومالدیو یو چال څخه کارواخست ، او د خپل لښکر یوه برخه یې همدلته د جودپور د دفاع له پاره پریښوده اوبله نیمایي برخه یې سیوان ته منتقل کړه.

په هر صورت خواص خان جودپور کلابند کړ ، په جودپور کې د مالدیو سالار د مخه دا پریکړه کړې وه چې هغه به هملته په کلا کې کلابند پاته کیږي او د خواص خان سره به مقابله کوي ، کله چې خواص خان د جودپور په کلا باندې یرغل راوړي نو هغه به د کلا څخه د ننه د خپله ځانه دفاع کوي. تر څنګ به یې په خپله راجه مالدیو د سیوان څخه بیرون راوځی او کله کله به په خواص خان باندې شبخون کوي په دې توګه به خواص خان په تنګ شي او خپله کلا بندي به پاې ته ورسوي. خو خواص خان دا ټول تدبیرونه ناکاره کړې و ، ځکه په کومه ورځ چې خواص خان جودپور ته ورسید نو په همغه ورځ هغه د ښار د دیوالونو تر څنګ خپله توپخانه نصب کړه تر څو د ښار په دیوالونو ګولۍ ووروي او دیوالونه یې را پرباسي تر څو په ښار باندې د حملې کولو له پاره لاره برابره شي.

په ښار کې د راجپوتانو لښکرو ، هغوې وکتل چې خواص خان په ښار باندې د ولکې کولو او د شار د دیوالونو د راپریوستلو له پاره خپله توپخانه د رولې ده ، نوټولو یوځاې دا پریکړه وکړه چې پخوا له دې چې خواص خان د توپونو ګولۍ ووروي او د کلا دیوالونه مات کړی او کلاته راننوځي او بیا دلته ټول لښکر او عام وګړی قتل عام کړي نو ښه به داوي چې د جودپور څخه ووزی او د ښاره بیرون مقابله وکړي. د دې پریکړې نه وروسته سبا ورځ د مالدیو کلابند لښکر د کلا څخه را ووت او د خواص خان تر مخه یې د جنګ له پاره ځانونه تیار کړل.

په جودپور کې د مالدیو درې تکړه قومندانان وو. چې یو یې تلوکسي ، بل یې بیمل بهاې او دریم یې برجنګ وو. د خواص خان په خلاف د جنګ له پاره دې درې واړو جنرالانو د خپلو فوځونو لیکې جوړې کړې ، خپل لښکر یې په درې برخو وویشه، تلوکسي خپله برخه لښکر په منځنۍ برخه کې وساته خو بیمل بهای او برجنګ د اړخونو لوروته شول. هغه وخت چې د جنګ له پاره دې قومندانانو د خپلو عسکرو لیکې سمولې ، نو خواص خان هم د خپلو عسکرو مخې ته راغې او د جلال خان جالو تر څنګ ودرید. او په ډیر راز سره یې ورته وویل:

ګوره جلال خانه وروره ! ته خو خپلې مخې ته د دښمن لیکې ګورې. هغوې خپل لښکر په درې برخو ویشلې دې.

خو جلال خانه ! ته اندیښنه مه کوه ،زه وینم چې د دښمن د لښکرو شمیره هم زمونږ څخه ډیره ده او زمونږ د دواړو په مقابله کې د هغوې جنرلان هم درې کسان دي ، وروره ! ته خو پوهیږې چې د دې نه مخته مونږ د ډیرو بدو حالاتو مقابله کړې ده او که خداې کول نن ورځ به هم مونږ ته بریا او زیرې راکړي.

جلال خانه ! کله چې دښمن په جنګ لاس پورې کړي نو ته هم ورسره ټکر وکړه او یوائې تلوکسي خپل هدف و نیسه ، زه به د برجنګ بیمل بهایی سره په خپله ټکر وکړم. خو فکر وکړه چې ته یوائې د تلوکسي سره د ټکر له پاره ځان جوړ کړې او د اړخونو له لارې د هغه دفوځ سره لاس په لاس شې تر څو بیمل بهای او برجنګ پر تا باندې ګذار و نه شي کولې. زه به تر هر څه لمړی د بیمل بهایی او برجنګ پر خلاف حمله وکړم. بیا به انتظار وکړم چې هغوې زما پر خلاف یرغل راوړي ، زه به تریوه وخته پورې دفاع کوم بیا به په جارحیت

(c) ketabton.com: The Digital Library

باندې لاس پورې کوم، تر دې وخته پورې به ماته خپل ځواک هم معلومه شوي او ددښمن د ځواک اندازه به مې هم ځانته معلومه کړي وي.

جلال خان جالو ورته وویل: خواص خانه. زه هیڅ ډول اندیښنه نه کوم، او نه د اندیښنې کولو له پاره اړتیا شته ، زه خو غواړم چې دهغې لښکر قومندان چې خواص خان وي نو هغه ته ماتې ورکول که ناممکنه نه وي نو سخته خوده . خواص خانه ! لکه څنګه چې تاوویل انشاءالله نن ورځ به زمونږ له پاره د بریا او خوشحالۍ خبر راوړي.

په دې وخت کې ددښمن درې واړو جنرالانو دخپلو لیکو د سمولو وروسته د جنګ له پاره ځانونه و ښودل. په دې خاطر خواص خان خپل اس را وګرځاوه او په ډیره بیړه یې ځان د خپل فوځ مخې ته ورساوه.

دټولو د مخه جنګ تلوکسی پیل کړ . او د جالو خان جالو په لښکرو یې حمله وکړه . بیمل بهای او برجنګ هم د خواص خان په خلاف په جنګ را ګیر شول.

دخواص خان د وینا له مخې دهغه له لورې تر ټولو د مخه جلال خان جالو جوابی حمله پیل کړه او خپل همت او میړانه یې وښوده ، هغه د تکبیر د غږ په پورته کولو سره په خپلو فوځونو کې نوې عزم او نوې ولوله راپیدا کړه او د تند توپان په څیر یې د تلوکسې په لښکرو کې وینه تویونکې حملې پیل کړې.

د له اړخه خواص خان په ډیر مهارت ، جرائتندئ ، او زړه ورتیا سره دخپلو جنګې تجربو څخه دکار اخستلو په اساس د بیمل بهای او برجنګ حملې و تمبولې. هغه دخپل لښکر یوه برخه د برجنګ د حملې د تمبولو له پاره ځانګړې کړې وه. هغه وروسته په جارحیت باندې لاس پورې کړ او دتکبیر د غږ د پورته کولو سره سم یې ټول لښکر د الله اکبر او ازونه پورته کړل او دهمدې تکبیرونو په اوریدو سره دبیمل بهایی د لښکرو زور کیناست، هغه د تدبیرنه په کار اخستو سره خپلې لښکرې سره را ټولې کړې او بیا یې د اور د ګولیو په څیر د برجنګ په فوځونو باندې یرغل وروست.

د خواص خان دا حمله دومره تیره اوتند ه وه چې برجنګ یی تاب را نه وست او په تیښته یی ځان بیمل بهای ته ورساوه . په دې توګه خواص خان په دې بریالې شوې و چې دواړه جنرالان سره رایوځای کړی او دهغوې په مقابل کې ودریږی.

خواص خان ددواړو جنرالانو په خلاف حمله پیل کړه ، جنرالانو د ډیرو هڅو سره سره و نه شو کړای د خواص خان په مقابل کې تم شي ، خواص خان په پرلپسې توګه دهغوې په فوځونو ګذارونه کول او هغوې یی یو په بل پسې له منځه وړل.

د جودپور په دې هموار ه میدانې سیمه کې دغه وینه تویونکې جنګ تر ډیره پورې دوام وکړ د راجه مالدیو جنرالانو ، تلوکسي ، برجنګ او بیمل بهایی ، دخپلو اړخو څخه ډیرې هڅې وکړې تر څو دخواص خان لښکرې شاته و تمبوی خو هغوې د ناکامۍ سره مخ شو ې اوس نو جلال خان جالو هم په پوره توګه په تلوکسي باندې لاس برې شوې و او په هره لمحه کې دهغه د په شا تمبولو په موډ کې و . په دا سې حال کې چې خواص خان بیمل بهایی او برجنګ دواړو حالت دومره خراب کړ چې دواړو د میدانه دتیښتې پریکړه وکړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بیا چې کله تلوکسي ،بیمل بهایی او برجنګ د جنګ په ډګر کې خپله ماتې ومنله او دخپل منځې مشورې وروسته یې غوښتل خپل ځانونه په کلا کې کلابند کړي نو خواص خان او جلال خان جالو هغوي تر شا تعقیب کړل ، ددې تعقیب په وخت کې تلوکسی دجلال خان جالو په لاسو وژل شو ، په دې توګه خواص خان او جلال خان جالو دهغوې درې واړو دلښکروعامه وژنه پیل کړه .

د جودپور ټول ساتونکې فوځ چې د جنګ میدا ن ته راغلې و ، له منځه ولاړ، تر څنګ یې دهغوې دفوځ درې واړه جنرالان هم د جنګ په ډګر کې له منځه ولاړل ، نوپه دې خاطر اوس په جودپور کې داسې لښکر نه و چې دخواص خان او جلال خان جالو تر مخه و دریږي اودښارنه دفاع وکړي. په دې اساس دښار خلکو دپوره بې وسی په اساس داپریکړه وکړه چې دخواص خان او جلال خان جالو تر مخه د ښار دروازې پرانزي. په دې توګه خواص خان او جلال خان جالو ښار ته ورننوتل او په ښار یې ولکه وکړه

۷۹

خواص خان ځوورځې هلته د جودپور په ښار کې تم شو ، دهغه ځاې نظم ونسق یې جوړ کړ او دهلته یې دخپله اړخه یو حاکم و ټاکه. بیا د جودپور څخه د سیوان په لور وخوزید ، هلته راجه مالدیو ځان کلابند کړې و .

دجودپور دلښکرو دا آند و چې کله چې دوې دخواص خان پر خلاف جنګ پیل کړې نو راجه مالدیو به د سیوان څخه دهغوې سره دکومک له پاره را ودانګي اوپه دې توګه به دخواص خان پر خلاف دوه اړخیزه حمله وشي اوخواص خان به تیښتې ته اړ کړل شي، خو هغوې هغه وخت ناهیلې شول چې مالدیو په سیوان کې تم شو اودهغوې کومک ته را نغې ، اوپه دې تو ګه دجودپور لښکرو ماتې وخوړه او جودپور د خواص خان په لاسو کې پریوت.

راجه مالدیو دخواص خان د میړانې څخه ښه خبر و . په دې خاطر یې د جودپور څخه بیرون د خواص خان سره د ټکرکولو نیت و نه کړ. اوهملته په سیوان کې پاته شو ، دبله اړخه خواص خان څو ورځې هلته په جودپور کې د تم کیدو نه وروسته د سیوان په لور وخوزید ، سیوان ته د ورتلو دمخه هغه خپل جاسوسان خپاره کړی و ، تر څو هغوې د لرې لرې ځایو څخه ددشمن په اړه اطلاعات را ټول کړي.

خو کله چې را جه مالدیو ته خبر ورسید چې خواص خان د جودپور څخه را وتلې او د سیوان په لور راخوزیدلې نو هغه دخواص خان د تم کولو له پاره دیوه بل تدبیر څخه کارو اخست.

هغه د سیوان څخه یو لښکر را ولیږه ، ددې لښکر سپه سالاران یې رامداس دلپت او ګوګل وو . ددې تر څنګ یې د ګوګهنډ په لور خپل قاصدان و استول اوپه ګوګهنډ کې یې خپل سالار روپسې بانټط ته حکم وکړ تر څو د ګوګهنډ څخه یو لښکر له ځانه

سره راوخلې اودخواص خان د تلو لاره خنډ کړي ، په پوکهرن کې د راجه مالدیو سالار روپسې بهایی هم د جنریل بینیداس سره یو ځاې شو او د سترلښکر سره یو ځاې دخواص خان د لارې د بندولو پسې راووت

راجه مالدیو خپلو ګاونډویو ښارونو ته هم خپل قاصدان و استول ، د پهلوې ښار کې د راجه مالدیو سالار دهنا بهایی و هغه هم د راجه مالدیو د ملاتړ له پاره یو لښکر تیار کړ او دخواص خان د لارې د بندولو له پاره راووت.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس نو دپهلوي حاکم دهغنا بهايي په پوکهرن کې د راټولو شوو پنځو جنرالانو سره سلا مشوره وکړه ، دا پنځه جنرالان هر يو روپسې بهايي ، بيني داس ، رام داس ، دلپت او ګوګل وو . د خپل منځې سلا مشورې وروسته پريکړه وشوه چې دهنابهايي دې د خپل لښکر سره يو ځاې د پهلووی ښاره بيرون قيام وکړي ، خو روپسې بهايي ، بيني داس ، رام داس او ګو ګل دې پوکرن د ښاره بيرون دخپلو لښکرو سره يو ځاې پړاو وکړي ، کله چې خواص خان دخپل لښکر سره يوځاې دهغه ځايه تيريږي نو دوي دې پرې د شپې له اړخه شبخون وکړي، دې جنرالانو د اجنګ له پاره دا ډير ښه پلان جوړ کړې و ،ځکه چې د جودپور څخه د سيوان په لار باندې د تللو په وخت کې چې خواص خان کومه لاره استعمالوله نو هغه د همدې پهلووي او ګوګهنډ دښارونو څخه تيريدله او دا هغه ځاې چې هغه پاته څلورو جنرالانو د خواص خان د ماتې او ځپلو له پاره غوره کړې و .

له يوه لورې د مالديو ټولو جنرالانو دخواص خان د را ګملولو او ځپلو له پاره د جنګ داسې پلان او جال تيار کړې و چې په رښتيا هم دخواص خان له پاره مرګونې تماميدې شو ، خو دبله اړخه خواص خان هم د ټولو خبرونو څخه خبريده ،دهغه مخبرانو هغه د مالديو د جنرالانو د ټولو پريکړو څخه خبراوه نو په دې خاطر خواص خان د پهلووي او ګوګهنډ په لور داسې سفر کاوه چې ورځ به وه ، کله چې يوه شپه ناوخته دې سيمو ته ورسيد نو يو ستروينه تويونکې انقلاب را منځته شو .

هغه داسې چې يوه ورځ ، د نيمې شپې نه مخته په داسې حال کې چې دراجه مالديو جنريل دهنابهايي دپهلووي ښاره بيرون دخپلو لښکرو سره پړاو کړې و نوخواص خان هم دخپل لښکر سره هملته و ورسيد. دهنابهايي ګمان هم نه کاوه چې خواص خان به داسې لاره بدلوي اودده په لور به راځي او دده په لښکر باندې به ناڅاپي يرغل کوي. په دې خاطر هغه اودهغه لښکر ټول په ژور خواږه خوب ويده شوي وو. خواص خان دهغوې دهمدې غفلت نه ګټه پورته کړه او په هغوې يو توپاني ملاماتونکې مرګونې حمله وکړه.

د شپې په تيارو کې د دهنابهايي په ويدو ځواکونو د خواص خان دا وينه تويونکې حمله ډيره بريالۍ وه. دهنابهايي دخواص خان له لاسه ډيره بده ماتې وخوړه اود خپل پاته تښتيدلي لښکر سره يو دپلودي دښار په لورې و تښتيد. خو خواص خان دهغه د تيښتې لاره و تړله او دښار په لور په تللې لاره يې خپل عسکر ځاې په ځاې کړل په دې اساس دهنا بهايي مجبور شو چې د پوکهرن په لور منډه کړي تر څو دخپلو پاتو پنځه کسو نورو جنرالانو ملګرو سره يو ځاې شي.

خو داسې څرګنده شوه چې په دې اړه هم دهنا بهايي ته تقدير برې نه و ليکلې. ځکه خواص خان او لښکرو يې هغه تعقيب کړ ، دهغه لښکر يې په ځاې ځاې کې له منځه يوړ او پخپله دهنابهايي يې هم له منځه يوړ. په دې توګه خواص خان په پهلووي ښار باندې پرته له دې چې څوک پرې خبر شي د شپې شپې ولکه وکړه .

د دهنابهايي د وژلو او د پهلووي ښار د ولکې کولو وروسته خواص خان دخپل نايب جلال خان جالو سره يو ځاې دپوکهرن په لور وخوزيد. دپوکهرن به بيرون د مالديو پنځه واړه جنرالان هغه ته په سنګر کې منتظر ناست و و . هغوې تمه دلوده چې هغوې به خواص خان د پوکهرن او پهلووي تر منځه په لاره کې له منځه يوسي ، خو هغوې په دې نه پوهيدل چې خواص خان به ناڅاپي لاره بدلوي او دهنابهايي به دخپل ټول لښکر سره يو ځاې له منځه وړې.

پوکهرن ته په رسيدو سره هم خواص خان د دښمن په لښکرو باندې شبخون وکړ. او بيا د پوکهرن به بيرون دشپې په تيارو کې سخت جنګ و نښت. په دې جنګ کې هم د مالديو پنځه واړه جنرالان د خواص خان او جلال خان جالو په لاسو د مرګ سره مخ شول او دهغوې

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځه واړو سالارانو لښکرې هم دتیغه تیرې کړل شوې. اوس نو خواص خان او جلال خان دواړه د سیوان په لور په ګړندۍ توګه ورروان وو.

کله چې راجه مالدیو ته خبر ورسید چې خواص خان دخپلو شبخون حملو په واسطه دهغه ټول جنرالان ، سالاران او لښکر ی له منځه وړی دي نو هغه ډیر وارخطا شو ، په هغه باندې دومره ویره راغله چې دخواص خان د مقابلې له پاره د سیوان ځخه د راوتلو په ځای یې د تیښتې لاره ونیوله. دهغه د تښتیدو وروسته خواص خان د سیوان کلا دکوم مزاحمت نېرته تر لاسه کړه.

دبله اړخه شیرشاه سوري دخپل لښکر سره یو ځای د سامیل څخه د اجمیر په لور روان شوې و . په لاره کې یې د سوجت او پالې ښار ګوټې دکوم مقاومت پرته تر لاسه کړل او په دې توګه اجمیر ته ورسید .

د اجمیر کلا هم ډیره پښه او مستحکمه وه . ددې کلا د خوندي ساتلو په خاطر هلته زیات شمیر عسکر او خوراکې توکې موجود وو . دکلا قومندان شنکر بهایی نومیده چې یو راجپوت وو ، او په راجپوتانو کې د خپلې میړانې په خاطر ډیر مشهور شوې هم و . شیرشاه سوری ته د خواص خان د فتوحاتو په اړه اودا چې هغه په سیوان باندې ولکه کړې ده او راجه مالدیو یې دهغه ځآیه تیښتې ته اړ کړې دې. دبله اړخه مالدیو ته هم د سیوان څخه د تیښتې په وخت کې دا خبر ورغلې و چې شیرشاه سوري د اجمیر دنیولو له پاره هغه لورې ته ورخوزیدلې دې نوپریکړه یې وکړه چې دشپې له اړخه به په شیرشاه سوری باندې شبخون کوي .تر څو داجمیر دښار څخه د هغه کلابندي پای ته ورسوي او په خپله د اجمیر ښار ته ور ننوځي او همدلته په کلا کې ځان کلابند کړي او د شیرشاه مقابله وکړي .

دشیرشاه سوری مخبرانو هم شیرشاه د راجه مالدیو ددې ارادو څخه خبر کړې و ، په دې خاطر شیرشاه سوری خپل موجود لښکر هم په دوو برخو باندې وویشه ، دهغې یوه برخه یې خپل زوې عادل خان ته ورکړه او هغه ته یې د اجمیر دښار کلابندۍ ته ددوام ورکولو په اړه حکم وکړ. خو دلښکر بله برخه یې د راجه مالدیو د ځپلو له پاره هغه لورې ته واستوله. دا د راجه مالدیو خوش قمستي وه چې هغه وچې شیرشاه سوری دهغه په لور دځپلو لښکرو سره وخوزید نو د مالدیو ماما دیوارچوهان هم دخپل ستر لښکر سره یوځا ي د مالدیو د ملاتړ له پاره هغه لورې ته ورسید. دواړه ماما او خورین په خپلو منځو کې سلا وکړه ،اوبیا دهغه لارې څخه چې شیرشاه سوری پرې را روان وځلور ځلور میله لرې شاته ولاړشي، او کله چې شیرشاه سوری دهغې لارې څخه تیریږي نو مالدیو او ماما یې ددواړو خوا و څخه پرې ډیره ځواکمه حمله وکړي. د بله اړخه راجه مالدیو به هڅه وکړي ترڅو شیرشاه سوری و نیسي او ژوندی ترې ولاړ نه شي.

خو شیرشاه سوری هم ډیر پوه او محتاطه حکمران و. دهغه جاسوسانو هرې لورې ته خپاره شوي و ، دهغه جاسوسانو هغه ته خبر ورکړې و چې دکومې لارې څخه چې هغه تیریږي دهغې څخه څو میله واټن کې راجه مالدیو او ماما یې دیوار چوهان په سنګرونو کې ناست دي ، شیرشاه سوری د خپل احتیاط سره خپل سفر داسې برابر کړ چې هغه دشپې له اړخه هغه ځآې ته راورسید چې ماما اوخورین دواړه په کې پټ شوي وو ،بیا دشپې په همدې تیارو کې شیرشاه سوری د خپل لښکر یوه برخه همدلته په سنګر کې کینوله او په خپل د بلې برخې لښکر سره یوځاې یې د راجه مالدیو د ماما په لښکر باندې حمله راوړه . چوهان هم په خپل وار د شیرشاه سوری په لښکر باندې د غضب نه ډکه حمله وکړه خو دشیرشاه سوری سره مقابله څه اسانه کار نه و . په دې خاطر د لږ څه جنګ وروسته د دیوار چوهان لښکرې بد حاله شوی او په لیکو کې یې زړه بداوې خپور شو .

(c) ketabton.com: The Digital Library

ترخنګ یی راجه مالدیو هم خبر شوې و چې شیرشاه سوری یی په ماما دیوار چوهان باندې یرغل کړی دی ، نو هوډ یی وکړ چې دشاله مخه په شیرشاه سوری باندې حمله وکړي ،خو کله چې هغه شاهراه ته راورسید نو هغه کوچنۍ ډله چې شیرشاه سوری دلته په سنګر کې کینولې وه هغوې په توپانې توګه د مالدیو په فوځونو باندې شبخون راوست.

څرنګه چې د شیرشاه سوری دالښکر د شمیرې له اړخه ډیر کم و په دې اساس هغوې د راجه مالدیو سره د مخ په مخ د مقابلې څخه ځان ساته ،بلکه د هغه او دغې لورې یی پرې حملې کولې او په دې توګه یی د مالدیو دلښکرو مخه ونیوله او هغه یی په یوه ډول په جنګ کې مصروف و ساته . دهغوې مقصد هم همدا و ځکه هغوې غوښتل چې راجه مالدیو و نه توانیږي دخپل ماما کومک ته ور ورسیږي اودشیرشاه سوري په لښکرو باندې شا له اړخه حمله وکړي

تر دې وخته پورې شیرشاه سوري د راجه مالدیو د ماما لښکر په پوره توګه ځپلې و. خو کله چې سهار شو د شیرشاه سوری لکه دمار خوړلې په توګه د مالدیو په لښکر هغه وخت د شا له اړخه حمله وکړه کوم وخت چې راجه مالدیو دشیرشاه سوري دهغه کوچنۍ ډلې لښکرو تر شا روان و.

کله چې د شیرشاه سوری دغه کوچنې لښکر د مالدیو تر مخه په منډو و ، په دې خبر شول چې شیرشاه سوری په مالدیو باندې دشا له اړخه یرغل راوړې دې او ترخنګ یی هغه د مالدیو د ماما دیوار چوهان لښکر ټول له منځه وړې دي نوبیا دهغوې زړونه هم ډیر ستر شول ، بیرته راستانه شول او دمالدیو په لښکرو یی دمخې له اړخه حمله وکړه . راجه مالدیو تر ډیره پورې دغه دوه اړخیزه حمله ونه شوه زغملاې ، نو په دې خاطر د میدانه وتښتید او د ابوګې په غرونو کې یی پناه واخسته.

شیرشاه سوری د مالدیو دماما چوهان په پړاو ولکه وکړه او دهغې وروسته یی د ابوګې دغرونو په لور مخته ولاړ. خو دلته هم راجه مالدیو پرې ډیرې خطرناکه حملې پیل کړې. خو شیرشاه سورې دهغه حملې دفعه کړې او مخته ولاړ. کله چې مالدیو ته ډاګیزه شوه چې په دې غرونو کې هم دشیرشاه سوری حملې دهغه له خطرناکې ثابتیږي نو دخپل دغه سنګر څخه هم و تښتید او د سانچور په لور ولاړ. د سانچور کلا د جودپور به جنوب غرب کې یو سل او شل میله واټن کې پرته ده ، دا کلا د ابوان څخه اویا میله واټن لري. د ابو دغرونو څخه د وتلو وروسته د سانچور په لور د تللو په ځاې شیرشاه سوري د مالدیو ښار جالور ته ولاړ، دا ښار د جودپور څخه پنځه اویا میله جنوب لورې ته پروت دې ، تر څنګ یی خواص خان ته هم خپل قاصد ولیږه او ورته یی حکم وکړ چې دخپل لښکر سره یو ځاې دې سیوان څخه را ووزي او د مالدیو پر خلاف دې د سانچور په لور ولاړ شي. دشیرشاه سوری دپیغام د ور رسیدو سره سم خواص خان د سیوان څخه راووت او د مالدیو د ځپلو له پاره د سانچور په لور رهي شو.

دشیرشاه سوری په غیر حاضرۍ کې هم دهغه زوې عادل خان د اجمیر دښار کلابندي جاري ساتلې وه. هغه وخت چې شیرشاه سوری د راجه مالدیو اودهغه دماما دیوار چوهان دځپلو له پاره د اجمیر څخه را ووت ،نو هلته د راجه مالدیو بهترین سالار شنګربهایی په عادل خان باندې حمله راوسته.

شنګربهایی دا فکر کاوه چې دشیرشاه سوری زوې عادل خان دجنګ پوره تجربه نه لری نو دشیرشاه سوری په غیاب کې به په اسانۍ سره هغه ته ماتې ورکړي او په دې توګه به د مالدیو هغه ماتې خوړلې لښکرې چې د ې لورې ته راتښتې حوصلې لوړې شي اوپه یوه ځاې کې به راټول او د شیرشاه سوری مقابلې ته به چمتو شی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه په همدې آند سره په عادل خان باندې حمله وکړه. عادل خان هم یو زړه ور او باتوره قوماندان و ،هغه هم هره لمحه د شنګربهایی د حملې انتظار درلوده. په دې اساس هغه د شنګربهایی دغه ناڅاپي یرغل هملته تم کړ اوبیا یې پرې ځوابې حمله وکړه.

تر لږه وخته پورې د اجمیر دښاره بیرون د دې جنګ لمبې بلې وې. د جنګ زور و شور په عامو خلکو کې هم احساسیده ، ان تر دې چې عادل خان شنګربهایی ته ډېره بده ماتې ورکړه. دې ماتې خوړلووروسته شنګربهایی غوښتل بیرته و تښتي او د اجمیر په کلا کې یو ځل بیا ځان کلابند کړي خو عادل خان پرې نه ښود هغه یې پسې واخست ، ان تر دې چې هغه یې له تیغه تیر کړ او د هغه لښکر یې هم یو په بل پسې له منځه یوړ. او د شیرشاه سوری په غیاب کې یې د اجمیر کلا د خپلې ولکې لاندې راوړه.

پخپله شیرشاه سوری د مالدیو د ځپلو له پاره خواص خان ته دحکم کولو اود سانچور په لور دهغه د وراستولو وروسته د جالور په لوررولاړ. په جالور کې راجه مالدیو ښایسته ستر فوځ درلود. کله چې هغوی ته خبر ورسید چې شیرشاه سوری پرې حمله کوي نو هغوی د خپله اړخه د ډېرې بهادرۍ څرګندونه وکړه او د جالور دښاره بیرون راووتل اود شیرشاه سوری مقابله یې وکړه. خو په هغوی کې دشیرشاه سوری او دهغه دلښکر په څیر میړانه نه تر سترګو کیده. دجالور دښاره بیرون شیرشاه سوری پر هغوی یوه سخته حمله وکړه ،او د لږې شیبې جنګ وروسته یې هغوی دنشت سره مخ کړل او پخپله یې د جالور په ښار باندې ولکه وکړه. تر دې وخته پورې خواص خان هم دخپلو لښکرو سره یوځای سانچوته رسیدلی و. راجه مالدیو هم دخپل مرکزی لښکر سره همدلته قیام کړی و. کله چې راجه مالدیو ته خبر ورکړل شو چې خواص خان دهغه د تعقیب پسې دلته سانچور ته را روان دې نو هغه د سانچور څخه هم دتیښتې اراده وکړه او په بل کوم ځای کې یې دپنا اخستو لټون پیل کړ. خو د سانچور مشرانو او پخپله دهغه د فوځ سالارانو هغه ته مشوره ورکړه چې تر څو به هغه دخواص خان اوشیرشاه سوری تر مخه ځغلي ،هغه ته خپلو سالارانو دامشوره هم ورکړه چې هغه دې یو ځل په ډاګه د شیرشاه دسالار خواص خان په مقابله کې و جنګیږي ،نوکه چیرې په دې جنګ کې مالدیو دماتې سره مخ شي نو دمالدیو د لاسه هیڅ هم نه ځي ځکه چې پخوا هم هغې ځلې ماتې خوړلې ده. خو که چیرې په دې جنګ کې خواص خان ماتې وخوري نو دهغې ګټې به ډېرې زیاتې وي.

په دې توګه به دخلکو په فکرونو کې دا خبره له منځه ولاړه شی چې دشیرشاه سوري سالار خواص خان ماتې خوړونکې نه دې. اوددې فتحې بله ګټه به داوي چې دپرلپسې ماتې خوړلو په اساس چې دمالدیو د فوځونو حوصلې څومره خرابې شوي دي هغه به بیرته ځواکمنې شی. راجه مالدیو د خپلو سالارانو دغه وړاندیز و مانه او دسانچور دښاره بیرون یې د خواص خان د مقابلې له پاره هوډ وکړ.

کله چې مالدیو خبر شو چې خواص خان د سانچور ښار ته را نژدې شوې دې نو بیا هغه د سانچور دکلا څخه بیرون راووت اودخواص خان دلښکرو په مخه کې و درید. خواص خان په خپل ژوند کې دداسې پیښو سره ډېر ډېر مخ شوې و ، په دې خاطر کله چې مالدیو دښاره راووت اودهغه لاره یې و نیوله نو هغه ته په دې اړه کومه حیرانتیا پیدا نه شوه ، مالدیو دخواص عسکرو ته د دمې اوارام کولو مهلت هم ورنه کړ اوپه ډېر ځواک سره یې دخواص خان په عسکرو باندې حمله وکړه. مالدیو فکر کاوه چې څرنګه چې دخواص خان عسکرو په پرلپسې توګه مزل کړې دې او لړې لړې واړنونه یې وهلي دي نو د هغوی د ستومانتیا په اساس به هغوی د دې مقابلې توان و نه لری او ان په همغه لمړۍ حمله کې به له منځه ولاړ شي. خو دخواص خان په جنرالانو کې دا نه وه چې ددښمن په مقابل کې دې غاړه ښکته کړي. دمالدیو دحملې په مقابل کې د خواص خان عسکرو هم بلمقابل یرغل وکړ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دخواص خان دا حمله هم ډیره عجیبه وه . هغه د تکبیر اوازونه کول او لښکریی هم ورسره دا غږ را غبرګاوه . د لږې شیبې وروسته د ګړندي جنګ وروسته دمالدیو لښکر د خواص خان په لاسو مات شوې و او زیات شمیر یی له منځه تللي وو . پخپله مالدیو د راجپوتانه په بې نومه سیمو کې پناه واخسته ،اوس نو هغه دشیرشاه سوری له پاره یو ډول بې ضرره ګرزیدلې و ، په دې توګه خواص خان د سانچور په کلا باندې ولکه وکړه.

شیرشاه سوری هم د جالور ښار په خپلې ولکې کې واخست اودهغې د ولکې وروسته یی د سانبهر او کچاون شارونو ته مخه کړه . دا دواړه ریاستونه دجودپور د کوچنیو ښارګوټو څخه ګڼل کیږی ، کچاون د جودپور په شمال شرق کې په ۱۲۸ میله واټن کې پروت دې او د اجمیر د ښار څخه میله شرق کې واقع دي . او سانبهر هغه ته ورنږدې دې

دا دواړه ښارونه د عسکری اړخه ډیره مهم او ستراتیژیک اهمیت لري ځکه چې دا د اجمیر ، امبر او شیخاوایی د ماروړان سره یو ځاې کوي. اوس نو شیرشاه سورې د مالدیو د سلطنت په ډیرو برخو باندې ولکه کړې وه ، د کچاون او سانبهر په لور د تللو په وخت کې دد ې ځآیو خلکود شیرشاه سوري دلښکرو تر مخه لږ څه مقاومت وکړ خو شیرشاه سوری هغه مقاومت له منځه یوړ او په دې دواړو ښارونو یی هم ولکه وکړه .

ددې دواړو ښارونو دولکې نه وروسته شیرشاه سوری دخواص خان سره بیرته یوځاې شو ، اوس نو دهغوې تر مخه درې ښارونه هر یو چتوړ ، کالنجر او بهانه پراته وو . شیرشاه سوري د ټولو تر مخه د مشهور ښار د چتوړ د کلا د نیولو په لور مخه کړه .

په هغووختوکې د چتوړ راجه اودهي سین و ،کله چې هغه ته خبر ورسید چې شیرشاه سوري دخپل متحده لښکرسره یو ځاې د چتوړ دنیولو په لور په ډیره ګړندۍ توګه را روان دې ، نو هغه ډیر اندیښمن شو ، دخپلو سالارانو غونډه یی راوبلله. ټوله سلا وکړه چې د شیرشاه سوری سره جنګ کول خپل مرګ ته بلنه ورکول دي نوپه دې اساس هغوې باید دشیرشاه سوری اطاعت او فرمانبرداری ته غاړه کیږدي.

راجه اودهي سینګهـ دا وړاندیزو مانه ، په دې اساس کله چې شیرشاه سوری دچتوړ ته دولس میله واټن پورې ورنږدې شو نو اودهی سینګهـ دهغه په خدمت کې را حاضر شو او دښار کونجي یی دشیرشاه سوری تر مخه ډالۍ کړه . په دې توګه چتوړ د جنګ پرته دشیرشاه سوری په ولکه کې پریوت.

۸۰

د راجپوتانه دنیولو له پاره د شیرشاه سوري تر مخه اوس یوازې دبندیل کهنډ سیمه پرته وه. په بندیل کهنډ کې دوه ستر ښارونه پراته وو چې یو یی کالنجر نومیده او بل یی بهانه ،اوس نو شیرشاه سوری ددې دواړو ښارونو د سوبه کولو هوډ کړې و.

دبندیل کهنډ دنیولو له پاره لمړۍ شیرشاه سوري دخپل متحده لښکر سره یو ځاې د سانچور نه مختته کچوراهه ته راغې او همدلته یی قیام وکړ. او کچوراهه یی د خپل فوځ مرکز و ګرځاوه . همدلته یی دخوراک ذخایر را ټول کړل تر څو په کالنجر باندې دحملې په وخت کې یی لښکر ته دهمدې ځایه خوراک او نور د اړتیاوړ شیان برابر کړي. ددې وروسته بیا شیرشاه سوری د کالنجر په ښارونو باندې د حملې له پاره ورمخته کیدل پیل کړل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بندیل کهنډ داسې سیمه ده چې اوربښت په کې کم کیږي ، حاصلات یې هم ډیر کم دي ، زراعتي سیستم یې هم خراب و ، دهقانانو ته په اسانۍ سره روزي نه رسیدله . او نه یې خپل فصلونه په ارامۍ او ډاډ سره تر لاسه کولای شول . په دې سیمه کې به چې د چاسره د غلو اوداړه مارانو مرسته نه وه هغه په کې ژوند نه شو کولاې . ستر ستر غرونه او د نه تیریدو وړ ځنګلونه یې درلودل ،دغه ټول ماحول پخپله یو ایمانداره وګړي هم غلا او ډاکې ته اړکاوه.

هماغه و چې شیرشاه سوری تر ټولو دمخه دخپل لښکر سره یو ځاې د کالنجر په لور مخه کړه ، دکالنجر یوه کلا دغره په څوکه پرته ده او د سمندر څخه یې ۱۲۰۳ فټه هسکوالې درلود. محیط یې په څلورو یا پنځه میلو شاوخوا کې و . شاوخواته یې هم ټول غرونه پراته وو ، ددې غرونو تر منځه ۱۲۰۰ ګزه ستر خندق کینل شوي و چې دتیریدو وړ نه ګڼل کیده . ترڅنګ یې ددې کلا دیوالونه هم ډیره ستر او عمودي شکله و چې پورته والې یې ی ۱۵۰ فټو څخه تر ۱۸۰ فټو پورې رسیده. دکلا څلورو خواوته دیوالونه و.

دکالنجر داکلا د اله اباد څخه شمال غرب ته دکچور راهه څخه سل میله او شمال شرق لورې ته ۳۸ میله د پنې څخه شمال شرق او ۲۵ میله د ریوړا دښار په لور پرته ده.

شیرشاه سوري دې کلا ته د رارسیدو سره سم په یو لوړ ځاې کې دخپل لښکر سره یو ځاې پړاو وکړ او بیا یې دکالنجر دکلا په کتلو پیل وکړ. هغه د کالنجر د کلا دنیولو له پاره دهمغه پلان څخه کار واخست چې د راې سین او چندریري دکلاګانو د نیولو له پاره یې عملې کړې و .

شیرشاه سوری دخواص خان سره یو ځاې د کالنجر کلا کلابنده کړه خو خپل ځوې جلال خان یې د بهانه د نیولو په لور ولیږه. هغه ته یې حکم وکړ چې بهانه کلابنده کړی او د ولکه کولو هڅه یې وکړي. تر څو د بهانه څخه دلته د کالنجر کلا ته دراجپوتانو بسپنه را ونه رسیږي. په دې توګه به دهغوې هیلې له منځه ولاړې شي او کالنجر به په اسانۍ سره سوبه کړل شي.جلال خان هم هلته د ورتلو سره بهانه کلابند کړه او د څو ورځو کلابندۍ نه وروسته یې هغه په مکمله توګه په خپله ولکه کې واخستله.

د کالنجر دکلابندۍ نه سمدستي وروسته شیرشاه سورې ته دا ډاګیزه شوه چې دکالنجر ددیوالونو جوړښت داسې دې چې دتوپ ګولۍ پرې اغیز نه شی شیندلې ،په دې خاطر هغه د کالنجر د ولکه کولو له پاره بله لاره خپله کړه.

شیرشاه سوری د پښو ختو لوښې جوړ کړل ، هغه یې دبارودو نه ډک کړل او په هغې کی یې پټاکۍ کیښودې بیا یې خپلو عسکرو ته حکم وکړ چې دې لوښو کې اینښول شوو پټاکیو ته اور ورته کړي او د کلا دننه یې ور ګذار کړي،څه وخت چې دکلا په اوسیدونکو باندې د بارودو نه ډک دغه لوښې د اور دسکروټو په څیر ور پریوځي نو په ښار کې به اور ولګیږي ،په دې توګه به دښار خلک خپله وسله په زمکه کیږدي او تسلیم به شي.

د شیرشاه د حکم سره سم دهغه لښکر دبارودو دغه ډک لوښې د اور دبځرکو په څیر کلا ته ورغورځول چې په پایلو کې یې د کلا په ډیره برخه کې اور ولګید ، دبد قسمتۍ څخه ، دباروتو یو ډک لوښې هغه وخت بیرته په باروتو کې را پریوت چې ددیوال سره ولګید او د دیوال څخه د تیرید و په ځاې بیرته راستون شو. دهغې په واسطه د باروتو په امبار کې اور ولګید اوشیرشاه سوری چې په خپله هملته ولاړ و هم د باروتو په دې اور کې وسځید. هغه سپاهیان چې دا کار یې تر سره کاوه هغوې هم ټول په دې اور کې لو لو په شول، دشیرشاه

(c) ketabton.com: The Digital Library

سوری نیمایي وجود بلکل سوزیدلې و ، هغه یې په همدې حال کې خپلې خیمې ته راوست خو دهغه حالت هره لمحه دخرابیدو په لور روان وو.

شیرشاه سوري ته دخپلې مړینې په اړه یقین پیدا شو نو سمدستي یې خواص خان راوباله ، خواص خان په منډه منډه دشیرشاه سوری خیمې ته راغی ،شیرشاه سوری ورته په ډیر شفقت سره وویل چې:

خواص خانه زویه !تا زما له پاره هغه څه وکړل چې له تاڅخه یې د کولو هیله کیده .داسې وګڼه چې تا زما د هیلو او امیدونو نه پورته زما سره په ټولو فتوحاتو کې برخه واخسته. خو اوس چې دکومې پیښې زه ښکار شوې یم داسې بریښې چې دا به زما په مړینه باندې منتج شي. دا هم شوني ده چې زه به د څو لمحو میلمه واوسم. ځکه چې مرګ همدا اوس زما سره پټوني کوي. خو ګوره زویه !ددې نړۍ څخه دکوچ کولو دمخه زما اخري هیله داده چې زه غواړم چې د کالنجر د سوبې خبر د خپلې مړینې څخه مخته واورم. او له تاڅخه غواړم چې دخپلې میړانې اوبهادرۍ له مخې دا کار سمدستي تر سره کړې او دا خبر ماته راکړې

دشیرشاه سوری دې خبرو خواص خان د اور په سکروټو کینوه. څرنګه چې د باروتو په واسطه دښار په یوې برخې کې اور لګیدلې وا و دښار ساتونکې د اور په مړه کولو مصروف و . خواص خان دهمدې موقع نه په ګټې اخستلو سره د کلا په دیوالونو باندې د رسیو پاتخې جوړې کړې او د په دیوالو د ورختولو کار یې په ډیره بیړه باندې تر سره کړ. په دیوالو دخواص خان د ورختلو سره سم هلته په ښار کې یو قیامت راغې ، هغه ټول هغه ساتونکې چې ددېوالو سره تر څنګ یې دنده تر سره کوله له منځه یوړل. اود کالنجر په دیوالو یې ولکه وکړه.

دکالنجر په دیوالونو باندې د ولکې کولو سمدستې وروسته خواص خان لاندې ښکته شو او د شهرپناه دروازه یې پرانسته خپل لښکریې ښار ته را ننویست. د لږ څه مزاحمت اومقاومت وروسته یې په ټوله کلا باندې ولکه وکړه ، هغه وخت چې د کالنجر د کلا د سوبې خبر شیرشاه سوری ته راورسیدو نو هغه د ځنګندن په اخري پړاو کې و او کلیمه طیبه یې لوستله. هغه په سجده پریوت اود خپل خداې شکر یې ادا کړ او په همدې وخت کې یې روح د جسم څخه پرواز وکړ. (انا لله وانا الیه راجعون)

۸۱

کملاوتي او مهاکوي دواړه د فدایی خان د قبیلې په یوې خیمې کې ناست وو. هغوې بې په زنځیرونو کې داسې را نغاړلي وو چې د تیښتې لارې پیدا نه کړي . دواړو په خپلو منځو کې خبرې اترې کولې . په همدې وخت کې خیمې ته خواص خان ، ګنګا ، نیرمل ، اوفدایی خان یوځای ور ننوتل.دهغوې څلورو واړو په یو ځای کتلو سره کملاوتي ډیره خفه اوحیرانه شوه . هغې وکتل چې ګنګا دخپل ښکلې زوې سره ولاړه ده . دګنګا او نیرمل په کتلو سره د کملاوتي دخولې څخه په ناڅاپې توګه را ووتل چې ایا تاسو دواړه ژوندي یاست ؟ په ځواب کې ورته ګنګا تر یوه وخته پورې په ډیره عجیبه توګه کتل . په دې وخت کې د کملاوتي حالات ډیره خراب شوي و. ګنګا ورته د لږ څه په غور سره دکتلو نه وروسته وویل:

ګوره کملاوتي !ددنیا په دې ژوند کې نرمي هم شته او سختي هم. نیکي هم شته او بدي هم. خوشحالي هم شته او خفګان هم. محبت هم شته او نفرت هم. خو تا دا ټول جذبات له منځه وړي دي اوله ځانه دې یو شیطاني قوت جوړ کړې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته چې کله د لمړي ځل له پاره دلته راغلې او تیرمل ته دې دا ټول حقیقت وو ایه او هغه دې د خپل ځان سره دملګرې کولو هڅه وکړه نو دا فکر کاوه چې د نیرمل د باوری کیدو وروسته به ته زما خاوند خواص خان ووژنې. خو په هماغه ورځ چې تا د نیرمل سره خبرې وکړې نو نیرمل زه او زما خاوند خواص خان دواړو ته دا ټوله پیښه وویله. او د همغې ورځې وروسته زه اوزما میړه به دورځې له اړخه ویده کیدو اود شپې له اړخه به موپهره کوله. ما خوته خپل میړه ته راواده کړې اودهغې ښځه مې کړې اوپه دې توګه مې غوښتل پر تا احسان وکړم اوستا په زړه کې راپاریدونکې دغه توپان په یوه ډول په مینه بدل کړم ، زما آند داو چې ته به زما دمیړه دښځې کیدو وروسته دهغه د وژلو د پلان څخه لاس واخلې اودهغې دښځې په څیر دهغه خدمت وکړې. اوپه دې توګه به ستا انتقام په محبت او مینه باندې بدل شي،

خو تا تل زما او زما د میړه دمړینې پروګرام تر لاس لاندې نیولې و. زما د میړه پر خلاف دې د بدلې داخستلو پلان جوړ کړ. کملاوتي واوره !تا زما په سر کې د کونډتون ایرې ، او زما په غوږونو کې د ګولونو په ځاې د خاورو د اچولو هڅې وکړې. تا زه د کونډتوب ښه ګرځولم.

ګنګا ورته بیا وویل:

ګوره کملاوتي ! ته به خامخا غمژنه شوې یې. چې ستا دواړو ملګرو زه او نیرمل دواړه وژلې یو اودهغې قتل په اړه یې تاته خبر هم درکړې و. خوستا د معلوماتو په خاطر باید ووایم چې زما او دخواص خان نه علاوه چې دنیرمل دوژلو له پاره کوم دوه کسه قاتلان دمهاکوېي له اړخه را استول شوي و هغه زمونږ د ساتونکو له اړخه ووژل شول او دهغې پر ځاې مو نږ خپل ساتونکي در ولیږل تر څو ستا ټول پلانونه کشف او تا د څارنې لاندې ونیسي. هغوې دواړه زمونږ خلک و او هغوې تاته په رواغو وویل چې ګنګا و نیرمل دواړه یې وژلې دي.

ګوره کملاوتي مونږ اوس د کالنجر ښار هم فتحه کړ، اوس به لښکر بیرته دسهسرام په لور کوچ کوی. ځکه په د ې جنګ کې شیرشاه سوری شهید شوې دې اومونږ دهغه لاش سهسرام ته منتقلوو. ته او مهاکوېي دواړه به خپل پاته ژوند په همدې زنځیرونو کې تیروئ، اوپه همدې قبیلې کی به یې تیروئ.

ددې خبرو وروسته ګنګا خپل نازکه لاسونه د خواص خان د ملا څخه را چاپیره کړل اوپه ډیره مینه یې ورته وویل چې: راځه چې نور ددې ځایه ځو. په دې وخت کې کملاوتي چغې کړې او ګنګا ته یې وویل چې:

ګنګا خورې لږه شیبه صبر وکړئ ، زه تاسو ته څه ویل غواړم. دهغې وروسته چې تاسو کومه سزا ماته راکوئ زه به یې و منم

خواص خان اوګنګا د کملاوتي په لور وکتل او رته یې وویل چې:څه ویل غواړې همدا اوس یې ووایه.

ګوره ګنګا ! ته یوه ډیره ستره ښځه یې. زه ستا په پرتله هیڅ هم نه یم. بیا هم چې کومه ګناه له ما څخه شوې ده زه دهغې په اړه ستاسو دواړو څخه بښنه غواړم. او ژمنه کوم چې په راتلونکې کې به د یوه مخلصه ښځې په څیر دنده تر سره کوم.اودخواص خان په خدمت کې به یم. په دې اساس ماته بښنه وکړئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګنګا ورته په ډیر غضب سره وویل چې: تاته په هیڅ صورت ښښنه نه شي کیدې. دښښنې مطلب به داوي چې ته هر وخت چې وغواړې په ما او زما په میړه به حمله کوې.

کملاوتي ورته یو ځل بیا وویل چې: ګوره ګنګا خورې! زه تاته دا ډاګیزه کوم چې زه دخواص خان د زوي مور کیږم. په دې خاطر له ما سره ظلم اوتیرې مه کوئ. ګنګا ورته یوځل بیا په ډیره قهر سره وویل چې: کملا! د ماربچې چې لوې شي نو دهغه څخه زهری چیچونکې مار جوړیږي. خو زه تاته دا هم ډاګیزه کول غواړم چې خواص خان تاته طلاق درکړې دې، اوس ته په خوشحالۍ سره دمهاکوي سره واده وکړه او د محترم فدایی خان په دې خیمه کې په زنځیرونو کې تړلې دخپل واده مراسم په ځاې کړه، اوس نو ستا زما د میړه خواص خان سره هیڅ ډول اړیکې نه شته. ته ازاده یې، هرڅنګه چې غواړې همغسې ژوند کوه.

د ګنګا په دې خبرو باندې کملاوتي خپل سر ټیټ کړ او په زوره زوره یې په ژړا پیل وکړ، خواص خان، ګنګا او نیرمل ټول دهغې دخیمې څخه ووتل، د لږ ځنډ وروسته فدایی خان د خپلې قبیلې سره یو ځاې د بنګال په لور کوچ و کړ، په داسې حال کې چې خواص خان دخپل لښکر سره یوځاې د سهسرام په لور دشیرشاه سوری مړې په ډیره درنښت سره روان کړ.

(دشیرشاه سوری وروسته دهغه زوي جلال خان، خواص خان د خپل ځان له پاره خطر وګاڼه او په چل ول سره یې په داسې حال کې شهید کړ چې د قران کریم تلاوت یې کاوه. د وژلو وروسته یې هغه د دهلي دلال دروازې تر څنګ خاورو ته وسپاره. خو په دې وخت کې داسې توره سیلۍ راغله چې ورځ په شپه بدله کړه، ددې سیلۍ سره سم سخته زلزله هم راغله او ددهلي زیات شمیر کورونه یې له منځه یوړل. دخواص خان د تقوې، اخلاص او نیکو اخلاقو په اساس خلکو هغه د «خان ولي» په نامه یاد کړ. (انا لله و انا الیه راجعون)

پاې.

نېټه: ۱۳۸۹/۱۱/۴ | 24-01-2011

(c) ketabton.com: The Digital Library

د استاد قریب الرحمن سعید نورې پښتو ژباړي :

1. اسلامي سیات.(مولانا گوهر الرحمن«رح»)(چاپ شوی)
2. اسلامي ریاست.(مولانا ابوالاعلي مودودي «رح»)(د چاپ لاندې)
3. خلافت او ملوکیت..(مولانا ابوالاعلي مودودي «رح»)(چاپ شوی)
4. پرده ..(مولانا ابوالاعلي مودودي «رح»)(چاپ شوی)
5. د حدیثو د انکار نه د قران تر انکاره پورې.(مولانا عبدالسلام رستمي «رح»)(چاپ شوی)
6. د نبوت پای. (مولانا عبدالسلام رستمي «رح»)(چاپ شوې دې)
7. د صلاح الدین یوبي ریښتنې پیښې(د ایمان پلورونکو داستان) (التمش)(چاپ شوې دې)
8. د رسول الله(ص) د انقلاب حکمت.(سید اسعد گیلاني «رح»)(چاپ شوی)
9. یو شمیر نورې کوچنۍ رسالې (په اردو او پښتو ژبو) چې نومونه یې زما په لیکنو کې کتلائ شئ.
10. د بایزید یلدرم تاریخي په زړه پورې ناول. (چاپ شوې دې)
11. د سلطان علاو الدین خلجیي په زړه پورې ناول. (چاپ شوې دې)
12. د شیرشاه سورې مشهور ناول(همدا اوس د چاپ لاندې دې)
13. لاسوندونه او وثیقې: د رسول الله ﷺ له وخته تر راشدینو خلفاؤ پورې(تر چاپ لاندې دې)
14. په هیواد کې د سولې د پاینښت په اړه زمونږ آند (همدا اوس د کار لاندې دې)
15. مونږ او توحید د بشیر احمد لودهي لیکنه(د چاپ لاندې)
16. زیات شمیر پښتو مضامین او د انګلیسې او د اردو ژبو څخه ژباړل شوې او هم په انګلیسي ژبه سیاسې شننې ، مقالې او لیکنې چې په پښتو او نګلیسي ژبو ورځپاڼو او یو شمیر اونیزو او میاشتنیزو کې خپاره شوې دي(په خواشینۍ سره چې ریکارډ یې له ژباړن سره نشته).

د کتاب پای

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library